

GÜLENGÜL ANIL

MASALLARI ERKEKLER Mİ YAZAR ANNE?

Anneme, Babama ve Oğluma...

KİTAPTA GEÇEN BÜTÜN İSİMLER, YAZAR TARAFINDAN KİŞİLERİ KORUMAK ADINA DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BAŞLARKEN

Bir gün, diyordum hep. Bir gün yazacağım.

İçim yazmak isteğiyle doluydu. Kendimi ifade edebilmenin önemli bir yoluydu yazmak. Belki bu gün, o gün. Ve ben, yazmak, “sizinle kalp köprümü” kurmak için buradayım.

Yaşadığım deneyimin sıradan olmadığını düşünmeye başladım, yıllar geçtikçe. Günler günleri kovalarken, olayların içinde mücadele ederken, ne kadar çok ders için uğraş verdiğini fark edemiyor insan.

Şimdi, bir an için uzaklaşmayı, daha doğrusu uzaktan bakmayı deneyerek, yaşadıklarımı gözden geçirdiğim bir dönemdeyim.

Yaşadıklarımı başkalarıyla paylaşmak isteği içimde tarif edilemez bir şekilde yükseliyor. Biliyorum bu deneyim, benim deneyimim, yani ben olduğum için bu böyle yaşandı. Bir başkası aynı yerlerde aynı insanlarla bambaşka yaşayabilir, bambaşka sonuçlara varabilirdi. O nedenle deneyim aktarmak gibi bir şeyin söz konusu olamayacağını biliyorum. Ama bildiğim bir başka şey daha var: Öykülerde kendimizi bulduğumuzu biliyorum. Hayatımızla ilgili farkındalıklar oluşturduğumuzu biliyorum. Hikâyemi paylaştıkça, çoğalacağımı biliyorum.

Yaşadıklarımı aktarmanın yolu, anılarımı paylaşmaktı. Ama nasıl? Anılarımda yer alan ilişkiler nasıl verilmeliydi? Bu konuda bir tek yol biliyordum: O günlere geri dönüp, sahne sahne düşlemek ve dürüstçe aktarmak. Ama ya hafızam beni yanıltırsa, ya da iki kişi arasında yaşananlar, her iki taraf için de aynı şekilde mi yaşanmıştır acaba? Ben bu kaygılar içinde iken, okuduğum bir kitaptan cevap, çıktı geldi: Oruç Aruoba, “İle” adlı kitabında şöyle yazmıştı:

“...İlişkide en önemli çıkmaz, iki kişinin, birlikte yaşadıkları aynı ve tek bir durumla, bir olayla ilgili, farklı anılara sahip olmalarıdır: zaman geçtikçe, 'aslında' -yaşandığında- aynı olan o durum ya da olay, iki kişi için apayrı anlamlar kazanır-sanki, çehre değiştirir, başkalaşır; öyle ki, o iki kişi oturup o geçmiş durum ya da olay üzerine konuşsalar, (Amerikalıların dediği gibi 'notlarını karşılaştırsalar') daha en 'somut' ayrıntı üzerinde bile anlaşmazlığa düşebilirler. İşte, ilişki kişilerindir; ama anısı, kişiye -her bir tek kişiye- kalır: tek tek, ayrı ayrı....”

Bu tanıma göre kitabımda size aktarmaya çalışacaklarım, bana kalan anılardır. İlişkilerimin diğer taraflarındaki anıları ben de bilemiyorum.

Amacım; bir kadın olarak yaptığım sıra dışı seçimlerin ve hayattaki esnek davranma becerilerimin, ya da bazen kilitlenip inatçılıkta direnmemin, beni nerelere taşıdığını; ben yazarken, siz de okurken bir farkındalık olarak yaşayabilmemiz. Belki biraz da, beraberce, ‘bakış açılarımızı, olabilirliklere doğru daha fazla genişletebilir miyiz?’ sorusunun cevabını bulmak çabası... Yeni bir yolculuk gibi.

İyi yolculuklar...

Eylül 2000

Göç edişin ve yaşanan yılların bugünkü değerlendirmesi

Beş yıl önce idi. İstanbul'dan çıkarken içim umut doluydu. Gelecek kaygısı taşıımıyordum. Sanki ait olduğum topraklara gidiyordum. İçimden tamamen böyle hissediyor ve bu hisse de güveniyordum. Arkamda bir yaşam bırakıyor ve bıraktıklarım ile ilgili olarak hiçbir pişmanlık duymuyordum.

Güney'de yaptığım uzun bayram tatillerinden birinde fark etmişim her şeyi. Zaten o tatile çıkış şeklimde yatıyordu bütün mesaj. İstanbul'daki kötü ruh halimi görüp kendisiyle gelmem için ısrar eden bir kadın arkadaşım, gelmem için elinden geleni de yapıyor, sekreterine uçak için 'yer ayırt' talimatı veriyordu. Sekreteri yanlış anlama sonucu yeri, onun adına ayırtıyor ve uçakta da başka yer bulunmadığı için yer, benim adıma dönüşemiyordu. Bayram trafiğinde bütün araçlar doluydu. Arkadaşım, kardeşinin arabasıyla gidecekti ve o arabada da yer yoktu. Bense, kimlik kontrolü sırasında ortaya çıkacak nahoş bir olayla karşılaşmamak için, kendi adıma biletim olmadan uçmak istemiyordum. Sonunda havayolu şirketinin bilgi işleminde çalışan bir arkadaşım aklıma geldi ve o, bilgisayarda isim düzeltilmesini mümkün kılabilince ben de kendi adıma bir biletle buraya uçabildim. Gerçekleşen bu olay pek de sıradan çözümlerle halledilmemişti, o halde bana yardım eden doğüstü güçlere kulak vermeliydim.

Yedi sekiz yıl önce buralara yerleşmiş Zeliha'nın ofisinin üst katındaki, ikiye iki buçuk yani beş metrekare büyüklüğünde, içinde küçük bir tuvaleti de olan odada konaklayacaktım. O yıllarda karada konaklama olanakları çok sınırlı olan bu beldede bayram dolayısıyla yer bulmak zordu. Yatlara her türlü hizmeti vermeye çalışan ofisinin yanında, bir de barı vardı Zeliha'nın. Bütün tatilimi, İstanbul'un ritmini neredeyse durdurmaya çabalar bir şekilde barın rahat koltuklarını dolaşarak geçiriyor, en fazla, bitişikteki Fransız-İtalyan mutfağı sunan restorana kadar gidiyordum.

Elimde zorlu bir kitap vardı. Sanki buralara ders çalışmaya gelmişim. Bana çok kapılar açan bir kitap: 'Dans Eden Benlikler'¹. Okudukça kendimi deşiyordum.

Bu belde sadece tatil mekânı değildi. Burada da aynen İstanbul'da olduğu gibi, yerleşik düzen içinde pek çok aile yaşıyor, günlük yaşam mücadelelerini sürdürüyorlardı. Ancak burada verilen mücadelenin boyutu görece olarak oldukça küçüktü. Hayat çok basitti çünkü. Seçimler azdı. Alışverişler tek elektrikçi, iki nalbur, üç marangoz, iki demirci, beş

¹ Dr. Herriet G. Lerner, Dans Eden Benlikler, İmge Kitabevi

market, iki eczane, bir kasap, iki terzi gibi, karar vermekte zorlanılmayan bir ortamda yapıyordu. Bu esnaflar çarşı denilen bir cadde üzerinde sıralanmışlardı, böylece zaman yollarda yitirilip gün gereksiz yere harcanmıyordu. İçme suyu hâlâ bir hayrattan bidonlara dolduruluyor, ekmek hakiki taş fırından alınabiliyordu. Yani her şey çocukluğumun İstanbul'u gibiydi. İnsanlar birbirini tanıyor, yolda (ki bu tek bir caddeydi o zamanlar) herkes birbiriyle selamlaşıyor, hâl hatır soruyordu. Esnaftan yanınızda para taşımadığınız zamanlarda da alışveriş edebiliyor, lokantada yemek yiyebiliyor, barda içki içebiliyordunuz. En yakın kasabaya gidenler size mutlaka haber veriyor ve bir şey isteyip istemediğinizi soruyordu. Kasabada kargoya uğrayanlar size gelmiş bir paketi mutlaka alıp geliyordu. Postacı sizi ismen tanıyor adrese ihtiyaç görmüyordu. (Hoş! Adres diye bir şey de yoktu zaten) Büyük kent yaşamında yitirdiğimiz sıcak insan ilişkileri burada devam ediyordu. Yaşam, mücadele halinde sürdürülüyordu. Çünkü burada mücadele edilecek bir **mekân** yoktu.

İstanbul'da yaşamının bedeli onunla her gün verilen ve çoğu zamanda kaybedilen bir savaştı benim için. Sırf arabayı daha az kullanmak için evimi, işimin semtine taşımıştım. Trafikte daha az kalabilmek adına, istemediğim bir semtte oturuyordum. Havası kirli, trafiki ve gürültüsü fazla bir semtte.

İşte böyle bir zamanda, evimin içinde 24 saat çalışan hava temizleme aletiyle beraber yaşarken, kalkmış gelmişim buralara. Amacım tatil yapmaktı. Ama.....

'İstanbul'da ne arıyorum?' sorusunu sormaya başladım kendime ilkin. Sonra, üzerinde çalıştığım projenin bitmek üzere olduğunu ve yeni bir iş arayışının/anlaşmasının eşiğinde olduğumu hatırladım ve nihayetinde 'neden olmasın?' dedim kendime. Burada yeni bir yaşama başlamak, yeni ve kolay yaşamak, neden olmasın? Zeliha'ya açtım düşüncemi ve bir de beni bu tatile zorla çıkarmayı başaran Sevim'e. Sevimin gözlerindeki şaşkın bakışı unutamam, ama buraları fethetmiş o muhteşem kadın hemen destek verdi fikrime. Tatil bitip de geri döndüğümde kararımı vermiştim ve hemen işimle ilgili tasfiye işlemlerime başlamak isteğindeydim. Kararımı anlattığım çok yakın dostlarım beni tatil sarhoşluğu içinde zannettiler. Bir kaç gün sonra şehrin temposunun bana bu güzellikleri unutturacağına emindiler. 'Herkesin aklından geçer bu düşünceler ama sonra durulursun, unutursun' dediler. Oysa ben, sırtındaki çam ormanlı sarp kaya dağı ve önündeki küçük körfeziyle beni içine almış o beldeye, **âşık olmuştum**. Aşkın en korkuncunu insana değil de mekâna duyacağımı bilmiyordum oraya gidene kadar.

İstanbul'daki bir aylık ev kiramın, bir yıllık kiraya eşit olduğu küçük eski bir ev bulmuştum. Aynı bahçede ev sahibimin de oturduğu bir ev. Ev sahibim bahçesinde her türlü sebze yetiştiriyordu. Yiyecekleri miktardan fazlasını pazara götürüyor ve satıyordu. Mevsim şartlarından etkilenecek sebzeler için, bir de serası vardı bahçede. Bana her gün bir şeyler topluyor ve kapımı çalarak veriyordu. Oldu ki evde bulamadı kapımın önündeki masaya bırakıyordu. Bamyanın, bezelyenin, baklanın, nohudun bitkilerinin neye benzediğini ilk kez o bahçede gördüm ben. Yeşil zeytinle siyah zeytinin ayrı ağaçlardan toplanmadığını, renk değişiminin sadece toplama zamanlaması farkı olduğunu da yine ilk kez orada öğrendim. Doğadan ne kadar uzak yaşamış olduğum gerçeği çarptı yüzüme.

Her mevsimde doğanın kendisine özgü çiçekleri olduğunu ve bunların inanılmaz güzel renklerde birbiri ardı sıra açtığını gözlemledim. Onları hiç kimse dikmiyor ya da özellikle sulamıyordu. Ama onlar zamanları geldiğinde hep açıyorlardı. Doğa hiç renksiz kalmıyordu. Ressamı çok iyi ve her daim değişen bir resim vardı karşımda.

Bu resim karşısında ben şaşkın, görüntüleri yakalamaya çalışan bir kadın olarak gezdim, dolaştım. Hâlâ görüntü yakalamaya çalışıyor ve yeterince belgelediğimi düşünmüyorum.

Herkes deniz için geliyordu buraya. Yelken sporuna çok uygun bir körfezdi. Özellikle yurtdışından gelenlerle dolup taşıyordu yaz aylarında. Tabii bir de İstanbul elitinin sahip olduğu motor yatlar resmigeçidi olurdu.

Kasım ayı gelip de herkes gittiğinde nasıl da hoşuma giderdi. Nisan ayı başında başlayan ziyaretçi akını için ben 'istilacılar gelmeye başladı' derdim. Çalışanlar –ki ben de bunlara dahildim- 7 ay boyunca birbirimize ve en önemlisi de kendimize zaman ayıramaz, hiç tatilsiz hizmet verirdik. İnsanların tatile geldiği bir yerde çalışmanın anlamı buydu işte. Tatile gelen dostlarınız sizi dünya cenneti bir yerde yaşadığınız için kıskanırken, onlara orada yaşamının bedelinin de tatilsiz yedi ay çalışmak olduğunu anlatmaya çalışır, sezonu denize giremeden geçiren çalışanlardan söz eder, kimseleri inandıramazdınız. (Belki de herkesin kıskandığı bir yerde yaşama şansını yakalamanın suçluluk duygusuyla ödeniyordu bu bedel.)

Neyse ki yedi ay bitip, herkes gittiğinde en güzel günler başlar. Baş başa kalırız cennetimizle. Kendimize ayıracak zamanı bulabildiğimiz, özlediğimiz evlerimize kavuştuğumuz günler gelmiştir. Şöminemiz için odun alıp kestirmek işleriyle uğraşırız ilkin. Üstünü örtmek için naylon alırız sonra. Burası güney filan demeyin, kışları, özellikle akşamları muhakkak ısıtma ister. Buranın en güzel keyfi ateşin karşısında güzel müzik eşliğinde okunan kitaptır. Bütün bir yaz geçmiş ve kitap okuyacak vakit bile bulamamışsanız eğer, bu günleri ipe çekmişsiniz demektir.

Güneşli kış günlerinde lahana gibi giyinmek çok pratiktir. Tişört üzerine sweat shirt en üstte de kabanla evden çıkar, sahilde güneşe karşı oturursunuz. Kabanı ve sweat shirt'ü çıkarır iliğinizi kemiğinizi ısıtırsınız. Artık sahilde oturunca koyuları seyretmek mümkündür. Yat limanında bir tane bile tekne kalmamış, her şey tamamıyla size ait olduğunu kanıtlarcasına kişiselleşmiştir. Güneşin etkisini kaybetmeye başladığı saatlerde yavaş yavaş üzerinizi giymeye başlarsınız. Gün batımının en güzel görüntülerini, suyun gümüşü rengiyle gökyüzünün pembe, kırmızı, turuncu renklerini doyumsuzca seyrederken artık hava serinlemiş ve siz ateşin başına özlem duymaya başlamışsınızdır.

Akşam yemeklerinizi devamlı yanan ateşte hazırlanacak cinsten seçersiniz. Korda pişirdiğiniz patatesinize, ormandan topladığınız çintar denilen mantarınız eşlik eder. Bazen güveç tencerede yavaş yavaş pişmiş kuru fasulye ya da kış türüsü. Odun ateşinde pişen yemeğin keyfi bambaşkadır. Yemekten bir süre sonra da kestaneleri dizersiniz ateşe, korların yanına doğru yerleştirip sık sık çevirirsiniz. Öyle çabuk ve güzel pişerler ki şaşarsınız.

İşte böyle bir akşamda aklınıza hiç gelmeyen bir alettir televizyon. Şehir yaşamlarının kaçınılmaz gece misafiri, burada tümünden anlamını yitirmiştir. Dünyadaki ya da ülkedeki gelişmelerin, büyük yaşam gerçeğinde nasıl küçük bir nokta olduğu bilincini yakalamışsanız eğer, o beyaz camda seyredilen görüntülerin gerçekten de birer 'görüntü' olduğunu düşünürsünüz. Seyretmemenin ülke ya da dünya olaylarında bir etkisi yoktur ama bireyselliğinizdeki etkisi çoktur.

Ben TV seyretmemeyi, medyanın kişiliğime yaptığı saldırıları engelleme keyfi olarak yorumluyorum. Bu keyfi ben burada yakaladım. Büyük şehrin bana dayattığı, bütün bilgileri, yeni çıkan her şeyi elde etme 'derdimi' burada fark ettim. Nasıl bütün enerjimin gerekli gereksiz birçok bilgiyle doldurulmaya gittiğini gözlemledim. Oysa bu mekânda yaşam için

gerekli bilgi yine kendinde, yani **doğada** vardı. Onu iyi gözlemlemek enerji dolmanın önemli bir yoluydu aynı zamanda da.

Doğa, her şeyin kaynağı..... Bu yörenin insanlarında rastladığım ilk çarpıcı özellik, tevekkülleri olmuştu. Zaman geçip de burada yaşadıkça kendimde olan değişikliği keyifle keşfettim. Benim de delice ritmim yavaşlamıştı ve daha çok kabullenici olmuştum. Hayatın akışına karşı direnmeyi öğreniyordum. Akışı değiştirebilme fikrinin imkânsızlığını fark ediyordum. **Doğayı** izlemek, ancak onun içinde yaşamakla oluyor. Ve onun öğretmenliğinde, gerçek olmayan hiçbir şey öğrenilmiyor. Hipotezler, teoremler yok doğada. Her şey bir süreç içinde gelişiyor. Sabrı öğrenmek..... Sonundaki selameti görebilmek..... Beklenti dışı gelişmeleri kabullenebilmek. Selameti görememeyi, ertelemeyi kabullenebilmekBaşka seçenekler olabileceğine tanık olmak.

Bu yaşam dersini OKUL olarak yarattığımız kışlalara neden hiç getirmemişiz de, onun yerine hayalimizde kurmaya çalıştığımız bir dünyanın hayali kurallarını öğretmişiz, öğrenmişiz yıllardır?

Şimdi doğayı ve doğal olanı yeniden keşfetmeye başladığımız zamanlara geldik. Pek çoğumuz ne yapacağını, nasıl yapacağını bilemeden doğaya atıyor kendini ve olanakları elverdiğince büyücek bir toprak parçası olarak başlıyor inşaaata. Getiriyor çimentoyu, demiri, döküyor betonu, kocaman malikâne kuruyor, doğanın içine **doğal** olmayan olarak. İlle de yüzme havuzu gerekiyor **doğal** yaşamda! Sonra, sıra bahçeler yapmaya geliyor. Oluşturulan botanik bahçelerinin köylere ne kadar yabancı olduğunun farkına bile varılmadan, günde 3–5 ton su gerektirecek bahçeler **doğal** olarak yapılıyor. Çimenlikler, çiçek tarhları, sarmaşıklar, tropik ağaçlar, ithal bitkiler hepsi getirilip bir düzene göre diktiriliyor. Hepsi şehirli yaklaşımı ve özlemiyle. Mekânı değiştirsek de kafamızı değiştiremediğimizi fark etmeden. Mekâna ait yaşama geçişin, bu kafayla olamayacağını göremeden. Köyde yaşayan hayvanların özelliklerini, davranış biçimlerini iyice izlemeden, öğrenmeden şehirden bilinen tek hayvan olan köpek ediniliyor hemen. Çünkü hayallerde köpekle koşulacak sabahlar vardır muhtemelen.

Kurduğumuz bitki dünyamızı, iklim özellikleri ya da köyün yaşam kuralları sonucu kaybetme acısıyla yüzleşiriz ilkin, sonra hayvanımızın köyün diğer hayvanlarıyla uyumsuzluğu çarpar suratımıza. Bir yerlerde yanlış yapmışızdır ama nerede diye sormaya başlarız. Sonradan olunamadığı, doğuştan olmak gerektiği gerçeğiyle karşılarız hayatımızın bu noktasında. Zamanında “Büyük Şehre” gelenlerin uyumsuzluğunun aynısıdır bizimkisi de. Aynen onlar gibi biz de kendimize uyanı yaratırız : **Doğal olmayanı...**

İşte bu nokta, sorgulama noktası oldu benim için. Burada yaşamak, aynen yerel halk gibi başarılabilir mi?

Bilgi birikiminin ve -her şeyden önemlisi- pratiğimin olmadığı bu yaşamı denedim ama hep uyumsuz bir parça olarak kaldım bu coğrafyada. Her şeyi ne kadar da basit görmüş ve hemen soyunmuşum bu işe. Yıllar, bana hiçbir şeyin temel olmadan kurulamayacağını öğretti. Temelsiz kurulan her şey özentiden öteye gidemiyordu. Ben de buraların **sonradan görmesi** idim bir anlamda.

Öğrenmeye çalışmak, pratik geliştirmek, çok aza ihtiyaç duyarak yaşamayı gerektiriyordu. Kendi kendine yetebilmeyi öğrenmek. Elinden her işin gelebilmesini sağlamak. Beden gücüne dayalı yaşayabilmek. Devletin sunduğu sistemlere bağımlı kalmamak. Doğal enerjileri kullanmayı öğrenmek.

Hem kadın hem erkek olabilmek.

Yıllar, yıllar alabilirdi bu yaşamın şartlarına uyumlu hale gelebilmek. Yine de “yabancı” etiketinden kurtulamayacağımı bile bile... Buradaki yaşam beni her zaman **yabancı** belleyecekti çünkü.

Yıldızlar, tadına doyumaz güzellik..... Büyük şehirde yaşıyor olmanın, beni nasıl da yıldızlardan ayırdığımı buralarda fark ettim ben. Sistemin hizmet adına yerleştirdiği yapay ışıklar henüz yok bu yörede. Yıldızlar gibi, mehtabın o gizemli ışığının da sadece benim için aydınlattığını düşünürüm geceleri. Yere atılan bir hasırın üzerinde seyredilen yıldız bahçesinde yıldızlar, sadece benim için kayarlar sanki. Dilek bile tutmak istemem. Çünkü o anda bu manzaradan başka dileyecek daha güzel ne olabilir ki?

Gün batımlarını ve –yakalayabilirsem- doğumlarını birer ritüel olarak izleme adeti edindim burada. Akşamları uğurladığım güneşin sabahları muhakkak doğacağından emin olduğum kadar başka hiçbir konuda emin değilim artık. Oysa bu rutine hiç de böyle bakmamıştım İstanbul’dayken. Ben mi ilgisiz olarak yaşıyor muşum yoksa şehir insanının bir özelliği mi bu? İlgi odaklarımız bambaşka konular üzerinde toplanıyordu herhalde. Yeni çıkan modalar. Son filmler, festival programları. Açılan son moda yerlerin adresleri gibi çok önem verdiğimiz şeyleri, buralarda yaşarken hiç aramamam her şeye doyduğum için mi, yoksa gerçekte onlara hiç de ihtiyacım olmamasından mıymış acaba? Galiba daha önce ilgi duyduklarımdan elde ettiğim tatmini, şimdi buradaki yeni ilgi kaynaklarımdan fazlasıyla sağlıyorum. Böylece, ‘eksik kaldığım’ duygusunu taşımıyorum sanırım. Hem İstanbul’un sosyal-kültürel yaşantısına istendiği anda katılmak da mümkün. İstanbul’a sadece ‘gezmeye gitmek’ düşüncesinin verdiği keyfi yaşamak en güzeli. Ardımda bıraktığım çok sevdiğim ailemi ve dostları görmek ve birkaç da sanat olayı yakalamak orada kalınan günleri anlamlı kılıyor. Her şeyi keyfimde bırakıp 4–5 günde geri dönmek harika oluyor. Daha fazlasının yarattığı yorgunluğu tarif etmekse kelimelerin yetersiz kaldığı bir durum.

Gün doğumuyla batımı arasında geçen zamanda yaptıklarım ‘hiçbir şey’ olarak nitelendirilebilir. Bunca yılın öğretileriyle bakıldığında bu durumun etiketi gerçekten de budur. Pek çok kişinin ‘ne yapıyorsun?’ sorusunu da sırf bu nedenle ‘hiçbir şey’ diye cevaplıyorum. Öğrendiğimiz ve yaşadığımız toplumda kabul gören dünyasal başarılar bekleniyor, bu soruların cevapları olarak. Ve verdiğim cevap ne yazık ki hayal kırıklığı yaratıyor soran gözlerde. Belki de acıma ifadeleri bile gelip geçiyor o yüzlerden. Yaşam dediğimiz süreçte, **neler yaptığımızı** ve **neden yaptığımızı** sorgulamaya başladığımdan beri, değiştirmeye başladığım yaşam tarzımı anlamalarını ya da kabul etmelerini beklemiyorum artık. Herkesin ruhsal olarak kendini ifade ettiği bir süreci yaşadığını düşünüyorum yeryüzü üzerinde. Bunun için burada olduğumuza inanıyorum. Kendimi ifade ediş şeklimi değiştirmeye karar verdiğimden beri de, daha önce uğraştığım alanlardan çok farklı alanlarda çalıştım. Bilgisayarlar dünyasından gelmiştim. Analiz ve sentez yaparak geçirdiğim on altı yıldan sonra pazarlama-satış yetilerimi kullandığım birebir insan ilişkilerinde buldum

kendimi. Kendi evimi yapmak isteği doldu bir gün içime ve hiç bilmediğim inşaat alanına dalıvermişim yedi ay boyunca. Ortaya çıkan yapının benim ifadem olduğunu fark ettiğimde yorgunluklarımın nasıl taptaze enerjilere döndüğünü gördüm. İnsanın yapmak istediği her şeyi yapabileceğini fark ettim. Buna ait bilgilerin ille de okullarda alınması gerekmediğini anladım. İstenen her bilgiyi elde etmek, hiç de zor değildi. Yaşam gerekeni, inanılmaz tesadüflerle benim karşıma çıkarttı. Böyle bir deneyimi yaşadıkdan sonra her şeyi başarabileceğim konusunda kendime olan güvenim çok arttı. Evrene olan inancım sarsılmaz bir şekilde kuruldu.

Bu noktada artık, -seçtiğim yeni yaşam tarzımda- ‘hiçbir şey’ yapmadan yaşamak beni mutlu ediyor. Gün doğumlarıyla batımları arasında, sebze bahçemdeki arıklar arasında dolaşıp kaplumbağaları yakalamak, onlarla kızgınlığımı gösteren konuşmalar yapmak, olgunlaşmış sebzeleri toplamak, toplarken onların benim için yetiştiklerinin bilinciyle onlara teşekkür etmek, böylece o gün pişireceğim yemeğimi belirlemek başlangıç etkinliklerim oluyor. Yemek yaparkenki tarzımda da değişiklik yaptım. Daha doğal ve sağlıklı şekilde pişiriyorum yemeklerimi. Kullandığım yağ sadece zeytinyağı olarak belirlenmeye başladı giderek. Yüksek ısıya maruz kalan yağın zararlı olduğunu öğrendiğinden bu yana da piştikten sonra yağ ilavesi yapıyorum. Günün güzel bir uğraşı da ekmek yapmak. Kendi ekmeğimin bana verdiği beslenme gücünü yaşam enerjisi gibi kabul ediyorum. İstedğim kadar kitap okuyabiliyorum. Müzik her daim ruhumun gıdası olarak kulaklarımın ulaşabildiği her noktada. Çiçeklerimden ve çimenimden oluşan bahçeme, günde üç saatimi sulamak ve onlarla ilişki kurmak için ayırıyorum. Meyve ağaçlarım ya da salkım söğütler ve erguvan ağaçlarım varlıklarını devam ettirerek bana en güzel yanıtı veriyorlar üç yıldır. Karşılıklı olarak birbirimize bakıyoruz ve bir sevgi büyütüyoruz birlikte. Bu sene bahçeme katılan lavantalarım kocaman bir çit oluşturmak için var gücüyle çalışıyorlar. Mavi-mor renkli çiçekleriyle görsel güzelliği yaratıyorlar. Kışın donan çiçeklerim ve ağaçlarım yazın yeni baştan var olabiliyorlar. Toprak altında yaşam enerjilerini saklamış olduklarını bana gösteriyorlar sanki.

Bu güzelliklerin izleyicisi, besin vericisi ve bakıcısı olmak ‘hiçbir şey yapmak’ sınıfına girdiği için artık benim de bir şey yapmam gerektiğine inanlara ben de katılmak zorunda kaldım. Bu güzel dünyanın, dünyasal başarılarla desteklenmesi gerekmekte şu günlerde. Benzine, telefona, bahçede yetiştirmediğim yiyecek çeşitlerine, temizlik malzemelerine, arabanın bakımına gibi nedenlere halen para harcıyor olmam, yarım değişimi gerçekleştirdiğimin göstergesi. Tam değişimi kurabildiğim güne kadar (ki bu daha önceki bir bölümde anlattığım yerel halk gibi yaşamayı başarabilmek anlamında), para kazandıracak bir işte çalışmalıyım. Hem de bu iş, ‘ne yapıyorsun?’ sorusuna beklenen cevaplardan birini vermeme sağlayabilmeli!

Bu hikâye, sistem dışına çıkmaya çalışan birinin hikâyesidir bir anlamda. Kısaca; yetişkinliğe geçerken elimize verilen yol haritasını yolun bir yerlerinde yırtıp atan birinin hikâyesidir. Kadın olmanın edilgenliğini kırmaya çalışmanın hikâyesidir.

Beş yıl önce seçerek yerleştiğim sahil beldesinde yaşamaya başladıktan sonra farkına vardığım bir gerçek, beni endişelendirmişti ve yaşamımı dağlara taşımaya karar vermiştim. Küçük sahil beldesinin belediye haline gelmesi, arkasından da imara açılması, mantar gibi yapılandırma çalışmalarına başlanacağına habercisi idi. Tepelerini beyaz evlerle doldurduğumuz bir başka sahil yöresinden hiç mi hiç ders almayacaktık anlaşılır. Bari ben bu gelişmelerden mümkün olduğunca geç etkilenseydim. Bunun için dağ köyünü seçmeliydim evimi kurmak için. Önce arazim çıktı karşıma, sonra da ev yapabilme imkânları, bilgileri, ustaları, dostlukları, yardımları ...

Hüzünleri ve sevinçleriyle geçen aylar. Sonunda da ‘her şeyi halletmek’, sadece bu fiziki görüntüleri halletmekmiş gibi köy yaşamına başlamak.

Ancak; üç sene sonunda geline nokta, hazır olunmadan kalkışılan işlerin nasıl da yarım, aksak bir şekilde yürüdüğünü deneyimletti bana. Sistem içinde büyüyen bir kuşağın çocuğu, ondan kurtulmaya çalıştıkça ayağı kaydı durdu. Yenilmedi ama ayakta da değil yazık ki !

Hayallerim vardı: Emeklilik yaşımı beklemeden de şehir yaşamından uzaklaşabilirdim. Doğada yaşamak için kendime izin verdim. Hem böylece babamın hayallerini de hayata geçirmiş olacaktım. Onun anısını yaşatacaktım sebzelemleri yetiştirirken, ayva ağacından ayvalarımı toplarken. ‘Babacığım bak senin isteyip de kuramadığın dünyayı ben kurabildim’ diyecektim. Onun mesleğini seçmiş, ayak izlerinden gitmişim hep, ama onunla gerçekte onun istediklerini paylaşacak zamanları bulamamıştık ya da zamanımız kalmamıştı işte... ‘Keşke’lerin olmadığını öğrendim. Onu kaybettiğimde de istediklerimi ertelememeyi öğrenmişim. Sorumluluklarımın çok azaldığı bir dönemimde idim ve yerleşme kararını vermem kolay oldu. Bir çırpıda toparlayıp tasfiye ettiğim iş hayatım ve mesleğim için üzülmemişim. Benim için misyonunu tamamladığını düşünmüştüm (sonradan yanıldığımı görecektim). Altı ay çalışacak kalan altı ayı da kendime ayıracaktım. Her yıl başka bir ülkeyi gezecektim. Fotoğraf çekme hobimi geliştirecektim. Doyasıya kitap okuyacak, müzik dinleyecek. Değişik insanlar ve kültürlerle tanışacaktım. Bir dünya insanı olacak, yabancı dilde yaşadığım konuşma problemimi çözecektim. Turizmle ilgili bir yere yerleştiğime göre çalışma alanım da turizm olacaktı. Zeki ve becerikli bir insandım nasıl olsa, bir iş yapar, hayatımı istediğim gibi yaşayabilirdim. İnancım tamdı. İstanbul’dan çıkmadan önce bir kooperatif evi aldım ve kiraya verdim. Kendi evimi yapmaya hazır olduğumda bu evi satacak ve evimi yapabilecektim. Her şeyi düşünmüştüm ve kolaylıkla halledebileceğime de inanıyordum.

Bundan sonraki yıllarım hep yöre gerçeklerini öğrenerek geçti. Şehirde yapılan planların burada nasıl da yürümediğini gördüm. Önce turizme bağlı iş yapmanın ne kadar kötü bir seçim olduğu gerçeğini öğrendim. Turizm politikası olmayan bir ülkede yaşadığıma uyanmam iki yılımı aldı. Bahar aylarına girerken Türkiye hakkında çıkarılan bir söz, o yılın turizm gelirini yarıya ya da üçte bire indirebiliyordu. Kazanmayı hayal ettiğim paraları hiç kazanamadım. Gezmeyi düşlediğim ülkelere de gidemedim. Yapmayı istediğim evimi borçla

bitirdim. Borcu ödemek için bir yıllığına İstanbul'da çalışmayı bile göze aldım. Evimden ve yöreden uzak kalmak beni öldürebilirdi. O yüzden iki hafta sonunun birini evime gelerek yaşadım, on beş ay boyunca İstanbul'da. Bu çalışma dönemi son derece verimsiz oldu benim için. Hem büyük şehir para yiyordu hem de bu geliş-gidişler. Sonunda İstanbul'da devam edemeyeceğimi anladım ve geri döndüm.

Hayallerim kucağımda düşünerek, geçirdim beş ayımı. Hep kendimi ifade edebileceğim, isteyerek yapacağım bir işle uğraşmayı diledim.

Şimdi, kendimi taşımaya devam edemeyeceğim bir noktada; hayatımı gözden geçirdiğim noktadayım.

İnsanın nasıl da gözü doymadığının sonuçlarını görmekteyim. Yeterli ölçekler yerine hep daha büyüğünü istemenin beni nerelere getirdiğini izlemekteyim. Arazi almadan önce neredeydim, şimdi neredeyim? 500 m² toprağa 70 m² ev yapmaktan söz ederken altı dönüm alıp 200 m² ev yapınca bütün hesaplarım şaştı. Neden bu kadar büyük olmaları gerekiyordu bugüne kadar anlayamadım. Bu ölçekte bir yerin sadece inşaat maliyeti olarak değil, sonraki yıllarda da bakım ve yürütme maliyetleri beni aşar durumda. Temizlik ve bahçe bakımları ayrı bir iş mesaisi gerektiriyor.

Ben bu filmi ikinci kez görüyorum. Bahçe içinde bir evde doğup on yaşıma kadar da o evde büyümüşüm. Ailem artık o hacimde bir eve bakamaz duruma geldiği için, o zamanın modasına uyarak müteahhit'e vermiş ve güzelim ev, beş katlı 10 daireli bir apartman olmuştu. O zamanlar evimizi kaybetmenin acısını duymuştum. Bu bilgiye sahip olmama karşın nasıl da her şeyi unutup yetemeyeceğim bir ev yaptım. Herhalde aynı dersi almak için...

Beş yıllık yolculuk: Kendimi arayışın yolculuğu

Birinci yıl; yerleşme, ilk dostluklar, iş yaşamı

İstanbul'daki işimi tamamlamış gitmek için hazırlanmıştım. Önümde yılların kazandırdığı arkadaşlıklarım, dostluklarım ve aile ilişkilerim vardı veda edecek. Bu konu benim en büyük zenginliğimdir. Bütün bu ilişkilere veda etmek çok zamanımı alacaktı. Nasıl yapsam, nasıl halletsem derken, Nermin'den telefon aldım. İnşaatı henüz biten ve taşınma işlemini bile gerçekleştirmedikleri evlerinin bahçesinde, benim için bir veda partisi düzenlemeye karar verdiğini haber veriyordu. Büyük bir çoğunluğa aynı anda veda edebilecektim ama bu aynı zamanda çok heyecan yüklü olacaktı. Bu kadar duygu yoğunluğunu nasıl taşıyabilecekti kalbim acaba? Kimlerin çağrılı olduğunu bana söylemediler, sürpriz dostlar olacaktı besbelli. O günün gelmesini beklerken bir veda konuşması hazırladım. Gelen herkese de hediye vermek istiyordum. Benden bir parça olsun, onu gördükçe beni ansınlar, beni düşündükçe de onu ansınlar istiyordum. Sonunda vermek istediğim şey aklımda ve gönlümde şekillendi. 1993 yılında kendi kişisel gelişme yolculuğuma başlarken, bir arkadaşım tarafından bana önerilmiş bir kitaptı bu. Richard Bach'ın "*MARTI Jonathan Livingston*" kitabı.

Beyoğlu'nda bir kaç kitapçıdan toplayabildim onca kitabı. Her birinin içine 'İçinizdeki martının sizleri çok güzel yerlere götüreceğinden emin olarak, ben benimkinin kanadına tutundum gidiyorum' yazmıştım. Artık o geceye hazırdım.

Ağustos ayı gibi bir tatil ayında İstanbul'da kalmış atmış kişinin gelmeyi becerdiği o muhteşem geceyi hak etmiş olmak beni bulutlara yükseltmişti. Bir daha aşağı inemedim o gece. Hiçbir şey yiyip içemedim, o kadar sevgiye doymuştum ki kalbime fazla gelmişti bu yoğun duygusallık.

Oğlum, ablalar ve büyük yeğenim de partiye gelmişlerdi, ailemi de arkamda hissetmek çok güzeldi. Danslar etmişim, biraz boşalayım, rahatlayayım diye, ama her şey nafi idi. İyi ki yazılı hazırlamıştım konuşmamı. İrticalen yapmam olanaksızdı, kilitlenmişim. Gecenin sonuna doğru bana hazırladıkları hediye paketini verdiler. Kocaman paketi açtığımda kocaman bir faks aletiyle karşılaştım. Dostlarım benimle haberleşmenin en güzel yolunu bulmuşlardı. Mektuplarımızı PTT'nin eline bırakmayacaktık. Günlerce beklemeye gerek olmayacaktı. Hediye çok anlamlı idi. Teşekkür faslından sonra konuşmamı okudum. Kişisel gelişme yolculuğuma çıktığımdan bu yana bu kararı almamı sağlayan önemli istasyonları anlatıyordum konuşmamda. Herkesi duygulandırmıştım. Sıra benim vereceğim hediyeye gelmişti. Kitaplarımı dağıttım.

Onlar da bana, gece boyunca benden gizli gizli doldurdıkları defteri hediye ettiler. O defteri ancak ertesi gün okuyabildim. Ertesi gün bile devam eden duygusallığım okuduğum her sayfayı ıslatıyordu.

Buket Uzuner'in dediği gibi 'Gitmek, sevgi ve sevgilileri yürekte taşımayı öğrenmektir'.² Yüreğimde kocaman bir sevgi yumağıyla martıma tutunmuş uçmaya hazırdım.

Dostlarımın bu içten uğurlamasına karşılık annemin her zamanki gibi muhalefeti vardı.

Ona ne zaman, benim için düşlemediği bir senaryoyla gitsem, hep kaygıyla karşılar, destek vermezdi. Yine bir serüven peşindeydim ve onun küçük *cici kızı* son iki yıldır yolunu iyice şaşırmişti. Annemin en büyük kaygısı *başkalarının diyecekleri* konusundadır. Kim bilir kafasından yine neler geçiyordu? Kızı güneye gidip yerleşecek, gül gibi işini, mesleğini, oğlunu, annesini, ablasını bırakacaktı. Bohem hayata takılacak ya da köylüleşecek miydi acaba? Herkesin sorularına ne diyecekti, bu gidişi nasıl izah edecekti?

Aslında bütün bu kaygılı görüntünün ardında, beni ne kadar özleyeceği ve her istediği zaman göremeyeceği gerçeği yatıyordu. Bunu biliyor ve anlayışlı olmaya çabalıyordum. Ama diğer taraftan da annemin desteğini o kadar çok istiyordum ki. Hayallerini gerçekleştiren kızlara anneleri destek versin, önlerini açsın, kendilerinin atlamadığı serüvenler için onların yanında, onlar gibi heyecanlansınlar, diye, imkânsız bir düşünüm vardı belki de. Yıllar sonra annemle yaptığım bir sohbette onun serüvenci tarafının zaten hiç olmadığını, dolayısıyla bunun için de pişmanlık duymadığını öğrenecektim. O zaman benim ne kadar boş beklentiler peşinde olduğumu anladım. Karşılıklı olarak hayal kırıklıkları yaşamıştık o yıllarda anlaşılan.

İstanbul'dan buraya gelirken yanımda bir bavul yazlık ve kışlık giyecek, kitaplarım, küçük köpeğim ve çok sevdiğim oğlum vardı. İki yıl önce boşanmıştım. O zaman on bir yaşında olan oğlumuzdan birlikte yaşamaya devam edeceği ebeveynini seçmesini istemiştik. Babasıyla yola devam etmeyi seçmişti. O günden sonra da benim, onun üzerindeki sorumluluğum giderek azalmıştı. Babası yeniden evlenerek bir aile düzeni kurmuştu ve izleyebildiğim kadarıyla da oğlum bu düzende mutlu idi. Bana hafta sonları geliyordu. Onunla günlük yaşam rutininden çıkınca çok daha nitelikli bir ilişki kurabilmiştim. Şimdi o on üç yaşındaydı ve benim güneye yerleşme fikrimi anlayışla karşılamış, hiçbir direnç göstermemişti. Havaalanına yirmi dakika mesafede yaşayacaktım. İsteddiği her an beni görmeye gelebilirdi. Ama öncelikle gidiş yolculuğumda eşlik etmek istedi. Ben de ona şoför yardımcısı için gerekli yol haritalarını bilgisayardan bastırarak hazırladım ve bir dosya olarak verdim. Yol boyu bana önümüzdeki menziller konusunda yardımcı olacaktı. Ne de olsa bu yolculuk benim için ilk uzun yol deneyimi idi. Yolu ikiye bölmüştük. Afyon'da konaklayacaktık. Acelemiz yoktu nasılsa.

Ertesi gün çok güzel yayla köylerinden geçerek güneye inmiştik. Beldeye girdiğimizde evinde kalacağımız Zeliha'nın iş yerine uğradık. İş yeri çalışanları bizi çok hoş karşıladılar, hepsi oğlumla tanıştı.

Güzel bir sürpriz vardı: Bahçelerinde bana "veda partisi düzenleyen can dostlarım" buldukları tekneden inmişler ve İstanbul'a uçmak için havaalanına gidiyorlarken geliş saatimi duyunca bizi karşılayıp da gitmek istemişler. Onlarla karşılaşmak çok güzel bir duygu idi. Beni Zeliha'ya emanet ettiler. "Arkadaşımıza iyi bak" dediler. Onları uğurladıktan sonra

² Buket Uzuner, New York Seyir Defteri, Remzi Kitabevi, sayfa: 191

yorgunluğumuzu atmak için eve geçtik hep beraber. Oğlumla beraber ertesi gün İstanbul'dan gelecek bir grup arkadaşımızla Bodrum'a doğru tekne gezisine çıkacaktık. Kiralanan tekne "bare-boat" olarak tanımlanan mürettebatsız fiber yelkenli idi. Gelecek olan arkadaşlarımdan birinin kaptan ehliyeti vardı ve yolu onunla yapacaktık. Yelken yapmasını bize o öğretecekti. Yemekleri kendimiz yapacak, bulaşıkları yıkayacak, tekneyi temizleyecektik. Toplam altı kişi idik ve iş bölümüyle bu yolculuğu yapmayı planlamıştık. Bu gezi oğlumu da beni de heyecanlandırıyordu. O gece küçücük beldeyi turlamış ona biraz tanıtım yapmıştım.

Yine o hafta yelken öğrenmek için tekne ve yelken hocası tutmuştu bir başka can dost aile, gece bizle buluşmak ve yemek yemek için karaya çıktılar. Bana İstanbul'da güle güle diyen bu tanıdık yüzlerin burada karşıma çıkıp hoş geldin demeleri rastlantı mıydı acaba? (Bu soruyu beş yıl sonra sormak, çok kolay oluyor. Ben ve bu iki aile bu gün aynı köyde ev yaptık, komşuyuz. Yazgımızın beraber dokunduğunu o günlerde nasıl bilebilirdik?)

Oğlum ve ben ertesi gün başlayacağımız gezinin heyecanı ve yol yorgunu olmamız nedeniyle dostlara veda edip kaldığımız eve geçtik. Burayı çok sevmiştik. Güzel bir uykunun ardından, ertesi gün köpeğimizi kaldığımız evde bırakarak, gelen grupla birleşip geziye başladık. Fırtına haftasında çıktığımızın farkında değilmisiz anlaşılan. Çoğu günleri, denizle cebelleşerek geçen gezimiz, güzel anılarla beraber bir hafta sonra Bodrum'da sonlandı. Oğlumu oradan, o hafta açılacak okuluna doğru İstanbul'a uğurladım. Bu bizim ilk uzun süreli ayrılışımız oldu. Hayatımızın bu yeni dönemine alışmaya çalışacaktık.

Diğer arkadaşlarımda İstanbul'a dönmesiyle ben de bir minibüs yolculuğu yapıp yeni yerleşim beldeme geri döndüm.

Beldedeki ilk zamanları, Zeliha'nın evinde geçirmeye devam ettim. Yerleşme kararı aldığım bayram gezimde bana, yerleşme cesareti veren bu cesur ve becerikli kadını tanımam hayatımı değiştirmişti adeta. Onun, bu yörenin başka beldelerinde de geçmişi olmuştu. Sonunda kendisine burayı seçmişti, yerleşmek için. Kadın kaptanların sayısının çok az olduğu zamanlarda tek başına tekne transferleri yapacak kadar cesurdu. Ondan çok etkilenmişim. Konuşurken; insana 'her şeyi yapabilirsin' mesajları veren bir tarzı vardı. Benim de bu şekilde cesaretlendirilmeye ihtiyacım vardı o zamanlar. Yeni yer, yeni insanlar, yeni iş, yeni kültür gibi her şeyin yeni olduğu bu zamanları onun gibi biriyle yaşamak çok önemli olmuştu. Kendisinin burada kurduğu ve oturduğu bir düzeni vardı. Bir yat servis işi ve hemen yanında o zamanların en hoş bariyeriyle beraber soğuk sandviçler hazırlanan bir dükkânı vardı. Oturduğu evi satın almak üzereydi. Böylece ev, iş, araba üçgenini kurmuş olacaktı. İnsana umut vaat eden bir kişilikti. Kadındı ama var olabilmek için erkekleşmişti. Kısaca 'erkek gibi kadın' etiketiyle geziyordu.

Bodrum'dan döndüğüm ilk gece gelişimi yalnız başıma kutlamak için, onun barına gitmişim. En güzel elbisemi giymiş küçük köpeğimi elime almış kendimi çok iyi hissederek bir konyakla kahve ısmarlamıştım. Barda oturuyordum. Barmen delikanlıyı çok severdim. Onunla uzun uzun muhabbet edebiliyordum. Daha önceki gelişimde, yani bayramda arkadaş olmuştuk. O gece yine konuşurken birden yanımda oturan bey de söze karıştı. Nereden gelmişim, niyetim neydi derken biz bayağı sohbeti koyulaştırdık. O ve hanımı dokuz – on yıl önce Ankara'dan gelmiş ve yerleşmişler. Bey'in -şu an yapmadığı- mesleği mimarlıkmiş. Yurt dışında okuduğu zamanlarda arkadaşlık ettiği bir genç kıza benzetmiş beni ve yakınlık duyarak konuşmaya başlamış. Bir anlamda buradaki ilk tanıştığım kişi olan Nazım Bey ve

sonrasında tanıştığım eşi Nesrin hanımla mesafeli de olsa dostluğumuzdan her zaman keyif almışım. Bu tanışıklık bana buraya yerleşmeyi seçmiş insanlar konusunda moral vermişti.

Buradaki günlerime başlamak için, önce yakın mesafedeki dostlarımı ziyaret etmek ve yöreye alışmak istedim. Kekova, Gökova ve Bodrum derken bir ay bitmişti bile. İlk kez zaman sınırlaması olmadan geziyor ve tatil yapıyordum. Evet ‘tatil’. Bu kelimenin karşılığı yedi gün olmuş benim sözlüğümde. Fazlasını kendime layık görmemişim anlaşılan. İnsan nasıl elli bir hafta çalışır da bir hafta dinlenir? Daha önce sormadığım sorulardan biri daha.

İstanbul’da yaşadığım yıllardaydı, evliliğimin son zamanlarında oğlumun pedagogunun önerisiyle ‘kendini geliştirme ve psikolojik danışmanlık merkezini’ keşfetmişim. Kurucusu olan Saadet’le üç yıllık aralıklı da olsa bir çalışma yapmıştık. Kendimi keşfettiğim ve gerçekten de geliştirmeye başladığım çalışmalardı bunlar.

Saadet’le eşinin ahşap bir guletleri olduğunu biliyordum. Benim beldeme yakın sayılan bir koyda demirliyorlarmış guletlerini. Benim buraya göç edişimin hemen sonrasında telefonla arayıp teknesine davet etti beni. Köpeğimle beraber gidip bir iki gece kalmayı düşündüm. Bana bıraktığı telefon, kıyıda ki lokantanındı. Lokantacı kadını arayıp köpeğimle gidip gidemeyeceğimi kontrol etmek istedim. Bildiğim kadarıyla Saadet’in de büyük bir köpeği vardı, acaba o da teknede miydi? Lokantacı kadın daha sonradan keşfettiğime göre, o koyda, çok sevilen dostumu korumak adına bana, ‘galiba köpeği yanında’ dedi. Böylece köpeksiz gelmemi sağlamaya çalışmıştı kendince. Ama ben yine de köpeğimle beraber oraya vardım. Eğer tekneye alamazsam arabada kalır diye düşündüm. Koya vardığımda telsizle haber verdirmek için lokantacı kadını bulduğumda hemen anladım, kadıncağızın korumacı kişiliğini. Saadet kitap yazma dönemlerinde yalnız olarak teknede disiplinli çalışırken, bu kadıncağız böyle benim gibi, zamansız geldiğini düşündüğü rahatsız edici misafirleri, elinden geldiğince engellemek istiyordu. Neyse bu badireyi atlatıp tekneye haber verdirebildim. Kıyıda beklerken uzaktan kürekleri çekerek gelen yanmış tenli sağlıklı görünümlü kadının, İstanbul’da karşımdaki koltukta oturup beni dinleyen kadından ne çok farkı vardı anlatamam. Buralarda kısa süre yaşamak bile, nasıl olumlu değişiklik yaratabiliyordu. Beni alıp teknesine götürdü. Heyecanlıydı. İstanbul’daki yoğun iş ve sosyal yaşantımın ardından buralarda neler yapmayı planladığımı soruyordu, sabırsızca. Sadece tatil yapmayı planlıyordum önce. Sonrasını, sonra düşünecektim.

Bana, ilkbahar mevsimlerinde yapmaya başladığı güneydeki atölye çalışmaları için yer aramak isteğinden bahsetti. Kendi yeri olsun istiyordu, ‘gidilen otellerde çalışmalar yapmakta zorlanıyoruz’ dedi. Benim, bu yer arama konusunda ve daha sonra da projeyi hayata geçirmek konusunda ona yardımcı olabileceğimi düşünmüştü. Anlattıkları çok çekici idi. Bu hararetle konuşmamızı, yanaşan bottan elinde koca bir buz kalıbı uzatan adama yardım etmek üzere kestik. Buzları buzluğa yerleştiren bu adamın, gözlerinin içi gülüyordu adeta. Tanıştıktan sonra gitmek istediye de, oturması için ısrar ettik. Bu, gözleriyle konuşan denizci, aynı koyda demirlediği küçük ahşap teknesinde yaşıyormuş kış yaz. Bilge bir tarafı vardı konuşurken. Piposunu yaktıktan sonra anlatmaya başladı denizi ve dağları. Denizde yaşıyordu ama motosikleti vardı dağlarda dolaşmak için. İstanbul’da belediye filarmoni orkestrasından emekliymiş, flüt çalıyormuş. Şimdi teknesinin küçük dünyasında huzuru arıyordu, ona baktıkça da bulduğunu düşünmüştüm. Ölçülü davranışlarıyla bizi fazla rahatsız etmemek için izin istedi ve kalktı teknesine döndü. Hazır onu tanımışken koyun müdavimlerinin hikâyelerini de dinlemeye başladım. Yine aynı orkestradan bir adam daha vardı kendi

teknesinde yaşamayı seçen. Balık avlayarak geçiriyorlardı zamanlarının büyük bölümünü. Bana bayağı ilginç gelen bir tip de Alman mimardı. Teknesi hayli büyüktü, özellikle de güverte üzerinde yer alan kapalı salon yaşamaya çok elverişli düşünülmüş de yapılmıştı. Uzun senelerden beri oradaki tahta iskeleye bağlı duruyormuş bu tekne, hiç yerinden oynamadan. Güverte salonundaki çizim masasında mimari projelerini hazırlıyormuş.

Böylesine ilginç tiplerin yaşamayı seçtiği bu küçücük sahil köyünde kaldığım o bir kaç günde, psikologum artık arkadaşım olmuştu. Ben psiko-terapiden mezun olmuşum, artık onunla bu yeni yerde yeni bir ilişki modeline başlayabilirdik.

Bir ayın sonunda artık kendi oturacağım evimi bulmak istiyordum. Zeliha'nın evinde kalmaktan memnundum. Onun da, benim de yalnız yaşamak alışkanlığımız olmasına karşın, birlikte bu kadar uzun süreyi kırılmadan sıkılmadan yaşamış olmamız çok hoştu. Ne var ki ben buraya misafirliğe değil, yerleşmeye gelmiştim. O nedenle kendi yaşayacağım evime bir an önce taşınmak istiyordum.

Kafamdan geçen, küçük eski bir köy evi idi. Yerel halkın modernlik adına yeni yaptırdıkları betonarme binalar, yöresel özelliklerini yitirmiş, hiçbir estetik kaygı duyulmamış garabet şekillerdeydi. Köpeğimle yaptığım sabah yürüyüşlerimde yeni yapılan betonarme evlerin bahçelerinde kalmış, eski küçük evleri görmüştüm. Ama hepsi doluydu. Genelde yabancı uyruklular bu binalara talip olmuşlardı. Yakın zamanda boşalacak bir evle karşılaşamıyor, gittikçe moralim bozuluyordu. Yeni binaların kötü, sağlıksız ve zevksiz yapılarında yaşamak istemiyordum. Günler günleri kovalarken, bir sabah Zeliha'nın ofisinde çalışan geç kızın evine adres sormak için uğradık. Hiç umulmadık bir anda o evin bahçesinde gördüm benim küçük evimi. Sordum, kimse yaşamıyormuş yıllardır. Yıkacağız dediler. Yerine iki kızları için ikiz iki katlı bina yapacaklarmış seneye.

“Olsun,” dedim, “ben de bir yıl otururum.”

“Burada insan yaşamaz,” dediler.

Anahtarını bile zor buldular, hep beraber içeri baktık. İlk gözüme çarpan onlarca tozlu içki şişesi olmuştu. Yerlerde büyük hasırlar vardı. Yıllar önce yine büyük şehirden göç eden bir çift yaşamış bu evde. Ben oraya, o haliyle bakıp, ne hale getirebileceğimi gördüm. İstense çok keyifli bir ev haline dönüştürülebilirdi ve ben istiyordum. Bizi kırmadılar bir yıllık peşin kiraladılar. Hemen kolları sıvayıp banyo ve mutfak için yapmam gereken tadilatları saptadım. Evin geri kalanının boyanması yeterliydi. İki adet, - bu yörede ocak diye bilinen - ateş yeri vardı. İçinde yemek ve ekmek yaptıkları için hayli geniş ölçülerde ve yerden sıfır yükseklikte idi. Oturma odasındakinin içini sabun(içi dolu) tuğlalarla şömine küçüklüğüne getirip bacaya eğim kazandırdım. Böylece yanan ateşin bütün sıcaklığı gökyüzüne uçup gitmeyecek, eğimden yansıyıp odayı ısıtacaktır. Mutfaktaki ocaklığıysa olduğu gibi bıraktım. Çünkü benim de niyetim burada ekmek ve yemek pişirmektir. Evi olduğu gibi ben boyamak istiyordum. Toplam kırk metrekare idi. Yerden yüksekliği de iki buçuk metre. Evimin dışını aşı boyalı yapmak istiyordum. Boya yapmayı bana yakıştıramadılar, yardım etmek adına, ille de ev sahibim yapmak istedi badanalarımı. Onlara bu işleri yapmanın benim için ne hoş bir anlamı olduğunu anlatmaya çalıştım saatlerce. Sıra dışarıyı boyamaya gelince renk için yine onlara danıştım. Bana, ‘kirecin içine kırmızı toz boya kat, istediğin tonu bulana kadar karıştır sür’ dediler. Maliyeti çok ucuz bir dış mekân boyaması olacaktı bu. Hemen uyguladım. Evin dört bir tarafını boyayıp kaldığım eve

döndüm. Ertesi gün boyalara devam etmek için tekrar evime geldim. Arabamı park ederken yüzümün aldığı hali bu gün gibi hatırlarım. Karşımda duran küçük evim, pembe pamuk helva renginde idi. Sanki biri benim ardımdan gelmiş ve hiç üşenmeyip bana şaka yapmak için evi yeniden boyamıştı. Ev sahibim yüzümdeki şaşkınlığı uzaktan görmüş, yanıma geldi. Kireç boyanın kuruyunca beyazlaştığını anlattı. Sürülürken su gibi görünen kireç badana, ertesi gün bakıldığında bembeyaz olurmuş. İçine biraz daha fazla kırmızı toz boya koymalıyım. Yeniden karışım hazırlayıp evi dört döndüm, boyadım. Bu sefer neredeyse koyu kırmızı olmuştu. Korkmamamı söylediler, nasılsa renk beyazlayacaktı. Ertesi sabahı zor ettim, hemen eve gittim. İnanılmaz ama gerçektir. Ev yine pembe idi. Sadece dünden biraz daha koyu. Nalbura gidip kilolarca toz boya aldım. Bu kez karışım kahverengi olmuştu. Gözüm dönmüştü bir defa, ne olursa olsun binayı pembe renkten kurtaracaktım. Artık kiremit rengi olur diye düşünüyordum. Üçüncü kez boyayıp yorgun argın, kaldığım eve döndüğümde arkadaşşıma başıma gelenleri anlattım. Aslında olanlar benim buraları öğrenme sürecimin bir parçasından başka bir şey değildi. Bu olay ve sonrasındaki bütün denediklerim, deneye yanıla yöntemiyle gerçekleşiyordu.

Ev tadilatlarıyla uğraştığım bir gün canım sıkılmıştı. Dağlara çıkmak nefes almak istiyordum. Zeliha'nın iş yerine gittim. Niyetim onu da alıp yukarıdaki dağ köylerinden birinde bulunan İngilizlerin işlettiği 'Alternatif tatil köyü'nü keşfetmekti. Arkadaşım güzel bir hanımla oturmuş sohbet ediyordu. Tanıştırıldık. Onlara teklifimi yaptım. Kabul ettiler. Üçümüz dağ köyüne doğru yola çıktık. Nereden bilebilirdim ki hayatımın ondan sonraki yolculuğu hep o yoldan, hep o dağ köyüne doğru olacaktı.

Yol o zamanlar henüz stabilize yapılmamıştı. Toprak ve taşlı yolu takip ederek yaklaşık kırk beş dakika sonra tatil köyünü bulduk. Kapısından arabamızla yavaş yavaş girerken etrafta kimsecikler görülmüyordu. Kocaman bir zeytinliğin içinde keçeyle kaplanmış büyük yuvarlak tabanlı çadırlar vardı. Burası hakkında bildiklerimiz çok azdı. Beni çeken bilgiyse, burada meditasyon yapıldığı idi. O yılın başında meditasyon yapmayı öğrenmişim. Bana çok faydası olduğuna inanıyordum.

Biz arabayı durdururken sol tarafımızda; otuz, otuz beş metre ilerideki merdivenlerden ince, uzun yakışıklıca bir adam inerek, yaklaşmaya başladı. Tipi İngiliz'di. Kırık bir Türkçeyle, "Hoş geldiniz," dedi. Adı Alastair'miş. Tanıştık. Gözlerinin mavisini beni içine çekti ve dalıp gittiğimi hissettim birden. Derin ve serin bir suya dalmak gibiydi o an yaşadıklarım. Burayı merak ettiğimizi ve sonunda görmeye geldiğimizi anlattık. Şansımıza o anda orada kalan kimse olmadığını söyledi. Yeni grup gece gelecekmiş. Son haftaya girmişler. O hafta seramik kursu olacaktı.

İki yıl boyunca burayı nasıl hazırladıklarını anlattı. Ablası ve ablasının burada evlendiği –ailesi arazinin sahibi olan- Türk kocasıyla ortaklaşa kurmuşlar burayı.

Tamamen –parasızlık nedeniyle de- kendileri çalışmışlar. Gerçekten de el emeklerinin ürünleri her tarafa inanılmaz hoş bir hava vermişti. Anlaşılan üçü de doğal yeteneklerini keşfetmiş ve kullanabiliyordu. Fikir İngiliz abladan çıkmış. Alastair ise son yıllarını geçirdiği Hindistan'dan sonra, kendine yerleşecek bir ülke arıyor ama bir türlü karar veremiyormuş. Sonunda babalarının görevi nedeniyle çocukluklarının geçtiği bu güzel ülkeyi düşünmüşler ve yer aramak için gezerlerken bu beldeye düşmüş yolları. Burada Türk kocayla tanışmışlar,

niyetlerini anlatmışlar. Hep beraber dağlarda yer aranırken, Türk kocanın ailesinden kalan bu zeytinlik ve dedesinin eski köy evi çok beğenilmiş. Orta Asya Türklerinin **Yurt** denilen çadırlarından kurmak istemişler. İstanbul'da bir müzede kurulu olan örnekten ve ilgili kitaplardan yola çıkmışlar. Çadır temellerini betondan hazırlamışlar, Karadeniz ormanlarından getirttikleri kestane ağaçlarını eğerek çadırın iskeletini oluşturmuşlar. Eğilmiş ince kestane dallarının çapraz örgüyle birbirine bağlanması, o kadar da kolay olmamış tabii. İskeletin tüm ağaçlarını tepede 50-60 cm lik dairesel bir ağaca bağlamışlar. Sonuçta çadırın tepesi bu dairesel ağaç çapında açık kalmıştı. Çünkü üzerine kapladıkları keçe tepeyi özellikle kapatmamıştı. Bu delik, çadırın hem hava almasını sağlıyormuş hem de yaz gecelerinde yıldızları seyretmeye. Hele mehtaplı gecede mehtap ışığının tepedeki yuvarlaktan, çadırın içine girmesini öyle bir anlatmıştı ki yeni dostumuz, hemen o gece orada kalmak arzusu uyanmıştı içimde. Eski Türkler bu deliği, kışın kurdukları sobanın bacası için de kullanıyorlarmış.

Çadırlardan sonra, yeni inşa ettikleri, ama tamamen geçmişten kalmış bir taş bina görünümündeki tuvalet ve duşların olduğu binayı gezdik. Bütün aksesuarlar ve yapı detayları yeni yapım gerçeğini saklamıştı adeta. Baştan söylememiş olsa, eskiden kaldığına yemin edebilirdik. Musluklar İstanbul - Ortaköy' den bulunmuş Osmanlı musluk başlıklarından çıkarttıkları kalıba göre pirinçten dökülerek yapılmış ve üzeri yeşil yeşil oksitlenmişti. Musluklara çıkan su boruları bakırdan yapılmış ve tabii ki onlar da oksitlenip yeşermişti. Elektrik açıp kapatma düğmeleri Londra'nın bitpazarlarından toplanmış yuvarlak pirinç antika parçalardı.

Bir başka ilginç yapı, iki duş kabininden oluşuyordu ve 'bağdadi' denilen yapı tarzıyla yapılmıştı. Bu binanın kapıları yayla köylerinden toplanmış üzeri işlemeli kapılardan. Hele bir de, bu yörelerde adına **köşk** denilen, ağaç bacaklar üzerinde yerden yükseltilmiş, tamamen ahşap, kenarlarında parmaklıkları olan, çatısı yine köylerdeki eski evlerden topladıkları çok eski tahtalarla kapatılmış, yer minderleri ve sırt minderleriyle bezenmiş, dinlenme köşesinin davetkârlığı vardı ki tarifi mümkün değil. Köşkün ortasına yerleştirdikleri üç adet büyük yer sofrası büyük bir daire oluşturuyor, öğlen ve akşam yemeklerinde servis masası olarak kullanılıyor. Yemeğini alan minderlere çekiliyor ve vejetaryen mutfağından oluşan yemeklerini afiyetle yiyormuş.

Sıra yüzme havuzuna gelmişti. Her detayı, doğal malzemeler kullanılarak ve yöresel eski hava verilmeye özen gösterilmiş bir tatil köyünde, yüzme havuzunun mavi seramikli dikdörtgen ya da fasulye şeklinde olacağını düşünmüyordum tabii ki. Havuz Muğla dağlarında çıkartılan kayrak taşıyla kaplanmıştı. Herhangi bir benzerini o güne kadar görmemişim. Şekil itibarıyla da malzeme itibarıyla da doğadaki duruşu sanki oraya aitmiş gibiydi. Hani arazinin öyle bir su kaynağı varmış da onu biraz rehabilite etmişler gibi. Etrafındaki zakkum ve elma ağaçlarıyla rengârenk ağaçmineleri doğallığını tamamlıyordu adeta. Doğal olarak bu adamın mesleğini ve geçmişini merak ettim. Galler'de, doğal enerji sistemlerini kullanan yapıların inşasının öğretildiği bir enstitüde okuduğunu anlattı. Hindistan'a gidişi de bu okulun bir projesinde çalışmak üzere olmuş. Bir yıllığına gittiği Hindistan'da, on yıl kalmış. O zamanlar girilmesi yasak olan ülkeye, Dalai Lama'nın ülkesi Tibet'e de girmiş ve proje gerçekleştirmiş.

Böylesine ilginç yaşam parçalarından buraya kendi projesini yapmaya gelmişti anlaşılabilir. Sonunda da gerçekten alternatif bir tatil olanağı yaratabilmişlerdi. Dünya çapında öğretmenlerle haftalık atölye çalışmaları düzenliyorlarmış. Doğanın içinde bundan daha güzel yapılacak bir çalışma olabilir mi?

Alastair, tatil köyünü gezdirdikten sonra bizleri tanımaya çalıştı. Zeliha'yı deniz kenarındaki barı nedeniyle zaten tanıyordu. Ben de, buraya yerleşmeye geldiğimi anlattım. Kendi evimin tadilatında bilfiil çalıştığımndan bahsettim. Sonunda tekrar görüşürüz diyerek oradan ayrıldık. Aşağı dönüş yolunda gördüklerimizin etkisinden kurtulamamıştık. İnsanların neler yaratabileceklerinin kanıtlarını keşfetmiştik.

Burada kuracağım yaşam tarzımın ilk etkilenişi bu mekân ve bu adam olmuştur.

Sonraki günlerim, tekrar oraya çıkıp onu görme isteği ve evimin inşaatına devam gereği arasında geçti. Hayatımda hiç göstermediğim cesareti yine gösteremedim, zaten bir hafta süre de geçmiş, orası kapanmıştı. Onun İngiltere'ye dönmüş olabileceğini düşünüyordum. İçimde büyük bir ikilem yaşıyordum. Onu görmemle yerden kesilen ayaklarım için kalbim, 'Git onu bul ve hislerini dile getir' derken, aklım, 'Dur bakalım, buraya yeni geldin. Hele bir ayakların üzerinde durmayı becer. Yeni yaşamına alış, aşkmış meşkmış sonra gelir' diyordu. Ben o zamanlardaki davranış modelime uygun olarak aklımın izinde yürümeyi seçmiştim. Akıl burcu kadınıydım başka türlü davranmak için gereken bilgeliği yakalayamamıştım ki.

Artık evimin son rötuşlarını da yapıp taşınmayı planlıyordum. Sezon sonu gelmiş işletmeler teker teker kapanıyorlardı. Arkadaşımın barının kapanış partisinde, Alastair'le karşılaştım. Onlar da Tatil köyü ekibi olarak kalabalık gelmişlerdi. O gece onu görür görmez kendimin bile şaşırdığı ataklıkla, resmen el koyup esir etmişim onu. Bara yerleşmiş, hayli uzun sohbette birbirimize hayatlarımızı anlatmış, örtüşen hobilerimizi keşfetmiştik. Benim önümde, kendime verdiğim uzun bir tatil, onun önünderse dinlenmeye çıktığı bütün bir kış sezonu vardı. Bu sezon ilk sezonları olduğu için para kazanamamışlardı. Onun için İngiltere'ye gidemeyecek, kışı, bu beldedeki evinde geçirecekti. Birlikte gezmeye, daha doğrusu onun bana çevreyi gezdirmesine karar verdik. Benim fotoğraf çekme hobim, onun okuduğu fotoğrafçılık bilgileriyle desteklenecekti (ya, bir de fotoğrafçılık okumuş). Heyecanlı bir yolculuğa çıkar gibiydim. Adamın hayatı roman gibi idi. Kış mevsiminin nasıl keyifli geçeceği o anda belli olmuştu sanki.

Evime taşınırken Zeliha'nın kullanmadığı fazla eşyalarını almıştım. Bahçedeki Kangal kırması köpeğine gölge yapsın diye koyduğu yeşil yağlı boyalı, tahta terzi masasını da bana vermişti sağ olsun. Bu masayı hâlâ mutfak masam olarak kullanır, bugün artık yaşamayan o kocaman köpeği anarım. Mutfak için gereken kap-kacak ve üç gözlü ocağı da ben satın alıp, küçük bir kamyonetle taşındım. Tanıştığım bütün arkadaşlarım ve ev sahiplerim, geldiğim şehirde artık unutmaya yüz tutan yardımlaşmanın en güzel örneğini veriyorlardı beni taşırken. Taşındığımın akşamı ev sahiplerim beni yemeğe davet etmişlerdi. İlk gece yemek pişiremem diye düşünmüşler.

Kasım ayında taşındığım için geceleri mutlaka ateş yakmak gerekiyordu. Benim henüz odunum olmadığı için kendi odunlarını gösterdiler. Ben satın alana kadar onlarınkinden kullanabilecektim. Ateşimi yakıp da yemeğe gideyim dedim. Ev biraz ısınırdı hiç olmazsa. Eve taşıdığım odunlar hemen tutuşamayacak derecede kalındılar. Bahçemin kenar çitini oluşturan ince çam dallarından birkaç tane alıp onları tutuşturmaya çabaladım ki diğerleri de yanabilsin. Ancak bu iş düşündüğüm kadar basit değildi. Çıra olarak kullanmam gereken bir şeyler daha olmalıydı. Sonunda ateşten vazgeçip yemeğe gittim.

Evlerine girdiğimde ortada bir yer sofrasıyla karşılaştım. Daha önce böyle bir deneyimim olmamıştı. Nedense onların masada yemek yediklerini düşünmüşüm ki bayağı şaşırmışım. Çünkü evimin tadilatıyla uğraşırken, beni akşamüstü çaya davet ederlerdi, bu çay kek fasılları da balkondaki masada olurdu hep. Sanırım o nedenle onların yer sofrasında yemek yediklerini görmek beni şaşırtmıştı. İnsanların alışkanlıkları, geleneklere ve çocukluklarına dayanıyorsa eğer, bunları değiştirmeye gerek duymuyorlar anlaşılır. Şaşkınlığımı belli etmemeye çalışarak ben de yuvarlak yer sofrasının kenarına diz çöktüm. İki dakikaya kalmadan bacaklarımın ağaracağını biliyordum. Yan gözle nasıl oturduklarına bakmaya çalıştım. Bir bacak dizden kıvrılıp alta alınırken diğeri, yine dizden kıvrılıp dik olarak yere basıyordu. Ben kâh öyle durdum kâh böyle, ama alışmamış kaslarıma uzun zaman söz geçirmenin pek de mümkün olmadığını gördüm. Yemekler masanın ortasına çeşit çeşit kaplarla koyulmuştu. Dikkat ettim bana özel tabak vermişlerdi. Kendileri aynı yemek kabından yeseler de bana ‘İstanbullu misafir’ davranışında bulunuyorlardı. İşte ilk kez o an anladım **yabancılığı** mı. Ama alışacaktım. Buraya bunları öğrenmek, kendimi deneyimlemek için gelmemiş miydiniz?

Yemek sonrası, ateş yakmaktaki problemimi anlatınca bana çıra olarak, reçinesi fazla küçük çam parçacıkları verdiler. Yemek için teşekkür edip kendi evime geçtim. Çıraları tutuşturuyordum ama diğerleri konusunda çok başarısızdım. Bir süre daha debelendikten sonra ateşten vazgeçip yattım. Yorgunluktan bayılmak üzereydim. Bakalım ilk gece ne rüya görecektim bu evde? Hoş yıllardır rüya göremediğimi söyleyip duruyordum. Sanırım gördüğüm rüyaları unutuyordum.

Ertesi sabah, ne yazık ki yine rüyasızdım ama keyfime diyecek yoktu. Yer yatağında deliksiz bir uyku çekmiştim.

Ateş yakmayı becerememiştim ama nasılsa yakarım diye, demirciye ocağın (şöminenin) önüne koymak için telden bir koruyucu ısmarlamışım. Kıvılcım atlaması çok görülen bir olaymış. Kızılçam ağacı yakılıyordu bu yörede. Reçinesi çok olduğu için yanarken patır patır patlama yapabiliyordu. Yerlere döşettiğim halı yansın, daha da ötesi evde bir yangın çıksın istemiyordum. Demirciden teli teslim almak için merkeze indiğimde, Alastair’i gördüm motosikletiyle. Beni aradığını, ama bir türlü evimin yerini bulamadığını söyledi. Kalbim yine hızla çarpmaya başladı, demek ki o da benden etkilenmiş ve arıyordu. Ama aklım yine devreye girdi ve kalbime, ‘Yeter artık, şimdiye kadar bu konu kapanmış olmalıydı. Daha bir süre hayatına kimse girmemeli. Sen burada yaşamayı yalnız başına başarmalısın’ kesin talimatını verdi.

Berberce demirciden teli alıp eve gittik. Küçük evimi gezdi ve beğendiğini söyledi. Kendi evini nasıl bulup nasıl hâle yola soktuğunu anlatıverdi aceleyle. Eviyle uğraşırken kimseyle tanışmamış, sosyalleşmemiş. Anlaşılır aynı yollardan geçiyordum onunla. Ateş yakmakta yaşadığım zorluğu anlattım ona. Bana ateş yakmayı öğretmeye karar verdi. Önce kalın bir odunu diklemesine beş altı parçaya bölmek gerektiğini anlattı. Ateşin göbeğine yerleştirilecek sıkıştırılmış bir gazete kâğıdının üzerine yaslanacak çıralar, bu ince kesim çam odunlarını tutuşturacak ondan sonra kalın odunlar yavaş yavaş ateşe eklenecekti. Ama kalın odunu ince parçalara bölecek aletim yoktu benim. Adı ‘tara’ imiş. Pazar günü kurulan pazardan bulabilirmişim. Motoruna atladı kendi evine gidip tarasını getirdi. İşte küçük yerde yaşamının keyfi. Herkes birbirine beş dakikalık mesafelerde oturuyordu.

Tarasını getirdikten sonra odun nasıl parçalara ayrılır, teknik olarak ne yapmam gerekiyor gösterdi. Kuvvet kullanmaktan ziyade, tekniğini öğrenmek önemliydi. Ateşin yakılışını

izlemiş, ondan sonra da her gün kendim yakabilmişim. Aynı onun gibi ben de, benden sonra gelen arkadaşlarıma ateşin nasıl yakılacağı bilgisini aktarmışım.

‘Oyun insanı iki kez ısıtır’ sözünü o gün ondan öğrenmişim ve her kış mevsiminde de anımsarım.

Bu ateşle ilgili, önce çok korktuğumuz, sonra da kendi halimize çok güldüğümüz bir anımız olmuştu. Çevre gezilerinden birinden döndüğümüz bir akşam son derece üşümüş ve hemen ısınma isteğiyle yanıp tutuşuyorduk ki az daha bu isteğimizi duyan Tanrım, bunu gerçekleştiriyordu! Çevreyi Alastair’in motoruyla geziyorduk. Hem daha ekonomik oluyordu hem de benim İstanbul’dan gelen nazik arabamın gidemeyeceği yollarda geziyorduk çoğunlukla. Motor üzerinde de güneş battıktan sonra bayağı üşünülüyordu. Üstelik benim hiç alışık olmadığım düşünülürse daha da iyi anlaşılabilir. Üşümüş bir halde girdiğimiz evi, çabucak ısıtmak için arkadaşım, kocaman bir ateş yakacağını söyledi. O, ateşi yakmakla uğraşırken ben de açılmış bedenlerimizi doyurmak için yemek hazırlığına giriştim. Yemeği ateşin başında yeriz, hem ısınır hem de doyarız diye yere bir örtü serip tabaklarımızı taşıdım. Ateş muhteşem görünüyordu. Gerçekten gördüğüm en büyük ateş olmuştu. Etkileri hemen görülmeye, oda ısınmaya başlamıştı. Biz de yemeğe başlamış bir yandan da sohbet ediyorduk. Ocağa o kadar yakın oturuyorduk ki aniden bacanın içten yanmaya başladığını, yani tutuştuğunu gördük. Yanan büyük parçalar ocağın zeminine düşmeye başlamıştı. Acaba yanan o parçalar neydi ve nereden geliyordu. Bu konuda o kadar bilgisizdim ki tahmin de bile bulunamıyor, sadece korkuyordum. Ama galiba onun gözlerinde de aynı korkuyu görünce daha çok korkar olmuşum. Onun da anlamadığı, daha önce görmediği bir şey oluyordu sanki. Dostum hemen harekete geçti ve bir gazeteyi tamamen açıp, kollarıyla ocağın ağzına dayadı. O sıra bana kovayla su getirmemi söyleyebildi. Ocağın ağzını tam olarak kapatamayan gazeteyi çekip suyu boca etti. Ateşin çoğu sönmüştü, sönmeyen kısmını dağıtarak tehlikeyi uzaklaştırdık. O hemen dışarı fırladı ve bacanın çatının üzerinde kalan kısmını kontrol etti. Çam ormanına bitişik oturuyordum. Bacadan çıkacak kıvılcımlarla başlayacak yangını düşleyemiyordum bile. Neyse ki mevsimlerden kıştı ve yağışlar ağaçları ıslatmıştı. Tehlikenin bittiğini anlayınca boşalan sinirlerimizle dakikalarca güldük. Hemen yan eve, ev sahibime geçtim ve olan biteni anlattım. O da, başımıza gelenin, yıllardır o baca içinde biriken kurumların yanması olduğunu anlattı. Baca temizliği yapacakları zaman, böyle çok büyük ateş yakarlarmış ki kurumlar yansın ve baca duvarlarından düşsün diye. Biz çabuk ısınmak adına baca temizliği yapmıştık anlaşılır.

Ama sevgili dostum bir İngiliz olarak, bizim doğulu kaderci tarafımıza göre, hayli farklı olan yönüyle bana, bunun tekrar etmesi durumunda önlem olarak yaptırmam gereken şeyleri anlatmaya başladı hemen. Ertesi sabah ilk iş marangoza gidecek ve ocağın ağzını tam olarak kapatacak ölçüde bir kapak yaptırmalıydık. Böyle bir durumda hemen onu ocağa dayayıp, oksijen girişini kesmeliymişim ki şömine içindeki ateş bu şekilde yanmaya devam edemesin.

Yaşama dair bu pratik bilgileri okulda hiç öğrenmediğimi fark ettim. Ben sobadan kalorifere geçildiği dönemde büyümüşüm ama yine de bu bilgiler yoktu hayat bilgisi kitaplarımızda. Oradaki resimde; aile akşam vakti soba başında oturur. Sobanın üzerinde kestaneler vardır. Baba gazetesini okur. Anne yününü örür. Büyükanne dantelini işler, ailenin ille de biri erkek, diğeri kız çocukları yere uzanmış kızmabirader oynarlar, evin kedisi de soba başına kıvrılmış uyur. Hiçbir tehlike ya da mutsuzluktan bahsedilmez bu resim ve yazı parçalarında. Mutlu kış geceleri öğretilmiştir hepimize.

Ben otuz beşimden sonra yaşamın bize öğretilmeyen gerçeklerini öğrenmek adına kozamdan çıkmıştım anlaşılan.

Şimdi evime yerleşmiş ve sağdan soldan topladığım asgari yaşam gerekleriyle yaşıyor burada yoluma devam edip edemeyeceğimi tartıyordum. Kendime altı ay vermişim devam ya da tamam kararını verebilmek için. Kalmaya karar verirsem, şehirdeki kira evimden çıkacak, eşyalarımı toparlayıp buraya kesin taşınma işlemini gerçekleştirecektim.

Evim iki oda, bir hol, mutfak ve banyodan oluşuyordu. Ateşin yandığı odada yer yatağında yatıyordum. İki tane de büyük yer minderi bulup pazardan aldığım kumaşla kaplatmışım. Odadaki yüklüğü –köy yaşamında burası yer yataklarının kaldırıldığı, önü perdeli bel seviyesinde genişçe bir raf– çalışma masası haline getirmişim. İkinci odama misafir için bir yatak koymuştum. Bir de giysi dolabı olarak kullandığım bavulum duruyordu. Girişteki hol, evinde kaldığım arkadaşımın beğenmeyip bahçesine attığı çekyatla dekore edilmişti. Bu çekyatın altındaki sandık kısmına, gelirken yanımda getirdiğim çarşaf ve havluları koymuştum. Üzerine de yine pazardan aldığım bir kumaştan örtü yapmış evin iç rengi olan maviye uydurmuşum. Mutfakta o meşhur köpek gölgesi yeşil masa duruyordu. Böyle bakılınca son derece mütevazı yaşıyordum. Çok da memnundum. Daha fazlasına ihtiyaç duymuyordum. Müziğim hariç. Onu da o zamanlar İstanbul’da yaşayan ablam halletti ve müzik setimle CD’lerimin bir kısmını gönderdi. Artık hiç eksikim yoktu.

Alastair’in evine gittiğimde görmüştüm ki, onun bütün eşyası bir motosiklete yüklenecek kadardı. Aynı yaşta idik ve o otuz beş senesini **sahip olmadan** yaşayarak geçirebilmişti. Ayakkabısı delinince yeni ayakkabı alıyor. Pantolonu yırtılınca yenisini almak için pazara gidiyordu. Hayatı çok basit tutmaya özen göstermiş, ‘şeylere’ olan gereksinimini ve bağlılığını en aza indirmişti. Bütün değer sistemlerimin taşları yerinden oynuyordu sanki onunla konuştuğça. Temel ihtiyaçlarımız bu kadar azken, kendimizi aldıklarımızla doyurma yolunu niye seçmiştik acaba? Tüketime dayalı, beraberinde dünya kaynaklarını da hızla bitiren bu düzeni nasıl fark edip değiştirecektik acaba? Onun küçücük eşya dünyasına baktığımda en önem verdiği servetlerinin, anıları olan fotoğraf albümleriyle çeşitli ülkelerde yöresel müzikleri kaydettiği teyp kasetleri olduğunu gördüm. Sanki onlar onun kök salmamış halinin ayakta kalmasını sağlayan kanıtlardı. Tabi en önemli varlığı da tamir takımları idi. Çünkü onun tarzı, yaptıklarını yanında gezdirmektense, gittiği her yerde koşullara uygununu yeniden yapmaktı. Örneğin buralarda yazları çok sıcak oluyor, uyumak zorlaşıyor diye kendine bir ‘klima’ yapmıştı. Suyla çalışan bu aleti yatak odasının camına dışardan dayamıştı. Aletin çok basit bir yapısı vardı ama hacmi hayli büyüktü. Tabi ki bu adam başka bir yere taşınırken bu aleti tutup da yanında götürmezdi. Gittiği yerin koşullarına göre gerekirse yeniden aleti yapmayı seçerdi. Bu tarzı seçmiş bir insanın var oluşunun en büyük desteği, doğal olarak tamir takımlarıydı.

Yöresel ekmeği çok sevmişim. Saç üzerinde pişirilen mayalı ekmek bu. Yine saç üzerinde pişirilen saç börekleri vardı geleneksel(daha önce adını gözleme olarak bildiğim), içine çökelek peyniriyle yeşillikler koyulan. Bu iki ‘hamur işini’ hem yapmayı hem de

pişirmeyi öğrenmek istiyordum. Onun için de evime taşındıktan sonraki ilk pazar alışverişimde saç levhayı, onu taşıyacak olan üçayak denilen, demirlerin üçgen şeklinde birleştirilip ayaklarla yükseltilmiş altlığı ve hamur açma tahtasıyla ekmek ya da börek çevirme küreğini satın aldım. Ev sahibimden bir kez benim mutfağında bunları yapmasını rica ettim. Seyrederek öğrenmek gibi bir huyum vardı. Genç bir kızken de böyle seyrederek mantı ve çiğ börek yapmasını öğrenmiştim, Rumeli göçmeni bir nineden.

O hafta İstanbul'dan ablam gelmişti. Beni ve evimi merak ediyordu. Keyfi kaçıktı o sıralar, sevgilisiyle arası bozulmuştu, ben de yerleşir yerleşmez onu davet etmişim hem yeni yaşantımı görsün hem de bu dingin beldede ruhunu yenilesin istemişim. İşte onun da tanık olduğu bu ekmek ve saç böreği öğretme/öğrenme seansı sonrasında her sabah ekmeğimi mutfaktaki ocakta yapar oldum. Her gün yapıyordum çünkü o kadar seviyordum ki pişirirken yarısını yiyordum. Oldum bittim sabahları erken kalkmayı severim. Ocakları yakıp, hemen hamur tutardım. Hamurun üzerini bir bezle örtüp, yöresel deyimle 'gelişmesi' için, yani kabarması için ocak ateşinin yakınına bırakırdım. O, sıcaklıkla yavaş yavaş mayalanır ve büyürdü. Aşağı yukarı iki misli olunca pişirmek için mutfaktaki ocağa götürürdüm. Saçın altındaki ateşi ince çam dallarından yakmak iyi olurdu. Alevi çabuk geçer ve kor haline gelirdi, böylece ekmek harlı ateşte yanmadan pişebilirdi. Saçın üzerinde pişirilen ekmeğin altını üstüne çevirmek için çam ağacından yapılmış koca bir kürek kullanılırdı. İki tarafı da pişen ekmeğin kenarlarının (yüksekliğinin) pişmesi için elime alır, saçın altındaki ateşe göstererek, elimde döndüre döndüre pişirirdim. İşte o an ekmeği yemeye başlamanın zamanı gelmiş olurdu.

Ben böyle ekmekmiş, börekmiş, yöresel yemeklermiş derken bir yıl içinde 17 kg aldım. Geldiğim günlerin kilosuna ancak, beş yıl sonra, yani bugünlerde geri dönebildim. Ablam yeni yaşantımın yalınlığına şaşıtı ve fotoğraflayıp İstanbul'daki ailemin geri kalanına göstermek için götürdü. Onu yeni arkadaşlarımla tanıştırmıştım.

Gündüzleri sahilde güneşte sere serpe oturuyor, akşamüstü güneş batar batmaz üstümüzü giyinip ateş başı barı olan marinanın barına gidiyorduk toplu olarak. Hem içiyor hem sohbet ediyorduk. Zamanlardan Kasım sonu idi.

Her sabah küçük köpeğimle beraber yürüyüşe çıkıyorduk onun ihtiyaçları için. Oturduğum mahallenin iç sokaklarına doğru yürüyorduk. Komşularım benim Tibet asıllı Çinli küçük köpeğime şaşkınlıkla bakıyorlardı. Onların hayvanları tavuk, keçi ve inek iken, ben gereksiz bir hayvanla yaşıyordum. Etinden, sütünden, yumurtasından ve kılından faydalanmadığım bir hayvana neden baktığımı anlatamıyordum bir türlü. Hayatın gerçeğinde yeri ne olabilirdi ki bu tür köpeğin? Köpek dediğin bekçilik için ya da avda yardım için olurdu. Böylesine evde yaşayan bir süs köpeği anlaşılmazdı bu yörede. Onunla yaşadığım sevgi duygusunu anlatmaya çabaladığımda bana hemen koca bulmaya çalışıyorlardı. Sevgiyi köpekten beklemem onları çok üzüyordu, ille de bir erkeğim olsun istiyorlardı, beni köpeğim gibi sevebilecek bir erkek. Özellikle nine dediğim hayli yaşlı kadınlar benim yalnız yaşamamı kabullenemiyorlardı. Onlara göre işin doğası gereği dişi ve erkek birlikte olmalıydı. Allah böyle yaratmıştı bir defa, buna karşı gelmek doğru değildi. İlk önce neden boşandığımı sorarlar arkasından tekrar birleşme imkânım var mı araştırırlar, bakarlar ki, oğlumun babası yeniden evlenmiş, eee o zaman yapılacak şey yeni koca bulunmasıdır. Bu sohbetler beni sıkılmaz bilakis eğlendirirdi. Yalnız yaşamak kararım ya da yeniden evliliği düşünmemem o kadar kesindi ki içimde, söyledikleri beni rahatsız edemiyordu. Soru işareti oluşturacak

konular değildi bunlar benim için. Ama yörenin, **kadın** kimliği için düşündüklerini anlamak adına önemli sohbetlerdi.

Yöre kızılçam ormanlarıyla kaplı olduğu için belli mesafelerde yüksek tepelere yangın gözleme kulüpleri kurulmuştu. Bize en yakın olanı 20 km. yukarıdaki tepedeymiş. Bir sonbahar sabahı Alastair'in motosikletiyle tırmanmaya başladık. Yanımda fotoğraf makinem, aklımdaysa o yükseklikten alacağım görüntülerin hayalleri vardı. Ama biz yükseldikçe hava bozmuş, bulutlar gelmeye başlamıştı. Sonunda menzile vardığımızda, tepenin bulutlarla kaplı olduğunu gördük. Tabi bu doğa olayı da inanılmaz hoştu hoş olmasına ama ben bir beklenti kurup çıkmıştım ya, onun için hayal kırıklığı yaşadım. Elimde makinem dört dönüyor bulutların biraz izin vermesini bekliyordum, aşağıları çekebilmek için. İşte o anlardan birinde dostumun işaret ettiği yönde 'onu' ilk kez gördüm. Çal Dağ'ı imiş adı. Buraların en yüksek dağı. 2200 metrelerde bir yüksekliği varmış. Tepesi az da olsa karlı idi. Çok heybetli görünüyordu. Dostum oraya defalarca gittiğini ve inanılmaz güzellikte bir yolculuk olduğunu anlattı her zamanki davetkâr tarzıyla. Elimiz mecburdu artık. Gidip görecektik. Bir defa aklımıza düşmüştü, kurtuluş olmazdı böyle sevdalardan. Gidilecek ve fethedilecekti. Fethedecektik ki tutku olmaktan kurtaralım. Bizim tepeye varışımızla beraber yangın gözleme kulübesinden, duru güzelliğiyle bir genç kız çıktı. Dostumu tanıyordu tabi ki. Ben de tanıştım. Hemen sohbe başladık. Aşağıdaki en yakın köydenmişler. Ailecek kulede yaşıyorlarmış ama o gün ailesi onu orada görevde bırakarak köye inmişler. Bizi hemen içeri davet etti. Çayı demliğe koyup ateşe oturttu. Gözlerinde İngiliz'e karşı gizli hayranlığı okudum. Ne yalan söyleyeyim, çok da haklıydı kızcağız. Bu adamdaki şeytan tüyü ilk anda yakalardı çoğu kişiyi. Onunla insan hiç sıkılmazdı. Bu uzak köyün kızı bile onun oraya sık sık gelmesini bekler olmuştu anlaşılın. Çaylarımızı içtikten sonra, açılmayacak bulutlarıyla tepeyi ve güzel kızı baş başa bırakıp aşağı indik. Bundan sonraki hedef Çal Dağı idi.

Bar'da tanışmıştım. O da İstanbul'dan bıkip gelmişti. Kendi tasarımı 24 metrelik iki direkli yelkenlisinde kalıyordu. Teknesi alargada duruyor, karaya botla gelip gidiyordu. Kış aylarını burada geçirmeyi hedeflemişti. "Sıkılır mıyım?" diye soruyordu sürekli, ezelden beri sikkın ifadeli suratıyla.

Çevreyle ilgili gidilecek pek çok yer duymuş ama yalnız başına gezmemişti. Kendine yoldaşlık edecek bir arkadaş arıyordu. Derhal iki kişilik bir gezi ekibi oluşturduk. Bar sahibi Zeliha'yı bu geziler için kandırmak mümkün olmamıştı.

Yuvarlakçay'dan, Ölüdeniz'e her tarafı turladık. Diş hekimliği olan mesleğini icra etmek yerine arkadaşlarına tekne ya da ev yapmayı seçmişti son yıllarında. Ben de evimi bulur bulmaz ona göstermişim ilkin. Mutfak ve banyo için yaptıracağım su ve elektrik tesisatlarıyla tezgâh ölçüleri ve yerleşim planı gibi konularda ona danışmıştım. Küçük kareli bir kâğıt üzerine hemen ölçüleri çiziktirivermiş, yerlere dönecek karoların adedine kadar hesaplamıştı.

Ben ev tadilatına başlamış, sonra da Alastair'le tanışıp, onun motoruyla çevre fotoğraf gezilerine çıkmıştım. Böylece sık görüşemez olmuştuk. Sonra duydum ki o, kışın gerçekten sıkılacağına karar vermiş ve teknesini marinaya bağlayıp İstanbul'a dönmüştü. Resim

yaparım diye yanında getirdiği *İnsan portresi* kitabını da o sıralar bol bol resim yapmaya başlayan bana, bırakmıştı giderken. Daha sonra Rıfat'la, çalışma hayatım boyunca, sık sık Bodrum'da görüştük. Bodrum oldu, onun yaşamak için tercihi. Orada arazi aldı ve bu kez kendine bir ev yaptı. Evi yaparken malzeme maliyetini düşürmek için olsa gerek, kendine inşaat malzemesi satan bir iş yeri açtı. Daha sonra duydum ki kapatmış, herhalde bu kez de evi bittiği için olsa gerek! Sonraki karşılaşmamızda son model bir motosiklet satın almıştı. Hepimiz gibi bitmeyen bir arayış içindeydi.

Alastair'in belli zaman aralıklarıyla yurt dışına çıkış yapması gerekiyordu. Çoğunlukla en yakın nokta olan Kos adasına gitmeyi yeğliyordu. Zamanı gelen bu zorunluluk için Bodrum'a çok amaçlı bir gezi düzenledik. Benim arabamla yapacağımız bu gezide; önce Muğla'ya uğranacak, eski şehir bölümünde turlanacak, sonra Milas'ta Selçuklu hanı ziyaret edilecek oradan Bodrum'a geçilip otel bulunacaktı. Akşam yemeği sonrası benim de çok özlediğim sinemaya gidilecekti. Ertesi gün o Kos'a geçerken ben de Gümüşlük yolundaki Karakaya köyünü ziyaret edecek ve fotoğraf çekecektim. Bu köy, Fethiye Kayaköy'ün küçük bir modeli sayılabilirdi. Eski bir Rum köyü idi. Şimdi bir kaç yabancı uyruklunun restore ettiği binalarıyla yeniden yerleşime açılmıştı. Akşamüstü Bodrum kalesinin yanındaki kahvede onun Kos'tan dönüşünü bekleyecektim. İşte ben o kahvede gazetemi okurken aniden ismimi duyup irkildim. Karşımda Saadet vardı. İnanmaz gözlerle birbirimize bakıyorduk. O, kaleyi gezmiş, kocasıyla buluşmak üzere çıkıp yürürken önünden geçtiği kahvede dikkatini çeken kadının ne çok bana benzediğini düşünmüş. İçinden beni çok özlediğini ve onun için de bu benzetmeyi yaptığını düşünüyormuş ama gittikçe yaklaşıp da gerçekten benim olduğumu görünce şaşkın hatta inanmaz bir şekilde bana sesleniyordu. Bense böyle bir mevsimde onun o yörede olmasını hiç beklemediğim için gördüğüme şaşırıyordum. Kısaca beklenmedik zamanda, değişik mekânda karşılaşmak bizi şaşırtmıştı işte. Sarıldık hasret giderdik. Onlar teknelerini büyük bir bakıma sokmuşlar ve kaptanla burada buluşup tekneyi kontrol etmeye gelmişler. Ben de niye geldiğimi anlatırken Alastair vapurdan inmiş bize doğru yürüyordu. Onları tanıştırdım. Hemen arkasından alternatif tatil köyünü anlatmaya başladım. Çünkü bu dostum, daha üç ay önce onu teknesinde ziyaret ettiğimde bana bu yörelerde yapmak istediği atölye çalışmaları için kendi yerini kurmak istediğinden bahsetmişti. Bu yeri tanımlarken öyle bir resim çizmişti ki ben, daha sonraki bir zamanda alternatif tatil köyünü gezerken gözlerime inanmamış insanların düşlerinin nasıl da aynı olabileceğini fark etmiştim. İşte onun düşlediğini gerçekleştiren bir genç adam vardı karşısında ve hemen gelip bu tesisi gezmeliydi. O da bu duyduklarından çok heyecanlandı ve hemen kocasıyla konuşup bizim arkamızdan geleceklerine söz verdi. Vedalaşıp ayrıldık. Biz geceyi orada geçirmeyip evimize dönmeyi seçmiştik. Yolculuğun bu bölümünde arabayı o kullandı. Ben genellikle ışsız dar yollarda geceleri kullanmayı sevmiyordum. Bir dolunay gecesinde ilerliyorduk, Köyceğiz'e yaklaşırken birden içeri, gölün kıyısına girmemizi teklif etti. Dolunay gölün yüzeyine vurmuş. Bu muhteşem görüntüyü muhakkak bana da göstermeliymiş. Hem evlerimizde bizi bekleyen de olmadığına göre koşturarak nereye gidiyorduk ki? Hayatın tadına vararak yaşamak bu olmalıydı işte. 'Anı yaşamak' denen kavramı dilimize pelesenk etmiştik yıllardır ama gerçekleştiren biriyle olmak başka türlü bir duygu veriyordu. Girdik Köyceğiz'e. Gölün kenarında oturduk. Bekledik mehtabın suya yerleşmesini ama ne yazık ki bu kış mehtabı onun

daha önce gördüğü yaz mehtabının yaptığını yapamıyordu anlaşılın. Bu gerçeği fark edince biraz hayal kırıklığıyla kalkıp yola devam ettik. Ertesi gün dostlarımız Bodrum'dan geldiler. Onlara kalacakları bir yer bulduk. Çam ormanının denize kavuştuğu korumalı bir koyda inşa edilmiş çok hoş bir marinanın konaklama evlerinde kalacaklardı. Konaklama yeri sorunu halledildikten sonra hemen alternatif tatil köyüne çıktık. Gerçi kış mevsiminde, keçeleri toplanmış çadırları, boşalmış havuzuyla o kadar çekici değildi ama vizyonu olan biri için çok anlam ifade ediyordu. Saadet'le kocası, hayran kalmışlardı. Bu, 'hayallerdeki çarpıcı benzerlik' inanılmaz derecede onları da etkilemişti. İnanmaz gözlerle etrafa bakıyordu. Biliyordum bu bakışlarının ardında, burada düzenlemek isteyeceği atölye çalışmalarının hayalleri vardı.

Ertesi gün onları İstanbul'a uğurladık biz de hedefimiz Çal Dağı'na tırmanmak için termoslarımızı ve sandviçlerimizi hazırlamaya başladık. Her şey hazır olunca kalın giysilerimizi giyerek, motosiklete binip yola çıktık. Yol boyu geçtiğimiz köylerde eski taş evleri bana uzun uzun mimari özellikleriyle anlattı durdu. Ben de fotoğraflarını çektim. Gittikçe daha fazla dağlara ve ormana sevdalanıyordum. Denizin, ormanın ve dağların bir arada bulunduğu bu yörede, seçimim daha belirginleşmiş, 'Demek ki, ben ormanlık dağlara aitmişim' diye hissetmeye başlamıştım. Bu belki de, onun beni her gün dağlara taşınmasıyla olmuştu, ama buralardan böylesine etkilenmesem bu gezilere neden katılıyordum ki?

O gün Çal Dağına tam dört saatte, iki kez mola vererek tırmandık. Son 50 metresine kar nedeniyle çıkamaz olduk. Zirveyi görememiştik ama zirveye kadarki manzaralar her şey değerdi.

Çektiğim fotoğraflarım benim için çok özeldir. Nasıl irtifa yükselirken bitki örtüsünün önce rengi sonra şekli değişiyordu öğrendim. Yükseldikçe, iğne yapraklı olarak genel adını bildiğim ama birbirinden ayırt edemediğim ağaçlardan, tepeleri tepsi gibi geniş olanlarıyla karşılaşılıyorduk. Renk gittikçe soluklaşıp sonra gri bir ton alıyordu. Ağaç gövdeleri korku filmlerindeki şekillerine bürünüyordu. Daha sonraysa yeşil namına bir şey kalmıyordu. Bu bölümler karla kaplandığı için kar kalkınca da çıplak tepe olarak kalıyordu anlaşılın. O zaman aklıma geldi, bir yaz oğlumuzu göstermek için Uludağ'a götürmüştük. İstanbul'dan yola çıkarken hep kış mevsimi kayak için gittiğimiz bu cennet yerin yazın yemyeşil olacağını zannetmiş ama oraya vardığımızda oteller bölgesinin bile zeminlerinin taşlık, ne kadar çirkin olduğunu görüp hayal kırıklığı yaşadığımı anımsadım.

Çal Dağı'ndan bakınca çok büyük bir panorama gözlerimizin önünde idi. Sağ uçta Gökova körfeziyle başlayıp sol uçta Fethiye körfezini bitiriyor, dağlar üzerinden o zamanlar bilemediğim coğrafyalara uzuyordu. Buralarda yaşayıp da bu dağa çıkmamış olanlar için üzülürüm hep. Evren benim karşıma bu adamı çıkarmamış olsaydı büyük bir olasılıkla ben de göremezdim burayı. Yol öyle kolay bir parkur değildi. Kros motosikleti, onun tecrübesinde bile zaman zaman zorluk yaşıyordu. Ben iniyor ve onun, yerdeki yarıkların üzerinden motorunu atlatmasını seyrediyordum. Yani buralara çıkmak için sadece istek değil, araç gereç ve deneyim de olmalı idi, şükür hepsiyle karşılaşmıştım. Ben zaten ömrüm boyunca çok şanslı olmuştumdur.

Çal Dağı seferinde gördüğüm taş evlerin yüreğimi kabartması biraz da Kekova'da yaşayan arkadaşımın evi nedeniyle idi. Daha önce de bahsettiğim gibi buralara geldikten sonra, bir ay boyunca çevrede yaşayan arkadaşlarımı ziyaret etmişim. Onlardan biri de Kekova Kaleköy'de 16 yıldır yaşayan inşaat mühendisi Ceyhun'du. Karısı ve kızıyla İstanbul'da pek çok grup terapi yapmış kalpten kalbe dostluk kurmuştuk. Ceyhun devamlı güneyde yaşarken karısı, kızının eğitimi nedeniyle İstanbul'da yaşamayı, zaman zaman Kaleköy'e gitmeyi seçmişti. Benim geldiğim tarihte ikisi de Kaleköy'deydiler, telefon edip hemen davet ettiler. Karadan yaptığım yolculuğum Üçağz'da son bulmuştu. Beni oradan kıçtan takma motorlu küçük fiber tekneleriyle alıp, kendi evlerinin yer aldığı, denizden ulaşılan küçük koya götürdüler. Eve yaklaşırken ki duygularımı bugün gibi anımsarım. Bir masal evi vardı sanki karşımda. Tek katlı yayvan şekliyle ev, taştan yapılmıştı. Çatısı devam ederek verandasını da örtüyordu. Kayalar üzerindeki bu görüntü çok etkileyici idi. Koy sadece bu eve aitti. Çok küçük olan koya, bu ev sanki ölçülüp biçilip konmuştu.

Devlet ihalelerinden iş alarak yoğun bir tempoyla yıllarca çalışmış olan Ceyhun, bir gün buralardan geçerken kafasına, 40 yaşından sonra çalışmayıp, gelip buralarda yaşamak fikrini yerleştirmiş. Gerçekten de işlerini tasfiye ederek bu kararını uygulamış ve o yıllarda buralarda ne elektrik ne su varken ve kara yolu ulaşımı da henüz sağlanmamışken yerleşme cesareti göstermiş. Ben bu evi gördüğümde ev henüz bir yaşında idi. O zamana kadar Kaleköy içinde kiraladığı bir evde yaşamış. Bu inanılmaz güzel planlı taş evi yirmi bir günde inşa etmiş. Bütün malzemeleri denizden taşıtıp yığıldıktan sonra kendi de işçilerle beraber çalışmış ve üç haftada bitirivermişler. Ahşapların hepsi Sedir ağacındandı. Ev iki oda ve bunların kendi içindeki birer banyolarından oluşuyordu. Mutfaksa evin arkasının kayaya dayanmış bölümünden başlıyor ve bir yanı boyunca devam ediyordu. İki duvarı olmayan açık hava mutfağı idi. Evin bütün önü veranda olarak yapılmıştı. Odalardan bu verandaya çıkılıyordu. Odalardan biri kışın diğeri yazın yaşanacak şekilde düzenlenmişti. Kışlık olanda şömine vardı ve yerler ahşaptı. Yazlık olan daha ufaktı ve tabanı aynen veranda gibi taban tuğlası döşenmişti. Mutfağın açık havada olması hiç terlemeden çalışma keyfini yaşatıyordu. Bu çok zevkli evi gördükten sonra dostuma, "Benim evi de sen çizer misin?" dedim. O da, "Hele sen bir yer al da, gelir bakarız," sözünü o anda vermiş oldu. Orada onlarla yaşadığım üç dört günü, sürekli ev üzerine konuşarak ve Akdeniz mimarisi kitaplarını, özellikle de Yunan geleneksel mimarisi kitaplarını karıştırarak geçirdim. Yapacağım evin yatak odasının nasıl olacağını orada o kitapta bulmuşum bile. Onlara, "İşte benim yatak odam!" dediğimde, herhalde yıllar boyunca yatacağım odayı görmüş ve hatırlamışım. Başka türlü, böyle bir detayı insan nasıl hayatında gerçek yapabilir ki?

İstanbul'dayken uzun zamandır pazar sabahlarımı yakın bir dostumla Belgrad Ormanı'nda yürüyüş yaparak değerlendirirdim. Onunla 'kendini geliştirme ve psikolojik danışmanlık merkezinde' tanıştık birbirimizi. Kızgınlık yaratan diye takıldığımız, gerçek adı 'yaratıcı kızgınlık' olan bir grup terapi çalışmasında on iki hafta boyunca yaşamdaki kızgınlıklarımızı konuşmuştuk. Böyle çalışmalarda frekansları uyan kişiler kolayca yakınlaşabiliyorlar. Biz de orada başlayan yakınlığımızı besleyerek, iyi bir dostluğa dönüştürmüştük. Yağmurlu bir havada Ortaköy'de, deniz kenarındaki bankta yan yana oturduğumuzda, yaşam yolculuğunda yan yana yürüyüşümüzün de başladığını bilemezdik tabii.

Bu özel dostumun adı Duygu, işi ‘büyük beden modacılığı’ idi. İstanbul’un önemli bir caddesinde bir dükkânı ve yine önemli bir iş merkezi semtte atölyesi vardı. Her iş insanı gibi giderek işini büyütüyor ve gittikçe de kendini sıkıştırıyordu.

Duygu’yla yaptığımız yedi kilometrelik göl kıyısı yürüyüşleri bizim için çok önemliydi. Şehrin ve işlerimizin stresiyle beraber fazla kilolarımızı atmaya çalışırdık. Birbirimize haftayı nasıl geçirdiğimizi değerlendirirken bir yandan da mevsimin ağaçlara getirdiği değişimleri gözlemler, haftalık gelişmeyi takip ederdik. Bazen göl kıyısına iner, biraz oturur ve hep bu görüntüye özenirdik. Ormanda bir evimiz olsun isterdik. “İçinde küçük bir göleti de olsa!” derdik. Yürüyüşümüzü yaptıktan sonra arabaya binmeye gerek olmadan evimize gidip, duşumuzu alabileceğimiz bir ev. Düş bu ya istediğin gibi kur demişler. Ama ben o kadar çok istemişim ki anlaşılan gerçek olmuştu. Her sabah ormanın kıyısındaki küçük kırmızı evimden çıkıp köpeğimle orman yolundan tepelere tırmanırdım, yaklaşık 500 metre sonra ‘uçan su’ ya da ‘su uçu’ dedikleri kışık şelaleye yürürdüm. Oradan körfez manzarası da çok güzeldi. Yani, istediğimiz su bölümü bile vardı düşümüzün gerçekleşmiş halinde. Bu yürüyüşü aksatmadan her sabah yaparken hep Duygu’yu anardım. Telefonlarda ona düşümüzün nasıl gerçekleştiğini anlatır, atlayıp gelmesi için sürekli çağrıda bulunurdum ama gelmek için hiç zaman ayıramazdı. Belki de geldiği zaman kalmak isteyeceğinden korkuyordu. Sanırım her şeyin olacağına vardığının çok bilincinde değildik o zamanlar.

Burada yaşayabileceğim kararını altı ayı beklemeden daha ikinci ayımda vermiştim. ‘Ne iş yapabilirim?’ diye düşünüp çeşitli olasılıkları değerlendirmiş ve araştırma yapmak için, göç edişimden tam dört ay sonra ilk kez İstanbul’a gitmiştim. Hayrettir doğduğum ve büyüdüğüm şehrimden ilk defa bu kadar ayrı kalmıştım ve en ufak bir özlem duymuyordum İstanbul ve yaşamına dair. Ama ya sevdiklerim? Onları çok özlemiştim. Hepsini burnumda tütüyordu. Oğlumla ilk kez bu kadar uzun ayrı kalmıştık birbirimizden.

Geliş nedenlerimden biri de yıllardır serbest meslek mensubu olarak yürüttüğüm çalışmalarına son noktayı koymak içindi. Vergi dairesine başvurarak kayıtlarımı kapatacaktım. Kararım nasılsa kesindi. Bir daha İstanbul ve aynı meslek dalı olmayacaktı.

Havaalanında beni, özlediğim dostlarımdan biri karşıladı ve bana veda partisi verilen eve, diğer dostlarımla ama bu kez özlem gidermek için buluşmaya götürdü. Uzun uzun yeni beldemi ve yaşam tarzımı anlattıktan sonra iş imkânlarını araştırmaya geldiğimi söyledim.

Duygu, kocasının yeni bir işe soyunduğunu, onunla konuşmamın ikimize de yeni kapılar açabileceğini söyledi. Kocasını da aynı onun gibi Ortaköy’deki merkezden tanıyordum. Özellikle Sarıgerme’de yaptığımız dört günlük, ‘Tarih ve Kimlik’ seminerinde aynı küçük grupta çalışmış birbirimizi çok sevmiştik. Bu çalışmalarda kurulan dostluklar için yapılan organizasyonlarda beraberce organizasyon komitesi olarak iş bölümü yapmış çok da eğlenmiştik. Gerçekten de Duygu’nun önerisine uyup, o Pazar sabahı nostaljik yürüyüşümüzün ardından onların evinde kahve içmek ve bu yeni işi konuşmak için gittim. Dostum bana yurt dışından yeni bir bayilik aldığını anlattı. Bu işin güneydeki turizm merkezlerindeki ayağını da benim yapabileceğimi konuştuk o gün.

Yılbaşını küçük beldemde geçirmek istiyordum. Benim için bu, alışveriş yapmadığım, oradan oraya koşup, binlerce kişiyle omuz omuza gezilen hediyelik eşya fuarlarına gitmeden geçireceğim ilk yılbaşı olacaktı. Yılbaşı günü neredeyse akşama kadar çalışıp sonra da genelde bir arkadaşların evinde yenen yemek ve sonrası tıkalı trafiklerde gidilmek istenen eğlence yerleri ve mecburen eğlenmek düşüncesi yıllarca beni o kadar yormuştu ki, bu kez, burada yaşayanlar için iki restoranın hazırladıkları yılbaşı mönülü yemeklere dahi katılmak istemedim.

Zeliha, barı yılbaşı gecesi için açacaktı. Burada yaşayan bir avuç insan orada toplanacak, müzik dinleyip dans edecek ve yeni yıla hep beraber girecekti. Gecenin ilk kısmını evimde sakin geçirip saat 22:00 de bara gitmeye karar vermiştim.

Alastair’i görmemiştim bir kaç gündür. Ona telefon edip gece ne yapacağını sordum. Yılbaşının farkında değilmiş. Bir arkadaşının evine tuvalet bölümü ekliyorlarmış günlerdir, çok yorgunmuş, erken yatacakmış. ‘O otursa da yatsa da yıl değişiyor ve yarın yeni bir yıl başlıyormuş’. Doğru söze ne denir? İyi uykular ve iyi yıllar dileyip kapattım telefonu. İstanbul’daki arkadaşlarıma yılbaşı faksları hazırlayıp gönderdim sırayla. Arada telefonum çaldı, oydu. Karar değiştirmiş, yıkanıp tıraş olacak en güzel giysilerini giyip bara gelecekmiş. Sevinmiştim.

Göç ederken yanımda getirdiğim tek eteğimi giyip, kendimce şık olduğuma karar verdim ve yanımda geceye renk katacağımı düşündüğüm çeşitli CD’lerimi de alıp bara gittim. Yeni arkadaşlarımla sohbetlere başladık. Zaman zaman çalan nostaljik Türkçe parçalara eşlik ediyorduk. Alastair -hiç abartısız- onu hiç de görmeye alışık olmadığımız bir görüntüyle kapıdan girdi. Tıraşlı yüzü, taranmış saçları ve kravatlı gömleğiyle bu adamı, geleceğini söylemiş de olsa, bir kaç saniye tanıyamadım.

Geceyi uzun sohbetler, zaman zaman da danslarla geçirdik. Buraya bir site inşaatının şantiye şefi olarak gelmiş mimarı tanımıştım bir buçuk ay önce. Şantiyenin kuruluş aşamasındaki izinler konusunda karşılaştığı durumları ve ilişkileri anlattı uzun uzun. Dertliydi besbelli. Yılbaşını evinden uzak geçiriyordu. Kendi seçimi olup olmadığını bilmiyordum ama yalnız bir adamdı görünüşte o zamanlar. Erzurumlu bir dadaştı. Çok sakin görünür, konuşmasını da çok kısık sesle yapardı, duymakta çok zorluk çekerdi herkes. Şantiyesinde çalışanların ona olan saygısını duymuştum ve şaşırılmıştım; şantiye gibi bir yerde acaba nasıl başarıyor, hem sakin hem de saygıdeğer olmayı diye?

Bu beldenin beni çok etkileyen kaya dağının, eteklerini almışlar; kırk bir tane ev yapacaklardı. Ağaç kesmemek için çok uğraşmışlar evlerin yerlerini konumlandırırken. Kendisi de doğasever olan Ali, içime huzur vermek için ne kadar özenli çalıştıklarını anlattı gece boyu.

Yine o yılbaşı bir ilki becermiş ve sabahlamıştım. Sabah yedide deniz kenarına gidip dağların arkasından yükselen güneşin gelişini seyrettik, sonra da benim eve kahvaltı yapmak için gitmeye karar verdik, hem de İngiliz usulü olanından. Alastair günün ilk ekmeğini almak için fırına gitti, ben de hazırlık yapmak için eve. Kahvaltının ardından ben artık uyumak isteğiyle yatağa giderken o belki de tuvalet inşaatını bitirmeye doğru yola çıktı. Bir saat uyumuş ya da uyumamıştım ki, en ağır uykumun içinde bir mobilet sesi duyar gibi oldum. Hani insan uyanmak istemez ya, ben de ‘Herhalde rüyadır’ diyordum ya da ‘Ev sahibimin oğlu bir yere gidecektir, motoru ısıtıyordu, şimdi gider’ diye bekliyor, hâlâ gözümü açmıyordum. Ama nafile ses bitmek bilmedi ve ben ev sahibimin oğlu olduğuna emin bir şekilde biraz da sitemkâr ifadeyle kapıya çıktım. Gördüğüm manzara inanılmazdı. Bir kaç

gün önce odun kesilmesi için benzinli testeresi olan bir komşuma rica etmişim. O da bu yılbaşı sabahını uygun görmüştü anlaşılın. Ona yeni yattığımı nasıl anlatabilirdim? “Kolay gelsin,” dedim ve vurup kafayı yattım. Çok yüksek bir desibelden gelen gürültüyü alt eden uykuyla birkaç saat dinlenebildim. Anımsadığım en güzel ve dingin(!) yılbaşımdı.

İstanbul’a gidip evimi toplamaya karar verdim. Toparlanma ve taşınma işlerini gözümde büyütüyor kendime sıkıntı haline getiriyordum. Sevgili Alastair, benim sıkıntılarımı hissediyor ve toparlanma işinin çok kolay halledilebileceğini anlatıyordu. Adam, benim buradaki yaşantımı görüyor ve şehirde de böyle mütevazı yaşadığımı düşünüyordu. Ona göre, bir ev neredeyse yarım, hadi bilemedin bir günde toplanırdı. Ona nasıl anlatabilirdim ki en az üç yemek takımım, altmış-yetmiş çeşitli renkler ve boylarda bardaklarım, yirmi yirmi beş çift ayakkabım, sekiz kapılı gardıroptaki giyeceklerim, onlarca adet havlularım vardı. Anlatmadım, anlatamadım tabi. Anlatmama da gerek kalmadı zaten. Benim üzülmemeye kıyamadı ve toparlayıp taşımak için benimle İstanbul’ a geldi. Evimde gördüğü detaylara şaşır kalmıştı. Böyle bir ev görmediği için değil, sadece benden bunu beklemiyordu. İstanbul’daki GüleNGül’ün güneyde nasıl değiştiğine tanık oldu.

Şimdi ne yapacaktık bu eşyaları? Birilerine dağıtacaklık da nasıl ve nereden ihtiyaç sahipleri bulunacaktı?

O birkaç güne sığan bu işlemler, benim yeni iş bağlantımın gereği, bütün zamanımı bir otelin fuar standında geçirmeme rağmen yapılacaktı üstelik. Dostumun çok hızlı çalışması ve şehirdeki arkadaşlarımın olağan üstü çabaları en büyük yardımcımız oldu. Her sabah İstanbul tarzı giysilerim, bakımlı saçlarım ve makyajımla beni karşısında gören bu adamın bana bakan ama tanımayan gözlerini gördükçe, kendimi her şekle girebilen bir yaratık gibi hissediyordum. İçinde yetiştığım ve otuz beş yılımı geçirdiğim bu şehir kültürü ve alışkanlıklarından memnun değildim ama o anda gereken oydu ve yerine getirilmeli idi. (Bu içsel çelişkim bundan sonraki her İstanbul gezimde beni zorlamaya devam edecekti.)

Sabahları onunla günün planlamasını yapardık. ‘Hangi büfe boşalacak, kutulanacak? Hangi dolaptaki giysiler hangi kutulara girecek?’ gibi detayları saptardık. Ben fuara giderdim. Akşama doğru çalışmaktan yorulan dostum fuara beni almaya gelirdi. İçimden ona kendimi çok borçlu hissediyordum, ben de ayakta durmaktan ve onlarca insanla konuşmaktan çok yorgun düşüyordum ama gecemizi dinlenmek yerine ikimizin de hasret kaldığı kültürel faaliyetlerle geçirmeyi seçiyorduk. Beyoğlu’na çıkıyor, Alkazar’da film seyrediyor, Zencefil’de yemek yiyorduk. Ya da onun bütün çocukluğunu geçirdiği semte, Bebek’e gidiyor Çin lokantasında karnımızı doyuruyor, küçük kafelerde saatlerce sohbet ediyorduk. İstanbul’u ikimiz için de vazife yanında hoşluk olarak yaşamaya çalışıyorduk. Her akşam bana gazete kağıdına sardığı obje sayılarını veriyordu ki ben daha da kahrolayım diye! Her dolapla beraber benimle olan tanışıklığı azalıyordu sanki.

Yatak oda takımımı, bir arkadaşımın yanında çalışan çok sevdiğim bir kızcağız aldı ve annesiyle babasına hediye etti. Bunca yıldır bir takımları olmamış annesiyle babasına! Acaba şimdi sahip olacakları bu takımın mutlulukları artacak mıydı?

Bütün kutuları yapmış İstanbul'da kalacak giysi kutularımı annemin evine göndermiş kamyonu beklemeye başlamıştık. Nakliyeciler evin bu düzende toparlanmasına şaşırılmışlardı. Onlara sadece taşımak kalmıştı. Ve kamyon yola çıktı. İstanbul perdesi de böylece kapanmış oldu.

Kamyon ertesi gün varmıştı. Etnik kimliği Kürt olan şoför, yaşamayı seçtiğim bu yöreye ilk kez geliyormuş. Çok etkilenmiş bir halde kendi coğrafyasıyla karşılaştırdı ve Türkiye'nin bu parçasında yaşayanların ne kadar şanslı olduğunu fark etti. Hatta eşyaların taşınmasında yardım eden ev sahibime takılarak, yaşadıkları yerleri değiş tokuş etmeyi bile teklif etti. Belki o zaman, o da kendi bölgesini bırakıp İstanbul'la ekmek aramaya gitmek yerine, yöresinde çalışarak huzur içinde yaşamış. Ev sahibim bunun şakasını bile sevmedi tabi.

İstanbul'dan döner dönmez Alastair yeni sezon hazırlıkları için tatil köyünün bulunduğu dağ köyüne çıkmıştı. Bana eşya taşınmasında yardımcı olsun diye İngiliz aşçıları göndermişti. Kamyon şoförü benim bunca İngiliz'i nereden bulduğumu merak etti durdu gün boyu!

Bu yolculuk, onun için yeni bilgiler ve görgüler edindiği bayağı hoş bir sefer olmuştu. İstanbul'a dönerken memnun görünüyordu.

Hayli aza indirgenmiş eşyalarım evime yığıldığında bir daha asla o mütevazı yaşamıma dönemeyeceğimi anlamıştım. Ne yaparsam yapayım yetiştiğim kültürde geçerli olan ve teşvik edilen sahip olma dürtüsünün izlerini yok edememiştim. Eşyaların bir kısmını yeni tutulan büroya koyacaktım Allahtan. Ama yine de geride kalanlar evi ağzına kadar doldurdu. En çok kütüphanemin ve kitaplarımın hepsinin benimle olmasına seviniyordum. Tabi çamaşır makinemin, ütümün gelmiş olması da çok rahatlatıcı idi. Fırın ve bulaşık makinem de bana lüksü yaşıtıyordu doğrusu. Bir kez alışmıştık bu aletlere, olmadan da yaşayabildim ama olunca hayat daha basitleşiyordu.

Ancak evimin olduğu mahallenin elektrik direkleri ve içerdiği elektrik kabloları çok zayıf, eski sistem olduğu için eve giren elektrik voltajı da hayli kuvvetsizdi. Zaman zaman müzik setimin kendini kapatmasına neden oluyordu. Televizyon hiç çalışmıyordu. Bu düşük voltaj bütün elektrikli aletlerimi etkiledi. Önce buzdolabım bozuldu. Sonra elektrik süpürgesi iyi çekmez oldu. Aletler iyiydi ama onları çalıştıracak alt yapı yoktu.

Ülkenin başbakanının bir talimatıyla birdenbire turizme açılan bu yörede bir gecede telefon santrali kurulmuştu ama diğer alt yapı hizmetleri on yıldır çok yavaştan gidiyordu. Şimdi bu aletlerin burada hayatı kolaylaştırdığı mı, yoksa tamir servislerini bularak getirmeye çalışırken yaşanan hayatın zorluğu mu, daha doğru tanım oluyor acaba? Tamir servisi haftada bir uğruyordu. Telefonla isim yazdırılıp servis günü bekleniyordu. Bundan iyi tevekkül olur mu? Oysa ben eve tadilat için ilk adımımı atar atmaz, mutfak planında bütün makinelerin bağlantı noktalarını belirlemiş, su ve elektrik tesisatlarını ona göre yaptırmıştım. Evin içini çağdaştırırken, dışını sormak aklıma bile gelmemişti. Ne zamanki taşınıp ampullerin bir mum gibi yandığını görünce, bunca aleti getirip çalıştıramazsam ne olur kaygısına düşmüştüm.

Yeni işim daha önce hiç kullanmadığım hatta varlığından bile emin olmadığım bir yeteneğime dayalı olacaktı.

Patronum olan eski arkadaşım Refik ve yeni tanıştığım ortağı Hüseyin, bu yeteneğin hemen herkeste olabileceğine inandırmışlardı beni. O ana kadar, on altı yıl boyunca bilgisayar sektöründe çalışmış, bir şey satmamış ya da pazarlamamıştım. Satılmış projelerin kuruluş/uygulama ekibinde çalışmıştım. Tamamıyla işin teknik tarafında bulunmuştum. Müşteri ilişkilerim; işin analizini yaparken bilgi toplama, sonrasında da eğitim ve teknik destekle sınırlı kalmıştı. Şimdiyse bölge satışının başında olacaktım. Satacağımız mal, ithal edilen bir üründü. Bu turizm yöresinde pek de tanınmayan ürünü tanıtacak, bir anlamda piyasa açacaktım. Ürün kafelerden beş yıldızlı otellere kadar geniş bir müşteri kitlesine hitap ediyordu. Birebir insan ilişkileri gerektirecek bir işe soyunmuştum. İşin içine girdikçe de daha önceki kariyerimde hiç karşılaşmadığım insan tipleriyle karşı karşıya bulunduğumu gördüm. Bu iş benim yaşam deneyimlerimi arttırdı. Kişiliğim olarak beni o güne taşıyan öz niteliklerimle, bağdaşmayan davranışlarda bulundum. Tutamayacağımı bildiğim sözler verdim. Her bu tarz davranışında kendimi hançerliyormuş gibi hissediyordum. Satışın pazarlık görüşmelerinde, hızlı hesap yapamıyor uyanık müşteri karşısında zorlanıyordum. Her mevsim başı, umut içinde bütçeler hazırlıyordum ama gerçeğe döndürmek mümkün olamıyordu. Oysa işin başında boyutlar küçükken her şey nasıl da kontrol altında idi. Piyasaya girerken sattığımız her mal satış grafiğini yükseltiyordu. İlk sene başarısı hiçlikten bir değere ulaştığı için çok önemli idi. Sonraki yıl, bayi teşkilatı kurmakla işin boyutunu genişletme kararı aldı yönetim. Bayi seçiminde insan sarraflığı gerekiyordu. Ben iyi bir arkadaş seçici idim ama tüccar seçmek benim harcımdı değildi. Bugün düşünüyorum da; ne çok şey beklenmiş benden, hem de hiç tecrübeli olmadığım konularda. Ben de her şeye cevap olacağım diye ne çok zorlamışım sınırlarımı. Bayi seçimlerimde -son kararları yönetim vermiş olsa da- pek isabetli olamamıştım. Ama bu yörede bulunabilecek başka toptancı ve benzeri de yoktu galiba. Referansla arkadaşlarımın arkadaşlarına karar verdik ama inanılmaz üzüntüler dışında olumlu sonuçlar alamadık.

Bu iki buçuk yıllık ya da üç sezonluk çalışma deneyimimin bana kazandırdığı çok güzel dostluklar da olmadı değil. İlk sezon kırk bin km. yol yaptım. Beldenin yerlisi gençlerden çok özel birini tanıyarak beraber çalıştım. Eski bir dostla, eleman patron ilişkisini öğrenmeye çalıştık. Sonuçta beni zorlayan bir süreç yaşadım, ama almam gereken dersleri almadan geçemezdim değil mi?

Bu işin beni zorlayıcı olacağı, daha ilk günden belliydi aslında.

Alastair'le, İstanbul'daki evi toplamaya geldiğimiz zamandı. En son gün, yeni iş yerimin merkez ofisinde patronlarımla toplantı yapıp havaalanına gidecektik. Toplantı odasında Alastair bir kenarda oturuyor, bir şeyler okuyor ama zaman zaman da bizi izliyordu. Ben hiç bilmediğim bir işe soyunmanın verdiği gerginlikle mümkün olan her şeyi sorup öğrenmek isteğindeydim. Sevgili patronlarımsa bilgiden çok moral veriyorlardı sanki. Onlara veda edip artık evim dediğim yöremize dönmek için, havaalanına giderken, dostum bana yaptığı bir saptamayı aktardı. Çok anlamlı idi, ama o anda gereken önemi vermemiştım anlaşılın. İzlediği toplantıda, patronlarımla beni karşılaştırmıştı. Onlar ne kadar eğlenerek çalışıyorlar, bense ne kadar her şeyi ciddiye alıyor, kendimi kahrediyormuşum. Biliyorum, Alastair de hayatı eğlenerek yaşar. İstemediği hiçbir işi yapmaz. Onun için patronlarımla da çok sevmiş, kendine yakın bulmuştu. Orada uzak olan bir tek ben vardım zaten. Hayatı her zaman çok ciddiye almış eğlenmeyi hep ertelemiştim. İş yerinde eğlenmek ne demektir? Oyun

bahçesi olamazdı işyerleri. Artık büyüyüp yetişkin olmuştuk. İçimizdeki çocukları işe götürmemeli idik. İş yerleri yetişkinlerin dünyası idi. Bu ‘kara düşünce’ sisteminin kökenini hatırlamıyorum. Ama bu bakış, şimdi beni iş yapmak konusunda korkutuyor. Çalışırken eğlenmek istiyorum ama bir yandan da içimi kemiren ‘ciddi çalışılmalı’ baskısından uzak duramıyorum. Eğer eğlenmişsem o gün, çalışmamış sayıyorum kendimi hâlâ.

Evimi yerleştirdikten sonra sıra, ofis için yer kiralamaya gelmişti. Bu işi, sadece tek bir cadde üzerindeki binaları gezerek halledebilecektim. Çünkü o yıllarda başka bir seçenek yoktu. Ancak ufak bir sorun vardı. Beldede beni tanıyan sayısı azdı henüz. Bu işlerde referans önemli oluyordu. Mülkler yerel halkın elindeydi ve kiralayanlarsa hep dışardan gelenler, yani biz **yabancı**lardık. Onun için ‘eskiden gelmiş yabancı’ olan arkadaşlarıma haber verdim ve yardımlarını rica ettim. Onlardan biri, sonraki yıllarımda da hep bu misyonu üstlenecek, can bir dost, becerikli bir kadındı. Kendi gibi, ufak tefek bisikleti üzerinde, kısacık saçları gülen gözleriyle tanıdığım en tatlı balık burcu kadını: Selma. Bana hemen ertesi gün üç yıl boyunca kullanacağımız ofisi haber verdi. Mülk sahibi ailenin, en küçük oğlu olan genç market sahibi delikanlıyla pazarlığa oturduk. Ofis, mimar elinden çıktığı belli bir binanın ikinci katında 35m² lik, içinde bir de tuvaleti olan kullanışlı bir mekândı. İstanbul’daki patronlarımda onayıyla hemen kontrat yaptık ve hemen evimden buraya gelecek eşyaları taşıtmaya başladım. Çalışma masam, önünde iki deri koltuk. Yuvarlak cam toplantı masası ve 4 adet deri iskemlesi, bir halojen ayaklı lambayla duvarlara asılacak resimler bile vardı. Bir anda çok sevimli, ev sıcaklığında bir ofis yaratmıştım. Perdelerini pazardaki kumaşçıdan yerel perdeler olarak halletmiştim. Güneşe bakan bir konumu vardı. Onun çözümü olarak da körüklü tente yaptırıp üzerine de ürünümüzün logosunu bastırdık. Ofis hazırды.

Yine yurt dışından gelen, satacağımız ürün için üretilmiş makinelerimiz vardı. Bu makineler işletmelere ücretsiz dağıtılacak karşılığında belli kotalarda ürün tüketimi yapmaları istenecekti. Bu çalışma sistemi henüz pazarda başka rakip firmaların uygulamadıkları bir yöntemdi. Onlar makineleri ya satıyorlar ve sonra da ürün satışına devam ediyorlar, ya da makine satışı sırasında yüklü miktarda ürün de veriyorlardı. Bu iki yöntem de bizim seçeneğimiz karşısında zayıf kalıyordu. Biz makinelerin arıza yapma durumunda hemen bir yenisiyle değiştirecektik ve böylece işletmeler, makinelerin buralarda yarattığı çalışma problemleriyle boğuşmayacaktı. Tabi tahmin edileceği üzere sonradan boğuşan hep biz olduk. Voltaj oynamaları ve rutubetli deniz kenarı mekânlarda, yaz sıcaklığında çalışma şartları hiç de sağlıklı olmayan işletmelerde, makinelerin hali perişandı.

Aylardan Mart’tı ve ben yurtdışından Nisan’da gelecek makineleri işletmelere tanıtmak için elime bir broşür alıp yolculuğuma başladım. Gittiğim her yerde insanlar yeni sezon için hazırlıklar yapıyorlardı. Boyalar, badanalar marangozluk işleri arasında birer atölye görünümündeki işyerlerine kafamı uzatıp yetkiliyi soruyordum. Türkiye’nin çok değişik bölgelerinden gelmiş işletme sahipleri, elinde bir makine resmiyle hiç tanımadıkları bir sıcak içeceği anlatan kadına biraz da şüpheli gözlerle bakıyorlardı. Ben onlara mucize makineyi tanıtıyor ve bu içeceği bütün turistlerin yıllardır beklediğini anlatıyordum. İstenen kotayı havada satacaklardı, korkmalarına gerek yoktu. Satamazlarsa makineyi geri alıp anlaşmamızı bozabilirdik. Tüm şartlar onlar için düzenlenmişti adeta. Akşama kadar girip çıktığım bir sürü

kafe, restoran, küçük otelden sonra geri dönüş yolunda arabamı kullanırken aklımdan benim için neler konuşulduğunu düşünür kahkahalarla gülerdim. Kim bilir belki işletme sahipleri, geceleri bir araya toplanıp yorgunluklarını atarlarken, o gün bir kadının sahilde gezerek kendilerine tanıttığı tuhaf adlı bir içecek ve onun makinesinden bahsediyorlardı. Acaba düzenbaz mıydım, onlara nasıl bir kazık atmaya hazırlanıyordum?

Tüketimin daha çok olabileceğini düşündüğüm işletmelere büyük boy makinemizi öneriyordum. Onun bardak maliyeti daha ucuza geliyordu ama biz de daha fazla tüketim istiyorduk. Üstelik makinenin çok da sevilen bir becerisi vardı. Bunu büyüklerden gören küçük işletmelerde isterlerdi ancak kurallarımız belliydi satabilecekleri bardak sayısına göre makine dağıtımını yapıyorduk. Büyük makinenin ağırlığı 10 kg, küçük makinelerse 4-5 kg civarında idi. İkinci kattaki ofisimden kucaklayarak indirdiğim ve arabamın arkasına dizdiğim makineler bende kas gelişmelerine neden oluyordu. Gittiğim sahil kasabalarında yaz sezonunda sahil şeritleri hep araçlara kapalı olurdu. Bu nedenle park edilen büyük otoparklardan malzemeleri ya da makineleri hep elimde taşımak zorunda kalırdım. Çoğu küçük işletmenin çek çek arabası ya da fazla servis elemanı yoktu ki gelip benden teslim alsın. Sayıları az da olsa bu imkânı olanları otoparktan telefonla arayıp, arabamın yanına çağırırdım. Mal teslimatlarını yapmak üzere haftada bir ya da duruma göre iki hafta da bir aynı bölgelere uğrardım. Teslimatla beraber geçmiş partinin tahsilâtını yapar çoğu zaman da yerinde bulunmamaya özen gösteren işletmecilerle telefonlarda boğuşurdum. Sorumlu olduğum bölge yaşadığım beldenin sağında üç saatlik mesafeden başlar, solunda üç saatlik mesafede son bulurdu. Bu hayli geniş bir coğrafya sayılır ve yaz sıcağında inanılmaz enerji isterdi. İstanbul'un koşturmasına alışmış biri olarak bu yolculuklara kondisyonum yetiyordu. Hem yolculukları yapıyor, makine dağıtıyor, ürün satıyor, tahsilât yapıyordum hem de ofis işlerini götürüyordum. Her gün kasa defteri tutuyor, İstanbul'a evrakları fakslıyor, bilgisayarında müşteri hesaplarını tutuyor, yönetime raporlar hazırlıyor, büyük otellere teklifler yazıyordum. Üç buçuk aylık çalışmamın ardından patronlarım bu tempoyu yalnız başıma daha fazla götüremeyeceğime karar verdiler ve yanıma bir erkek yardımcı eleman almamı istediler. Eleman çalıştırmanın benim gibi mükemmeliyetçi zihniyetlilerde çok zorlayıcı olacağını düşünüyordum. Ama emir büyük yerden ve çok kesindi. Yine arkadaşlara haber saldım; bir genç delikanlı var mıydı acaba boşta olan?

Vardı tabii. Ben çok şanslıyım derken hiç abartmam. Daha henüz askerliğini bitirip gelmiş olan bir delikanlıyı önerdiler. Kendisini ofise davet ettim, tanıştık. Önce işimizi sonra da kendisinden neler beklediğimizi anlattım. Denemek için başladık. O günden sonra, deniz kuvvetlerinin bu çakı gibi askeri Doğan'ın, her cümlesinin sonunda kullandığı 'efendim' saygı sözcüğünden midir nedir bilinmez, saygı ve sevgiyle geçecek üç sezonumuz oldu.

Artık ofis işlerinde bana yardım ediyor. Makineleri taşıyor. Hatta ufak tefek arızalarını bile halledebiliyordu. Titiz karakteriyle temizliğe çok düşküncü. Müşterilerden gelen inanılmaz durumdaki makineleri pırıl pırıl yapıyordu. Tek kusuru ehliyetinin olmaması idi. Yine ben, kilometrelerce süren yolculukları yapmaktan kurtulamamıştım. Ama gittiğimiz her yerde yükü benim üzerimden almayı becermişti. Onunla çalıştığım mutlu idim. Hem bu şekil, benim yıllardır yalnız çalışma kalıbımı da kırmıştı. Pekâlâ, biriyle çalışabiliyor, sabır göstermeyi deneyimliyordum. İşbirliği konusunda problemim yoktu, yıllarca ekip çalışması yapmıştım. Görev ve sorumluluk bilincim çok fazlaydı. Korkum, bu bilinci yanımda çalışan herkesten aynı şekilde beklemek ve sonrasında bu ölçü tutmazsa hayal kırıklığı yaşamaktı. Yıllar bitip de çalışmamız sona erdiğinde kendisinin düşüncelerini sormuştum. Beni disiplinli

bulduğunu, ama bunun da iş ortamında gerekli olduğu için beraberliğimizden memnun olduğunu söylemişti.

Ofisimizin ev sahibi olan aile, tüm üyeleriyle, bizim de dahil olduğumuz, bir avlu oluşturan binalarda yaşıyordu. Ofis kapımızdan dışarı çıkar çıkmaz, karşımızda bir mahalle yaşantısı bulurduk. Kadınları, çocuklarıyla o kadar samimi, dostane davranışlar, ikramlar, hatır sormalar, günlük sohbetler vardı ki bu yaşantıda. Sabahları ofis merdiveninden tırmanırken tam karşıma gelen balkon parmaklığının ardından sıcacık gülümseyişiyle günaydın derdi teyzemiz. O gün ofis kapıma koyduğu çiçek saksılarını gösterirdi. Kapım açık çalışırsam, bu güzellikleri seyredeyim isterdi. O, saksıları sürekli değiştirir, hep yeni çiçek açmışları bulup koyardı. Sularını o verirdi, bizim ne kadar koşuşturduğumuzu bildiği için bu sorumluluğu kendi üstlenirdi. Balkonundaki sedirde oturur tatlı tatlı gelinleriyle sohbet eder, yemek hazırlıkları yaparlardı. Beni de kızları ve gelinleriyle birlik tutar bahçelerinden gelen turuncgillerden torbalar hazırlar arabama koydururdu. Her çiçek budama mevsimi benim için dikilecek çiçekler ayırırdı. O kadar olumlu bir enerji yayardı ki etrafına, onu sevmeyen yoktu sanırım. Kocasıyla beraber Köyceğiz'deki bahçelerine bakıma gittiklerinde balkonları boş kalır, ofise giriş çıkışın keyfi de sanki onlarla beraber gitmiş olurdu. Şakalaşmayı da çok severdi sevimli teyzemiz. Gününbirlik iş yolculuklarımız için arabayı hazırlarken balkonundan laf atar, kendisini hiç gezmeye götürmediğimiz için şikâyet ederdi. Bu takılması bütün bir sezon sürmesine rağmen, onunla şakalaşmaktan hiç sıkılmazdık, espri anlayışı son derece doğaldı.

İlk geldiğim zamanlardaydı, ilk defa barda tanışmıştım onu. Zeliha aramış, bulmuş ve çağırmıştı onu bara. Ona iş teklif etmek istiyordu. İki büyük yelkenli teknenin sorumluluğunu henüz almıştı üzerine. Birinin kaptanı vardı ama diğerine acilen kaptan bulunup ekip kurulmalıydı. Arkadaşımın aklına yine böyle büyük yelkenlilerde çalışan Ayşe Kaptan gelmişti. Hemen ona ulaşmaya çalışmıştı. İşte ben, tam da bu görüşmenin üzerine gitmiştim. Tanıştırıldık. Sonra hep beraber teknelere çekek yeri bakmak için Marmaris'e gitmeye karar verdik. Kaptanın evi de zaten oradaydı. O gece onun evinde kalacaktık.

Ayşe Kaptan'ın kısa sarı saçları ve yeşil gözleriyle hayli hoş bir tipi vardı. Çok küçük yaşta kendinden bayağı büyük bir kaptanla evlenmiş ve kızını da deniz üzerinde teknede büyütmişti. Denizde yüzdürmeye çalıştıkları evlilik gemisi batınca, kızını alıp kendi gemisini yüzdürmeye karar vermişti. Şimdi her sezon yeniden iş anlaşması yaparak hayatını kazanıyor ve üniversiteye hazırlanan kızıyla ilgileniyordu. Dünya tatlısı kızı, yazları annesinin çalıştığı tekne ekibine katılıyor, kışları da okuluna devam ediyordu. İngilizce eğitim veren kuvvetli bir liseye gidiyordu. Annesi sezon başları erkenden evden denize çıkıyor ve sezon sonları da ancak okul başladıktan bir buçuk ay sonra dönebiliyordu. Ama bu çocuk erken yaşta olgunlaşmasını tamamlamıştı sanki ve evdeki yalnız geçen aylarını gayet güzel idare edebiliyordu. Kaptan anne, kızının deniz üzerinde bir işi olmasına karşıydı. Kızı doktor ya da mühendis olsun istiyordu. Ama genç kız oşinografi okumayı aklına koymuştu bir defa.

O gün çekek yerlerini ziyaret edip şartları öğrendikten sonra evlerine gittik. İşte bu dünya tatlısı genç kızla da öylece tanışmış oldum. Annesi çok kısa bir süre çalışabildi ve

anlaşamayarak ayrıldı Zeliha'nın yanından. Ama bizim görüşmelerimiz devam etti. İşim dolayısıyla Marmaris'e yaptığım gezilerde sezon başı araştırmalarına başladığım andan itibaren onların evinde kalmaya da başladım. Misafirperverlikleri ve dostluklarını unutamam. Kadınlar arası dostluklarda görülen, birbirini destekleyici ve yüceltici yönü çok bulmuştum buralarda.

Marmaris'in kışlık sosyal yaşamı benim yaşadığım küçük beldeden çok daha hareketli idi. Akşamları gidebileceğimiz açık yer sayısı bayağı fazla sayılırdı. Yine böyle bir akşam, eski bir Türk evi dekorasyonlu bir barda mühendis bir arkadaşıyla tanıştırdı Ayşe kaptan beni. Bu genç adam marina inşaatının kontrol mühendisiymiş. Reenkarnasyona inanan bir takımı toplamış etrafına ve evrenin oluşumu, zamanın bildiğimiz anlamda olmadığı, tekrar tekrar dünyaya geliş gibi konularda toplantılar düzenliyordu. İlginç gelen kişiliğiyle beraber konularını da merak ederek toplantılarından birine katılmışım. Bugün üzerinde pek çok kitap yayınlanmakta olan bilgileri onun ağzından dinlemiştim ilk kez. İlginç bir kişilikti, müritleri vardı sanki. İş yoğunluğum nedeniyle toplantılarına zaman ayıramadım, o da görevi bittiği için başka bir şehre atanmıştı, gitti. Bir daha da görmedim.

Ayşe Kaptan'ın evi, arkadaşlarının uğrak yeri gibiydi. Arkadaşlarına yüreğini olduğu gibi açardı. İşte yine böyle bir arkadaşı benim de arkadaşım olmuştu. Bu genç adam Almanya yetişmiş ikinci kuşaktandı. Almanya'da, biraz karışık durumlar içine düşünce, kalkıp buraya gelmiş rehber olarak çalışmaya başlamıştı. Tanıştıktan kısa bir süre sonra benim yaşadığım beldeye çok yakın bir yere görevi çıkmış ve daha sık görüşür olmuştuk. Necdet, benim gibi ikizler burcu idi. Onunla zaman neşeli ve hareketli geçirdi. Ama her şeyden önce 'delikanlı' bir adamdı o.

Bu yörede çalışmanın en güzel tarafı sezonun dışında işlerin yok denecek kadar az olması idi. Sezon hazırlıkları Şubat, Mart ayların da yapılmaya başlanır, Nisanla beraber açılış olurdu. Kapanışsa Kasım sonuna kadar sürerdi. Böylece en az iki ay kendimize ayırabildiğimiz boş zamanımız olurdu. Ülkenin kışı yaşadığı bu aylarda buralarda bizler pek çok güneşli gün geçirirdik. Fotoğraf çekmek uzun yıllar hobim olmuştu. Burada da görüntülenecek pek çok şey vardı. Daha geldiğim ilk günlerimde o zaman buraların tek mimarı olan Osman'ın da aynı hobiyle çevrede gezdiğini öğrendim. Tanıştığımızda fark ettim ki onun içinde yaramaz bir çocuk yaşıyordu. Oldum bittim, içindeki çocuğu öldürmemiş insanlara bayılırım. Onun arabası arazi vitesliydi böylece her yola girilebiliyordu. Beraberce ilkbaharları, buralarda **sarı yaz** denen sonbaharları, gün batımlarını, antik kentleri, eski evleri, kuşları, böcekleri çiçekleri çektik. Zaman zaman karısı Hülya'nın da katıldığı bu fotoğraf turları bazen piknikli de olurdu. Hülya fotoğraf çekmezdi ama doğa aşığı olarak bu güzel gezilere katılmaya çalışırdı. Çalışırdı diyorum çünkü ortağıyla dönüşümlü çalıştığı çinici dükkânını bırakamazdı çoğunluk. Onun bu gezilere katılmaktaki amaçlarından biri de çok sevdikleri köpeklerini evden doğaya taşımaktı. Av köpekleri vardı kocaman, suya bayılan. Gittiğimiz su kenarlarında köpeğinin mutluluğunu izlemek, Hülya'nın tutkusuydu.

Bir gün, belki bir sonbahar günü, ofiste çalışırken önce bulutlar gelmiş sonra muhteşem güzel bir yağmur başlamıştı. Yıllardır burada yaşayan bu çift, yağmur sonrası aşağılara incek bulutların dağlarda oluşturacağı görüntüleri yakalamaya giderken, fotoğraf ekibinin diğer üyesi olan beni de unutmamışlardı. Ofisimin kapısı açıldı. Kapıda, kafalarının

üzerinde tuttıkları bir ceket altına sığınmış bu can dostları gördüm. Israrla işi bırakmamı ve oluşacak görüntüleri kaçırmamamı söylüyorlardı. O kadar hoş anlattılar ki, çalışmaya devam etmek, **yaşamayı kaçırmak** gibi bir şey olacaktı. Hemen eve gittim. Üzerimi değiştirip makinemi aldım. Arabalarıyla gelip beni aldılar ve dağlara çıkmaya başladık. Daha yolda iken, aşağı inmiş bulutların içinden geçmeye başladık. İyice yukarılara çıktığımızda altımızda birbirinden güzel bulutlar vardı. Sanki bir kısmı da yerden yükseliyordu. Yağmur sonrasında toprak da rutubetini bulutlara katıyordu.

Bu çekimlerde tatlı bir rekabet yaşırdık Osman'la. Zaman zaman üçayaklarımızı kurar, makinelerimizi takar, çekim için uygun anı beklerdik. Daha iyi yere konuşlanmak için hınzırca planlar yapardık. İkimiz de saydam çekiyorduk. Film banyoları ancak İstanbul, İzmir gibi kentlerde yapılabilirdi. Çektiklerimi İstanbul'dan gelen arkadaşlarıma verirdim. Sağ olsunlar bana yıllarca banyo ettirip gönderdiler.

Filmleri, saydam çerçevelerini ve saklama kutularınıysa Sirkeci'deki malzemeciden kargoyla isterdik. Makara, makara çekerdim de yine doyamazdım. Fotoğrafçılıkla ilgilenenler bilir; her şeyin uygun olduğu poz sayısı bazen bir makarada bir adedi geçmez.

Bu çekim gezilerimiz çoğu zaman bir serüvene dönüşürdü. İçinden geçebileceğimizi düşündüğümüz derelerden geçemeyip kaldığımız zamanlarda, korkardık ama çok da gülerdik. Ya da neredeyse 45 derecelik eğimlerden tırmanmaya çalışırken de korkarak eğlenirdik.

Yöre o kadar güzel ki, her ilkbahar sanki hiç çekmemişiz gibi gelincik tarlalarına koşardık. Beyaz papatya alanlarına giderdik. Anemon laleleri için bildiğimiz yerleri ziyaret ederdik. Sanki ilk kez görüyormuşuz gibi heyecan içinde çeker, çeker, çekerdik. Makaralarca beyaz, kırmızı, sarı, mor çiçekli filmlerle geri dönerdik. Ruhumuzu o gün için doyurmuş sayardık ama ya ertesi gün? Ertesi gün aynı şeyler için bu kez farklı yerlere yola çıkardık. Biz gezmeyi de seviyorduk, fotoğraf çekmeyi de. Bazen yolumuzun geçtiği bir dağ köyünde karnımız acıkır, köyün iki masalı köftçisinde yemek yerdik. Bazen bir köylü kadının açtığı saç böreğini...

Bademler çiçek açtı biz oradayız. Günlük ağaçları kızardı biz yine oradayız. Gezmek ve çekmek için bahane hiç bitmez bu seven ruhlara. Mekân aşkı insana duyulandan farklıdır. Her mevsim yeniden âşık olunur. Aşk hep tazelenir. Darılmak, küsmek yoktur bu aşkıta.

Bir keresinde beni Bedri Rahmi'nin balık resimli kayasına yürüyerek götürmeyi teklif etmişti. Denizden hep gitmiştim de karadan nasıl ulaşacağımızı bilmiyordum. Yine bir serüvendiydi yani. Zaten ilk arkadaşları iki erkek çocuk olmuş ve üniversiteye kadar da erkek arkadaşlarıyla daha iyi anlaşmış olan bu kadın, burada da kendine iki çılgın doğa âşığı erkek arkadaş bulmuş serüvenden serüvene koşuyordu. Hatta İngiliz olanı zaman zaman ondan habersiz gidip de keşif yapmama şakayla karışık kızar 'seni ilk kez ben götürmeliydim' derdi.

O gün Balık resimli kayaya yürürken tırmandığımız yamaçlardan birinde ani bir hareket görmüştük. Dikkatlice bakınca kaçan bir dağ keçisi ve ardında bıraktığı küçük yavrusunu fark ettik. Yavaşça yaklaşıyorduk ki yavrunun henüz doğduğunu gösteren kanlı göbek kordonu gözümüze çarptı. Hiç kaçırılacak poz değildi. Yapıştık makinelerimizin deklanşörüne çekmeye başladık, bu, zamanlaması müthiş görüntüyü. Yavru keçi şaşkın gözlerle, dünyaya gelişinin ardından gördüğü ilk insanları tanımaya ve anlamaya çalışıyordu sanki. 'Suratlarındaki bu korkunç siyahlık da nedir?' der gibiydi. Ona, normalde insanların suratlarında birer fotoğraf makinesi olmadığını anlatacak annesi de yoktu ki yanında.

Garibimin ilk karşılaştığı varlık olmanın tuhaf mutluluğuyla yavaşça oradan çekildik ve annesinin onu beslemeye gelmesini uzaktan izledik.

Yürüyüşümüzün hedefi Balık resimli kaya idi. Ama benim için daha güzel bir keşifle bitti o gün. Bir kayanın üzerine çakıl taşlarıyla yazılmış, denizden görülmeyen o yazıyı görmüştüm: ‘*Seni düşünürken içimde bir çakıl taşı ısınır*’³ diyordu bu güzel yazı.

Fotoğrafçılık anıları da avcılık hikâyelerine benzer, bıraksam tüm kitabı doldururum ama bir tane daha anlatmadan bu bölümden çıkmak istemiyorum: Yine üç kişilik gezi ekibimizle Ula, Muğla eski evler turunda idik. Hedefimiz öğlen vakti Muğla’da olup eski çarşı içindeki meşhur tek masalı köfteci de yemeğimizi yemek ve yaşlı bir teyze tarafından korunan restore edilmiş eski Muğla evini, iç mekânlarıyla görüntülemek idi. Yolda Ula’ya uğrayıp Nail Çakırhan’ın evini de çekmek istiyorduk. İşte, gezinin bu bölümünde hiç planlamadığımız bir güzelliğin göbeğine düşüverdik. Nail Çakırhan evinde değildi, dolayısıyla avlu kapısı kapalı idi. İçeri giremeyince karşı duvara çıkıp uzaktan görüntü alalım dedik. Osman’la ben duvara tırmanmışken, Çakırhan’ın yanındaki evin duvarında beliren güvercinleri fark ettik. Çok güzel görüntü veriyorlardı. Aşağıda yolda kalan Hülya elleri kollarıyla kuşları havalandırdı, biz de onları uçarken görüntüleme sevdasına düştük. Tam bu sırada o duvarda bulunan küçük kapı açıldı ve bir hanım bizim halimizi seyretmeye başladı. Bir kadın ve bir adam duvar üzerinde fotoğraf makineleriyle şekilden şekle girerlerken, aşağıda yoldaki bir kadın da hem bağırarak hem de kollarını sallayarak kuşları uçurmaya çalışıyordu. Kapıda görünen kadın, bu manzara karşısında dayanamayıp bizi avlusundan içeri davet etti. Kocasının güvercinliği olduğunu, istediğimiz kadar fotoğraf çekebileceğimizi söyledi. Şaşırdık ama hemen de kabul ettik. Kendimizi bir anda geniş bir bahçenin içinde onlarca belki de yüzün üstünde, renk renk güvercinin içinde bulduk. Yuvaları olan binaya girip çıkıyorlar, havalanıp havalanıp iniyorlardı. Hülya yine onları kollarıyla harekete geçiriyor bizse makaralarımız bitene kadar deklanşöre basıyorduk. En güzel hareketli kuş görüntülerini o gün yakaladım. Güvercinlerin toplu olarak yaşamlarını görmüş olduk. Unutulmaz bir gündü. Çocuklar gibi eğlenmiştik.

Saadet her sene bahar ayında düzenlediği doğadaki atölye çalışmasını, bu sene bu yörede yapma kararı almıştı. Benden, Ölüdeniz civarında iki tesisi araştırmamı istedi. Daha önceki bahar seminerlerine katıldığım için grubun ne tip çalışma mekânlarına ihtiyacı olduğunu biliyordum ve tesisleri de bu gözle değerlendirebilirdim. Alastair’le beraber kışın son aylarından birinde tesisleri gezmeğe gittik. İki tesiste de büyütme ve yenileştirme çalışmaları son hızla devam ediyordu. Her iki tesisin sahipleri de sezon başına yetişeceklerini söylüyordu. Ancak bir tanesi amaca daha uygun olduğu için İstanbul’a onu önerdim. Önerirken tesisin Nisan başına yetişemeyebileceği endişemden de bahsettim. Ama arkadaşım otel yönetiminin ikna kabiliyetiyle karar vermişti. Seminer orada yapılacaktı. Nisan ortalarında düzenlenecek bu seminere ben de katılabilmek için patronlarımdan izin aldım. İşimi ona göre ayarlayıp dört günlüğüne kendimi geliştirme çalışması yapacaktım. Heyecanla İstanbul’dan gelecek arkadaşlarımı bekliyordum. Yedi-sekiz aydır görmediğim dostlar gelecekti. Üç arkadaş anlaşmış beraber kalacaktık. Otelin en büyük odalarından birini bize

³ Bedri Rahmi Eyüpoğlu’nun ÇAKIL isimli şiirinden.

vermişlerdi. Bu bahar seminerlerinde, gençliğimde yaşayamadığım yatılı okul muhabbetini yaşıyordum. Onun için her yıl bu dört günü özlemle beklerdim. Gerçi yapılan çalışmalar o kadar da eğlenceli sayılmazdı, hatta üzerimizdeki kabukları soyduğumuz bu çalışmalar bayağı da gözyaşlı geçirdi. Ama geceleri, gündüz yaşanan bütün zorlanmaları üzerimizden atabilmek için çılgın gibi eğlenirdik. Muhakkak çevredeki antik kentlerden bir kaçını gezer, kültürel boyutunun da keyfini çıkarırdık. İşte bu çalışmada da Ege Üniversitesi Konservatuarından gelen ney sanatçısı İbrahim, Kayaköy Kilisesinde doyumsuz bir konser vermişti. Patara, Letoon ve Xantos kentlerini Murat Belge ile gezmiştik. Sevgili Buket Uzuner akşamları bizleri elimizden tutup kitaplarının içine sokmuş, hikâyelerini adeta canlandırmıştı. Nadir Paksoy'un saydamlarında Pasifik Okyanusu adalarına yolculuk yapmıştık. Bütün bunlar planlı etkinliklerdi ama bir sürpriz konuğumuz daha oldu. Sevgili Alastair, kendisine ani bir ziyaret yapan 'Greenpeace' yöneticilerinden biri olan, yine kendi gibi İngiliz (pardon İskoç) arkadaşıyla bizi ziyarete geldi.

Ben öğlenden sonraki çalışmaya ani tutan migrenim nedeniyle katılmamıştım. Küçük köpeğimi, kalmakta olduğu arabamın içinden alıp, çevrede yürüyüşe çıkarmıştım. Yol kenarında onunla oyalanırken aniden yaklaşmakta olan motosiklette Alastair'i ve arkasında oturan, kovboy şapkalı, çizmeli bir adam görüverdim. Otelin bahçesinde tanıştırdığım bu adam, Alastair'in her zaman bahsettiği meşhur çevreci arkadaşı imiş. Üçümüz bahçede kahve içerken onlara yalnız olduğumu, bütün grubun Belcekız sahilinde çalışmaya gittiğini anlattım. Baş ağrım, kriz durumuna geçmemişti henüz. Onlarla beraber sahile gitmeye karar verdik. Benim arabamla indiğimiz sahilde, çalışmalarını bitiren grubumuzu bulduk, eski ve yeni arkadaşlarımı tanıştırdım. Alastair'in yakışıklılığı herkesi etkilemişti. Kumsalda oturup ağrıyan başıma masaj yaparken, kızların gözlerinden birbirimize olan yakınlığımız kaçmamıştı. Onunla beş aydır hayli yakınlaşmıştık. Adını koymadığımız bir birlikteliğimiz vardı. Görünüşte flörte benziyordu. Neredeyse her günümüzü beraber geçiriyor, beraberliklerimizi de çok keyifli yaşıyorduk. Müzikten kitaba, doğadan yaşam felsefesine kadar uyum içindeydik. Ama bu yaşanan neydi? Hiçbirimiz bir diğerine aşkını ilan etmemişti. Aşk, evet benim için geldiği nokta aşk olmuştu. Ona âşık olmuştum. Ama tanışmamızın ilk başında birbirimize kesin olarak yeni bir aşk istemediğimizi beyan etmiştik. Dostluktu istediğimiz. Aylar boyunca da geliştirdiğimiz hep bu güzel dostluk olmamış mıydı zaten? Ama kalp söz dinler mi? Ona söz geçirmeyi başaran olmuş mu hiç? Ben de dayanamadım. Yeni bir ilişki istemememe rağmen sonunda ona âşık olmuştum işte. Ona itiraf etmesem bile bu benim bütün bedenimde belli oluyordu anlaşılın. Peki ya ona ne demeli? Benden ayrılalı bir gün oldu ve hemen arkamdan misafirini getirme bahanesiyle geldi? Misafirini gezdirecek yer mi yoktu Allah aşkına? Neden benim atölye çalışmamı seçmişti?

Havanın serinlemesiyle beraber otele dönüldü. Grup liderimiz Saadet, Alastair'le daha önceden de tanıştığı için onlara akşam yemeğine kalmaları için ısrar etti. Onlar motosikletle geldiklerini dönüşte üşüebileceklerini söylediler ama ona da çare bulundu. Gece Saadet'in cipiyle dönebileceklerdi. Yarın yine gelebilirlerdi, çünkü yarın gezi günüydü. Antik kentler gezilecekti, bize katılabilirlerdi... Bu davetleri kabul ettiler. Ben migrenimi iyileştirmek üzere odama çekildim. Karanlıkta uyumam gerekiyordu. Gecenin eğlencelerine ve aktivitelerine ancak böyle hazır olabilirdim. Akşam yemeğini misafirlerimle aynı masada yedim. Bir ara büfeden tatlı alırken çevreci İngiliz Chris, beklemediğim anda ani bir soru sordu: Alastair'i seviyor muydum? Burada kullandığı sevgi sözünün aşkı kastettiğini anlamamazlığa gelemezdim. İlk kez ona itiraf ettim: 'evet' dedim. Onun da beni sevdiğini söyledi. Sonra hemen ekledi: bunu kendi anlamış, yani hissetmiş. Anlaşılın, söze dökülen bir his olmamış

bu, olsun yine de içim pır etmişti. Odayı paylaştığım arkadaşlarım, benim duygularımın ulaştığı noktayı biliyor ve neden hâlâ birbirimizle açılmadığımızı anlayamıyorlardı. Bana bu konuda gaz veriyorlar, kendimi ifade edebilmem konusunda cesaretlendiriyorlardı. Ama tarihimde hiç, ilk açılışı ben yapmamıştım. Ben aslında çok çekingen bir yaradılıştaydım. Kalbimi açmak konusu beni her zaman zorluyordu.

Gezi gününün gecesinin etkinliklerine, Chris'in yeşil barış örgütü hakkında küçük bir tanıtım konuşması ve Alastair'in flüt konseri eklendi. Tüm katılımcılar olarak, dolu dolu yaşanan sürprizli günlerden son derece memnun kalmıştık.

Atölye çalışmalarına konu başlığı olan 'iklimler ve mevsimler', metaforik olarak bizimle ilişkilendirilmişti. İklimler, içsel özelliklerimiz ve karakterimizi temsil ederken, mevsimler de yaşantımıza göre değişken duygu hâllerimiz olarak ele alınmıştı. Bu çalışma sırasında yaşamımı mevsimlere ayırmıştım. Hazırladığım çizelgeye göre, boşandıktan sonra başlayıp bugünüme uzayan zaman diliminde, duygu hallerimin karşılığını ilkbahar mevsimi olarak adlandırmıştım. Özellikle İstanbul'dan göç ettikten sonraki bölüm için, iklim değişikliği de yaşadığımdan söz etmiş **'yaşadığım yere paralel olarak ben, belki de kendi iklimimi yarattım'** diye yazmıştım. İçinde bulunduğumu söylediğim ilkbahar mevsimini tanımlarken de **'şu anda yaşamımın; yeni tomurcuklar vermiş, ürünleri yeşil, yemyeşil tarlalar yaratmış, iyi bir bakıma gereksinim duyulan dikkatli, özenli yaşanacak bir mevsimindeyim'** demişim. Doğumumdan beri kış ve ilkbaharları yaşadığımı fark etmiştim. Henüz yaz ve sonbaharı yaşamamıştım.

Yaptığımız en güzel çalışmalardan biri de; seksen yaşımızı düşleyip geçirdiğimiz o koca yaşamı gözden geçirip, yaptıklarımız, yapmak istediklerimiz, düşlediklerimiz, gerçekleştirdiklerimiz ve gerçekleştiremediklerimizi bugünkü yaşımıza bir mektupla yazmamız olmuştu. Bu mektupta ben, hayatımda henüz başladığım radikal değişimlerden etkilenmiş olarak sanırım, programlarımdan ve kalıplarımın nasıl da kurtulduğumu ve özellikle hayatımın akışına direnmekten onu kontrol etmekten vazgeçtiğimi anlatıyordum. Bu yolculuğun meşakkatli olduğunu ama her şeye degeceğini söylüyordum o günkü, yani 36 yaşındaki Gülengül'e.....

İşte böyle geçen dört günün ardından oda arkadaşlarımla beraber, onların uçak kalkışı öncesi, yerleştiğim beldeyi ve evi göstermek için otelden fırladık. Aceleyle gösterdiğim evimi çok sevdiklerini söylediler. Arkadan kıyıdaki bir restorana yemek yemek için gittik. Yanan şömine başına hazırlattığımız masamızda keyifli keyifli yerken kapı açıldı ve Alastair geldi. Kız arkadaşlarım şaşkıncı. Bizi nasıl bulduğunu sordular. Küçük yerde eğer birini arıyorsan bakacağın yer sayısı üçü geçmez. Ama bu bir İstanbullunun hemen düşüneneceği bir şey değildi anlaşılın. Neyse bizimle yemeğe o da katıldı ve sonra benim, dostlarımı havaalanına bırakma gezime de eşlik etti. Havaalanı yolu boyunca kızlar arkada yan yana oturmuş onu soru yağmuruna tutuyorlardı. O ise odak olmaktan her zamanki gibi memnun, ruhunu beslemekteydi. Alana son anda yetiştirdiğimiz arkadaşlarımızın polis kontrolünden geçmelerinin ardından, hiçbir yere gitmeyip geride kalmanın mutluluğuyla birbirimize sarıldık. Sonunda yine yalnız kalmıştık. Polis kontrolünün ardında kalan kızlar bu sarılmayı hayra yorup bu işin bağlandığını bile düşünmüşler. Bütün veriler, kültürümüzün bildiği kadın erkek davranışlarına göre ilişkinin başlayabileceğini işaret ediyordu. Ama öyle olmadı.

Havaalanı dönüşü otoparkta onun motoru yanına geldiğimizde arabayı durdurunca, günlerdir aldığım gazla ona durumumuzun nereye gittiğini sordum. Cevap bir soru olarak

geldi: “Hangi durumumuz?” Ona göre ortada bir durum filan yoktu. Olan sadece çok iyi bir arkadaşlıktı. Otuz altı yaşındaydım yeterince kadın-erkek tecrübesi yaşamıştım. Kültürel farkı da düşünsem, ortada olanın ‘çok iyi arkadaşlık’ın ötesinde olduğunu biliyordum, hissediyordum. ‘Korkuyorum’ deseydi daha inandırıcı olurdu ama ‘ben öyle hissetmiyorum’ demesi, dürüst davranmadığının göstergesi idi. Benim aşkımı kabul etmedi. Aşk ilişkilerinin iyi dostlukları yok ettiğini deneyimlediğini söyledi. Bizim kurduğumuz dostluğu aşka dönüştürüp yok etmeyi seçmek istemedi. Yapacağım bir şey yoktu. Saygı duyup, bağırma taş basmaktan başka.

Tabi saygıdan önce kırgınlık yaşadım. Reddedilmenin kırgınlığı ve kızgınlığını yaşadım. Bu benim ilk karşılıksız aşkımdı. Onu görmezsem untabileceğimi düşündüm ve bir müddet, hatta ben ona tekrar bildirene kadar, görüşmemeyi önerdim. Kabul etti çaresiz. Yazık ki benim teorim pratikte çalışmıyordu. Onu unutmak daha doğrusu ‘iyi arkadaş’ çizgisine geri döndürmek için çok uğraştım. Yaşanmayan aşklar ne büyük olurmuş meğer...

Yeşil Barış Örgütü’nün yöneticisi olan İskoç asıllı Chris burada kalmaya devam ediyordu. Sohbetlerimizde ortaya çıkmıştı ki çok mücadelelerle geçen yıllarda yorgun düşmüş ve emekli olmak istiyordu. “Yetmiş iki ülkeyi gezdim nereye yerleşeyim diye çok düşünüyorum ve artık seçim yapıp hayatımı orada geçirmek istiyorum” diyordu. Buraya ikinci kez geliyormuş. İlk gelişinde vurulmuş. Akli burada kalmış. Şimdi bu karar anında, önceliği alternatif tatil köyünün kurulu olduğu o dağ köyüne veriyor gibi gözüküyordu. Üstelik ondan önce buraya gelmiş ve yaşam yolunu açmış sevdiği bir dostu da vardı yanında. Kararını ülkesine döndüğü zaman verecekti. Öncelikle emeklilik işlerini halletmek istiyordu. Hem akli hem de kalbi ülkemizde kalarak geri döndü. Kalbi de kalmıştı çünkü ‘Ölüdeniz’ deki o kısacık seminer günlerinde, grubumuzun içinden bir arkadaşımızla ani bir yakınlaşma yaşamıştı.

Geri dönüşü çabuk oldu. Dağ köyünde bir ev kiraladı ve beraberinde getirdiği Land-Rover cipi ve sık sık İstanbul’dan gelen sevgilisiyle mutlu bir yaşam sürmeye başladı. Etrafta arazi arıyor, kendi işini yapma hayalleri kuruyordu. Yemek yapmayı çok seviyor ve tekneyle gelen insanlardan bazılarını bu dağ köyünde doyurmayı düşündüğü bir lokanta yaratmak istiyordu. Bir gece beni de yaptığı yemekleri yemem için davet etmişti. Evimden gelip kendisi aldı ve yukarı çıktık. Güzel yemekler, içkiler ve sohbetin olduğu gecenin sonunda yine evime bıraktı, arabasının manevrasından, uçarak köye döneceğini anlamıştım. Âşık bir adamın uçarılığını yaşıyordu. Ertesi sabah sevgilisi olan yakın arkadaşım, bana erkenden telefon etti. Bir gece önce Chris, aynen tahmin ettiğim gibi uçarak yukarı döndüğünde biraz da içkili olması nedeniyle parmaklıkları olmayan balkonun kenarından bahçeye düşmüş topuğunu parçalamıştı. Sevgilisi İstanbul’a dönmek zorunda olduğunu anlatıyor benden ona yardımcı olmamı rica ediyordu.

Ondan sonraki zamanlarda, onu 100 km. ötedeki şehir merkezindeki hastaneye götürdüm. Acil ameliyat önerdiler. Metal plaka konması gerekiyordu. Ama o sigortalıydı ve ülkesine gidip operasyonu arada geçirmek istiyordu. Sigortasını aradık. Uçakla gönderecekleri bir hemşireyle onu buradan aldıracaklardı. Beş, altı gün benim evimde kaldı. Sabahları onu bahçeye taşıyordum. Sedirde yatıyor benim eve dönmemi bekliyordu.

Bu geçirdiği boş zamanlar, onun yaratıcılık yönlerini kullanmasını sağlamış, güzel resimler yapmıştı. Beraberce yaşadığımız bu sayılı günlerde iyi dost olduk. O, benim erkek kardeşim olmadığını öğrenince, kendisini ağabeyim olarak ilan etti. Ben de onun olmayan kız kardeşi yerine geçecektim. Sonraki yıllarda da bu ağabey kardeş muhabbetimizi hiç unutmadık.

Topuğuyla ilgili sorunları bittiğinde, sevdalı olarak kaldığı bu yöreye geri döndü. Hayalindeki araziye almayı beceremedi ama onun yerine eski bir taş evi, taş ahırıyla birlikte restore edip turizme açtı. Şimdi, haftalık olarak yabancı bir acente tarafından kiralanan evde kalanlara, zaman zaman kendi evinin bahçesinde yemek hazırlayıp güzel geceler yaşıyor. Bu anlamda hayalinin değişik bir versiyonunu gerçekleştirmiş oldu. Ülkelerinden bu kadar uzakta, kültürlerinden bu kadar farklı bir kültürde yarattıkları bu güzellikler, İngilizlerin tarihten gelen ‘girişimci ruhlarının’ (!) bir göstergesiydi galiba.

“Tekne olmazsa denize giremezsin. Al bir küçük tekne istediğin koyda denize gir. Özgür ol!”. Bu sözleri bana söyleyen tabi ki buraların fatihi Zelihaydı. Küçük bir tekne sahibi olmanın, buradaki tek eksikimi kapatacağına inandım ben de. Onun ofisinin hemen arkasında çalışan tanınmış bir deniz motorları markasının yetkili satıcısından, beş metrelik fiber, dıştan takma motorlu ama direksiyonlu bir tekne aldım. Kullanımının çok kolay olacağını hemen önlerine bağlıcağımızı, canım ne zaman isterse atlayıp gidebileceğim hayallerini de bana sattılar beraberinde. Gerçekten de kullanmasını hemen öğrendim. Manevralar biraz zor geldi ama sonunda işi kavradım. Demir atmak, çekmek işlemleri de tamam, ama gel gelelim marında bağladığımız yer, sorun oldu hemen. Marina müdürü beni görmeye geldi ve tekneme hayırlı olsun dedi. Hem yerini değiştirmek istiyordu hem de bayağı yüklü bir sezon ücreti. Tekneyi alırken zaten taksitle almıştım. Bu ücreti ödeyecek durumum yoktu, ayrıca kafamda böyle bir maliyet de yoktu. Bana satılan hayalde tekne parkı sorun değildi çünkü. İlk darbeyi yemiştim, öğrendiklerim ve hayatın gerçekleriyle ilgili. Hemen tekneyi marından alıp kum burnu denilen, koyun en sonundaki kumsalın açığına demir atarak bıraktım. Artık denize çıkışlarım da zorlaşmıştı. Elimde çantalar, buzluk ve benzin bidonuyla sahilin en sonuna kadar yürüyüp, suyun içine girip tekneyi çeke çeke oradaki balıkçı iskelelerine yanaştırmak zorunda kalıyordum. Başka türlü binmek imkânsızlaşmıştı. İşin zorlaşması hevesi de öldürür genelde. Bu konuda da öyle oldu. Zaten çalışma temposu içinde bu işe zaman ayırmak bayağı bir disiplin gerektiriyordu bir de bu durum ortaya çıkınca keyfim de kaçtı. Alastair’e tekne aldığımı anlatırken, bana kendisinin de buraya gelir gelmez aynı şeyi yapıp ikinci el bir tekne ve motor aldığını, tamir edip kullanmaya başladığını ama sonra iş yoğunluğu ve tekne bağlama yerleri sorunlarının bu keyfi yok ettiğini anlatmıştı. ‘Boşuna para vermişsin’ demişti. Bu adamın her dediğinin çıkması beni gittikçe kızdırmaya başlıyordu neredeyse! Ama her nedense ona, ‘önce’ akıl danışmak yerine, ‘sonra’ yaptığımı anlatmayı huy edinmiştim. Bunun acısını da her zaman çektim.

Sonunda tekneyi o zamanın tek özel marinasına bağladım. Müşterimiz olan marina yönetimi bana bir jest yapmış ve düşük ücret uygulamıştı. Artık tekneye binmek için arabamla on dakika yol yapıyordum ama hemen yanına park edebiliyor ve taşımalarımda zorlanmıyordum. Ayrıca manevralar çok kolay oluyordu. Hayatımdan memnundum. Oğlumun geldiği zamanları düşünmüştüm, bu aracı alırken. Onunla her gün denize çıkabilmenin en pratik yolu böyle bir tekne olabilirdi. Gerçekten de ilk yıl onun tatilinde bol bol gezdik. Arada

gelen tek kişilik misafirlerim için de idealdi. Ama birden fazla kişi oldu mu, güneşlenmek ve gölge yer bulmak konusunda zorlanıyorduk. O nedenle marinadan günlük kiralanan gezi teknelerini tutuyorduk. Zamanla misafirlerim daha büyük gruplar halinde gelmeye başladılar. Kimileri de tekneleriyle geldiler ve oğlum da arkadaşlarıyla olmak istediği için benim bu küçük tekne hiç kullanılmaz oldu. Tüm sezon iki üç kez kullanabildiğim tekne işinde, yıllık marina parkı, sezonluk tekne ve motor bakım maliyetleri, işin astarını yüzünden pahalıya getirir oldu. Bu yatırıma da o anın bilgilerine göre doğru, ama aradan geçen zamanda yanlış kalmıştı. Üç sezon sonra bana yük durumunda olan bu tekneden kurtulup, satabildim. Her konu gibi yaşamış ve çalışmadığımı görünce de gidişi değiştirebilmişim.

Geleli dokuz ay olmuştu. Sadece iki kez İstanbul'a gitmişim. Bunlardan ikincisi; evimi toplayıp, buraya tamamen taşınmak içindi. Annemse buraya henüz hiç gelmemişti. Buraları merak ediyor, nasıl bir yaşamım olduğunu görmek istiyordu. Kışı geçirmiştik. Bahar gelmişti. Ben çalışmaya başlamışım. Artık belli düzenler kurulmuştu ve görücüye çıkabilirdim. Yine de, annemin son yıllardaki seçimlerime gösterdiği hoşgörüsüzlüklerden dolayı tedirgindim. Yaşadığım evi beğenmeyebilirdi büyük bir olasılıkla. Kırılmak istemiyordum artık. Yaşamıma dair daha fazla eleştirilmek istemiyordum. Sonuçta bu yaşam benimdi ve ödenecek bedel olacaksa ben ödeyecektim.

Anneler günü yaklaşıyordu. Onu bu özel günde davet etmek istedim. Annemin, evimin pek konforlu olmayan düzeninde rahat edemeyeceğini düşünüp beraberinde halamı da davet ettim. Böylece birbirlerine arkadaş olurlar, ben çalışırken yalnız kalıp sıkılmazlardı. İki kişiyi misafir edemeyeceğim bir ev düzenim olduğu için de, bir pansiyonda kalabilirlerdi. O zamanlar pek fazla seçeneği olmayan konaklama tesislerinin, onlar için en uygun olanını buldum. Meşhur bir balık lokantasının üzerindeki bu pansiyonda süitli bir oda ayırtmışım. Hemen deniz kenarındaydılar, yukarıdan denizi seyredebilecekleri büyük bir verandaya açılıyordu odaları. Kısaca odalarından pek memnun kaldılar. Pansiyon sahibi kişinin ve lokantanın şefinin yakın ilgileriyle çok güzel ağırlandılar. Marinada yürüyüşe çıkıyor, arkadaşımın barı ve diğer barları ziyaret ediyor, akşamüstü içkilerini denize karşı içiyorlardı. Annem ve halam olduklarını öğrenen bütün esnaf arkadaşlarım, onlara çok güzel ev sahipliği yapıyorlardı.

Ben işlerimden bulabildiğim fırsatlarda onlara çevreye gezdiriyordum. Hatta bir kez Marmaris'e yaptığım iş yolculuğumda onları da yanımda götürdüm. O gün Marmaris'in pazarı vardı, halamı pazara bıraktık. Kızı bir kır evi yaptırmıştı, o evin dekorasyonu için beraberce malzeme topluyorlardı. Marmaris'ten de güneyin örtülerini, kumaşlarını, perdelerini, kilimlerini bulabileceğini düşünmüştü.

Annem, benimle geldi. Mal dağıtımını yapacaktım. Benimle beraber ürünlerimizin durduğu torbalardan taşıdı. Onunla birlikte marinadaki müşterilerimi dolaştık. Bir tanesinde onu tanıştırap, bıraktım, orada beni bekledi. Ben arabayla gidilecek mesafelerdeki otel ziyaretlerimi yaptım. En sonunda da halamı pazarda buluşma noktamızdan almaya gittik. Maşallah halam pazarı satın almıştı!

Bu bir kaç günlük ziyaret boyunca annemle herhangi bir gerginlik yaşamadık. Evimi şirin bulmuştu. Arkadaşlarımı çok sevmişti. Ofisimi beğenmiş, özellikle ev sahiplerimi çok sevmişti. Küçük yerde yaşanan candan davranışların sıcaklığıyla gönülleri rahat, kızlarının

emin ellerde olduğunu görüp, İstanbul'a geri dönmüşlerdi. Böylece ilk teftiş ziyareti kazasız belasız atlatılmıştı. Tabi bunda halamın varlığının payı büyük olmuştu.

Saadet'le kocası iki haftada bir, değişik arkadaş gruplarıyla İstanbul'dan geliyor, dört-beş gün kalıyor, Gökova körfezinin birbirinden güzel koylarında deniz ve tekne keyfi yapıyorlardı.

Bu geliş gidişlerinin çoğunda beni haberdar eder, o yöne yaptığım iş gezilerimin kuyruğuna onlarla uygun bir koyda buluşmayı koymamı isterdi. Bu birlikteliklerimizde onların dostu olan pek çok yeni insan tanımıştım.

Yine böyle bir hafta sonu, üstelik benim doğum gününe de rastlayan hafta sonu için çok ısrarcı oldu. Tekne nüfusu bayağı kalabalık olacaktı. Benim de o dönemde pek keyfim yoktu. Tek taraflı bir aşk yaşıyor, ya doğum günümü hatırlamazsa diye kaygılı ve sıkıntılı günler yaşıyordum. O sebeple arkadaşımın tekne davetine, hiç çekemeyeceğim bir zorluğa, ayıp olmasın diye evet demek istemiyordum. Kibarca atlatmaya çalışıyordum, ama ona hayır demeyi pek de başardığım söylenemezdi. O kadar candan ister ki, gönlümü fethederdi her zaman. Yine hayır diyememiştim ve tekneyle buluşacağım İngiliz limanı koyuna gitmişim işim biter bitmez (Koyun adı da ne ironik değil mi? Koy adlarına kadar hayatımın birdenbire İngiliz'lerle dolması ne mana taşıyordu acaba?).

Teknedeki bir çifti tanıyor ve çok seviyordum. Ama diğer aileyle ilk defa tanışacaktım. İsimlerini sürekli duyduğum kişilerdi ancak daha önce hiç karşılaşmamıştık. Tekneye ilk adımımı attığım anda pek de sevimli karşılanmamıştım o ailenin üyeleri tarafından. Daha ziyade ilgisizlikle karşılaşmıştım diyebilirim. Özellikle bir "diva" edasıyla teknenin kış yastıklarına oturmuş hemcinsim olanının yüzünde, 'nereden çıktı bu kadın?' ifadesi vardı. Oysa bir kaç saat içinde yavaş yavaş gelişen sohbetler, onun ve benim, gülmece anlayışımızın ne kadar benzeştiğini ortaya çıkardı. Adı Meral'di. Gezi boyunca hızla gelişen dostluğumuz için, o gün orada bulunmam konusunda ısrarcı davranan Saadet'e ne kadar teşekkür etsem azdır.

Gezinin ilk gecesinde halen İngiliz Limanı'nda alargada duran teknemizden, küçük köpeğimi tuvalet ihtiyacı için karaya çıkarmak üzere miçoyla şişme bota binmişim. Karaya yaklaşırken iskeledeki restoranda birilerinin şarkı söylediğini duydum. İskeleye yanaşıp da indiğimde uzun masada oturanların arasında Aşkın Nur Yengi'yi fark ettim. Köpeğimi gezdirmek bahanesiyle yakınlarında dolaşiyor, her telden söyledikleri şarkıları dinliyordum. Bir konser öncesi ya da sonrasında, bu koyda demirlemiş teknelerden birine davet edilmişlerdi anlaşılın. Gecenin ve alkolün ilerlemiş zamanlarında keyiflerince eğleniyorlardı. Köpeğimi yeniden bota koyup, biraz da onları dinlemeyi bırakmanın isteksizliğiyle kaldığım tekneye geri döndüm. Tekneye geldiğimde erkeklerin yatmak üzere çekildiğini, daha doğrusu ortada sadece Saadet'le Meral'in kaldığını fark ettim. İkisi de uykumuz yok diyorlardı. Onlara iskelede milletin nasıl eğlendiğini anlattım. Hemen gitmeye karar verdik. Atladığımız gibi bota kendimizi karaya attık. Ama grup son şarkıyı söylemiş meğer. Hepsi yorgun, ertesi gün erken kalkacak olmanın tehdidiyle yatmak üzere dağıldılar. Onları dinlemek için geldiğimizi söylediysek de 'geç kaldınız' dediler. Ama bizim gibi üç kadını görünce de yatmaya gitmekten vazgeçenleri oldu tabi ki. Biz de grubun kalanlarına takıldık. Bazı rekabet kokuları geceyi doldururken, teknenin sahibi bey, sevimli esprileriyle bizi çok güldürdü. Daha doğrusu

onun esprilerini biz kendimize malzeme yapıp günlerce güldük. Ertesi sabah kendi tekнемizde, gece erkenden yatanlara neler kaçırdıklarını ballandıra ballandıra anlattık. Hiçbiri anlattıklarımıza inanmadı. Biz üçümüz Aşkın Nur Yengi'yi görüp şarkılar dinlediğimizi, tanıştığımız ilginç kişileri anlatıyorduk ama nafiye, onlar bütün bu masalları, zengin hayal dünyamızdan uyduruyoruz sanıyorlardı. Gerçi zihinlerinde 'acaba mı? Sahiden görmüş olabilirler mi?' diye bir soru işareti kaldı, çünkü Meral'le ben hayal gücümüzün sınırlarını abartılı kullanmaktaki benzerliğimizi keşfetmiş, olayı sararak hikâyeleştirmiştik. O noktalarda hikâye, inanılır olma boyutunu çoktan aşardı.

İşte Meral'le ilişkim, şimdi hayatımın sayılı özel dostlukları içine yerleşmiş durumda. İlginç tarafı İstanbul'da geçirdiğim yıllarımda değil de, bu coğrafyada birbirimizi bulmamız olmuştur.

Birlikteyken, konuşmalarımız ani bir senaryoya dönüşür, konuyu gezdirir gezdirir, sıkılana kadar hayal gücümüzü kullanır acayip eğleniriz. Hasbelkader bizi dinleyen biri, neden bahsettiğimizi yakalamaya çalışırsa kahrolur gider. Gülmeyi paylaştığım nadir insanlardan biridir yaşantımda.

Meral, bu tanışma turunun ardından benim beldeme yaptığı ziyarette buraları çok sevdi. Sonraki her yılda da, kendine bir kaç gün ayırıp gelmeyi başardı. İlginçtir her ziyaretinde benim yaşadığım bir serüvene tanık olup, bana destek vermek gibi de bir misyonu oldu.

Temmuz ayında atölye çalışmalarının ikincisini yaptı Saadet. Bu kez konu, sanatla terapiydi ve tabii ki çalışma alternatif tatil köyünde düzenledi. İki grup olarak yapılacaktı. Ben yine işlerimi ve iznimi ayarlayıp bu çok güzel kendini geliştirme çalışmasına katıldım. Tema '*Aynalar ve maskeler*'di.

Çalışmalar için İstanbul'dan arkadaşlarım akın etmeye başladılar. Onları yeniden görmenin ve meraklı sorularına cevap olmanın mutluluğunu yaşıyordum. Hepsi için, bu tesis çok farklı idi. Büyük keçe çadırlarda kalıyorlar, geceleri el fenerleriyle karanlıkta, tuvalet için 50–100 metre arasında bir mesafeyi zeytinlikler arasından yürüyorlardı. Doğadaki hayvanlar konusunda şehir insanının bilgisizliğiyle çeşitli -birçoğu da abartılmış- korkular yaşıyorlardı. Sabahları birbirlerine, geceki fantezilerini anlatıp kahkahayla gülüyorlardı. Anlaşılan bir gece, bir kaç çadırın etrafında gezinen bir eşek, her çadırda uykudan aniden uyanan kişilerin farklı yorumlarına neden olmuştu. Kimisi kapıya dayanan biri zannedip -keçe kapıda kilit de olmadığı için- kapıya eline geçen ne varsa hatta çadırdaki üçüncü karyolayı da dayamayı seçmiş. Kimisi ses değişikliği yaratarak çadırda erkek varmış havası vermiş, kimisi de 'git buradan' diye bağırılmış. Çadırın kapısını açıp 'bu dolaşan da ne?' diye bakan grup lideri, hayvanı görmüş ve tekrar uykusuna devam etmiş. Diğerleri sabahı sabah ederken, o korkusuzca davranması sonucu uykusunu feda etmemiş.

Bu tarz alternatif yaşam, bizim toplumumuzun tatillerinde hiç denemediği bir şekil olmasına rağmen, dört günün sonunda herkes oraya âşık olarak ayrılmıştı.

Ben ikinci grupta katılmıştım. Duygu o tarihe kadar zaman ayıramamış ve bir türlü ziyaretime gelememişti. Bu çalışma, ikimizin buluşmasını da sağlayacaktı. Beraber aynı çadırı paylaşacaktık. Bizim çadırımız en uzak köşede yer alıyordu. O da ben de doğadaki hayvanlar konusunda korkusuzduk. İlk gece cibinliklerimizi kapatıp mışıl mışıl uyuduk. Ertesi gün ikimiz birden diare olduk. Yemekleri, vejetaryen mutfağının en güzel örnekleri

olan, et olarak da sadece alabalık ikram edilen bu çok özel yerde ikimiz de canım yemeklere bakıyor ve yiyemiyorduk. Ben ilave olarak bu boşaltma işlemime, yukarıdan bölümünü de ekleyince, çalışmalara katılacak hâl bile bulamıyor, çok zorlanıyordum. Tabi ki bu boşaltma etkinliği, yaptığım kendi içime dönük çalışmalarla ilgili idi. Diğer yanda da üç aydır atlatmayı beceremediğim karşılıksız aşkımın ortalarda dolanıyor olması, onu görmezsem unutacağıma dair geliştirdiğim teorime hiç uymuyordu ve ben, içimde çürüten her şeyi dışarı atıyordum. Doğanın sağaltıcı etkisiyle bu zor durumdan kısa sürede toparlandım. Grup arkadaşlarımın desteği yanında, İsrail'den gelmiş sanat terapistinin ipek yumuşaklığı birleşmiş, beni ayağa kaldırmıştı. Havuza bile girmeye başlamıştım. Doğanın göbeğinde bir yüzme havuzunu yapraklardan, arılardan, sineklerden ve bilumum haşarattan koruyabilmek zordu. Yüzme anında bütün bu kalabalıkla beraber olmak durumunda idik. Grup liderimizin bu havuz için yakıştırdığı 'wonton çorba⁴' benzetmesi duruma çok uygundu. Ama yine de suya girmek, stres atmak için iyi bir yoldu ve hepimiz çocuklar gibi şamata yapmaya bayılıyorduk.

Bu çalışmaya dair belleğimde iki ilginç anı var. İlkinde bir ayna parçasından izlediğim çevrenin, çıplak gözümle gördüğümünden çok daha farklı olduğunu fark etmiştim. Çok daha net, çok daha parlak ve çekici idi. Sınırları olan bir görüntüydü de onun için mi böyle hissetmişim acaba? İkincisi de; iki kişilik gruplar halinde birbirine maske yapma çalışmasında ne kadar farklı duygular yaşadığımdı. Birinin yüzünde onun maskesini yapmak için çalışırken hem yakın temas ilginç gelmişti, hem de 'ona hazırlayacağım bu maske ya iyi olmazsa?' kaygısı taşımıştım. Hiç deliksiz yapabilmek için çok özen göstermişim. Biri için, yakın temas halindeyken özen göstermenin tüm karmaşık duygularını yaşamıştım. Üstelik bu birinin, benim yakın ilişkim olmadığı düşünülürse!

Maskeler bitip de yüzlerden söküldükten sonra boyamak işlemine geçildi. Herkes kendi maskesine istediği eklemeleri yapabilecekti. Ben Kızılderili maskesi yapmayı seçmişim. Adımın şekinden midir bilinmez ama hep Kızılderililere yakın hissetmişimdir kendimi. Üst tarafını tüyler ve renkli bez parçalarıyla tamamlamıştım. Gece herkes maskesini takacak ve sahnede müzik eşliğinde gösteri yapacaktı. Gösteri zamanı geldiğinde inanılmaz bir çekingenlik yaşadım. Bütün grup arkadaşlarım eskiden beri tanıdığım ve sevdiğim insanlardı, başka da seyirci almamıştık. Ama ben fena halde kalp sıkışıklığı yaşıyordum. Herkesin önünde tek başıma gösteri yapma fikri ruhumu daraltıyordu. Sona yaklaşıyorduk, daha fazla saklanacak bir durumum yoktu. En sona kalan iki kadını cesaretlendirmek için bir erkek arkadaşımız dansa kaldırdı ve üçlü olarak gösteriye başladık. Ben çok tutuk, adeta hareketsizdim. Ta küçüklüğüme gitmişim, inanılmaz çekingen küçük kız ortaya çıkıvermişti sanki. Gösterinin nasıl sonlandığını bile anımsamıyorum ama kendimden hiç hoşnut değildim. Ta derinden çıkıp gelen bu özelliğimle yüzleşmek bana çok ağır gelmişti. Gençlik yıllarımda yendiğim bu duygumun her an beni tekrar tehdit edebilecek olmasından çok korkmuşum sanırım.

Çalışma boyunca üç ayrı ürün hazırlamıştım. Son günümüzde artık oradan ayrılırken, bu çalışmalardan hangisini yanımıza alıp, hangisini aramızda bırakmak istediğimize karar verecektik. Alma ve bırakma nedenlerimizi de grup arkadaşlarımızla paylaşacaktık.

Not defterime bu çalışmalara dair yazdıklarımı aynen buraya alıyorum:

⁴ Çin lokantalarında sunulan içinde pek çok malzeme olan çorba

Yaptığım üç çalışmaya baktığımda hemen gördüğüm ortak özellik BASİTLİK. İşte bu, benim seçimim. Nerede ve nasıl yaşarsam, yaşayayım. Her zaman basit, doğal ve süsten uzak.....

'Kapıdan geçerek çıktığım yolculuk' resmimi yanımda götüreceğim. Çünkü onu, baktıkça sevdim. Bu resimde ben varım. Kapının köşeli olması da beni rahatsız etmiyor. Bu köşelerimden memnunum aslında. Onları güzel kullandığımı düşünüyorum. Güneşinin, tüy gibi hafif parlaklığını yaydığı bir yerde yaşamak istiyorum.

Adımın çağrıştırdığı Kızılderili gibi olmak istiyorum. DOĞAL, hayata karşı direnmeyen, tersine; hayatın çocuğu olduğu gerçeğini kabul eden, yüzümde yaşamın yorgunluğunun izleri yerine, toprağın güzel renklerinin izlerini taşımak istiyorum. Bu benim maskem olmalı artık. Onu da yanımda götüreceğim.

Kil maskarımdan kadın figürünü yaparken de sevmedim, yaptıktan sonra da. Ama adam, o kadar kolay şekil aldı ve o kadar bendi ki, sanki onu seviyorum ve yanımda götüreceğim. Kadın figürünü götürmek istemiyorum, onu ardımda bırakacağım. Bu, artık güçlü olmak istemediğim anlamında değil, ben güçle yaşamayı seviyorum. Sadece maskı sevmedim.

Notlarımdaki ilk çalışma; bir kapı çalışması idi. Kapıdan geçip giderken arkamızda bırakmak istediklerimizi ve gitmek istediğimiz yeri göstereceğimiz bir çalışma. Ardımda bırakmak istediğimi, iki adet oynayan göz yapıştırarak ifade etmiştim. Bu gözler, üzerimdeki kontrolleri ve çok inandığım nazarı simgeliyordu. Gececeğim yeni yerde bunlar olmasın istiyordum artık. Çizdiğim KAPI köşeli idi. Aslında bütün resim geometrik şekillerden oluşuyordu, yani hep köşeler ve sivrilikler vardı. Son çalışmada yapılan kilden kadın ve erkek maskaları, içimizdeki kadın ve erkeği temsil ediyordu. Anlaşılan ben içimdeki kadınla sorunu çözememişim o yıllarda hâlâ...

Bu atölye çalışmalarının en güzel yanı, arkadaşlarımla bu küçük beldeyi keşfetmeleri ve bundan sonraki tatil kaçamaklarında seçenek olarak hayatlarına sokmaları olmuştu. Artık misafirlerim hiç eksik olmayacaktı ve hayatım, onlarla beraber yürüdüğüm geniş, keyifli bir yol haline dönüşecekti.

Çalışma grubumda, benim için, kendi bahçelerinde 'İstanbul'a veda partisi' düzenleyen Nermin'le Sacit de vardı. Kızlarıyla birlikte gelmişlerdi. Bu beldeyi her zaman denize çıkmak amacıyla bir marina olarak kullandıklarından, kara tarafını hiç gezmemişlerdi. Buraya kadar gelip de bu güzel coğrafyada gezmemek olmazdı. Araba kiralamışlardı. Çalışma bitince kızlarına yöreyi gezdirmek istiyorlardı. Tabi bu arada da Baba Dağı'ndan yamaç paraşütü yaparak Ölüdeniz kumsalına uçmak. Karı kocanın ikisinin de uçak kullanma brövesi vardı. Böylece gezilerini, yöreyi bir baştan bir başa gezerek ve görerek hakkını vermiş bir şekilde tamamlayıp İstanbul'a döndüler.

Sonbahar geceleri dış mekânlar serin olur, evin içindeyse henüz bir şey yakmaya gerek yoktur. Geceler serindir ama bahçede ateş yakıp yanında saatlerce keyifli zaman geçirebilir. Hazır ateş de yakılmışken, ateşte pişecek yiyecekler hazırlamak, keyfi ikiye katlar. Böyle geceler, ateş çevresine dostlarla yapılan sohbetler bitmesin diye ateş beslenir de beslenir.

Küçük evimin bahçesinde kadınların yazın yemek ve ekmek pişirdikleri ateş yeri vardı. Bu ocaklık denilen ateş yerlerini, üç tarafına yerden yaklaşık 60cm yüksekliğinde duvar örerek yapıyorlardı. Böylece gelebilecek rüzgârlara karşı korumalı oluyordu. Ben de üçayak denilen, demirden üçgen şeklinde ayaklı tencere altlığından almıştım. Ateşin ortasına yerleştiriyor, üzerine de güveç tenceremi ya da ızgaramı koyuyordum. Odun ateşinde pişen her şey çok lezzetli oluyordu. Pazar günleri kurulan pazardan alışverişimi yapıp eve geldiğimde; bahçedeki musluklu eviyeli tezgâhta sebzeleri yıkamak ve ayıklamak sonrada bahçede ateş yakıp yaz türlü sü pişirmek çok hoşuma giderdi. Hele bir de pazarda arkadaşşıma rastlamışsam ve o da bana eşlik etmeye gelmişse çok daha keyifli olurdu. Beraberce konuşa konuşa sebzeler ayıklardık, zaman nasıl geçer hiç anlamazdık.

Hacer seneler önce buraya yerleşmişti. Zaman zaman kendine ait işler kurmuş, kapatmıştı. Son yıllarda birlikte olduğu sevgilisiyle aynen benimki gibi küçük evlerinde yaşıyorlardı. Sevgilisi çalışıp kazanırken, arkadaşım da ona huzurlu bir ev yaşamı sağlamaya adanmıştı kendini. Hafta içi ben çalıştığım için birbirimize zaman ayıramazdık. Kendisini tanıdıktan sonra karakterlerimizin benzerliklerini keşfetmiştik. Aynı burçtan olduğumuz için mi, doğum sayılarımız aynı olduğu için mi bilinmez pek çok konuya aynı şekilde yaklaşp aynı tepkileri vermemizin rahatlığı bizi sıkı bir dostluğa taşımıştı. Kendisini “ruh ikizim” olarak görürdüm.

Pazar günlerini ipe çeker, dertleşmelerimizi ev işleriyle beraber yapardık. Böylece işleri yapmak ikimize de kolay gelirdi. Onu ütü masası, ütüsü ve ütülenecekler sepetiyle alıp bahçeme getirirdim. Öğleden sonraları gölge olan bahçede karşılıklı kurduğumuz masalarımızda hiç bitmeyen lafımızla çok keyifli çalışırdık.

Bu keyifli dostum daha sonra birlikteliğini sonlandırarak İstanbul’a geri döndü ve bu güzel günlerimiz birer güzel anıya dönüştü.

Mevsimin izin verdiği ilk günden son güne kadar bahçede yaşamaya bayılırdım. Kocaman gövdeli iki ağaç arasına bağladığım hamağında kitap okumak, okurken uyuya kalmak, sabah meditasyonlarımı yapmak en sevdiğilerimdi. Taşındığım ilk sene ilkbaharda bir gün meditasyonu kapımın önündeki sedirde yaparken ev sahibim geldi. Tavuk kümesi benim evin yanında idi. Sabahları kümesin kapısını açıp, tavukları serbest bırakmak için mutlaka gelirlerdi. Benim, orada öylece gözleri kapalı oturmuş halimi görünce konuşmaya başladı. Ama benden cevap alamıyordu bir türlü. Cevapsız kalmanın şaşkınlığıyla evine doğru yürüdüğünü fark ediyordum ama meditasyonumu da bozamıyordum. Yirmi dakikanın sonunda tekrar bulunduğum ortamla bağlantı kurduğumda kalkıp onlara gittim. Meditasyon olgusunu nasıl anlatabileceğimi bilmiyordum ama bir benzetmeyle tarif edebileceğimi düşündüm. Aynen onların günde beş vakit kıldıkları namaz gibi bir şeydi benim için. O anda bozamayacağım bir ritüeldi. Tanrıyla yalnız kalmanın bir yolu idi. Anlattıklarımı merakla dinlediler, en azından beni bir daha o şekilde görürlerse şaşırmayacaklarını bilmenin verdiği iç rahatlığıyla ayrıldım yanlarından.

Bahçedeki yaşantımın en çarpıcı anılarından biri de; kalabalık olma durumumuzda –ki bu iki kişiden fazla olma durumudur- yemek ve oturmak için kullandığımız bölümün, ev sahibimin arabasını garaja koymak için girdiği yolun üzeri olması idi. Sezonda taksicilik de yapan ev sahibim sık sık girer çıkar ve biz de her seferinde masayı kucaklayıp kenara çekilir, o geçtikten sonra tekrar yerimize döner ve hiçbir şey olmamış gibi yemeğimize ve de sohbetimize devam ederdik. Tabi aslında bu görüntü son derece komik bir durumdu. Fellini

filmlerinin bir sahnesi olabilirdi hatta. Ama bizler, masamızı garaj yolu üzerine kurmak, ev sahibim de arabasını garajına indirmek sevdasından hiç vazgeçmedik.

En sadık ziyaretçilerim, yine kendini geliştirme gruplarında tanıdığım ve özellikle Bafa gölü kıyısındaki seminerde birbirimize çok yakınlaştığımız üç cesur kadındı. Bunlardan ikisi daha sık gelebilirken, üçüncüsü uyduramadığı zamanı yerine, bize kalbini göndermeyi becerirdi.

Buradaki ilk Nisan ayında Ölüdeniz seminerinde aynı odada kaldığım, beni, aşkım karşısında gaza getiren kızlardı işte bunlar. Daha o zaman küçük kırmızı evimi ve marinada yemek yediğimiz yeri beğenmiş, ilk fırsatta ‘bana’ gelmeye söz vermişlerdi.

Geldikleri mevsime göre denize ya da dağlara çıkardık. Denizi daha çok sevdiklerini bilirdim ama ben onları ille de dağlarım ve ormanlarımla tanıştırmak isterdim. Çünkü yüreğimin bir tarafında her zaman sevdiğim her şeyi paylaşmak yatıyordu. Paylaştıkça çoğalan bir tarafım vardı sanki.

Bu küçük beldeyi ilk benimle tanımişti ressam olan Emine. Öyle çok etkisi altında kalmıştı ki körfezdeki koyların; döner dönmez yaptığı resimlerinde koylar, köyler ve tekneler vardı hep. Mavinin, turkuvazın yeşilin en güzel tonlarını buluyordu tuvalinde artık. Sanki onun yepyeni bir dönemini başlatmıştı bu yöre. Benim, çektiğim fotoğraflarda yansıtmaya çalıştığım aşkı, o da resimlerinde ortaya çıkarmıştı birdenbire.

Güzel koylarında bütün gün denize girer, tuttuğumuz günlük gezi teknesinin kaptanının bize hazırladığı yemekleri yedik. Onlar bana İstanbul haberlerini verirlerken, ben bu değişik yaşamın bana kazandırdıklarını anlatırdım uzun uzun. Akşamları malum balık lokantamızda güneydoğulu şefin harika balık yemeklerini yedik. Kebap kültürü olan bu adamın nasıl olup da bu kadar güzel balık pişiriyor olmasına hep şaşardım. Yanmaz tavada hazırladığı tereyağlı, sarımsaklı ve limon soslu balığın formülünü saklamayıp anlattıktan sonra, bu tarz balık pişirimi, İstanbul mutfaklarında da kullanılıyor artık. Taptaze mezeleriyle kalamar tava, yemekten bıkmadığımız akşam yemeğimiz olurdu hep. Biz bu güzellikleri yerken yanımıza bunları tamamlayan bir başka güzellik yanaşırdu küçük arabasının içinde. Yine güneydoğulu bir vatandaşımız, tüm ailesiyle yakın civardaki bütün kıyı kasabalarına midye servisi yapıyordu. Boyutları hayli küçük midyeler, İzmir taraflarından çıkartılıyormuş. İçine dolma içi doldurup her akşam sahildeki yerini alıyordu bu çok kibar ve düşünceli midye satıcımız. O kadar kibar ki ben kendisini yıllarca başka bir isimle çağırılmış olmama rağmen, hiç bunu yüzüme vurmadı, bilakis nerede seslensem dönüp baktı ve hemen yanıma geldi. Sanırım ikinci ismi olarak benimsemişti benim ona yakıştırdığımı! Bense her zamanki kendime güvenli halimle, yıllar sonra duyduğum gerçek ismine itiraz ediyor, hayır onun adı o değil, şu diyebiliyordum. Daha sonra ismini (nereden çıkardıysam bilmem!), bambaşka bir isimle karıştırdığımı kendisinden öğrendim ve korkunç derecede utandım. Onun beni neden yıllarca idare ettiğini anlayamadım. Mardinli inceliği idi herhalde.

Ekim ayı başlarında yaptıkları bir ziyarette Baba dağından yamaç paraşütü yapmak istedik. Arkadaşlarımdan birinin uçuş brövesi vardı. Yıllarca da Türkiye rallisine katılmış, evini kupalarla doldurmayı başarmıştı. ‘Cesur’ kelimesi Reyhan’ı tanımlamak için hafif kaçabilir. Ama bunun yanında Emine, uçakta gelirken bile rahatsızlık yaşardı, değil ki böyle

bir uçuşa katılsın. Benimse uçmaya dair hiçbir anım yoktu. Böyle bir şeyi ilk kez deneyecektim. Cesaret, konuya göre benim için de kullanılacak bir tanımlama olabilir. Biz iki kişi bu uçuşu yapmayı aklımıza koymuştuk bir defa; tutku mertebesine yükselttikten sonra bir isteği, yapmadan bırakmak olmazdı. Nitekim tüm itirazlarına, hatta çocukça kaprislerine karşın Emine’yi Belcekız kumsalında güneşlenmeye bırakıp, biz başladık tur şirketinin kamyonetiyle Baba dağına tırmanmaya. Tırmanma 45 dakika sürdü. Tırmandıkça bitki örtüsü değişti. Zirveye yaklaştıkça yaşayan pek bitki de kalmamıştı. Bana Çal dağını anımsattı. İki bin metre civarında bir yükseklikten Yamaç paraşütü öğretmenleri eşliğinde bize verilen tulumları giydik. Kasklarımızı taktık, paraşütün askılarından birine oturduk ve öğretmenle beraber uyumlu/eşzamanlı koşuya başlayıp kendimizi bırakıverdik boşluğa. Benim elimde fotoğraf makinem, hiç aralıksız 36 poz çekerek bir makara film bitirdim. Reyhan’sa henüz o sıralar fotoğrafçılık okumaya başlamadığı için yanına makine almayı unutarak çıkmıştı. Otuz, otuz beş dakikalık uçuş bittiğinde, neredeyse çıplak gözümle seyrettiğim hiçbir anım yoktu. Hep fotoğraf makinesinin vizörü ardından seyretmişim o güzellikleri. Aşağıya kumsala indiğimizde, benim öğretmenim “Bir daha yapmalısınız bu yolculuğu ve bu kez makinesiz olun da bir şeyler görün” derken, arkadaşımın öğretmeni de “Bir daha yapmalısınız bu yolculuğu, ama bu kez makinenizi unutmayın da bu güzelliği belgeleyebilin” demişmiş. Ben vizör arkasından da olsa gördüğüm bu güzelliği ve uçmanın verdiği güzel hisleri hiçbir zaman unutmam. Ha tabi bir de kumsala indiğimizde Emine’nin yüzündeki endişeli ifadeyi de unutmam olanaksız.

Bu beldede düğünler iki gece sürer. İlk gece oğlan ve kız evlerinde ayrı ayrı kına geceleri düzenlenir. İkinci gece iki tarafın birlikte katıldığı ‘balo’ yapılır.

Balolar genelde o zamanki belediye binasının önündeki meydanlıkta yapılırdı. Mekân hazırlığı; o gece için kurulan ışıklandırma sistemi ve çok sayıda getirilmiş beyaz plastik iskemlelerin sıralar oluşturulmasıyla yapılırdı. Baloya çağın gereği bir org sanatçısı davet edilir. Günün son Türk pop müziği ve hareketli türküleri eşliğinde oynanırdı. Kına geceleriyle balolara herkes davetli olurdu. Davet beldenin çeşitli yerlerine yerleştirilmiş hoparlörler vasıtasıyla anons edilerek yapılırdı. Belediye merkezli bu anonslarda çocukların aşı vaktinin geldiği isim isim çağırılarak bildirilir. Ölüm ilan edilir. Telefon su ve elektrik faturalarının geldiği duyurulur. İsteğe bağlı olarak da iş yeri reklâmları yapılırdı.

Evimde yaşamaya başladığım ilkyazda ev sahibimin oğlunun düğünü olacaktı. Kına gecesi bahçede yapılacaktı. Önceden nasıl olacağını, neler geleceğini detaylı sordum öğrendim. Merak ediyordum. Daha önce köy ya da kasaba düğünü görmemişim. Ev sahibim aylar öncesinden alışverişe başlamıştı. Bardaklar, tabaklar alıyor, kasa kasa rakılar getiriyordu. Hatta bahçesinin, düğün gecesi için ayırdığı alanına mevsimin sebzelerini dahi ekmemiş boş bırakmıştı. Ailecek bahçe temizliği yapmışlar, dışarıdan sandalye ve masa kiralamışlardı. Eğlence için davul zurna gelecekti. Mezeci çağrılacak, o gün taze taze mezeler hazırlanacaktı. Ailenin yakın akraba kadınları benim evimin önündeki ocaklığı ve evyeli tezgâhı kullanacaklardı. Yemekler benim evin önünde pişirilip gençler tarafından servis edilecekti. Yenilecek içilecek sonra da oyun havaları eşliğinde oyun oynanacaktı. Oğlan tarafı –damat, annesi, kardeşleri- yanlarına kınayı da alarak, gecenin bir zamanında kız evindeki kına eğlencesine katılmak için gidecekti ama oğlan evindeki eğlence de devam edecekti. Her şey çok güzeldi ancak içkinin de alındığı saatlerin sonrasında silahlar patlamaya başlayacak

olması beni endişelendiriyordu. Mutlu ve mutsuz anlarda sarıldığımız silahları sevmiyor, çok da korkuyordum. Evimin bir kaza kurşunu sonucu hedef alması kaygısıyla yaşarken, düğün günü de yaklaşıyordu.

Düğün gününden iki üç gün önce, o sırada tatilini geçirmek için benim yanımda bulunan oğlumla birlikte, bir iş gezisi için evden ayrılmak durumunda kalmıştık. Düğüne yetişip yetişemeyeceğimizi bilmeden yola çıkmıştık. Bir yandan düğüne yetişebilmeyi isterken diğer yandan da sabaha dek sürecek ve silahlar patlayacak bir cümbüşle nasıl baş edeceğimizi düşünüyordum. Sonuçta işim düğün günü bitti ve biz akşam saati eve geldik. İş gezim sırasında karşılaştığım ve bu beldeye gelmekte olan bir arkadaşımı da yanımızda getirmiştik. Biz üç kişi bahçeye girip eve doğru ilerlerken birden gördük ki evin kapısına bile yanaşmak zor olacak. Evimin önünü yemek pişirmek için kullanacaklarını biliyordum ama bu kadar kalabalık bir kadın topluluğu olacağını düşünmemiştim anlaşılır. Şaşkın ifadelerimizle izin isteyip kapımı açtık ve kendimizi evin içine attık. Eve girince kapıyı kapatmıştık. Ne yapacağımız bilmez bir halde yaz sıcaklığında üç kişi kırk metre kare bir evde kapısı, penceresi kapalı bir halde oturup birbirimize bakıyorduk. Pencereyi açarsak davul zurna sesinden konuşmak mümkün olmayacaktı. Yapılacak iki şey vardı. Ya üzerimizi değiştirip kına gecesine katılacaktık. Ya da evden çıkıp gidecektik. Oğlum ve arkadaşım geceye katılmak arzusunda değillerdi. Bense hem merak ediyordum, hem de katılmazsam ayıp olur düşüncesindeydim. Sonunda ben, üzerimi değiştirip ev sahibimin evine geçtim. Bahçeden geçerken fark ettim ki kurulan masalarda yemek yiyenler hep erkeklerdi. Davul ve zurna eşliğinde de onlar oynuyordu. Kadınlarsa evin geniş balkonuna dolmuş eğlenceye uzaktan bakıyorlardı. Gözlerim kalabalık kadın topluluğu içinde damadın annesi ve kardeşlerini ararken anladım ki onlar kız evinin kinasına gitmişler. Bunun üzerine orada daha fazla kalmanın anlamsız olduğunu fark ettim ve evime döndüm. Beraberimizde getirdiğimiz arkadaşım, teknesi olan bir başka arkadaşımızla buluşacak ve onun teknesine geçiş yapacaktı. Telefonla görüştüğümüz teknedeki ben ve oğlum da davet alınca hiç düşünmeden geceyi geçirmek üzere evden çıktık ve marinaya gittik. Silahlar konusundaki kaygılarım özellikle oğluma bir şey olur düşüncesiyle çok büyük boyutta idi.

İlk kına gecesini deneyimim böylece çok kısa sürdü.

Ancak ertesi gece baloda kadın erkek bir arada yapılan eğlenceye ben de katıldım ve herkes gibi oynadım. Bu tip eğlenceyi kendime daha yakın bulmuştum anlaşılır. Eğlencenin ortasında müzik durmuş 'takı vakti'nin geldiği duyurulmuştu. Gelinle damat org çalan sanatçının yanında durup beklemeye başladılar. Onlara doğru, gittikçe uzayan bir kuyruk oluşmaya başladı. Herkes sırayla, gelinliğe ya da damatlığa para iğneliyordu. Daha yakın akrabalar ya da hâli vakti yerinde olanlar altın takıyorlardı. Aileden olanlarsa bilezik, kolye, küpe vs. takarlarken mikrofondan da takının cinsi ilan ediliyordu. Özelimizi bu derece toplum önünde yaşamaya sünnet düğünleriyle başlar, evlilik törenlerinde devam ederdik. Galiba da bunun adına mutlu anlarımızı paylaşmak diyorduk. Paylaşmaları, içine gösteriş katmadan yapabilmek nasıl olurdu acaba, yoksa herkesi eğlendirmek adına düzenlenen bu gösteriler için yapılan harcamaları, takı olarak geri toparlamaya mı çalışıyorduk? Herkesin gözü önünde yapılması da takı takma mecburiyeti getirebiliyordu. Şehirdeki düğünlerde, -gazetelerden gördüğüm kadarıyla- gelinle damadın başlarından atılan dolarlara burada henüz rastlamadım ama her an başlayabilir. Bereketi temsil eden pirinç atma geleneği nasıl olmuştu da bozuk paralara, oradan da banknot dolarlara dönüşmüştü acaba?

İkinci yıl: Evin inşası

İlk iş sezonumuzu, yerleştirdiğimiz yetmiş beş makinemizin peşinden koşarak bitirdik. Sezon sonu bütün makineleri geri topluyor. Kutuluyor ve kargoyla İstanbul merkeze gönderiyorduk.

Yönetim gelecek yılki çalışmalarımızı bayi teşkilatıyla yürütmemizi istiyordu. Böylece çok daha fazla noktaya girebilecektik. Benim bölge müdürü olarak denetim yapmak gibi bir görevim olmalıydı. Böylece bölgeyi alt bölgelere ayırarak üç adet dağıtıcıyla çalışmaya karar verdik. Aslında daha bu sezonda bile alt bölgelerden birinde eniştemle çalışmış ve onun yavaş yavaş konuya ısınmasını sağlamıştık. Kendisi İstanbul'dan yeni göç etmişti. Büyük bir yabancı firmanın Satış Müdürlüğü'nden emekli olmuştu. Yılların satış deneyiminden faydalanmak istedim. Müşterilerimin bir kısmına onu tanıştırdım ve beraber gezdik çoğunlukla. Diğer iki alt bölge için bayi ararken, yıllardır burada yaşayan arkadaşlarıma danıştım. Tuhaftır Ayşe kaptan bana Marmaris'ten değil de Bodrum'dan bir arkadaşını önerdi. Bodrum'dan tanıdığım emlak işi yapan bir arkadaşım da Marmaris'ten birini önerdi. Kısaca ilk yılki bayilerimizi arkadaş referansı ile bulmuştuk.

İşimiz, doğası gereği, butik işlerden sayılıyordu. Tek tek müşteriler ve makinelerinin ziyaret edilmesi gerekiyordu. Ürünün piyasaya tanıtıldığı yıllardı, bu yıllar. Dolayısıyla öncü rolünü benimseyecek biraz da idealist kişiler bulmalıyız diye düşünmüştük. Eğitim ve öğretim, zamanlarının büyük kısmını alabilirdi. Bu düşünceyle önerilen kişilerle tanışmaya gittim. Her iki sahil kasabasında da görüştüğüm kişiler konumuzla ilgisiz işler yapıyorlardı ama işlerinin bizim işi de beraberinde yapabilecek birer özelliği vardı. Çevreleri çok genişti. Birinin, yabancılar için çıkartılan İngilizce bir gazete için reklâm toplama ve o gazeteyi dağıtım işi vardı. Dolayısıyla reklâm almak için gideceği çoğu işletme, bizim ürünlerimizi de

alabilecek müşteri tipinde idi. İkincisinin işi denizcilikle ilgili olmasına karşın, yıllarını verdiği beldede hayli büyük bir müşteri potansiyeli olabileceğini düşündürüyordu.

Ben gerekli bilgiyi toplayıp araştırmaları yaptıktan sonra Refik'i çağırmıştım, nihai karar için. O da benimle aynı görüşte olunca gelecek sezon için bağlantılarımızı yapmıştık bu arkadaşlarla. Sezon başı yoğun bir eğitim çalışması bizi bekliyordu.

Sezon sonu kutulama ve kargoya verme çalışmalarını Doğan yaparken, ben de hesapları kitapları hallettikten sonra durumun raporunu vermek ve oradan da hayalini kurduğum kış tatilime çıkmak üzere İstanbul'a gidecektim. Kasım ayının ilk günleri idi. Bilgisayarda sezon sonuçlarını hazırlarken ofise bir adam girdi. Tanıyordum da nereden olduğunu çıkaramıyordum. Kendisini tanıttı: yukarıdaki dağ köyünün imamı imiş. Karısı alternatif tatil köyünde mutfakta aşçı olarak çalışıyormuş. Adam da oraya sık sık uğramış, herhalde onu orada görmüştüm. Anlaşılan o beni, ofisimin yerine kadar bildiğine göre, çok daha iyi tanıyordu.

Adam masamın karşısındaki koltuklardan birine oturdu ve dağ köyünde tarla satmak isteyenler olduğunu, benim geniş İstanbul arkadaş çevrem bu satışlarla ilgilenip ilgilenmeyeceğini sordu. Bu arada, imamlığın yanı sıra su arama işi yaptığını da anlattı. Suyu Amerika'dan getirttiği bir çubuk yardımıyla yaptığını anlatıyordu. Kol kadar su kaynakları bulunduğunu anlatırken yaptığı el kol hareketleri karşısında ciddiyetimi bozmamaya çalışıyordum. Ama imamın sırtında kalan masada oturan Doğan gülmekten yerlere yatmış bir vaziyetteydi ve ben bu konuşmaya daha fazla bu şekilde devam edemeyeceğimi düşünüyordum. Adam 'benim çubuğum var' diyor, kolunu dirseğinden yukarı kıvrıp 'nah bu kadar suyu bulur' diye ha bire tekrar edip duruyordu. Sonunda; bulduğu kaynağa artezyen açtığını ve su çıkmazsa da para almadığını anlattı. Kendinden bu kadar emin, gözleri fırl fırl bir imamla karşılıklıydım. Sanırım ilk kez bir imamla bu kadar yakın oturup bu kadar uzun konuşuyordum. İçimden sürekli 'benim ofisimde bir imam' gerçeğini kendime hatırlatıyordum. Gerçi adam imam kişiliğiyle orada değildi ama yine de unutulacak bir özellik değildi bu benim için.

Gerçekten de unutmadım, unutamam da. Çünkü hayatımın yeni yolculuğuna onun bu ziyaretiyle başlamış oldum.

Su aramayla ilgili anlatımına verdiği kısa bir arada lafa girip, konuyu başka yöne çevirdim. Satılık tarlaların nerede ve ne büyüklükte olduğunu bir de fiyatlarını sordum. Adam saymaya başladı: 17 dönüm, 30 dönüm gibi büyük parçalar içinde birdenbire 4 dönüm 1 milyar demez mi? Hemen atlayıp yerini sordum. Alternatif tatil köyüne yakın dedi. Tabidir ki beni kendi götürmek istiyordu. Ertesi sabah için sözleştik, onu evinden alacaktım.

Arabayı park ettirdiği yerden aşağı doğru yürürken genç çamların arasından biraz da zorlanarak geçtik ve araziye girdik. Çam ormanı ile çevrili, içinde az sayıda da olsa bazı çamların (kesilmeden) bırakıldığı, hafif yamaç şeklinde, manzara olarak çok güzel bir vadiye bakan ve beni hemen içine alıveren bir yerdi. 'Burası benim yerim' dedim içimden. Seyrettiğimiz vadide ulu meşe ağaçları vardı. Sonbahar nedeniyle yaprakları sararmaya başlamıştı. Arazi, sol başından başlayan bir dereyle çevriliyordu yarısına kadar. Gerçi o anda görünen, derenin yatağıydı sadece. Yağmur sularının deresiymiş bu. Sonbahar yağmurlarıyla başlayıp yaz gelip de kuruyana kadar şırıldarmış. Dere boyunca zeytin ağaçları vardı kocaman kocaman. Bir de aşılı ve aşısız armut ağaçları her yanda. Ben kafamı girişe yani sırtta kalan çam ormanına döndürdüm. Durduğumuz yeri göstererek 'işte' dedim: 'evi buraya

yapacaksın ve bu ormanı seyredeceksin'. İmam şaşkın şaşkın baktı bana. Nereden bilebilirdi bu kadının orman delisi olduğunu? Bana, buralarda evlerin hep yamaçlara sırtı dönük kurulduğunu, seyredilen manzaranın vadi olması gerektiğini anlatmaya başladı dili döndüğünce. Evler ufku daha geniş yöne bakarmış. Varsın olsun, ev benim değil mi? Canımın istediği yöne bakardım. Ama imam iddialıydı: Evi buraya kuramazsın dedi. Bak buradan elektrik direği geçiyor. Evet, yazık ki bu doğru idi. Tam orada direk vardı ve teller geçiyordu. Ne yapalım ben de ormana sırtımı dayar, vadiye bakardım. Hem ben baktıkça da kollarını kapatıp beni kucaklayan, sanki hoş geldin diyen vadiye.

İmamla arazinin sınırlarını anlamak için dolaşırken yanımıza doğru yaşlı bir adam yürüyerek yaklaştı. Geldiği yönde beyaza boyalı tek katlı, çatısı olmayan betonarme bir bina vardı. Komşu zannettim önce, sonra anladım ki bu araziye satan köylü oymuş. İmam pek sevinmedi bu olaya ama biz tanıştık ve daha sonra karısıyla da tanışmaya evlerine gittik. Bu iki ihtiyar insanla bir anda kaynaşverdim. Ben yeri beğenmişim. Eğer benim olursa da onlarla komşu olacağım için çok memnun olmuşum. Teyzenin gözünde katarak varmış bu parayı ameliyat parası yapacaklarmış. Fiyatı konusunda onlardan da teyit aldım ve imamla beraber oradan ayrıldık. Ona düşüneceğimi söyledim.

O akşam Osman'a araziden bahsettim. Ertesi gün beraberce bakmaya gittik. Toprak sahibi köylüyü tanıdığımı fark etti. Oğullarından biri onunla çalışmış bir zamanlar. Beraberce beyaz eve yürüdük. İki tonton ihtiyar bizi sevecenlikle karşıladı ve mimarı da hemen tanıdılar. Derhal çay kondu demliğe, sohbeti uzun tuttuk. Biraz pazarlık yapmak istediyssek de fiyatı değiştirmeye hiç yanaşmadılar.

Benim yalnız yaşayan bir kadın olarak orayı almak istemem onları şaşırtmıştı. Nasıl hem sahildeki beldede çalışıp, hem de burada yaşayacağımı merak ediyorlardı. Her gün onca yolu gidip gelmeyi nasıl başaracaktım? Gözlerinde, bütün bu soruları çözememenin sıkıntısını görüyordum. Bense onların bu kaygılarını hiç anlayamıyordum. Yalnız yaşayan bir kadın için köylük yerde ne gibi bir tehlike olabilirdi ki? Çalışmaya gidip gelme konusuysa zaten hiç önemli değildi benim için. Yol topu topu yirmi dakika sürüyordu. Sekiz kilometre yol yapacaktım. İstanbul'da bu uzaklığın ve zamanın kaç katını yollarda geçirmemiş miydin yıllarca?

Köy yaşantısına dair en ufak bir bilgim olmadığı için, hem çalışıp hem de nasıl yaşayacağım sorusunu anlamaktan çok uzaklardaydım o günlerde.

Haftaya çıkacağım ve en az iki ay sonra döneceğim seyahatten bahsettim. Burayı alabilmek için İstanbul'daki evimi satmam gerekiyordu önce. Onun için beni bekleyebilirler miydi acaba? Kaparo bırakabilirdim.

Ancak ihtiyarlar bu belirsiz duruma girmek istemediler ve teklifimi ret ettiler. "Kısmet" dediler. "Döndüğün zaman hâlâ duruyorsa senin olur merak etme" diye de eklediler. Yapacak bir şey yoktu. Köylülerin kesin bir tavırları vardır. Son sözü söylediklerini hissedersiniz. O noktadan sonra siz ne anlatırsanız anlatın, hiçbir değişiklik yaratamazsınız onların kararında. Galiba bu noktanın geldiğini anlamıştım ve çaresizce oradan ayrıldık.

Akşam İstanbul'dan (aynı zamanda patronumun da karısı konumunda olan) Duygu'yla yaptığım telefon konuşmasında, gördüğüm araziye anlattım uzun uzun. Hayallerimdeki yer

olduğunu, enerjisinin beni nasıl da kucakladığından söz ettim. Arkadaşım o sıralar ciddi bir rahatsızlık geçiriyordu. Tedavisinin ilk bölümü tamamlanmış ikinci bölümü için yurt dışına gitmeyi planlıyordu. Ertesi sabah beni aradı erkenden. Bana borç olarak verebileceği parası olduğunu ve evimi satınca ona geri ödeyebileceğimi söyledi. Bu paranın tedavi için ayırdığı para olmadığını, sadece kara gün için ayrılmış bir miktar olduğunu ve arsanın parasını karşılayacağını sandığını söyledi. Rüyanın gerçek olması durumu işte bu olsa gerek. İnanamadım. Hemen parayı gönderirse yola çıkmadan önce araziyi alabilecektim. Sevinçlerin en büyüğünü yaşadım o an.

Osman'ı aradım, sevincimi paylaştım. Para gelirken biz de işlemleri halletmeye başlayabilir miydik? Her işini bırakıp benimle beraber, tapuların olmadığı bu köyde '*zilliyetli arazi alıştı nasıl yapılır*'ın yolunu göstererek koşturmaya başladı. Muhtar, belediye, vergi dairesi derken son olarak noter senedi yapacak ve parayı bankadan teslim edecektik. Bu arada Duygu arayıp miktarın tahmininden az çıktığını, böylece ödeyeceğim miktardan birazının eksik kaldığı haberini verdi. Bir an sarsıldım. Tam alabileceken alamıyor muydum yoksa? Ben karmakarışık bir ruh hali içindeyken ablam telefon etti İstanbul'dan. Sesimi berbat duyunca konuyu merak etti. Çok şanslı bir günümdeydim yine. Ablamın bankadaki parası o gün çözülmüş ve henüz yeniden bağlanmamış. Bana hemen eksik kalan kısım kadar göndereceğini söyledi. Bütün bu havaleler, biz mal sahibiyle bankaya vardığımızda hazır olacak mıydı bakalım? Dua ederek bağlı olduğumuz kasabaya doğru yola çıktık. Satış işlemine şahit olarak, Osman'dan başka, çalıştığım şirketten tatilini geçirmek üzere bende kalmaya gelmiş bir arkadaşım katıldı. Noterde fotoğraf çekimiyle de uzayan işler bana zaman kazandırmıştı. Bankaya öğlen tatiline çok az bir zaman kala girdik ve hesabımda iki havale de hazır. Gerilimli dakikalarım bitmiş yüzümde güller açmıştı. İşte o an, arazi tam olarak benim olmuştu. Hayallerimi gerçekleştirecek, kendi evimi yapabilecektim. Mutluluktan ayaklarım yerden kesilmişti. Evren bana yardım göndermiş, imkânsız gibi görünen bir durumu imkânlı hale sokmuştu.

Ertesi haftamı İstanbul'da geçirdikten sonra İngiltere'ye uçtum. İngiltere'ye bu geziyi yapabilmenin benim için sembolik anlamı çok büyüktü. Lisan kursuna İngiltere'de gidebilmek amacı, hayatımın her döneminde gönlümde yaşattığım, ama bir türlü gerçekleştiremediğim bir şeydi. Evliliğim içindeki bir zamanda, işimin de el verdiği bir aralıkta, sadece 40 gün sürecek yoğun bir kursa katılmak isteğimi, oğlumun babası olan kocam, "Evliliklerde böyle bir şey olmaz" diyerek kestirip atmış, benim için çok önemli olan bu isteğin önünü kesin olarak kapatmıştı. Bu engellenmişlik, unutamadığım bir acı iz bırakmıştı içimde. Erkek egemen toplumlarda kocaların verdiği kararların altında çaresiz kalan kadınların acısı olarak taşımıştım bu yarayı evliliğim boyunca. Uçakta İngiltere'ye doğru yol alırken, o yara da iyileşmeye başlıyordu.

Çocukluğumda ilk arkadaşlarım iki erkek çocuktü. Onlarla beraber ilkokula başlamıştım, komşuyduk. Liseyi de beraber bitirdik. İlk arkadaşlık bağı o kadar kuvvetli oluyor ki hâlâ birbirimiz için çok özel yer taşırız yüreklerimizde. Kırk yıla yakın bir zamandır bu özel dostluğu, yerini hiç kimselerin dolduramayacağı bu özel kardeşliği yaşıyoruz üçlü olarak. İşte bu özel arkadaşlarımdan biri, üniversite tahsilini geçirdiği bu ülkeden bir kızla

evlenmiş ve yerleşmişti. Sağ olsunlar bana evlerini açtılar, böylece konaklama masrafım olmadan uzun bir tatil yapabilecektim.

İlk üç haftamı bir lisan okuluna gide gele geçirdikten sonra Noel'in inanılmaz şatafatlı günlerini yaşayıp, yeni yıla da onlarla beraber girdim. Artık tatilimin serüven kısmına başlayabilirdim.

Önce Galler'e gittim. Alternatif tatil köyünün sahipleri olan dostlarım, kış aylarını ülkelerinde geçiriyorlardı. Yaz sonunda, onlara planladığım bu geziden bahsetmişim, onlar da beni davet etmişlerdi. Sevgili Alastair'le Londra'da buluşmuş, bütün bir günü Porto Bello'da geçirmiştik. Ertesi gün yeni sevgilisiyle beraber Hindistan'a gideceğini anlatmıştı. Galler'i gezdirmek için bana verdiği sözü tutamayacaktı ama ablası ve eniştesi benimle en az onun kadar ilgileneceklerdi nasıl olsa.

Gerçekten de beni anne ve babalarının güzel çiftlik evlerinde ağırladılar. Önce çevredeki doğal güzellikleri gördük, sonra da tarihi publara gittik. Hepsinin biralarının tadı değişti. Sabahları anneleriyle yürüyüşler yaptık. İki kardeşin bütün çocukluk devirlerinin detayını öğrendim bu paylaşımlarda. Makaralarca fotoğraf çektim bu gizemli coğrafyada.

Bir kaç gün sonra bu kez İskoçya'ya geçtim. Glasgow'a İstanbul'dan bir arkadaşım ailecek yerleşmişti ve oraya geleceğimi duyunca beni davet etmişti. Tren yolculuğuyla gittiğim İskoçya ve Galler'in kırsal alanlarında gördüğüm her taş evin detaylarını beynime nakşediyordum sanki. Suluboyayla yapılmış kartlar almıştım, Galler'den. Hepsinin de üzerinde köy evleri vardı benim istediğim gibi. Bahçeleri doğal haline bırakılmış, kır çiçekleriyle bezeli.

Galler'de kaldığım günlerin gecelerinin çoğunu, babalarının taş evler konusundaki bilgilerini dinleyerek geçirdim. Isınma sistemlerini inceledim. Kalın saç şöminelerdi bunlar. Önünün kapağı da saçtan yapılmış, gerekirse soba gibi kapatılıyordu. Ablayla eniştenin küçücük evlerinin şöminesinin arka boşluğunda su tankı vardı. Evin sıcak suyunu da aynı anda elde ediyorlardı. Bu çözümleri ne İstanbul'da ne de yeni yerleştiğim yerde duymamış, görmemişim. Geceler boyu baktığımız kırsal bölge ev dergilerinin eski sayılarında görüp beğendiğim pek çok detay vardı. Sonunda o dergileri bana hediye ettiler. Ben de gazete bayilerinden son sayıları topladım ve ülkeme, yapacağım ev konusunda temel fikirleri kazanmış olarak geri döndüm.

Anladığım kadarıyla kooperatif evimi satsın diye bıraktığım emlakçi, benim yokluğumda bu işle hiç ilgilenmemişti. Türkiye'ye döndüğümü duyunca evi pazarlamaya koydu. Hemen satılacağını düşünüyordu, yani bir kaç gün içinde. Ama benim o bir kaç günü beklemeye tahammülüm kalmamıştı artık. Evimi ve küçük beldemi çok özlemiştim.

İstanbul'da evinde kaldığım Duygu'nun rahatsızlığı devam ediyordu. Tedavisinin ikinci yarısı için yurt dışına gitmekten vazgeçmiş, İstanbul'da halletmeye karar vermişti. Ben ona olan borcumu hemen ödemek istiyordum, ancak evimin satışı yapılmadan bu imkânsızdı. Daha fazla günü İstanbul'da geçiremeyecektim, ne olursa olsun bir evime gidip yatağında yatmalı idim. Sekiz hafta boyunca o kadar çok mekân değiştirmiş, o kadar çok yatakta yatmışım ki.

Evime kavuşmam harika oldu. Nasıl da özlemiştim bu küçücük kırmızı evi. Her köşesinde ruhumun izlerini taşıyan bu mekândan çok uzak kalmıştım anlaşılan. Gezmeyi seviyordum ama yuva kavramı da çok önemliydi benim için.

Küçük yerlerde geri dönüşler de güzel oluyor. Hemen herkes geri döndüğümü öğreniverdi. Hasret gidermek için bir araya geldik. Anlatacağım ne çok şey vardı özellikle Osman'a. Hem evler konusunda topladığım bilgiler, hem de çektiğim saydamlar, gördüğüm güzellikler hakkında.

Geldiğimin ikinci günü İstanbul'dan emlakçi aradı. Evi almak isteyen biri varmış hemen gidersem işlem tamamlanacakmış. Ne kadar çabuk alıcı çıkmıştı şaşırıyordum. Hemen uçak biletimi ayırttım ve satış işlemleri için İstanbul'a geri döndüm.

İşlemleri halledip Duygu'ya ve ablama olan borçlarımı ödedim. Elime kalan para evimi yapmama yetecek miydi bilmiyordum. İnşaat maliyetleri konusunda hiçbir fikrim yoktu ama içimdeki ses, kalan paranın yetmeyeceğini fısıldıyordu.

Yine uçak yolculuğu ve tüm konsantrasyonumu arazinin yapısıyla eve vereceğim bir dönem. Yeni turizm sezonu açılana kadar inşaata başlamak istiyordum. Sabah erkenden araziye gidiyor, içindeki ağaçların yerlerini ve birbirleriyle olan ilişkilerini belirliyordum. Büyük krokiler hazırlayıp içine evimi yerleştirmeye çalışıyordum. Osman'ın ofisindeki kitapların hepsini yüklenip eve gelmişim. Geceleri ders çalışır gibi hepsini gözden geçiriyor, beğendiğim her evin sayfasına işaret koyuyordum. Daha sonra arazinin yapısına uyabilecekleri ayırıyor diğerlerini eliyordum. Aslında yörenin geleneksel köy evi planını çok seviyordum. Gönlüm ondaydı ama bu kitaplardaki taş evler de çok güzel gözüküyordu. Hazırladığım arazi krokilerine beğendiğim ev planlarını yerleştirip Osman'a gösteriyordum, fikrini almak için. Ama ona hiçbir zaman 'bana bir ev yapar mısın?' diye gitmiyordum. Tabi ki onun yeteneklerinden kuşku yoktu ama ben kendi evimi kendim yapacağım saplantısında bir kere. Yeni tutkum; evimi yapmaktı. Aslında çok komikti. Şimdiye kadar inşaat alanlarında bulunmamış, işlerin nasıl gerçekleştiği hakkında hiçbir fikri olmayan ben, içimden gelen sese uyuyor ve yapabileceğime inanıyordum. Bir ses, bir inanç uğruna koskoca bilinmez bir yolculuğa çıkmak!

Beğendiğim evler konusunda maliyet araştırması yapmaya başlayınca birden gerçekle yüz yüze geldim. Elimdeki para ancak kaba inşaata yetebilirdi.

Arazi bana çok büyüktü, yarısını satabilirdim. Eğer satarsam inşaatı biraz daha yoluna koyar sonra da sezondaki satış primlerimle tamamlayabilirdim. Tabi çok iyi bir sezon olması kaydıyla...

Geçen yaz bahçede beraber ev işleri yaptığımız Hacer'e önerdim önce. Kendisi İstanbul'a dönmüştü ama yüreğinde buraların özlemi vardı. Cevabı olumsuz oldu. Yeni kurduğu işine yatırmıştı bütün parasını. Sonra araziye alırken borcu veren Duygu ve patronum olan kocası Refik ilgilendiler satacağım kısımla. Tedavinin bir arasında kalkıp görmeye geldiler. Öyle güzel bir enerji vardı ki vadide, göreni çok etkiliyordu. Onlarda etkilendiler ve böylece benim yolculuğum yalnız olmaktan çıkıp, ortaklaşa yapılan bir yolculuğa dönüştü. Biz, o anda bu alışverişi yapmaya karar veren üç kişi, hayatlarımızı nasıl karmaşık bir ilişkiye soktuğumuzun tam bilincinde değildik. Aramızdaki ilişkileri o kadar çok çeşitli hale getirmiştik ki, ilişkilerin bir çeşidini bile götürmenin ne kadar zor olduğunu çok iyi bilmemize karşın, hiç çekinmeden bu çeşitliliğin kucağına atıverdik kendimizi.

Çünkü çok güvendiğimiz, çok da önemli olan bir şey vardı aramızda: SEVGİ. Tanrı biliyor, yıllar içinde bu karmaşık ilişki modelimiz içinde çok zor anlar yaşadık, her seferinde de bizleri feraha çıkaran şey aramızdaki sevgi oldu.

Mevsim itibarıyla dikim zamanıydı. Pazara gelen fidan satıcılarından bulabildiğim bütün meyve ağacı fidanlarını almıştım. Beldedeki tek ziraatçı olan belediyenin ziraat teknisyenini önerdi Hülya. Mesai sonrasında bulduğumuz ziraatçıyı araziye götürdüm. Arazide, evleri konumlandırmayı düşünmediğimiz bir bölümde inceleme yaparak, bu kadar ağacı nasıl dikeceğimizi düşündük ve yerlerini belirledik. Toprağın kalitesini pek beğenmedi. Ama toprak getirtmem için de ısrar etmedi. Bu çalışmada, meyve ağaçlarının altışar metre aralıklarla dikildiğini öğrendim. Ağaçlar için çukur kazması ve her birine gübre getirmesi için araziye bana satan amcayla anlaştık.

Şehir kültürünün ürünü bir kız çocuğu olan ben, ilk iş olarak, araziye ağaçlandırmaya girişmiştim. Çam ormanı içinde bir toprak parçası aldığımı görmüyor muydum acaba? Çevrem böylesine yemyeşilken, yeşillendirme çalışmasına neden gerek duymuştum? Her bir meyve ağacının kaç kilo ürün verdiğini biliyor muydum, ya da merak edip sormuş muydum acaba? Ya, meyve ağacına bakmanın koşullarıyla hiç ilgilenmiş miydim? Tabi ki hayır. Yüzlerce kez hayır. Sadece hevesti bunlar. Kırsal yaşam gereği yapılan zorunlu hareketlerdi. Tabi o günlerin heyecanı ve bilgisizliğiyle bunları görmem mümkün değildi.

Bugün o zaman dikilen otuz fidanın sadece beşi yaşıyor, gerisi ya arazinin su tutan bölümüne denk düşüp, sudan çürüdü ya inşaat döneminde susuz kaldı, ya da yerini, toprağını sevmedi öldü gitti.

Fidanları diktirdikten hemen sonra köyün o zamanki muhtarı sahneye çıktı. Arazinin çitle çevrilmesinin iyi olacağını söyledi. Tapu dağıtmak için geldiklerinde, etrafı çevrili arazi komşularıyla da problemi olmayan arazi anlamına geleceği için önemliydi. Çevirme işini de üstlenebileceğini söyledi. Köydeki her türlü aracı olan tek kişi de oydu zaten. Traktörü ve su tankeri vardı. Geçmişinde inşaatçılık varmış. Arada Osman olmasa inşaatın yapılmasına da talip olabilirdi. Köydeki gücü sadece muhtar mühründen gelmiyordu. Ya da on yedi senedir taşıdığı mühür ona bu gücü getirmişti bilemiyorum. Kurt bir politikacı görünümündeydi. “Arazinin çevresinin çit çevrilme işini ona yaptırmak muhtarla iyi ilişkiler kurmak için bir adım olabilir,” demişti Osman. Biz de işi ona verdik. Çıkarttığı fiyat bana hayli yüksek geldi ve başladım malzeme fiyatlarını araştırmaya, öğrendiklerim, onun kârı çok yüksek tuttuğunu gösteriyordu. Evine ziyarete gittim. Malzeme fiyatlarına göre maliyeti bulduğumu söyledim, buna göre işçiliğin çok fazla olduğunu düşündüğümü belirttim. Şaşırды, karşısındaki kadın, onun bildiği edilgen kadın tipi değildi. Beni ilk kez o an tanıdı herhalde. Malzeme fiyatlarının değişik olduğunu iddia etti. Malzemeciyi telefonla aradım yanından ve fiyat konusunda onun adına ben anlaştım hem de beldeye teslim, ücrete dahil olarak. Gerekli kazancı sağlayamamıştı belki bu ilk işinden ama inşaat boyunca traktör ve su tankerini bize kiralayarak sanırım iyi iş yaptı. Bizimse hem başka seçeneğimiz yoktu, hem de başka seçeneğimiz yoktu. Güç odağıyla iyi geçinmek lazımdı. Bunu öğretmişlerdi bize hep. O, bizim inşaatlarla başlayan iş hacmine yetişmek ve yeni olanaklar sunmak için, bir de iş makinesi aldı kendine. Hesapta çok işler yapacak, çok paralar kazanacaktı. Ancak zaman her şeyi değiştirdi. Köyde güç odağı sayısı birdenbire arttı böylece güç savaşları başladı. Ama benim zamanımda o, tek tabancaydı, bir anlamda onun ağızına bakıyorduk. “Tapu için bu yılın

sonunda başvuracağım” diyordu. İnanıyorduk. Oysa tapular ondan tam altı sene sonra başka bir muhtar zamanında geldi.

Araziyi muhtara çevirtmiştik ama bu kez bize satışı yapan köylünün en büyük oğlu gelmiş ve posta atmıştı: Hemen yanı başımızdaki adam dururken neden başkasına iş vermiştik? Ne birine ne öbürüne yaranabiliyorduk. Şaşkındık, sadece kuralları anlamaya çalışıyorduk. Bu yeni yaşamın kurallarını...

Araziye gidip geldikçe köye ve civarına olan hayranlığım artıyordu. Buraları yakın dostlarımla paylaşmak istiyordum hep. Benim için, kendi bahçelerinde ‘İstanbul’a veda partisi’ düzenleyen Nermin’le Sacit’e telefonda vadimi anlatıyordum bütün çekiciliğiyle. Onlar da buralarda yer alsınlar uzun vadede de olsa buraya yerleşsinler, beraber yaşlanalım istiyordum. Israrla buraya çağırıyor ve ille de görmelerini istiyordum. Dayanamayıp kalkıp geldiler. Onları hemen arazime götürdüm. Vadi onları da etkisi altına almıştı. Beş büyük çamın altına oturmuş, vadiyi seyretmiştik uzun uzun. Vadinin çevresini dönen tepelerin birleşiminde bir yol gidiyordu köyün en son mahallesine doğru, ama yolun öyle bir görüntüsü vardı ki sanki ucu yoktu. Çocukluğumda yaptığım resimler gibiydi; iki tepe arasına giren, sonu belli olmayan yol. İki tepenin kesiştiği noktanın ardında karlı sıra dağlar gözükiyordu. Akdağlar imiş adı, sonradan öğrendim. O kadar heybetli görünüyordu ki insana Himalaya’ları anımsatıyordu.

Altında oturduğumuz beş çam ağacına köşk kurmak istiyordum. Köşkün doğal çatısını, çam ağaçlarının dalları oluşturalıktı.

Araziyi bana satan ihtiyarlar kendi evlerinin bulunduğu bölümü de satmak istediklerinden bahsetmişlerdi. Vadiyi beğenen dostlarım, bu satılan kısım ile ilgilenerek ihtiyarlarla konuşmak istediler. Evlerine doğru yürüdük. Tanıştırma faslından sonra arkadaşlarımın bu yeri almak istediğini söyledim ve fiyatı sorduk. Bana satılan bölümün iki katından biraz fazla bir toprak parçasına on iki misli fiyat isteyince şaşkın, kızgın ve hayal kırıklığı içinde köyden ayrıldık.

Arkadaşlarım akıllarını ve gönüllerini bu köyde bırakıp İstanbul’a döndüler. Bu onların köye gelme çabalarının ilk denemesi idi. Bu denemeler daha devam edecek ve onlar kendi yerlerini bulana kadar bir sene geçecekti.

Yine o günlerde evlilik yıldönümlerini kutlamak üzere çok sevdiğim bir karı koca geldi İstanbul’dan. Beraber olmaktan çok hoşlanırdık ama şehir koşuşturması içinde pek fazla zaman bulamazdık bir araya gelmek için. Dostlarımın buraya yaptıkları bu uzun hafta sonu kaçamaklarıyla daha nitelikli beraberlik yaşıyorduk.

Bu gelen çift Duygu’nun erkek kardeşiyle karısı idi. Havalar güzel bahar günlerindendi. Çevre gezileri yaptık bol bol. Ablasıyla ortak olduğumuz benim arazimi de gördüler, beğendiler. Aşağı dönüş yolunda, 500 metre irtifadan gördükleri körfez manzarasında neredeyse dilleri tutuldu. Bu muhteşem manzarayı gören üç arsa vardı yan yana. Ortadaki satılık olduğunu biliyordum. Sol yanındaki arsanın sahibiyse Osman’dı. Satılık olanın içine girdik. Arazinin içinde insanı uçuşa hazır tutan bir nokta vardı. Orada durup kanatlanmak ve körfeze doğru uçuşa başlamak geçti içimizden. Arsanın uzun zamandır satılık olduğunu duymuştum. Her alıcısı çıktığında Milas’ da oturan sahibinin fiyatı biraz

daha arttırdığını söylemişlerdi. Kupon bir arazi idi, bir benzeri daha yoktu. Bunun farkına varmıştı genç işadamı arkadaşım (belki de evlilik yıldönümü hediyesinin hafif kaçtığını düşündü de karısına almak istedi burayı bilinmez). Sonuçta akılları burada kalarak gittiler. Ertesi sabah ofiste çalışırken telefon etti. “Zaman geçerse o güzelliği de unuturum bu İstanbul koşuşturmasında. Bana hemen aracı olan adamın telefonunu ver o işi bitirip almak istiyorum orayı” dedi. Gerçekten de daha o haftanın ortasında araziye sahip olmuştu. Aradaki köylü bile şaşırды bu işe, arazinin hiç satılamayacağını düşünmeye başlamışken aniden iş bitmişti. Bu işin oluş şekli de, herkesin kısmetini nasıl kendi ayağıyla gelip bulduğunu göstermiyor mu?

Arazinin yarısını satmıştım. Ortak bir hayale dönüştürmüştük benim tutkumu. İki evi aynı anda yapmaya karar vermiştik. Duygu ve Refik artık “hayal ortaklarım” olmuşlardı.

Aklımıza ikimizin de arkadaşı olan Ceyhun geldi. Hem zaten bana sözü de vardı; ben araziye alırsam o da ev konusunda yardım edecekti. Hemen Kekova’ya onları görmeye gittik. Duygu’yla Refik de, Kekova’nın o küçükük koyundaki taş eve bayıldılar. İki gün kaldığımız Kekova’da kararları vermiştik: Biz geri döndükten birkaç gün sonra Kekovalılar bizi ziyaret edecekler ve kalacakları süre içinde hep beraber araziye uygun bir ev planı yaratacağıktık. İki evde de aynı plan uygulanacak, ben inşaatları denetlerken zorluk çekmeyecektim. Gerçekten de bir kaç gün içinde bir araya gelmiştik. İlk sabah araziye çıktığımızda hepimiz heyecan içindeydik. Herkesin heyecanı kendine göre farklı idi. Ben hayatımın amacı haline dönüşen evin hayaliyle merakla mühendis dostumu izlerken, onun yüzünde mesleğini seven birinin uygulama anındaki dikkatini görüyordum. Huşu içinde çevreyi gözlüyordu. Rüzgârı, güneşi kolluyor, arazi yapısını inceliyordu. Günün her saatini görebilmek için bütün günü orada geçiriyorduk. Yere serdiğimiz yaygılar üzerinde kâh oturuyor kâh yatıyorduk. Yanımızdaki içeceklerimiz ve yiyeceklerimizle keyfimize diyecek yoktu. Geceleri küçük kırmızı eve geri dönüyor ve plan oluşturmaya çalışıyorduk. Tek bir plan üzerinde anlaşacağımız için, ikimizin de yaşam tarzlarımızı konuşuyor ve mekân büyüklüklerini belirlemeye çalışıyorduk. Yöresel köy evi tarzında, yani ‘L’ şeklinde bir ev yapmaya karar verdik. Önünde ahşap verandası olan, buralardaki adıyla ‘köşk’ü olan bir ev. Evin kalbi mutfak olacaktı. İçinde yemek yenebilen kocaman bir mutfak. Bir duvarı boydan boya davlumbazlı, içinde ocaklar olan. Buralardaki anlamıyla ocak; yani odun ateşinde ekmek ve yemek pişirilen yer. Ve yanında şehirdeki anlamıyla ocak; yani tüp gazlı dört gözlü yemek pişirdiğimiz yer. Dört bir yan tezgâh olacaktı. Dolapları olmayan, açık usul, önü perdeli rafları olan, duvarlarında tabaklıklar takılı kocaman bir mutfak, işte.

Oturma odasından, yatak odasından ve mutfaktan verandaya çıkılabilecekti. Yöresel köy evlerinde bütün mekânlara köşkten girilir, çıkılır ancak mekânlar arasında iç geçiş yoktur. Biz bu tarzı kendi şehirsiz alışkanlıklarımızla birleştirip iç geçişleri koyduk. Evin ana giriş kapısını arkaya yerleştirdik. Küçük bir giriş holü bir taraftan oturma odasına diğer taraftan mutfaka açılıyordu. Yatak odaları kısmına evin kalbinden yani mutfaktan geçiliyordu. İki yatak odası planlandı. Biri, diğerinden daha büyük ve içinde de küvetli banyosu olacaktı. Küçük olan odaya, misafir odası demiştik. Çünkü oğullarımız da birer misafir olarak gelecekti bu evlere, bunu daha o günden biliyorduk. Misafir duş/tuvaleti ve giriş kapısının hemen karşısına koyduğumuz ardiyeyle ev tamamlıyordu. Tek katlı iddiasız küçük bir ev. Evin ‘L’ uzantısına yatak odalarımızı koymuştuk. Yerel planda bu uzantı da mutfak yer alır. Ama biz gün doğumuna uyanmak istemiştik bir defa. Benim yatak odam daha önceden Kekova’daki

‘Yunan tarzı (Greek Style)’ kitabında gördüğüm odanın aynısı olacaktı. O nedenle, yatağımın iki yanında gün doğumuna bakan pencerelerim olmalıydı hem de kepenkli. Günün ilk ışıkları iki yanımdan bir demet şeklinde yere düşmeli idi. Böylece vadi manzarasına sırtımı dönmüş oluyordum ama benim için her şey demek olan ışığı, istediğim gibi alabilecektim odama. Günün ilk ışıklarının beni sarıp sarmalamasıyla uyanmak. Geceleri de mehtabın ışığının büyüsu içinde uyuya kalmak. Bu hayallerle yola çıkıyordum da bakalım gerçekleştirebilecek miydim?

Planı oturttuk sonunda. Şimdi bu planları arazide yerlerine oturtmak işine sıra gelmişti. Araziye gidip bu ‘L’ şeklindeki planlara bakınca, evlerin en güzel birbirine bakan bir şekilde, yani bir anlamda ortası açık bir ‘U’ oluşturacak şekilde aynı sıraya konulmasının en uygun yerleşim olacağını gördük. Yamaç şeklindeki arazinin üst tarafına evleri yerleştirip, önümüzdeki vadiyi seyredecektik ömrümüzün geri kalanında. Ya da en azından ben böyle düşünüyordum. İnsan her yaptığığın ömür boyu süreceğine inanıp yola çıkıyor doğal olarak.

Ortağım, seçim hakkını bana bırakınca, arazinin sağını solunu seçmemiz zor olmadı. Sonradan gelişen olaylar, benim o gün ne kadar isabetli bir seçim yaptığımı gösterdi. Geçmişteki seçimlerimin nedenlerini yıllar sonra çözdüm hep. Bu da evrenin ilahi planının çalışmasına olan güvenimi pekiştirdi.

Araziyi paylaşmış, evlerimizin yerleşimini çaktığımız kazıklara bağladığımız iplerle yapmıştık. İçinde yürüyorduk iplerin. Burası kapısı, buradan mutfak, şimdi yatak odasındayım diyerek evi geziyorduk. Duvarları olmayan ev gözümüze küçük geldi. Akşam eve döndüğümüzde, oturma odası, mutfak ve misafir yatak odasının bulunduğu ‘L’ nin uzun kısmını 50 cm kadar genişletmeye karar verdik. Bu fark bütün planda 8,5 m² oynatacaktı. Bir cetvel oynatmayla büyütüvermiştik evi. Ertesi gün de arazideki uygulama üzerinde genişletiverdik.

Ceyhun “Benden buraya kadar!” dedi. Bundan sonra yola bu planı uygulayacak bilgili biriyle devam etmeliydik. Tabi ki bu ‘bilgili biri’ burada yaşayan biri olmalı idi. Bu adres Osman’dan başkası olamazdı. Hep beraber onunla buluştuk. Köyde projelerin onay ihtiyacı olmadığı için inşaata hemen başlanabilirdi. Elimizdeki ölçekli çizilmiş küçük plan yeterliydi işe başlamak için. Osman bize yol gösterici olmaya söz verdi ve bunu dostluk adına yapacağını belirttiği için birlikteliğimiz resmiyete çevrilmedi.

Osman’la maliyet belirleme işine başladık ertesi gün. Bir bütçe çıkaralım istiyorduk. Hayal ortağımla beni, bu işin bize kaç mal olacağı merakı sarmıştı doğal olarak. Bize aşağı yukarı bir rakam verilmişti planlamalarımızı yaparken, ama biz mümkün olduğunca daha yakın tahminlere gelmek istiyorduk.

Maliyet araştırmasının sonucu o kadar da parlak değildi. Malzeme fiyatları çok artmıştı, evlerin bitiş fiyatı umulanın iki katına varacaktı. İşin içindeki bütün kişiler kafa kafaya verdik ve evin tümünün temelini atıp, üzerine mutfak, misafir yatak odası ve banyosundan oluşan ‘küçük ev’ bölümünü inşa etmeye karar verdik. Sonra paramız olunca oturma odası ve büyük yatak odasıyla onun banyosu ilave edilecekti. Ustalardan bu kez, bu küçük ev için fiyat toplamaya başladık. Akılları karışmıştı. Yaptıkları indirim pek anlamlı olmuyordu. Sonunda küçük ev fikrimizin randımanlı çalışmayacağını fark ettik. O sıralarda

hayal ortağım İstanbul'daki işini satmış ve mali durumunda bir takım iyileşmeler olmuştu. Bana borç verebileceğini söyledi. Üzerini ben çalışarak tamamlayacaktım. Tahminlerimiz tutarsa her şey harika olacaktı!

İstanbul'dan getirdiğim arabam yere yakın, uzun yol konforu olan, son yılların ithal Japon arabalarındandı. İşim gereği yaptığım seyahatlerde, kliması da olduğu için son derece rahat ve keyifli yolculuk sunardı bana. Ama araziye onunla gidip gelmeye devam edersem, onu bu taşlı topraklı dağ yollarında parçalardım. İlk iş olarak daha fazla incitmeden arabamı satmak ve yerine dört çeker bir cip almak istedim. İstanbul'da Oto Sanayi'de oto parça bayisi olan bir arkadaşımın yardım istedim. Osman'ın Lada'sını kullanmış ve tam buraların arabası olduğunu görmüştüm. Bana ikinci el bir Lada bulunabilir miydi acaba? Satacağım arabanın fiyatını geçmeyecek bir Lada bulmaları gerekiyordu. Çünkü üstüne vereceğim fazladan param yoktu. Bundan sonra her kuruş ev için harcanacaktı.

Meraklısının eline düşmüş bir Lada buldular bana. Pek çok parçası değiştirilmiş, orijinal hali pek kalmamış bir araba. En önemli değişikliği ise hidrolik direksiyonunun olması idi. Orijinal halinde kamyon kullanmaya eş değer olan arabayı, şimdi yolda tutmak için neredeyse özel çaba gerekiyordu. Kısaca biraz fazla abartılmış bir direksiyonu vardı.

Bu aracı bulduğumuz günlerde, benim arabama da, yaşadığım küçük beldeden talip çıkmıştı. Her ikisinin zamanlaması o kadar güzel oldu ki yine; birini satıp parasını hemen havale ettim ve vekâlet verdiğim arkadaşım Lada'yı aldı. Üstüne param bile kalmıştı elimde. İstanbul'dan buraya gönderilişini de Duygu şoförüyle sağlamıştı.

Arabanın alışı ve getirilişi bu kadar kolay olmuştu ama kullanımında bana çıkardığı sorunlarla üşenmesem bir gülmece kitabı yazabilirim. Gelir gelmez debriyaj pedalı dibe yapıştı kaldı. Vitesler değişmiyordu bir türlü. İttir kaktır üçüncü vites koyduğumuz vites koluyla beraber en yakın kasabaya kendimizi zor attık. O sırada İstanbul'dan erkek arkadaşım beni ziyarete gelmişti. Tam onunla dağlarda gezeceğiz, romans yapacağız hayallerini kurarken kendimizi oto sanayi içinde Lada serviste buluvermiştik. O günden başlayarak, bu Lada servisin en iyi müşterilerinden biri ben olacaktım. Sonraki arızası karbüratörüyle ilgiliydi. Maşallah çevre kasabalarda ve hatta il merkezindeki Lada servisleri bile çözememişti karbüratör sorunumu. Arabam zıplaya zıplaya yol alıyordu. Kendini kurbağa zanneden bir arabam olmuştu. Sorunu yörede çözemeyeceğimi anlayınca, İstanbul'dan bu arabayı bana bulan yedek parçacı arkadaşımı aradım ve yardım istedim. Bana sıkı bir cip tamircisi gönderdi hem de ailesiyle beraber. Otelde üç gün ağırladığım bu genç teknisyen, hem arabamı tamir ediyor hem de deneme kullanışlarında çocuğu ve karısını denize götürüyordu. Sonunda karbüratör sorunum hiçbir masraf ve fedakârlıktan kaçınmayarak bulduğum bu çözümlerle halloldu!

Bundan sonraki araba anılarım, evim bitip taşındıktan sonra yaşandı: Bir gün evden çıkmış köye doğru taşlı topraklı yokuştan aşağı inerken direksiyonumun birdenbire kumanda etmediğini fark ettim. Sanki boşlukta dolaşıyordu, ellerimin arasında tuttuğum ama arabayla ilgisi olmayan bir aksesuar gibi. Korku içinde frene basıp arabayı durdurdum. Allahtan hız yapamayacağım bir yolda idim. Korku içindeyken karşıdan bir arabanın yaklaştığını gördüm. Kullanan Alastair'di. Önce korku içinde gördüğü beni rahatlattı, sonra arabasını bana verdi ve kendisi benim arabanın gevşeyen direksiyon civatalarını sıkıştırıp nasıl yaptı bilmiyorum ama o durumda sekiz kilometre aşağıdaki, beldeye, tamirciye kadar indi.

Yine bir sabah evden çıkmış işe giderken, toprak yolun köy giriş stabilize yoluna kavuşmasının hemen sonrasında, vitesimi üçe alırken vites kolu kırıldı ve elimde kaldı. İnsan

böyle bir durumda panik içinde hemen arabayı durduruyor. Yani ben öyle yaptım. Artık öyle yapmam, çünkü biliyorum ki, vites en son kaçta takılıysa, araba o viteste gideceği yere kadar giderdi. Ama ben, Louis de Funés filmi sahnelerinde olabilecek bu görüntüden şok olmuş ve hemen frene basıp arabayı kenara çekmiştim. Elimde vites kolu ne yapayım diye düşünürken cep telefonumdan Doğan'ı aradım gelip beni almasını rica ettim. Tam o sırada motosikletiyle yine karşıma Alastair çıkıverdi. Normalde onun kullandığı bir yol üzerinde değildim ama onun o gün oradan geçeceği tutmuştu işte. Benim elimdeki vites kolunu aldı ve arabayı iterek çalıştırıp tornacıya götürdü. Vites kolunu tamir edecekti. Aşağıda onunla buluşup arabamı geri aldım.

Böylesine tuhaf arızalardan sonuncusu da bu sene başıma geldi ve tahmin edin yine karşıma o an kim çıktı? Dünyada aklınıza gelmez! Bir Pazar günü pazara alışverişe gitmek ve boşalan su bidonuma hayrattan su doldurmak için aşağı inecektim. Meşhur manzaralı yoldan inmeye başlamıştım ki aniden arabam gitmez oldu. Sol ayağı kırılmış bir hali vardı. Arabadan inip baktım ki sol ön tekerleğim içeri göçmüş gibi duruyordu. Doğrultmak için ittirip kaktırdıysam da yerinden bile oynatamadım. Zaten dar olan yolun tam ortasında kalmıştım. Arabanın kenara çekilmesini sağlamak için alternatif tatil köyüne yürüyüp, Alastair'den yardım isteyeyim diye düşünüyordum. Tam o sırada karşımdan yaklaşan motosiklette zaten o vardı. Asli görevini yapmaya, bana yardım etmeye gelmişti! Beni o şekilde görünce, "Sen, ben ve bu araba hiç sorunsuz bir zamanda karşılaşamayacak mıyız acaba?" diye sordu. Çok şaşırtıcı ama gerçektir. Bu kez de rot kolu kırılması gibi binde bir olabilecek bir arıza olmuştu ve dostum o an orada olmayı becermişti. Buna rastlantı demek, olayı çok basite indirgemek olur diye düşünüyorum.

Bu arada, ertesi günü gelen tamircimden de ilginç bir şey öğrendim: Rot kolu parçasını eğitiminden bu yana hiç görmediğini yani hiç kimsenin böyle bir arızayla gelmediğini söyledi. Arabamla yaşadıklarım, metaforik olarak buradaki yaşamımı anlatmaya yeter mi acaba?

Evler taş ev olacaktı. Öncelikle usta arama işlemine geçildi. Taş ustası bulmakta zorlanıyorduk. Çünkü benim saplantı haline gelen bir isteğim vardı. İlle de eski taş evlerdeki işçiliği istiyordum. Yani taşların düz yüzü dışarı gelecek şekilde yerleştirilmesi yerine, ele geldiği sıralamada yerleştirilmesini istiyordum. Bu şekilde yapılmış evlerin yıkıntılarını Duygu'ya göstermiş ve onun da onayını almıştım. Gel gör ki, bize bu şekil taş örececek adam bulmak neredeyse imkânsız olmuştu. Herkes yeni moda, yüzlü taş ördürdüğü için ustaların da hem eli, hem gözü ona alıştı. Osman'ın köyden bulduğu taş ustası genç adam, temelden sonraki ilk sırayı benim istediğim gibi yaptığı için gece gözüne uyku girmemişti. Yaptığı işten hiç memnun olmadığı için mutsuz yaşıyordu. Bütün derdi, "Bu kötü işçiliği kim yaptı?" diye soracaklara kendi adını vermemizdi. Her koyduğu taştan utanç duyuyordu. İnşaata gezmeye gelen arkadaşlarımın, taş işçiliğini çok beğenmelerine kızıyor, kendisiyle alay edildiğini düşünüyordu. Onun bu mutsuzluğuna dayanamadık ve çaktırmadan değiştirdiği taş örme sistemine göz yumduk. Böylece evin duvarları, çok büyük çoğunluğu, yüzlü taşlarla olmak üzere zaman zaman da ele gelen sırada örülmüş karışık bir model oldu.

Temel çukurlarının kazılmasının ertesi günü yağın yağmur, çukurları doldurdu, böylece temellerimizi 1 Nisan şakasına kurban etmiştik. Nisan yağmurlarının kurummasını bir

ay beklemek durumunda kaldık. Önce kuruyan benim evimin çukurları olunca benim evimden başlandı. Heyecanım dorukta, temel taşlarının yerleşmesine tanık olmak üzere inşaata gelmişim. O güne kadar duymadığım ve görmediğim hortum teraziyle kot ölçülüyor, evin tabanının araziden yükseklikleri bulunuyordu. Arazinin gözle görülmesi zor olan meylinin meydana getirdiği kot farkı karşısında şok geçirdim. Yatak odamın bulunduğu uzantının yerden yüksekliği iki metre olacaktı. Bu inanılmaz bir kot farkı idi. İki metrelik anlamsız duvarın örülmesini o anda orada olabildiğim için engelledim. Kot farkının taş çakıl çimentoyla doldurulması yerine, tavanı alçak bir oda olmasına karar verdim. Bana bu konularda tüm açıklamaları yapan ve çözüm önerilerini getiren Osman yanımda olduğu için çok şanslıydım. Kararı verebilmişim ama bu projenin başında yola çıkarkenki tek katlı küçük evden de gittikçe uzaklaşıyordum. Ev kısmen de olsa, iki katlı hale dönüşüvermişti. Bütün bu değişimlerin bana getireceği faturaları hesaplamaktan çok uzaklardaydım, duygu olarak da düşünce olarak da...

Dağ başında yaşamı güvenli hale getirmek adına mıydı, tam olarak anımsayamıyorum düşüncemin kaynağını, ama bir büyük köpek istiyordum bahçede yaşayacak. Araziyi yeni aldığım günlerden birinde, komşu köyden biriyle karşılaşmışım. Adamın yaşadığı köy kurt köpekleriyle ünlüymüş. Evim bittikten sonra getirmesi için bir yavru köpek istemişim ondan. Şimdi alsam, bu köpeğe yaşadığım kırmızı küçük evin bahçesinde bakamazdım. Ev sahipleri köpek sevmiyorlardı. İstanbul'dan getirdiğim küçük köpeğimi bile zor kabullenmişlerdi ki o, varlığıyla yokluğu aynı, havlamayan bilge bir Tibet ev köpeği idi.

İnşaat henüz su basman seviyesine gelmemişti ki Saadet telefon etti. Teknesinin bağlı durduğu koyda doğuran bir büyük köpek varmış. Sekiz yavrusu olmuş, neredeyse iki ayları doluyormuş yavruların. Gürültülerinden şikâyetçi olanlar yüzünden anayı ve yavruları belediyeye götüreceklermiş. Hayvan seven biri olarak bayağı endişeli geliyordu telefondaki sesi. Belediyenin onları zehirlemesinden korkuyordu. Ne yazık ki benim yaşadığım beldede de belediye sahipsiz köpekleri zehirleyerek yok ediyordu. Hem de toplayıp, gözden irak bir yerde bile yapmıyor, herkesin gözü önünde, sahildeki parkın çimenleri arasına attığı zehirlerle, hayvanların can çekişip ölmelerini çaresizce hepimize izlettiriyordu. Bu görüntüler karşısında turistlerin akılları duruyor olmalıydı. Ülkemizdeki bu tip uygulamalara çok alışık olduğumuz için, bizim şaşkınlığımız ve çaresizliğimiz onlarda başka sıfatlarla da gerçekleşiyordu eminim, ama hangi sıfatlar bulamıyorum! (Son yıllarda hayvan severlerin işe el koymasıyla bu cinayetler ortadan kalktı, beldelere belediyelerin de desteğiyle hayvan barınakları yapıldı. Hayvanlar, aşılanıp kısırlaştırılmaya başlandı.)

Köpek istediğimi bilen dostum hemen gidip yavrulardan birini almam konusunda ısrar ediyordu. Oysa ben o gün, en az iki gün sürecek bir iş gezisine kendi küçük köpeğimle beraber çıkıyordum. Yanıma öyle küçücük, aşısız bir yavru alacak durumum yoktu. Ayrıca şimdi aldığım yavruya hangi evde bakacaktım? Ev sahibim bahçede böyle bir gürültü kaynağı istemezdi. İnşaatın bitmesine de daha aylar vardı, bu köpeği alıp da nereye koyacaktım? Zamanlaması tutmuyordu ne yazık ki. Teklifi geri çevirdim. Ama daha önce de demiştim ya, dostuma hayır demek başarısı(!) gösteremem bir türlü. Beni kandırmayı yine başardı. Bodrum'a giderken, ona uğrayıp yavruyu seçmem konusunda kendisiyle anlaştık. Ancak onu yanıma almayacaktım, iki geceliğine yavruya dostum kendi teknesinde bakacaktı. Dönüşte ben tekrar uğrayacak ve yavruyu ondan teslim alıp, önce veterinerine sonra da inşaata

birakacaktım. Evet, bu tip köpeğin dışarıda yalnız yaşamasının mümkün olduğuna ikna etmişti beni. Zaten gündüz inşaat kalabalıktı, ona bakarlardı. Hem ben de en az iki kez uğruyordum inşaata. Sokak köpeği kavramı buradan gelse gerek; sokakta yaşayabilen köpek. Şimdi benim de bir ‘Sokkö’ cinsi köpeğim olacaktı.

O koya uğradım ve gerçekten çok güzel bir hayvan olan annenin altındaki yavrulardan seçmeye çalıştım köpeğimi. Hepsini kucağıma alıyor, gözlerine bakıyor iletişim kurabiliyor muyuz inceliyordum. Sonunda bana en çok sokulana, bal gözlü olanını seçtim. Aslında o seçtirmişti, kendini bana. Kuzguni tüyleri vardı. Dostum ona ‘Bozo’ ismini uygun görmüştü. Yıllar geçti hâlâ o, ona ‘Bozo’ der. Kuzgun’u orada ona bırakıp, yoluma devam ettim. Uğrayacağım bir ton müşterim vardı. Uzak gezilerimi az zamanda çok iş, olarak planlardım. Geceye kadar koşuşturup pestil gibi yatmış, ertesi sabah erkenden kalkmıştım. Niyetim daha müşteriler iş yerlerini açmadan dingin bir zaman dilimini kendime ayırmak, sahilde köpeğimle yürüyüş yapmaktı. Köpeğimin, küçük de olsa -kural gereği- pek çok otel benimle kalmasına izin vermezdi. Onun için o da arabada uyurdu. Tuvalet ihtiyacı için sabah ve akşam yatmadan önce yürürdük muhakkak. İşte o sabah, yürüyüşe tam başlayacakken cep telefonum çaldı ve karşımda berbat bir ses tonuyla Saadet vardı. Kuzgun’dan şikâyetçi idi. Gece hiç uyutmamış, bütün gece ağlamışmış. Akşamüstü iskelede yürürlerken suya düşmüş, tabii dostum da anında üstündeki giysilerle beraber suya atlamış onu kurtarmaya. Benden oraya gidip Kuzgun’u almamı istiyordu. Bunun mümkün olmadığını burada en az bir günlük işimin daha olduğunu anlatmaya çalıştım. Hem zaten bütün bu yaşananlar onun seçimi sonucunda değil miydi? Biraz daha dayanması gerektiğini söyledim, yapacak başka bir şey yoktu.

Bu şekilde gelmişti Kuzgun bana ve bahçeye. Bütün bebek köpekler gibi o da yaramazlık yapmasını çok seviyordu. Her akşam inşaata gittiğimde onu yıkamak zorunda kalıyordum. Çünkü ya kireçlere bulanmış ya da karıştırılan çimentoya dalmış oluyordu. Sonunda onu gündüz de bağlamaya karar verdik. Özgür dolaşması öncelikle onun, sonra da inşaat çalışanlarının sağlığı açısından yazık ki tehlikeli olmuştu. Her sabah saat sekizde inşaata geliyor onun bağına açıp yürüyüşe çıkarıyordum. Yarım saati geçen yürüyüş sonrasında onu yine bağlıyordum, ta ki akşamüstü yeniden gelişime kadar. Ustalar suyunu kontrol ediyor, bittiyse dolduruyorlardı. Maması kuru mama olarak akşamları veriliyordu. Bu şartlarda elimden gelen en iyi bakım böyle oluyordu. Ancak her olay dışarıdan bakılınca başka türlü değerlendirilir. İşte böyle bir dış değerlendirme almıştım bu konuda da. Benden çok önce satın aldığı arsasına ev yaptırmak için o günlerde yöreye gelmiş ve Osman’la çalışmak isteyen komşularımdan biri, yolda beni durdurup, köpeğime davranışından memnun olmadığını, bu şekilde bakılan bir köpeğin psikolojisinin bozuk olabileceği uyarısında bulundu. Konuşması tamamen yargı doluydu. Bu şekildeki müdahalesini kabul etmem mümkün değildi. İstanbul’da Sokak köpekleri için çalışan bu komşum, konuya yaklaşımıyla beni kızdırmış, haklı görünen sözleri varsa bile, göz ardı etmeme neden olmuştu.

Bu olay beni bir kaç ay geriye götürmüş, annemin hayatıma yaptığı benzer müdahaleyi anımsatmıştı. Geçen yılın sonlarına doğru, henüz çalışma sezonum bitmeden İstanbul’a yaptığım iş gezilerimden birindeydi. Sohbet konumuz oğlum ve onun yıl sonunda doğacak kardeşi idi. Oğlumun babası yeni evliliğinde bir bebek bekliyordu. Anneme göre bu bebeğin gelişi, on dört yaşındaki oğlumun kötü etkileyecekti. Bunca yıllık baba hayranlığına bir ortak gelince, kendini iyi hissetmeyecekti. Babası kırk yaşında yeniden baba olmanın keyfini yeni bebeğiyle yaşarken oğlum acı çekecekti. Anneme göre oğlumun böyle dramatik

bir senaryo bekliyordu ve benim iyi bir anne olarak onun bu zor zamanında yanında olmam gerekiyordu. Sezonum bitince İstanbul'a annemin yanına yerleşip oğlum da gerekirse bu zor anlarında yanıma almamı söylüyordu.

Ablamın da benim de boşandıktan sonra çocuklarımızın babalarında kalmasını kendi içine bir türlü sindiremeyen annem, bana iyi anne olmadığım mesajını veriyordu. Aynen bu komşumun yaptığı gibi. O da bana köpeğime bakmadığımı, iyi hayvan sahibi olmadığımı söylememiş miydi?

Bereket her ikisinin de çizdiği kötü senaryolar gerçekleşmedi. Ben anneliğimi de, hayvan sahipliliğimi de kendi doğrularına, içimin sesine göre yaşadım hep. Başkalarını mutlu edecek hazır reçetelere göre değil.

Araziyi bana satan köylü, inşaat başladıktan sonra sık sık geliyor, geri kalan arazilerini de satmak istediğini söylüyordu. Kendi evlerinin de içinde olduğu bize komşu parselle hemen bir sonraki zeytinlik olan parseline satacaktı. Ben bu isteğine artık sıcak bakamıyordum. Çünkü paranın tadını aldığını biliyordum. Birkaç ay önce ilgilenen arkadaşlarımla beraber duyduğumuz fiyat karşısında nasıl da şaşkınlığa düşmüş, kızgınlıkla terk etmiştik evlerini. Paranın tadını öyle bir almışlardı ki önce arazi için ödediğim para, sonra da aynı anda iki evin inşaatına başlamamız üstelik evi taştan yapıyor olmamız onlara bizim çok zengin olduğumuz fikrini vermişti. Benim arkadaş çevrem kalabalık olduğunu keşfetmişler, üstelik pek çok arkadaşımın da inşaatı gezmeye geldiğini anında izler olmuşlardı. Bunlardan birisi de Saadet'ti. Zeytinlik olan parseli beğenmişti. Ama ona biraz beklemesini tavsiye ettim. Fiyatlar bu kadar yüksek söylenirken bir de talip olduğunu fark ederlerse iyice arttırabilirlerdi. Nitekim arkadaşlarımla arazileri gezmeleri bile yetiyordu umutlanmalarına. Bundan sonrası için, doğal insan tepkilerini verdiler aslında. Başlarına talih kuşu konduğunu düşünüyorlardı. Sonuna kadar bundan yararlanmalıydılar. Satabilecekleri her şeyi bu arada elden çıkarabilirlerdi. Nasıl olsa yaşlanmış, toprakla ilgilenemez olmuşlardı. Çocukların hepsi evlenmiş ve gidip kasabalara yerleşmişler, ekmeklerini orada kazanır olmuşlardı. Ne fiyat isteseler verebiliriz diye düşünüyorlardı. Rayiç tamamen bizim yarattığımız izlenimlere göre kafalarında oluşturuluyordu, başkaca dayandığı hiçbir gerçek yoktu arkasında. Benim dönümüne ödediğim paranın, en az beş mislini ister olmuşlardı hem de altı ay gibi kısa bir süre içinde.

Para kazanma hırsı sadece arazi satışıyla sınırlı kalmadı. İnşaatla ya da arazide yaptıracağım her işte kendileri çalışmak istediler. Hatta en büyük oğulları -ki o zaman bir sendikanın başkanı konumundaydı- beni yolda durdurup, babasının evinin yanında bir iş olacaksa, bunu önce onlara teklif etmem gerektiğini biraz da tehditkâr bir şekilde söyledi. Ağzındaki bakla arazinin çitle çevrilme işi idi. Bu işi, Osman'ın önerisiyle köyün iş bilir ve girişimci ruhlu muhtarına vermiştim. Ne de olsa muhtar köyün tek hakimi -mülki amiri- olduğu için, onunla ilişkimizi iyi tutmak gerekmişti. İyi tutmak demek de yazık ki yine para kazandırmak anlamında kullanılıyordu. Gerçekten de muhtarın sahip olduğu araçlar köyde kimsede yoktu, böylece inşaatla suyu onun tankeriyle getirtmek, temel dolgu taşlarını onun traktörüyle taşıtmak gibi pek çok kez kendisiyle iş yaptık. Sendikacı oğlanın bana vermeye çalıştığı gözdağına cevabı da Refik gereken şekilde verdi: İşin sahibi olan bizler istediğimizle çalışmakta serbesttik. Kimse bizi herhangi bir şeye zorlayamazdı. Sanırım bu konuşmayı yapan bir 'erkek' olduğu için hemen anladılar ve bir daha baskı yapmadılar. Bunun üzerine

ben de zaman zaman araziyle ilgili iş çıktığında yaşlı karı kocaya yapmaları için teklif ettim. Satılık gübrelerini ve odunlarını aldım. Böylece benden para kazanmaya devam ettiler.

Satmak istedikleri parseller için hiçbir arkadaşımı götürmüyordum. Çünkü fiyatın ancak müşterisiz kalırlarsa normal seviyelere ineceğini düşünüyordum. Ama bir anda bir duyum aldım. Parsellerini büyüklük nedeniyle satamazlarsa küçük parçalar halinde satmaya karar vermişler. Üstelik sahil beldesinin jandarma komutanı bakmaya bile gelmiş. Bir dönüm bir yer alıp, ev yapmak istiyormuş. Bunu duyunca Duygu ve Refik’le konuştum. Çevremizdeki arazinin küçük parseller halinde satılması, ileride bize pek çok komşu gelmesi anlamını taşıyacaktı. Böyle bir şey istiyor muyduk? Tam o sıralar, Refik İstanbul’da bir gayrı-menkulünü satmıştı. Eline para geçmişti. Osman’ın da aracılığıyla satılık iki parselin pazarlığına oturdu yaşlı karı kocayla. Pazarlığı satılan her iki parselin tamamı için yapıyordu. Böylece toplam bir rakamda anlaşacağını düşünüyordu. Dönüm fiyatı üzerinden konuşmaktansa bütününe bir fiyat teklif etti. Pazarlıklar kıran kırana geçti ve sonunda her şeyi almayı başardı. Bu arada zeytinlik olan ikinci parsel Saadet için alınmıştı. Artık yakın çevremize bina yapılma olasılığı kalmamıştı. Gözümüzün görebildiği kadar kırları seyredebilecektik.

Para artık bütün köyde yeni bir anlam kazanmıştı. Artarda yaptığımız bu alışverişler, köyün sakin dengesini bozmaya yetmişti. Artık inşaata her gidişimde arazisini satmak isteyen bir köylüyle karşılaşıyordum. Fiyatlar uçup gidiyordu. Ya onlar kafayı yemişti ya da böyle giderse ben yiyecektim.

Veranda ahşap olacaktı ama dış mekân şartlarına dayanacak ahşabı nasıl bulacaktık? Ceyhun evin planını oluştururken bize demiryolu traverslerini önermişti. İstanbul’da oturduğum apartmanlardan birinin önünden demiryolu geçiyordu ama hiç de alıcı gözüyle incelememiştim traversleri. Gerçi üstünde raylar ve mıcır taşları olurdu bu ahşapların ama yine de gözümde canlandıramıyordum; boyu, eni yüksekliği nedir? Ağırlığı kaç kilodur?

Öneride bulunanlar, nereden alabileceğimizi de söylediler. Bozhöyük’te demiryollarının deposu ya da o bağlamda bir kuruluşuyla telefonda görüştüm. Hayli ağır olduklarını öğrenip şaşırdım. Boyutlarına göre talebimizin kaç adet olacağını hesapladım ve kamyon gönderirsem hemen teslim alabileceğimi öğrendim. Faksla talepte bulunmam gerekiyordu. Kamyon için bu yöreden kuzeye sebze taşıyanlarla anlaşırsak dönüş yolunda yükleyip gelebileceklerini hem de maliyetin daha az olacağını öğrendim ama içimdeki ses, traverslerin bu işe uygun olmayacağını söylüyordu. Elimi yavaştan alıyordum, bir türlü sipariş faksını göndermiyordum.

İşte o günlerdeydi, sahildeki lokantalardan birinin önünden geçiyordum. Oturan dostlar laf attılar, hiç görünmüyormuşum diye. Yanlarına gittim masaya oturdum. “İnşaatin işleriyle uğraşmaktan canım sıkkın zaten, benimle eğlenmeyin” dedim. Başladım verandanın ahşap çözümü için verdiğim uğraşları anlatmaya.

Masadaki arkadaşım ve karısıyla yazgılarımız bizi aynı gün bu beldeye getirmişti. Aynı bayram tatili buradaydık, onlar kendilerine ev arıyorlarmış, bense güya tatil yapıyordum ama yerleşme kararı almıştım. İlginçtir yerleşmeye yine aynı tarihte gelmiştik. Onlar evlerini tutmuş ve taşınmışlar bense arkadaşımın kalıp ev aramaya başlamıştım. Zamanlar aynıydı, ama benden hep bir adım öndeydiler sanki. Şimdi onlar küçük otellerinin inşaatını bitirmişler

ve bahçedeki barı kurmaya çalışıyorlardı, bense inşaatıma yeni başlamıştım. Yani yine benden önde gidiyorlardı.

Ev aramak için geldikleri bayram tatilinde konaklayacak doğru düzgün bir yer olmadığını görünce karar vermişler ‘doğru düzgün’ bir yer yapmaya, çünkü bu beldenin yavaş yavaş kara turizmüne de açılacağını tahmin ediyorlarmış. Yanılmadılar da. Gerçekten özgün bir küçük butik otel yaratmayı becerdiler.

Sibel’in, antikacı dükkânı geçmişİ İstanbul’da. Buna sebep, dekorasyonu tamamen tek tek toplanmış eski eşyalarla yaptılar. Cenap’ın geçmişiyse roman! Ama en çok ahşap tekne yapımcılığı ve ahşap dekorasyon işleri yapmasının faydasını görmüş, bu oteli oluştururken. Sonuçta, her detayı çok özenle bir araya getirilmiş bir butik otel kazandırdılar bu küçük beldeye. Küçük kırmızı evimde yaşarken bir kişiden fazla sayıdaki misafirlerime bu oteli önerdim ve hiçbir zaman da nahoş bir olayla karşılaşmadı. Sibel’le Cenap, kendi evleri de çatı katında olduğu için mi bilinmez, toplam sekiz odadan oluşan müşterilerinin, ev rahatlığı içinde yaşamalarını sağlayacak düzeni kurdular hemen. Sadece sabah kahvaltısı verip diğer öğünleri beldenin çok sayıdaki yemek seçeneklerine bıraktılar. Yalnızca kahvaltı vermeyi seçmişlerdi ama ne kahvaltı? Kuşun sütü olsa, o bile olacaktı büfede. Açık büfe dedim diye zannetmeyin ki beş yıldızlı otel büfesi soğukluğunda. Tam tersi, sunum o kadar önemliydi ki, bahçenin çileği yanında ceviz içi, taze sıkılmış portakal suyu, gerçek köy yumurtası, peynir çeşitleri ve ev reçelleri özellikle de bahçedeki portakal ağacının reçeli, üstelik Sibel’in annesinin ellerinden çıkmış. O anne ki maskotuydu otelin. Seksenli yaşlarını sürmesine karşın yaşam sevincini hiç bırakmamış, tam tersi hepimize örnek olacak şekilde hayatı şikâyetsiz, geldiği gibi kabul ederek yaşamayı beceriyordu. Uzun saatler yüzmesini seviyor, harika yemekler yapıyor, güzel sesiyle Türk sanat müziği şarkıları söylüyor, her akşam cin toniğini içiyor, saçının boyasına, elinin manikürüne özen gösteriyor, özetle dolu dolu yaşayan ve çocuklarına çok hafif gelen bir anne.

İşte bu butik otelin bahçesinde kaç yaşında olduğu bilinmeyen çok büyük bir dut ağacı vardı. Bu ağacın kolları tüm bahçeye ve odalara gölge yaratırdı yaz boyu. Bu ağacın altına bir bar yapacaklardı. Otel o kadar güzel olmuştu ki barı yaparken bu çizgiyi bozmak istemiyorlardı. Tüm sezon, bahçede ve havuz kenarında geçeceği için, oranın süsü olacak barda kullanılacak ahşap konusunda tek seçimleri eski ahşap olması yolunda idi.

Onların bu eski ahşap ihtiyacı benim veranda ahşabı ihtiyacımla örtüştü ve Cenap ‘gel beraber Aliğa’ya gidelim, sökülmüş gemi güverteleri ve diğer gemi ahşaplarından kiloyla alalım’ dedi. Ben Aliğa’da gemi söküldüğünü bile duymamıştım. Nedir, ne değildir anlattırdım. Anladım ki sadece ahşap değil, başka gemi mobilyaları, aksesuarları filan da bulabilirdik. Çok heyecanlandım. Sanki gemi güverte tahtaları, benim verandama daha uygun olacaktı. Hemen orada bir gezi planı yaptık. Gününbirliğine üçümüz Aliğa’ya gidip dönecektik. Alışverişimizi tek kamyonu yüklersek nakliyeyi de paylaşmış oluyorduk.

Birkaç gün içinde yola çıktık. Beş saat sonra oradaydık.

İnanılmaz rüzgârlı bir bayırda kurulu kulübelerde yaşayan bir takım insanların bu ticareti yaptığını görüyordum. Su ve elektrik bağlantıları bile yoktu. Parselledikleri arazilere gemi sökme tersanelerinden aldıkları malları yığmışlardı. Yığınların içinde geziyorduk. Hayal kırıklığı içinde idim. Gördüğüm ahşaplar kapkara, yağlı, delik deşik, hatta delikleri cıvata dolu çirkin şeylerdi. Cenap bakışlarımdaki umutsuzluğu görüp, üzülmememi, bunların temizlendiği zaman bütün güzelliklerinin ortaya çıkacağını anlattı. Her biri en az yetmiş, seksen yaşındaydı bu güverte ahşaplarının. Mademki en azgın dalgalara dayanmışlardı, benim balkonumdaki yağmurlara da dayanırlardı.

O gün oradan hem veranda da kullanacağım ahşapları, hem lento olarak kullanacağım ahşapları, hem mutfak tezgâhımın ahşabını, hem de banyomun tüm ahşap malzemesini almıştım. Daha birçok genel amaçlı parça da toplamıştım. Ahşaplar, irokko ve maun ağırlıklıydı. Gemi mobilyası olarak da; bugün halen kullandığım çalışma masamı, mutfığa astığım rafları ve yine çalışma odamdaki etajerleri aldıklarım arasında sayabilirim. Bayağı verimli bir gün geçirmiştik. Aldıklarımızı, orada tanıştığımız satıcı adamın ayarladığı kamyona yüklettik ve yola çıktık. Ahşapları kiloyla, mobilyaları da komik fiyatlara almıştık. Fener, telefon, yangın hortumu nüzülü gibi aksesuar satan kulübelerde pek bir şey bulamadık ama ‘gelecek’ dediler. Demek ki biz de yeniden gelecektik.

Gerçekten ahşaplar gelip de kamyondan araziye boşaltılınca, Osman, ‘bunlar iki eve yetmez yeniden gidilmesi lazım’ dedi. Aldıklarımı da çok beğenmişti. Özellikle üzerinde hafif kırmızı renk kalmış olan irokkoları pencere ve kapı üstlerine lento olarak kullanabilirmişiz. Zaten inşaatta da aşağı yukarı geldiğimiz yer, bahçe katına yaptığımız odanın kapı ve pencerelerinin üstlerinin kapatılması noktası idi. Yani tam zamanında bulmuştuk bu eski ahşapları. Tam da benim istediğim gibi yöresel köy evinin karakteristiklerinden biri olan ahşap lento yerli yerini bulmuş olacaktı.

Cenap’a dostum diyebilmem ne kadar da zamanımı almıştı. Bazen insanların birbirlerini sevmeleri için birbirlerine olan direncin kırılmasını beklemek gerekiyor. Neden o dirençler oluyor, bilmiyorum ama neredeyse ortak kaderi paylaşan biz üç kişi birbirimize yaklaşma konusunda hayli temkinli davranmıştık sanırım.

Kırılmış sakalı ve bıyıkları üzerindeki kocaman gözlükleri ardından, kuşkulu gözlerle bakardı bana. Karşılaştığımızda muhakkak eleştirecek bir şey bulurdu söyleyecek. Ya telefonumu tabanca gibi belimde taşımama takılacak, ya giydiğim uzun eteklerimi fazla şehirli bulacaktı. Dedim ya; hoşnut olmadığı taraflarımın olduğunu dile getirmekten yana hiç çekinmezdi. Bütün bu davranışlara karşın ben tabi ki uzak durmayı seçiyordum ama o zamanki tarzıma uygun olarak ‘bunlarla görüşülmez’ şeklinde yargı ve infazda bulunmuyordum. Yıllar geçip de baktığım zaman, kendime çok hayret ettim, nasıl bu kadar sabırla karşılıklı birbirimize ısınmamızı beklemiştim. Bu ilişkiye zaman tanımam, herhalde sonraki yıllarda kuracağımız çok güzel dostluğun içten içe bilgisini taşımamla ilgiliymiş.

Aliğa’ya bu kez Osman ve Duygu’yla gittik. Sabahın karanlık bir saati benim yeni arabamla yola çıktık. Duygu’ysa İstanbul’dan sabah İzmir uçağına binip gelecekti, onu Adnan Menderes havaalanından alacaktık.

Hava yeni ağarmaya başlamışken Ula yolu üzerindeki Karabörtlen köyünden geçiyorduk. Osman köyün küçük taş fırını önünde durdu. Fırının nefis pideleri olurmuş, kahvaltı için onların hayalini kurarak gelmiştik buraya kadar. Yazık ki pideler saat altıda çıkarmış. Bizimse kaybedecek zamanımız yoktu. Midemize taş basıp(!) yola devam ettik. Aklımda kalan bu pideler, iş gezilerim boyunca benim yolumu bu köy yolundan geçirmeye başladı. Fırının ekmekleri de nefisti doğrusu.

Havaalanından aldığımız Duygu’yla hiç oyalanmadan Aliğa’ya gittik. Yeni güverte ahşapları peşindeydik, ama istediğimiz gibi ahşap bulamadık. Fener, kapı zili, lamba gibi aksesuarlar gelmişti gerçekten, biz de hayli ehven fiyatlara onları toparlayıp aldık. Sonradan duyduğuma göre Aliğa’da fiyatlar el yakar olmuş. Anlaşılan yine zamanlama tam olmuştu benim için.

İnşaatın taş duvarlarının örülme işi çok yavaş gidiyordu. Ekibe takviye yapmak gereğini duyduk. Alternatif tatil köyünün set duvarlarıyla bar duvarını çok beğenirdim. Bu duvarları ören Şahin'in hayli ilginç hikâyesini Alastair'den duymuştum. Bu köyde doğmuş büyümüş, İmam Hatip Okulu sonrası normal liseyi bitirip, İstanbul'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okumuş tahsilli biriydi. Sonrasında bilimsel çalışmayı öğrenmek adına kalkıp Almanya'ya gitmiş, Goethe Enstitüsü'nde önce dil öğrenmiş sonrada bir üniversitede lisansüstü programa başlamış ancak tezini yazmadan bırakmış. Bilimsel çalışma yerine, kabul edilmişliklerin ezberlenmesine dayalı ülkemizdeki eğitimden sonra, gittiği o ülkede karşılaştığı en büyük zorluk; pek çok bilgiyi bildiğini farz etmeleri olmuş. Sorduğu soruları neden sorduğunu hiç anlayamamış zavallı Almanlar! Bilimsel çalışmayı öğrenmenin yaşı için geç kaldığını düşünerek yarım bırakmış tezini. On yedi yılını geçirdiği batı ülkesinden geri dönmüş köyüne. Çalışmak için bir iki müracaatı olduysa da yerinin, büro masaları olmadığını anlamış. Şimdi burada, bu köye **yabancıların** gelmesiyle artan iş olanaklarında kendi isteği doğrultusunda işler yapıyor, açık havada çok daha mutlu olarak. Saat hesabıyla çalışıyor, bir zaman çizelgesi tutuyor. Sekiz saatlik yevmiyesini döviz bazında belirlemiş yıllardır, değiştirmiyor.

Biz duvar ustamıza bu ilginç kişiliği önerdik. Onunla çalışırsa daha hızlanabilirdi inşaat.

Ertesi sabah inşaata gittiğimde onu ilk kez gördüm ve tanıştık. Usta olan genç adamla konuşmuş ancak anlayamamışlar. Duvarın örülüş tarzının kendisinininkine benzemediğini söylemiş işi kabul etmemiş.

O da benim hakkımda bilgi toplamıştı. Onu bana anlatan Alastair, beni de ona anlatmıştı anlaşılın. Bundan başka, köyde dilden dile dolaşan bir '*Gülengül hikâyesi*' olduğu da kesindi. Yolda arabama aldığım her köylü beni tanıyor, hatta daha ilerideki köylerde oturanlar bile biliyordu nerede ne yaptırdığımı. Sonuçta, o da duyduğu bu bilgilerden etkilenmişe benziyordu. Özellikle her gün meditasyon yaptığımı duymuştu. O da meditasyon çalışmalarını alternatif tatil köyünde izlemiş, bayağı da ilgilenmişmiş. İslam diniyle yeniçağ (new age) bilgilerini sentezlemeye çalışıyor gibiydi. Hatta bazı kitaplarımın, onun tarafından okuduğunu da duymuştum. Alternatif tatil köyünün Türk ortağı zaman zaman kitap isterdi benden. Okuması bittikten sonra konuyla ilgilenen bu adama aktarırmış bilgileri ya da kitapları, sonra da oturur tartışarlarmış uzun uzun. Kişisel gelişimlerine önem veren bu iki kişilik, beni çok etkilemişti bu köy adına.

Şimdi benim de buraya taşınacak olmam, Şahin'i sevindirmişti anlaşılın. Birbirimizle paylaşacağımız pek çok bilgi olacağının farkında idik. Gerçekten de yanılmamıştık. Yıllar içinde gelişen dostluğumuz, komşuluğumuz bana çok keyif vermiştir. Onunla aynı vadide yaşamam çok konunun üstesinden gelmeme yardım etti. Yardım istediğim her konuda ilkeli davranırdı. Yapmaktan hoşlanacağı işleri kabul ederdi. Hoşlanmayacağı işleri kibarlıkla geri çevirir başka çözümler bulmamda yardımcı olurdu. Hızlı aldığım kararları yavaşlatarak tekrar gözden geçirmemi sağlardı. Bilge kişiliğine olan güvenimle, onun sözlerini her zaman dikkate almışımdır.

İnşaatta taşları bulup getiren kamyonun şoförünün lâkabı 'Pire' idi. Pire anlaştığımız fiyatı sık sık değiştiriyor ya da sürekli avans istiyordu. Kan hastalığı olan bir çocuğu vardı. Osman bu konuda çok hassas davranıyordu. Pire'yi kıramıyor istediklerini veriyorduk.

Sonunda bir gün terzi kapımızı çalıp Pire'ye yapılacak ödemeyi kendisine yapmamızı isteyince biz de kazandığı paraları güzel giyinmek yolunda harcadığını öğrenmiş olduk.

Pire'nin kamyonunun kasası delik deşik, freni de çalışmazdı. Kendi gibi ufak tefek bir yardımcısı vardı. Bu iki kişiye evin temel gereksinimi olan taşı emanet etmiştik. Taşın kalitesi gittikçe bozuluyordu ya da taş daha değişik yerlerden getiriliyor böylece farklı bir taşa dönüşüyordu. Pire uyarılarımıza duyarsız kalınca bizim de vicdanımız, işimizden sonraki sıraya düştü ve onunla olan birlikteliğimizi kestik. Yeni taşçımız yine köyden bir arkadaş oldu. Daha önce ocağı olup da kapatan biri. Biz ona iki evlik taş garantisi verince yeniden açtı ocağı ve üretime başladı. Bizden sonra yapılan taş evler için de üretti yıllarca.

Osman'dan duyuyordum: Temel atarken kan dökmedik diye çalışanlar rahatsızlanıyor, giderek daha fazla söyleniyorlarmış. Hele bir de, bir duvarcıyı akrep sokunca işlerin bu yüzden uğursuz gittiğini düşünmeye başlamışlar. Bizim hayvan sever insanlar olarak, ev yapıyoruz diye hayvanların katledilmesine aracı olamayacağımızı anlatmayı denemiş birkaç kez, ama başa çıkamamış. Bunun üzerine buraya yakın bir kasabada bulunan açık cezaevinde, mahkûmların yetiştirdiği tavukların pişirildiği tavuk lokantasından aldığımız çevirme piliçlerle bir yemek-piknik hazırlayıp rakı içtik de kan akıtmaktan kurtulduk. Bu yemekleri iki ev için ayrı ayrı yaptık. Her ikisinin de su basman seviyesine gelince o an çalışanların tümünün katıldığı yemekler oldu bunlar. Hem inşaatlarımızın hem de çalışanlarımızın sağlığı da bu şekilde kurtulmuş oldu!

Duvarlar Ceyhun'un önerisiyle dışı taş, içi briket tuğla olarak örülüyordu. Toplam kalınlık 50–55 cm civarında oluyordu. Böylece ev termos ev olacaktı. Kışın sıcak, yazın serin kalması amaçlanıyordu. Tuğla kısmını örmek çok hızlı olurken, taş kısmı tam bir sanat gerektiriyordu. Köşelerde kullanılacak taşları özellikle arıyorlardı taş yığınları içinde. Evin her tarafına pencereler yerleştirmiştik planda. Pencereler küçüktü. Ev karanlık olmasın diye çok pencere çözümüne gitmiştik. Taş duvarlar örülürken anladım ki her pencere girdisi çıktısı hayli el oyalayıcı oluyordu. Bu bilgiye daha önceden sahip olsa idim pencere işini başka türlü hallederdim diye düşünüyorum.

Pencereler yetmiyormuş gibi bir de nişler bırakmıştık planda. Taş duvarda bırakılan nişler el oyalarken, tuğladan olan ev içi nişleri çok kolaylıkla bırakılıyordu. Evin iç dekorasyonunu kafamda planlamıştım. Ona göre pencerelerimin yerlerini ve ölçülerini belirlemiştim. Nişler için de düşüncelerim vardı, onların yerleriyle ölçüleri de önemliydi benim için. Osman'sa estetik kaygılarla bakıyordu inşaata. Bazı simetriler peşinde idi.

Örülen duvarlar sadece eviminkiler olmadı. Onunla benim arama da örülmüştü o duvarlar. İki buçuk ay sonra evimin duvarlarıyla birlikte bizim birlikteliğimiz de tamamlanmış oldu. O sürede örülen duvarların üzerinden atlamamız yıllarımızı aldı. Gerçekte nereye duvar ördüğümüze dikkat etmemiştik anlaşılan.

Yazın ilk günlerindeydik. Benim önemli bir konuğum vardı: Tekne kıçında 'Diva' edasıyla otururken tanıdığım, sonra da gülmeyi paylaştığım nadir insanlardan biri olarak hayatıma giren Meral, bir kaç günlüğüne ziyaretime gelmişti.

O gelmeden bir gece önce, yemekte çok özel konuklarım vardı. Alastair'in annesiyle babası ve onların misafiri olan bir ressam. Bu ressamı ilk kez Alastair'in evinde gördüğüm

kitabından tanımıştım. Kitap, ressamın suluboya resimlerinden oluşuyordu. Adı, *Pilgrimage* yani *Hac / İnanç Yolculuğu* idi. Kitap, Yunanistan'dan başlayıp, Türkiye, İran, Pakistan ve Hindistan'dan geçip, Tibet'te son bulan bir yolculuktaki, ibadet yerlerinin resimleriyle hazırlanmıştı. Resimlere gizemli havayı veren tarz, pastel renklerle belli belirsiz yapılmış olmalarıydı. Kitabı daha ilk gördüğümde ressamın tarzına hayran kalmıştım. Resimle çok uğraşmıştım ama hiç suluboya denememişim. Zaten okulda da suluboya adına guvaş tekniği öğretilmişti ve ben de sevmemişim.

Kitabını gördüğüm günden beri suluboya ressamı Tim hakkında duyduklarımı ilgiyle izliyordum. New York'ta yaşadığını biliyordum. Yaz mevsiminde alternatif tatil köyünde bir hafta suluboya kursu vereceğini de. Ama o hafta, işlerimin yoğunluğu nedeniyle yukarı köye çıkıp kendisiyle tanışma fırsatı bulamadım. Belki Alastair burada olsaydı o tanıştırdı ama o da Hindistan'daydı yazık ki. Tam ben tanışmadım diye üzülürken bir de baktım ki Tim, Türkiye gezisini uzatmış ve yöreyi daha fazla resmedebilmek için Alastair'in annesiyle babasının evinde kalmaya başlamış. İşte benim yemek davetime de bu şekilde katıldı ve bir anda tanıştık. Son derece yakışıklı bir adamdı. İnce yapılı, uzun boyluydu. Üzerine çok yakışan kot bir gömlek ve pantolon içindeydi. Yüzüne çok uyumlu uzun bir sakalı ve omuzlarına düşmüş uzun saçları vardı. Bence erkekliğini çok güzel taşıyordu. Vejetaryendi, yemekleri ona göre hazırlamıştım. Yapısından beklenmeyecek derecede iştahlıydı. Bütün gün yürüdüğünü çok güzel tepelerden resim yaptığını anlattı. Resimlerini merak ediyordum. Ertesi gün resimleri getirip göstermesi için sözleştik.

İşte o ertesi günde de Meral birkaç gün kalmaya gelmişti. Tim'in getirdiği resimleri beraberce hayranlıkla inceledik. Resimlerde genellikle mor ve mavi tonları hakimdi. Kaya dağın mor halini yakalamıştı anlaşılın. Bir tanesinin panoraması beni çok etkiledi. Nereden yaptığını sordum.

Beldenin sırtını dayadığı büyük kaya dağı daha önce de anlatmıştım. Ama anlatmadığım bir detayı var o dağın. Karşıdan bakılınca, özellikle denizden karaya doğru yaklaşırken fark edilen iki kanyonu vardır. Eskiden, yollar açılmamışken daha, yukarıdaki köylerden sahile inişi bu kanyonlardan birinden yaptıklarını duymuştum. İşte benim beğendiğim o resim, o kanyonun tepesindeki teras gibi olan düzlükte sehpa kurularak yapılmış, ancak henüz bitirilmemişti. Ertesi gün sabah erken yine oraya yürüyeceğini ve resmi tamamlayacağını söyledi. Bu fırsatı bir daha kolay kolay bulamazdım. Eminim ki bu beldede yaşayan arkadaşlarımin neredeyse tamamı bu kanyondan henüz yürüyerek inmemişlerdi.

Yukarıdaki dağ köyünden başlayan patika izlenerek yaklaşık üç saatte sahildeki beldeye inebilirmişiz. Bir saat de tepede resmin tamamlanmasını beklersek toplam dört saat sürecek yürüyüş harika olabilirdi. Ben şimdiye kadar çekmediğim güzellikte fotoğraflarını çekebilirdim bu beldenin. Çok heyecan verici idi. Meral için de bulunmaz şanstı. Şimdiye kadar gelen misafirlerimden hiçbiriyle bu macerayı yaşamamıştık. Ertesi sabah erkenden dağ köyüne buluşma noktasına çıktık. Bir de baktık ki Alastair'in annesi ve babası da yürüyüşe katılıyorlar. Valla bravo. Böyle bir parkura altmış yaşlarının sonlarında olup da cesaret edebilmek yürek ister diye düşündüm. Ama bir de ne duyayım, onlar zaten her sene bu parkuru yapmıyorlar mıymış? Anlaşılın ben ve Meral dışında zorlanacak hiç kimse yoktu.

Tim, başında bandanası, omzuna astığı şövalesi ve en ilginç, ayağında sandaletleriyle tipik, sıra dışı bir görünümdeydi. Benim ayağımdaki kocaman botlara bakıp hangimizin abartılı olduğunu düşündüm. Artık bunu yolculukta anlayacaktım. İzlediğimiz patika, cennet gibi yerlerden geçiyordu. Aslında patika çoğu yerde öyle pek de belirgin değildi. Benim gibi yön duygusu zayıf insanların rahatlıkla kaybolacağı bir yolculuktu. Böylesine uzun ve zorlu

bir yolculuk için üstümde bayağı ağırlık vardı. Fotoğraf makinelerimin kocaman çantası omzumda asılıydı. Ayrıca sırt çantamda da içme suyu, pastel boyalarım ve resim defterim vardı. Ben de resim yapmaya heveslenmişim. Kanyonun tepesine varana kadar sadece bir kez, orman içinde dinlenmişik, o da ancak beş on dakika kadar. Bir an önce manzara noktasına varmaya çalışıyorduk. Resme devam edebilmesi için, boyamaya başladığı günün aynı saatinin ışıklarını yakalaması gerekiyordu. Sonunda o muhteşem kayanın tepesine ulaştık. Aşağıdaki danteli andıran görüntü çok etkileyici idi. Ama beni en az deniz ve adalar manzarası kadar etkileyen bir başka görüntü; üzerinde olduğumuz kaya dağın girinti çıkıntılarının güneş ışıkları altında oluşan gölgeli detaylarıyla inanılmaz güzelliği oldu. Muhteşem bir yapının üzerindeydik. İnsan bu oluşumlarla karşılaşınca evrenin mükemmelliğini bir kez daha yaşıyor.

Körfezdeki yelkenli trafiğini izledik uzun süre. Her şey o yükseklikten oyuncak gibi görünüyordu. Sanki küçük bir gölde uzaktan kumandalı yelkenli teknelerimizle oyun oynuyorduk. Teleobjektifimle uzaklı yakınlı pek çok fotoğraf çektim. Sonra ben de boyalarımı ve defterimi çıkarıp resim yaptım. Hepimiz Tim'i çalışırken seyrettik. Resmini tamamlayınca iniş yolculuğumuza geçtik. Artık o noktadan sonra kanyon içindeki patikayı kullanmaya başlayacaktık. Eğimi hayli fazla, çok keskin dönüşlerle oluşturulmuş patika bayağı zorluyordu. Ertesi gün herhalde her yerimiz tutulur diye düşünüyordum, ister istemez. Kanyon içindeki en çarpıcı görüntüleri, iki yanımızda yükselen kayanın içinden fırlayan bitkiler oluşturuyordu. Çam ağaçları, zakkumlar ve isimleriyle ayırt edemediğim nice bitki.

Aşağı, sahil beldesinin düzlüğüne indiğimizde ayaklarım zonkluyordu. Bacak kaslarımı oldukça zorlamıştım. Özellikle iniş bölümünde zorlanmıştım, parkurun. Dönüp ihtiyaçlara baktığımda onların benim kadar yorgun olmadığını fark ettim. Kondisyon meselesiydi bu da. Bu yorgunluğu ancak denize girerek üzerimizden atabilirdik. İhtiyarlar gelmediler, biz üçümüz on kilometre ötede "Günlük" ağaçlarının denize kavuştuğu bir plajda denize girmeye gittik.

Aynı kanyondan iki sene sonra Tim'le bir kez daha indim. Birinci seferinde uğramadığımız bir mağarayı gösterdi bu kez. Galiba hiçbir şey ilk kez yaşandığı gibi tekrar etmiyordu.

Kütahya'lı çini sanatçısı Sıtkı Usta'nın düzenlediği bir yürüyüşün haberini aldık. Osman ve Hülya'yla Kütahya'ya doğru bu geziye katılmak için hareket ettik. Anlaşılan Kütahya yakınlarında da Kapadokya'dakine benzer kaya oluşumları varmış ve aynı şekilde kolayca oyulan bu kayalar yerleşim için kullanılmış. Hatta bir tanesini de Sıtkı Usta kendine hazırlamış. Yürüyüş bu kayaların vadilerinde yapılacakmış. İki gece kalıp geri dönecektik. İstanbul'dan da Duygu'yla Refik de arabalarıyla yola çıkmışlardı, Kütahya'da Sıtkı Usta'nın evinde buluşacaktık. Bizim üç kişilik ekibimiz geziye fotoğraf yönünden baktığı için, yol boyu durup durup çekim yaptık. Haziranın ilk haftasıydı ve yolda geçtiğimiz yayla köylerinin buğday tarlaları henüz yemyeşildi. Bizim yöremizde neredeyse hasat edilecek buğday, oralarda başaklanmaya yeni başlamıştı. Afyon'da haşhaş tarlalarını gördük. Bembeyaz, mosmor çiçekleriyle tarlalar, bizi çekin diye çağırıyorlardı sanki. Yol boyu bir ziyafetti bizim için. Kütahya'ya geldiğimizde hava bulutlanmıştı.

Porsuk nehri kıyısındaki Sofu köyünde idi, meşhur çini ustası Sıtkı'nın evi ve satış yeri. Eve yerleştikten sonra hemen makinelerimizi alıp köye indik. Unutulmaz manzara:

camisi olmayan tek başına duran bir minare vardı köyde. Sonradan anladık ki Porsuk nehrinin her taşmasında camiye su basmasına dayanamamışlar ve binayı oradan taşımışlar ama minaresini bırakmışlar.

Köyde rastladığımız bir kadın özellikle resim çektirmek için poz vermek istedi. Bu bizim çok alışık olduğumuz bir durum değildi doğrusu. Biz köylünün, özellikle de kadın olanlarının fotoğraflarını rica minnet kandırmamalarla çekebilirdik ancak. O da, çoğunluğu yüzünü kapamak, saklamak isterdi, ancak öyle, yarım yamalak görüntüler alabilirsek ne âlâ. Ama bu kadın kendi isteğiyle çektirmek istiyordu. Hem de öyle hemen çekmeyecektik, onun hazırlanmasını bekleyecektik. Çünkü başörtüsünü yeniden bağlamak ve üstündeki etekleri düzeltmek istiyordu. Fotoğrafi çektikten sonra da, ona muhakkak göndermemizi tembih etti. Nitekim gönderdik de...

İstanbul'dan gelen dostlarımızla grubumuz tamamlandı. Akşam yemeğini mangallık hazırladık. Yol yorgunu idik, erken uyuduk. Hava hep bulutlu ve serindi. Ertesi gün güneş biraz yüzünü göstermişti, ama bulutların arasından. Yürüyüş için diğer gruplarla buluşma yerine gittik. Burası da bir başka köydü. Sıtkı Ustanın bu kez tuf kayaya yaptığı evine hep beraber yürüyerek tırmandık. İlginç bir vadi idi. Gerçekten Kapadokya benzeri kaya evlerle doluydu yamaçlar. Ancak hava aniden kötüleşti ve çok şiddetli bir yağmur başladı. Arabaları bıraktığımız yere varana kadar sıırsıklam olmuştu. Bizler güneyden gelmenin de etkisiyle olacak, giysilerimizi bu soğuklara uygun seçmemiştik. O kadar ıslandık ki daha fazla yürüyüş gezisine devam edemedik ve Duygu'larla ben geri dönüş yolculuğuna karar verdik. Arabaya bindiğimiz gibi, tekrardan bizim sıcak memleketimize doğru doludizgin yol almaya başladık. Gerçekten de yöremize gelir gelmez canım güneş iligimizi kemiğimizi ısıtmıştı. İnsanlar neden soğuk yerlerde yaşarlar acaba?

Bu gezinin biz fotoğrafçılara çok faydası olmuştu ama özellikle Duygu, evi için aradığı eski ahşapları bulmuştu. Sökülen eski evlerden inşaat malzemeleri toplayanların satış yerlerini keşfetmiştik bu gezide.

Sofu köyü, Kütahya'yı İstanbul yönünde geçtikten sonra yer alıyor. Dolayısıyla Kütahya'yı gezmek fırsatı doğmuştu menzile varmadan önce. Şehrin içinde önce çini ustalarından Sıtkı ve Mehmet ustaların atölyelerini ziyaret ettik. Hülya'nın, bizim küçük sahil beldemizde çok hoş bir dükkânı vardı. Kanadalı bir hanım ortağıyla kendi enerjilerini dükkânın her yanına saçmışlardı sanki. Kütahyalı bu iki ustanın çini çalışmalarının yanı sıra özel küçük kilimler, Türkmen-Özbek örtüler, eski ahşap aksesuarlar gibi birbirinden renkli ve etkileyici malzeme vardı dükkânlarında. Zaten dükkânlarının binası başlı başına etkileyici idi. Belki de alveriş yolunda yıkılmadan kalabilmiş tek, tek katlı eski yapım bina idi. Damının üzerine saran sarmaşıkla bütünleşen dükkânı uzaktan seyretmek bile güzeldi benim için. Ofisimin penceresinden baktığımda tam da o dükkânı görüyordum. Dışarıya astıkları örtüler, kapıdaki oldukça büyük bir küp, yerdeki sepetler, ahşap kutular, küçük resimleriyle bakmaya doyamadığım bir dükkân. İki ortağın da sohbetlerinden hoşlanırdım. Dönüşümlü çalışırlardı. Bir hafta biri sabahçı olurdu. Sonraki hafta diğeri. Ofiste bunaldığım anlarda ruhumu güzelliklerle arındırmak istediğimde o dükkâna koşardım. Bugün evimin pek çok köşesi o cici dükkânın izleriyle dolu.

İşte bu dükkân için mallar seçmek de gezimizin amaçlarından biri idi. Mal seçimi ve hesaplaşma işleri yapılırken, biz fotoğraf çekmek için onu yalnız bıraktık ve eski caminin çevresinde dolaşmaya başladık. Camiye giren çıkan ihtiyar adam portresi çekebilme amacımız. Oradan şehrin eski parçasına doğru girmeye başladık. Çok ilginç pencere

parmaklıkları, kapı tokmaklarının fotoğraflarını çekmişim. Eskici dükkânlarını bulduk. Ütü, makas gibi eski demir aksesuarlar aldım.

İşte bu sokaklarda keşfetmiştik ev sökücülerin yerlerini. Beldemize döndükten sonra Osman'la Duygu beraberce bir Kütahya turu daha yaptılar ve tavan, taban tahtalarıyla dolap kapakları gibi bayağı önemli parçalar alıp geldiler. Şimdi Duygu'nun bu parçalarla bezenmiş güzel evinde dolaştıkça, o ilginç Kütahya gezisini hatırlarım.

Temmuz ayının başlarıydı. Oğlum ve yeğenim tatil için gelmişlerdi. Duygu ise Sibel'le Cenap'ın o çok keyifli küçük oteline yerleşmiş, uzun bir tatil yapma isteğindeydi. Gündüzleri ben çalışırken onlar organize olup, beraberce tekneyle denize çıkıyorlardı. Akşam beraber yediğimiz yemekten sonra gençler kafalarına göre takılıyorlardı, yatma zamanı Duygu'yu otele bırakıp eve dönüyorduk. İşte böyle günlerden birinde akşam yemeği için aşağı inerken otele uğramış, Duygu'yu bekliyorduk. Otele giden geniş sokakta arabayı durdurmuş beklerken, içinde sohbet ediyorduk. Arabayı bir evin önünde durdurmuşum. Yanımda oğlum, arka koltukta da yeğenim oturuyordu. Sıcaktan camlarımız sonuna kadar açıktı. Yüzüm oğluma dönük konuşurken aniden gözüme bana doğru bağırarak bir adam çarptı. Hemen oğlumun omuzu üzerinden görülen, kalın siyah bıyıklı, çirkin bir adam, balkonunda oturduğu rakı sofrasından bana doğru söyleniyordu. Anlamaya çalışan gözlerle ileri doğru eğilmiş ve adama dikkatle bakmaya başlamışım. Benim bu bakışıma adam daha çok sinirlenmiş ve “Ne bakıyorsun?” diye bağırarak başlamıştı bu kez. Küfürler ediyor, dümdüz gidiyordu. Anlamıyordum bu adamın bizimle ne derdi olabilirdi? Ben bunu düşünürken adama ‘derdin ne’ manasında el kol hareketi yapmaya başladım, adam da oturduğu rakı sofrasından kalktı ve rakı şişesini bize doğru sallamaya başladı. Yanımda çocuklar vardı ve sarhoş bir adama daha fazla bulaşmanın yararını görmedim. Arabayı çalıştırıp otele doğru yaklaştım. Biraz sonra beklediğimiz Duygu geldi ve oradan ayrıldık. Duyduğum küfürlerden ve karşılaştığım davranış tarzından dolayı sinirlerim bozulmuştu. Çocuklar da korkmuşlardı. Adamın neden kızdığını anlayamamıştık. Bu olay beni derhal, üç sene önce İstanbul'da, yine aynı ekiple yaşadığım bir başka ‘hakaret anısına’ götürdü.

O zamanlar İstanbul Belediye Başkanlığı dinci bir partinin eline yeni geçmişti, özellikle biz kadınlar bu durumu kaygıyla karşılamıştık. Yollarda başımıza gelebilecek bir saldırı için korku duyuyorduk. Bu duyduğum korku mu başıma o olayı getirmişti bilmiyorum? Sanırım büyük ihtimalle öyledir. Trafikte, dar bir Kadıköy sokağında konvoy giden arabaların sırasında ilerliyordum, birden aynamda arka taraftan, karşıdan gelen arabalara ait şeritten bastırılmış gelen bir araba fark ettim. Tam benim yanıma geldiğinde, karşı şeritten gelen bir araba nedeniyle direksiyonunu kırarak burnunu arabamın önüne sokmaya çalışmıştı. Bu tarz davranışlara oldum bittim hoşgörülü değilimdir. Kafamı bile döndürüp bakmadan gaza bastım ve önümdeki arabanın arka tamponuna yerleştim. Hiç mesafe bırakmıyor, burnunu sokmaya çalışan arabaya izin vermiyordum. Bu sinirli gidiş devam ederken arabanın devamlı korna çalması üzerine dönüp bakmışım. Direksiyondaki uzun sakallı tesettür kıyafetli adam, yanındaki adamın üzerinden bana uzanmaya çalışıyor ve küfrediyordu. Ben de camımı açıp laf yetiştirdim hak hukuk üzerine. Ama adam sinirinden arabasını durdurup (trafik zaten duruyordu o sıra) inip yan camıma geldi. Ben yine bağrısaçağız zannederken, o ağzında koca bir tükürük hazırlayıp suratıma tükürdü. Böyle bir şeyi hiç beklememenin verdiği, kısa bir duraksama geçirdim ve elimi emniyet kemerime

atarak, oturduğum koltuktan kalkıp arabadan çıkmak istedim. Çünkü adam kollarını kavuşturmuş camımın yanında pis pis gülümsüyordu. Emniyet kemerimi tutan elimi, önde yanımda oturan oğlum yakalamıştı. Korkuyla bağıyor “Anne yapma!” diyordu. Arkada oturan ablam ve iki yeğenim de o sıra açılan trafikte hemen hareket edip gideyim istiyorlardı. Sonunda inmedim ve yola devam ettim. Hayatım boyunca bu kadar aşağılandığımı hatırlamam. Benim için çok acı verici olmuştur o davranışa maruz kalmak... Şimdi de yeni bir hakaret ve yine oğlumun yanında... Neydi acaba bu benzerlik ve tekrarlama nedeni? Acaba özgür ve güçlü kadın kimliğimi yaşarken, bir yanda da bilinçaltımda, kültürümün hücrelerime yerleştirdiği suçluluk duygusunu mu taşıyordum? Bu duygum bana, cezalandırılmam gerektiğini düşündürüyor ve bu tiplerimi kendime çekiyor olabilir miydim?

Bizim kuşağın acı gerçeği buydu galiba. Öğretelerimiz, ‘kendimiz gibi olmak isteğimizi’ hep bir bedel ödemek durumunda bırakacaktı. İçimizde bildiğimiz doğruya ulaşmaya çalışırken, hep parmağını sallayan, ‘yanlışsın’ diyen o sesi yok edemeyecek miydik?

İstanbul’daki tesettürlü adam ve buradaki sarhoş adamla yaşadığım hoş olmayan anılar, oğlumun -çok hoşuma giden- bir yüzünü ortaya çıkardı. Boşanmamın ardından evden çıktığımdan beri, oğlumla uzaklaştığımızı hissediyor, onun beni sadece görev niyetine hayatında bulundurduğunu düşünüyordum. Sanırım onun tarafından sahiplenilmediğimi hissediyordum. Bu iki olay hislerimde yanıldığımı ortaya koydu. Birincisinde yaşı çok küçük olmasına rağmen(11-12) elini sıkıca emniyet kemerine koyarak arabadan inmeme engellemeyi ve beni kendime getirmeyi başarmıştı. İkincisindeyse artık 15 yaşındaydı ve koruyucu erkeklik güduları gelişmeye başlamıştı. O gece bu olayın etkisi altında yediğimiz yemekte, yemeğini hemen bitirip, kalkmış ve doğru Doğan’a gitmiş. Ona olayı anlatmış ve sarhoş adamın evine götürmüş. Doğan, eve vardıkları anda adamın kim olduğunu anlamış. Beldede “deli” olarak bilinen zararsız bir adam olduğunu ona söylemiş. Daha önceden yaptıklarına dair örnekler vermiş ve onun daha ileri gideceğini düşünmediğini söylemiş. Adam çok içen ve saldırgan olan bir yapıya sahipmiş....hepsi bu. Oğlum adamla uğraşmanın gereksizliğine inanmış anlaşılın. Ben bu hikâyeyi Doğan’dan duydum. Oğlumun bana ne kadar güzel bir şekilde sahiplendiğini hissettim. Göz önünde olmayan, yumuşacık bir ilgiydi gösterdiği. Hiç bu kadar kendimi iyi hissetmemiştim. Onun oluşmaya başlayan karakterinin ilk örneklerini yaşıyordum, ve tabii ki hayatımın en mutlu anlarını...

Olay gecesi otele dönen Duygu’nun yaşananları Cenap’lara anlatmasıyla, adamın bana neden kızgın olduğunu çözmüş olduk. O zamanlar beldenin yolları parke taşı döşenmemişti henüz. Ara sokakların hepsi topraktı. Yazları, sokak üzerinde bulunan bütün evlerin balkonlarında oturmak, toz banyosu almak anlamına geliyordu. Anlaşılın adam benim, evinin önünden hızla geçtiğimi düşünürmüş ve için için sinirlenirmiş. Hatta bir kez Cenap’a da bu derdini söylemiş. Galiba o da ona, “Git derdini kendin söyle,” demiş. Cenap gelip beni uyarmadığına göre, benim bu hakaret davranışına maruz kalmam gerekiyormuş anlaşılın.

Karşıma çıkan kişisel gelişim olanaklarını hiç atlamıyor, değerlendiriyordum. Bunlardan biri de yine alternatif tatil köyünde Temmuz ayında düzenlenen sanatla terapi çalışması idi. Çalışmayı düzenleyenler ve terapist geçen yılki ekibin aynısıydı. Geçen yıl çok ağır yaşadığım çalışmayı bu kez daha keyifli geçireceğimi sanıyordum. Dört gün sürecek

çalışmanın teması, ‘*Hikâyeler, Kahramanlar*’dı. Hikâyemizi yazacağız, kahramanımızı yaratacağız zannediyordum. Duyurusunu okuduğum zaman böyle algılamıştım. Boşandıktan sonraki ilk beraberliğim Gökhan’la, bir kaç ay önce aşkımızı yeniden alevlendirmiş ve ikinci turu yaşamaya başlamıştık. O İstanbul’da yaşıyordu ama iş gezileri nedeniyle sık sık bu yöreye gelebiliyordu. Edebiyata olan düşkünlüğü, birlikteliğimizin ortak keyfi idi. Özellikle hikâye yazmaya olan merakını biliyor ve bu çalışmaya onun da katılmasını istiyordum. Katıldı da. İkimiz çalışmaya sabah kahvaltıyla geliyor, akşam yemeğinden sonra benim beldedeki kırmızı evime dönüyorduk.

Çalışmanın başlangıcında İsrail’den gelen sanat terapistimiz, kahramanlarımızı sordu ve “Her kahraman, içimizde bizi yönlendiren bir hissin sonucu oluşur” dedi. Tüm katılımcılar küçük yaşlarımıza dönmüş bizi etkileyen öykü veya roman kahramanlarını anlatmaya başlamıştık. Gökhan’ın kahramanını biliyordum: Küçük Prens’ti. Diğerleri de söylediler ve neden kendilerini etkilediklerini düşündüklerini de. Ama ben bir türlü kahramanımı hatırlayamıyordum. Yoksa benim hiç kahramanım olmamış mıydı? Herkesin hayatında kendini özdeşleştirdiği bir kahraman olmalı mıydı acaba? Aklım karışmıştı. Daha işin başında, çalışmaya ‘**kahramansız**’ başlamanın verdiği düş kırıklığını yaşıyordum. Benim bir kahramanım bile yoktu...

İkinci çalışmada terapistimiz bizden, gözümüzü kapatmamızı ve zeytin ağaçları altında yapılan çalışma yerinden yavaşça süzülüp, yola çıktığımızı düşlememizi istemişti. Kendimizi özgür bırakacak ve masalımızı yaratacağız. Düşlediklerimizi daha sonra çeşitli resim ve sanat malzemeleriyle ifade edecektik. İşte o anda, hikâyeleri yazmayacağımızı sanat malzemeleriyle ortaya çıkaracağımızı anladım. Oysa ben -temanın adından olsa gerek- oraya hikâye yazmaya gelmiştim. İnatçı aksi bir yönüm vardır. Kafamda önceden kurduğum resme yani beklentime uygun olmayan durumlarla karşılaştığımda, hemen hayal kırıklığı yaşarım(dım, artık çok daha kabullenici oldum.) Terapiste buraya yazmak sevdasıyla geldiğimi söyleyip, sanat şaheseri yaratmak yerine yazmayı istediğimi anlattım. O, her zamanki anlayışlı haliyle kendimi nasıl rahat edersem o şekilde ifade edebileceğimi söyledi. Bir yandan da Gökhan’ı hikâye yazılacak diye taa İstanbul’lardan kaldırıp getirdiğimi ama burada tüyler, pullar, killer, boyalar, kartonlarla el işi dersine dönen hikâyenin içine sokmuş olmanın huzursuzluğunu yaşıyordum. Yani kendimi ondan da sorumlu tutuyordum. Oysa onun bir itirazı olmamış, hikâyesini toplar, ipler ve tüylerle yarattığı bir kuşla anlatmaya başlamıştı bile. Benim yazdıklarımın aynen şöyleydi:

Gözümü kapadığımda yörenin karakteristiği zeytin ağacı geldi gözüme, özellikle tepe dalları. Rüzgârda sallanan o çift renkli güzellik. Ve kaval sesi. Ay ışığında başlayan yürüyüş. Zeytinler içinden geçerek, Kızılçam ormanına giriş. Kavalın sesine eşlik eden cırcır böcekleri. Aşağıda, ay ışığında oluşmuş inanılmaz gölgeleriyle, derinlemesine kocaman bir vadi uzanıyor. Böyle başladı benim masalım, bir prensle tanıştım. Elimden tuttu benim ve bu masal dünyayı gezdirdi, öğretti. Kahramanım oldu. Bu dünyayı bana sevdirdi ve sonra gitti. Yani beni havaya attı ve tutmayı unuttu. Bu dünyadaki kendi masalımı yaratmam için kahramanım olmaktan vazgeçti. Ve ben masalımı yazmaya, yazarken de yaşamaya başladım.

Benim hayallerim her zaman somut elle tutulur oldu. Fanteziler nerede? Masal yazmak bu fanteziler olmayınca çok zor oluyor. Oysa yaşadığım masal benim hayallerimde yoktu ki. Hepsinin sürpriz olması güzeldi. Buna göre, masal unsuru taşınması için somut olarak düşünülmemesi gerekiyor galiba. O halde, yaşadıklarımın masal diyorsam, gerçek değil miydi acaba? Ve ben, neden hep gerçek peşindeyim? Gerçeklerin dünyasında

kahramanlar yok galiba. Kahraman olma zorunluluğu da yok. Kahraman olmaya çalışmak da çok yorucu ayrıca. Ben kahraman mahraman olmak istemiyorum. Peki, benim hikâyem nasıl yazılacak acaba? Belki de bir dublör bulmak iyi bir çözüm olabilir!!! Dublörler tehlikeli olaylar, can acıtıcı durumlar için istenir. Sanıyorum benim içimdeki ses beni her zaman olduğu gibi zoru seçmeye doğru itiyor ve bu kez zor ve sonu acıyla biteceğini düşündüğüm seçimlerimi benim adıma yaşaması için birini bulmaya çalışıyorum... Derken ben henüz bulamamışken, kapı çalıyor. Açıyorum ve işte tehlikeyle burun burunayım. Evde bangır bangır dans müziği çalıyor ve tehlike beni tutup kendine çekiyor. Müziğe uygun bir şekilde dönüyor dönüyor dönüyoruz. Verandadan döne döne bahçeye iniyoruz. Yağmurlar başlıyor. Şimşekler çakıyor. Biz hâlâ dönüyoruz. Bir türlü yerini değiştirmedeğim elektrik direğinin altına geliyoruz ve birden yıldırım düşüyor. Ortalık öyle bir aydınlanıyor ki tehlikeyi aniden görüyorum, aynı anda o kapkara bir kömüre dönüşüyor. Üzülüyorum, yerden kömürü alıyor ve eve dönüyorum. Şömineye koyuyor ve parlak ateşin önünde oturuyorum. Ne kadar parlak ve parıltılı yanıyor. Tanrıya şükür artık dublöre ihtiyaç kalmadı. Bu ateşte yanmaktan kurtuldum. İşte tam bu sırada fark ettim ki; duvara dayalı iki adet kanat vardı odada. Canım onları takip uçmak istedi hemen. Çizmelerimi giydim, kanatlarımı aldım, cipime bindim, uçmaya gidiyorum.

Kalemimi kaldırmadan, yüreğimi boşalttığım not defterinin sayfalarını katılımcılarla paylaşmak zor geldi birden. Çünkü yazdıklarımın kahramanım olarak ortaya çıkan ‘masal prensim’ ve ‘tehlike’ hep oydu: Hâlâ etkisinden kopmadığım karşılıksız aşkı. Bu yazdıklarımı okuyunca Gökhan’ın kalbini kıracağımı biliyordum. Çünkü bu malum prens, son sevgilisiyle gittiği Hindistan’da sevgilisi tarafından terk edilmiş zor günler yaşamış, bir türlü buralara dönememişti. Sezon gelip işi başladığı halde hâlâ oralarda ruhunu tedavi ediyordu. Bundan iki ay önce beni telefonla Hindistan’dan aradığında, Gökhan ve Duygu’larla pikniğe gitmek üzere hazırlanıyordum. Telefonun öbür ucunda onun sesini duyunca, tüm kontrolümü kaybetmiş, ona olan özlemimi bütün mahalle duyarcasına dile getirmiştım. Bu şekilde, sesimdeki enerji ve ruh halim onu hâlâ unutmamış olduğumun en iyi göstergesi olmuştu, hem bana hem de Gökhan’a. Piknikte ve akşamında bütün gönül almalarım bir işe yaramamış, sevgilim bana değil, duyduklarına ve gördüklerine inanmayı seçmişti. O gece bana içindeki kırıklığı dile getiren hüznü bir şiir yazıp bırakmıştı. Bu kırıklığı yaşamamızın üzerinden çok fazla zaman geçmeden, şimdi de kalbimden dökülen bu yazıyı okursam yaralı ilişkimiz ne hale gelirdi? O bunu hak ediyor muydu? Yo hayır, hem de hiç hak etmiyordu. Beni her zaman sevmekten başka ne suçu vardı ki? Evet, bana olan sevgisini tam olarak omuzlayamamış ve bazı çevrelerde taşıyamamıştı ama bu yaptıklarım onun cezası değildi, olmamalıydı. O benim ‘küçük prensim’di. Onu seviyordum. Ama ya aşk? ‘Aşkın imkânsızının’ şiddeti yanında, galiba ona duyduğum aşk hafif kalmıştı. Bunları hep orada, o anda anlıyordum. Yazdıklarımı okumak ya da okumamak arasında gelip giderken anlıyordum.

Herkes yaptığı sanat şaheserlerini anlatır, paylaşırken ben en sona kalmayı başarmıştım. Acıkmış, yemek yemek için ara vermiştik. Huzursuzca yemeğimi yemiş terapistin peşine düşmüştüm. Yaşadığım ikilemi onunla paylaşmak istiyordum. Okumamak yani grupla paylaşmamak gruba karşı haksızlık olurdu, ama okumak da ilişkimin sonunu hazırlamak olacaktı. Bir yanda da, ilişkide dürüst davranmamak anlamına gelecekti. Ben ne yapmalıydım? Terapist dinledikten sonra, “içindeki sesi dinle, en doğrusunu sana o söyleyecektir,” dedi. Okudum... Onun yüzüne bakmaya korkuyordum. Aşkımızın sırça fanusunu kırdığımı biliyordum.

Terapiye katılmadan önce “Bu kez kolay geçecek, geçen senekine benzemeyecek,” diyen bendim değil mi? Hadi bakalım ne olacak şimdi? Kolay çalışma böyle mi olmalıydı? Kendinizle çalışmaya başlamak böyledir. Neyin ne zaman ortaya döküleceği belli olmaz. Bir zannettiğiniz durum vardır, bir de içinizde yaşanan gerçek. İşte bu ikisi arasındaki farkla yüzleşince, seçim yapacağınız iki yol oluyor önünüzde: Birincisi ve sanırım zor ama ilerleme kaydettireni, içinizdeki gerçeği izlemek, ikincisiyse önce kolay gibi görünse de erteleme dışında bir fonksiyonu olmayan üstünü örtüp geçmek. Ben, yüzleştiğim içimdeki gerçeği izlemeyi seçmiştim, Gökhan’ı kırmak, ilişkimizi bitirmek pahasına da olsa. Çünkü sonuçta herkes kendine ait büyüme yolunu tek başına ilerliyor.

Çalışmanın birinci gününün sonunda “İçimdeki çocuk nerede?” demeye başladım. Grup arkadaşlarımla yaptıklarını izleyip, anlattıklarını dinledikçe bu eksikliği fark ettim. İşte ikinci gün yazdıklarım (evet evet, ısrarla **yazmaya** devam ediyordum):

Dün evden kanatlarımı alıp çıkmıştım. Ancak nasıl uçulacağını bilmiyordum. O zaman anladım ki uçmak için sadece kanatlarımın olması yetmeyecek. Ben içimdeki çocuğu uçabilmesi için serbest bırakmalıyım. Uçuk yaşamak, sapıtmak için çok şeyler verebilirim galiba. Macera yaşamayı seviyor, ancak cesaret edemiyorum. Şu anda beni dinleyenlerin içlerinden güldüğünü duyuyorum. Benim kendime kurmaya çalıştığım yeni hayatımdaki yeni evimde tek başıma yaşamaya başlama fikrim bile onlara macera geliyor, ama bunlar benim için macera değil... Benim için macera ne peki? Sapıtılmışçasına şeyler yapmak deyince neler olmalı bu?

*Resim yapmak... ve belki de ilk kez kendimi resim yaparken özgür bırakmak geldi içimden ve içimdeki coşku renklerini kağıda dökmek istedim. Renkleri döne döne döktüm. Aynen içimdeki **beni alıp başımı döndürecek** (neyse o?) şeyden beklediğim gibi... İşte bunlar benim coşku dolu dünyamı gösteriyordu. Mizah yönü bayağı da kuvvetli olan bir kişiliğin çocuk yönünü hiç sergileyememesi nasıl oluyor? Acaba çok çabuk büyüme zorunda kaldığı için mi? Oysa büyüme işlemi daha zor olmalıydı değil mi? Bunu hemen başarmışım da, geriye dönüşü gerçekleştirmek için bu kadar zaman harcıyıp, acı çekmek ne kadar komik geliyor. İçindeki çocuğu öldürmemiş, yaşatmayı seçmiş olanlara selam olsun. Onların çocuklarından öğrenebileceğim çok şey olmalı. En azından eteklerinden tutsam ben de onunla havalanabilirim. İşte yine ihaleler başladı. Kendi çocuğumu bulup çıkarma yolu zorluklarla dolu olunca, başkasının çocuğuyla eğlenme yolunu seçiyorum. Çocuk kiralamaktan vazgeçip yola devam etmeliyim. Mademki içimde coşku dolu renklerim var, onları ellerinden tutup çıkarmalıyım.*

Evet, yazdıklarım da anlattığım gibi, sonunda yazmanın yanında resim yapmaya da başlamıştım ve bunlar benim yaşamımdaki ilk soyut resimlerdi. Terapistin yardımıyla da kendimi özgür bırakabilmişim. Kontrol mekanizmalarımı bir yana bırakmanın keyfini yaşadım. Keşke bir de yaşamımda bunu becersem. Ve üçüncü gün:

İçimdeki renkler şimdilik sadece kâğıt üzerine dökülüyor ve ben döne döne dönmeye devam ediyorum. Dans ederken de, resmederken de ‘dönme’. Bu dönemde ihtiyaç duyduğum şey başımın dönmesi ise, bunu nasıl fanteziden hayata geçireceğimi görmek için sabırsızlanıyorum. Hayatın beni bir yerlere getirdiğini görüyor, açılımın ne zaman ve ne şekilde olacağını bekliyorum. Sanıyorum çok da uzakta değil.

Grup olarak ‘içimizdeki çocuğu koruyabilmek için bir yetişkin olmalıyız’ fikrine geldik. Bu, önce yetişkin olabilmek, sonra çocuğa dönüp, ona alan vermek yoluyla ya da

yetişkin olma yolunda iken, ikisine birden alan ayırmak şeklinde -ki bu ikincisi galiba en hoşu- olabilir.

Bu tanıma göre benim yetişkin olma yolunda içimdeki çocuğu unuttuğum ve ona ait alanı da kullandığım ortaya çıkıyor.”

Evet, bu atölye çalışmasını; içimdeki çocuğu bulup çıkarmak, ona ait kullandığım alanları, ona geri vermek yolundaki kararlarımla noktalamıştım. Tabii bir de, ikinci turu yaşayan ilişkim noktalanmış oldu. İstanbul’a dönen Gökhan kendisini beğenen bir kadınla yeni bir ilişkiye başladı ve bana dost kalmayı teklif etti(!). Bir yanda kalbini kırmış bir kadın diğer yanda onu beğendiğini söyleyen bir başka kadın. Siz olsanız kimi seçerdiniz? Onu çok kırdığımı bilincinde olduğum için bu seçimini olgunlukla karşılamaya çalıştım ve onu tam bir sene boyunca, bana geri döner diye bekledim. Bir sene sonra o ilişkisi de bitmişti ama bana da dönmemişti. Ümitlerimin son bulunduğu gün, ‘beni alıp başımı döndürsün diye beklediğim’, hayatımın aşkını yaşadığım adamla tanıştım. Bunu zamanı gelince anlatacağım. Tekrar atölye çalışmasının bittiği zamana, yani o yaza dönüyorum.

Kaba inşaatı biten evimin ince inşaatına ait detayları, geceler boyu dergiler karıştırarak bulduğum fikirlerle hazırlamıştım. Ne yapmak istediğimi biliyordum. Gözümde canlandırma yeteneğim kuvvetli idi. Duvarları örülmüş evimde gezerken, bütün mekânları adeta bitmiş halleriyle görüyordum. Artık inşaatın başında ben vardım. Meslek hayatım, projeler içinde geçmişti. İş planlaması nasıl yapılır, ekipler nasıl kurulur ve iş sürelerine göre, başlama ve bitiriş zamanlamaları nasıl ayarlanır biliyordum. On beş gün ayırdım bu planlamalara. İnce inşaat işinde hangi ustalar hangi sıralarda çalışmalıydı bilenlere sorup öğrenmiştim. Aynı zaman diliminde yapılabilecek işleri de belirledim. Çalışacak bütün ustaları buldum, anlaştım. Onlara tahmini birer tarih verdim. Ona göre hazırlansınlar, gecikme olmasın istiyordum. Her şey kâğıt üstünde harika görünüyordu. Üç ayda biteceğini düşünüyordum.

Küçük kırmızı evimden Ekim ayı sonunda taşınmam lazımdı, çünkü ev sahibim evi bu sene yıkacak, kızlarına yapacağı inşaatı başlayacaktı.

Bulduğum bütün ustalar için ben yeni bir modeldim. İnşaatın başında bir mühendis ya da mimar yoktu. Evi, evin sahibi **kadın** yapıyordu. Onlara bir anlamda ne yapacaklarını söylüyordum ama -alıştıkları üzere- nasıl yapacaklarını anlatmıyordum. İşlerinin sorumluluğu olduğu gibi kendilerine aitti. Üstelik onlardan fikir alıyor, önerilerini dinliyordum. Hepsi çalışırken çok özen gösteriyorlar, bir kadını memnun etmeye çalışıyorlardı. İnşaat boyunca bu ‘memnun etme’ hali çok dikkatimi çekti. Her zaman yüzümün ifadelerine çok önem verdiler. Ben de bunun bilincine vardığıktan sonra ifadelerim ve tepkilerime özen gösterdim. Çalıştığım projeler içinde, ekibi en özel olanı buydu.

İç duvarları tuğla yapmamız su ve elektrik tesisatlarının kolayca duvarlardan geçişini sağlayacaktı. Aşağıdaki çalışma odasında tuğla kullanmamıştık. Duvarlar 60 cm kalınlığında taş örülmüştü. Elektrik ve su bağlantıları hep taşın üzerinden gidecek ve gözükenecekti. Duvara çivi çakılması söz konusu değildi, her zaman matkap ve dübel kullanmak gerekecekti.

Evin planından iki kopya çıkartıp birinin üzerine elektrikle ilgili priz, telefon, TV anteni ve açma kapama anahtarlarının takılacağı duvarları işaretledim. Diğerineyse sıcak ve

soğuk su musluklarının yerlerini işaretledim. Biri elektrik tesisatçısına, diğeri su tesisatçısına verilecekti. Bence bu çalışmanın en keyifli yönü; her şeyin benim istediğim yere yapılacak olması idi. Ben evde neyi nereye koyacağımı bildiğim için, prizi de musluğu da ona göre taktırıyordum. Şimdiye kadar şehirdeki evlerimde taşındıktan sonra yaptırdığım uzatma kabloları ya da su boruları olmayacaktı bu kez.

“Marangoz çatıyı kapatmadan hiçbir ekip bu sıcakta içeride çalışamaz,” dediler. Demek ki çatının kapanması başlangıç noktası olmalıydı.

Marangozum Kazım Usta komşu köydendi. Evinin bahçesine kurduğu atölyesinde çalışıyordu. Karısı ve yeğenleri ona yardım ediyorlardı. Bu aile organizasyonu çok önceden tanışmıştım. İstanbul’dan eşyalarım gelip de mutfakta bir dolaba ihtiyacım olduğunda ev sahibim beni o köye götürmüş, onlarla tanıştırmıştı. Dolabı bana tam söz verdiği günde getirmiş ve kurmuştu. Bu dakiklik beni çok etkilemişti, ayrıca yaptığı güzel dolap da tam istediğim gibi olmuştu. Daha o zamanlardan, yüreğim bu ustayla çalışmaktan yana idi.

Duygu’yla kereste alma işini araştırmış ve İstanbul’dan halletmeye karar vermiştik. Onun girişimleriyle Adapazarı’ndan aldığımız keresteler, çoğu isteğimize göre kesilmiş şekilde kamyonlarla gönderilecekti. 35 metreküp kereste almıştık. Marangoz olarak bu ustayla çalışmak istememizin bir nedeni de, evinin ve atölyesinin önünde bu keresteleri depolayacak geniş yeri olması idi.

Daha inşaatta duvarlar örülüyordu ki kereste yüklü kamyonlar gelmişti. Ben önlerine düşüp marangozun köyüne çıkarmıştım. 8 km’lik taşlı topraklı ve bol yokuşlu yolu çıkan kamyonlar tam marangoza sapılan yolun başında durdular. Atölyeye 100 metre kalmıştı. Şoförler kamyonlarından aşağı indiler. Yola devam etmek istemediklerini söylediler. Bu, tam bir şoktu. Taşlı toprak yolun, lastiklerini perişan ettiğini söylüyorlar, maraza çıkarıyorlardı. Bu olay benim ev projemdeki ilk sınavımdı sanırım. Onlarla yaptığım görüşmeleri köylü de izliyor, kamyonculara, beni üzmemelerini söylüyorlardı ama nafiye, adamlar Nuh diyor, peygamber demiyorlardı. Onlarla anlaşılırken bu yoldan bahsedilmiş olmalı idi. İstanbul’la irtibat kurmaya çalışıyordum. Duygu, hafta sonu olması nedeniyle bu alışverişin aracısı olan dekorasyoncusuna ulaşamıyordu. Cep telefonu ile yaptığım görüşmelerden sonuç alamamıştım. Orada onlarla tekrardan pazarlığa oturmaktan başka çarem yoktu. İş inada bindirmişler geri dönmeye çalışıyorlardı. Ortağımdan da aldığım onayla istedikleri ilave yol ücretini ödedim. İlave ücreti duyduğumda inanmamıştım. Bir saattir çok daha fazlasını cep telefonumdan yaptığım konuşmalar için ödeyecektim herhalde, yaşadığım stres de cabası. Adamlara istediklerini daha önceden sorsaymışım bu iş bu kadar uzamazmış. Ama o zaman da sınav olmazdı herhalde.

Sonuçta kopardıkları ek paranın da keyfiyle kamyonları atölyenin önüne çektiler ve hep beraber boşalttılar. Kazım usta ve ailesi misafirperverlik örneği gösterip benimle beraber bu iki şoföre de yemek hazırladılar ve birlikte kaşık salladık, onca çekişmenin ardından gelen barış ortamında.

Aslında o günün en üzücü olayı kamyoncularla yaptığım bu çekişme değildi. Bir gün önce Kazım usta, elinin iki parmağını planyaya kaptırmıştı. Sol elini kullanırdı ve parmaklar da sol eline aitti. Sabah onu o şekilde görünce çok üzüldüm. Kamyonlar geldikten sonra İzmir’e gidecek ve gereken ameliyatı orada cerrah olan amca oğluna yaptıracaktı. Bu iyi insan

ve ailesinin bu şanssız kazadan bütün işleri etkilenecekti besbelli. Tabi ki benim evimin ahşap işçiliği de tehlikeye girmişti. Ama o gün bunun için üzülecek halim yoktu. Önce ustanın bir an önce İzmir'e ulaşması gerekiyordu ve o sorumluluk sahibi kişiliğiyle bizim kerestelerimizi teslim almak ve yerleştirmek işiyle meşguldü.

Bu adam ve ailesiyle oldukça kuvvetli bir dostluk bağı kuruldu aramızda, o günden sonra.

Bir yıl önce tanıştığım çok ilginç bir karakter daha var. Bu adam körfezin koylarından birinde demirlediği teknesinde yaşamayı seçmiş, bir Fransız, adı: Viktor. Sezon başı bar açılışlarından birinde tanışmıştım onunla. Bana o zaman anlatmıştı 16 yıldır teknesinde yaşadığını. Tekneyi kendi yapmıştı. Sacdan yapılmış iki direkli bir yelkenliydi teknesi. Neredeyse bütün yılı burada geçiriyordu. Ara sıra Fransa'dan arkadaşları gelse de, genelde yalnız yaşıyordu. Yemeklerini denizden sağlıyordu. Yakaladığı ahtapotları ya da büyük balıkları parçalayıp kavanozlarda konserve yöntemiyle saklıyordu. Sıra dışı seçimleri yapmış tüm insanlar gibi, o da yerli halk tarafından 'bir kaç tahtası eksik' ya da 'biraz tuhaf' olarak etiketlenmişti.

O akşam bardan sonra beni teknesine kahveye davet etmişti. Beton iskeleyle bağlı teknesine gitmiş kahve içmişim. Gördüğüm en karışık(!) tekne onunkiydi. Erkeklerin düzensiz olanı, hele bir de böyle küçücük bir alanda yaşıyorsa, o alanın nasıl olacağını varın siz düşünün artık.

Bu adamla dostluğum ya onun karaya çıktığı bir zamanda ofisime uğrayıp bir kahve içimi zamanlarında, ya da beni teknesine balık yemeye davet etmesi gibi yarattığımız zaman dilimlerinde sürüyordu.

İnşaatın henüz başladığı bir zamanda ona pazarda alışveriş yaparken rastlamıştım, evime kahveye davet ettim. Sohbetimiz sırasında inşaata başladığımı anlattım. Planı görmek istedi. O da otuz yıl önce Fransa'da kendi evini kendi yaptığını anlattı. Planda dikkatini çeken ilk şey, evde banyolar dışında her mekânda şömine olması idi. Bütün bunları nasıl yakacağımı sordu. Bir şömineden bir şömineye ateş tazelemekle geçecek bir günün resmini çizdi adeta bana. '*Fransız şömine sistemi*'yle evi ısıtabileceğimi anlattı. Evin ortasındaki bir mekâna yapılan tek şömine sisteminden çıkacak ısınma kanallarıyla tüm eve ısı dağıtılabilmişim. Hemen kâğıt kalemlerle çizmeye başladığı sistemi yarım yamalak anladım. Elinde bu konuyla ilgili bir dergiden kestiği bir makale olduğunu söyledi. Bütün ölçüler ve işin tekniği oradaydı. Makaleyi bulacak ve bana istediğim gibi projelendirecekti. Ev planıma göre ısıyı evin ortasından bütün eve dağıtamazdık, ama en azından mutfakta yanan ateş, iki oda ve iki banyoyu ısıtabilirdi. Salon ya da oturma odası dediğim mekânsa kendi şöminesiyle ısınırdı. Böylece dört ayrı enerji üretim merkezini yarı yarıya düşürerek iki adede indirebilmiştik. Ayrıca bu çözümde banyolar da ısınacaktı. Sac şömineleri yaptırabilmek için, onun iyi dostu olan, nazının geçtiği bir demir atölyesine götürecekti beni. Ben sadece şömine ağızlarının genişliğine karar verecektim. Tasarımını o yapacak, demir ustasına tarif edecek, üretim aşamasında da kontrole gidecekti.

Ev planında yaptığım tek değişiklik; salondaki şöminenin odada yer tutmaması için dışa taşan kısmını ve bacasını odanın içine almak oldu. Böylece baca içindeki ısı, dışarıdaki havayı ısıtmayacaktı. Onun deyimiyle şömine üşümeyecekti. Estetik olarak bacalı taş ev daha hoş olurdu, üstelik yöresel taş evde de iki adet baca vardır yarısı dışarıda yarısı içeride olarak,

ama ısı yalıtımı açısından odanın içine çekilmiş şömine iyi bir çözümdü. Odanın metrekaresini küçültüyordu ama o da çok güzel bir mobilya değil miydi aslında?

Bu inanılmaz güzel çözüm karşına nasıl da tam zamanında çıkmıştı, siz de fark ettiniz mi?

Marangozumun eli biraz iyileşmiş ve yavaştan da olsa çalışmaya başlamıştı.

Çatının kiremitlerini alaturka denilen eski usul oluklu kiremitten istiyordum. Bu kiremidin kullanıldığı çatıların fazla eğimli olamayacağını öğrendim. Çatı şeklinin nasıl olacağı konusunda çizimler yaptıktan sonra anlaştık. Ailesiyle gelip çatının iskeletini çakmaya başladıkları günün sonunda onlara yetişmişim. Yine iş gezilerimin birinden koşa koşa dönmüştüm merak içinde. Merak ediyordum çünkü evin tavanı beton değil ahşap olacaktı. Standart kereste uzunluğu 3m olduğu için, bundan uzun mekânlarda tavanın geçilebilmesi için ya çelik putrel, ya da ağaç direk gerektiğini Ceyhun'dan öğrenmiştik. Bizim seçimimiz ahşap direk olmuştu. Keresteler alınırken 5.5m'lik köknar ağacı bulunmuştu bu iş için. İşte merak ettiğim, bu kocaman ağacı nasıl evin tepesine yerleştirmişler ve çatı iskeletini nasıl bu ağaca bağlayarak kuracaklarıydı? Yanlarına, yani duvarların tepesine çıktım gelir gelmez. Yakından incelemek istiyordum yapılanları. Evin tepesinde yani duvarların üzerinde yürürken içimde kocaman bir mutluluk vardı. Her taşını, her köşesini bildiğim, üstünde dolaştığım, emek verdiğim bir evim olacaktı. Bütün isteğim de bu değil miydi zaten?

'Birkaç tahtası eksik' Fransız arkadaşım Viktor'un denizden karaya çıktığı bir dönemdi, benim şöminenin demir atölyesinde yapıldığı zamanlar. O da kendi teknesini karaya çekmiş, bayağı büyük bakım yapıyordu. Motoru indirmişti. Gövdenin çürüyen sac parçalarını değiştiriyordu. Hayli yoğun bir zamanı idi. Ama yine de şanslı bir zamandı benim için, hiç olmazsa ona istediğim her an ulaşabiliyordum. Ya denizlerde olsaydı nasıl sorardım sorularımı? Sorularım vardı sorulacak, çünkü şömine projesi sadece sac kısımdan oluşmuyordu. Bir de alt yapısı vardı ki bütün çalışma sistemi buna bağlı idi. Sistemde dış hava girdileri bırakılacak, ısı dağıtım kanalı yapılacağı gibi, odalardaki ılık havaları geri toplama ve sisteme geri katma kanalları da düşünülecekti. Bu kanalları hangi malzmeden yaptıracaktım? Araştırma yaparken, mutfağın bir duvarını boydan boya kaplayan davlumbazı yapabilmek için alçıpan malzemesini keşfettim. Malzeme satıcısına alçıpanın ısıya dayanıklı olup olmadığını sordum. Isıya dayanır ama suya gelmez dediler. Benim ısı kanallarının suyla işi olmayacaktı nasılsa. Böylece bu kanalları da aynen davlumbaz gibi alçıpan malzemesiyle yapmayı seçtim. Maliyeti düşük bir malzemeydi alçıpan.

Malzemeleri en yakın kasabadan seçiyor ve taşıyabildiklerimi kendim getirmeye çalışıyordum. Maliyet ve zaman açısından çok verimli oluyordu böylesi. Taşıyamadıklarımı küçük sahil beldemizin iki nalburundan biri olan malzemecimize rica ediyordum, onların her gün kasabadan gelip giden aracı olabiliyordu. Malzemecimiz Hakan Bey, çok dürüst, yardımsever ve işini iyi yapan bir insandı. İnşaat boyunca bir tek malzemenin bile geciktiğini hatırlamam. Teslimatları muhakkak zamanında yapar, ne yapar eder bir traktöre yükler gönderirdi.

Ustaları öncelikle kendi köyümüzden, eğer yoksa komşu köylerden, yine bulamazsak sahil beldesinden ya da kasabadan bulmuştum. Böylece işçilikler çok ucuz olmuştu benim evimde. İlk olmanın avantajını kullanmıştım sanırım. Benden sonra başlayan Duygu'nun evinde aynı işçilikler hayli farklı ödendi.

Evimin duvarlarının örülme işlemini bitirten Osman, Duygu'yla çalışmaya başlamıştı. Profesyonel olarak binanın uygulama mimarlığını üzerine almıştı. Böylece işin başında -benim denetimimin daha kolay olması amacıyla- aldığımız; evlerin aynı olması kararından vazgeçmişti ortağım. Artık evinin planında istediği gibi özgürce değişiklikler yaptırabilecekti.

Evimin odalarının kapılarını, iki yıl yaşadığım kırmızı evimdeki kapıların modelinde ve orantısında yaptırmak istiyordum. O kapılar, 30-35 sene önce bu yörede marangozluk zanaatı henüz makine kullanmazken, elde keserle yontulmak suretiyle yapılmış yöresel köy kapıları idi. Ustası o kadar güzel oranlarda yerleştirmişti ki göbekleri kapıya, göze çok ahenkli geliyordu. İşte böyle başladım kareli kâğıtlara ölçekli kapı, pencere ve kepenk modellerimi çizmeye. Çiziyor ve sonra da Kazım Usta'ya danışıyordum. Onun çok hoşuna gidiyordu bu şekilde yeni yeni modeller çalışacak olması. Yeniliğe çok açık bir insandı.

Herkese yaptığı işlerde kullandığı freze bıçaklardan çıkan işleri beğenmiyordum. Pencere ve kapılardaki cam takılacak kısımlarda kullanacağı modeli çizdiğimde bu model için gereken 45 derecelik bıçağı benim için yaptı. Elinin hiç alışık olmadığı işler istedim hep ondan ve o hiçbir zaman beni kırmadı, hepsini de elinden geldiğince yaptı. O nedenle evi gezenler ahşap bölümlerin köy marangozu elinden çıktığına inanmazlar.

Taş evin duvarlarının kalın olmasından faydalanmış, doğramaları dış kenara taktırmış, böylece geniş pencere içleri yaratmıştım. Bu pencere içlerinin odaların içine bakan yüzüne geniş pervazlar yaptırdım. Pervaz modellerini de kırmızı evimin ustasından kopyalamıştım; dört oluklu olarak. Bu model eski Türk evlerinde görülen bir uygulamaydı, güzel bir derinlik kazandırıyordu çerçeveye. Hayalimde, yatak odamdaki pencere içlerine oturup seyretmek vardı doyumsuz vadi manzarasını.

Çatıda saçak altını dört dönen, -zaman zaman tenekeden de olsa- muhakkak süslü ahşap çatı alınlılığı koymak yöresel evin özelliklerinden biriydi. Çatının dantel kenarları varmış havası yaratırdı bu güzellik. Ben bu danteli ahşaptan düşünüyordum. Modelini de kendim çizdim. Çatının çevresi yetmiş metre civarında idi. Çok oyuncaklı bir model olursa marangozumun elini çok oyalayacağını fark ettim ve mümkün olduğunca basit ama dantel özelliği de yansıtacak bir çizim yaptım. Atölyesinde denemeleri yaptık. Oranlar çok önemli oluyordu bu tip çalışmalarda. Benim öyle sabah erkenden atölye-evlerine gitmeme alışmışlardı ailecek. Çayla pek aram olmadığını bildiklerinden hemen ayran hazırlarlardı bana. Koskoca iki mevsimi beraber yaşadık. İneklerinin doğumuna tanık oldum. Buğday hasatında çalışan kadınlarını seyrettim, zeytin sezonu beraber zeytin topladık benim için. Bahçelerindeki yağ değirmeninde zeytinden yağ çıkarılmasını izledim. Defalarca sofralarına konuk oldum. Benim ev yaparkenki heyecanımın en büyük tanıkları bu ailedir. İnşaatın başına geçtiğim günden taşındığım güne kadar geçen dört aylık zaman dilimini beraberce yaşadık. Bütün sevinçlerime ve bütün üzüntülerime günü gününe katıldılar.

Evin ahşap tavanlarının modeli, tamamen yöresel köy evinden alındı. Tavan yüksekliği ve buna bağlı olarak kapıların yüksekliklerinde de gerçekteki ölçülere sadık kalmaya çalıştık. İlk bakışta hayli alçak gelebilen bu ölçülerde iki senelik yaşam deneyimim vardı. Kırmızı evimde yaşamak, bana bu ev için basamak oluşturmuştu adeta. Bugün bazı misafirlerim tavanı ve kapıları alçak buluyorlar, onlara her zaman takılırım, “İnsanın alçağından zarar gelir kapınıninkinden değil,” diye.

Köy yaşantısının bir başka özelliği yer yataklarıydı. Kırmızı evimde ilk aylarımda ateşin karşısında yerde yatmıştım. Alevleri seyrederek uyumanın keyfini sürmüştüm kış boyu. Böylelikle de evin içinde gezen rüzgârın farkına varmıştım. Tabanda bir hava akımı söz konusu idi. Bayağı da üşütücü olabiliyordu. Bu deneyim bana yatak odalarında yatak bölümlerinin yerden yükseltilerek yapılmasının gerekli olduğunu öğretmişti. Gezdiğim pek çok restore edilmiş eski Türk konaklarında da görmüştüm bu detayı. Kendi odamıncini iki basamakla çıkılan bir platform yaptırdım. Kenarlarında da korkulukları oldu. Hani o Kekova’da gördüğüm kitaptaki oda gibi. Misafir odasının eninin dar olması korkuluk olanağı tanımayacaktı, onun için basamağı platform boyunca yaptırdım. Bir basamakla çıkılan platformda sağda ve solda birer yatak duracaktı. Misafirlerimin durumuna göre, yataklar ortada birleştirilip iki kişilik yatak durumuna dönüştürülecekti kolaylıkla. Karyola kullanılmayan bir evde yaşamayı planlıyordum ilk kez.

Pencerelerle veranda kapılarının kepenklerinin modelini de belirlemiştım. Montaj için gereken menteşe sistemleriyle kepenk kanatlarının kapalı ve açık olma durumlarında kullanılacak çengeller, bugünün nalburlarında bulunmuyordu yazık ki. Artık köylüler betonarme ev yaptırıyor ve doğramaları alüminyum taktırıyorlardı çoğunlukla. Kepenk kullanımıysa tamamen kalkmıştı bu yeni evlerde. Bu malzemeleri Muğla’daki eski çarşımın içinde gördüğüm sıcak demir ustalarında yaptırabileceğimi düşündüm. Bodrum’a yaptığım bir iş gezimde onlardan birine uğrayarak sipariş verdim. Yapacaktı ve benim bir sonraki gidişimde teslim edecekti, o eski demir ustası.

Oda ve banyo kapılarında ‘şıp düştü’ denilen ve yöreden yöreye adı değişen açma kapama sistemi kullanmak istiyordum. Bu sistemi nalburda buldum ama son derece kalitesizdi. Eski evlerde kullanılanlardan yapılmıyormuş artık. Alastair’in anne ve babasının Galler’deki evinde dikkatimi çekmişti; aynı sistemdeydi oda kapıları. Malzeme de burada nalburda satılardan çok daha güzeldi. Beş adet kapım için bu malzemeler Galler’den hediye geldi sonunda.

Mutfak tezgâhımı Aliğa’dan aldığım güverte ahşaplarıyla yapmak istiyordum. Cenap’la Sibel bahçedeki barlarını yapmışlardı. Barın ahşabını o kadar başarılı hazırlamışlardı ki altı ıslak bardaklardan etkilenmesi mümkün değildi. Sorup öğrendim nasıl yaptıklarını, teknelerde kullanılan epoksi denilen bir yapıştırıcıyla güverte ahşapları birbirine yapıştırılmış, yine en üstünde epoksiyle kemik bir yüzey yaratılmışmış. Dahası benim tezgâh yapılacağı zaman, gelip marangozuma nasıl yapılacağını öğretmeye de söz verdi dostum. Ben derhal epoksi bulup malzemeyi hazır etmeliydim. Bodrum’da satıcısını buldum ve aldım.

Bu uzun ‘L’ şeklindeki ahşap tezgâhı taşımak üzere kırmızı sabun tuğlalardan bacaklar ördürdüm. Kareli kâğıda çizerek veriyordum ustalarımın eline bu çalışmaları. Yükseklikleri ve aralarındaki mesafeleri hep yazılı olarak hazırlamama karşın gelip baktığımda, köşede iki bacağı birbirine çok yakın ördüklerini gördüm. Duygu’nun evini yapan Osman, o gün benden önce uğramış ve bu hatayı görünce ustalarımın, “Yıkın bu bacakları böyle şey olmaz.

Bu boşluk hiçbir şekilde kullanılamaz üstelik temizliği de zor olur,” demiş. Ben geldiğimde ustalarım canları sikkın oturuyorlardı. Yıkıtacağımı düşünüyorlar, emekleri ve zamanları için üzülüyorlardı besbelli. Osman gerçekten haklıydı, temizlikte zorlanacaktık. Düşündüm: Benim için hayati önemi olan bir köşe değildi, adamların onca emeğinin yıkılması bana çok ağır gelecekti. Ben o dar aralığı küçük bir çöp kutusuyla kullanabilirdim. Yıkıtmadım. Ustalarımın gözlerinde şükran vardı. Yüzleri güldü, mutlu oldular. Bütün inşaat süresince dikkat ettiğim bir konuydu bu; burada çalışan herkes mutlu çalışsın, şarkılar söylensin, kahkahalar atılsın. Bütün bu güzel enerjiler sinsin duvarlarına evin ve ben hep bu mutlu anların izlerinde yaşamaya devam edeyim istedim.

Oysa son derece eleştirici bir bakışım vardır dünyaya. Çok detaycıyım. Anlattıklarımın da bunları anlamışınızdır zaten. Ancak çok önem verdiğim, benim için kutsal olan **emek** karşısında, her zaman durup saygıyla düşündüm. Evin sağlığını hayati olarak etkilemeyen bütün usta hatalarını kabullendim. Bunu biraz da ‘köy evi gerçeği’ yaptırtıyordu galiba bana. Kusursuz köy evi yapmaya çalışmak komik olurdu. Eskiden olsa gözüme batacak pek çok detay bu kez gözüme hoş geliyordu. Ben mi değişiyordum yoksa doğruların göreceli olduğunu mu fark etmişim?

Doğan, daha başından beri, eskimiş ahşap mobilyalara olan merakımı en iyi anlayanlardan biri olmuştur. Ofisimizin merdivenin hemen karşısındaki küçük binada bir terzi atölyesi vardı. Bir gün bir de baktım ki, binanın yanındaki boşluğa eskimiş bir terzi masası bırakılmış. Masayı izlemeye başladım. Günler geçiyor ama masa hem hiç kullanılmıyor, hem de oradan başka bir yere götürülmüyordu. Resmen o masaya göz koydum. Hayli eskimiş ahşap bir masaydı. Üzerinde hiçbir koruyucu malzeme olamayan, rengi eskilikten griye dönmüş, çekmecesini eksik, bana göre çok hoş bir masaydı. Kim bilir benim eskimiş ahşaptan yapılacak verandama ne güzel yakışırdı?

Masayı ne kadar güzel bulduğumu anlatıyordum Doğan’a; acaba terziye sorsak onu bana satar mıydı? “Siz o işi bana bırakın,” dedi ve ben de güven içinde ona bıraktım.

İş gezilerimin birinden kırmızı evime döndüğümde, masayı evin girişindeki küçük verandamda buldum. Çocuklar gibi sevinmişim. Herhalde hiçbir ithal tik bahçe masası beni bu kadar sevindiremezdi.

Masanın getiriliş hikâyesi de çok hoştu: Doğan terziye masayı kullanıp kullanmadıklarını sormuş, terzi de artık ona ihtiyaçları kalmadığını söylemiş, ama bu eski püskü masayla onun neden ilgilendiğini merak etmiş. O da kendisine böyle bir masanın gerektiğini filan anlatmış ve masayı hiç ücret ödmeden onlardan almış.

Ofisimizin mal sahibinin bir pikap-kamyoneti vardı, hemen masayı ona yükleyip benim eve taşımışlar. Hani terzi vazgeçer mazgeçer diye...

Terzi belki de masadan kurtulduğuna sevinmiştir ama kafası bir hayli karışmıştır. Bilse ki o masa yıllardır benim verandamın en has mobilyası olarak kullanılıyor, ne derdi acaba?

‘Burada yaşarken, çalışma arkadaşımın bu kadar duyarlı olması benim en büyük şanslarımdan biri olmuştur’ diye düşünürüm her zaman.

Evimin inşası sırasında yöreye tatil için gelen arkadaşlarım, inşaata da bakmaya gelirlerdi. Onları arabamla sahilden alıp, köye çıkarırken endişelenmeye başladıklarını hissedirdim. Hele bir de evin bahçesine girdiğimizde, benim böyle bir dağ başı yaşamını hangi nedenle seçmiş olabileceğimi sorardı gözleri. ‘*Bekçisiz olmaz*’dan tutun da ‘*tüfeksiz olmaz*’ a kadar pek çok öneri(!) almıştım.

İki tane çok çarpıcı yorumu anımsıyorum: İlki, arabayla henüz çıkış yolundayken evimde jandarmaya direk bağlı bir hat olmasını öneren dostumun yorumudur. Bu arada merak edenler için yazayım: Jandarma, sahil beldesinde, yani benim evden en az yirmi dakika uzaklıkta bulunuyor. İkincisiyse, “Burada endişe veren bir sessizlik var,” diyen arkadaşımıdır. Sessizliğin endişe vermesini ilk kez o gün ondan duymuştum. Sessizlik huzur verirdi benim bildiğim. Her şey göreceliydi bu dünyada. Kim nereden nasıl bakıyorsa öyle görüyordu. Bu kadar basit. Ben yoluma benim bildiklerime göre devam edecektim. Bildiklerim değişirse ben de değişirdim.

Sadece İstanbul’dan gelen dostlarımın, şehir yaşamının türlü tehlikelerinden kaynaklanan korkuları değildi bana yansıyan, köylü kadınların da evlerinde yalnız kalamadıklarını duymuştum. Onlar da bana “*Gülegül abla nasıl kalacaksın bir başına?*” diye soruyorlardı. Neden korktuklarını soruyordum o zaman? Öyle ya insan bir şeyden korkarsa yalnız kalmaz değil mi? Benim bilmediğim onların bildiği ne gibi tehlikeler olabilirdi köy yerinde? Anlatsınlar istedim. Somut olarak söylenen hiçbir şey yoktu. Hayalde var olan **birinden** bahsediliyordu hep. “*Ya biri gelirse?*”.

Godot’yu bekler gibi bu biri beklenecekti yıllar boyu. ‘*Birinin geleceği*’, bütün kadınların kafasına sokulmuştu anlaşılan. O ‘*biri*’nin gelmesi her şeyin sonu olurdu. Kadının felaketi olurdu. Peki, bu ‘*biri*’ gelmiş miydi hiç?

Gelmişti tabii, ara sıra gelecekti ki inandırıcılığı devam etsin. Ataerkil düzenin kurguladığı bu ‘*biri*’ masalını fedakârca (!) devam ettiren erkekler olmuştu. ‘*Biri*’ kendisine inanmaya devam edildiği sürece ara sıra gelmeye de devam edecek.

Doğramalar takılmış, sıra içerisinin sıvasına gelmişti. Sıvayı ‘*mala sıvası*’ ya da ‘*köy sıvası*’ denilen usulde yaptırmak istiyordum. Bunu da Kekova’daki evde görmüştüm. Adı ‘*köy sıvası*’ olsa da şimdiki köylerde uygulaması bitmiş bir sıva yöntemi idi. Bulduğumuz sıva ustalarına ne yapacaklarını anlattığımda ya yapamayacaklarından korkuyorlar, işi kabul etmiyorlar ya da çift kat pürüzsüz sıva parası istiyorlardı. Bu kez de ben kabul etmiyordum. Kısaca sıva yaptırmak mesele oldu. Günler geçiyor ve kimseyle anlaşamıyordum. ‘Mala sıvasının’ nasıl yapılacağını da Ceyhun’dan öğrenmiştim. Kalın olarak tek kat sıva yapılacaktı ve içine kireç koyulacaktı, kıvamı yumuşak olsun diye. Duvara malayla sürülecek ve malanın izlerinin kalmasına dikkat edilecekti. Bütün istediğim buydu.

Gelen ustalarla denemesini yapıyordum. Yılların sıvacısı gibi elimde malayla duvarı sıvalıyordum ama bir türlü onları, bu işi yapabileceklerine dair ikna edemiyordum. Ta ki bir gün motosikletle uzak bir kasabadan gelen sıva ustasına rastlayıncaya kadar. Öyle dillerde dolaşmış ki benim sıvacı aradığım, adam duymuş kalkmış gelmişti. Sayesinde bugün duvarlarımı keyifle seyrediyorum. O bıraktığı mala izleri, yağlı boya tablolarındaki fırça izleri gibi güzel geliyor bana.

Evin taş duvarları örüldüğü gibi kalsa çok hoş olurdu ama taşlar arasına arıların, yılanların ve diğer hayvanların yuva yapabileceğini duyunca hoşluktan vazgeçip, taşların arasını çimentoyla doldurtmaya yani 'derz' yaptırılmaya karar verdim.

Evimi yapan taş ustası genç adam Duygu'nun evinin duvarlarını örüyordu henüz. Ben de, kırmızı evime komşu yaşayan, yaşlı bir taş ustasıyla anlaştım. Tek başına çalışırsa işin çok uzayacağını söyledi. Beraber çalışmak için Şahin'le anlaştı. Taş ustasının da Almanya geçmişi vardı. Bir zamanlar işçi olarak gitmiş uzun yıllar çalışmış. Orta yaşın son yıllarını yaşayan iki usta, geçmişlerindeki Almanya anılarını konuşa konuşa neşe içinde çalıştılar. Onları sık sık Almanca konuşurken duyuyordum. Kahkahalar içinde çok mesut bir halde çalışıp, on günde tüm binayı derzlediler. Hem çalışkandılar hem de neşeli. Bu kadar neşelendirecek konular neydi hep merak etmiş, ama bir türlü de sormaya cesaret edememiştim. Çünkü yaşlı taş ustasını aşağı mahallemden bilirdim. Bayağı çapkın hoş bir adamdı. Biraz izin verdiğimde belden aşağı fıkra ve benzeri muhabbete girmeye bayılırdı. Güzeli seven bir adamdı. Her şeyin güzelinden anlardı ama özellikle kadınları seviyordu. Yörede pek çok ördüğü güzel taş şömineleriyle ünlenmişti. İnşaata geliş gidişlerimde zaman zaman iş giysilerimle olurdum. Hemen fark ederdi saçıma, başıma, makyajıma, giysilerime muhakkak bir iltifatta bulunurdu. Onun çalıştığı günler kadın olduğumu hissederdim. Daha doğrusu o hissettirirdi. Cinsiyetimi saklayan bütün duvarlarımdan içeri girmeyi başaran bakışları vardı. Anlamamazlığa gelerek yaşamak, yaşantımda çok kullandığım bir kalkan oldu. Usta da bu kalkana çarptı.

Onlar, yani o iki Alamancı, kahkahalarındaki olumlu enerjilerle duvarlarımdan arasını doldurdular. Bugün, o neşe enerjileriyle çevrili yaşadığımı hissedirim hep.

Evin giriş kapısına yaptıracığım basamaklar için gördüğüm bir model vardı.

Beldeye geldiğim ilk günlerdeydi. Kendime kiralık ev aradığım günler. Eski evlere baktığım ve hepsinin de dolu olduğu, benim de gittikçe ev bulamayacağım kaygısına düştüğüm, o geçmişteki günlerden bir gün, eski bir evin verandasına çıkan o basamakları görmüştüm. Yarım daire şeklinde dökülmüş betonlardan yapılmıştı. Bayılmışım. O evi, belki de sadece o merdivenleri ve bahçesindeki iri meşe ağacı nedeniyle çok beğenmişim.

İşte ben de evimin girişini aynen öyle yarım daire basamaklardan yapmak istiyordum. Basamakları süslemek, değişik bir hava vermek düşüncesindeydim ve bu konuyla ilgili fikir arıyordum. Ressam dostum Emine'nin beni ziyaret ettiği bir zamandı yine. Haftada bir akşamüstü, diktirdiğim fidanları sulamak için inşaata gelirdim. Onunla gelmiştik bu kez. Sulama yaparken bir yandan da inşaatla ilgili konuşuyorduk. Giriş basamakları için önerilerini sordum. O da, çakıl tepelerinin içinden aldığı küçük çakıl taşlarını basamak alınlarına yerleştirdiği, ıslak kumdan küçük basamaklar hazırladı bana. Bu fikir, birdenbire Kayaköy kiliselerinin tabanlarındaki siyah beyaz çakıl taşı işçiliğini anımsattı bana. Yine o an hatırladım ki Kekova'daki evin de basamaklarında çakıl taşı kullanmıştı mühendis. Ama taşlar basıldıkça yerinden oynamış dökülmeye başlamıştı.

Yine aynı günlerde çarşı esnafından bir arkadaşımın inşaatı gezmeye gelmiştik. Girişin nasıl olacağını konuşurken bana iri siyah ve beyaz çakılları körfezin koyularında bulabileceğimi söyledi. Üstelik deniz kabukları da gömebilirdim basamaklara.

O günlerde çıktığım denizin, benim için en büyük anlamı; çakıl taşı toplamak oldu. Bulduğum çakıl taşlarıyla deniz kabuklarını basamaklarıma aralıklarla gömdürdüm. Basamakların dönen kenarları kırmızı taban tuğlalarından kaplandı. Basamak alınlarıysa kırmızı toprak boya katılmış çimentoyla sıvandı, içine de küçük çakıl taşları gömüldü. Belki de evimi sırf bu girişi nedeniyle seviyor olabilirim.

Artık sonuna gelmiştim. Boyalar badanalar başlayacaktı. Evim benim için masal evine dönüşmüştü. İç duvarlarını rengârenk boyamak istiyordum. Oturma odamı kocaman ocak/şöminesiyle beraber pembe yapmak gelmişti içimden. Pencereleri özel bir modeldi bu odanın. Kırmızı kareli perdeler asmak istiyordum pencerelerine. Çocukken çizdiğim evlerin pencerelerine benzesin istiyordum. Mutfak için havacı mavi, yatak odama sarı, misafir odası ve banyolara Nil yeşili ısmarladım. Boya ekibi en yakın kasabadan geldi. Etnik kökenleri Kürt olan bu ekip on yedi gün boyunca evde yatıp kalktılar. Ben her sabah ekmek ve yemeklik alışverişlerini yapıp getiriyordum. Onlar da kendileri pişirip yiyorlardı. Her akşam bahçede kocaman boya kazanlarından birini kaynatırlardı yıkanma suyu olarak. Son derece temiz çalışan ve yaşayan bir ekipti. Bu yörede tanıdığım tüm doğu kökenli vatandaşlar gibi çok saygılı idiler.

Evde metre küplerce ağaç kullanılmıştı. Bunların üzerine sürülecek malzemenin önemi çok büyüktü. Ya ucuz malzeme, her sene işçilik ve yeniden malzeme maliyetini seçecek, ya da bir kere paraya kıyıp, ithal ürün alacaktım. On beş sene garanti veren, ama aynı zamanda uygulaması hayli uzun işlemler gereken bir ürün. Kasabadaki malzemecide bu ürünü bulamamıştım. Dolayısıyla uygulama deneyimi olan birini de bulamayacaktım. Kısaca riskli bir seçimdi. Duygu bu konuda yardımcı olmuş İstanbul'daki ithalatçıyla irtibatı sağlamıştı. Renk seçimi için numuneler getirmişti. Seçtiğim renkleri kasabadaki malzemeciye İstanbul'dan gönderttik. Uygulama yöntemini de ithalatçı firmadan telefonda öğrendim. Aynen sıvacıya, hiç yapmadığım mala sıvasını anlatır gibi, boyacılar da hiç yapmadığım ahşap boyasının nasıl yapılacağını anlatmaya başladım. Teoriyi dinleyip pratiğe kendimce geçiriyordum. Aynı yüzey beş kez işleme tabi tutuluyordu bu malzemelerle. İş bayağı uzun sürüyordu. Zaten on gün diye geldikleri bu evden on yedi günde çıkma sebepleri de bu uzun işlemlerdi. Sonuçta başarıyla uygulanan boyalarım bu güne kadar altı kış, altı yaz geçirdim. Neredeyse ilk günkü gibi duruyorlar. İyi bir malzeme seçimi yapmıştım ama boya ekibim de -tamamıyla şansımдан olmalı- çok iyi çıkmıştı.

Karakterimin önemli yapı taşlarından biri özgüvendir. Sanırım bu yetiştiriliş tarzımdan geliyor. Annemin, babamın ve yakın akrabalarımın benim her şeyi başaracağıma dair önyargıları vardı. Çocukluğumla gençliğimin paraşütü, bu destekleyici rüzgârla dolmuştu. Eleştirilen, hakkında yanlış yapacağı kaygısı taşınan bir çocuk değildim. Sanki herkes benim doğru seçimler yapacağımı biliyor ve bana güveniyordu.

Evim verandasız bitmişti. Verandanın yüzey ahşaplarını Aliğa'dan almıştım ama taşıyıcı direkleri ve iskeleti oluşturacak kereste kalmamıştı elimde. Her şeyden önemlisi param, enerjim ve zamanım da tükenmişti. Bir başka bahara deyip erteledim veranda yapmayı. Böylece ev, kesilmiş bir pasta dilimi gibi yarım görünüyordu.

Ev bitmişti ya, ben bu ev yapılırken neredeydim, ne yapıyordum, çalışmıyor muydum, bu paraları ve bu vakitleri nasıl bulmuştum? Sahne arkasında kimler vardı?

Sezon başı hem inşaat başlamıştı, hem de bizim turizme endeksli işimiz. Amatör olarak seçtiğimiz, idealist ruhlu olsun dediğimiz bayilerimizle başladığımız bu sezon üzerine kurmuşum, bütün hayallerimi. Doğan'la beraber bu bayileri eğitecektik, onlar da kendi

yörelere bütün noktalara girmeye çalışacaklardı, böylece de her yere yayılmış olacaktık. Makinelerimizin çok noktaya yerleşmesi demek, ürün satışının da çok olacağı anlamına geliyordu. Ben de buna bağlı olarak daha fazla kazanacaktım. Primlerimle bu evi bitirebileceğim hesaplarındaydım.

Evin taş duvarları örülürken Osman günlük inşaat ziyaretlerini yapıyor, talimatlarını veriyordu. Böylece ben iş gezilerime rahatça çıkabiliyor, bayilerimizle strateji çalışması yapabiliyordum. Makine yerleştirecek noktaları bulmuşlardı ama bu kez İstanbul merkezimiz makineleri zamanında gönderemiyordu. Derken makineler geliyor, ama ürün satışı istenilen seviyeye çıkamıyordu. Makineleri göndersinler diye merkezle kavgalar eden de ben, satışlar istendiği gibi gitmediğinde İstanbul'a hesap veren de ben olarak kendimi hep arada kalmış pozisyonda hissedip duruyordum. Bodrum bayiimiz ele avuca sığmaz bir arkadaşı çıktı. Kontrolü sevmiyor aklınca beni atlatmaya çalışıyordu. Marmaris bayiimizse hayal kırıklığı yaşıyor, kendisinden umulan makine sayısının ancak üçte birini yerleştirebiliyordu. Her iki alt bölge de umduğumuz gibi çıkmamıştı.

İnşaatın başına geçtiğim Ağustos ayında bizim için sezon kendisini belli etmiş olurdu. Artık o saatten sonra satışların gidiş hattında bizi şaşkınlığa düşürecek derecede değişiklikler yaşanmazdı. Hedeflediğim parayı kazanamayacağımı anlamıştım.

İnşaatın kasaından ben sorumluydum. İşin başında, iki hayal ortağı olarak koyduğumuz paralar tükenince, İstanbul'dan para getirmeye başlamıştı ortağım. Kasanın günlük durumu, her iki evin ayrı ayrı giderleri, usta bazında eve göre ayrıştırılmış ödemeler, malzemeciden yapılan alışverişin yine ev bazında ayrılmış tutarlarını, bilgisayarında ayrı dosyalarda özenle tutuyordum. Kasa sorumluluğunu üstüme aldığıma göre merak ettiğimiz her ödemeyi hemen bulabileceğimiz sistemi kurmuştum. Bu kadar hassas olmamda meslekten gelen bir bakış açım vardı belki, ama daha önemlisi, ortağıma karşı taşıdığım sorumluluk beni bu detayda ve özende bilgi tutmaya sevk etmişti.

Günlük olarak bu bilgileri bilgisayara giriyor ama hesaplama yaptırmıyordum. Benim evim, hızla sona yaklaşmış, ince inşaatın tüm masraflı kısmını yaşarken, Duygu'nun evinde hâlâ taş duvar örülme işlemi devam ediyordu. Ortak kasadaki paraların büyük kısmını, benim ev yiyordu. Ne kadarını yemişti bilmiyordum. Hesaplama yaptırmaya vakit mi bulamıyordum yoksa cesaret mi, şu an ayırımında değilim. Belki hesaplatırsam harcanan parayı görmek beni durmaya yönlendirebilirdi. Bundan korkuyor olabilir miydim acaba? O günlerde kendimi sorgulamayacak kadar meşguldüm. Evi yetiştirmeye çalışıyordum. Hızımı kesecek hiçbir etken olmasın istiyordum.

Doğan'ın yetenekli bir insan olmasının, benim beklentilerimi kavrayıp ona göre davranmasının çok yardımını gördüm, bu inanılmaz yoğun dönemimde. Denetim gezilerimizin gününbirlik olanlarında, sabah erken inşaata uğradım. O gün inşaatta çalışanların motivasyonu ve işin başında olduğumun gösterilmesi için, bu muhakkak gerekiyordu. Ayrıca beni bekleyen ve gittikçe de irileşen bir köpeğim vardı. Onunla yarım saat süren bir sabah yürüyüşü yapardık. Sonra önce eve giyinmeye, arkasından da ofise giderdim. Yapacağımız geziye ait yanımıza alacaklarımız Doğan tarafından hazırlanmış, beni bekliyor olurdu muhakkak.

Ben uzun yol arabamı satınca, Lada'yla uzun yol yapılamayacağını gören Refik, kendi arabasını bize getirip bırakmıştı. Şimdi bütün iş gezilerimizde bu arabayı kullanıyorduk. Böylece işe girdiğimden bu yana sanki ortakmışçasına işimde kullandığım kendi özel

mallarımdan biri devre dışı kalmış oluyordu. Arabam için benzin parasını, lastik alımını ve servis bakım giderlerini şirket karşılıyordu karşılmasına ama sezonda yapılan 25000 kilometrenin üzerindeki yolculukların yarattığı yıpranmalar karşılıksız kalıyordu. Ofis dekorasyonunu kendi eşyalarımla yaparken de aynı şeyi yapmıştım. Şirketin fazla masrafı kaldıracak hacimde olmadığını düşünür, kendimce verebildiklerimi vermeye çalışırdım. Profesyonelce olmayan bu davranışlarıma arkadaş-patron-komşu şapkalarının birbirine karıştığı düzenimiz sebep oluyordu sanırım. Yine bu şapkalarımızı -bence- iyi yönetemediğimiz bir konuşmada Refik, benim kendi özerk imparatorluğumu kurduğumu düşündüğünü dile getirmişti. Zaman zaman ben de karıştırıyordum bu benim kendi özel işim miydi yoksa ben bir profesyonel yönetici kadrosu muydum?

Halen yolculuklarımızda arabayı ben kullanıyordum. Doğan'ın ehliyet alması konusunda sonunda merkezle anlaştık, sürücü kursunu finanse edeceklerini söylediler. Böylece o, şoförlük işini de benim üzerimden alacaktı.

Gün içinde benim nasıl bir bölünmüşlük yaşadığının en büyük tanığı oydu. Kafamın hep bir tarafının inşaatla meşgul olduğunu izliyordu. Ofise gelip giden ustalar, malzeme seçimleri için elimde gezdirdiğim kataloglar, ev dekorasyon dergileri hep onun gözünün önünde cereyan ediyordu. Duyarlı kişiliğiyle, benim parçalanmış, her parçamın da ayrı taraflara koşuşturduğu günlerde, olumsuz duygulara kapıldığım anlarımda hep destek vermesi, benim için çok değerli olmuştur.

'Ev yapana Allah yardım eder' sözünü hep arkamda hissettim, **yapma** edimim boyunca. Hüseyin'e rapor veriyordum o yıl. Yaşça benden küçüktü ama duyarlı kişiliğiyle ruhunu büyütmeyi başarmış insanlardandı bu küçük patronum. 'Takdir' ve 'teşekkür' etmeyi çok iyi bilirdi. Böylece benim çok önem verdiğim iki şeyi yapmış olurdu. İnşaat döneminde bana gösterdiği anlayış olmasa, sanırım kendimi ona karşı çok kötü hissederdim. Telefon ve yazışmalarımızda çok çekişirdim kendisiyle, bölgeye bir makine daha getirtebilmek ya da tamir için giden makinelerimizin yerine bir an önce sağlamlarının gönderilmesi için yazdıklarımla, kâbusu olmuşumdur geceler boyu eminim. Sanırım o da elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmıştı. Pembe bütçeler hazırlardı hep. Zaten beni de bu pembe bütçeleri yaktı ilk günden beri. Bütçeleri tutturmak için agresif bir çalışma yaptım. Bayilerimin üstüne baskılar kurdum. Esnek davranmadım, iplerin kopma noktasına geldiğini gördüm. Böyle durumlarda iyi adam, kötü adam oyunlarına başvurulmasını hiç sevmedim. Daha doğrusu kötü adamı oynamak çok ağır geldi bana. İş hayatının kuralları buysa, ben bu kulvarlarda ne arıyordum acaba?

Sezon boyu bir geceden uzun süren iş gezisi yapmamıştım. Böylece inşaatı hiç uzun süre başıboş bırakmamıştım. Bayilerle çalışınca, direk müşteri ilişkilerinden kurtulmuştuk. Bir kaç tane büyük otel dışında benim gittiğim müşteri kalmamıştı. Bayilerimiz iyi çalışsaydı, hiç önemli bir uzaklaşmam olmadan evi bitirebilecektim, ama sezon sonuna geldiğimizde kontrol dışı kalan bir işin toparlanması gerekti ve iş bana düştü. Bodrum bayiimizle benim kopardığım iplerden sonra, kontrolü eline alan Hüseyin maalesef bütün çabalarına karşın, bayii bir türlü hedefe yönelik çalıştırmayı başaramamıştı. Ele avuca sığmaz, daha ziyade, ergen kalmış bu kişilikle, ne benim disiplin yöntemim başa çıkabilmişti, ne de Hüseyin'in esnek yöntemi. Durum böyle olunca, ondan bize ne para ne de bilgi gelir olmuştu. Sezon sonu gelmişti, makinelerimizin toparlanıp İstanbul'a geri gönderileceği bir zamanı yaşıyorduk ve onun bu makineleri toplamayacağı kaygısı vardı hepimizde. Bir operasyon düzenleyip

İstanbul'un cebbar satış mümessillerinden biriyle on günlüğüne oraya kamp kurmaya karar verdik. Makineleri topladıkça hemen oradan İstanbul'a sevk edecektik. Yüz adet makine toplanacaktı ve çoğunun yerini bilmiyorduk. Çünkü yerleşim yerleri bilgileriyle yaptığı sözleşmeleri bize göndermemişti. Sezon boyu benim ve Doğan'ın ettiği telefonlara çıkmamış hep kaçak oynamıştı. Aylık denetim gezilerimde yaptığımız toplantılarda bu bilgileri vermekten hep kaçınmış adeta bilgiden gelen gücü, elinde tutmak istemişti.

Bu stres dolu iş gezisine evin boyanmasının ortasında çıkmak zorunda kaldım. Ben yokken hem köpeklerime hem de boyacıların günlük alışverişlerine Doğan bakacaktı. Yerleştiğim otelde makine toplama stratejileri geliştirirken bir yandan da inşaatla ilgili gelişmeleri takip ediyordum.

Bu bayile çalışmak (ya da çalışmaya çalışmak) bana bir şeyi, çok iyi öğretti. İşini iyi yapmak, (tabi benim yetiştirdiğim iş anlayışındaki 'iyi') işin sonucunun da iyi olacağını göstermiyordu. Bilgisayarlarla çalışmış bir insansanız eğer, işinizi iyi yapınca muhakkak iyi sonuç alacağınızı bilirsiniz. Makine sizi hiç yanıltmaz. Ya insanlarla çalışınca? Sonuç hep böyle sürpriz mi olur acaba?

Yaşantımda insan ilişkilerini en yoğun yaşadığım bir dönemdeydim. Çeşit çeşit tipte ilişki yaşıyordum. Ustalarımın inşaatla, bayilerimle ve patronlarımla işimde, arkadaşımın hayal projesi ortaklığında ve o aralar tekrar alevlenen eski aşkımla uzak ilişki modelinde var olmaya, kendimi ifade etmeye çalışıyordum. Bunların hepsi de çok kısa süren bir zaman aralığında oldu ve bitti. Yedi sekiz ay gibi bir zaman aralığı, benim hızlı eğitim aldığım üniversitem olmuştu adeta. Dersler çabuk alınıyordu da, hazmedilişi ne kadar zaman alacaktı acaba?

Otel odasında bir yandan İstanbul'dan gelen satışı arkadaşımın topladığı makineleri izliyor, bir yandan da yanımda getirdiğim taşınabilir bilgisayarımın inşaatla ilgili tuttuğum dosyaları güncelleştiriyordum. Son malzeme alışlarımızın fişlerini yanıma alıp da gelmişim. Tek tek eve göre giriş yaptıktan sonra, benim ve ortağımın hesaplarını sonuçlandırdım. Malzemecinin hesabı bizim için iki büyük maliyet kaleminden biriydi. Diğer marangozdan kesin detayını aldığım kereste paylaşımımızın maliyetiydi. İşte bu iki büyük kalemi işlemiş ve hesaplamayı yaptırmıştım. Aslında benim evim için, boyacıların parasıyla marangoz ve elektrikçiye yapılacak son ödemeler duruyordu daha. Kasamızdaki para bu ödemelere yeterdi ama aynı meblağ malzemecinin bana verdiği son mal teslim fişleriyle neredeyse aynı idi. Yani ya malzemeciye ödeyecektim ya da evimin son ödemelerini yapacaktım. Bu seçimi yapmak bana çok ağır geldi.

Bilgisayarın yaptığı hesaplamayı görünce mideme acı bir sancı saplandı. Umduğumdan çok daha fazlasına mal olmuştu evim. Benim koyduğum paranın bir buçuk misli kadar borçlanmıştım Duygu'ya. Ne arsamın yarısını satmak fayda vermişti ne de maliyeti düşük tutmak için kendimi paralamalarım. Duygu gık demeden kasa için istediğim paraları göndermiş, evim bitmişti. Peki, ben bu borcu nasıl, daha doğrusu neyle geri ödeyecektim?

Çalışma sezonumuz bitmiş, kazanılan bütün paralar, alınacak bütün primler belli olmuştu. Bundan sonra para gelebilecek hiçbir yer ya da kazanç kapısı yoktu benim için. Umutsuzluğa düştüm. Borçlu yaşamak daha önce hiç deneyimlemediğim bir şeydi. Onursuzca

yaşamak gibi görüyordum sanki böyle bir yaşamı. (Bu inanca göre halen, yani yedi yıldır **onursuzca** yaşıyorum. Yargılayıcı karakterimin bu büyük dersi alması -aldı mı acaba?- çok uzun sürdü.)

Niye böyle düşündüğümü bilmiyorum. Borçlu olmak konusu yaşamım boyunca hep kaçındığım bir durum olmuştu. Sadece maddi borç değil bahsettiğim. Manevi borçlar için de aynı duyguları taşıyorum. Ben hep vermeyi seçmişimdir. Almalar konusu benim için hep zor olmuş, adeta korkutmuştur. Karşılık verememe kaygısı desem, inandırıcı gelmiyor. Çünkü vermeyi seven insanın veremeyeceğim kaygısı taşıması akılcı değil. İstemek ve almak konusundaki bu zorluğumu, inşaat boyunca taşımamış olduğum gerçeği miydi acaba, sonucu gördüğümde beni yıkan? Madem böyle bir karakterim vardı da nasıl almıştım bunca parayı ortağımdan? Kendimi çok kötü hissediyordum.

Otel odasında yaşadığım iş stresinin üzerine, inşaatın sonuna geldiğim şu günlerdeki yorgunluğun getirdiği stresli durumumun eklenmesi yetmemiş, benim için hayattaki en önemli değer olan ‘onurlu yaşamak’ erdemini yitirmiş olmakla yüzleşiyordum bir de.

Arkadaşım makineleri teslim etmek istemeyen işletmelerin listesiyle akşamları geri dönüyordu. Ertesi gün ben aynı işletmeleri ziyaret ediyor, makinelerin mülkiyetinin bizde olduğunu, dağıtımı buradaki bayiinin yaptığını, kendilerinin sezon boyunca kullanabileceğini, sezon sonundaysa makinelerimizi geri topladığımızı sabır içinde anlatıyordum. İşletmecilerin, ülkenin her yerinden gelip, bohem yaşam tarzının esas olduğu bu sahil kasabasında geçici olarak bulduklarını biliyordum. Eğer şimdi makinelerimizin peşine düşmezsek bir daha ne o işletmeciyi ne de o işletmeyi bulamayacağımızı da biliyordum. Yazık ki bizi tanımayan, sezon boyunca karşısında hep bayiiimizi görmüş olan bu adamların, bize inanmaları o kadar da kolay olmuyordu. Zaman zaman sinirli işletme sahiplerinden hakaret taşıyan sözler bile duymuştum. Bu çok onur kırıcı idi. Bu bölgenin sorumlusu olarak böyle bir bayile çalışmayı nasıl hak etmiştim acaba? Bir kitapta, *hayatınıza soktuğunuz her şey, dünyaya yansıtığınız bir şey nedeniyle size gelmektedir, bu nedenle içinde yaşadığınız tüm koşullardan siz sorumlusunuz*, diyordu. Öğreneceğim dersin bu kadar ağır olması gerekiyordu besbelli.

Hem işimde, hem de önem verdiğim bir arkadaşlıkta yaşadığım sıkıntılar birbirleriyle bağlantılı gibiydi.

Hayal ortağıma karşı ‘onursuz’ davranmıştım. ‘Onursuz’ bir bayile çalışmıştım ve şimdi de hakaret görüyordum. Çünkü kendimi cezayı hak etmiş buluyordum. Suç ve ceza. Suçlular cezalandırılır. Hayatta en iyi becerdiğim şey kendi kendimin celladı olmaktı sanırım. Suçluyordum kendimi, kasaya giren paranın büyük kısmının benim ince inşaatıma aktığını görmezden gelmekle ve bu gidişi durdurmamakla suçluyordum besbelli. Bu duygularımı paylaşacağım Duygu yazık ki yanımda yoktu. Üstelik bu konuya eğilecek ne vakti ne de hali vardı. Benim de arkadaşım olan çok sevdiğim annesini, çaresiz bir hastalık nedeniyle yitirmek üzereydi. Evlatlık görevlerini yapıyor yanı başından ayrılmıyordu. Ne benimle ne de inşaatla ilgilenecek durumu vardı. Bense içimi kemiren hesap sonuçlarını ona duyurmak, son kalan paranın kullanılması konusundaki görüşünü almak ve bu durumun halli için ne gerekiyorsa yapmak için, bir an önce görüşelim istiyordum. İlk aklıma gelen bu durumu bildiren bir mektup yazmak oldu. Hesapları da arkasına eklediğim mektubu fakslayıp, bir an önce bu konuyu ele almayı istedim.

Mektubuma, *Size bu mektubu yazarken kendimi kötü hissediyorum. Sizler nelerle uğraşıyorsunuz, ben neden bahsedeceğim. Ancak Bodrum’dan döndüğümünden beri bu konuyu*

konuşmak istiyor ve zamansız bulup erteliyordum. Nereye ve ne kadar zaman erteleyebilirdim ki? diye başladım. Hesapları uzun ve detaylı anlattıktan sonra devam ettim:

(...) Ben boyumdan çok çok büyük bir işe kalkıştım ve borcumu ödemek için gösterebileceğim hiçbir mal karşılığım da yok (ortaya çıkan bu evden başka). Size bu borcu nasıl ve ne şekilde ödeyebileceğim düşünceleri, üzerimde bir karabasan oluşturmaya başladı. (...) ama ben çok hesapsız davranıp çizmeyi aştım. (...) Bu kez borçluyum yani başkasının parasıyla gerçekleştirdiğim hayalin mutluluğunu huzurlu bir şekilde yaşayamıyorum. (...) Evimi gezen köylüler, sen bu evi satarsın diyorlardı ve şimdiye kadar hiç duymadığım bir inançtan bahsediyorlardı: 'İnsan yaptığı ilk evi satarmış, ikincisini kiraya verirmiş, üçüncüsünde oturmuş.' Ben bunu gayet iyimser açıdan alıp, her seferinde hataları görüp, iyisini yapmak adına söyleniyor sanmıştım. Ama şimdi anladım ki birincisinde para kalmadığı için satılıyor olsa gerek! Şaka derken sanırım gerçek olacak ve ben bu evi size satıp, kiracınız olarak oturacağım belki de...

Ruh halim darmadağın, çoklukla da kendini suçlar haldeydi. Cici kız olarak yetişmişim. Bu yaptığımı doğru bulmuyor, kendime yakıştıramıyordum. Acaba hayalimin gerçekleşmesi mi beni korkutmuştu da kendimi sabote etmişim? Hak etmediğimi düşündüğüm bir evle baş başa kalmıştım.

Hesapları ve durumu bütün açıklıkla, üstelik yüreğimin acılarıyla beraber yazdığım bu mektuptan sonra yaklaşık iki ay sürecek bir mektuplaşma sürecimiz başladı. Artık dostluk, arkadaşlık ilişkimiz tümüyle sınanıyordu. Bu, benim ve Duygu'nun ruhsal gelişme yolunda kat ettiğimiz büyük bir yolculuktur. Kendi adıma bu yolcuğu yapabilmiş olmaktan dolayı çok mutluyum.

Beni çok büyüttüğüne inandığım bu ilişkiye, detaylı olarak bu anlatıda yer vermem, benim içsel yolculuğumu beraberce okurken, atlanmaması gereken, tam tersine, özellikle de yer alması gereken büyük bir serüven olarak gördüğüm içindir. Bu kitap '*farklı bir yaşam tarzı deneyimi*'nin yanı sıra arkadaşlığın da hikâyesidir.

Verdiği mücadelede annesinin yanında olan Duygu, mektubuma üç gün sonra kısacık yanıt verdi:

Sevgili Gülengül,

Faksını aldım, çok sıkıntılı anlar yaşadığını anlıyorum. Bir yandan paranın nasıl kullanılacağıyla ilgili karar verilmesi, diğer yandan çıkan borcun boyunu aştığı duygusu ve en önemlisi gerçekleştirilen hayalin mutluluğunu huzurlu bir şekilde yaşayamamak.

Bizim için en önemlisi bu ortak hayalin gerçekleşmesi sonucu huzurlu yaşanmasıdır. Nasıl huzurlu yaşayacağını biz sana soruyoruz. Ve senin önerine açığız. Biz ne gerekirse yapmaya hazırız.

Seni çok seviyorum ve sen benim için çok değerli bir arkadaşsın. Senin bu ilişkide huzurlu olman benim için çok önemli. Bu huzuru sağlayacak bir çözüme varmanı diliyorum. Buna varacağına da güveniyorum.

Sevgiler.

İlle de bir çözüm önerisi bekleyen ben, bu kısacık mektupla hayal kırıklığı yaşamıştım. Çözüm üretecek zekâ ve ruh dinginliğimi yitirmiştim. Şimdi (yani bu satırlar yazılırken) bu mektubu okuduğumda bana gösterilen anlayışı, gönderilen sevgiyi ve verilen değeri çok iyi görebiliyorum. Ama o günlerde kendimi nasıl kilitlemişsem, gönderilenleri fark edemiyordum.

Cevaben,

Sevgili Duygu,

Mektubunu defalarca okudum ve her seferinde de, bana yardımcı olacak şey burada acaba ne diye düşündüm. Çünkü ben mektubumda bir tek şey anlatmaya çalışmıştım aslında: Çaresizlik, sıkışmışlık, daralmışlık.

Bazen insanlar bu duruma düştiklerinde onlara 'sen nasıl istiyorsan öyle olsun' ya da 'sen bilirsin' demek, aslında onların istediği son cevap olsa gerek diye düşünüyorum. Yani demek istiyorum ki: Böyle bir durumda karşıdakinden bir yönlendirme yardımı bekliyorsundur. Çünkü zaten sen ne yapacağını bilsen, bu çaresizliği yaşamazsın.

Ve sizin de cevabınız bu bağlamda geldi. 'Yolu sen bul ya da seç, sana güveniyoruz. Sen en iyi yolu bulacaksınız eminiz.'

Ancak şu andaki ruh halimle ben emin değilim. Ben kendime güvenmiyorum herhalde. Enerji düzeyim hayli düşük düzeylere indi galiba.

Sonunda dün gece ya da bu sabah erken saatlerde okuduğum bir kitapta SEVGİ bölümünde şöyle diyordu.

'Sevgi en büyük enerjidir. Bizler bir enerji denizinde yaşıyoruz ve bu denizin kaynağı sevgidir.'

O zaman senin gönderdiğin mektuptaki yardımı da anladım ve aldım. Bana enerji göndermiştin. Sevginizi göndermiştin. Hem de anlaşılan en ihtiyacım olan anda. Teşekkür ederim

Fark etmem zaman almıştı besbelli.

Hazmetmemse mümkün olmamıştı yazık ki.

Evimin aydınlatma elemanları, şömine takımları ve iki parçalı yaptırdığım sokak kapım için düşlediğim eski usul 'şıp düştü' lü kilidi bulabilmem, sıkıntılı Bodrum gezilerimin keyifli yüzü olmuştur. Ayrıca bana unutulmaz mehtaplı bir gece yaşatan 'Halikarnas Balıkcısı' ve 'Ataol Behramoğlu' hayranı bir sevgili bulmam da başka bir keyifli yüzüydü tabi ki.

Kapımın kilidini bir antikacı dükkânında bulmuştum. Dükkâna girdiğimde yaşlıca sayılabilecek bir kadınla adam, iki kişilik bir antika koltukta oturmuş sohbet ediyorlardı. Dükkânda ilgilendiğim parçaların fiyatlarını sormamla adam kalktı ve benimle beraber gezmeye başladı. Aşağı kata indik. Duvarda asılı duran antika kilitler ve anahtarlar gözüme çarptı hemen. Çalışıp çalışmadığını sordum. Beğendiğim kilidin çalıştığını ama anahtarının olmadığını söyledi. (Çalıştığını nereden biliyordu acaba?) Eski bir demirci ustasının buna anahtar yapabileceğini söyledi. Aklıma hemen Muğla'nın eski çarşısındaki sıcak demir ustası

geldi; menteşelerimi hazırlayan usta. Kilidi, çalışmama riskine rağmen aldım. Çünkü o düşlerimdeki kilitti. Almadan çıkarsam kendimi affetmeyeceğim bir parça. Daha sonra kapımın altta kalan parçası için düşündüğüm kocaman sürgü kilitle karşılaştım. Bazı parçaları eksikti ama yaptırılabilirdi.

Antikacı adam ve kadın bir film karakterleri gibi dükkâna ve oradaki havaya çok uygun kişilerdi. Araba beklediklerini söylediler. Araba gelecek ve dükkândaki tüm malları yükleyip gideceklermiş. Kapatacaklarmış yani. Bakar mısınız? Ben hangi zamanda dükkâna girip düşlerimin kilitlerini, bu arada el işi cam sürahimi ve bardaklarını buluyorum. Hâlâ mı şans bütün bu zamanlamalarım?

On yıldır Bodrum'da yaşıyorlarmış. Onlar da İstanbul göçmenleriymiş. Şimdi yine oraya, o büyük şehre dönüyorlarmış. "İlk yıllar iyidir de sonra buralar adamı doyurmaz, kültürel etkinliklere aç yaşarsınız," dedi kadın. Benim de bir gün sıkılacağımdan adı gibi emindi sanki. Konuşmalarından, anlatımlarından çok ilginç tipler olduklarını düşündüm. Yıllar önce keşfettiğim ve çok beğendiğim Altınoluk'taki bir otelin sahipleri olduklarını öğrenmem de ayrı bir rastlantı mıydı acaba? Dört odası ayrı ayrı dekore edilmiş, klasik müzik, özellikle de Chopin çalınan o özel küçük otelin bahçesindeki değirmende yemek yemiştim, yıllar önce.

Dönüş yolumda Muğla'ya uğradım kilide anahtar yaptırmak için. Usta kilidin çalışacağını söyledi, bana üç adet anahtar yaptı. Yaptıkları, benim antikacıdan aldığım eski (ama benim kilidime uymayan) anahtarlara hiç benzemiyordu. Sıcak demiri döverek yapmıştı yamru yumru anahtarları. Yine de gözüme güzel göründüler. Sürgü şeklindeki kilidin eksik parçalarınıysa tornacıya yaptıracaktım.

Eve döndükten bir gün sonra otoparkta Alastair'e rastladım. Hoş beşten sonra nereye gittiğimi sordu. Tornacı olan arkadaşına gideceğimi söyledim ve kilitleri gösterdim. Uzun uzun inceledi, (böyle zamanlarda dünyayla bağlantısı kesilir sanki). "Bunları bana bırak, kilitteki eğrilikleri düzeltirim ve de sana pirinç, güzel bir anahtar yaparım," dedi.

Kilidim ve anahtarım evin belki de en güzel aksesuarları oldular. Sihirli elini neye sürse onu mucizevî bir şekilde değiştiriyordu bu adam. Tastamam sanatçı idi. Anahtarımın ucuna Arapça sayı benzeri işaretler bile yerleştirmeyi unutmamıştı. Pirinç ve bronz karışımı olarak yaptığı anahtarı bana verirken, "Sana çok anlamlı bir hediye yaptığının farkında mısın?" demişti. O dans etmeyi çok seviyordu ve ben hâlâ onunla, onun dansını yapmaya devam ediyordum.

Bana dağları dolaştırmış, dağ köyü taş evlerini tanıştırmış, "Ev yaparken ben sana yardım ederim" demiş, sonra da ben araziyi alır almaz İngiliz sevgilisiyle Hindistan'a gitmiş yok olmuştu hayatımdan. Onsuz yapmıştım bu evi. Geri döndüğünde evimin sıvası bitmiş, doğramaları takılıyordu. Sevgilisinden ayrılmış, aşkı hüsrarla bitmiş, yaralarını tedavi etmeye çalışmış, ablasının verdiği moralle de işinin başına dönmüştü. Bense, sanatla terapi sırasında içimin derinliklerinden onun yeniden hortlaması sonucu Gökhan'dan ayrılmıştım ama düşlerimde onunla bir birliktelik yaşamak fikri yoktu artık. Sanırım karşılıksız kalmak beni çok kırmıştı.

İnşaata evimi görmeye geldiği zaman çok şaşırdı. Neden bu kadar büyük bir ev yaptığımı anlayamadı. (Ya da anladı. İstanbul'daki GüleNGül'ü tanımış, içinden çıktığım yaşantıyı görmüştü çünkü.) Yine de o kadar çok yol almış olamama sevindi özellikle ısıtma

sistemini sevdi. Evin bittikten sonraki tamamlama ince işlerini yapabileceğini söyledi. Bana moral verdi.

İşte bu kilitle başlayan ince işler, onun bayağı zamanını aldı. Eğer o olmasaydı ben o dönemi nasıl yaşardım acaba?

Hani hikâyemin başında beni zorla bir bayram tatilinde bu beldeye getiren Sevim vardı ya, işte o, Ekim ayı içinde tatil nedeniyle gelmiş, Zeliha'nın evinde kalıyordu.

Bana yaptığı bir ziyarette, evimi bitirmek için bunca koşuşturmamı bütün detayıyla anlatıyordum: Bütün acelem, oturduğum küçük kırmızı evin Ekim ayı sonunda, yani sezon sonunda yıkılıp yerine yeni ev için inşaata başlanacak olmasıydı. Ben gece gündüz bütün ustalarım – özellikle de marangozuma – baskı yaparken, Ekim ayının ilk günlerinde ev sahibim gelip, bu sene de inşaat işine girişemeyeceklerini, çünkü yeterli para biriktiremediklerini söylemez mi? Daha oturabilmişim, acele etmeme gerek yokmuş.

E be adam bu şimdi mi söylenir, rahat rahat yapmak dururken neden koşturmama seyirci kaldın ki?

Yorgunluklarımın biraz da bu iletişimsizlik nedeniyle olduğunu anlatıyordum Sevim'e. Sohbet sırasında o da, İstanbul'u bırakmayı düşündüğünü belki iki sene içinde buraya gelebileceğinden bahsetti. Ben de ona, "Ben taşınınca bu kırmızı evi kiralamayı düşünmez misin?" diye sordum. Kirası ucuzdu. Fazla eşya gerektirmeyen bir yaşantıyla burada bir evi olsa fena mı olurdu? Tatillerde kendi evine gelirdi. Hem belki bu şekilde daha da çok gelirdi. "Valla hiç fena fikir değil, tamam ev sahibiyle konuşalım, ben kiralayayım senden sonra" dedi. Konuşurken ona neden iki sene sonrayı planladığını da sordum. Bildiğim kadarıyla İstanbul'daki şirketini kapatmış, kardeşiyle ortaklıklarını bitirmişlerdi. Şimdilerde serbest olarak evinden çalışıyordu, zorunlu bir durumu yoktu orada kalması için. Üstelik işler de öyle aman aman yoğun değildi. Bir iki firmaya yönetim danışmanlığı yapıyor, durumunu idare etmeye çalışıyordu. İstanbul'daki pahalı yaşama ayak uydurmakta zorluk çekiyordu. Buraya göç etmesini engelleyen herhangi bir aile sorumluluğu da yoktu sırtında. Öyleyse niçin iki yıl sonra? Cevabı bulmakta o da zorlandı. "Neden olmasın?" dedik beraberce ve benim tahminen Aralık ayında taşınabileceğimi hesaplayıp, onun da Aralık ayında göç edebileceğini düşündük. Acayip sevinmiştim. Gülmece anlayışımın aynı olduğu nadir insanlardan biriydi hayatımda. (Bu tanımlamayı Meral için de kullanmıştım. Neydi bu benim gülmece anlayışım acaba?)

Sevimle nerede nasıl tanıştığımızı onun bana şimdilerde yazdığı benim masalımdan bir alıntıyla vermek istiyorum. Çünkü o, o kadar güzel anlatmış ki, ondan güzel yazamayacağıma karar verdim:

Pembe Şapkalı kız bir gün deniz kenarında bir ormana gider ve orada kendi gibi bir sürü şapkalı kıza rastlar. Ormanda uzun uzun yürüyüp ne olduğunu bilmedikleri bir şeyi ararlar hep beraber...Yorulup da geri döndüklerinde herkes ne aradığını ya da ne bulduğunu birine anlatmak ister...Pembe şapkalı kız sağına döner ama sağındaki zaten her şeyi biliyordur, hiç tanımadık birine anlatmak umuduyla soluna döner ve tam o sırada solundaki, henüz papatya saçları olduğunu bilmeyen kız da ona döner, aynı arayışın içindedir o

da...Gülümserler, konuşurlar... Ama en çok da gülerler, öyle çok gülerler ki gülmek isteyen herkes onlara koşar.

Bu masaldaki ‘Pembe şapkalı kız’ odur. Gülererek başlayan dostluğumuzun yolculuğunda gördük ki gülebildiklerimiz dışında, pek de benzer yönümüz yok. Üstelik zıtlıklarımız çok. Sanıyorum tamamen farklı karakter yapımızın bize öğreteceği dersler vardı. Dostluğumuzun iki yıllık İstanbul bölümüne ait, birbirimizi yanlış anlamaktan kaynaklanan nice kırgınlıkları anımsıyordum. Beni buraya getiren ve yerleşmemin bir anlamda ilk başlangıç nedeni olan bu arkadaşım, o bayram gezisinde bile, kötü yaşanmış anımız vardı. Ancak, ben yerleştikten sonra başlayan mektuplaşma sürecimizde, bana cevaben yazdığı ilk mektubunda şöyle diyordu:

Senin hayatındaki bu değişiklik beni ikinci bir nedenle de heyecanlandırıyor, o da mektuplaşacak olmamız. Yüz yüze gelip de konuşamadığımız birçok şeyi yazabilir, karakter farklılıklarımızdan doğan yanlış anlaşmaları satırlarda aşabilir ve kendimizi daha iyi tanıyabiliriz. (...) Tüm zıtlıklarımıza rağmen senin de dediğin gibi arkadaşlığımı çok seviyorum ve devam etmesini arzuluyorum. Ve senden öğrenebileceğim çok şey olduğuna inanıyorum.

Bu yazdığı doğru çıktı. Birbirimize çok şey öğrettiğimiz bir dostluk olmuştur bizimki.

Kasım ayının ortalarıydı. Duygu’nun çok sevdiğim annesi vefat etti. Hemen o gün ayırttığım biletimle İstanbul’a uçtum. Onun yanında olmak istiyordum. Benim için çok değerliydi, acısını paylaşmak istiyordum.

Ayrıca, sonsuzluğa uğurlayacağımız annesi benim de arkadaşım, son yolculuğunda bulunmak benim için önemliydi. Bir iki hafta önce arkadaşlarımız toplanmış, ona son ziyaretlerini yaparken ben onlarla beraber onun yanında olamadığım için son derece üzülmüş, elimden gelen tek şey olarak, ona bir mektup yazmış, okumaları için fakslamıştım.

Cenaze evinin trafiğinden sonra gece, Duygu’yla birlikte onların evine döndük. Dostum, benim oraya gelmiş, yanında bulunmuş olmamdan dolayı memnuniyetini dile getirdi. Annesiyle olan son günlerini konuştuk. Annelerle kızlarının ezelden beri süregelen çekişmelerini konuşuyorduk aslında. Yıllarca da bunu konuşmuştuk hep. Bir türlü üzerinden aşamadığımız, annelerimize olan kızgınlıklarımızı... O bu kızgınlıklarını, annesinin son günlerinde halletmeye çalıştığını anlatıyordu. Benim de annemle durumum pek farklı değildi aslında. Tabi ki onlar gibi zamanımız tükenmemişi şükür.

Annemle, oğlumun kardeşi doğarken hayatıma yaptığı müdahale sonucunda, yani tam bir yıl önce, görüşmeyi kesmiştim. Ona, bu ve benzeri davranışlarından hoşlanmadığımı anlatan uzun bir mektup göndermiştim. Mektubu yazmam tam bir ayımı almıştı. Her gece bilgisayarımın başına oturuyor ve yazıyordum. Yazarken özellikle suçlayıcı olmamaya özen gösteriyordum. Bütün anlatmak istediğim kendi duygularımdı. Bana olan davranışları karşısında neler yaşadığımı açıklamaya çalışıyordum. Tüm yaşamımı ele almış, örnekleriyle anlatmaya girişmiştim ki daha somut olsun. Yıllardır ona yüz yüze anlatamadıklarımı

yazmaya çalışmışım. Hep, duyarsa üzülür, kaldıramaz diye ertelediklerimi anlatıyordum satırlarımda. Yıllarca anlatmamış olmak, benim daha fazla üzülmemeye neden olmuştu, ama daha önemlisi; biriktirdiğim öfkem yüzünden arada ona gösterdiğim tepkilere çok şaşırıyor ve neden öyle davrandığımı anlamadığı için de üzülüyor, kırılıyordu. Kısaca onca sene konuşmamam ne bana ne de ona yaramıştı. Ben kızgınlık dağları oluşturmuş, zamanlı zamansız patlıyordum. O da benim her patlayışında şaşırıyor, kırılıyordu. Bir kaç kez konuşmaya yeltendiysem de konuşmanın sakini, iki tarafında birbirini duyar bir ortamda yapılamadığını görüp kesmişim. O nedenle de yazmak çok daha iyi bir çözüm gibi gelmişti. İnsan yazarken cümlelerini defalarca değiştirme şansına sahip oluyordu. Bu mektubu ona ulaştırmamın ardından İngiltere'ye gitmişim. Döndüğümde beri de sadece anneler gününde telefonla konuşmuş, birbirimize karşılıklı ziyarette bulunmamıştık. İstanbul'a her geldiğimde çoğunluk Duygu'da olmak üzere, arkadaşlarımla evlerinde kalıyordum. Bu bir yıl içinde annem evini satmış, yeni ev almış, bense ev inşa etmişim. İkimiz de bu önemli senemizde birbirimizin yanında olamamıştık.

Dostumun annesini yitirişi, beni annemi görmeye itti sanırım. Bir gün onu ziyarete gittim. Yeni evini ve yeni temkinli annemi gördüm. Ben de temkinli idim tabi. Konuştuğumuz konulara özen gösteriyorduk. Birbirimize fazla dokunmamaya dikkat ediyorduk. Evimi konuştuk. Taşınınca onu almaya geleceğimi söyledim. Bana yardım etmek istiyordu. Ev yerleştirmekte çok becerikli olduğunu biliyordum. Ziyaretimi çok uzun tutmadan kalktım ve son yıl evim gibi benimsediğim, üstelik bir odamın bile olduğu Duygu'nun evine döndüm. Cenaze kalktıktan sonra fazla oyalanmadan inşaatın son toparlanma işleri için küçük beldeme geri döndüm.

Nihayet yerlere sürülen vernikler için geçmesi gereken süre bitmişti. Evi temizletmek için birini bulmam gerekiyordu. Kırmızı küçük evimde temizlik için gelip giden herhangi biri yoktu. Ev o kadar küçüktü ki temizliğini ben kendim halledebiliyordum. Ama şimdi üç misli büyük bir eve taşıyordum. Cam çerçeve ve kepenk sayısı olarak bakılırsa çok daha büyük farklılıktan bahsedilebilir. Kısaca bu evin temizliği beni kesinlikle aşardı.

Böylece temizliğe giden kadınlar üzerine araştırma yapmaya Hülya ve Selma'dan başladım. Onlar benim değişmez danışmanlarımdı. Nitekim Hülya benim köyde oturan bir kızcağzın adını söyledi. Onun ortağına da gidiyormuş, çok memnunmuşlar.

Bu şekilde tanıdım, güler yüzlü, pozitif enerjili, her zaman ölçülü davranmayı bilen, özel yaşamıma hep saygılı olmayı beceren, dedikodudan uzak sohbetleri olan temizlikte ve sebze bahçemdeki en büyük yardımcımı. Şansım beni yine olabileceğinin en mükemmeliyle buluşturmuştu.

Ve taşınabileceğim gün gelip çatmıştı. Benim yardımsever yardımcım Doğan o gün için bir kamyonet ayarlamıştı. Eşyaları taşımak konusunda da bana kendisi ve yakın arkadaşı bir başka genç adam yardım edecekti.

Ben o güne kadar bütün dolaplarımı boşaltmış, kutulamıştım. Kırmızı evimdeki son günlerimi kutular arasında yaşamıştım. İstanbul'daki taşınmalar gibi değildi bu kez. Nakliyeciler firmalar gelip yarım günde bir evi toplayıp, diğer yarım günde de yeni eve taşıyorlardı

adamı. İstanbul'dan buraya göç ederken, yine evi ben değil de Alastair toparlamış ve kutulmuş olduğu için, bu benim ilk deneyimim sayılırdı.

Taşınırken ahlama eniştem de Fethiye'den gelmişler ve kırmızı evde bekleyen ekip olmuşlardı. Ben ve Alastair yeni evde karşılayıcı ve yerleştirici ekiptik.

Alastair'le fırın, bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, termosifon gibi aletlerin su ve elektrik montajlarını yapıyorduk ki hemen kullanılabilir olabilsinler. Bu taşınma, yağmurlu bir fırtına gününe denk düşmüştü. Akşam saati bütün yardım edenler yorgunluktan perişan haldeydiler. Onlara nasıl teşekkür edeceğimi bilmez bir halde uğurladığımda en son Alastair kalmıştı. O da yorgunluktan perişan görünüyordu. Bana yalnız kalıp kalamayacağımı sordu. Dağ başında ilk gecem ve yaşayacağım ilk fırtına olacağını düşünmüştü herhalde. 'Kalırım merak etme sen git' dedim. O da gitti.

Büyük parça eşyaları yerlerine yerleştirilmiş ama dolap içleri henüz kolilerde bekleyen bir evde yapayalnız kalmıştım. Telefon bağlantım bile yoktu.

Son iki senede yaşadığım kırk metrekaarelik küçük evden sonra bu ev, bir uçtan bir uca git git bitmiyor hissi verecek şekilde büyük gelmişti.

Yazık ki mutfak tezgâhi yetişmemişti. Aliğa aşıplarından olan tezgâhi, Cenap'ın rehberliğinde marangozum yapmıştı ama montajından sonra üzerinin sudan etkilenmemesi için yapılması gereken kemikleştirme çalışması zaman alıcı bir uygulamaydı. Kuruma ve vernikleme adımlarını taşınma sonrasına bırakmıştım. Bu yüzden evde mutfak yerleştirmek pek mümkün değildi. Çünkü tezgâha sürülen malzemenin her katından sonra zımpara yapılıyordu. Tezgâh tümüyle bitmeden de seramik evye takılmıyordu. Sonuçta mutfağın ortasında yığılı pek çok kutu, yıkanıp yerleştirilemeyeceği için boşaltılmadan öylece duruyordu. Kırmızı evde son günlerimde kullandığım acil mutfak eşyalarımı, koyduğum kutudan bulup çıkarmaya çalışıyordum.

Misafir banyomun lavabosu kocaman bir tezgâha gömülü idi. Böylece bu banyo tezgâhi, şimdilik geçici mutfak tezgâhim ve eviyem olacaktı. Kutudan bulup çıkardığım bir tencere, iki tabak, bir bardak gibi acil kap kaçakları yıkamaya ve akşam için kendime hazır bir çorba yapmaya çalışıyordum. Tabi bir de uyumak için yatağımı yapmam gerekiyordu. Dışarıda yer yerinden oynuyor, ben ilk kez ormanlık bir alanda oturmanın ne demek olduğunu anlıyordum. Çakan şimşekler, düşen yıldırımlar korkunç sesler çıkarıyordu. Hepsine alışmalıydım. Bu benim kendi seçimimdi ve doğal güzelliğin öteki yüzü de anlaşılabilir doğal afetlerdi. İşte tam o sırada zilim çaldı, kapıdaki camdan Alastair görünüyordu. Sanırım içine sinmemiş ve bana biraz da yiyeceklerle beraber, ilk gece için yoldaşlık etmeye gelmişti. Zarif bir şekilde, korkacağımı düşündüğünü söylemeden, sadece ilk gece kutlaması yapmak için geldiğini dile getirdi. Ne duyarlılık değil mi?

Sonraki günlerde de yorucu yerleşme ve eksiklerin montajı çalışmalarını, akşamları pestil gibi aşağı beldedeki evine inmek yerine, kendi odası olarak benimsediği misafir odamda kalarak yaptı sağ olsun. Aydınlatma elemanlarıyla duvarlara asılacak tabloların yerlerini beraberce belirliyorduk, sonra onun yalnız ve sessiz çalışma isteğine saygı duyarak göz önünden, ayakaltından yok oluyordum.

O günlere dair belleğimdeki en belirgin anılar termosifon ve şömineyle ilgilidir.

Termosifon, eniştemin bana verdiği eski bir aletti. Kırmızı eve taşındığımda vermişti. Onlar güneş enerjisi kullandıklarından bu alete gereksinimleri kalmadığını düşünmüştü. Kaç yıllık alet olduğunu bilmiyordum ama anlaşılabilir kazanı çürümüş. Taşındıktan sonraki gün aniden sıcak su fişkırtmaya başladı. Buhardan göz gözü görmezken Alastair, aletin duvara

aslı olduğu ardiyeye daldı ve onu kucakladığı gibi duvardan söküp bahçeye attı. İnanılmaz bir refleks mi diyeyim yoksa inanılmaz bir güç mü diyeyim bilemiyorum. Altmış litrelik (tabii içindeki su, tazyikle boşalınca daha az kalmıştır) koca bir termosifon nasıl kucaklanıp duvar askılarından alındığı gibi üç adımda bahçeye fırlatılır bilemiyorum. Sonra, aletin soğumasının ardından kazanımı inceledi. Çatlağı fark etti ve en yakın kasabada kaynak yaptırmak üzere gitti.

İkinci olay da yaptırdığım saç şöminelerin baca içlerindeki kapaklarıyla ilgilidir. Bu kapakların kumanda edilebilmesi için kaynatılmış kollar duvarlardan öylesine çıkmış duruyordu. Onlar için güzel topuzlar bulmayı düşünüyordum ama bulamamıştım. Sonra fark ettim ki ikisi de benim boyumdan çok yukarda duruyorlardı, bir şekilde yapılacak bir mekanizmayla bu kapaklara kumanda daha aşağılara bir yere indirilmeliydi (de nasıl?) Dostum mutfaktaki için, bir fikir geliştirmiş, tornacıda yapacağını söylüyordu. Ancak salondaki şöminenin kapağında bir dengesizlik söz konusu idi. Yanan odunlarla ısınan saç şömine genişliyor ve kapak bir şekilde boşta mı kalıyordu nedir? Bilinmez. Bilinen ya da yaşanan tek gerçek vardı ki baca kapağı küt diye kapanıyor ve bacadan çıkamayan duman bir anda salonu dolduruyor, boğulmaktan zor kurtuluyorduk. Onun boyu uzun olduğu için hemen kumanda kolunu penseyle yakalayıp çeviriyor kapağı açıyordu. Dumanın bacadan çıkışını böylece tekrar sağlıyorsak da onun penseyle devamlı o kolu tutarak yaşaması imkânsızdı! Bu rezalete ancak bir gece dayanabildi.

İkinci gece ben içerilerde bir dolap yerleştiriyordum. Onun uzun süre ortalarda dolaşmadığını fark ettim ve ne yaptığını merakla, mutfaktan geçip salona doğru yürürken salonun kapılarının kapalı ve kapıya da, hani sanki ben girmeyeyim diye İngiliz meşe duvar vestiyerimin dayanmış olduğunu fark ettim. Vestiyerin iki yanında kalan küçük cam parçacıklarından içeriyi görmeye çalışıyordum ama gördüğüm kadarıyla salonda kimse yoktu. Gerçi bir sürü ses geliyordu. Vurma, kesme ve daha ayırt edemediğim bir sürü ses... Belli ki oralarda bir yerde olmalıydı ama nerede? Kapıyı açamıyor içeri giremiyordum. Meraktan çatlayacaktım. Bunca ses varken o neredeydi? Aklıma evin dışından dolaşıp salonun veranda kapılarından içeri iyice bir bakmak geldi, oradan bakınca görmemek mümkün değildi. Verandam henüz olmadığı için bahçeden, yani salon seviyesinin aşağısından bakabiliyordum. Öyle ya da böyle, salonun içini olduğu gibi görüyordum ve o, salonda yoktu. Bahçede inşaattan kalma briket tuğlalar bulup üstüne çıktım ve balkon kapısına ulaştım. Açıp içeri girdim. Girince anladım: o, şöminenin içinde idi. İnanılmaz ama gerçek. Bir insanın o bacadan sığabileceğini düşünemezdim bile. Ama anlaşılabilir o bir gece önce iyice incelemiş ve o bacaya girebileceğini görmüştü. Ona, "Orada ne yapıyorsun?" demek ne kadar anlamlı oldu bilmiyorum? Ama şaşkınlıktan daha başka neler dediğimi bugün tam olarak anımsayamıyorum. Hatırladığım, elinde kestiği baca kapağıyla birlikte yavaş yavaş şöminenin bacasından çıktığında, yarı çıplak ve her tarafı kurumla kaplıydı. Kapkara yüzünde iki derin mavi göz irkiltici idi. Ter içindeydi, hemen bahçeye atladı ve üstüne giysilerini giyip evine, yıkanmaya gitmek istediğini söyledi. Belli ki çok sıkıcı bir iş yapmış, hey heyleri başına toplanmıştı. Sonradan klostrofobisinin olduğunu da öğrenecektim. Benim için bu yaptığı neyle ifade edilebilir ki?

Yaptığı hiçbir işi yarım bırakmama özelliğinin yanı sıra, estetik kaygıları da olan bir insandı. Kesip attığı kapağın duvardan çıkan kolunun yeri boş bir delik olarak kalmıştı. Onu derhal alçıyla kapatmış, pembe duvar boyasının kalaniyla da boyama işlemini yapmıştı. Artık eski durumun hiçbir izi kalmamıştı. Bize göre o kapağın fazla bir önemi yoktu, onun için

kapağın kesilmesinden memnunduk o günlerde. Hâlbuki daha sonra yaşayarak görecektim, o kapağın ne kadar önemli olduğunu. Tam üç sene sonra demirciye bir kapak yaptırдыm, ama bu kez sistemi daha farklı. Artık zamansız düşüp kapanmıyor!

Henüz kırmızı evimde taşınma kolilerimi hazırlarken Nermin'den bir telefon almıştım. Artık kullanmayı düşünmedikleri üç kişilik bir koltukları varmış. Ben çok daha büyük bir eve taşınacağıma göre bu koltuğa ihtiyaç duyabilirdim. Eğer istersem kılıfıyla birlikte aldırabilirdim. Şöyle bir düşündüm, evin iç dekorasyonunu tamamen elimdeki eşyalara göre planlamış, pencerelerin yerleriyle yüksekliklerini bile bunlara göre açtırmıştım. Başından beri neyi ne yapacağımı o kadar iyi planlamıştım ki böyle ani değişikliklerin yaratacağı durumlara pek sıcak bakmıyordum. Ama birden, bahçe katındaki çalışma odam aklıma geldi. Orada böyle büyük bir koltuk olması bayağı işe yarayabilirdi. Almaya karar verdim. Ayrıca, annemde duran eski bir yağlı-elektrikli kaloriferim vardı.

Bu iki eşyanın İstanbul'dan getirilme konusu, dadaş mimar Ali'nin yardımıyla bir sorun olmadan atlatıldı. Şantiyesine malzeme getiren kamyonlardan biriyle gelen eşyalar, bir akşam vakti eve girdiler. Bahçe katındaki oda henüz kolilerle dolu olduğu için koltuğu salona aldım. Alastair'le koltuğun ambalajını açtığımızda bir de ne görelim. Koltuk neredeyse sipariş üzerine yaptırmış olabileceğim bir renkte değil miydi? Duvarları pembe salonda, halısından perdesine diğer renkler, bordo ve gülkurusu tonlarında düzenlenmişti. Bu koltuk da düz bir gülkurusu kumaşla kaplı değil miydi? Salona çok yakışacaktı ama ben, iki pencerenin arasına, iki kişilik yüksek arkalı koltuğumu koymayı planlamıştım, hatta Alastair'le duvardaki tablonun boyunu bile ona göre ayarlayıp asmıştık. Salonda fazla kalabalık koltuk olsun istemiyordum. Baştan beri az ve sadelikten yana idim. Şimdi bu kocaman koltuk, boyutları itibarıyla iki pencere arasına yerleşebilirdi belki, çünkü arkası yüksek değildi ama salonu kalabalık hale getirecekti. Hiç sevmiyordum planlarımın bozulmasını, hem de hiç.

İkilem yaşamaktan hiç hoşlanmam. Köşelerim çoktu anlayacağınız, onun için de üstüme üstüme geliyordu bütün köşe törpüleyiciler.

Koltuğu yerleştirdik. Böylece salonda uzun oturma durumlarına imkân çıkmıştı. Ondan sonra koltuğun bahçe katına inme şansı hiç olmadı, çünkü her kalmaya gelen arkadaşım o koltuğun hem yerine çok yakıştığı, hem de çok rahat olduğu konusunda ısrarcı çıktı. Ayrıca yalnız yaşıyormuş gibi görünen ama kalabalıkların kadını olan bana da, çok gerekli bir eşya oldu. Kısaca koltuk kendi kendini kabul ettirmişti, yapabileceğim hiçbir şey olmadı, olamadı.

Taşındıktan bir hafta sonra iş toplantısı için İstanbul'a gittim. Annemle konuşmuştuk, onunla beraber geri dönecektim. Bana evi yerleştirmemde özellikle de mutfağı yerleştirmekte yardımcı olacaktı. Evimi de çok merak ediyordu doğal olarak. Bense onun dağ başında bir ev için neler diyeceğini merak ediyordum. Böyle bir ev annemin değil de rahmetli babamın tarzı olabilirdi ancak.

İş yerimde biten sezonun sonuçlarını değerlendirdiğimiz, gelecek sezon için de yeni stratejiler belirlediğimiz toplantılar yapıyorduk. Yeni sezon için ürün yelpazemizi genişletmeye karar vermiştik. Pazara, özellikle benim bölgemde çok kullanılan yeni bir ürünle girmek istiyorduk. Bu konuda pek çok rakip firma vardı ve fiyatları da çok çeşitli idi. Buna göre ithal edilecek ürünün piyasada rekabet şansı olup olmayacağını saptamaya

çalışıyorduk. Şubat ayında Antalya’da yapılacak gıda fuarına katılıp katılmamayı konuşuyorduk. Katılmasak bile gezip yeni ürünün piyasasını araştırabilirdik.

İş toplantısından kalan zamanda Duygu’yla sohbet ediyorduk. Biten evime yerleşme çalışmalarımı, hâlâ kullanamadığım ama İstanbul’a gelirken verniğinin son katını sürdürdüğüm mutfak tezgâhımı anlatıyordum. O da benimle, henüz bir ayı dolmamış anne acısının ardından yaşadıklarını paylaşıyordu. Bir ara fırsat bulup inşaatın çıkan borcu konusunu açtım Duygu’ya. Hesapsızca benim evime harcanan paradan kendimi sorumlu tutuyor, bu suçtan kurtulmak için evi satmak isteğimden söz ediyordum. Beraberce çıkmış olduğumuz yolculuğu, kurduğumuz hayalleri, ortak projemizi böylesine ani bir kararla yarım bırakıp gitmek istediğimden bahsediyordum.

Aslında, o anda yaptığının bu olduğunun, çok fazla bilincinde olduğumu söyleyemem. O anda ben sadece, kendime yüklediğim suçu temizlemek istiyor, başka da bir şey düşünmüyordum. Sanırım sadakatsizlik örneğini daha iyi veremezdim. (Büyük bir iç çelişki yaşadığımı görüyorum şimdi. Yani tam üç yıl sonra dönüp de bakılınca, bütün suların durulmasının ardından her şey ne kadar da farklı görülüyor. Bir taraftan borç ödemeyi namus meselesi görüp, diğer yandan ortak projeyi ortada bırakmak gibi bir değer kıymet bilmezlik yapmak.)

Bugün o davranışlarımın nedenlerini araştırıyorum; sanırım çocukluğumda atılan tohumlarla boy veren ağaca dayanıyor. Eğilip bükülmemeye çalışan ağaca... Oysa ağacın kırılıp ölmemesi için esneklik yetisine sahip olması gerekir.

İşte bu esnekliği öğrenmek için, bir kaç sıkı fırtına yaşaması, üzerine olmasa bile yakınlarına yıldırımlar düşmesi gerekiyormuş.

Çocukluğum, bütün aile üyelerimin sonsuz güven duyduğu, başaramayacağım hiçbir şey olmadığı sözlerinin oluşturduğu, kocaman destek şemsiyesi altında geçti. Paraşütüm her zaman bu güven rüzgârlarıyla doldu ve ben uçtum uçtum uçtum. Bana sağlanan bu özgüven hissinin hayatımı hep kolaylaştırdığını düşünürdüm. Aileme göre ben, hep doğru seçimler yapan, her zaman doğru kararlar veren, her zaman başaran, hiç yanılıya ya da yanlışla düşmeyecek bir çocuktum. Bundan o kadar emindiler ki hiçbir zaman kontrol bile edilmezdim.

‘Mükemmel olmak’. Benim aldığım mesaj buydu. Her zaman ‘bayan doğru’ olmak. (Neye göre ‘doğru’?) Kendime yanlış yapma özgürlüğü hiç tanımadım. Bu izni vermek aklımdan bile geçmiyordu. Yaramaz bir ablanın uslu kardeşi olarak büyümüştüm. Kötü (ne demekse?) davranışlara karşı gösterilen, örnek davranışların temsilciliği sanki benim sırtımdaydı. İşte bu çocuk, yaptığı ev çok güzel olsa bile, hesabını şaşırdığı için, hatalı davrandığına karar vermiş, kendini affedememişti. İnsan olmanın gereklerinden başta geleninin, ‘hata yapabilme durumu’ olduğunu anlaması, bu kadar zamanını alacakmış besbelli. Bu kadar zamana yayılmış dersleri varmış, çaresiz.

Üçüncü yıl: Yeni yaşam

Annemle beraber yeni yaşamıma doğru uçarken, aynı uçakta Sevim de annesiyle yeni yaşamına uçuyordu. Yazgılarımız bizi yine birlikte bu beldeye doğru götürüyordu. O, benim boşalttığım küçük kırmızı eve yerleşmeye geliyordu. Annesi ona yardım etmek, hem de ayrılık sürecine alışmak için yanında idi. Annemle benim hikâyemse biraz daha farklı, ama özde aynıydı. Biz iki arkadaş, annelerimize evlerimizi ve buna bağlı olarak yeni yaşamımızı ilk kez gösterecektik. Bunun için de hafiften kaygılıydık. Bir seçim yapmıştık ve hayat boyu onay beklediğimiz mercilerle seçimlerimizin sonucuna doğru yolculuk yapıyorduk. Karlı bir İstanbul havasında gecikmeli kalkan uçağımızda annelerimizin duyguları neydi acaba? Yazgı onları, bizler nedeniyle aynı konuma, hem de aynı zamanda sokmuştu. Kaygıları yüzlerinden okunan, aynı zamanda da serüvenci kızlarının yanında olmaya çalışan anneler...

Karlı bir alandan kalkan uçak, güneyin yumuşak iklimine gece vakti iniş yaptı. Annemle beni, arabamı kullansın diye bıraktığım Doğan karşıladı.

Sevimleri karşılamaya gelen taksiyi Zeliha göndermişti. Onlar evlerine yerleşene kadar Sibel'le Cenap'ın otelinde konaklayacaklardı. Birbirimize şans ve kolaylıklar dileyerek, tekrar görüşmek üzere ayrılmıştık o gece.

Doğan'la yol boyu sohbet ede ede geldiğimiz beldede onu evine bıraktıktan sonra, annemle beraber köyün yoluna tırmanmaya başladık.

İstanbul'da bulunduğum günlerde Alastair benim evimde, son dokunuşlar, ince ayar denilen işleri gerçekleştirmek üzere birkaç gün kalacaktı. O nedenle gecikme yapan uçağımızı beklerken onu aramış ve evin içinde yakacak odun kalıp kalmadığını sormuştum. İçimden cevabın 'kaldı' olması için dua ediyordum ama o, odunları yaktığını, tahminine göre bitirdiğini söyledi. Yapacak bir şey yoktu. Annem ilk andan itibaren benim yaşam şartlarıma tanıklık etmeye başlayacak ve eve odun taşımama yardım edecekti. Sonra şömineleri birlikte yakacak ve evin ısınmasını bekleyecektik biraz üşüyerek. Arabayla köy yoluna tırmanırken, bunun sıkıntısını çekmeye başlamıştım bile. Annemse o konforlu arabamdan sonra nasıl böyle tangır tungur bir araç aldığımı soruyordu. Zaman geçip de, yolların durumunu gördükçe, neden böyle bir araba seçtiğimi anladı ve yorumlarına başladı: "Seni bu yollarda kesseler kimsenin ruhu duymaz. Bu araba burada bozulsa başına neler gelir biliyor musun?" (Ben bilmiyordum ama onun nasıl bilebildiğini merak ediyordum doğrusu!)

Bu tarz cümleleri duymaya önceden hazırlamıştım kendimi, o nedenle fazla takılmadım. Gece karanlıkta çıkan herkes böyle düşünebilirdi. Çoğu arkadaşımı inşaatı gezdirmek için gündüz gözülle çıkardığımda bile duymuştum buna benzer korku hikâyeleri.

Eve yaklaşırken birdenbire fark ettim ki evde ışık yanıyordu. Bahçeye girince de iki bacadan çıkan dumanları gördüm. Arabanın sesine kapı açıldı ve Alastair kapıda belirdi. Benim telefonumdan sonra içine sinmemiş ve motoruna atlayıp eve gelmiş. Bahçeden odun taşıyıp iki şömineyi de ağzına kadar doldurup yakmış, evi ısıtmıştı. Gecikmeli kalkan uçağımız nedeniyle de geçen sürede bayağı ısınmış ve aydınlatılmış evde annem dolaşırken çok mutluydu.

Alastair'i görüp de sevindiğim en önemli gün o gündü herhalde. Benim için ne kadar önemli bir iş yapmıştı. Bu kadar duyarlı dostları kendime çekebildiğim için bütün yaşamıma teşekkür borçluyum. Annemi tanıyor ve bizim anne-kız ilişkimizin gidiş hattını biliyordu. Annemin evi ilk gördüğündeki duygu ve düşüncelerinin önemini kavrayacak kadar duyarlı bir adamdı bu İngiliz.

Annemin evimle ilk tanışması böyle sıcak ve sevecen bir ortamda gerçekleşmişti. Yarım saat kadar beraber sohbet ettik ve dostumu evine uğurladık. Onun günlerdir kullandığı misafir odamın, yeni sahibi gelmişti. Ayakları uğurlu gelmişti ki o oda, yıllarca her mevsim pek çok misafiri keyifle ağırladı.

Sonraki günler, annemle mutfak malzemelerinin kolilerini açıp, yıkayıp yıkayıp yerleştirdik. Artık mutfak tezgâhım ve eviyemi kullanabilmenin mutluluğunu yaşıyordum. Tezgâh altı örtüleri için aldığım sarı zemin üzerine küçük desenli kumaşları annem dikerek yerlerine taktı. Mutfak çok sevimli bir görüntü almıştı. Aynı düşlerimdeki mutfağı gerçekleştirmiştim. Köy usulü ama alışkanlıklarına uyumlu, mümkün olduğunca dolapsız açık bir mutfak. Planı yaparken 'evin kalbi' diye düşündüğümüz mutfak tam da bir kalp şeklinde çalışıyordu. Evin iki yönüne akış onun içinden oluyordu. Sanki yaşam için gerekli kanı pompalıyordu her iki kanata.

Gece ve gündüz yaktığım iki şömine evi ısıtıyordu ama benim yatak odama küçük bir elektrikli kalorifer takviyesi gerekmişti. Evimiz sıcak keyfimiz yerindeydi.

Annemle aşağı beldeye indik ve kırmızı eve yerleşmeye çalışan arkadaşşıma uğradık. Her evin, içinde yaşayanın ruhuna göre nasıl da farklı şekle büründüğünü bir kez daha fark ettim. Bizler evlerimize ruhlarımızı veriyorduk adeta. Girdiğim evi neredeyse hiç tanıımıyordum. Sanki iki sene boyunca orada oturan ben değildim. Öylesine değişmiş geldi her köşesi. Yabancıladım birden. Ama o, artık Sevim'i yansıtıyordu her şeyiyle ve ben, onu artık bu yeni görüntüsü ve enerjisiyle kabul edecektim. Nitekim zamanla yabancılamam azaldı ve yok oldu.

Arkadaşım evinde yatabilecek duruma geldiğinde, İstanbul'dan babası ve kardeşi de arabayla onun yeni yaşamına 'hayırlı olsun' demeye gelmişlerdi. Böylece aile büyük kızlarının İstanbul'dan kanatlanıp uçuşunu hem hüzün, hem de neşeyle kutlamak için bir arada idiler. Sanırım aileler bugünler için var olmalılar. Üyelerinin vermiş olduğu kararları saygıyla karşılayıp yanında olmayı bilmek her ailede gerçekleşmiyor yazık ki. Sevim'in yaşadığı bu tabloyu kıskanmamak elimde değildi. Ben de attığım her adımda ailemi yanımda görmek isterdim. Zamanla kabul gördüğüm doğru, ama galiba en büyük ihtiyaç anı, adımların atıldığı zamandır ve ben son yıllarımda annem tarafından devamlı yalnız bırakılıyordum.

Pazar günü annemi evde bırakıp pazara inmek üzere evden çıkmış, köye inen toprak yolda ilerliyordum. Önümde bir kadın ve iki çocuk yürüyordu. Mevsim kıştı ama onlar yabancı turisttiler ve bu durum alışılmışın dışındaydı. Alternatif tatil köyü kapalı olduğuna göre bu insanlar nereden çıkmıştı? Şaşkın bir şekilde, yanlarına gelince arabamı durdurdum ve selamladım onları. İngiliz İngilizcesi konuşuyorlardı. Aşağı beldeye gideceklerini söyleyince arabama davet ettim, bindiler. Yol boyu sohbetimizde İngiliz olduklarını, pazara alışverişe indiklerini, çünkü bu köyde yaşadıklarını söylediler. Buyurun bakalım, köyde benden habersiz İngilizler yaşamaya başlamış (!). "Nerede oturuyorlardı, ne zaman taşınmışlardı, bu çocuklar henüz okul çağında idiler ve bu köyde ne işleri var?" gibi bilumum ahiret sorusunu, benim yaşlarımda görünen kadına art arda sormaya başladım. Yanıtlar oldukça sıra dışı idi. Artık çok iyi inanıyordum. Sıra dışı yaşayanlar birbirlerini buluyorlar. Bu hayatın düzeninde bu kesinlikle var.

Kadının adı Jenny idi ve benden iki yaş büyüktü. Çocuklardan; oğlan 9, kız 12 yaşında. Onları sistemin okullarında okutmamaya daha kızını okula başlar başlamaz karar vermiş. Söylediğine göre kız da okuldan ayrılmak istemiş ve evde eğitime başlamışlar.

Uzun yıllardır düşündüğüm bir olguydu bu: Çocuklarımızı okula göndermemek, istemediğimiz bilgilerle donanmalarına engel olmak. Okullarda öğretilen pek çok şeyin çöp olduğunu düşünürüm. Çöp olmayan bilgilerse, veriliş sistemi uygun olmadığı için havaya gidiyor. O nedenle evde eğitim sistemi diye bir şey olmalı ve bu kabul gören bir sistem olarak da yaygınlaştırılmalı diye bir ütopyam vardır öteden beri. Jenny'nin bunu uyguladığını duyunca neredeyse boynuna atlamadığım kaldı. Evet, onu yeni tanımıştım ama fikir birliği beni ona hemen yakınlaştırmıştı.

Çocuklardan erkek olanı yaşına göre bayağı bilgece konuşuyordu. Hani bir deyim vardır 'büyümüş de küçülmüş' diye, işte aynen öyle. Boyundan büyük laflar ediyordu ama işin güzel yanı saçmalamıyordu. Kadın kocasından boşanmış, evini bir yıllığına kiraya verip tatile çıkmıştı. Üç ayı burada bu köyde geçireceklerdi. Hayatın bizzat kendisinin, çocukları eğitmesine izin vermişti.

Pazar alışverişimizi beraberce tamamlayıp köye döndüğümüzde onları evlerine bıraktım. Böylece hem nerede oturduklarını gördüm hem de ev sahibi olan köylüyle iletişimlerinde aksayan konularda yardımcı oldum. Her gün köylüden istedikleri ekmek, yumurta, sütle yakacak odun konusunu fiyatlarıyla anlaştılar. Sonra hep beraber benim eve gittik. Böylece birbirimize ne kadar yakın oturduğumuzu anladık. Annemle tanıştılar.

O gün başlayan bu dostluk onların üç ayı dolana kadar sürdü. Jenny sık sık bana yürüyerek geliyordu, uzun uzun sohbetler ediyorduk. Konularımız çokluk kadınlık sorunları ve yeniçağ (new age) bilgileri üzerineydi. Birbirimizi yemeğe davet etmeyi seviyorduk. Çocuklar, okul tatilinde gelen oğlumla da iyi anlaştılar ve hep beraber güzel vakit geçirdik. Taşındıktan sonraki ilk aylarımı böyle güzel bir dostluğun desteklemesi çok hoş oldu benim için. Ayrılırken birbirimizi çoktan kız kardeş ilan etmiştik bile... İngiliz'in cana yakın olanı az bulunur, ben onu da bulmayı becermişim hem de kış günü güney Ege'nin bir dağ köyünde.

Şimdi Jenny'nin, köydeki o evi nasıl bulduğu sorusunu kafaları daha fazla kurcalamadan açıklayayım: Yaz aylarından birinde alternatif tatil köyünde kalan bir İngiliz kadın, köyü çok beğeniyor ve bir ev kiralamak istiyor. Her yıl belli bir süreyi bu köyde geçirmek istiyor. Evi kullanmadığı zamanları da çevresinden bulacağı insanları göndererek değerlendirmeyi akıl ediyor. Kısaca daha önce bahsettiğim İngiliz girişimciliğine iyi bir örnek daha. Kiraladığı tipik eski köy evine yatak, masa, sandalye, elektrik ocağı, fırın, mutfak araçları, yorgan, çarşaf, pike, battaniye gibi yaşam için temel eşyalarıyla doldurup, boya badanaıyla şirin bir konaklama yeri yaratmış oluyor. Evin sahibi de aynı bahçede hemen yakın bir başka evde yaşıyor. Böylece günlük köy besinlerini kalanlara belli bir ücret karşılığı sağlıyor, onlara soruları ve sorunlarında yardımcı oluyor. Bence hem bu köylü, hem de kiralayan İngiliz kadın adına mükemmel bir turizm çözümü. Keşke bu tip işletmeler yaygınlaşabilse.

Annemden sonraki ilk misafirim Duygu oldu. Heyecan içinde kalkıp gelmişti. İnşaatın son zamanlarını hiç görmemişti. Annesinin hastalığıyla, yaşamdan kopuk yaşamıştı son aylarını. Kendi inşaatına ait talimatları da veremediğinden, Osman da onun tekrar yaşama dönmesini bekliyordu devam etmek için.

İçeri girer girmez, gördüğü evi çok sevdi. Gözlerinden onun ne kadar etkilendiğini okuyabiliyordum. Beni kutladı. Ben de ona 'beraber yaptık' dedim. Biz iyi bir takımdık. Ona, "Eve girdiğim gün çok yorgun olacağımı umuyordum, artık bir hafta yataktan kalkmam diyordum, ama tam tersi, müthiş bir enerjiyle dolarak çıktım bu süreçten," dedim. Sonuç bana, kendime güveni getirmişti, daha nice inşaat yapabilirdim sanki.

Ev hediyesini bana aylar önce almıştı. Benim Kekova'da görüp çok beğendiğim döküm sobayı İstanbul'da bulmuş ve göndermişti. Soba, tasarımı, boyutları ve üzerindeki işlemleriyle o kadar zarif bir mobilyaydı ki başköşeye yerleşebilirdi.

O gece en yakındaki komşum olan köylü, oğlunu evlendiriyordu. 'Oku' denilen davetiyeyi getirmişti bir kaç gün önce. Adı her ne kadar 'oku' olsa da okunacak hiçbir şey yoktu. Dağıtılan şey, bir havlu ya da mendildi. Bu düğün, taşınmamdan sonra köydeki ilk

sosyal olay olacaktı. Ayrıca komşum olmasının da önemiyle bir saatliğine de olsa gitmek istiyordum. Aralık ayının sonunda bahçede yapılacak bu düğünde, biraz donarak da olsa adetleri görmek ve birlikte eğlenmek ilginç olacaktı. Alastair de davetliydi, beraber gitmeyi planlamıştık. Duygu'nun geldiği ilk gece olmasına karşın ona durumu anlatıp bir saatliğine izin istedik. O da duş alıp biraz dinlenirdi bu sürede. Onu öylesine bırakıp düğüne gittik. Hiç aklıma gelmemişti 'korkar mısınız?' diye sormak.

Düğün, kızın kaçırıldığı bir düğün olduğu için böyle kış mevsiminde yapılmış. Genelde yaz ve sonbaharlarda evlenirlermiş. Biz bir Aralık gecesinde üstümüzde kazaklarla oyun havası eşliğinde göbek attık. Gelinle damadın başlarının üzerinde kına tepsisinin tutulduğunu seyrettik. Biraz bir şeyler yedik ve geldiğimize çok sevinen düğün sahibine İstanbul'dan gelen evdeki misafirden söz edip izin istedik. Köydeki ilk düğün ve belki de gördüğüm en güzel düğün bu oldu. Çünkü gelin ve damat beraberce eğlendiler. Ondan sonraki düğünlerin hep kına gecelerine gittim. Kınalar sadece taraflardan birinin kutlaması halinde olduğundan, pek düğünmüş hissi vermiyordu.

Eve döndükten sonra Duygu'ya sormuştum korkup korkmadığını; korkmamıştı. Yıkanmış, kocasıyla telefonda konuşmuştu. Evet, evde bir araba telefonum vardı. Hani şu ilk kullandığımız kocaman kutulu olanlardan. Refik arabasının artık kullanılmayan telefonunu bana göndermişti. Cep telefonunun çalışmadığı bu vadide belki araba telefonu çalışabilirdi. Ne de olsa daha yaygın yansıtıcıları vardı. Gerçekten de zaman zaman güzel sinyal geliyordu ve konuşma imkânı bulabiliyordum.

Duygu'nun geliş sebebi aslında sadece bana güle güle otur için değildi. Kendi üzerine alınmış iki parçalı arazinin Saadet için alınmış parçasının devir işlemini de gerçekleştirecekti. İstanbul'da sözleşmişler, devir işlemini yıl değişmeden yapmaya karar vermişlerdi. Ertesi gün Saadet de burada olacaktı ve hep beraber işlemleri yapmak için muhtara gidilecekti.

Gerçekten de ertesi gün üçümüz bir aradaydık. Herkes mutlu görülüyordu. Hayaller gerçekleşiyordu. İşte birinci adım bitmişti bile. Benim evim artık yaşanabilir bir hale gelmişti. Duygu duraklama devrini bitirip yeniden inşaatına hayat verecekti. Saadet ise belki de en güzel atölye çalışmalarını yapmak için aldığı toprağı, şimdi kendi üzerine geçiriyordu. Yani ben böyle düşünüyordum o gün. Herkes amaçları yolunda ilerliyor sanıyordum. Oysa sonra yaşananlar hiç aklıma gelmeyecek sahnelerdi. 'Dal rüzgârı affetse de kırılmıştı bir kere' cinsinden yaşandı her şey.

Saadet de biten evimi çok beğenmişti ve beni sürekli kutlayıp duruyordu. Ben de heyecan içinde birçok detayı anlatıyordum. Nasıl başardığımı anlattırıyordu hep, ben, belki de o an sahnede olmanın keyfini yaşıyor ve Duygu'nun neler hissettiğini düşünmüyor, dikkat etmiyordum. Sanki biraz duyarsız davranmıştım. Genelde alçak gönüllü davranmayı severim (bazıları hiç inanmayacak ve çok güleceklerdir bu sözüme, ama bu alçakgönüllülüğüm olaya, yere ve kişiye göre değişir. Ben bunu kendi içimde böyle bilir ve uygularım.) Takım işi olan başarılarla hiç sivrilmeyi sevmem. Ama o gün, Saadet'in başarımı yerlere göğe sıgdıramaması beni gaza getirmişti anlaşılan. Çayları tazelemek üzere salondan çıkıp, mutfığa geçtiğim dakikalarda, onların aralarında geçen konuşmaların, o gece geç vakitlerde bana yansıyacağından haberim yoktu.

Akşam yemeği için, canımız köyden aşağı inmek istemedi. Evdeki malzemeyle hemen yemek hazırlığına giriştik. Keyifli bir akşam yemeği sonrasında Saadet oteline gitmek üzere

aramızdan ayrıldı. Uçağı ertesi sabahı ve onu bir daha görmeyecektik. Yeni yılını şimdiden kutlayıp onu uğurladık.

Sonra Duygu'yla, bir zamanlar hayatımızdaki otorite figürü olan Saadet'in şimdi komşumuz olacağı gerçeğini konuşmaya başladık.

Sohbet ederken onun biraz aklının karışmış olduğunu fark ettim. Benim çay servisi için mutfakta olduğum zamanda konuştuklarını anlatmaya başladı. Saadet ona, kendisini çok heyecansız gördüğünü ve neden evine devam etmediğini sormuş. Duygu da kendisinin evler konusundaki tutukluğundan söz etmiş. İstanbul'daki evinde de tamamlama konusunda bir bekleme dönemi yaşadığı için, 'acaba bu evlerle ilgili ne gibi bir sorun var görülmeyen?' diye sorgulamış. Aldığı cevap enteresan: "Belki de bu proje senin projen değildi. Bu Gülengül'ün hayali idi. Belki senin yerin çok farklı bir yerdedir."

İşte bu cümle onun aklını o andan itibaren meşgul etmeye başlamış ve sanırım bayağı uzun bir zaman bu meşguliyet devam da etti. Ben bu cümlenin benim yanlarında olmadığım bir zamanda edilmesinden son derece rahatsız oldum. İyi niyet ölçülerimin dışındaydı bu davranış. Kızgınlık duyguları gösterdim.

Sonra sohbetimiz, yaşamımız boyu projeleri nasıl ele aldığımız konusuna geldi. Çok farklı bir görüş ve ele alış tarzımız olduğunu fark ettik.

Bu gittikçe ısınan gecede sıra borç konusuna gelmişti. Duygu bu konuda karşılıklı geliştireceğimiz teklifleri birbirimize ileterek ve bunların üzerinde tarafların düşünerek yeni açılımlara gitmesi şeklinde, bana hayli uzun gelen bir süreci önerdi. Bense uzun süreçlerin ilişkimizi yıpratacağı fikrinde idim. Bulunacak ilk fikre razıydım, yeter ki biran önce bitsin. Bu üzüntüyü, -belki de utancı(!)- daha fazla taşıyamıyordum. Diyeti neyse, vermeye hazırdım. Duygu'ysa iki tarafın da kazanacağı bir çözüm bulunana kadar, araştırmacı olmamızdan yanaydı. O gece ikimiz de birbirimize karşı kırıcı cümleler kullandık. İlişkimiz boyunca ilk kez karşı karşıya geliyorduk. Her zaman birbirine destek vermiş bir dostluğun, ilk sınavına girmiştik besbelli. Uzun gecenin sonunda birbirimize olan sevgimizi hatırlayıp, hatırlattık ve konuyu toparlamışız gibi yatmaya çekildik. Ama dedim ya, dal kırılmıştı bir kere...

Hemen ertesinde yılbaşı gelmişti. Zeliha'nın barında toplanılıyordu yine. Herkes bir kap yemek yapacaktı. Benim de kabak böreği yapmam istenmişti. Kalabalık otuz kişi civarında idi. Yine bildik kutlamalar, danslar, bol alkol ve eğlenme durumları. Değişmez yılbaşı görüntüleri yani. Saat iki gibi eve geri döndüm. Evden çıkarken iki şöminemi de ağzına kadar doldurmuş, yanar durumda bırakmışım, ev soğusun istemiyordum. Ne de olsa yedi-sekiz saat idare etmeliydi. Henüz şömine önlerine koruyucu tel paravanları yaptıramamışım. Bazı detaylar yetişmemişti. 'Kalanlar da eve girdikten sonra olur artık', denilen konulardan biri de bu konuydu.

Eve döndüğümde ilk gözüme çarpan salondaki şöminenin önünde aşağı yukarı elli-altmış cm uzakta duran kül yığını oldu. Bu yığının hemen yanında halı başlıyordu. Anlaşılan şömineden atlayan kor parçası, bayağı uzak bir yere düşmüş ve orada kendiliğinden yanarak kül olmuştu. Düştüğü yerde, bu tip atlamalar için koruyucu olarak yaptırttığım iki sıra terracotta döşeme bölümü bitmiş, ahşap yer döşemesi-rabita- başlamıştı. Dolayısıyla düşen parça döşemeyi yakmıştı. Sanki her şey bir uyarı atışı gibiydi. Ateş halıya düşmüyor. Düşse ev yanardı. Ahşap döşemenin sadece kor kadar olan bölümü yanıyor, oysa bütünü tutuşabilirdi.

Ben daha bir ayını doldurmamış evimi kaybetmiş olabilirdim. Evim bir orman içi ev olduğu için, orman yangını çıkabilirdi. Daha neler neler üretilebilir, ama bunların hiçbiri olmamıştı. Sadece uyarıydı gerçekleşen, hepsi bu.

Bence bu uyarı ‘hak etmediğimi düşündüğüm ev için’ gelmişti, eğer evime ve becerilerime sahip çıkmazsam, her şey ellerimden bu kadar kolay kayıp gidebilirdi.

Ertesi gün, yani 1998’in ilk günü misafir bekliyordum. Sevim’e İstanbul’daki komşusu gelmişti yılbaşında ziyaretçi olarak. Bardaki yılbaşı kutlamasında beraberdik. Bugün için sözleşmiştik. Bana geleceklerdi; hem yeni yıl için, hem yeni ev için, hem de başlayan yeni yaşamlarımız için şampanya içecektik.

Öğlenden sonra arabalarını bahçeye girerken fark ettim ve kapıya çıktım. Karşılıklı olarak kollarımızı açmış birbirimizi kucaklamak üzereydik ki birdenbire tam arkamda kalan ardiye bölümünden korkunç bir tıslamayla beraber gelen buhar altında kaldık. Zavallı kızcağızın ağzının içinde kalmıştı, ‘güle güle otur’ sözleri. Anlaşılan bir türlü oturamayacaktım. Şimdi de termosifon patlıyordu. Alastair’in kasabada yaptırdığı kaynak tutmamıştı anlaşılan. Termosifon patlamalarına ait küçüklüğümde beri duyduğum korku hikâyelerinin etkisiyle olsa gerek, kızlara, “Derhal evi terk edelim, patlayacak” diye bağırmaya başladım. Sevim termosifonla ilgili problemi daha önceden bildiği için konuyu hemen kavramış, kendini benimle beraber bahçeye atmıştı bile. Ama misafirimiz, neyin patlayacağını soruyordu ısrarla. Termosifon olduğunu duyunca beni sakinleştirmeye çalıştı. İçindeki sıcak su bitene kadar sürecekti tüm bu patırtı. Sonra korkulacak hiçbir şey kalmayacaktı.

Bugün hâlâ, ona nasıl hemen de inandığıma şaşar dururum. Sanırım insanın tehlike anlarında dayanacağı olumlu birine veya düşünceye ihtiyacı var. Olay şans eseri onun söylediği gibi bitti. Etraf su içinde kalmıştı. Sıcak su ve buhar ardiyede duran, henüz açılmamış birçok karton koliyi tahrip etmişti. Üçümüz kolları sıvamış ardiyeyi boşaltmaya ve temizlemeye başlamıştık. Sanırım kızlar, misafiriğe mi yoksa temizliğe mi geldiklerini soruyorlardı kendi kendilerine. Ama yaşam sürprizlerle dolu değil miydi? Beş dakika sonra neyle karşılaşacağımızı biliyor muyduk? Temizliğin ardından kendimize gelmiş ve neşemize geri dönmüştük. O sıra bize katılan Sevim’in kardeşi de harika bir CD getirmişti. Şampanyamızı açmış, başlayan yılın hepimize uğurlu gelmesi dilekleriyle kadehlerimizi tokuşturuyorduk. Dans ediyor ve birbirimize söz veriyorduk: Bu yıl yalnız kalmayacak, hepimiz sevgili bulacaktık. Şampanyanın mantarı üzerine bu sözümüzü yazdık ve sakladık.

Her yeni, insana heyecan verir. O gece kutlanan pek çok yenilik vardı. Benim bildiğim kadarıyla da o gecenin dört kadın kahramanından üçü o yıl sözünü tutmuş, aşklarını yaşamışlardı. Bunlardan biri de bendim.

Yılın bu ilk günü, art arda gelen iki felaketin kıyısından dönmem, beni düşünmeye sevk etti. Bu farkındalıkla; evime ve emeklerime sahip çıkmam ve hak ettiğimi kabul etmem gerektiğini, kendime tekrarlamaya başlamıştım.

Tekrarlama işi insanın zihin seviyesinde gerçekleşiyor, içselleştirebilmekse zamana bağlı.

Benim başlattığım, ‘evin satılıp, borcumun ödenmesi’ fikrini genişleten Duygu, tüm projenin satılıp yatırımlarımızı geriye almak önerisini getirince, birdenbire gerçekle yüz yüze kaldım. İşin acı tarafı bunu ben düşünürken değil de, başkası önüme getirdiğinde bilincine

varmam olmuştu. Projemizi, hayalimizi öldürmekten bahsediyorduk. Herkesin kendi payını alıp yollarını ayırmasından, istediği yere gidip istediği gibi yeniden yapmasından bahsediyorduk.

Hayatımın bırakıp gitmek üzerine tüm yaşanmışlıkları gözümün önünden bir film şeridi gibi geçmeye başlamıştı. Her seferinde ceketimi alıp gittiğim olaylar... Özgürleşmek adına yılların emeklerini hiçe saydığım o duygusal davranışlarım... Hepsi, hepsi gelmişti gözlerimin önüne. Seçimlerimi her zaman, kalıp savaşılmaktansa, kaçıp kurtulmak yönünde yapmıştım. Bu sefer ne evimi, ne de kurmaya çalıştığımız hayalimizi bırakıp kaçmayacaktım. Kalmaya karar vermiştim. Emeklerim için savaş verecek, gereğini yapacaktım.

Bir ay süren mektuplaşma sürecimizde önce dağıldık, sonra toparlandık. Birbirimiz için değerliydik ve sevgimiz hâlâ yüreklerimizi titretiyordu.

İkimiz de hayalin içinde kalmaya karar verdik, yola devam edecektik. Benim güven tazelemek konusundaki hassasiyetime olumlu karşılık verilmişti. Aslında her iki tarafın da ödediği bedelin; borç alma ve verme konusunda kendi sınırlarımızın ve imkânlarımızın isabetli ve düşünülerek saptanmadığına dayandığını, buradaki sorumluluğun iki tarafa da ait olduğunu kabul ettik. Duygu değişen mali durumunu gözden geçirecek ve borçlu olduğum miktarın ne kadarının hemen, ne kadarının da uzun vadede ödeneceğini bildirecekti. Kendi evini bitirebilmesi için gerekli miktar aşağı yukarı benim borcum kadardı.

Benim borcumu ne şekilde ödeyeceğim konusunda halen bir yöntem belirleyememiştik. Yazılı olarak ortaya bir ödeme planı çıkaramamıştım. Bunun için öncelikle işimin gelecek sezon bana ne getireceğini görmem gerekiyordu.

Yazışmalarımız boyunca ikimizin karakter farklılıkları çok daha belirginleşmişti. Benim kendimi tanımama çok yardımcı olan yazışmalar oldu bunlar. Öyle bir karakterle karşı karşıyaydım ki; benim tam ters noktamda duran. Ben ne kadar tepkisel bir yapıdaysam, o, adım atmadan önce evirip çevirip, ilerisini gerisini düşünüyordu. Şimdiye kadar dünya görüşlerimizin ve materyalist dünyaya karşı davranışlarımızın birbirimiz için bir önemi olmamıştı. Ama şimdi bu farklılık, birbirimize karşı sonuçlarını göstermişti. İşte o zaman seçtiğimiz yollar birdenbire önem kazanmaya başlamıştı. Şimdiye kadar hiç farkında olmadığımız yüzlerimizle karşılaşmıştık. Bunun kazancı, insanın farklılıkları kabulü oluyor. Karşınızdakini seviyorsanız ama onun yaptıkları sizi kızdırıyorsa onu bir kalemde atıp silmemeyi öğreniyorsunuz. Yani ben, bunu yapabilmeyi öğrendim. O zamana kadar bir kalemde silip atabilen bir kişiliğim olmuşken, bu kez, onun, sevdiğim ve sevmediğim yönleriyle var olabileceğini kabul ettim. Sevmediğim yönleri, onu kötü bir insan yapmıyordu, sadece benden farklıydı o kadar. Hem kiminki iyi, kiminki kötü bunu neye göre nasıl bilebilirdik ki? İyi ya da kötü değildi olan, sadece farklılıktı.

Dünyadaki farklılığı kabul etmek çoğunlukla kendi içimizdeki farklılıklarımızı kabul etmekten başlıyor galiba. Ben içimdeki hem savaşçı GüleNGül'ü, hem de kaçıp giden GüleNGül'ü kabul etmeye başlamıştım sanırım.

Yine bu yazışmalarda öğrendiğim bir başka özelliğim de, duygularımdan sıyrılıp, mantıkla davranmayı beceremediğim oldu. Mektuplarımda, projenin geleceğine yönelik formül üretme süreci, benim tüm duygusal fırtınalarımla beraber verilmeye çalışılırken, ortağımın işle duygularını nasıl birbirinden ayırmayı becerip, gerekirse iki ayrı mektupla bana ulaştığını görüyordum. Ben, sanki projeyi yürütemez ve bırakmak zorunda kalırsak, dostluğumuzu da yürütememiş ve bırakmış olacağımızı düşünüyordum. Bu da beni inanılmaz üzüyor, depresif yapıyordu. Süreçte çok acı çekiyordum. Onu çok seviyor ve incitmek

istemiyor, ama haklarımı da korumaya çalışıyordum. İki tarafın da kazanacağı çözümü bulamamaktan korkuyordum. Ortaklıkla dostluğu ayrı tutmayı, farklı şapkalarla iletişim kurmayı beceremiyordum.

Duygu'nun her karşıma çıkışı, çok düşünülmüş, ölçülmüş biçilmiş, ne bir kelime eksik, ne bir kelime fazla mektuplarla oluyordu. Benim duygusal parçalanmışlığıma karşısında onun çelik gibi durabilmesi beni şaşırtıyor hatta kızdırıyordu. Bunu becermek müthiş bir iç disiplin gerektiriyordu sanırım. İşte bu süreç, benim bunu görüp öğrenmemi de sağladı. Uygulamak mı? Durun hele, insanın her öğrendiğini hemen uyguladığı nerede görülmüş ki?

Eve taşınmamın partisini vermek istiyordum. Selma, sezon sonu geçirdiği trafik kazasından sonra omurlarından birini yenilemişti(!) Onun, benim evimin yolundaki sarsıntıya dayanabileceği kadar iyileşmesini bekliyordum. Onsuz bir parti kambersiz düğüne benzerdi. Sonunda Ocak ayının son haftasında gelebileceğini söyleyince ben de partinin davetiyesini hazırlamak için Sevim'e gittim. Bilgisayarında renkli olarak hoş bir çağrı hazırladık. Kurdeleyle bağlayıp dostlarıma dağıttım. Onları benimle beraber evi kutlamak için kadeh kaldırmaya davet ediyordum. Güzel bir rastlantı sonucu Ceyhun telefon etmiş, bana gelip evin bitmiş halini görmek istediğini söylemişti. Ona partiden bahsedince de geliş tarihini ona göre ayarladı ve kutlamaya katılabildi. Tabi bir de köydeki yeni İngiliz kadın arkadaşım Jenny'yi davet ettim. Türk usulü ev kutlama partisi göreceği için çok heyecanlandı ve kabul etti.

Parti için, içki ve içkinin yanında atıştırılacak yiyecekler hazırladım. İki şöminenin gürül gürül yandığı salon ve mutfak mekânlarını beraberce kullandığım partiye sağ olsun tüm dostlarım geldiler. Bunlardan, Sibel'le Cenap ve anneleri, Osman ve Hülya, dadaş mimar Ali, Nazım Bey ve eşi Nesrin hanım, Sevim, Ceyhun ve en yeni dostum Jenny ilk aklıma gelenler. Yazık ki eve, tamamlama işleriyle emeği geçen Alastair yılbaşı gecesi ülkesine gitmiş ve henüz dönmemişti. Oysa bu kutlamada bulunmasını ne kadar da isterdim. Mutluluğumu onunla paylaşmak çok hoş olurdu. Aynı şekilde Duygu da bu partide olsun isterdim. Bu ikimizin var ettiği bir eserdi. Ancak istediklerimizle gerçekleşenler arasında her zaman bir fark oluyor değil mi?

Konuklarını, evimi çok beğendiklerini söyleyip, dağın başında böyle bir inşaatı yapabilmemden ve her şeyden önemlisi de böyle bir yerde tek başıma yaşayabilmemden ötürü kutladılar beni. Köyün bu bölümü, aşağıda, yani sahil kasabasında yaşayanlar için de dağ başı sayılıyordu ve İstanbul'dan gelen arkadaşlarımla korkuları aynen onlarda da vardı. Çünkü onların hepsi de büyük şehir göçmenleriydi ve öğrenilmiş korkularıyla birlikte göç etmişlerdi bu küçük kasabaya.

Ve... oğlumun yeni evime ilk kez gelişi... İnşaatın çok başlarındayken gördüğü evin, şimdi bitmiş ve yaşama geçmiş halini yaşayacaktı. Benim için onun görüşü ve sanırım onayı çok önemliydi. Yepyeni bir yaşam tarzı vardı karşısında. Doğup büyüdüğü ve içinde var olmayı öğrendiği yaşam biçimi yerine, doğayla uyumlu yaşamın gerektiği yepyeni bir biçim. Kalorifersiz bir yaşamın gerekleriyle karşılaştı ilk kez. Her gün, odunun yığın olarak durduğu yerden el arabasıyla eve taşınması, gereken parçaların baltayla yarıp küçültülmesi, sonra evde düzgün bir şekilde dizilmesi ve ateşin geçmemesi için şöminelerin sürekli beslenmesi gerekiyordu. Henüz on beş buçuk yaşındaydı ama sanırım erkeklik dürtüleri ona odunu kendisinin yarması gerektiğini söylüyordu. Onun aklındaki kalıplara göre, erkek olarak

o varken yanımda, benim kadın olarak bunu yapmam pek uygun değildi herhalde. Erkekti ya, muhakkak benden daha güçlüydü ve tabi ki daha iyi becerirdi. Sanırım bu şekilde düşünüyordu. Ama odun yarmak için güçten ziyade tekniğe gerek vardır. Ben bunu öğrenmeye çalışmış ve bu şekilde halledebilmiştim. Yine de onun 'artık evine erkek geldi bu işleri ben hallederim' şeklindeki davranışlarını seviyordum. Bana yardım etmeyi istemesi hoşuma gidiyordu. Bir taraftan da için için korkuyordum. Sömestr tatilinde baltayla alabileceği bir yara, onun okul yaşamını sekteye vurdurabilirdi. Öte yandan herkes sömestrde kayak kazalarıyla geriye dönerken benim oğlum köyde odun yarma kazasıyla geriye dönerse karizması da sarsılabilirdi(!).

Şansına, neredeyse bütün tatil hava yağmurlu gitti. Ama bir de iyi şansı vardı ki o da hesapta hiç olmayan arkadaşlar. Jenny'nin çocuklarıyla bayağı iyi anlaştı ve beraberce orman içinde kendilerine oyunlar yarattılar. Jenny'le ben, devamlı çocuklara göre yemekler hazırladığımız yani bol bol pastalar yaptığımız bir hafta geçirdik.

Oğlumun, benim yaptıklarım karşı kayıtsızlığı, beni hep rahatsız etmişti yaşamımda. Hep yaptıklarımın değersiz olduğunu yaşamıştım onun gözünde. Neden mi böyle düşünmüştüm? Çünkü ilgisiz davranırdı. Nerede çalışıyorum, ne yapıyorum, yeteneklerim nedir? Görmezden gelirdi sanki. Hâlbuki aynı konuları babası için çok önemser, onun kişiliğini oluşturan öğeler olarak kabul ederdi. Yani babasının yaptıklarıyla kendisinin de değerli olduğunu düşünürdü. Sanırım bana karşı yaşadığı kayıtsızlık geçmişte beni çok yaralamış.

Bu yörelere göç ettikten sonra bana yaptığı ziyaretlerde birden benim ne gibi işler yaptığım onun ilgi alanına girmeye başladı. Neden? Bilmiyorum, yani kafasında neyi değiştirdi de bu böyle oldu bilmiyorum. Bildiğim, bu değişim benim çok önemli bir beklentimi karşılamaya başladı. Oğlum annesinin kurduğu alternatif yaşamla tanıştı. Bu yaşama karşı kayıtsız kalmadı, direnç göstermedi tam tersi, ilgilendi. Özellikle iş dünyama katılmayı sevdi. Tabi bunda Doğan'ın etkisi büyüktür. Doğan'ın genç bir adam oluşu, yeni yetişen bir delikanlının kendisini, ona daha yakın hissetmesi sonucunu getirdi. İyi anlaştılar, beraber eğlendiler. Oğlum onu kendisine, neredeyse 'idol' yaptı.

Şimdi de yaptığım eve ve seçtiğim yeni yaşam tarzına karşı ilgisini gösteriyordu. Evi çok beğendi. Onu nasıl yapabildiğime şaşıtı. Benimle gurur duyduğunu hissediyordum. Dile getirmese bile ben bunun enerjisini almıştım. Meğer ne çok beklemişim bunu, ne kadar önemliymiş benim için.

Yeni yaşamın en büyük sürprizi; susuz geçen bahardı.

Köyün su şebekesinin pek çok yerinde patlak varmış. Bu boruların değişmesine karar verilmiş. Bu işin ne kadar zaman alacağı konusunda en ufak bir fikrim yoktu.

Su deposunu Duygu'lar inşa ettirmişlerdi ama kullanılacak durumda değildi. İçinin sıvanması ve yalıtım işlemleri bekliyordu. Ayrıca, arazinin kot yüzünden en düşük seviyesine yapılan depodan, suyun evlere gelebilmesi için bir hidrofora gerek vardı.

Sular kesilmişti, tekrar ne zaman geleceği belirsizdi ve ben bu duruma hazırlıksız yakalanmıştım. İlk aklıma gelen bahçedeki eski kuyu oldu. Ablamla eniştem dalgıç pompalarıyla geldiler ve kuyudan eve hortumla su çekmeye başladım. Evden uzatma kablосуyla pompaya elektrik vermiştik. Gelen suyu bidonlara dolduruyordum. Bidonlar

dolunca elektriği kesiyor, pompayı durduruyordum. İki büyük musluklu bidon almıştım. Biri mutfak tezgâhında, diğeri misafir banyosunun tezgâhında duruyordu. Pompadan gelen suyla doldurduğum bidonların musluklarını kullanıyordum. Bulaşık ve el yıkamalarını akan suyla yapma lüksünü yaratmıştık böylece. Çamaşır yıkamak ve duş almak için Sevim'in evine gidiyordum. Sadece ben gitsem iyi, bu süreç neredeyse dört ay sürdüğü için bu arada gelen annem ve Duygu'lar da aynı çileleri paylaştılar benimle.

Kuyunun suyu yerüstü sularından geliyormuş, bir süre sonra bitti. Köyün şebekesi tamir edilmişti ama bu kez dokuz köye su basan su motoru yanmıştı. Para bulunup bobinlerinin sarılması gerekiyordu ve dokuz köyün muhtarı bu konuda anlaşamıyorlardı. Yedek olan eski pompa geçici olarak bağlanmış ama o da hemen yanmıştı. Durum iyice ümitsiz bir hâl almıştı. Sanki su, sorun olmak için benim köye taşınmamı beklemişti. Bana köy yaşamının ne olduğunu öğretmeye çalışıyordu.

Başka su kaynağı bulmak durumunda idim. Sonraki su kaynağım, Duygu'ların arazi girişine yaptırdıkları yedek depoda biriken su oldu. Ama artık sevgili Refik bir hidrofor almıştı ve bu kez hidrofor gücüyle gelen suyu evin doğrudan su girişine bağladık da musluklu bidon cefasından kurtulduk. Ben bu arada iş gezileri yapıyor, bayi teşkilatı oluşturmak için gıda fuarlarına gidiyordum. Özellikle Antalya ve Bodrum ziyaretlerim yatmalı olduğu için otel odalarında keyifli uzun yıkanma seansları düzenliyordum kendime. İnsan her türlü konforun içindeyken kıymetini bilemediği şeylerin, yitirdiğinde anlıyor ne kadar önemli olduğunu. Ve bulduğu yerde de tam keyfini çıkararak gereken önemi verebiliyor.

Zaman geçtikçe su kaynaklarım birer birer tükeniyordu. Son kaynak olarak Duygu'ların yarım kalan evlerinin fosseptik çukurunda biriken yağmur suyunu kullandım. Fosseptik eve henüz bağlı olmadığı için içine biriken yeraltı yağmur sularının temiz olduğuna inanmıştım. Zaten başka kullanacak kaynak da kalmamıştı.

Bu arada Duygu inşaata devam talimatını vermişti. Osman, ekibini binaya sokmuş, vadide yeniden inşaat gürültüleri duyulmaya başlanmıştı. Son su kaynağının da tükenmeye başladığını görünce Duygu'ya yarım bekleyen su deposunun bitirilmesi işiyle benim uğraşabileceğimi, bu konudaki ekibi dadaş mimar Ali'den bulabileceğimi söyledim. Çünkü ev için çalışan ustaların depoya ayıracakları vakit yoktu. Deponun kullanıma sokulması için gereken malzeme ve maliyeti söylediğimde Duygu bana onay verdi ve hızla yapımına başlattık. Ali'nin ekibi kısa bir sürede depoyu kullanılır hale getirdiler. Hidrofor bağlantısını da yaptırdıktan sonra Mayıs ayının sonlarında artık bir daha değişmeyecek su kaynağımıza bağlanmıştım. Bağlanmıştım da hâlâ köyün suyu akıyordu bu depo nasıl dolacaktı? Köyün iş bitirici muhtarı, tankeriyle su taşımaya başladı. Dört tanker su doldurup kullanmaya başladım. Neyse ki depodaki bu su bitmeden dokuz köyün pompasının onarımı bitti ve yeniden uygarlık geldi.

O günlerde, -özellikle musluklu bidon günlerinde- yaşanan ilkelliğe misafir gelen Duygu'yla -yeni yeni kurmaya başladığımız özenli iletişimimiz de dikkate alınırsa- bütün zorluklara rağmen çok keyifli bir kaç gün geçirmiştik. Keyifli geçmiş olduğu sadece benim düşüncem değildi. O da aynı şeyi hissetmiş ve İstanbul'a dönünce bana güzel bir kart yazmış, gösterdiğim özene teşekkür etmişti.

Yine o günlerde evimi inşa halindeyken gördüğünde ihtiyaç anında kendisinden yardım isteyebileceğimi söyleyen, ilişkimin resmi olduğu arkadaşım Tuncer'den borç istemeye karar vermiştim. Ondan alacağım borçla Duygu'ya olan borcumun büyük bir

kısmını kapatmayı düşünüyordum. Mart sonunda İstanbul'a yaptığım iş gezimde bu yeni borcu istemek üzere Tuncer'le buluştum. Beni kısaca dinledi ve istediğimin yarısını vereceğini söyledi. Bunun için kendine ait sebepleri vardı. Benim katılmadığım o sebepleri buraya yazmayı düşünmüyorum. Kendisine verdiği miktar için teşekkür ettim. Borcu isterken, sezonun iyi gideceğini düşlediğim için bu borcu Temmuz ayında öderim diye söz vermiştim. Aldığım bu miktarı olduğu gibi Duygu'ya verdim.

Geri kalan miktarı bu sezonun bütçelerine göre, prim olarak kazanacaktım kâğıt üzerinde. O nedenle Hüseyin'den bu miktarı sene başında avans olarak istedim. Bu tip konularda ortaklarına danışmak ister hep. Sonuçta, danıştığı ortağı Refik; Duygu'nun kocası olan komşum, en iyi dostlarımdan biri ama aynı zamanda da patronum olan çok şapkalı arkadaşımı ve bana avansı vermemişti. Şirketin kaynaklarının bu ödemeyi yapmaya o anda yeterli olmadığı söylenmişti bana.

Şubat ve Mart ayı boyunca bölgeme bağlı merkezlerde yeni bayi teşkilatı için araştırma yapmış, yeni ürün için pazarı yoklamıştım. Sonuçlara göre beraberce hazırladığımız bir satış bütçesi vardı bölgenin. Buna göre kazanılacak para da belliydi. Kârdan bana düşecek yüzdeye göre istediğim avans normaldi, ama patronlarım yapılan bütçeye daha o zaman inanmamışlardı besbelli.

Ben, çok şapkalı ilişkilerde şapkaları karıştırma gibi bir özelliğe sahiptim. Refik'in bana vermediği avansa kızmıştım. Alacağım avansla Duygu'ya olan borcumu kapatacaktım. Yani karısına olan borcumu. Mademki o bana vermedi ben de karısına veremeyecektim. Bu düşünce sistemiyle kendimi rahatlatmış, borcun geri kalanını para kazanıldığında ödemek üzere beklemeye almıştım. Tabi bu kararımı Duygu'ya söyleme gereğini düşünmemiştim. Doğal olarak karı koca evde konuşmuşlardır ve benim istediğim avansın verilmediğini, verilseydi borcumu ödeyeceğimi öğrenmiştir diye düşünmüştüm. Benim böyle düşüncelerim vardır işte; kimsenin haberi olmayan, ama olduğunu düşündüğüm. Düşüncelerimi okusunlar isterim hep.

Patronlarım, Antalya benim sorumlu olduğum bölgeye dâhil olmamasına rağmen, orada çalışacak bayinin bulunması konusunda benden yardım istediler. Hem gıda fuarına gidecek ve rakiplerimizin ürünlerini inceleyecektim hem de Kemer tarafındaki tatil köylerinde ve büyük otellerde yeni ürünümüz için yoklama yapacaktım. Bu konu için İstanbul'dan uçakla Antalya'ya gelecek satış müdürü Kayhan'ı da karşılayacaktım. Gezileri ve bayi bulma çalışmasını beraberce yapacaktık. Doğrusu bir sene önce İzmir ve Bodrum için bulduğum bayilerle yaşananlar düşünülürse bu konuda hiç de iyi ünüm yoktu. Ama ne hikmetse bu araştırmaya beni de katmışlardı işte. Şirketin kullandığı otel, fuar'a yakın bol yıldızlı otellerden biriydi. Evimde yaşadığım susuzluklar, küveti doldurup saatlerce keyifli yıkanmaya kışkırtıyordu beni.

Bir yandan fuardaki toptancılarla görüşmeler yapıyor, bir yandan Kemer yolundaki açık olan bütün büyük tesisleri ziyaret ediyorduk.

Piyasaya yeni getirmeyi düşündüğümüz ürünümüzün rakiplerdeki karşılıkları çok değişik ama hepsi de bizden aşağı fiyatlardaydı. Bu konu moralimizi bozmuştu. Tek avantajımız, bizim üründen çok daha fazla çıktı alınıyor olmasıydı. Yani aynı oranda yapılan ürün daha verimli sonuç veriyordu. Bu konunun iyi anlatılıp gösterilmesi gerekiyordu ki müşteriler almaya yanaşabilsinler. Elimizde çok az örneğimiz vardı, malın piyasadaki şansına

göre ithal edecektik. Yine de getireceğimiz ürünü, makinelerimizle müşteri önünde hazırlayıp göstermeden, satamayacağımız belli idi. Birim fiyatı olarak rakip ürünlerle aşağı yukarı aynı fiyata gelebildiğimizi ancak böyle ispatlayabilirdik.

Benim için çok öğretici oldu bu gezi. Bütün rakip firmaları ve onların piyasadaki tüm ürünlerini bir arada görmüş ve yerimizi tam olarak belirleyebilmişim. Ürünümüzün ünü rakiplerimizce kabul edildiği için, o ürünü satıyor olmanın kimliğime kattığı gururla dolaşıyordum fuarda.

Yine bu gezi ve tekrarlarında en keyifli etkinliklerim o sıralar Oscar ödülleri adayı filmleri sinemalarda görmek ve “Kaleiçi”nde yemek yemektir. Antalya bana en yakın büyük şehirdi ve çocukluğumdan bu yana çok değişmiş olmasına rağmen hâlâ güzel köşeleri kalmıştı.

Bu gezileri yapmış olmaktan dolayı çok memnunum. Özellikle giderken seçtiğim yayla yollarında karlı dağlardan geçmek, kuzey ikliminin çocuğu olan bana, yıllardır gidemediğim kayak merkezlerini anımsatıyordu. Yayla köylerinin bomboş oluşu hüzünlü bir görüntü veriyordu yolculuğuma. Gerçek kerpiç evler görmüştüm o yollarda ilk kez. Bu köyler yazın nasıl da cıvıl cıvıl oluyordur diye düşündüm. Çocukları ve hayvanlarıyla yayla evlerine göç eden köylüler, yaz sıcağını ancak bu yüksek köylerde atlatabiliyorlardı. Bu ne güzel bir gelenektir: Yaylaya çıkmak.

Bu gezilere zaman zaman kendi bölgem için yaptığım yeni bayi bulma turları da ekleniyordu o sıralar ki, bunlar benim için çok daha önemliydi. Bodrum’da geçen sezon yaşadığım stresten sonra bu kez çok daha dikkatli davranmak istiyordum. Geçen sezon sonu ben stres içinde makine toplama stratejileri geliştirirken, müşterilerimizden biri, beni iyi gözlemlemişti anlaşılan. Sezon bittikten sonra beni arayarak gelecek sezon için bayi olmak istediğini söyledi. Aslında kendi mesleği ve buna bağlı olarak sahip olduğu firma bizim konumuzdan çok uzakta, hatta hiç ilişkisi olmayan bir iş kolunda idi. Ben, onu kardeşiyle ortak işlettikleri kafe nedeniyle tanımıştım. Kafeye de kendisi değil, kardeşi ilgileniyordu aslında. Belki ileri görüşlülükten, belki girişimci ruhluluktan olacak, bayi olmak için kendini önerebiliyordu. Ticari geçmişi ve piyasadaki saygınlığı düşünülürse geçen sezon karşılaştığım rezillikleri yaşamayacağım biri olduğu belli idi. Kışa girerken atlayıp benim yaşadığım beldeye gelmişti ve ofisimizde kendisiyle görüşmüştük. Refik’in olduğu bir zaman bir daha gelmiş ve onunla da tanışmıştı. Böylece Bodrum için yeni acentemiz seçilmişti.

Marmaris için toptan gıda şirketleri üzerinde yaptığım araştırma sonunda dişe dokunur bir şirket bulabilmişim. Gayet sistemli çalışır gözükmüşlerdi gözüme. İki kardeş ortaklıkla götürüyorlardı işi. Hızlı büyüme göstermişler, dağıtım filosu ve soğuk hava depoları kurmuşlardı.

Araştırma raporlarının İstanbul’da incelenmesinin ardından satış müdürümüzle bu toptan gıda şirketine bir ziyaret yaptık. Bizim işimizin butik iş olduğunu bilmemize rağmen, adamların dağıtım arabalarının her gün büyük küçük tüm tesislere ulaşır olması, buna ek olarak kendilerinin de bizim markamızı portföylerine katmak istemeleri bizi bu şirketle anlaşmaya itmişti. Son olarak Hüseyin de gelmiş ve bayi anlaşmalarımızı imzalamıştık.

Mart ayının ilk haftası Marmaris’teki gıda fuarına katılan bayimiz, neredeyse fuarın bir katını olduğu gibi kapatmış, dağıtımını yaptığı markalar için ayrı ayrı stantlar açmıştı. Bizim markamız ve ürünlerimizin tanıtıldığı stantta bizim durmamızı ve ürünlerimizi hazırlayıp gün boyu ikram etmemizi istemişti. Bu amaçla fuar malzemelerimizi hazırlayıp

Doğan'la birlikte Marmaris'e gitmiştik. Ben her gün geri gelecek, ertesi gün yine gidecektim ama Doğan fuarın yapıldığı otelde kalacaktı. Fuar günlerimiz çok renkli geçti, bedava ikram, her zaman kuyruklar oluşturur malum. Bizim sıcak içeceğimiz de bayağı itibar görüyordu. Doğan sabırla herkese ürünümüzün verimini anlatan açıklamalar yapıyor, ikramda bulunuyordu. Ben de büyük otellerin satın alma müdürleri ya da yiyecek içecek müdürlerine bilgilendirme yapıyordum. Bayiimiz olan şirketin sahibi iki kardeş erken gelen şöhretleriyle baş döndürücü gösteriler düzenliyorlardı. Fuar için tuttıkları hostesler göz kamaştırıcıydı. Sezon başında bu kadar yatırım akıllıca mıydı bilmiyorum? Marmaris kapasite itibariyle çok büyük gibi durmasına rağmen geçmiş yıllardan deneyimim bana iş hacminin maalesef düşük olduğunu öğretmişti. Bayiimizin yaptığını biliyor olması için dua etmekten başka çare yoktu. Bakalım bu sezon neler yaşanacaktı?

Doğan, öteden beri hayali olan kendi el emeği çalışmalarını değerlendireceği işyerini açmak fikrini dile getirmişti aylar önce. Çarşı caddesinde yeri çok güzel küçük bir dükkân boşalıyordu. Dükkânın mal sahibi onun çocukluk arkadaşıymış. Dükkân henüz boşalmadan kiralama işini konuşup anlaşmışlar bile. İki ortak gireceklermiş bu işe. Ortağı da çok iyi tanıyordum. Yine çocukluk ve okul arkadaşlarından, kendi gibi pırlanta kalpli bir delikanlıydı. Evimi taşırken hemen atlayıp gelmiş, yardım etmişti. Bütün bir gün kocaman kocaman ağırlıkları taşımışlardı benim için.

Baba mesleği marangozluktu ama ailesinin çalıştırdığı bir pansiyonları da vardı deniz kıyısında. O, yaz ayları boyunca pansiyonda müşterilerle olmayı, değişik insanlar tanımayı severdi. Kış gelip de inşaat mevsimi başlayınca arkadaşları onu "miyav" diye çağırmaya başlarlardı. Babası ve ağabeyleriyle birbirinden güzel çatı yapardı.

Şimdi, beldenin bu iki girişimci genci kendi işlerini kurmak istiyorlardı. Doğan askerlikte öğrendiği denizci düğümleriyle güzel panolar hazırlar, arkadaşlarına dostlarına armağan ederdi. Bu kez ticari anlamda bu panoları yapacak, dükkânının duvarlarında sergileyecekti. Benim Aliğa'dan aldığım gemi ahşaplarını çok beğenmişti. Yaptığı panoların çerçevesini eski ahşapla hazırlarsa çok daha güzel olacağını fark etmişti. Yaratıcı bir çocuktum, elleri, el işine çok yatkındı.

Dükkânda satılan her şey el emeği olsun istiyorlardı. Seramik satışı da yapmayı düşünüyorlar, bunları İzmir ve Bodrum atölyelerinden bulmayı umuyorlardı.

Seramik satma fikri bana hiç de ilginç gelmemişti. Kim niye alsındı ki? Yabancılar için ilginç değil, yerli turist için de en güzelleri İstanbul'da varken niye bu dükkâna girsinler? Ama bu düşüncelerim onu fikrinden vazgeçirmedi ve sonunda da o haklı çıktı.

Deniz eskileri de koymayı düşünüyordu dükkâna. Aliğa'daki fener v.s. satan aksesuarcular artık minibüsleriyle geziyor malları müşterisinin ayağına kadar getiriyordu. Tabii fiyat inanılmaz derecede artmıştı. Yine benim için hiç de hoş olmayan Uzakdoğu'dan neredeyse bedava getirtilen deniz kabuk ve bitkilerini satmayı planlıyorlardı. Bu konuya çok karşı olduğumu ilk günden net bir şekilde söylemiştim. Denizden kesilip çıkarılan o renk renk mercanlar için çok üzülürdüm.

Sezonun başlamasına az kala dükkânın dekorasyonu konusunda benden yardım istemişlerdi. Yeni evimin dekorasyonunda kullandığım fikirleri çok beğenmişler ve şimdi

kendileri için fikir vermemi istiyorlardı. Beraberce dergiler karıştırdık ve dükkânın dolap modellerini, seramiklerin sergileneceği tabaklıkları seçtik. İthal ahşap alıp hemen işe koyuldular ve mobilyaları kendileri yaptılar. Eski model mobilyaları eski yüzü gösterebilmek için boyalarını da ona göre aldılar. Mümkün olduğunca az masrafla çok cici bir dükkân açtılar.

Dükkânda durmak için ikisinin de vakti yoktu. Çalışacak bir eleman buldular ve işlerini emanet ettiler. Dükkân, bizim ofisten iki dükkân sonra idi. Yani kontrol etmek ve gerektiğinde gitmek için oldukça yakın. Yine de sık sık seyahat halinde olduğumuzdan dükkân tamamen 'saldım çayıra Mevla kayıra' mantığı içinde çalıştırıldı. Buna rağmen zarar etmeyip işi devam ettirebilmeyi becerdiler yıllarca. Genç çalışma arkadaşım artık iş adamı olmuştu.

Bahçenin yeni fidanlarını dikme zamanı gelmişti. Araziyi ağaçlandırma konusunda nedense çok aceleci davranmıştım. Ağaçların oldukça yavaş büyüyor olmaları konusundaki bilgim, beni sonuca varmak konusunda yine şehirli kültürümle acilen harekete geçirmişti. Belki şehirde bahçe hazırlamaya çalışsam meyve vermeye başlamış kocaman ağaçları satın alır diktirirdim. Beklemeye, hele hele doğanın kendi ritmini beklemeye hiç sabrım yoktu. Allahtan bunu yapmanın buralarda pek olanağı yoktu ya da varsa bile henüz keşfedememiştim.

Böylece ancak fidanları alıp diktirebildim. Arazinin bir ucu meyve bahçesi olsun istiyordum. Henüz inşaatlar başlamadan diktirdiğim meyve ağacı fidanları, ev yapımına uygun olmayan bir köşe seçilerek dikilmişti. Ama şimdi evim bitmiş ve sıra etrafını ağaçlandırmaya gelmişti. Çimenlik bahçemle, çiçeklerin dikileceği yerleri de belirlemiştım. Bahçe katındaki çalışma odasından doğruca çimene çıkılsın istiyordum. Toprakla temasın güzelliğini hiç olmazsa bu odanın çıkışında yaşayabilirdim. Evin diğer çıkışları verandaya açıldığı için hep toprak seviyesinden yukarıda yaşayacaktım. Verandada otururken seyredilen birinci bahçe katının çimlendirilmesiye, çok geniş olduğu için beni aşar bir durumdu. Çimen bakımının ne kadar zahmetli ve pahalı bir iş olduğunu biliyordum Allahtan. Deneyimim olan konularda başıma dert almama bilgeliğini göstermiş olmamdan dolayı şimdi kendimle gurur duyuyorum. Çalışma odamdan başlayan çimen, evimin kuzeye bakan yanı boyunca devam edecekti. Bu alanın ortasında büyük bir armut ağacı vardı. Ceyhun evimi araziye yerleştirirken, iki büyük armut ağacı arasına sığdırmaya dikkat etmişti. Böylece hem kuzeyinde hem de güneyinde iki bilge ağaçla yaşayacaktım. Batıya bakan evin arka tarafıysa, üç çam ve yine bir armut ağacına dayanmıştı. Evim, ağaçlar tarafından kucaklanarak korunmaya alınmıştı sanki. İşte bu çimenlik bölgede kalan armut ağacı benim en büyük keyiflerimden biri olan hamağım da destek verecekti. Hamağın diğer ucu evimin duvarına bağlanacaktı. Çimen için kuzey tarafının seçilmesi aynı zamanda hem daha serin hem de en çabuk gölgeye giren taraf olması açısından akıllılık olmuş. Ben bunları hep bilerek mi yaptım diye düşünüyorum? Bilinçle yapmadığımı itiraf etmeliyim, ama bilinçaltında bilgimin var olduğunu ve seçimlerimin hep buna göre şekillendiğinin farkına vardım yıllar sonra.

Evet, bahar neredeyse gelmişti ve biran önce bu keyifli işlere girişmek gerekiyordu. Bu konularda ki danışmanım Selma olmuştur her zaman. Bana hemen, daha önce bahçivanlık yapmış bir amcağı tanıştırdı. Vişne, ceviz, dut, kırmızı erik, can erik, ayva, limon, portakal,

fıstık çamı ve çok sevdiğim salkım söğüt fidanlarını Pazar günleri pazara kamyonlarıyla gelen Ödemişli bahçecilerden aldım. Çiçeklerimiye ofisimin ev sahibi olan teyzenin kendi budadığı çiçeklerinden verdiği daldırmalarla tenekelere diktim. Ortancalar belki de bana İstanbul’u hatırlatacaktı. Aslında bu iklimin çiçeği değildi ama bu yüksek dağ köyünde, hem de gölgeye dikilirse tutar dedim ve evin iki yanını onlarla süsledim. İnşaattan kalan bol bol büyük boy boya tenekem vardı. Bunları renk renk yağlıboya ile boyadım ve daha sonra yapılacak veranda merdivenlerim için hazır duruma getirdim. İçlerine diktirdiğim sardunyalara merdiven basamaklarına çok yakışacaklardı.

Selma ve bahçeye düşkün olan Sibel’le bir öğlen tatilimde ‘çiçek operasyonu’ yapmak üzere evime çıkmıştık. Onlar kendi bahçelerinden ya da bildikleri bahçelerden topladıkları köklü çiçekler getirmişlerdi. Ben çiçek dikmek konusunda henüz kendime güvenmiyordum. Büyüdüğüm ailede annem ve babam bu işi o kadar keyifle yaparlardı ki ablamla bana hep seyretme işi düşmüştü. Bu konuda bildiğim, insanın çiçeğe olan sevgisinin bitkiyle bir bağ oluşturduğu yolunda idi. Annem her sabah uyandığında, sabahlığı üzerinde ilk iş çiçeklerinin olduğu balkona çıkar ve onlarla tek tek ilgilenir, konuşurdu. Onun rengârenk Afrika menekşelerinin güzelliği dillere destandı. Annem bu güzelliğin, onları sevip, onlarla konuşmasından kaynaklandığını söylerdi. Benim evliliğim boyunca da çiçeklerimi saksılarını değiştiren, mevsimlik bakımlarını yapan yine annem ve babam olmuşlardı. Ben, güzelce sular, iyi bakardım. Hatta onlarla konuşurdum da ama topraklarına elimi sürmemiştim henüz. Hep onları yaralayacağımdan korkardım. Şimdi neredeyse üç dönüm bir bahçede bugüne kadar bir çiçek bile dikmemiş olmanın acısını yaşıyor, ellerine güvendiğim arkadaşlarıma yalvarıyordum çiçeklendirelim diye. İşte bu çiçek operasyonu da o nedenle düzenlenmişti. İki becerikli kadın getirdikleri çiçekleri dikerlerken ben ancak onlara spagetti pişirebildim. Sarı papatyalar, mor menekşeler, camgüzelleri, beyaz papatyalar ve yatak odamın camekânlı cumbasının kaktüsleri hep o gün dikilmişti. Bir acele yemeğimizi yedikten sonra geldiğimiz gibi hızla aşağı indik. Çalışan kadınlardık ne de olsa.

Evimin yapılmasında olduğu gibi, bahçenin oluşturulmasında da tüm dostlarımla emekleri, bilgileri, sevgileri vardır. Zaten onun için burası bu kadar güzeldir.

İlk kış özellikle yağmurları, fırtınaları, şimşekleri, yıldırımları ve ara sıra da olsa yağın dolularıyla çetin geçmişti. Ormanın içinden bahçeye doğru giriş yolum, şans eseri bir yeraltı suyunun üzerinde kalmış. Tabi bunu, çetin geçen kış mevsiminde anladım. Yol giderek çökme yapıyor, giriş çıkışlar benim dört çeker arabamla bile zor hale geliyordu. Bir noktadan sonra diğer araçların bahçeye girmeleri imkânsızlaşmıştı. Gün geldi ben de arabamı sokamaz hale geldim. Yol bir bataklık görünümü almıştı. Yumuşamış çamur bölümlerine doldurduğumuz koca koca taşları içine çekiyor, yok ediyordu. O sıralar bana kalmaya gelen dostlarımla erkek kuvvetiyle inşaattan kalmış ve taşlaşmış çimento torbalarını bu çukurlara atıyorlardı. Ama çukur kendisine atılan bütün büyüklükleri yiyordu, bir daha onları göremiyorduk.

Bu gizemli durum bayağı ilgi çekici bir hâl almaya başlamıştı ama benim biran önce yolumu kullanılabilir hale getirmem gerekiyordu. Evime taşımam gereken LPG tüpü, içme suyu bidonları gibi ağır parçalarda çok zorlanıyordum. Kısaca ya belim, ya yolum seçimi kapıma gelmişti. Bana bu konuda yardım edecek kişi bilge komşum Şahin olabilirdi ancak. Çünkü yolu bu halden kurtarmak için bir çözüm üretilmeliydi ve bunu ancak problem çözmesini

seven kişiliğiyle o halledebilirdi. Gerçekten de problem üzerinde günlerce kafa yordu, çözümlerini benimle tartıştı, başkalarından fikir sordu. Topladığı tüm verileri kendi fikirleriyle sentez yaparak kullanmaya karar verdi. Bu tarz hiç bana göre değildi. Ben bir konu için bu kadar çok kişiden akıl almayı sevmem. Bunu hem zaman kaybı hem de akıl karıştırıcı olarak bulurum. Benim tarzım; işi bildiğine inandığım insana gidip ona danışmak ve onun önerilerini hayata geçirmek şeklindedir. Ama Şahin zamanla kendini sınırlayarak yaşamıyordu. Onun tarzında zamanın önemi, hayli gerilerdeydi. Onun için önemli değer, işin kalıcı olarak bir defa yapılması için gerekli bilginin bulunmasıydı. Problem büyüktü, halledilmesi için bilginin oluşturulması zaman alabilirdi, fark etmezdi. Benim içinse fark ediyordu. Yola sokamadığım arabamdan eşyaları ben taşıyordum hem de güçsüz incecik kollarımla. Ama çaresiz onun ritmine uyacaktım. Bu işi ondan başkasının halledemeyeceğini düşünüyordum.

Benim için bu farklı ritimleri beklemeyi öğrenmek en büyük dersti. Sanırım burada yaşamın birinci kuralı da buydu. O günlerde kızarak kabullenmek zorunda olduğum bu farklılıkları, üç yıl sonra bugün, kızmadan kabullenebiliyorum. Doğruya giden farklı birçok yol olduğunu kabul ediyorum.

Şahin sonunda işe başlamaya karar verdi. Yolu 70cm derinliğinde kazıp, suyun akış yoluna inmeyi düşünüyordu. O derinliğe inince, tıpkı bir ağaç gövdesinden çıkan dallar yapısında su kanalları hazırlayacaktı. Daha sonra bu kanalların üzerini büyük yassı taşlarla dolduracaktı. Onun üzerine de kayaların küçük parçalara ayrılmasıyla hazırlanan 'pasa' denilen yol dolgusu getirtilip dökülecekti. Sonra bahçeye giriş çıkış başlayacak, arabalar pasanın üzerinden geçip gittikçe, döşenen katlar oturma yapacaktı. Yaz bu şekilde geçecek, ondan sonra taş ocağından getirilecek taşlarla yol döşemesi yapılıp araları az bir çimentoyle derzlenecekti. Bu sistemin iyi çalışacağını düşünüyorduk. Yağmur suyu en alt katmana yapılan kanallardan zaten eğilimli olan yolun alt kısmına birikecek o noktada da kanallar tek bir kanala bağlanıp plastik boruyla bahçeye akıtılacaktı. Üst katmanlara yerleştirilen sağlam büyük taşlar ve pasa, suyun en alt katmana inmesini sağlayacaklardı. Böylece ara katmanlarda su kalmayacağı için çökme de olmayacaktı. Yine kâğıt üzerinde çok iyi çözülmüş bir problemdi ama uygulamada çalışıp çalışmayacağını görecektik.

Tabi bütün bu çözüm yaratma çalışmalarının nedeni benim doğaya beton dökme cinayetini işlemek istemememden kaynaklanıyordu. Yoksa bu işin en kolay ama en acımasız yolu oydu.

Her katmanın yapılması bayağı zaman alıyordu. Taşçıları bulmak, istediğimiz boyut ve özellikteki taşları anlatabilmek, getirtmek, pasa bulmak, traktör bulmak, şoför bulmak her biri ayrı enerji tüketim olaylarıydı. Köyde traktörü olanın kullanacak adamı yoktu. Traktör kullanmayı bilen çocuklar gündüzleri işte çalışıyorlar, ancak hafta sonu gelebilirlerdi gibi bir sürü organizasyonlar gerekiyordu. Bu insanların telefonları çalışmaz, evlerine yürüyerek gidip haber bırakılır filan filan... Sonunda Şahin'e bahçeye giriş için, işin biran önce yapılması gerektiğinin baskısını kurdum. Marangozla veranda bacalarının alışverişini yapacaktık. Orman şefliğinden 19-20cm. çaplı, 3-4 metrelik kütükler alacaktık. Bunlar koca bir kamyonla gelip bahçeye bırakılacaklardı. Bu zorunluluk, işi biraz daha hızlandırdı sanki ve yolun birinci kısmı pasa katmanı dökülerek tamamlandı. Artık giriş çıkış serbestti. Yolun oturması beklenecek, sonbahara yolun üst yüzeyinin taş döşemeleri yapılıp bitirilecekti.

Ama öyle olmadı... Şahin Duygu'nun inşaatında çalışmaya başlamıştı. Taş duvarların derzlenmesi, iç sıvanın yapılması, terra-cotta döşemeleri derken uzun aylarını alan bir çalışmanın içine girivermişti. Sonbahar gelmişti. Yağmurlar başlamadan yolumun döşemesi yapılsın istiyordum ama bir türlü gerçekleşemiyordu bu iş. Ya taşçılarla problem yaşıyorduk, ya Şahin'in zamansızlığıyla. Sonunda bir kış mevsimi daha yaşadık o pasalı haliyle. Bahar geldi ve sonuna doğru benim yılan hikâyesine dönen yolum tamamlandı.

İşin bitiminde, Şahin'le yaptığım sohbette öğrendim, neden bu kadar uzadığımı. Şahin bir yandan işi çok uzattığını düşünür bitirmek isterken, diğer yandan da oluşturduğu teorinin nasıl çalıştığını test etmek istermiş. Bunun için yağmurlarıyla geçecek bir kış sezonu olmalıymış ki sistemin nasıl çalıştığı görülsün. Çalışmanın başarılı olduğu gözlenirse, yolun en üst döşemesi yapılsın istemiş. Çünkü eğer çalışmazsa tekrar tekrar sökmeyi göze alamamış. “Ama bunu hiç dile getirmedim hep içimde hissettim” dedi. Demek ki Tanrı bitirmek ve beklemek olan çelişkili mesajı aldığı için yolun bitirilme işini ben ne kadar istesem de rast getirip gerçekleştirmedi. Bu bana önemli bir şey öğretti: İşlerim sadece benim istememe bağlı olarak çalışmıyordu, işin içinde olan herkesin isteklerini açık ve seçik olarak belirlemesi ve hepimizin isteğinin örtüşmesi durumunda istenen gerçekleşiyordu. Karışık, çelişkili mesajlar halindeki isteklerimiz, bize neyi vermesi gerektiğini bilemeyen bir Tanrının elinde beklemeye alınıyordu anlaşılır.

Mayıs ayında marangozumla beraber orman şefliğinin deposuna zati-ihtiyacımın bir kısmı olan veranda direklerini seçmek üzere gittik. “Hem düzgün, hem 19-20cm çapında olacak, hem de boyu 4metre olacak,” diyorduk. Bembeyaz saçları ve bıyıklarıyla depo şefi arkadaşımız, düzgün dizilmiş şekilde duran kütüklerin arasında bizi dolaştırıyor, seçmemize yardımcı oluyordu. İsteklerimize bir de çıralı olması eklenmişti. Böylece daha uzun zaman dayanır, çabuk çürümezmiş. Kendi ellerimizle seçtiğimiz kütüklerin yüklenip gelmesi için kamyoncu bulmak marangozumun yüklendiği iş oldu ve ben büroma döndüm.

Sonunda bahçenin yolunun ilk kısmının bitirilmesinin hemen ardından kamyonu bahçeye sokabildik ve kütükleri indirttik.

Veranda modelim zihnimde çizdiğim resimde hazırды. Bu kütük bacaklar, hem gemi güverte maunlarından yapılacak verandayı hem de tepedeki pergolayı taşıyacaktı. Pergolaya yazın yeşillikler sarılıp gölge yapacak, kışın yapraklarını dökeceklerdi. Böylece kış güneşinin sıcaklığı evi ısıtmada yardımcı olacaktı. Verandaya çıkış kapılarından iki adımda inilecekti. Böylece evin tabanına göre yaklaşık 30-35 cm. aşağıda kalan verandanın 80cm. yüksekliğinde olan parmaklıkları, salonda oturulduğunda görüntüyü kesmeyecekti. Bütün bu detaylarla meşguldü kafam. Geceleri yatağında yatarken uykuya kolay geçemiyor, fırl fırl dönen beynimi yavaşlatmaya çalışıyordum.

Verandanın statik hesaplarına kafam ermeyecekti. Bu konuda Ali'den yardım istedim. Veranda modelimi ona anlattım, nerede merdivenleri olacak, bahçeye inişler ve bunların genişlikleri konusunda notlarını aldı ve gitti. Bir kaç gün sonra çizimini yapmış olarak geri döndü. Verandanın bacak aralarını ve taşıyıcı iskeleti bayağı sağlam yapılandırmıştı. 60cm. aralıklı yerleştirmişti taşıyıcıları. Marangozum bu sık hazırlanmış iskeleti görünce çok ahşap gideceği ve de zaten bu kadar sık olmasına gerek olmadığı düşüncesiyle itiraz etmişti. Ama sonra inşaat boyunca gelen giden arkadaşlarımı anımsayıp “sen buraya otuz kişi doldurursun, üstelik tepinir durursunuz da, iyisi mi biz mimarın hesaplarına uyalım” demişti. İyi ki de

uymuşuz. Gerçekten her yıl en az bir kez, bazen daha fazla kalabalık partiler düzenlemeyi seviyorum. Bu partilerde tepinme konusu da hiç eksik kalmıyor tabii ki.

Ali kendi ince zevkine göre ve birleşme yerleri muntazam olarak detaylandırılmış bir halde getirdi çizimlerini. Oysa benim kafamdaki evin, hiçbir yeri muntazam değildi ki verandası olsun. Kendisine dilim döndüğünce kafamdaki verandayı anlatmaya çalıştım. Onun iskeletini kullanacaktık, ama bacaklar kütükten olacaktı, parmaklıklardaysa yatak odamda kullandığımız Kütahya işini yineleyecektik.

Kafamdaki resim hazırды. Statik hesaplara göre oluşturulmuş iskelet çizimlerimiz de hazırды ama marangozumun vakti yoktu her zamanki gibi. Yine beni bir oyalama içine sokmuştu.

Kütük bacakların bahçeye yerleştirilmesi için gereken çukurların kazılıp betonların dökülmesi işini yapmaya geldi ilkin. Sonra üzerine üç ay ortalıktan yok oldu. Söylediğine göre, ormandan aldığımız ağaçlardan hazırlayacağı iskelet için ağaçların kurumasını bekliyorduk. Allahın yaz sıcağında tam üç ay kurudular...

Sonunda Nermin'le Sacit'in arazi almak konusundaki istekleri gerçekleşiyordu. Köyde arazi bulması için bize yardım etmesini rica ettiğimiz Kemal Bey, bu kez iyi haberlerle gelmişti.

Dostlarımın istekleri, her baktıkları araziyle daha belirginleşmiş, gerçekten ne istediklerini sonunda anlamışlardı. Bir defa tarım yapmak istiyorlardı. Onun için de küçük değil, büyük bir toprak almak istiyorlardı. Vadi tabanlarının ne kadar sıcak olduğunu keşfetmişler, arazinin vadinin yakalarından birinde olması gerekliliğini anlamışlardı. Kısaca arazi arayarak geçirdikleri bir yıllık sürede zaman kaybetmemişler, tersine deneyim kazanmışlardı.

İşte böyle bir arazi haberiyle geldi Kemal Bey. Hem büyüktü, hem de köyün en yüksek yakasında yer alıyordu bu muhteşem arazi. İçinde 400–500 yetişmiş ağaç vardı. Nermin'le Sacit, ailelerinin işlerinden apayrı olarak kendi istedikleri işleri yapmayı seçme yürekliliğini gösterebilmiş 'kocaman kalpli', sevgi dolu bir kadınla mühendis kafalı, 'proje ruhlı' bir adamdı. Yaratıcı idiler, hem de sevgiyle yaratanlardan. Onun için de oluşturdukları mekânlar, her zaman görenleri kucaklardı.

Araziyi görmek için önce Sacit geldi ve bende kaldı bir kaç gün. Araziyi görür görmez beğenmişti, daha önce gördükleri çok sayıdaki arazilerin hiçbirine benzemiyordu enerjisi. Köyün en yüksek kayalıklarına kadar yükselen arazi, kayalıklarda yaşayan kartal ailesi tarafından korunuyordu adeta. Yamaçlar zeytin, badem, incir ve Antep fıstığı ağaçlarıyla doluydu. Yola yakın kısmında biri eski iki köy evi vardı.

Çok çocuklu yaşlı bir adamındı arazi. Satış söz konusu olunca, bütün çocuklar işe karışır ve alacakları pay konusunda babanın aklını karıştırırlardı. Yine öyle oldu ve toprak sahibi aklını toparlayana kadar aradan zaman geçti. Ama bu geçen zamanda bitişik arazinin sahibi de satmak istedi ve onunla da anlaşıldı. Arada kalan çok küçük bir parçanın sahibiyse ileride daha büyük kâr sağlayacağını düşünüp satmaya yanaşmadı. İki üç sene sonra o da satışını yaptı ama düşlediği kârı elde edebildi mi bilmem? Bu şekilde toparlanan arazi gerçekten keyifli bir çiftlik yaşantısının kurulabileceği büyüklüğe erişmişti. Bundan böyle dostlarım hayallerini gerçekleştirebilirlerdi artık.

Mart sonu idi. Depresif bir dönem geçiriyordum. İçim sıkıntılarla doluydu. O günlerde elime geçirdiğim bir deftere...

Bu kez sıkıntıları yaşamak bana her zamankinden daha ağır geliyor. Farkındalık, çekilenleri daha da büyük boyutlu hale getiriyor.

Yıllar sonra, yine aynı duvarın önünde buldum kendimi. Tam da duvarı atladığıma inandığım, daha doğrusu atlamış olmam lazım artık diye düşündüğüm, ya da hakkımda böyle izlenimler verebildiğim bu günlerde, altı-yedi yıl öncesinin iç sıkıntısını hissetmek, aslında duvarların setler halinde durduğunu ve bana arada aldıracağı solukların ne kadar aldatici olduğunu anlamama yardımcı oldu. Eğer bu duvarları aşmak için hep aynı savaşlar verilecekse değişiklik yapamadığının göstergesi mi bu? Yoksa yaptığım değişikliklerin, sadece sahne dekorları olarak kaldığının kanıtı mı?

...diye yazmış, sonra da sormuşum:

Altı, yedi yıldır kendimde çok büyük gelişimler olduğuna inanırken, yine aynı şekilde hayat yaşama tarzımı fark edip, yine aynı bunalımlı dönemle karşı karşıya kaldığıma göre değişen ne peki? Mekân, iş, ev ve sosyal çevre gibi radikal değişimler bana ne getirdi?

Meslekten analizci olduğumdan bu sorunun cevabını bulmak için başlamışım analize. 1993'den 98'e beş yıllık sürede yaptıklarımı 19 madde de özetleyivermişim. Bu sürecin en sonu önemli tabi, onu buraya alıyorum:

(...) Öncelikle borç ödemek adına çok çalışmam gereken bir döneme girdim ve huzurlu vs. olarak hedeflediğim yaşam tarzımı ertelemek zorunda kaldım. Bu çalışma dönemimi öyle büyük bir hedefle ele aldım ki ne kendimle, ne evimle, ne sorumlu olduğum hayvanlarla uğraşacak, düşünecek bir zaman bırakmadım ve izin de vermedim. Ben kendimi bu şekilde parçalarken -ki belki de kendimi bu noktaya getirdiğim için hiç affedemiyorum- yanımdaki insanları da aynı tempoya çekmek, girmeyenlerle de savaşmak, didişmekle geçen inanılmaz bir ilişki moduna girdim. Bunun sonunda büyük bir baskı altında kendimi ezdim ve yine duvar önünde buldum.

Şimdi yaptıklarına, bundan sonrası yapılması gerekenlere ve yarınlara neler bıraktığına bakıp, bunu içime sindirmem gerekiyor. Her şeyden önce de kendimi bağışlamam gerekiyor.

Sonra yine bir analiz:

Ne yaptım?

Ne yapılması gerekiyor?

Yarınlar ne bırakıyorum?

Ne çok mesleki deformasyon var değil mi?

Bu çalışmanın en son sorusu, yani *yarınlara ne bırakıyorum* için yazdıklarım o günlerimi iyi açıklıyor:

Öncelikle bu kavramı kabullenmeliyim: Evet 'ertelemek' gerekiyor. Biliyorum bu korkun var. Ya yarın hiç olmazsa, ya beş dakika sonrası hiç olmazsa diye yaşıyorsun yıllardır. Ama bu düşüncenin baskısı da çok büyük değil mi? Hemen bir sürü şeyi bir arada, çok fazla kendini sıkıştırarak yaşıttırıyor sana. Belki de her şeye bu noktadan başlamalısın: Yarınlar hep var ve olacak da. Bugün yapabileceğin kadarını hallet, diğerlerini yarına bırak.

Hem çalış kazan, hem keyfini sür, hem de problem çöz. Yok böyle bir şey. Bu bir süper insan modeli. Bunun için yetmediğini gör ve dur. Zaten bunu görüp durmadığın anda durdurulursun.

Evimin keyfini çıkarmayı yarına bırakıyorum.

Saydamlarımın bilgi tabanını oluşturmak ve onları değerlendirme işlerini yarına bırakıyorum.

Resim yapmayı yarına bırakıyorum.

Yazı yazmayı yarına bırakıyorum.

Bahçeyle bilfiil ilgilenmeyi yarına bırakıyorum.

Tüm bunları isteyerek yarına bırakmayı seçiyorum.”

Ne yapılması gerekiyor? sorusuna verdiğim cevapta da şöyle yazmışım:

İşimi iyi takip etmek ve sezonun maksimum kazançlı olarak bitmesini sağlamak adına yapılan koşuşturmayı zül olarak görmeden, keyifli bir hale dönüştürmek, yani eğlenerek çalışmayı öğrenmem gerekiyor. Bunun için iki adet çok iyi öğretmenim olmasını kazanç bilip faydalanmalıyım.

Analiz çalışması hiç fena değilmiş aslında ama uygulama planına uyamamışım anlaşılın ki bu gün hâlâ aynı sularda yüzüp aynı analizleri tekrar tekrar yapıyorum.

Nisan, uzun bayramın olduğu ay. Bütün bir doğa uyanırken ben ilk kez bu kadar yakından izliyorum. Uyanışın içindeyim.

Tatilin bir kaç günü sevgili dostum Meral ve ailesini konuk ettim. Bu birliktelikten pek bir şey anladım sayılmaz. Çünkü beraberlerinde Almanya'dan gelen arkadaşları vardı ve o arkadaşlar aşağı beldede Sibel'lerin otelinde kalıyorlardı. Tabi böylece benim konuklarım da çoğu zamanlarını çevre gezilerinde onlarla beraber geçiriyorlardı.

Yine aynı tatil Nermin'le Sacit de otele gelmişlerdi. İstanbul'da ki son iş yerinden iki arkadaş da sürpriz yaparak geçerken uğramışlardı.

Çevrem bu kadar doluyken bile ben ihtiyacım olan zamanı kendime ayırmayı becerdim. Doğanın uyanışı bana oldukça güzel bir enerji vermişti sanki. Susanna Tamaro'nun *Anima Mundi* adlı kitabını okuyup bitirmiştim. Kitabı bana öneren Gökhan aklıma gelmişti. Oturup ona uzun bir mektup yazdım. Kitapta okuyup etkilendiğim bölümleri alıntı yaparak mektubun içine yerleştirdim. Yaptığım ilk alıntı giderayak(yani ölürken) bağışlanmakla ilgili bir konuşma parçasıydı:

Genellikle bir yolun sonu, geride kalanları aydınlık kılar, ani bir tehlike olasılığı eylemlerin farklı bir ışıktaki görünmelerini sağlar, bir anda insan yanıldığını anlar, ama artık onları değiştirmek için çok geçtir. Bu yüzden özür dilenir. Ben de özür dileyeceğim, siz de dileyebilirsiniz. Hiç kimse bunu söylemeden edemez, bunu söylememekse gurur belirtisidir; çünkü her nasıl olursa olsun yaşam yanlışlıklarla doludur. Yalnızca pek az insan ışığı baştan tanır; bütün ötekiler el yordamıyla ilerlerler; bazıları ruhun sezgisine varsa bile, yine yanılır. Hepimiz insan olduğumuz için yanılıyor. Çünkü ancak belirli bir noktaya kadar ileriye görebiliyoruz. Nesnelere ötesine geçemiyoruz, ufukların ardını göremiyoruz, her zaman göremediğimiz karanlık bir köşe vardır.⁵

Mektubumun burasında tıkanıp kaldım. Açıkça neden başlamak için bu bölüm karşıma çıktı diye düşünüyorum. *Belki de gururumu kırıp senden bağışlanmamı istemem gerekiyor. Özür dilemek için ölmeyi beklememek gerekir belki de,* diye yazdım. Özür dilemenin zarif bir yolunu bulmuştum galiba.

İkinci alıntı:

Orada durursun ve her şeyin daha farklı yaşanmış olabileceği bir nokta ararsın, yönü değiştirebileceğin bir noktayı. Böyle bir nokta olmadı mı diye sorarsın kendine. Ya da vardı da ben görmedim, görmek istemedim mi? Yolu sen çizmişsindir, başkası değil. Bu yoldan çıkmak için bir adım yeterlidir. Ama seni tutsak eden görünmeyen çizgidir, başka yüksek duvarlar olduğunu sanırsın, ama bu aslında incecik bir iptir, öte yana geçebilmek için bacağını biraz kaldırman yeterlidir.⁶

Burada da pişmanlık söylemlerim var galiba...

Sonraki alıntı olarak *Sevgi özendir⁷* cümlesini seçtim. Ona karşı özensiz davrandığımı düşünüyordum. İşte bunun için, yani ilişkimize gösteremediğim özen için ondan özür diliyordum. Mektubumu beraberliğimizin sonunu hazırlayan art terapi sonrasındaki gelişmeleri anlatarak bitirdim. ‘Hindistan’dan dönen kahramanımın’ geçen zaman içinde -eve taşınmamla biten süreçte- nasıl da *kahramanlıktan*, gerçek anlamda *dosta* geçtiğini anlattım uzun uzun.

Bu mektubu yazmak beni oldukça hafifletti. Ona karşı içimde eksik yaptığım bir şeyleri tamamladı sanki. Bu mektubuma ondan gelen cevap çok daha tamamlayıcı oldu benim için. Aynı şekilde o da aynı romandan alıntılar yaparak bana geri döndü. Bir anlamda bu mektuplaşma karşılıklı olarak iç temizliği oldu bizim için. Konuşulmamışlıkları ince ama aynı zamanda içten bir yöntemle yazıya dökmüştük.

Bu konudaki hatalarımı fark edip bunları fark ettiğimi karşımdakine anlatabilmek ve bağışlanmayı istemek ruhsal temizliği getirdi bana. Ama ruhumun derinlikleri daha pek çok temizliği kaldıracak gibiydi. Sıkıntı konularımdan sadece biri konusunda adım atabilmişim.

⁵ Susana Tamaro, Anima Mundi, Can Yayınları, Sayfa:245-246

⁶ Susana Tamaro, Anima Mundi, Can Yayınları, Sayfa:187-188

⁷ Susana Tamaro, Anima Mundi, Can Yayınları, Sayfa: 256

Mayıs ayına geldiğimde, üstümdeki baskıdan kendimi kurtaramamıştım hâlâ. İçimin sıkıntısı bedenimden çıkmaya başlamıştı. Sadece benle sınırlı kalsaydı iyiydi, sıkıntımın yansımaları ilişkilerime de oldu. Çevremdeki herkesle akım derken bokum şekline dönen diyaloglar kuruyordum. Üzülüyor, ağlıyor ama bir türlü bu kısır döngüden çıkamıyordum. Her şey baş aşağı dönmüş, tavana asılı kalmıştı. Aynen bir yarasa gibi. İşte o günlerde çok sevdiğim dostum Nermin'e yazdığım özür mektubundan satırlar:

(...)Bir gün, evet bir gün arkamda kırılan can dostlar bırakmamak hedefindeyim. Ne dersin bunu bu yaşamımda umut etmek çok mu iyimserlik oluyor?

Kimi zaman konuşmak ve kimseyle bir araya gelmek istemiyorum. Bunun çözümü olmadığını biliyorum. Kaçış benim son yıllarda kullandığım bir yöntem oldu. Keşke çare olsaydı, dağ başlarına kaçmak, sadece hayvanlar ve bitkilerle yaşamak yetse idi.

Dostları uzaktan izlemem, iyilik haberleriyle yetinsem ve onları hiç incitmesem...

(...)İlişkilerimi gittikçe zor yaşamaya başladığım bu son günlerde içimdeki acı kocamanlaşıyor...

Koyduğum hedefi yakalamak için işime saldırdıkça yürümüyor, ters giden bir şekle bürünüyordu. Yeni ürünümüzü denemek için götürdüğümüz büyük otellerin hiçbiri alıcı olmuyor, hep bildikleri marka ve ürünlerde kalmaya devam ediyorlardı. Bir türlü inandırıcı olmayı becerememiştik. İnsanların değişime açık olmadığını ve rakamların gücünün görüldüğü şekilden geldiğini anlamıştım. Kimse derin düşünmeyi seçmiyor, verim hesaplarının karmaşıklığını anlamaya bile çalışmıyordu. İlk hayal kırıklığı yeni ürünü piyasaya sokamayacağımı anladığım zaman yaşadım, sonrakiler çorap söküğü gibi geldi. Bayilerimizden biri genç yaşta kalp krizi geçirdi ve kalp damarlarının değiştiği çok önemli bir ameliyat oldu. Maddi manevi tüm kaynaklarını bu önemli sağlık problemine yönlendiren firma, işini neredeyse askıya aldığı için ne malımızı pazarlayabiliyor ne de ödemelerini yapabiliyordu. Makine yerleştirmelerinde ve müşteriye ürünün tanıtılma çalışmalarında yardımcı olması açısından Doğan sezon başının önemli bir kısmını bayilerimizin yanında geçirmişti. Ama satışlar bir türlü istenen hıza ulaşamıyor, tahsilâta büyük problem yaşıyorduk. Bayiler, benim iki haftada bir yaptığım ziyaretlerimden hoşlanmaz olmuşlar, kaçmaya çalışıyorlardı. Zamanla telefonlara bile çıkmaz oldular. Bu ilişki tarzında bana düşen duygu: kızıp sinirlenmekti. Bir şeyleri yanlış yapıyordum herhalde. İş hayatının anlayamadığım tarafları vardı ve ben bunalıyordum. Neden herkes yapması gerekeni yapmıyor ve karşısındakıyla oynamayı seçiyordu? Buna nasıl anlayış gösterilir, nasıl bir uzlaşma yolu bulunabilirdi? Ticaretin kurallarını bilmemem beni zorluyordu.

Hem hedeflerimi tutturamayacak olmam, hem de bayilerimle sevimsiz ilişkiler yaşamam beni işimden soğutmuştu. Yaratıcılığımı kullanamadığım bir pozisyonda kaldığımı düşünüyordum. Bu düşünce bana, işe yaramaz olduğumu hissettirmeye başlamıştı. Çok stresli yaşamaya başlamıştım. Bunun için mi yapmıştım hayatımdaki değişiklikleri? Neredeydi o basit ve huzurlu yaşam? Neden kuramamıştım o dünyayı kendime? İşimi yanlış mı seçmiştim yoksa? Ya peki omuzlarımdaki borç yükü? Bunun altından nasıl kalkacaktım? Kendimi köşeye sıkıştırmıştım: Yine duvar önündeydim.

Duygu'yla Refik'in o günlerde yaptıkları bir ziyarette Refik'le bir gerginlik yaşamıştım. Daha sonra, durumumu değerlendirmiş ve yazdığım bir mektupla ona kendimi ifade etmeye çalışmıştım:

(...)Birden fark ettim ki hayatımda en fazla sıfatı bir arada taşıyan kişi sensin: Dostum, Arkadaşım, Patronum, Komşum.

(...)Senin de tanık olduğun son günlerdeki depresif halimden bugün tekrar çıkışa doğru yol almaya başladığımı hissediyorum. Bazı noktalar yakaladım ve bunları seninle paylaşmak istedim:

(...)var olma şeklimin bir şeyler yaratmaya dayalı olduğunu keşfettim sonunda.

(...)İşimin ilk yılında operasyonu bizzat kendim yaparak, daha önce kullanmadığım yeteneklerimi keşfettim. Ve kendimi yeniden yarattım. Ve tabi ki işbirliğimiz sonucu markamızı ve ürünümüzü de bölgede var ettik. İkinci yıl birimleri çalıştırma yılı idi. Benim yaratıcılık yapma alanım işten inşaata kaymıştı. Kendimi dolduracak ya da var edecek eylemi bulmuştum. Evimi yaparak enerji kazanıyordum.

(...)Ve bu yılbaşında yeniden organize olmakla geçen dolu dolu günlerin ardından gelen yaratıcılıktan uzak günler. İşte ben bu günlere dayanamadım ve var olma nedenlerimin kalmadığı anlarda yok olma korkusuyla mutsuz boyuta geçiverdim. “Ben kimim, ne yapıyorum?” demeye başlamışsam durumum vahim demektir. Ben bu GüleNGül'ü tanıyorum ve onun yaşamına yeniden yaratıcılık sürecini sokmasının gerektiğini biliyorum.

İstanbul'dan göç etme nedenlerimden en önemlisi, işimin tüm zamanımı alarak, kendimi ifade etmemi sağlayan hobilerime zaman bırakmaması idi. Oysa şimdi işimin organizasyonu bana kendim için zaman ayıracak bir biçime geldi. “Peki, ben neden hâlâ huzursuzum?” diye sordum kendime. Yanıt inanılmaz: Suçluluk duygusu. Eğer her gün ofisime gidip, en az sekiz saat çalışmazsam haksız yere para kazanacaktım gibi geliyor herhalde. Fark ettim ki çoğu günler deniz kenarında bile yürümüyorum. Çünkü bize sürekli çalışmanın iyi olduğu öğretilmişti. Yetiştirildiğim iş ahlâkı, gün içinde dinlenmeyi kesinlikle yasaklar. Durum böyle iken, ofiste oturup iyi polis, kötü polis oyununda her zaman kötü polisi oynamak ve her iki yanağına iki taraftan da şamarı yemek hiç de hoşlanmadığım bir pozisyona soktu beni. Oysa hayallerimde taş çalışma odamdan işi idare etmek vardı bu sene. Tabi bunun için önce telefonum olmalıydı. Bilgisayarım ve faks makinem. Ben belki yine şamarı yiyecektim ama resmimi yapacak, saydamlarımı düzenleyecek ya da ne bileyim çok güzel bir bahçe yapacaktım. Belki bir gün yazacak, diğer gün kazacak, çapa yapacaktım. Beceremedim, kilitledim kendimi. Beni dolduracak yaratıcılık sürecini yaşayamadım, dolayısıyla hep boşaldım, hiç dolamadım. Ve bir gün fark ettim ki sana, Hüseyin'e, Kayhan'a ve daha nicelerine kızıp duruyorum. Böyle dönemlerimde kendimle ilgili çatışırken, seni de diğer dostlarım gibi yanımda yaşamak isterim. Ne yazık ki yaşadığım kızgınlıklarla seni de zaman zaman karşıma aldım. Karşımdaki adamın dört şapkasını ayrı ayrı düşünemiyorum. Bir şapkayla yaptığım kavgayı diğer şapkalara da taşıyorum. Sapla samanı karıştırmak huyum var belki de. Burada son akşam yaşadığım da bu idi. Ben bunu yaşamak istemiyorum.

(...)Burada bulunduğun zaman içinde bana gösterdiğin anlayışa teşekkür ediyorum. Özellikle beni kucaklayıp “Dostluğun benim için çok önemli” demen bana çok iyi geldi, sağ ol. İyi ki varsın ve senin dostluğuna ben de hiçbir şeyi değişmem.

Bu mektupta geldiğim yer, işimin ve çok şapkalı ilişkimin sonuna yaklaştığının bilincine varmış olduğumdur.

Beni duvarlar önüne getiren bir tarzım vardı sanırım. Hayatımı zorlaştıracak ilişkilere ve işlere giriyordum. “Basit olsun, basit olmasını istiyorum” diyordum ama sürekli karmaşık yollara sapıyordum. Hayatın zor, üstelik bir bilmece olduğu fikrini, hatta inancını taşıyordum. O zaman da hayat karşıma inancım doğrultusunda, yani zorluklarla beraber çıkıyordu. Buna kesinlikle inanıyorum. Çünkü diğer yanda şansına olan inancım bunun ispatıdır. Her zaman çok şanslı olduğumu düşünür ve dile getiririm. Gerçekten de başıma gelen durumları hep şansımın iyiliğiyle hafif atlatırım, çözümler hep iyi şansım nedeniyle karşıma çıkar.

Çok şapkakalı ilişkiyi yürütecek kadar serinkanlı yapıda değildim. Tepkisel yönü ağır basan, egosuyla hareket eden kişiliğime, bu tarz ilişki modeli hiç uymazmış meğerse. Bu gerçeği, tüm yaşananlara dönüp baktığım bugünlerde görebiliyorum ancak. O zamanlarda iyi dost olmanın her şeyi halledeceğini, her şeyin üstesinden geleceğini zannetmiştim. Dostlukların özen isteyen, beslenerek büyütülen, her an kırılabilir sırf fanus olduğu gerçeğini bilmeme rağmen, özen gösterilemeyecek durumların içine sokmuşum kendimi.

İş hayatındaki farklı görüşlerimi çoğunlukla savunmadığım, dostluğumuza zarar verecek korkusu taşıdığım zamanlarımın, bende yarattığı kızgınlıkları taşıdım gereksiz yere. Oysa şapkaları karıştırma huyum olmasa idi, görüşlerimi kaygısızca dile getirebilirdim. İş iş, dostluğu dostluk, hayal projesi ortaklığını da ortaklık çerçevelerine çekemedim bir türlü. Her birinde yaşadığım gerginliği, diğer ilişki tipine taşıyordum ister istemez. Kendimi ve karşımdaki insanları çarşafa dolama başarısını gösterdim.

Şimdi bütün bu dolanmış çarşafın açılma, ilişki çeşitlerimizin azaltılma zamanıydı. Sadeleşme zamanı... Bunu Refik de anlamıştı. İşimizde yollarımızın ayrılması yakındı.

Haziran’ da Alternatif Tatil Köyü’nde suluboya ressamı Tim’in iki hafta üst üste kurs vereceğini duydum. Birden içimde bir şeyler kıpırdandı. Uzun zamandır yapamadığım hobime zaman ayırabilir miydim acaba?

Doğan’a sordum önce, gün içinde benim kursta olacağım saatlerde işi idare eder miydi? Ondan bu konuda destek alınca bu kez patronlarıma sordum, bir hafta bazı saatler ofisten yok olacaktım, onlara da uyar mıydı? Kendimi geliştirmemle ilgili bütün çalışmalarda destek olmuşlardı zaten, bu kez de benim ihtiyacımın farkındaydılar ve bu yaratıcılık çalışmasını yapmama destek verdiler.

Kursun başlamasından bir gece önce tatil köyüne gidip Tim’i gördüm. Hasret giderdik, sohbet ettik. Ertesi gün başlayacak kursuna katılmak istediğimi söyledim ona. Ama şartlarım diğer katılımcılardan farklıydı. Sabah erken başlayacak çalışmaya katılıp, onlar yemek tatiline çıkınca ben atlayıp işime gidecektim. Ondan sonra saat 18:00’de başlayan akşamüstü çalışmasında geri gelecektim. Böylece işimden sadece sabah üç saat yok olup, akşam da yarım saat erken çıkacaktım. Bu tarz bir katılım, grubun enerjisini nasıl etkilerdi bilmiyorum, ama Tim bana çok yakın davranarak bu şekilde de olsa muhakkak katılmamı istedi. Fakat benim bir şartım daha vardı: Ben suluboya yapmasını sevmiyordum(çünkü çok zor buluyordum), sevdiğim, desen çalışması yapmaktı. Karakalemle desen çalışması yapabilirsem katılmayı istediğimi söyledim. Kısaca katılmak isteyen de, şartları süren de bendim ve karşımdaki adam bütün bu oyuncu halime karşın hiç geri basmadı ve, “Tamam ne yapmak istiyorsan onu yap, ama muhakkak gel,” dedi.

Ertesi sabah heyecan içinde erkenden çantamı hazırladım. İçine desen defterimi, kara kalemlerimi, silgi ve kalemıraşı koyarken, gözüm suluboya defterime de takılmıştı, onu da alıp çantama attım. Oraya vardığımda grup kahvaltı masasında son çaylarını içiyordu. Beni grupla tanıştırdılar. Toplam altı kadındık. İlginçtir, biri benim meslektaşım çıktı. İki bilgisayarçı yan yana gelince sanki konuşacak hiçbir şey kalmamış gibi 2000 yılı sorununu konuşmaya başladık. İngiltere’de bu sorun çok daha önceden fark edildiği için programların değiştirilme işlemlerine başlanmışmış bile. Kızcağız da aynen bir zamanlar benim yaptığım gibi serbest- kontratlı olarak çalışıyormuş. 2000 yılına geçişte bilgisayar programlarının yıl bilgisini son iki yerine, dört haneli olarak görmesi için yapılacak program değişikliklerinde çalışmak üzere çok iş olanağı yakaladığından bahsediyordu. Aklımdan bir an için İstanbul’da da pek çok şirketin bu yüklü değişimi kontratlı elemanlara yaptıracağı fikri geçti. Acaba bana geçici bir iş imkânı olabilir miydi bu? Bir süreliğine böyle bir projede çalışıp borcumu ödeyecek parayı kazanabilir miydim? Bu sorular bir an için kafamda dolaşıp uçup gittiler.

Grubun yedinci elemanı tatil köyünün Türk ortağı oldu. Onun da resme yeteneği vardı ve Tim’le daha önceki yıl çalışmıştı. Bütün isteği İngiltere’de bir sanat yüksek okulunda okumaktı. Ertesi yıl bu isteğini gerçekleştirdi de.

Çalışmaya, tatil köyünün içindeki oldukça büyük bir kayanın tepesine yerleştirilmiş, tavukların merdivenle çıktıkları tavuk evini çizerek başladık. Ben desen çalışması yaptığım için, desen defterime yumuşak kalemimle koyu ve sert çizgilerle çalışıyordum. Diğerleri belli belirsiz çizgilerle çiziyorlardı çünkü birazdan suluboyayla boyamaya başlayacaklardı. Ben hat çizimini bitirip gölgelendirmeye geçiyordum ki birdenbire Tim bana kendi suluboyasını ve su kabını getirip önüme koydu. “Hadi bakalım,” dedi, “boyamaya başla.” İtiraz edecek gibi oldum, anlamamızı hatırlattım ama grup içinde daha fazla itiraz sesleri yükseltmeyip kaderime çaresiz boyun eğip boyamaya başladım. Görsün bak nasıl kötü olacaktı, ben sulu boyadan anlamazdım ki... Sanki bu kurs, öğrenmeye gelinen bir çalışma yeri değildi de resim yarışması filandı herhalde... Nasıl bir düşünce sistemiye bu, işte öyle düşünüyordum içimden, kızgınlıkla. Ama sonra boyamaya başladıkça -tabi onun da önerileriyle- bayağı hoşlanmaya başladım. Bir hız bitirivermişim herkesten önce. Başka bir açıdan bir ikinci resim daha yapabileceğimi söyledi o zaman. Ve ben bu kez bayağı istekli olarak, çantama son anda attığım suluboya defterimi çıkarıp, çizmeye ve boyamaya başladım.

İşte böyle başlayan suluboya kursu serüvenim, önce acilen kırtasiyecide bulabildiğim tek tip okul suluboyasını alarak ve her gün sabahla akşam güneşi ışıklarında dağ bayır dolaşarak yaptığımız on bir adet resimle son buldu. Sonunda kendimi o kadar güzel suluboya yapar zannediyordum ki yaptığım çalışmalarını senenin sonunda çerçeveletip arkadaşlarıma ve aileme yılbaşı hediyesi olarak dağıttım. Hep yazdım ya, benim böyle de bir kendime güvenen tarafım vardır.

Bu yaptığım çalışma bana çok iyi geldi. Yeni bir kan girdi sanki vücuduma. Ben gerçekten yaratım süreci yaşadığım etkinliklerde kendimi çok iyi hissediyordum. Bu artık kesindi. Hayatımı bunu dikkate alarak yaşamalıydım bundan böyle.

Haziran, doğduğum ay. Oldum bittim severim bu ayı. Yaz mevsiminin başı, ne çok sıcak ne de soğuk, gayet ölçülü bir ısı ve doğal güzellikler ayı. Hele buralarda yaşamaya başladıktan sonra; buğday hasadının yapıldığı, altın başak ayı oldu benim için.

Çocukluğumun ve okul çağlarımın doğum günlerini hatırlarım; okul kapandıktan sonra doğan bütün çocuklar gibi, benim de doğum günüm okul arkadaşlarımla bir kutlama halinde olamamıştır hiçbir zaman. Bunun burukluğunu yaşadığımı hatırlıyorum o yıllarda. Ancak yüksek okul yıllarında final sınavlarına denk düşerdi doğum günüm. Okulun çimenleri üzerinde pastalarla kutlanırdı. Tek derdimizin sınav geçmek olduğu o yılların kaygısızlığıyla keyifli geçerdi yaş günü kutlamaları. Sonra erken gelen evlilikle, artık gençlik kutlamaları yerine ağır başlı yemekler yenir olmuştu. Annelikle beraber de iyice ailesel kutlamalar... Hiçbir yıl çılgın bir doğum günü partim olduğunu hatırlamıyorum. Zamanı gelince anlatacağım 40 yaşa giriş partim hariç. Onu da çılgın yerine duygusal olarak anmak daha doğru olacaktır zaten.

Biz ikizler burcu insanları için, içinde iki ayrı kişilik taşır derler. Sanırım bu iki farklı kişiliğimizle yaşamayı öğrenmemiz bizi diğer burçların insanlarına göre daha avantajlı yapıyor. Bizler kendi içimizdeki farklılığı kabullenmek zorunda kaldığımız için, başkalarının farklılıklarını da daha çabuk kabullenebiliyoruz diye düşünüyorum. Bu nedenle de burcumu her zaman çok sevmişimdir.

İşte yine bir Haziran ve yine doğum günüm gelmişti. Uzakta yaşamaya başladım başlayalı arkadaşlarım, doğum günlerimde telefon yağmuru yaratırlardı. En büyük zenginliğim olan dostlarımın, beni hatırlamalarından daha büyük armağan olamazdı. Bu yılın doğum gününde beni bir sürpriz bekliyordu. Duygu ve Refik beni aramamıştı. İkiisiyle de ilişkim hassas dönemden geçiyordu. Sevginin birinci kuralı olan özen göstermeyi ön plana çıkardığımız bir dönemde, bu aranmamak bayağı ağır bir mesaj olmuştu benim için.

Günler sonra her ikisi de doğum günümün geçmiş olduğunu fark etmiş ve beni aramışlardı. Hiçbir yıl unutmayan bu ikili o yıl ilginç bir kuvvetin araya girmesiyle, sanki özel olarak unutturulmuşlardı. Unutulmak, üstelik bıçak sırtına dönüşmüş ilişki modelimizde unutulmak, beni çok etkilemişti. Ama unutmak da sanırım ağır bir duygu olmuş ki Duygu çok güzel bir mektupla bana 'iyi ki doğdun' demişti. Ona o güzellikte bir mektubu yazdıracak duygular hayli yoğun yaşanmış olmalıydı.

Benim için niye İYİ Kİ DOĞDUN'u düşünüp sana yollamaya karar verdim, diye başlayan mektubu, İyi ki doğdun, iyi ki seni Ortaköy banklarında tanıdım. İyi ki evrenin bize getirdiği bu tanışmayı bir dostluğa dönüştürdük. Teşekkürler, diye bitiyordu.

Zarfinın üzerinde *Sevgi mektubu* yazan bu mektubu aldığımında, bütün duygularım ayaklanmıştı ve boğazıma düğümlemişti sanki. Ona telefonda bir teşekkürü zor edebilmiş, daha sonra, sakinleşince, bir mektup yazarak duygularımı dile getirmiştim.

Evet, belki onlar da diğer dostlarım gibi doğum günümde telefonla beni kutlamış olsalardı, birbirimiz için 'ne ifade ettiğimizi' bu kadar güzel anlayıp, dile getirebilir ve bir diğerine ulaştırabilir miydik? Her şey nasıl olması gerekiyorsa o şekilde oluyordu...

Yeni yaşamın Temmuz ayı, her yılın Temmuz ayı gibi çok sıcak geçiyordu. Verandası olmayan evim, gün doğumuyla beraber güneşi alıyor ve ısınmaya başlıyordu. Akşamları bu sıcaklık buram buram tütüyor, uyku uyumayı zorlaştırıyordu.

İstanbulular için yaz tatiline çıkış ayları işte bu ölümcül sıcakın ayları olurdu çoğunluk. Yeni evime gelmek isteyen arkadaşlarımın bildirdikleri geliş tarihleri de doğal

olarak Temmuz'un sonu, Ağustos'un başına denk gelmişti. Verandam konusu hallolmazsa evde pişmek işten bile değildi.

Önce oğlum geldi her Temmuz olduğu gibi... Sonra da Emine. Senenin en sıcak günlerini yaşıyorduk. Evde her taraf açık bir şekilde uyumaya çalışıyor ama yine de uyuyamıyorduk. Evin taş olması, eve giren sıcaklığın aynen korunuyor olmasını bu kez aleyhimize işletiyordu.

İşte o sıcak Temmuz ayında Emine, daha gördüğü ilk gün, kendisini etkisi altına almış ve her gördüğünde daha da hayran bıraktıran bu beldeye aşkı kabarmış bir şekilde dolanıyordu. Bir kaç gün sonra İstanbul'dan gelecek Reyhan ve Oya'yla grubumuz tamamlanacak, üç günlük güzel bir tatil yapacaktık. O, arada kalan bir kaç günü yıllardır tatil yapmaya alışkın olduğu Bodrum'a geçerek değerlendirdi. Ben ve oğlum sıcaklarla baş etmeye devam ediyorduk. İş yerimdeki klima bile bu kadar sıcak havada pes ediyor, petekleri donuyordu.

Sıcaktan beynimin sulandığı bir zamanda çalan telefonumun ucunda Emine vardı. Beni Bodrum'da denizin içine yerleştirdiği bir plastik koltuk üzerinden aradığını söylüyor, aldığı yeni kararları bildiriyordu. Onu dinledikçe, onun beyninin benimkinden de fazla sulanmış olduğunu düşündüm. Bana kendisi için hemen bir ev bulmamı istiyordu. Ertesi gün gelecek ve hemen orayı kendisine atölye olarak kiralayacaktı. Uzun zamandır İstanbul'da resim yapma melekesini kaybettiğini düşünüyordu. Bu belde onu yeniden resimleriyle buluşturacaktı, bundan emindi. Zaten telefonu açtığımda da bana "Orası emlak ofisi mi?" diye şaka yapmıştı. Daha doğrusu, o an ben söylediğini şaka olarak kabul etmiştim. Onun bir emlak peşinde olduğunu nereden bilebilirdim?

Nedense, birden çok acele ettiğini düşündüm. Sanki çok ani verilmiş bir karardı bu. Onun heyecanını biraz hafifletmek amacıyla, "Hele sen bir gel, tekrar konuşalım ona göre bakarız" filan gibi laflar gevelemeye başladım. Oysa telefonun öbür ucundan son derece kararlı bir sesle, ille de benim ev aramaya başlamamı istiyordu. Bisikletle her yere ulaşabileceği gibi bir ev olması için tembih üstüne tembih ediyordu. Kesinlikle benim yaşamayı seçtiğim köyde kalamazmış. Araba kullanmak istemiyormuş. Onun için en iyisi beldenin merkezi idi. Hem zaten börtü böcek ve haşarattan korkuyordu. Benim gibi orman içinde yaşamak, onun için hiç cazip değildi. Telefonu kapattıktan bir süre sonra bile şoku atlatamamışım. Onun burayı çok sevdiğini biliyordum ama böyle ani bir karar almasını hiç beklemiyordum.

Böyle, ev bulunması, arazi bulunması gibi konularda bana ve arkadaşlarıma yardımcı olması için her zaman başvurduğum kaynağımı aradım yine. İstediklerimiz özellikleri anlattım, etrafa bir göz atıp, bana geri dönmesini rica ettim. Emine geri döndüğünde heyecanı anlatılır gibi değildi. Bodrum'dan çıkarken arkadaşlarına "Ev tutmaya gidiyorum" demiş. O derece emindi ev bulacağından. Oysa ben de tam tersini düşünüyordum. Sezon ortasında bütün evler doludur. Bu yörelerde ev kiralama zamanı sezon açılmadan hemen önce olur.

Ev bakması için rica ettiğim Kemal Bey'i ofisime davet ettim. Onları tanıştırdım. Bir iki evden bahsetti. Görmeye gittiler. Döndüklerinde yepyeni bir alternatiften bahsediyorlardı. Kısa beraberliklerinde, anlaşılan Kemal Beyin gözü Emine'yi tutmuş ve yıllardır boş tuttuğu, çocukları için ayırdığı kendi evinin bahçe katını ona göstermiş.

Evet, tam da umduğunuz gibi olmuş, Emine orayı istediğine uygun bulmuş ve talip olmuştu. Kirasında da anlaşıldılar. Böylece Emine, bu inanılmaz kadın, kendi gibi 'inanılmaz ama gerçek' denebilecek bir hikâyeyi gerçek yaptı.

Kalpten çok istenen şeylerin nasıl da çabuk gerçekleştiğinin örneği olarak hep aklımdadır bu hikâye. Hem nasıl unutabilirim ki? O günden sonra onun yaşamını daha dikkatli izledim ve her zaman isteklerinin gerçekleşeceğine olan inancını, gerçekleşmesi için gereken yardımın muhakkak geleceğine dair inancını gördüm. İnandıkları onu hiç hayal kırıklığına uğratmadı. İstediklerini hep adım adım gerçekleştirdi. Yardımlar hep inandığı gibi geldi ona. Benim de hayatıma *inancı* yerleştirmeme neden olan insan, sanırım bu kadın olmuştur. Masmavi gözlü bu küçük dev kadının misyonu ne büyükmüş meğerse...

Yeni yaşamda her şey yeniydi benim için. Bulaşık yıkadığım bir gece Duygu telefon etmişti. Her zamanki gibi uzun uzun hararetli bir şekilde konuşuyorduk ki, gecenin karanlığında baktığım vadide parlak bir ışık gördüm. Hareketli bir ışığı bu, sanki yürüyordu. Yani yürüyen birinin elindeki fener gibi bir şey. Telefondaki konuşmamda biraz dalgınlaşmışım ki “Ne var, ne oldu?” dedi hayal ortağım. Ben de ona gördüğüm ışığı anlattım. Her gece kapkaranlık olan vadide bu ışık nereden ve nasıl çıkmıştı anlayamamıştım. Eğer yürüyen birisiyse bu, bana doğru geliyordu anlaşılabilir. Benim çok fazla önemsemediğimi fark edince o da fazla üstelemedi ve biz konuşmamızı tamamlayıp telefonu kapattık. Ben bulaşığımı geri dönmüştüm. Bir yandan müzik dinliyor bir yandan da sıcak Temmuz gecesinde yıkadığım bulaşıkla terliyordum. Telefonum beş dakika sonra bir daha çaldı. Arayan yine Duygu’ydu. Bana vadideki ışığı soruyordu. Ben ışığı unutmuşum bile, salonun veranda çıkışına gittim ve vadiye baktım. Işık yoktu. Etraf zifir karanlıktı. Yürüyen her kimse bana gelmemişti demek ki. Onun telefondaki kaygılı sesini biraz rahatlattım ve kapattık. Beni düşünmesi ve paniğe vermeden takip etmesi çok hoşuma gitmişti. Biz telefonu kapattıktan sonra vadiden silah sesleri gelmeye başladı bu kez. İşte o zaman ben de endişelenmiş, evin bütün ışıklarını kapatıp vadiye doğru dikkatle bakmaya başlamıştım. Bu kez bir araba farı olduğunu düşündüğüm ışıklar görmüştüm ve arkasından yine silah sesleri. Şaşkındım, çünkü vadide arabanın gideceği yol olduğunu bilmiyordum. Nereden çıkmış da gelmişti bu araba? Bu silah sesleri de ne oluyordu? Buradaki yaşamı hiç bilmiyordum, ne olabileceği konusunda kafamda oluşan tahminler hep şehirli kültürümün ürünleriydi ve tabii ki hiç de hafife alınacak şeyler değildi. Korku ve endişeyi beraberce ilk o gece duydum sanırım.

Ertesi gün gördüğüm muhtara, gecenin olaylarını anlattığımda, gördüklerimin tavşan avı olduğunu söyledi. Çok sinirlenmişti. Köylüye tavşan avını yasaklamış ama bu avcılar köy dışından geliyorlarmış. Bana bir daha görürsem derhal ona telefon etmemi tembihledi. Sanki benim evdeki araba telefonum her istediğim an çalışıyormuş gibi...

Böylece zavallı tavşanların insanoğlu tarafından nasılda alçakça bir yöntemle vurulduğunu öğrenmiş oldum. Avcıların ondan sonraki gelişlerinde muhtara telefon etmek mümkün olmadı ama ıslık çalarak ve bağırarak onları vadiden kovmaya uğraştım. Hatta bir keresinde Duygu da benimle beraberdi. İkimiz birden bağırılmaya başladığımız o gece hızımızı alamamış, arabaya atlayıp adamların yanına gitmeye niyetlenmiştik ki Refik banyodan bizi duyup çılgık çılgına gitmememiz için bağırıyordu. İşte böyle anlarda benim de bir tüfeğim olmasını istiyordum galiba.

İşimdeki mutsuzluğumun çözümü için izlenecek üç yol vardı: ya içinde kalıp, yakınmayı bırakmak -ki bu işi kabullenmek olurdu-, ya iş değiştirmek ya da bir süre uzaklaşmak ve durumu yeniden salim kafayla gözden geçirmek, değerlendirmek.

Bu yollardan uzaklaşmak olanı, patron değil de işyerinin çalışanlarından biriyseniz olanaksızdır. Kabullenmeyi de seçmeme olanak yoktu. Çünkü kabullenmek teslimiyeti gerektirir. Teslimiyetse o zamanlar benim sözlüğümde kaybetmek, seçeneği olmamak gibi ağır anlamlara sahipti. O zamanlar teslimiyetin zayıflık demek olmadığını hiç duymamıştım. Onun içindeki büyük gücü fark etmemiştim. Teslim olmuş insanların durumunun çaba göstermeksizin değiştiğini hiç deneyimlememişim. Tam tersine hayatım mücadele etmek üzerine inşa edilmişti ve ben hep, eylemden yana olmuştum. Böylece yine eylemi, yani işimi değiştirmeyi seçtim. Artık kafamda borçlarımı ödeyebileceğim yeni bir iş bulabilmenin yollarını arıyordum.

Kafam geleceği şekillendirmekle meşgulken bir yandan da sezon sonuna kadar içinde kalacağım işimi yapmaya çalışıyordum. Refik'le konuşmuştum ama ondan başka hiç kimseye gitme planımdan bahsetmemiştim. Bu tarz bilgilerin insanları psikolojik olarak etkilediğini düşünürüm. O nedenle kimsenin kafasını karıştırmak istemiyordum. Sezon biter ben de o zaman niyetimi duyururum diyordum. En yakınımdeki Doğan'a bile anlatmamıştım düşüncelerimi.

İşte o Temmuz ayında bir gün Hüseyin'le yaptığım telefon konuşmasında kullandığı bir cümlesinden, gideceğimi öğrendiğini anladım. Bunu benden duymamış olmasının yarattığı kırıklık da vardı sesinde sanki. Bu kırık ses beni uyardı. Ona duygu ve düşüncelerimi anlatacağım bir mektup yazmaya karar verdim.

Mektubumda, ayrılma isteğimi ona neden benim anlatmadığımı açıklamaya çalıştım öncelikle. Sonra da neden işimde mutsuz olduğumu filan... Sonunda da onunla çalışmış olmaktan son derece mutlu olduğumu dile getirdim. Motivasyon etkili 'onayları' olmasaydı yolumun oraya kadar bile varamayacağını yazmıştım.

Mektuptan hemen sonra bölgeye yaptığı ziyarette de samimi olarak gidişim üzerine konuştuk. Sanırım o zaman beni daha da iyi anladı. Bu ziyaret sırasında Doğan'la da konuşacağını tahmin etmiştim. Onun da gelecek planlarını öğrenmek isteyeceklerdi doğal olarak. Ziyaretin hemen öncesinde, Doğan'la konuşup ona sezon sonunda ayrılacağımı anlattım. Benden duysun istedim ilk kez. Beni dinledi ve hiç de şaşırılmış ya da üzülmüş gibi durmadı. Sadece o da sezon sonu ayrılmayı planladığını söyledi. Birbirimizden habersiz bitiş noktasına gelmişiz meğerse. Bu iş ikimizi de tüketmişti. İkimiz için de şartlar uygun değilmiş, ama yaşamadan nasıl anlayabilirdik ki?

Bugünümde geriye bakınca, benim için, o işin, geleceğimi kurmak açısından çok önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Anlayışlı patronlarla çalışmak ve hiç alışık olmadığım (kurumsallaşmamış) bir iş yeri olması açısından şanslıydım. İlkinin bana yeni yaşamımı kurmadaki yararını, önceki satırlarımda dile getirdim. İkincisiyse; içinde var olmayı beceremediğim yapının kendimi dışarı atmak isteğini bende uyandırmasıdır. Yani yıllarca çok uluslu dev bir kurumda çalıştıktan sonra benim için çok büyük farklılık böylesi. Yazışmalarına, -sayıların önemine inandığım için- raporlarıma ve grafiklerime hiç karşılık bulamamam, birimizden birinin yanlış olduğu fikrini bana iyice kabul ettirdi ve sonunda

yoluma başka bir mecrada devam şansını sundu. Kısaca demek istiyorum ki, o şirkette mutlu olsa idim ve kalıp hâlâ satmak işiyle ilgilenseydim bu gün yaşadığım keyiflerin hiçbirini yaşayamazdım sanırım. İşte onun için, işin bana uygun olmaması, bana özgürlüğümün anahtarını bulma yolunu açmış.

Burun kanamalarımın başlaması ilk kez o tarihlere rastlar. Çoğunlukla, sabahları uyandığımda hissederdim. Ama iş saatlerinde ofiste de başladığı olurdu. Beldede özel doktorluk yapan arkadaşına sormuştum ayaküstü, “Burun kanaması neden olur?” diye. Çok değişik sebepleri olabilirmiş. Ben de beynim kanayacağına burnumun kanaması iyi bir şey diyerek pek yüz vermemiştim bu olaya. Hüseyin’in ziyaretinde de öğlen yemek yerken başladı. Eczane çok yakındı. Tansiyonumu ölçtürdüm. Yüksek olmasından kaygılanıyordum, yani onun için kanama olurmuş gibi geliyordu bana. Ama öyle değilmiş. Tam tersi, zaten düşük olan tansiyonum daha bile düşük çıkıp beni şaşırttı. Eczacı, evime gidip gelirken dikkate değer irtifa farklılığı yaşadığımı, bu sıcaklarda irtifa değişimini yavaş yavaş yapmam gerektiğini ve gün içinde çok fazla inip çıkmamamı önerdi.

Hüseyin çok duyarlı bir insandı. Burun kanamama tanık olması onu üzmüş anlaşılın ki İstanbul’a döndüğünde Duygu’ya bunu nakletmiş. O da bana telefon ederek, gelir gelmez beni derhal bir doktora götürmek istediğini söyledi. Sanırım ben dâhil hepimiz kanamanın streten olduğunu düşünüyorduk. Ciddi bir tıbbi neden olmasına ihtimal vermiyordum. Streten kurtulunca bunun da geçeceğini umuyordum. Ama öyle olmadı. Yani en azından o döneme ait stresi bitirdim ama her yaz ani basan sıcaklıklarda burnum kanamaya devam etti. Hem üstelik irtifa değişimi yaşamadığım, yani evden aşağı inmediğim bu yıllarımda bile...

Ağustos yaklaşırken Duygu, kendi evinin inşaatını takip edebilmek için bir süre kalmak üzere geleceğini söyledi. Kalmak için önce düşünülen yer, bize araziyi satan köylünün boşalttığı ev idi. Ama o evin yaşanılır hale gelmesinin maliyeti çok yüksek çıktı. O binaya onca para gömülmesi hem birinci öncelik değildi, hem de gereksiz olacaktı. Bunun üzerine benim bahçe katımdaki çalışma odamı ona teklif ettim. Oradaki hazır tesisata gereken malzeme monte edilerek ve de duş/tuvalet duvarı örülerek yaşama hazır hale dönüştürülebilirdi. Çok daha az bir maliyetle hallolacağı anlaşılınca bu teklif gerçeğe dönüştürüldü. Malzemeleri ve işçilikleri onlar ödediler ve Ağustos ayında taşınılmak üzere ben de o stüdyonun hazırlanmasını sağladım. Yeni örülen duş/tuvalet duvarını o sırada bende kalan oğlumla beraber boyadık. Odadaki eşyaları boşalttım ve bekleme durumuna geçtim. Duygu’yla önümüzde yeni bir sınav vardı. Uzunca bir süre altı üslü yaşayacak, beraber yiyip içecektik. Bakalım aramızdaki sorunu ne denli halledebilmiştik? Sorun yeniden hortlayacak mıydı?

Verandam için marangozumun ensesinde boza pişiriyordum. Çünkü güneş de benim enseme boza pişiriyordu. Kesilip hazırlanan kerestelerin çoktan kurumuş olması gerekiyordu. Evimde misafir ağırlamak üzereydim ve hâlâ verandasızdım. Akşam yemeklerini bahçede yiyorduk ama hem servis yapmak, hem de mutfaktan getirilmesi unutulmuş şeyleri eve girip almak çok zor oluyordu. Bahçede yemeyip evde yiyelim desek ev bütün gün aldığı güneş yüzünden cayır cayır yanıyordu. Verandanın yapılma zamanı çoktan gelmiş geçmekteydi.

Sacit, verandam için çok hoş bağlantı malzemeleriyle kutularca ahşap vidası getirip hediye etmişti. İstanbul'daki evlerinin terasına ahşap ek yaparken kullandığı malzemelerin aynısından alıp gelmişti bana da. İşte bende böyle dostlar vardı. Yardım hiç durmadan geliyordu. Bana düşen görevse, organize edip başında durmak oluyordu sadece.

Sonunda marangozum ekibiyle geldi ve verandanın bacaklarından başlayarak iskeletini çakmaya başladı. Ali'nin statik hesaplarına uygun hazırlanıyordu her şey. Ama en önemli kısım olan; Aliğa'dan alınan maun gemi güverte ahşaplarının içindeki civataların sökülmesi ve ahşapların iki yüzünün planyadan geçirilerek temizlenmesi, marangozumun elini çok oyalamış, makinelerindeki bıçakları parçalamıştı. Sanırım bu işi ondan başkası da yapmazdı benim için. Aramızdaki dostluk benim böyle alışılmadık işlerimi, hatta kaprislerimi sessizce yapmasını sağlamıştı. Bütün nazımı çeken tek adam galiba marangozum olmuştur hayatım boyunca!

Emine ve ben, grubumuzun diğer iki elemanının gelmesini heyecanla bekliyorduk. Ama onlardan önce, kargodan kocaman bir paket geldi. Gönderenler, İstanbul'dan beklediğimiz arkadaşlarımızdı. Emine, verandanın biteceğini varsayarak, şezlong göndermelerini istemişti onlardan. Tabi ki bana ev hediyesi olarak. Hediyeleri kendilerinden önce varmıştı. Şaşkın bir şekilde, kocaman paketi eve kadar getiren Doğan'dan teslim almıştım. Oğlum paketin parçalanarak açılma işlemini zevkle üstlenmişti. Yırtılan kartonlardan ortaya rengârenk şezlonglar çıkıyordu. Tam beş tane şezlongu açıp renklerinin güzelliğini seyrettik.

Henüz verandanın yüzeyi kaplanmamıştı ama biz oturabilmek için, maun kaplama ahşaplarını yan yana dizerek bir platform oluşturmuştuk bile. Artık orada oturup kalkıyor, hatta yemek yiyorduk. Keyfimize diyecek yoktu.

Emine, bitmiş bir verandanın keyfinin ancak rahat koltuklarla çıkacağını düşünüp, buraya gelme hazırlığı içinde olan arkadaşlarımızdan birini, iki ayağını bir pabuca sokarcasına, İstanbul'un en meşhur *hiper marketine* yollamayı becermişti. Markete giden Reyhan kendisine verilen bu görevi eksiksiz yerine getirerek, kutulamak ve yollamak işlemlerini de yaptırarak, kendilerinden önce hediye elimize geçmesini sağlamıştı. Bunu o kadından daha çabuk kimse halledemezdi herhalde. Herkesin bir uzmanlık alanı olur. Onunsa 'en iyi yaptığı iş' yerine 'işler' vardır. Uçak kullanmak, araba yarışçısı olmak, şirket yöneticisi olmak ve her zaman benim de hayatımı kolaylaştıran, süper bir organize etme yeteneğine sahip olmak.

Nihayet onların geliş günü geldi çattı. Aynı gün oğlum da İstanbul'dan onları getiren uçağa binecek geri dönecekti. Yeni evde yeni yaşamda verandanın keyfine varamadan gidiyordu. Sıcağın cefasını çekmiş, yerini yeni gelenlere bırakıyordu ama onlar şanslıydılar, marangoz verandayı kaplamış, üstelik pergolayı bile çakmıştı. Pergolaya koyacağımız hasırlar güneşin eve girmesini engelleyecekti, böylece artık pişmeyecektik. Büyük bir rastlantı sonucu Duygu da beklediğim iki arkadaşımın aynı uçakta geliyordu. Havaalanına oğlumu götürüp, bu üç hanımı alıp geri döndüm.

Duygu bahçe katımdaki stüdyo için İstanbul'dan gönderdiği eşyaları inceleyip kullanabilecekleriyle dekorasyonu yapmak istiyordu. Yani stüdyo hazırda ama eşyaları

açısından henüz yaşama elverişli değildi. Böylece o, evimdeki misafirler gidinceye kadar Sibel'lerin oteline yerleşti.

Bizse birbirine kavuşmuş dört yakın arkadaş, özlem giderdikten hemen sonra denize çıktık. Doğan sayesinde ofisteki işlerimi organize etmiş, huzur içinde denize çıkabilmişim. Bu huzuru yakalamak üçüncü sezonda kısmet oldu ama buna da şükür, ya hiç olmasaydı? Cep telefon teknolojisine bu gibi durumlarda şükretmemek elde değil. Ofiste olsam telefonda halledeceğim birçok konuyu, tekne üzerinden de halledebiliyordum. Yanlış anlaşılın istemem; daha önce de teknoloji olarak donanımım tamdı ama ben kendime izin vermekte zorlandığım için huzursuz çıkardım bu tarz tekne gezilerine. Neyse bu kez huzuru bulmanın keyfiyle arkadaşlarımla olan sınırlı zamanımı çok iyi kullanıyordum.

Gündüzleri tekne, geceleri beldedeki balık lokantaları derken, kimi zaman da yeni verandada *Golden Hits* CD'si dinleyerek bol bol kadınca paylaşımlarla günler geçti gitti. Sayılı günler çabuk geçer demişler. Geçer geçmesine ama bu geçen günlerin kalitesini yüksek tutmayı becerirseniz, geçmesine üzülmezsiniz. Çünkü kazanımları mükemmeldir. Ben burada bu gerçeği fark ettim. Büyük şehirde dostlarımla beraberliklerim çok daha kısa süreli oluyordu. Zaman ayırma problemimiz vardı her şeyin başı, sonra da o kısıtlı zamanın kullanımında yüzeyde kalma, derinleşememe sorunu. Kısaca hem nicelik hem de nitelik açısından burada yaşadığım beraberlikler beni daha çok doyuruyordu.

Emine dışındaki diğer iki arkadaşım, yaşam sorumluluklarına erken bulaşmaktan dolayı yarım bıraktıkları yüksek öğrenimlerini yıllar sonra büyük bir cesaretle ele almışlar ve ülke dışında buldukları yetişkin üniversitesinde okumaya başlamışlardı. Hem de ne okumak. Gençlik çağımızda okumaktan başka hiçbir sorumluluk taşımadığımız halde ders çalışmakta zorlanırken, onlar aile, iş ve sosyal sorumluluklarının arasında onlarca kitap okumayı beceriyor, ödev hazırlayıp, e-posta yoluyla düzenli olarak yolluyorlardı. Altı ayda bir çalışmalarını sunmak ve yeni dönemin ders kitaplarını almak için o uzak ülkeye gidiyorlardı. Velhasıl hayli zor bir işi akıllarına koymuş, başarmak için kendilerini disipline etmek gibi, daha da zor bir işi beceriyorlardı. İkişisiyle de gurur duyuyordum. Onlardan Reyhan'ı 'cesur arkadaşım' olarak adlandırmıştım zaten, diğerinin de en az onun kadar cesaret isteyen bu işe soyunarak cesur olduğunu biliyorum, ama ben ona 'okullu arkadaşım' Oya diyeceğim. Çünkü onun hayatının gelişimi hâlâ okumak üzerine devam ediyor. Lisansı bitirdikten sonra lisansüstüne de devam etme kararı aldı ve şimdilerde başladı bile. Okul eğitimini desteklemek üzere de neredeyse her hafta bir atölye çalışmasına katıldı. Öğrenim işine soyunup bu kadar uzun zaman sıkılmadan devam edebilmek onu 'okullu' yaptı benim gözümde. Onun bu 'okulluluğundan' ben kendi adıma çok faydalandım. Beni dinlerken getirdiği yorumlarla, yolculuğumda bana yeni kapılar açtı her zaman. Bilgiyi paylaşmanın bilgeliğini taşıyan bu kadının hayatımdaki yeri çok önemlidir.

Üçünü İstanbul'a uğurlar uğurlamaz, evimin yeni konuğu olan, Duygu'nun aşağıdaki otelden bana taşınmasına yardım ettim. Bahçe katını döşeyip hazırlayana kadar benimle yukarıda kalacak, misafirim olacaktı.

Ağustos ayı hareketli başlamıştı, öyle de devam etti. Hiç ummadığım sürprizlerle doluydu. Hüzünleri ve sevinçleri beraber yaşadığım çok yoğun bir ay oldu.

İnsanın yaşamında bazı dönemler vardır ki okul bitirme sınavları gibi bir sınavdan diğerine koşuşarak geçer. Sanırım böyle dönemlerde bir şeylerden mezun olup yeni ve daha zorlu bir şeylere başlarız. Yani büyüdük diye bize, dişimize göre yeni dersler veriliyor. Ben artık bu dönemleri böyle yorumluyorum. Herhalde o zaman da benim mezuniyet sınavlarım vardı.

Geçen yıl kalbi kırılarak benden ayrılan Gökhan'ı tam bir seneden beri bana geri döner diye bekliyordum. Temmuz ayı idi. İlişkisinin bittiğini hissettirdiği bir telefon konuşmamızda, beni ziyaret etmek istediğini, hem böylece biten evimi de görmek istediğini söyledi. Sabırla beklediğime değmişti işte. Nihayet bana geri dönüyordu. Seçtiği ilişkinin kendisine uymadığını anlamıştı sonunda. Bekleyen derviş olarak muradıma erecektim. Sevinç içinde onu beklediğimi söyledim. Öyle sevinçli söyledim ki sanırım, bir an tereddüt etti ve geliş tarihini işlerinin durumuna göre ayarlamaya çalışıp tekrar arayacağını söyledi. Telefonu kapatırken onun gözünü korkuttuğumu anlamıştım.

İlişkisinin bitip bitmediğini Duygu'ya açacağım bir telefonla öğrenebilirdim. Çünkü bir yıldır süren ilişkinin kadın kahramanı onun iyi arkadaşı idi, dolayısıyla da sık sık görüşüyorlardı. Nitekim bu telefonu ettim de. Duygu şaşırıldı. İlişkilerinin bittiğini bilmiyormuş. “Yarın bize gelecekler, bitse niye beraber gezsınler ki?” diye sordu. Araştırıp bana geri dönmeye söz verdi. Aslında araştırmak için pek zorlanmamış çünkü benden sonra arkadaşı arayıp, ertesi gün kendisinin gelemeyeceğini, çünkü Gökhan'dan ayrıldığını söylemiş. Bu haber beni çok sevindirdi. Artık Gökhan özgür bir adamdı ve her şeyden önemlisi bana gelmeyi istiyordu.

O sıra bana iki günlüğüne kalmaya gelen Hacer'le beraberdim ve bu heyecanıma onu da ortak etmiştim. Ertesi gün Gökhan'ın Duygu'ya yalnız başına yapacağı ziyarette, önemli paylaşımlar olacağını sanıyordum. Merakla neler anlatacağını bekliyorduk hepimiz. Ben pembe hayaller içindeydim. Yürütemediği ilişkisini ve bana nasıl geri dönmek istediğini filan anlatacak zannediyordum. Duygu o gittikten sonra aramaya söz vermişti. Konuşulanları bana aktaracaktı.

Ben Hacer'in arkadaşlarının teknesinde bütün gün saatin beş olmasını bekleyerek vakit öldürdüm. Buluşma saat beşte olacaktı, yani saat beşten sonra her an aranabilirdim.

Aslında hayli ilginç bir, iki gün yaşıyordum. Yaşadığım anın yeterince farkına varabilsem, içindeki mesajları algılayabilsem iyi olurmuş, en azından geleceğimle ilgili olarak iyi olurmuş, ama nerde? Geleceğe kitlenmiş bir şekilde yaşıyor, ille de saat beşi bekliyordum. Hacer işlerinin yoğunluğundan sıkılıp hafta sonu kendini bana atmıştı. Uzun zamandır görüşmemiştik. Hayatındaki yeni erkeği telefonda şöyle bir anlatmıştı ama detayları konuşamamıştık. Gelince tabi ki uzun uzun yeni ilişkisini anlattı. Evli ve çocuklu bir adamdı. Şaşırmıştım. Neden ve nasıl böyle ilişkiye girebilmişti? Kafamdan onu derhal yargılamaya başlamıştım. Hiç bana göre değildi bu iş. Ruh ikizi filan diyorduk ama işte farklı bir tarafımız çıkmıştı ortaya. Ben asla evli bir adamla ilişkiye girmezdim. Prensipte olarak karşıydım bu fikre. Onu yargıladığımı, güya fazla ortalığa dökmeden, aynı tür bir seçim yapmayacağımı söyleyerek belirttim. Derken ikinci gün bir telefon organizasyonu ile onun bir arkadaşlarının teknesine gitmeye karar verdik. Ben o insanları hiç tanııyordum, ama saat beşe kadar vakit geçmesi için, böyle değişik ortama girmek iyi gelebilirdi.

Benim küçük tekneyle onların ütü kılıklı büyük teknelerine yanaştık. Tanıştırıldığım çift ilginç bir ikili idi. Karşımda yine evlilik dışı yaşanan bir ilişki vardı. Anlaşılan erkekler

mutsuz giden evliliklerine kolayca alternatif yaratıyorlardı. İkinci bir ev ve kadın bakmanın bedeli onlara hiç de ağır gelmiyordu. Acaba kaç kadın, yaşantısına aynı tip alternatifi monte edebilir? Bütün gün izlediğim ilişki tipi için, yine yargılarla dolu yorumlar yaptım kafamın içinde.

Saat beşi geçeli iki saat olmuştu neredeyse ve Duygu'dan hâlâ bir ses çıkmamıştı. Gökhan'ın ziyareti hâlâ sürüyor muydu yoksa?

Biz tekne ekibi, akşam yemeğini de beraber yemeğe karar verdik. Herkes duşunu alıp giyindikten sonra sahildeki meşhur balık restoranında buluşacaktık. Buluştuğumuzda saat dokuz olmuştu ve ben hâlâ telefonumun çalmasını bekliyordum. Sonunda çaldı. Arayan Duygu'ydu. Sesi sıkıntılıydı ve bana konuştukları hiçbir konuyu anlatamayacağını söylüyordu. Birdenbire, 'konuşulanları nakletmesinin ahlâki olarak doğru olmayacağını' düşünmüş. Bana koskoca bir şaşkınlık kalmıştı. Konuşamıyordum bile. Bütün gün beklediğim telefon, bana hiçbir şey anlatmayacağını söylüyordu. Bu muydu dostluk? Bana bir tek şey söyledi: Gökhan'ı boşuna beklemememi, çünkü gelemeyeceğini anladığını söylüyordu. Hem zaten kendisi de beni arayıp söyleyecekmiş. Kısaca 'boşuna heveslenme' diyordu, bütün gün beklediğim telefon. Masaya döndüm ve hızla, hiç de alışık olmadığım halde iki kadeh rakıyı yuvarladım. Başka türlü masadaki konuşmalara katılma şansım yoktu çünkü.

Birkaç gün sonra onun mektubunu aldım. Gelmeyeceğini yazıyordu. Buraya, yakın bir arkadaşı, bir dostuyla konuşmak, dinlenmek ve dolmak için gelmek istediğini ama benim bunu yanlış anladığımı yazıyordu. Mektubunu, *seni şu etapta bir dost olarak hayatıma almak istiyorum. Vazgeçilmeyen bir dost, sırdaş ve aklına gelen yüzlerce güzel sıfatla hayatıma almak istiyorum. Ama sevgili sıfatını bunların içine şimdilik koymak istemiyorum. Çünkü doğru olacağına inanmıyorum, bu sıfatı yaşamaya başlamamızın*, sözleriyle bitirmişti. Doğru... Doğru ne demektir acaba? Aslında doğru olan tek şey herkese göre doğrunun farklı olmasıydı.

Mektubunu okur okumaz bilgisayarımın başına geçerek ona ilk kez el yazısı olmayan bir mektup yazdım. Sanırım bu ona son mektubum oldu. Çok hızlı yazılan içi de aynı hızla değişen duygularıyla dolu bir mektup oldu bu. Ona benim içimdeki kadın tarafı bana ilk hissettiren erkek olması nedeniyle teşekkür ettim. Hayatımın dönüm noktalarından biri olduğunu belirterek, yolunun açık olmasını diledim. Evime ne zaman isterse konuk olabileceğini, bundan büyük keyif alacağını yazdım.

Eğer mektubumu okusaydınız, hayal kırıklığını bu kadar rahat kabullenebildiğime şaşabilirdiniz. Evet, o kadar çabuk yazılan cevapta duyguların hazım süresi beklenmeyince yazılanlar da yalan oluyor.

Onu unutmak da, dostluğa geçebilmek de hiç kolay olmuyordu. Geçen günlerde hep onu düşünüyor, aldığı kararı değiştirmesi için dua ediyordum.

Mektubumdan bir hafta sonra Sacit'lerin teknesiyle çıkılan günlük deniz keyfinde onunla, içimi kemiren bir telefon konuşmasını yapmak zorunda kaldım. Yirmi dakikalık bu telefon konuşması, onun geri dönülmez kararlılığını anlamamı sağladı. Ben de, ona ev sahibeliği yapamayacağımı anladığımı söyledim. Kalbimin şu yaralı haliyle ona arkadaş gibi davranmak imkânsızdı. Bunu geçen yıl da başkasıyla uygulamaya kalkmış ama başaramamıştım. Neydi bu öğrenmem gereken ders acaba, sürekli tekrar edip duruyordu?

O gün, o tekne gezisine Duygu'nun sevgili oğlunun sürüklemesiyle katılmışım. Kimselerle, özellikle de, kalabalık topluluklarla bir araya gelecek ruh durumum yoktu. Üstelik o gün hiç tanımadığım bir çift de gelecekti tekneye. Ne günmüş ama? Nereden bilebilirdim o günü hiç unutmayacağımı?

Yaptığım telefon görüşmesi nedeniyle ümitlerimin yıkıldığı o gün, o teknede, 'beni alıp başımı döndürsün diye beklediğim', 'hayatımın aşkını yaşadığım' adamla tanıştım. Tabii bunu yine o gün, orada anlamama olanak bile yoktu. Ne yazmıştı romanında Susanna Tamaro: *Genellikle bir yolun sonu, geride kalanları aydınlık kılar.*⁸

Duygu'yla olan beraberliğimiz birbirimize gösterdiğimiz özen sayesinde çok hoş gidiyordu. O, bahçe katındaki odanın dekorasyonunu tamamlamış ve taşınmıştı. Verandanınsa parmaklıkları takılmış, bir tek boyanması kalmıştı. Verandanın bitişinin zamanlanması -hayatımdaki her şey gibi- yine çok yerinde olmuştu. Bahçe katındaki odaya biten veranda merdivenlerinden iniliyordu. Veranda bitmeseydi odaya, arka kapıdan bahçeyi dolaşıp ulaşılacak ve bir süre sonra insanda inme ya da çıkma isteği kalmayacaktı.

Evin mutfağını ortak kullanmaya karar verince bahçe odasına mutfak tezgâhı montajından vazgeçtik. Ben zaten her gün işe gittiğim için evde olmayacaktım. Evin mutfağı boş duracağına bunu Duygu'yla pekâlâ paylaşırdım. Hem kocaman mutfakta rahat rahat çalışmak varken, aşağıda zorlanmanın gereği de yoktu.

Duygu yemek pişirme işinden hayli keyif almaya başlayınca ben de çok güzel beslenmeye başladım. Akşamları işten eve geldiğimde nefis yemekler hazırlanmış oluyordu. Yemekler o kadar güzel ve çoktular ki onları aşağıdaki beldede yaşayan dostlarımızla da paylaşıyor, sık sık yemek daveti veriyorduk. Yeni yapılan verandanın keyfini bayağı güzel çıkarmaya başlamıştık.

Yalnız olduğumuz akşamlarda sohbet ederken birbirimize karşı oldukça dikkatli davranıyorduk. Ya da ben öyle hissediyordum, yani ben, kendi adıma dikkat ediyordum. Onu yeniden incitmek ve ben de incinmek istemiyordum. Ama aramızda aylardır konuşulmayan borç konusunu daha fazla konuşmadan ne kadar dayanabilirdik ki? Bir gece ansızın konuya giriverdik. Aylardır ona ödeme konusunda bilgi vermemiştim. Önceki bölümlerde yazdığım gibi, ödemek için işimden avans istemiş, verilmeyince de kızmıştım. Başka hiçbir geliri olmayan benim gibi biri nereden ödeyebilirdi ki bu borcu? Bunu bilmesi gerekli diye düşünmüştüm hep içimden. İletişimsizliğe bundan daha güzel örnek olamazdı herhalde!

O da bana kızgındı doğal olarak. Hiçbir geri dönüşte bulunmayan, borcu yokmuş gibi davranan bir kadın vardı karşısında.

Bana olan kızgınlığını dile getirmemesi sanırım beni çok rahatsız ediyormuş. O gece ansızın patlayıp, kızgınlığını ifade etmesi tuhaf sayılabilecek bir rahatlama yarattı içimde. O ana kadar hep ben, kendime kızmış ve suçlamıştım. Kendimi acımasızca yargılamış, affedilmez bir koltuğa oturtmuştum. O bana kızmadığı sürece, ben kendime çok daha insafsızca kızmıştım. Yaptığının o kadar büyük suç olduğuna inanmıştım ki, benim

⁸ Susana Tamaro, Anima Mundi, Can Yayınları, Sayfa: 245

cezalandırılmam gerekiyordu, ama cezayı vermesi gereken merciden en ufak bir ceza gelmiyordu. Gelmedikçe ben kendimi onun yerine cezalandırıyordum. Ama yine de yeterli olmuyordu. Demek ki içimin huzura kavuşması için, onun kızgınlığını duymam gerekiyormuş. Ancak o zaman kilitlendiğim durumdan harekete geçebilmeyi becerebildim.

Ablamla ben, iki kız kardeşin arasında olması beklenen sırdaşlığı pek yaşayamadık. Belki yaş farkımızın çokluğu, belki de onun erken evlenip evden gitmesi ve benim o zamanlar henüz ortaokul yaşlarında olmam, hayatımıza arkadaşlığı, ancak yakın zamanlarda getirebildi. O da, ben de yaşantımız boyunca birbirimizden çok daha yakın bulduğumuz kız arkadaşlıklar kurduk. Onlarla paylaştık her bir şeylerimizi.

Birbirimize destek verdiğimiz önemli anlarımız olmadı değil. Her ailede yaşanan acı dönemlerinde bireylerin kenetlenmesini biz de yaşadık. Babamın hastalığının uzun ve zor yıllarında birbirimize destek olduk. Boşanma kararlarımızı ilk, birbirimize açtık. Anneme ve çevreye karşı duruşlarımızda birbirimize destek verdik.

İşte yine aile için acı duyulan bir süreç söz konusu idi. Ben borçlanmış ve ödeme zorluğu yaşıyordum. Sağlığım ve huzurum kalmamıştı. Acı çekiyordum. Ablam bu duruma daha fazla seyirci kalmadı ve bana yardım eli uzattı.

Yaptığı öneriye göre; borcumun tutarını, o ve annem yarı yarıya bana verecekler, ben de bu parayı Duygu'ya ödeyecektim. Onlardan aldığım bu miktarın geri ödemesini de ileriye, maddi durumumun düzeleceği bir zamana bırakacaktık.

Bu teklifiyle bana, özgür davranabileceğim zamanlar hediye etmişti. Duygu'yla aramızda paranın gölgesinin olmadığı bir dostluğun yeniden kurulabilmesine yardımcı olacaktı. Ona, bana verdiği bu iki önemli armağan için yaşamım boyunca müteşekkir kalacağım. Evet, belki sırdaş olamamıştık ama kardeş olmayı her zaman becerdik ve bundan sonra da becereceğiz sanırım. Zaten önemli olan da bu değil mi?

Ablam ve annemden bulduğum parayla problem haline gelen borcumu kapatacaktım ama bu parayı muhakkak kazanmam gerekiyordu. Sonuçta ben zengin bir ailenin çocuğu değildim. Onlar kendilerine ait birikimlerin yarısını bana vermişlerdi. Benim rahatlığım onların rahatsızlığına neden olmadan bu borcu onlara geri ödemeliydim.

Bu yeni borçlanma dönemimin tek rahatlığı; aileme olması idi, onun dışında benim içimdeki, 'borçlu olma durumumun yarattığı rahatsızlık' devam edecekti.

Sonunda kararımı verdim. Hiç kolay bir karar değildi benim için ama çaresizlik her türlü kararı aldırabiliyormuş insana.

İlk olarak, suluboya kursunda İngiliz kadın meslektaşımınla konuşurken aklımdan bir anlık geçen fikir, sonraları kafama çok daha sık gelir gider oldu. 'Bilgisayarlardaki programların 2000 yılı için hazırlanması çalışması İstanbul'da muhakkak hummalı bir şekilde başlamış ya da başlamak üzeredir' diye düşünüyordum. Sektördeki firmalar bu tip çalışmalarını geçici olarak anlaştıkları elemanlara yaptırırlardı genellikle. Ben de böyle bir projede çalışabilir kısa dönemde istediğim parayı kazanabilirdim.

Belki de herkes en iyi bildiği işi yapmalı idi. Ben de tekrar yüklü kazancı, hem büyük şehirde hem de bildiğim işte bulabilecektim.

İstanbul'da yaşamak ve çalışmak benim için kâbus dolu olacaktı büyük bir ihtimalle ama sonunda buraya dönmeyi düşleyerek dayanabilirdim sanırım. Ceza ve ödül sistemi ruhumuzun en derinlerine işlemiş bir defa. Benim de ödülüm sonunda buraya geri dönmek olacaktı.

Böyle bir doğa parçasından sonra beton şehre dayanabilecek gücü kendimde nasıl bulacaktım? Sanki hiç beton şehirde yaşamamıştım. İlk günden beri köyde doğmuş büyümüştüm. Kulaklarım korna seslerine yabancıydı sanki. Sel gibi akan trafikli caddelerde karşıdan karşıya nasıl geçecek, dahası o caddelerde nasıl araba kullanabilecektim? Gözün gözü görmediği, kulağın kulağı duymadığı barlara mı gidecektim dostlarımla? Yeniden onlarca kişiyle açık düzen ofislerde çalışacak, her mevsim havalandırma sistemleriyle mi yaşayacaktım? Temiz havanın artık hiçbir yerde bulunmadığı o şehirde ben ne yapacaktım? Bütün bu soruların cevapları olumsuzdu belki ama doğduğum şehre, beni ben yapan, yetişmemde bütün imkânlarını kullandığım şehre bir kez daha geri dönmeliydim. İstanbul'la işim bitmemişti herhalde ki, tamamlamak üzere beni geri çağırıyordu.

Emine, tuttuğu eve yerleşmekte de oldukça aceleci davranmıştı. İstanbul'a dönüşünün ardından ev için gerekli eşyaları sağdan soldan toparlamaya başlamış, taşınma işini organize etmiş ve kendini uçağa atmış, buraya gelmişti. Yerleşmesine ben de yardımcı oldum. Aklına takmıştı bir kere eve yerleşecek ve hemen o akşam biz bir kaç arkadaşını yemekte ağırlayacaktı. Gerçekten de akşam saatine kalmadan ev çalışır ve yaşanır hale gelmişti. Ben de duş almaya evime çıktım, biraz dinlendikten sonra yemek için Duygu ve Sevimle beraber Emine'nin evinde buluştuk. Kadehlerimizi masmavi gözlü bu küçük dev kadının başarısına kaldırdık. Artık atölyesini, kendisine ilham veren bu cennet beldeye taşımıştı. Bundan böyle onun, denizli/tekneli/kuşlu resimlerinin dönemi başlayacaktı.

Taşınmasının ardındaki günlerde elinden fırçası hiç eksik olmadı. Önce evinin her yanını boyadı: Balkon duvarına yaptığı çiçekleri karşılamaya başladı, artık eve gelenleri. Sonra kapısının köşelerindeki çiçekler içeri buyur ettiler. Dolapları eskitilmiş ahşap havasında renklendirmiş mutfağında da köy ocağının alnındaki mavi çiçekler karşıladı.

Ev, artık kiralanan o ev olmaktan çıkmış, ressamımızın ruhunu yansıtan mavi renkli bir hale bürünmüştü. Yaratıcılığın çok güzel ürünlerini görmüştük o küçük evin dekorasyonunda. Tabi sonra da birbiri ardına gelen tabloları görecektik.

Neredeyse aynı döneme denk bir zamanda ikinci bir ev daha hazırlanıyordu. Sevim de bizim köye çıkmaya karar vermişti. Benim zamanımdan beri yıkılacağı söylenen kırmızı ev sonunda gerçekten yıkılacaktı. Sevim taşınmalıydı ama nereye? Seçimini köyden yana yaptı. Kendini çok yakın hissettiği iki dostunun ve de benim evlerimizi köyde inşa etmemiz onun da köyde kiralık bir ev bakınmasına sebep oldu.

Önce kiralık bir evde yaşamak, sonra kendine uygun bir arazi seçip ev yapmak gibi, şimdilerde benim çok da akıllıca bulduğum bir yol izlemeye karar verdi.

Evi bulmasına ve içinin tadilatının yapılmasına Kemal Bey yardımcı oldu. Ev köyün hemen girişinde eski okulun yanındaydı. Hemen yakınında sayılabilecek bir komşusu da

yoktu. Sakin bir ortamı, güzel bir bahçesi ve de kullanışlı bir planı vardı evin. Şansına köyün belki de en güzel binasını bulmuştu ve bana sadece bir buçuk kilometre uzaklıktaydı.

Hayatımda en korktuğum şeylerden biri, en yakınlarım saydıklarım tarafından anlaşılammamak, yeterince tanınammamak olmuştur.

Dostlarımın kederli ve sevinçli günlerine ortak olmayı seçer ve severim. Dostluk tanımlamamın başında bu vardır çünkü. Yazık ki bu değerimi yeterince ifade edememiş olduğumu anladım, yine aynı Eylül ayında.

Nermin’le Sacit’in arazi almalarından sonra evlerini nasıl yaptıracakları gündeme gelmişti. Onlar da taş ev istiyorlardı. Bir de projeyi İstanbul’dan tanıdıkları İtalyan mimarın çizmesini istiyorlardı. Ama proje uygulayıcısı kim olmalıydı? Bu Allahın dağ başında, kendileri işin başında olmadan, kim becerebilirdi bu işi? Buralarda böyle bir mimar/mühendis var mıydı? İşte bu sorularda onlara elimden geldiğince yardımcı olmaya çalıştım. Sacit çok titiz bir insandı. Ayrıca kendisinin pek çok konuda merakı, dolayısıyla da fikri vardı. Yakın zamanda İstanbul’daki evlerinin inşaatını da bizzat ilgilenererek tamamlamıştı. Bu nedenle çalışacağı kişinin sadece uygulama yapmayı kabul etmesi yetmiyor, aynı zamanda dış fikirlere açık, sakin ve büyük bir projeyi yürütebilecek yetenekte olması gerekiyordu. Bu işi başaracak kişi olarak tam da elindeki işi bitirmek üzere olan dadaş mimar Ali’yi düşündüm ve onlarla tanıştırdım.

İtalyan mimarın bir iki ziyaretinin ardından çok hoş bir proje ve maket ortaya çıktı.

Projenin üzerinde tüm tarafların anlaşmasıyla beraber temel atılmasına sıra gelmişti. Benim de katılmaktan çok keyif alacağım bir tören olacaktı bu. Hatta günler öncesinden temelin içine atılacak göz boncukları, pirinç taneleri ve metal paralardan bahsediyorduk; nazara, berekete ve zenginliğe sembol olsun diye.

Nermin’lerle İstanbul’dan bir başka arkadaşlarımız, Sibel’le Cenap’ın otelinde konaklıyorlardı. Benim bahçe odamda kalan Duygu ve Refik’le birlikte hep beraber tekneyle denize çıkmışlardı o gün. Bense artık bütün gün süren güneş ve deniz fasıllarını fazla buluyor, çoğunluk bu tip gezilere katılmıyordum.

Akşamüstü güneşin etkisini kaybettiği bir saat bahçemin çimenlerini kesmeye başlamıştım. Duygu’lar denizden dönmüşlerdi. Bahçeye benim yanıma gelerek, günün devamındaki programa katılıp katılmayacağımı sordu. Soru yazık ki benim için çok değerli olan o tören bilgisinden bahsedilmeden sorulmuştu. Sadece duştan sonra, gün batımında Nermin’le Sacit’in arazisine gidileceği, benim gelip gelmeyeceğimin sorusuydu bu. Oysa bu gidiş, temelin atılması ana amacını taşıyormuş. Daha doğrusu dökülmekte olan temel betonuna boncuk, pirinç gibi malzemelerinin atılma ritüeli. Sorulan sorunun içeriğinde bu olmayınca çimeni kesmeye devam edeceğimi ve onlara katılamayacağımı söyledim. Çimeni kestiğim için, onların duş çıkışında mutfaktan biraz pirinç alıp gittiklerini de görmedim. Keşke görseydim, neden aldıklarını soracak ve ben de bu kutlamaya katılabilecektim. Ama olaylar öyle gelişmiyor işte. Aynı evde yaşayanların aynı şeyleri bilip, yapabilmeleri için iletişimi eksiksiz kurabilmeleri gerekiyor.

Gece yorgunluktan kimseyi görmeden erken yatmıştım. Ertesi gün işe gitmeden otele uğrayıp Nermin’le bir çay içerken, O, konuyu dün akşamüstü yaptıkları ritüele getirdi. “Keşke sen de olsaydın,” dedi. Nasıl yani? Dün temel mi atılmıştı? Ama benim haberim yoktu ki. Bu

sefer de o şaşırıldı. Nasıl yani? Duygu'ları görmüşsün, çimen kesiyormuşsun. Evet, doğru, ama ben gidiliş sebebini bilmiyordum. Bana bahsedilmemişti. O, benim betimin benzimin attığını fark edince hemen acele acele anlatmaya başladı. Zaten aniden karar verilmişmiş. Denizden karaya inilince mimarları Ali'yle konuşup her şeyin hazır olduğunu öğrenince, "Hadi malzemeleri alıp gün batımında temele atalım," demişler. Acele duşları alıp orada buluşmaya karar vermişler. Çok güzel de Duygu bana niye bunu açık açık söylemedi? O an kendimi çok kötü hissettim. Sanki şey gibi... Çimen kesmek benim için dostlarımın sevinçlerini paylaşmaktan daha önemliymiş gibi.

Nermin şaşkındı. "Ayol peki onlar gelirken yanlarında piriç de getirdiler. Onu da mı görmedin?" diye soruyordu. Bulduğum yerden görmem imkânsızdı ama bunu anlayamıyordum nasıl bana bu kadar önemli bir şey söylenmezdi?

Demek ki benim için önem derecesi çok yükseklerde olan bir konu, diğeri için daha alt sıralarda yer alıyorsa, çatışma çıkabiliyordu. Evet, çatışma çıkardım. Çünkü vücudumun her tarafından aldığım sinyaller bu konunun beni ne kadar üzdüğünü gösteriyordu. Duygularımı ifade etmem gerekiyordu. Ve çok doğrudan bir yöntem seçtim. Nermin'e, Sacit'e ve Duygu'ya birlikte ifade edecektim benim değerlerimin ne olduğunu. Mademki anlatamamıştım bunca zaman, bu kez dosdoğru sözcükler yardımıyla anlatacaktım.

Büroma geldiğimde üzgünlüğüm kızgınlığa dönüşmüştü. Duygu'ya kızıyor, adeta köpürüyordum. O, kocasını havaalanına götürmüştü. Birazdan dönecek ve Nermin'lerle beraber denize çıkacaktı. Telefon açıp denize giderlerken benim büroma uğramalarını rica ettim. Üçüyle beraber konuşmak istediğimi söyledim. Çünkü bana göre ikili görüşmelerde bu tip problemler çözüleliyordu. O öyle değildi, bu böyle değildi, o demişti ki, bu demişti ki gibi konunun diğeri tarafının hazır bulunmadığı ortamda gerçeğe ulaşmak her zaman mümkün olmuyordu. O nedenle hep birlikte olalım ve bana söylenmemesinin beni ne kadar üzdüğünü, benim için olaya katılmanın ne değerinde olduğunu açıklayayım istedim.

Üçü de büroma geldiler. Bozuk ruh halimin tamamen kontrolü ele aldığı bir duygusallık içinde dilim döndüğünce kendimi ifade ettim. Üçü de şaşkınlıktan fazla bir şey söyleyemedi. Kullandığım yöntemin en çok Duygu'yu etkilediğini gözlemledim. Kızgınlığının ona karşı olması sonucu, bunun doğal olduğunu düşündüm. Oysa yıllar sonra onun en hassas olduğu davranışın, herkesin ortasında azarlanmak olduğunu duydum. Ben azarladığımı düşünmüyorum ama tabii ki o, kullandığım yöntemi bu şekilde algılamıştı. Meğerse hiç bilmeden ben de onu, onun için çok önemli olan bir konuda vurmuşum.

Bugünkü Gülengül, artık bu yöntemi denemiyor. Çünkü biliyor ki kötü niyet olmadan herkes farklı algılama nedeniyle aynı olayı başka türlü yaşayıp anlıyor ve ona göre davranıyor. Doğrular kesin ve bir tane değil. Benim doğrum ve değerlerim, diğeri için değer sıralamasında çok gerilerde olabiliyor. Bütün mesele bunu kabul edip içinde yaşamayı becermek. Sanki bugün bunu çok daha iyi becerebiliyorum. Artık daha az üzülüyor ve üzüyorum.

Bence insan yaşamlarının en güzel yanı, sürprizlerle dolu olmasıdır. Hemen önümüzdeki anda neler olacağını, neler yaşanacağını bilmiyor olarak yaşamak, bize verilmiş en güzel armağan herhalde. Bazen çalan bir telefonu açmaya giderken düşünürüm 'kim olabilir ve hayatıma yeni olarak ne girecektir acaba?' diye. Bu dinginliğe, teslimiyet duygusuna ancak şimdilerde ulaşabildim. Doğanın içinde artarda geçirilen uzun aylardan

sonra izleyerek öğrenilen bir dinginlik bu. Oysa sizlere anlattığım yaşantımın o günlerinde, yani bundan tam üç yıl önce bu dinginlikten eser yoktu içimde. Ne tuhaf değil mi? Aynı yerde, aynı evde yaşıyordum ama doğayı izlemeyi, ondan öğrenmeyi bilmiyordum. Aslına bakacak olursak, yaşam tarzım ve hayatıma çektiğim olaylar beni iç huzurundan yoksun yaşıyordu. Kendimi doğaya açık tutmayı becerebilseymişim iç dengelerim de yerine oturabilirmiş herhalde.

Evet, işte her türlü olayın toplanıp benim başıma geldiğini düşündüğüm o günlerde, isteksizce çıktığım tekne gezisinde tanıdığımı yazmıştım Cemal'i.

Cemal'le karısı, Nermin'le Sacit'in misafirleriydiler. Daha tanıştırılırken onu önceden bir yerlerden tanıdığımı düşünmüştüm. Israrla, okunmuş okulları, oturulmuş semtleri sordum durdum. Hiçbiri benimle çakışmıyordu ama ben yine de onu tanıyordum sanki. Konuşma tarzı, mimikleri ve sanırım tipi bile tanıdık geliyordu. Cemal beni tanımadığına göre ben onu birine benzetiyordum herhalde ama işin komiği kime benzettiğimi de bulamıyordum.

Teknede geçirilen gün boyunca, ben zaten iç keyifsizliği yaşamamın verdiği nemrutlukla yeni insanlarla tanışmak ve onları dinlemek gibi bir isteğin içinde değildim. Aklım fikrim Gökhan'la yapacağım telefon konuşmasında idi. Bu konuşmayla onunla olan son bağı da bitireceğimizi biliyor ve kahroluyordum. Cemal, yani yeni tanıştığım adamsa son derece fazla konuşuyordu. Ben keyifsizim de, bana mı öyle geliyor diye düşünürken, diğer arkadaşlarımın da aynı şeyden şikâyetçi olduklarını fark ettim. Öyle çok konuşuyordu ki, saçmalamamasına karşın, insanı itici bir hâl alıyordu. Karısı çok az konuya girebiliyor, çünkü konuşabileceği hiçbir aralık kalmıyordu. Adam tüm alanı kaplıyordu ama çoğunlukla da karısını övücü konuşmalar yapıyordu. Bu hayli dikkat çekici gelmişti bana. Uzun zamandır karılarını bu derece yücelten kocalarla karşılaşmamıştım.

O günün sonunda tekneden ayrılırken aklımda kalanlar; adamın bu beldede ev tutmuş olduğu, ama henüz kimseyle tanışmadığı, kadınınsa ertesi gün İstanbul'a işinin başına döneceği idi. Adam ofis telefonumu aldı ve arayacağını söyledi. Anlaşılan yine, yeni gelen birilerini beldeye alıştırılmaya çalışacaktım.

Sonraki ilk iş gününün akşamı ofisten çıkmama az kala telefon etti ve gelip bir kahve içip içemeyeceğini sordu. Ofisin yerini tarif ettim geldi. Sigara içiyordu. Doğan da ben de ofisimizde içilen sigaradan rahatsız olurduk. Genelde misafirimiz ille de tiryakiyse klimayı kapatır. Kapı ve pencereleri açardık.

Saatime baktım ve o günü bitirmenin zamanıdır artık diye düşünüp ona sigarasını deniz kıyısında bir şey içerken tütürmesini önerdim. Böylece ofisten çıkıp sahilde bir şeyler içmeye gittik ve ben doğal olarak(!) onu dinlemeye başladım. Noktasız konuşuyordu. İhtiyaç molası bile vermekte çok zorlandığımı anımsıyorum. Epey sonradan öğrendiğimde şaşırılmıştım. Cemal, konuşma sırasında boşluk kalmasından çok korkarmış. Bu nedenle, yani konuşmanın gidişinin hep kendi kontrolünde olması için, sürekli konuşmuş. Boşluk anında karşı tarafın onu zor durumda bırakacağı bir şey söyleyeceğini düşünürmüş. Bunu öğrendiğimde ilişkimiz başlamıştı ve 'işte inanılmaz özelliklerinden biri daha' diye düşünmüştüm.

O akşamki noktasız konuşmasının konusu kendisi ve karısı idi. Özde bitmiş bir ilişkileri varmış; evlerini ayırmışlar, hatta üstüne başka ilişki bile yaşamış, ama şimdilerde bu yeni mekânın da yardımıyla yeniden birleşmeye çalışıyorlarmış. İkisinin de yaşadığı psikolojik sıkıntıları anlattı. Aslında birleşme umudu taşımadığını söyledi. Karısını iyi bir

dost, bir arkadaş olarak gördüğünü söylüyor, ama, “Karı koca hayatına dönmek hayal,” diyordu. O gece uzun sürdü. Karnımız acıkmıştı, evime davet ettim beraber yemek yedik. Sürekli anlattı anlattı. Kendimi terapi veriyor gibi hissettim.

Sanırım o ay boyunca bir kaç kez daha uğradı ve heyecan içinde sürekli konuştu. Ofisinin açılışına davet etti. Gittim. Arkadaş olmuştuk. Entelektüel yanı oldukça zengindi. Okuduğu kitapları, dinlediği müzikleri anlatırdı. Kasetlerle gelir, dinletmeyi severdi.

Beni, erkekler konusundaki zayıf noktandan yakalamıştı. Akıllı ve çok okuyan, neşeli, konuşkan tiplerden hoşlanırdım. Bu adam oldukça fazla konuşup beni yorsa da yine de hoş biriydi.

Daha ilk tanıştığımız gün tekne anlatmıştı; lise yıllarında kendilerinden büyük ağabeyleri, eğer kızları tavlama istiyorlarsa, çok kitap okumaları ve müzikle ilgilenmeleri gerektiğini söylerlermiş. O da bu tavsiyeyi tuttuğunu ve hayatta işine çok yaradığını söylemişti. Bu noktadan baktığımızda benimki ‘bile bile lades’ olmuş değil mi?

Aslında bu konu, yani kız/kadın tavlama konusu onun kendini özel olarak yetiştirdiği uzmanlık alanıydı. Bununla hep övünürdü.

Başımı döndürmeye başlamıştı. Hayalimdeki malum adam, Cemal olabilirdi. Sürprizlerle doluydu. Giderek etki alanına giriyordum. Bir sabah kahvaltısında Duygu’ya itiraf etmiş, “Bu işin sonu fena olacak,” demiştim. “Niye?” diye sormuştu o da. “Evlü,” demiştim. “Hem de karısı benim dostlarımla arkadaş, nasıl böyle bir ilişki yaşarım?”

Hem, ben değil miydim evli erkeklerle ilişki kurmuş olan arkadaşlarını daha geçenlerde ayıplayan? Bana Tanrının bir oyunu olmalıydı bu. ‘Büyük lokma ye, büyük söz etme’ demişler. İşte ben de şimdi o kocaman yargılarımı teker teker yutacak mıydım? Peki, sırf yutmayayım diye güzel bir şey yaşanacaksa yaşamasa mıydım yani? Öf ne zor şeydi karar vermek. İlişkiye doğru adım adım gidildiğini hissedip, bir şey yokmuş gibi yapmak, kendini aldatarak yaşamak berbat bir şeydi.

Gecelerden bir gece ona teslim oldum. Yine dört buçuk saatlik bir konuşma maratonunun ardından bana tam da nelerden bahsedeceğini çözmüş ve tavlama işlemini sonucuna erdirmişti. Onu takdir etmemek elimde değildi. Yiğiti öldür ama hakkını ver demişler. Ben öldürmeden verdim!

Ertesi gün iş görüşmeleri yapmak üzere İstanbul’a gidiyordum.. Hayatın zamanlamalarını hep tuhaf bulurdum o yıllarda. ‘Ne iş şimdi bu?’ diye düşünürdüm. Tam bir ilişki başlıyor, ben uzağa gidiyorum. Ben buradayken de İstanbul’dan birini seviyordum. Bu ne komik aksilikti. Oysa şimdi başka gözle bakıyorum, bu komiklik dediklerime. Ben her zaman uzak ilişki istemiş ve onu çekmişim kendime. Yaşadığım evlilik ilişkisinden sonra bir daha yakın ilişki istemedim, hep korktum, özgürlüğümü yitireceğim sandım hep.

İş aramak için bir kaç günlüğüne İstanbul’a gitmeye karar verirken, İstanbul’da yaşamamın İstanbul’u beslemek için olduğunu unutmuşum anlaşılır. Bu şehrin beni besleyeceğinin düşünüyordum safça.

Sektördeki dostlarımla yaptığım üç beş telefon neticesinde bir kaç randevu ayarlandı. Arkadaşlarımla desteğini de sırtıma alarak bu görüşmelere girdim. Ben geçici süreli iş

isterken sektörün ihtiyaçlarının bambaşka doğrultuda olduğunu fark ettim. Yollar beni proje yöneticiliğine getirip dayamıştı. Bu teklifi kabul etmek belki de uzun yıllar bu şehre gömülüp kalmayı da beraberinde getirecekti. Düşünmek için evime geri döndüm. İstanbul gezim gururumu okşamıştı. Sektörde hâlâ bana iş vardı. Üstelik bu kez olgunluk çağımın keyfini çıkarabilirdim. Kazançlar hâlâ doyurucu seviyelerdeydi. Beni tek düşündüren şey, tekliflerin kadrolu işler olması idi. Ben zamanı kısıtlı projeler bulabileceğimi düşünürken yazgım beni süresiz işlerle karşılaştırmıştı.

Bu köyden süresiz ayrılmak diye bir şeyi hiç düşünmüyordum. Üstelik yepyeni bir ilişkinin eşliğinde dururken bu tekliflerle karşılaşmak aklımı bayağı karıştırmıştı.

Bu İstanbul ziyaretimin unutulmaz diğer yüzü, Duygu'ya olan borcumu ödemem olmuştu. Ona para dolu zarfı uzatırken, o zarfın, çektiğim bütün sıkıntılarımın simgesi olduğunu düşünmek ne komikti. Yorganın gidip kavganın bittiğini sanmak istiyordum. Yaşanan bunca şeyi unutmayı becermek istiyordum.

Geri döndüğümde alanda beni Cemal karşıladı. İçine düştüğüm ironiyi onunla paylaştım, o da, ben de benim İstanbul'a gitmekten başka çarem olmadığını biliyorduk. Peki, bu ilişki böyle uzaktan uzağa nasıl giderdi? Gider miydi?

Günümüzü yaşamaya karar verdik. Yarının ne olacağını bilemediğimiz bir düzende, gelecek için senaryolar yaratmak istemedik.

Bu bakış açısı ve bu seçim çok yeniydi benim için. Geleceğe dair plan ve programlar yaparak yaşamıştım hayatımı. Hep hedeflere yönelik bir insan olmuştum. Bu adamla beraber o kadar çok şeyi değiştirdim ki, buna ben bile inanamıyordum. Hayatımın en kısa, en doyurucu, en radikal, en devrimci ilişkisi oldu bu.

Kısaydı, çünkü beraber dolu dolu yaşanan üç haftadan sonra uzaktan uzağa götüremedik. En doyurucuydu, çünkü ben kendimi olduğum gibi yaşayabilmişim. Üstelik ben bile, benim bu kadar aşk dolu bir tarafım olduğunu bilmiyordum. Bana beni keşfettiren Cemal olmuştur. Kendimi, içimdekileri olduğu gibi ifade edebiliyor, ona olan aşkı adeta kovayla boca ediyordum. Kendime şaşarak yaşıyordum. Ben neler yazar, neler söyleyebilirmişim. Kalbim nasıl da titreşirmiş. Aşk ne müthiş bir şeymiş. İlk kez, evet ilk kez bu kadar doyurucuydu aşk.

En radikal ilişkimdi, çünkü evli bir adamla beraberdim. Çok önem verdiğim dostlarımın arkadaşlarının evliliğinin, yasak ilişkisini yaşıyordum. Sırf bu nedenle ilişkiyi onlara bir türlü açıklayamamıştım zaten. Mecbur kalmasam, açıklayamazdım da herhalde. Sanırım bu konudaki kendi yargılarımı onlara yansıtmıştım. Beni çok ayıplayacaklarını düşünüyor, kahroluyordum. Ama buna rağmen ilişkiye girmekten de kendimi alıkoyamamıştım, dedim ya çok devrimci davranmıştım.

O günlerde sevgili dostum Meral bir kaç günlüğüne geldi İstanbul'dan. Cemal'le tanıştı ve birbirlerinden hoşlandılar. Beraberce çevre gezileri yaptık. Çok eğlendik. Biz Meral'le zaten çok iyi eğleniriz ama Cemal'in de bu eğlencenin bir parçası olmayı becermesi çok hoşuma gitmişti. Hayatımın en önemli iki kişinin uyum içinde olmasından duyduğum

sevinçti benimki. Ama Meral'in şerefine hazırladığımız akşam yemeğinde biz kızlar tutturduğumuz frekansla çok eğlenir, gülerken, Cemal bizleri takip etmeyi becerememişti. Her zaman odak olmak, konuşmaları kontrolünde tutmak isteğini gerçekleştirememişti o gece.

Sevim, Meral, Duygu ve ben, yemekteki sohbetimizde aniden geliştirdiğimiz bir film senaryosundan dolayı yerlere yatarcasına gülüp kendimizi kaybetmişken, Cemal, konuya tamamen Fransız kalmıştı!

O gece spontane olarak yarattığımız senaryo ilginç idi. Karakterler komikti ve bunları paylaştırırken detaylarına giriyor, arkalarında birer hikâye oluşturuyorduk. Metin yazarlığı, hatta senaristlik yapmış olan Sevim, her karaktere sürekli komik ilaveler getirirken, Cemal'e bir türlü bir şey yakıştıramıyordu. Cemal sürekli kendisinin de bir rolü olmasını istiyor, Sevim'i zorluyordu. Sonunda Sevim ona, "Sen de bir çizgi film kahramanıymışsın," deyiverdi. Hepimiz kanlı canlı karakterlerdik ama o var olmayan bir karakter olmuştu.

Sonradan bunu çok düşünmüşümdür. Cemal gerçekten de bir çizgi film kahramanı gibiydi. Kendini yaşayamayan, hep varmış gibi ama yok olan. Yani bir varmış bir yokmuş... Ben zaten bir masal kahramanı istememiş miydim? Gelmişti işte. Bana, beni yaşatmış ve gitmişti. Cemal'in misyonunun büyüklüğünü yıllar içinde anladım ve hayatımda bu serüveni yaşamaktan dolayı hiç pişmanlık duymadım.

Kıscık ilişkimiz içinde bana sürekli, "sen benimle arkadaş olmayı seçmezdin değil mi?" diye sorardı. Ben de hep, "Evet, sen benim seçeceğim bir arkadaş olmazdın. Sen iyi bir sevgilisin," derdim. Gerçekten de sonradan arkadaş olarak kalmadık. Çünkü Cemal sadece Tanrıdan istemiş olduğum kahramanımdı.

Meral'in geleceği günün sabahında motor sesleri duydum. Ağaç kesme motorlarının sesi. Biraz uzaktan geliyordu ama birden fazlası bir arada çalışıyordu sanki. Etrafıma bakındım, görebildiğim ormanlık alan içinde böyle bir çalışma yapıldığına dair bir belirti yoktu. Havaalanına gitmek üzere evden çıkmak zorundaydım. Toprak yoldan köye doğru inerken, karşımdan şirketin pikabının geldiğini gördüm. İçinde Doğan vardı ve sabah saat dokuzda beni ziyarete gelmesi hiç de alışıldık bir davranış değildi. Merakla sordum arabanın camından, bana sabah çayı içmeye geliyormuş güya. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı herhalde, morali bozuktu ve kendini dağlara atmıştı anlaşılan. Onu da yanıma alıp havaalanına götürmekten başka elimden bir şey gelmezdi. Yol boyunca sohbet eder, eğer isterse dertleşirdik. O ana kadar, özel yaşamlarımıza dair birbirimize açıldığımız olmamıştı. Biz sadece iş arkadaşlığı yapıyorduk. O benim yaşamıma giren çıkan adamlar konusunda hiç yorum yapmazken ben de onun beraberliğinin farkında olduğumu hiç dile getirmiyordum. Ama o gün, birlikte çalıştığımız üç yılın ilk sabah ziyaretini yapma ihtiyacı duyan bu genç adamı dinlemem gerektiğini hissettim. Bakalım yüreğini açacak mıydı?

Biraz ısrardan sonra benimle alana gelmeyi kabul etti. O da Meral'i severdi. Yani Meral yabancıımız sayılmazdı, üstelik mesleği de danışman psikologluktu. Böyle içi sıkılmış insanlara alışıkta ne de olsa.

Alana gidiş yolundaki konuşmalarımız, sıkıntısının özünden ziyade, etrafında dolanan konulardan oldu. Açılmayı seçmemiş, onun yerine hava değişikliğinin ruhunu sağaltmasına izin vermişti sanırım. Meral'in de aramıza katılmasıyla daha neşelenmiştik. Eve geldiğimizde

veranda da ekim güneşinin keyfini çıkararak çaylarımızı içtik sonra, Doğan kendisini sabahki ruh halinden kurtarmış bir şekilde, bizden izin isteyip gitti. Onun bu şekilde bana gelmeyi seçmiş olması beni çok duygulandırmıştı. Derdini paylaşıp paylaşmaması mühim değildi. Beni en çok etkileyen yön, güvenip gelmesi olmuştu.

Ağaç kesme motorlarının sesi hâlâ devam ediyordu. Meral'le sohbet ederken gelen bir köylüden, orman kesiminin başladığını öğrendim.

Bu buralarda duyabileceğim en kötü haberdirdi. Evet, yine bir orman kesim mevsimi gelmişti. Buralara taşınmadan önce ülkenin bu acı gerçeğini hiç düşünmemiştim bile. Hele de bu işin acımasız yöntemlerle yapıldığını hiç bilmiyordum. Acaba sorgulayıcı kafa yapım, bulacağı cevabı beğenmeyeceği için mi hiç araştırmamıştı bu değirmenin suyunun nereden geldiğini? Evlerimizde kullandığımız onca ağaç ürünü malzeme, mobilyalarımız, kullanırken hiç de acımadığımız kâğıtlarımız acaba hangi kaynaktan karşılanıyordu?

Evimin arazisini alırken çepeçevre etrafında dönen ormanın sonsuza kadar varolacağını düşünmüştüm. Bir an bile kesilip yerini kıraç tepelere bırakacağı düşüncesi aklıma gelmemişti.

Bu aynen buğday tarlalarıyla ilk karşılaşmama benziyordu. İlkbaharda tarla yeşil bir çayır görünümündedir, ben de onu çayır zannetmiştim. Sanki ben böyle bir çayırılığı beğenmiş ve üzerine evimi getirip koymuştum. Zaman içinde buğday önce uzamaya, sonra başakları oluşmaya daha sonra da sararmaya başlamıştı. Bir gün buğday hasadını yapmak için araziye gelenlerle acı gerçeği anlamıştım sanki.

Yaşadıklarımın bundan pek farkı yoktu. Evimi çepeçevre saran orman da devletin hasat için zamanını beklediği ağaç tarlasından başka bir şey değildi. Ve şimdi zamanı gelmiş, kesim için motorlarıyla ormana girmişlerdi bile. Başladıkları bölge, alternatif tatil köyünün sırtını dayadığı tepelerdi. Ses oradan geliyormuş. Gidip bakmaktan koktum. Göreceklerim karşısında hissedeceklerimden korktum.

Daha önce Alastair, dağlarda yaptığımız gezilerden birinde bir kaç yıl önce kesilmiş tepeleri göstermişti. Çıplak tepeleri. Üzerinde artık hiçbir şey yetişmeyen tepeleri. Kesilen ormanın yerine tohumlama yapılmış ama tohum erozyona uğrayan tepelerde tutunacak toprak parçası bulamıyordu herhalde. Kesimin sakal tıraşı gibi tepe üzerinde hiç ağaç bırakmaksızın yapılıyor olmasına üzülüyordum en çok. Neden sadece yaşlı ağaçlar kesilip, genç ağaçlar bırakılmıyordu da tümü birden yok ediliyordu? Bunu o zamanlar sormuş ve Kızılcam'ın bu şekilde kesilmesi gerektiğine dair bir cevap almıştım. Işıkla büyüyen bu cins çamın, bu teknikle kesilmesi dünya çapında bir uygulamaymış. İşin diğer yüzündeyse; ara kesim denilen, sadece yaşlı ağaçların kesilmesi için kullanılacak tekniğin maliyetinin çok yüksek olması yer alıyor tabi. Halen, kesimlerin bu şekilde yapılmasının gerçek nedeninin hangisi olduğunu bilmiyorum.

Kesimin başlaması ve kapsadığı alanın içinde bizim evlerin de yer alması moralimi son derece bozmuştu.

Alastair uğradı motoruyla ve tatil köyünde kalan İngilizlerin şokunu anlattı. Adamlar bir türlü anlayamıyorlarmış, turistik bir yörede neden kesim yapılır acaba diye merak ediyorlarmış. (Bu yabancılar da bir tuhaf oluyor valla, biz Doğuluları hiç anlayamayacaklar!)

Kendisinin, kesimi durdurmak için gerekli makamlar arasında koşuşturduğunu, en azından tatil köyü kapanana kadar işi bırakmalarını sağlamak, bu arada da Çevre Bakanlığı'na ulaşmayı planladığını anlatıyordu. Benimle beraber Nermin'le Sacit'ten de yardım istiyordu.

Tanıdık varsa devreye girebilir miydik? Köyde dilekçe imzaya açabilir miydik? Orman kooperatifinin bu konuda köyde yarattığı ikiliği aşabilir miydik?

Evet, kesime katılan köylüye devlet para ve odun yardımı yapıyordu. Bu gelirleri kısa vadede kendine büyük avantaj olarak gören köylüye, uzun vadede ormansız bir köyde yaşamının ne demek olduğunu anlatabilir miydik? Biz **yabancıların** sayısı o kadar azdı ki köyde, kim bizi dinlerdi?

Hemen bir toplantı yapmaya karar verdik. Herkes konuyla ilgili edindiği bilgileri ortaya dökmeli ve hareket planı hazırlamalıydık. Chris'in yeni sevgilisi de çevreci bir kurumda çalışıyordu. Bu konularda derin bilgi sahibi olabilirdi. Onu da toplantıya davet ettik. Hep beraber alternatif tatil köyünde toplandığımızda gördük ki Orman Bakanlığı ülkenin en büyük teşkilatının olduğu, son derece güçlü bir kurummuş ve bizler kesim için önceden yapılmış planlamayı asla değiştiremezmişiz. Ülkenin ihtiyacı olan kereste için orman kesimleri her yıl pek çok bölgede yapılmış ve bu kez de sıra bu köyün ormanlarına gelmiş. Durum umutsuz görünüyordu. Amenajman çalışması denilen planlamalar onar yıllık dönemler için yapılmış. Şimdi bu planlar üzerinde pazarlığa oturmaktan başka çaremiz kalmamıştı.

Bölgenin orman şefi değişmiş, Karadeniz ormanlarında çalışmış genç, *delikanlı* bir arkadaş göreve atanmıştı. Hepimizin, ama en çok da Alastair'in iller arası koşuşturmaları, kaymakamlar, valiler ve bakanları devreye sokmalar, imzaya açılan dilekçeler, köy içinde yapılan oylamalar v.s. ile plan çalışması yeniden yapıldı ve pazarlık köyün çok küçük bir parçasının kesilmesi konusunda sonuca bağlandı. Tabi bu kesilecek parçanın, verendamdan seyrettiğim karşı tepenin üzerinde olduğunu söylememe gerek yok değil mi?

Evet, köyün kesilmesine karar verilen tek parçası benim gözümün önündeki parça olduğuna göre, buradan almam gereken mesaj da; herhalde evi yaparken kullandığım 35m³ kereste ve her kış yaktığım iki, üç ağaçlık odunlarımla ilgili olmalı.

Her yıl yaktığım ağaçlara karşılık bahçeme diktiğim 40 civarında ağacı düşünüp teselli bulmaya çalışıyorum.

İstanbul'a gidecek olmamdan en çok etkilenecek varlık tabi ki Kuzgun olacaktı. Onu nereye, kime bırakacaktım? Bu konuyu uzun uzun düşünmüş ve en uygun çözümün Nermin'le Sacit'in yeni başlayan ev inşaatının şantiyesi olduğuna karar vermiştim. Şantiyede gece de kalanlar vardı. Böylece ona yemek ve su verilmesinde bir problem olmayacağı gibi geceleri de yalnız kalmayacaktı. Benim hafta aşırı gelişerimde de onu alacak, gezdirecek ve ihtiyacı olan sevgiyi vermeye çalışacaktım. Tabi ki bu onun için yeterli olmayacaktı ama yine de elimden gelenin en iyisi oydu o şartlarda. Verendamda kullandığım maunların kalanlarıyla yaptırdığım çok ağır olan kulübesini kamyonete yükleyip şantiyeye götürdük. Bir süre yaşayacağı yeni yerle tanıştırdım onu. Endişeli gözlerle bakıyordu. Bir köpeğin en sevmediği şey, yer değişikliğidir sanırım. Ve ben ona bunu yapıyordum. Şimdiye kadar sahiplendiği ve koruduğu alandan çıkarıyor bambaşka bir yere götürüyordum. Üstelik bu yeni yerde yanında ben de olmayacaktım.

Ona bunu yapmak hiç kolay olmadı. İki tane köpeğim vardı. Yaşlı olanı zaten İstanbul'dan benimle gelmiş yine benimle beraber İstanbul'a gidecekti. Onun avantajı küçük bir ev içi köpeği olmasından kaynaklanıyordu. Benimle her yere seyahat edebiliyordu. Ama

Kuzgun, bundan böyle hayatımın bu köyde ve bu evde yaşanacağı inancı üzerine edinilmiş büyük bir sokak köpeği idi. Benimle geziye çıkması olanaklı bile değilken İstanbul'da yaşaması için hiçbir şart uygun değildi. O, tam bir değişen durum kurbanı idi. Ve bu da beni ta içimden yaralıyordu. Aslında ne çok sorumluluklarım vardı ve onları en iyi şekilde ayarlamak ne kadar zordu.

İstanbul'a gidiş zamanım yaklaşıyor ve ben giderek huzursuzlaşıyordum. Ancak başka bir çıkış yolu aklıma gelmediği için de, kabullenici olmaktan başka çarem yoktu.

Buradaki dostlarıma bir veda partisi vermek istedim. Kısa bir dönem olacağını umduğum bir zaman dilimi için veda etmek istiyordum. Kafamda iki hafta sonunun birini burada geçirmek vardı ama bu yine de, burada yaşamaya benzemeyecekti. Eve taşınma partimin üzerinden henüz on ay geçmişti ve ben onlara veda ediyordum. Güzel bir evi yapmayı becermişim, ama burada yaşamayı becerememişim işte. Evin bedelini ödemek için en korktuğum şeyi yapıyor, şehre geri dönüyordum. İçim burkuluyordu.

Yanlışları düzeltmek için neleri feda edebiliyorduk? *Yanlış* diyorum çünkü yaptığım ev ve onun yaşam şekli benim için doğru bir seçim olsaydı, bu geri dönüşe gerek kalır mıydı?

O günlerde yaşadığım iç konuşmalarım bu doğrultuydu. Bakıyor ve öyle görüyordum. 'Şehirde beni bekleyecek neler vardı acaba? Ruhumu geliştirecek ne gibi ilişkiler ve olaylar yaşayacaktım?' Bu soruları kendime hiç sormuyordum. Çünkü hayata bakışım henüz bu geniş vizyona erişmemişti. Bütünü göremiyor, daha doğrusu bütünün varlığını bile bilmiyordum.

Partime gelen tüm dostlarla İstanbul için kadeh kaldırdık. Artık 'yolcu yolunda gerek'ti. Cemal de partime herkes gibi katıldı ve az kalıp gitti. Karısı tatil amacıyla birkaç günlüğüne gelmişti. Karısını bırakıp partiye gelebildiğine bile şükür etmeliydim neredeyse. Son günlerimizi sadece kaçamak konuşarak, görüşmeden geçiriyorduk. Ben evli bir adamla ilişkinin ne demek olduğunu anlıyordum ilk kez. Ama aşk gözümü kör etmiş ki daha önceden düşündüğüm kadar zorlanmıyordum.

Uçacağım akşam, yakın dostlarım beni alana kadar getirdiler ve İstanbul'a uğurladılar. Cemal son anda da olsa alana beni götürebilmeyi ve elime güzel bir mektup sıkıştırabilmeyi becermişti.

Artık uçuyordum. Gurbette çalışmaya gidiyordum. Para kazanacak, evimin borcunu ödeyecektim. Bütün bildiğim buydu. Oysa bu serüven, bildiklerimden ziyade bilmediklerimi yaşayacağım bir yolculuk olacakmış yine.

Dördüncü yıl: Gurbette çalışma

İstanbul... gören herkesi kendine âşık eden şehir. Bu şehir için yazılanlar öylesine çok ve güzel ki onları aşmaya hiç uğraşmayacağım, çünkü konu o değil. Ben, benim için İstanbul'un ne ifade ettiğini yazmak isterim: Aşk ve nefret. Sevmek ama birlikte olamamak. Terazinin kefesinin mutsuz varoluştan yana ağır basması. Beraberliğin artık bir anlamının kalmaması.

'Bunlar için terk etmişim seni, ama gördün mü bak yine sana muhtaç oldum geri dönüyorum. Bu kez bana gereken ne varmış sende acaba? İş ve para. Hadi bakalım, tüket yine tüm enerjimi, karşılığında da ver paramı ki evime dönebileyim.' İstanbul'a doğru uçarken bu düşünceler vardı kafamda. Hepsi ne kadar olumsuz değil mi?

Bir yandan da buzdolabımın üzerinde yapışık olan Kavafis'in meşhur *KENT* şiirini anımsatıyordu bu hisler:

*Dedin, "Bir başka ülkeye, bir başka denize gideceğim.
Bundan daha iyi bir başka kent bulunur elbet.
Yazgıdır yakama yapışır neye kalkışsam;
ve yüreğim gömülü bir ceset sanki.
Aklım daha nice kalacak bu çorak ülkede.
Nereye çevirsem gözlerimi, nereye baksam
hayatımın kara yıkıntıları çıkıyor karşıma,
yıllarıma kıydığım boşa harcadığım."*

*Yeni ülkeler bulamayacaksın, başka denizler
bulamayacaksın.
Bu kent peşini bırakmayacak. Aynı sokaklarda
dolaşacaksın. Aynı mahallede yaşlanacaksın;
aynı evlerde kır düşecek saçlarına.
Bu kenttir gidip gideceğin yer. Bir başkasını umma - .
Bir gemi yok, bir yol yok sana.
Değil mi ki hayatına kıydın burada
bu küçücük köşede, ona kıydın demektir bütün dünyada."*⁹

Kavafis haklı olabilir miydi acaba?

⁹ Konstantin Kavafis (1863-1933), Kentte (1898), Türkçeleştiren:Erdal Alover – Barış Pirhasan .

Uçakta Cemal'in mektubunu açtım ve okudum. Çünkü öyle istemişti. Bana ilk kez yazıyor ve aşkını dile getiriyordu. Çok güzel şeyler okuyarak uçmanın keyfini yaşatmıştı bana. Kısa ilişkimiz boyunca –bitişini düşünmezsek eğer- beni hep uçurmuş hem de tam istediğim gibi, hayal ettiğim gibi, ayaklarımı yerden kesercesine uçurmayı bilmişti. Şu ana kadar, onun gibi hiç kimse olmadı bir daha hayatımda... Duygularını hiç saklamadan, turşu olmasını beklemeden bana aktaran bir erkek tanımadım ne öncesinde ne sonrasında. Bana boca ettiği sevgisi, tıkanık olan bütün sevgi yollarımı açmıştı, böylece ben de ona olan sevgimi hiç cimrilik etmeden aktarabilmişim.

İstanbul'un ilk günlerini, yaşadığım bu aşkın, içimde yarattığı mutluluk sayesinde kolayca geçirmiştim. O zaman anladım ki, insan içinde mutluydu, dışında gördüğü her ne olursa olsun, mutlulukla yaklaşabiliyor. Böylece 'sen nasılsan, dünyanın da öyledir' sözünün doğruluğunu yaşama fırsatı bulmuşum. Suçladığım İstanbul'un benimle alıp veremediği yoktu, bütün dert, benim alış-verişi becerememem olmuştu anlaşılabilir. Peki İstanbul değilse neydi beni mutsuz eden bu şehirde? Kurduğum yaşam tarzı herhalde. İstanbul'un dayattığı bir tarz söz konusuydu tabii ki, ama onu seçmemek ya da değişiklik yapmak benim elimdeydi sanırım. Zamanında bu konuda uyanık olamamış, farklı seçenekler yaratamamışım demek ki.

İstanbul havaalanında beni, zarif insan; Refik karşıladı. Duygu beni bir havaalanından uğurlarken o, diğerinden karşılıyordu. İşte bizim birbirine değer veren ilişkimizin en güzel resimlerinden biri de budur.

Annemin evine bıraktı beni. Annem bu işe çok memnun olmuş, bana olan özlemini giderecek diye sevinç içindeydi. Benim kafamdaysa, annemle aynı evde yaşamın olanaksızlığı fikri vardı. Kendime hemen eşyalı bir stüdyo daire kiralamak ve ikinci el bir araba almak istiyordum.

Annem beraber yaşamayı denememizi önerdi. Bu işi başaracağımız konusunda çok ümitliydi. Oysa yıllardır yalnız yaşamaya alışmış iki insanın bir arada bir yaşam deneyimlemesi ne kadar da zor olmalıydı. Neyse zaten belli bir dönem onun istediği şekilde yaşanacaktı çaresiz. Benim işe başlayıp ev tutacak ve araba alacak kadar kazanmam için bir süre geçecekti nasıl olsa. İşte bu süre, annemin istediği deneme süresi olurdu pekâlâ.

İstanbul'a geri dönüşün gerçek nedenleri yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlıyordu sanki...

Annemin evinden çıkalı neredeyse on dokuz yıl oluyordu. Küçük yaşta yaşamın kocaman sorumluluklarını sırtlamak üzere çıkarken, 1979-80 Türkiye'sinde kimse bana 'dur, henüz çok gençsin, gençliğini yaşamadan erişkinler sınıfına geçmekte niçin acele ediyorsun' dememişti.

Okulumdan mezun olmuş ve işe girmiştim. Sınıf arkadaşım flört ediyordu. O da mezuniyet sonrası hemen çalışmaya başlamıştı. Toplumun bizim için uygun gördüğü, yapmamız gereken hareket, işi daha fazla uzatmadan nişanlanmamızdı. Bunu görmüş, bununla büyümüştük. Aklımıza değişik bir yol gelmemişti. Hoş gelse de ne yapabilirdik ki? O yıllarda gençlerin ayrı eve çıkma uygulamaları başlamamış ya da kabul görecektir şekilde yaygınlaşmamıştı henüz. Beraber yaşamak, evlilik denemesi gibi kavramlarsa konuşulmazdı bile.

Annem, birbirimizi seviyorsak, gereken adımı atmamız yolunda yönlendirmelerde bulunuyordu. Komşuların sorularına muhatap olmak onu rahatsız ediyordu. ‘Size ne?’ cevabını yapıştıracak bir insan değildi. Aklından geçip de söyleyemiyordu demiyorum. Aklından hiçbir zaman, ‘size ne’ demek geçmemiştir diyorum. Çünkü başkalarının ne düşünüp ne söyleyeceğini, her şeyden, hatta kendi hayatından bile daha çok önemsemiştir.

Böylece henüz on dokuz yaşımdayken nişanlanıp, yirmi yaşında evlendim. Ev çekip çevirme sorumluluğunu, genç iş kadını olma sorumluluğuyla aynı anda yükledim küçük omuzlarımda.

Kısacası, okul çağı dışında anne ve babayla yaşam nasıl olurmuş, evde neler paylaşılmış, aile içi muhabbetlerin keyfi nasıl çıkarılmış bilmeden çıktım gittim bu evden. Zaten ablam benden de küçük gitmişti. Bu erken gidişler gelenek haline gelmekteydi ailemizde.

Görünüşe göre ben sevdiğim çocukla kendi isteğimle evleniyordum ama görünenin altında yatan toplumsal gereklilik hiç konuşulmaz, sorgulanmazdı o yıllarda.

İstanbul’a geldiğim gibi işe başladım. Gençlerle çalışıyordum. Açık düzende çalışılan bir iş yeri idi. Kalabalık bir yazılım geliştirme ve proje yönetim bölümü vardı. Gençler streslerini konuşarak ve gülerak atmayı seçmişlerdi anlaşılın. Ama ben kendimi başka bir ülkede çalışıyor gibi hissediyordum. Konuştukları Türkçe değil miydi? Yoksa ben mi Türkçe’ni yitirmiştim? Bir iki gün içinde konuşmalarında kullandıkları her şeyin kaynağının TV olduğunu çözdüm. Yıllardır TV ve yazılı medyadan kendimi soyutladığım için reklâmlardaki ya da diğer programlardaki esprilerden hiç haberim yoktu. Oğlumdan da uzak yaşamak, beni iyice genç neslin konuşma tarzından uzakta bırakmıştı. Şimdi annemin evinde yine TV cennetinin(!) ortasına düşüvermiş, reklâmları, talk-show ve benzeri programları öğrenivermişim...

Gençlerin birbirleriyle şakalaşması, böylece ağır çalışma saatlerini hafife almaları çok hoştu, ancak, benim düşünmem ve tasarlamam için sakin bir ortam gerekiyordu. Çoğunluk eğer boş bulabilirsem toplantı salonunda çalışıyor ya da akşamın geceye yakın saatlerine kadar kalıp, kafamı toparlamaya çalışıyordum. Eskiden beri konsantrasyon problemim vardır. Müzikle çalışabilirim ama insan mavrasıyla hayli zorlanıyordum.

Oğlumla onun derslerinin el verdiği, benim de işimi ayarlayabildiğim ölçüde sık sık buluşuyor, ya bir yerlerde yemek yiyip sinemaya gidiyor ya da yemekten sonra deniz kenarında uzun yürüyüşler yapıyorduk. Yaşantısındaki sorunlarını benimle paylaşmaya başlamıştı hemen. Bana olan güveni çok hoşuma gidiyordu. İstanbul’da olmak ona yakın olmanın keyfini de getirmişti beraberinde.

Geldiğim ilk günlerdeki İstanbul’u hoş görmemi ve bütün ilişkilerime hoş bakmamı sağlayan aşk enerjisini giderek kaybediyordum.

Coşkulu mektuplarıma ve telefonlarıma, benzer coşku titreşimleri alamıyordum. Benden sonra geride kalmanın ağırlığını kötü yaşadığımı söylüyordu. Sesi ve algıladığım enerjisi de bunu doğruluyordu zaten.

Oysa İstanbul'a gelir gelmez takvimi karşıma almış ve iki hafta sonunun biri olarak planladığım eve gidişlerimin tarihlerini belirlemiştim. Bu tarihleri bir seyahat acentesine fakslayarak uçak biletlerimde herhangi bir aksilik oluşmaması için baştan önlemimi alarak rezervasyonlarımı yaptırmıştım.

Cuma akşamları iş çıkışı alana gidecek ve 22:00 uçağıyla uçacaktım. Pazartesi sabahları da saat 06:05 uçağıyla doğrudan iş yerime gelecektim. Evimde geçireceğim süre yaklaşık elli üç saat olacaktı ve bir yıllık gidiş günlerime baktığımda bayram tatilleri de dâhil olarak evde geçireceğim toplam gün sayısı seksen beş olacaktı. Hiç fena sayılmazdı.

Kendimi tamamen gurbet çalışanı olarak görüyordum. Herhalde onlar da benim gibi çetele tutuyorlardır.

Eve gidiş zamanlarını hedeflemek, İstanbul'da geçirilecek günleri daha bir yaşanır kılacaktı benim için. Benim için 'ev' kavramının içinde tabi ki Cemal de vardı. 'Eve kavuşmak', ona kavuşmak, cennet mekâna kavuşmak, ateşe kavuşmak, kuşlara, ormana, deniz gibi denize kavuşmaktı.

Sıla hasreti ağır olurmuş ve ilginçtir ben bunu İstanbul'dan göç ettikten sonra yaşamadım da şimdi yaşıyordum. Benim *evim* dediğim yer, hiç tartışmasız olarak ortaya çıkmıştı ki, doğduğum ve büyüdüğüm yer değildi artık.

Ancak, bu kavuşma heyecanıma karşılık alamadığım, daha ilk gelişimde ortaya çıkmıştı. Cemal'in benden uzaklaştığını algıladım hemen. Kendini iyi hissetmemek, hasta olduğuna inanmak kısır döngüsüne girmişti. Geliş günlerimin listesini görmekten bayağı tedirgin olmuştu. Bu kadar uzun bir zaman dilimini programlamış olmam onu şaşırtmıştı. Üstelik onun İstanbul'a gelişlerini de bu listedeki zamanların dışında planlamasını istemiştim. Boğuluyor gibiydi sanki, bu kadar program ona çok fazla gelmişti. Dahası da vardı, cipimi Doğan'a bırakmıştım. Yörede olmadığım zamanlarda araba bir işe yarasın istiyordum. Sadece geleceğim Cuma akşamları otoparka bıraksın yeterdi benim için.

Evimin temizlenmesi konusunu da ayarlamıştım. Temizlik işlerindeki yardımcıyla, geleceğim Cuma günleri evi temizlemesi konusunda anlaşmıştım. Yani elli üç saatlik yaşantının tüm detayları tarafımdan planlanıp, programlamıştı yine. Araba, ev ve sevgili hazır beni bekleyecekti.

Programcılığım keşke hep bilgisayar üzerinde kalsaydı da, hayata taşınasaydım. İkisinin farkını anlamadığım sürece, hayata dair yürümeyen programlarıma hep üzülecektim. 'Tanrı, en çok program yapanlara gülermiş' diye bir söz duymuştum. Kendimi palyaço gibi hissediyordum. Yaşamı programlamak insanı ne komik durumlara düşürüyordu. Yürümüyordu işte... İki kez gelip gittikten sonra Cemal'in adeta benim programıma meydan okurcasına kendini hasta ettiğini görüyordum. Psikosomatik hastalıklarına karşı elimden hiçbir şey gelmiyordu. İyileşmesi için benden ayrılması gerekiyordu... İyileşmesine yardımcı olmayı seçtim, yani ayrılmayı... Yoksa o beni de beraberinde hasta edecekti.

Benim için bu kadar güzel olabilmiş bir ilişkiyi böylesine bitirebilmeme şaşıyordum. Ama becerebiliyordum işte. Yürümediğini gördüğüm ilişkiyi mantığımla kabulleniyor ve kalbime de kabul ettiriyordum galiba. İçimden gelen sezgi, devamın olamayacağını

söylüyordu herhalde ki kalbim de bir şekilde kabullenmekte zorluk çekmiyordu. Timur Selçuk'un *Ayrılanlar için* şarkısında dediği gibi:

*Her şeyi evet her şeyi,
Her şeyi unutursun.
Hatta bütün yazdıklarını, satır satırını.
Kalırsa da, içinde de bir derin sızı kalır...*

Evet, bu sızı durumları hep kalıyordu. Aradan yıllar geçtikten sonra bile karşılaştığım tüm eski erkek arkadaşlarımı görünce hep içimdeki sızıyı hissederim.

İstanbul artık katlanılabilir olmaktan çıkmıştı benim için. Mutlu gözlerim yok olmuştu sanki.

Devreye hızla arkadaşlarım girdi. Üç yıldır benimle İstanbul'da olmayı özleyen eski arkadaşlarım ve İstanbul'da daha önce hiç beraber olmadığım yeni bir arkadaş: Meral. Onunla ortak dostumuzun teknesinde tanıştıktan sonra güzel ve uyumlu bir arkadaşlık kurmuştuk. Daha önceki yıllarda İstanbul'da birbirimize onca yakın oturup, aynı kuaföre yıllarca gitmiş olmamıza karşın hiç karşılaşmamış olduğumuza hep şaşardık. Ya hiç birbirimize değmeden yaşayıp ölseydik diye düşünürüm zaman zaman. Ne büyük kayıp olurmuş ikimiz açısından da. Ama evrenin işleyiş düzeninde karşılaşmaların rastlantı olmadığını biliyorum artık. İkimiz de bu arkadaşlığı istediğimiz için, bu arkadaşlığın bize öğreteceklerini öğrenmeyi seçtiğimiz için aynı zaman diliminde yaşamı seçmişiz. Buna inanıyorum. Tıpkı hikâyem boyunca anlattığım herkes gibi.

Meral, annemin evine yakın oturuyordu. Neredeyse bütün arkadaşlarım İstanbul'un diğer yakasında otururken onun ve Hacer'in benimle yakın oturmaları kolayca onları görmemi sağlıyordu.

İş yerin, evin ve arkadaşın birbirine çok yakın mesafelerdeyse İstanbul yaşamak için çok da zor bir şehir değildi. Ama o zaman buna İstanbul'da yaşanıyor denebilir miydi acaba? Şehrin çok küçük bir bölümüne sıkıştırılmış küçük bir yaşantıda özgürlük var mıydı? Yoksa bugünün insanına bahşedilen özgürlük, cep telefonlarımızın yanımızda olması ve kontürlerinin kolayca doldurulabilmesi miydi sadece?!

Hangi *ben* daha özgürdüm? Köydeki yaşantımda ki mi, yoksa İstanbul'daki mi?

Son yıllarda Bağdat Caddesi civarında pek çok kafe, restoran, bar açılmıştı. Ve de çok sayıda konforlu salonları olan sinemalar. Alışveriş için moda dükkânlar deseniz, her birinin en güzel şubeleri hep caddede idi. Öyle ki artık Asya yakasında oturanlar, mecbur kalmadıkça, Avrupa yakasına geçmeye gerek duymuyorlardı. Bu şekilde trafikle baş etme yolunu da bulmuşlardı. İki farklı yakada yaşayan arkadaşların görüşmeleri giderek azalmaya başlamıştı. Kimse arabanın içine hapis olmuş şekilde yollarda iki saatini heba edip sinirlerini bozmak

istemiyordu artık. Karşılıklı olarak, ‘siz gelin’ tutturmalarında kaybeden taraf, göze alırsa, erkenden yola çıkmak durumunda kalıyordu çünkü.

Bütün bunları gözlemledikten sonra, iki yaka arasındaki en keyifli ulaşım aracının Kadıköy-Beşiktaş vapuru olduğuna karar verdim ve Avrupa yakasındaki arkadaşlarımla görüşmem gerektiğinde hep bu yolu seçtim. Yolculuğum gündüz saatlerine denk düşüyor ve hava da dış kenarda oturmaya uygun oluyorsa, İstanbul’un en güzel yüzlerini seyrederek yirmi dakikada karşı tarafta buluyordum kendimi. Haydarpaşa Garı, Tarihi Yarımada, Haliç ağzı, Mimar Sinan Üniversitesi, Dolmabahçe Cami, Dolmabahçe Sarayı, Kız Kulesi derken geliverirdim Beşiktaş’a. Yok mevsim soğuk ve içerde oturmak gerekirse, yanımda her zaman bulunan kitabımla baş başa kalmayı seçtim hep, ha bir de İstanbul simidini yemeyi tabi ki. Türkiye’de gittiğim hiçbir yerde eş değerini bulamadığım, tezgâhlarda satılan o meşhur simidi çok özlemiştim ve vapura binerken muhakkak almayı severdim. Beşiktaş’ta indikten sonra bir taksiyle Taksim, Nişantaşı ya da Levent’e ulaşmak zor olmuyordu.

Zaten, iki yaka arası arkadaş buluşmalarımı ancak İstanbul’da kaldığım hafta sonlarında yapabiliyordum. (Tabi eğer şirkette çalışmak için kalmamışsam.) Arkadaşlarım bu buluşmaları genelde yatılı bir halde organize ediyorlardı. Yani Cumartesi gecesini birinin evinde kalarak geçirince, hem yollarda çok zaman geçirmemiş oluyor, hem de birlikte daha çok zamanı paylaşıp, daha fazla etkinliğe katılabiliyorduk. Emine bu konuda başı çekiyordu. Genelde Emine, Reyhan ve Oya’yla çoğunlukla Nişantaşı All Sports Cafe’de ya da Bebek Kuru Cafe’de bir araya gelir, yaşamlarımızı paylaşırdık. Uzun zaman önce oluşturduğumuz bu kare as birlikteliğimiz, benim de İstanbul’a dönüşümle beraber eksiksiz yaşanır olmuştu. Bu dörtlü herhangi bir etkinliğe gitmezdi. Sadece birbirimizle sohbet ederdik. Saatlerce bir arada oturup, yiyip içip birbirimizi dinlemeyi ve kendimizi anlatmayı severdik. Her birimiz bir diğerini koşulsuz sevgiyle kabullenmişti. Birbirimizi dinlerken farkımızı fark eder, farklılığı içimize sindirirdik. Bu birlikteliğim her zaman çok destekleyici, öğretici ve besleyici olmuştur benim için. Her zaman iyi ki varsınız dediğim bu üç kadın olmasaydı bu İstanbul biraz zor geçerdi herhalde.

İçlerinden Reyhan, aşağı yukarı her hafta, hafta içi günlerden birinde beni arar ve öğlen yemeğine gelirdi. Onun iş yeri, köprü girişlerinden birine çok yakın, benimkisiyse çıkışlardan birinin neredeyse üzerinde sayılırdı. Bu İstanbul için hayli konforlu bir durumdu. On-on beş dakikada bana ulaşır, çalıştığım şirketin giriş katındaki kafede buluşurduk. Mitos Cafe idi oranın adı. İsmi hiç ezberleyemediğim çok nazik bir garsonu vardı. Kapıdan karşılar, yemek için önerilerde bulunur ve acilen de yemeği masaya getirirdi. Biz bu misafirperver garsonun şefkatiyle ağırlanırdık o küçük, gayet mütevazı kafede. Bu kafenin yeri, bir saatlik öğle tatilimi azami derecede kullandırıyor bize. Etrafta başka güzel yerler de olabilirdi ama bizim için beraberlik süremizin uzunluğu ilk öncelikti her zaman. Bu buluşmalarımız, Reyhan kalkıp gelme gerekleşemezdi. Onun bir yıl boyunca bu kalkıp gelişleri, iş hayatının arasına yerleştirdiğimiz keyif veren anlarından biri oldu benim için. Yoğun sosyal ilişkileri içine beni böylesine dahil eden bu nazik, duyarlı arkadaşımın desteğinin ayrı bir yeri vardır, İstanbul günlerimde. Dostumun nezaket düzeyi, adeta karşısındaki insanın rahatına adanmıştır. Bu konuda unutamadığım bir anımız var onunla. İki buçuk yıl önce Ölüdeniz’de birlikte katıldığımız bir bahar seminerinde aynı odada kalıyoruz. Emine de bizimle odayı paylaşıyor, ama o, sabah uykusuna düşkün olduğu için sabah yürüyüşlerine sadece ben ve Reyhan çıkıyoruz. Sabahın hayli erken saatinde yürüyüp gelip duş alıp, kahvaltı edip saat 9:00 da çalışma alanında olmamız gerekiyor. Yürüyüşümüzü eşsiz

doğada tamamlayıp geldiğimiz ilk sabah, duşa girmek için karşılıklı bir kibarlık halindeyken Reyhan, “Ben terliyim önce sen yıkan,” demez mi? İşte bu ünlü cümlesi bir vecize haline gelip o zamandan beri bu tip, ‘önden siz buyurun’ durumlarının kod cümlesi olarak kullanılır oldu aramızda.

İstanbul’daki ilk hafta sonumda, Nermin bütün duyarlılığıyla, bu şehirde yaşanacak doğaya yakın, en iyi programı hazırlayıp beni evlerine davet etmişti. Cumartesi sabahı evlerinin yakınındaki ormanda yürüyüşe çıkmıştık. İstanbul’un en büyük ormanının bir ucu, onların oturduğu ayrıcalıklılar dünyası sayılabilecek dev sitenin içinde kalıyordu.

Yürüyüş hayalleriyle park ettiğimiz arabamızdan indiğimizde, ormanın kırmızı-beyaz DİKKAT GİRİLMEZ bantlarıyla çevrilmiş olduğunu gördük. Bantların içinde kalan büyük alanın bir tarafında, üzerinde kamuflaj giysileri olan bir takım kişiler, ellerinde silahları, kafalarında şapkalarıyla benim anlayamadığım bir şeyler yapıyorlardı. Afallamıştım. Buranın askeri bölge olduğunu bilmiyordum. Acaba istemeden bir operasyonun içine filan mı düşmüştük? Ama dostlarım benim gibi şaşırمامışlar, yalnızca kızmışlardı. Ormanın bu derece işgal edilmesine söyleniyorlardı. Bense büsbütün şaşkındım. Nasıl yani? Askerler ormanı mı işgal etmişlerdi? Sonunda, biraz zaman alarak da olsa durumu anladım. Bu bir oyunmuş. Savaş oyunu. Sitede oturanların, hafta sonu eğlencesi olarak oynadıkları bir oyun. Yok yok oyuncular çocuk değil, yetişkin. Hani çocuklara örnek olacak yetişkinlerden. İnsanlar oyun için, tam aksesuar asker gibi giyinip takımlara ayrılmışlardı. Tüfeklerinden kurşun yerine boya çıkıyordu. Vurulanlar, yani boyananlar oyun dışı kalıyorlardı. Bu oyun için oldukça geniş bir ormanlık bölüm kullanılıyordu. Bize yürüyecek pek yer kalmamıştı. Çaresiz bir şekilde sınırdaki tel boyunca yürüyüp, ormanın tepelik arazisinden giriş yapabildik. O bölgede, hazırlanmış yürüyüş patikaları filan yoktu. Ama biz yine de ine çıka doğayla iç içe olma isteğimizi karşılamaya çalışıyorduk. Biraz önce gördüğüm travmatik, dramatik görüntüleri unutmaya çalışıyordum. Oysa ne kadar da aklıma kazınmış o korkunç oyun. Bunca sene sonra bu satırları yazarken aniden çıkıverdi bilinçaltımdan ve yazıya dökülüverdi.

O güzel hafta sonunu bana düzenleyen Nermin’le Sacit’in evleri de kendileri gibi sıcacıktı. Bahçede çiçekler arasında geziyor, köpeklerini seviyor, sebzelerini nasıl yetiştirdiklerini öğreniyordum. Özenle yaratılmış bir dünyaları vardı. İstanbul’da böyle bir dünya yaratmak ve içinde yaşayabiliyor olmak ayrıcalıktı gerçekten. Bu güzel dünyalarını benimle paylaşmaları, özellikle de ilk hafta sonumda köy yaşamından İstanbul yaşamına geçiş sürecimi kolaylaştırmak istemeleri beni duygulandırmıştı.

Sosyal yaşamları son derece yoğun olan bu dostlarımla, İstanbul’da kaldığım on beş ay boyunca üç kez daha birlikte olabildim sanırım. ‘İstanbul’da yaşamak’ sevdiklerini görmeyi de zor kılıyordu yazık ki. Ama aynı dönemde benim evime uçtuğum hafta sonlarında, onların da ev inşaatları ve yanına ekledikleri zeytinyağı fabrikası projeleri nedeniyle köyde karşılaşıyorduk. Özellikle uzun bayram tatillerinde doyasıya beraber oluyorduk.

Bu durum ilginçti aslında, göç etmeden önceki birlikteliklerimin yoğunluğu düşünülünce, yeni dönem İstanbul yaşamımda bu birliktelikler nerdeyse yok olmuşlardı. Bunlardan biri de Duygu’yla olan birlikteliğim idi. Onunla da uzun sayılabilecek on beş aylık dönemde yine üç, dört kez bir araya gelebildik ancak. Bizler artık, köy yaşamının yeni komşuları idik ve bundan böyle beraberliğimizin mekânı belki de şehir yerine köyümüz olacaktı.

Nermin'le Sacit köydeki evlerinin inşaatına başlayacakları günlerde, yaşamın önlerine çıkardığı fırsatı değerlendirip, köyün karakteristik bitkisi zeytin için yatırıma girmeyi de becerdiler. Bu yatırım; zeytinyağı fabrikası idi. Her iki inşaatı da Ali yürütüyordu. Köye ve köylüye böylesine büyük bir armağan gelivermişti, hem de hiç akıllarda yokken. Köylünün topladığı zeytinleri sıkıştırıp, yağ yaptırmak için yetmiş kilometre uzaktaki fabrikalara götürdüğü düşünülürse; nakliyeden, zamandan kazancı hesaplamak hiç de zor olmasa gerek. Ama her şeyin ötesinde fabrikanın en önemli özelliği, gelişmiş son teknolojiyi kullanan makinelerle son derece sağlıklı uygun bir yağ elde edilmesi idi.

Fabrika, Sacit'in titizliği ve yönetim başarısıyla bir laboratuvar gibi temiz ve düzenli çalışıyordu. Şimdiye kadar bu tip değirmen ve fabrikalarda randevuyla alınan sıra nedir bilmeyen köylüyü, bu konuda eğitip adam etmeye çalışıyor, gerekirse uyum sağlamayanları fabrikasından dışarı atıyordu. İçeride sigara içilmesine de izin vermiyordu.

Eski köye yeni âdet getirmenin en güzel göstergesi bu fabrikadır bence. Pek çok ilk yaşanmıştı bu fabrikayla köyde. Fabrikanın arazisi için kira kontratı yapıldı. Bu, bu köyde imzalanan ilk kontrattı. Fabrikanın coşkusuyla köylü, fabrikayı kuran insana karşı çok sıcak yaşıyor, onu önemsiyordu. Köyün muhtarı kendinden başka bir güç odağı oluşmasından rahatsızlık yaşadı ve hem yatırıma hem de Sacit'e savaş açtı. Bu da ilk kez oluyordu. Muhtar fabrikaya köyün elektriğini bile bağlamak istemedi. Arkadaşım, trafo kurarak köy dışından elektrik getirtti. Böylece köyde ilk kez özel trafo kuruluyordu. Fabrikanın patronu çok az bir uykuyla, iş elbiseleri üzerinde makinelerinin başında bilfiil çalışıyordu. Bu kadar çalışkanlığı, üstelik zengin birinin bu derece çalışmasını görmek de köylü için ilkti.

Disiplin konusuysa, köylüye ve köye hiç uğramamışken aniden öğrenmeleri gereken bir konu olarak karşılarına çıkıvermişti. Uyulması gereken pek çok kural vardı karşılarında; randevular, saatler, içeri giriş-çıkışlar, traktörlerini bırakacakları yerler, bekleme yapılacak bölgeler gibi onların rahat, özen gerektirmeyen, dikkat istemeyen hâl ve gidişlerine hiç uymayan kurallar, aniden köye giriş yapıvermişti işte...

Neyin ne zaman ve nasıl değişeceğini hiç bilemeyiz değil mi? Bu köye de bizler girivermiştik, tamamen farklı kültürümüzle. Elbet değişecek ve değiştirecektik. Alış-veriş başlamıştı bir kez, önüne geçilmez bir şekilde değişim kapıdaydı. Hem bizler için, hem köylüler için.

Muhtar güç savaşını yaparken beni de karşısına almayı seçti. Savaş açtığı adamı köye getiren bendim. Anlaşılan bu yeterli sebepmiş onun için. Benim arazime ait şikâyetlerde bulunduğunu duydum hem de hiç üşenmeden yüz kilometre ötedeki il merkezine giderek. Böylesine başlayan cepheleşme ve şikâyet müessesesi, muhtarın bir kaç ay sonraki seçimleri kaybetmesiyle son bulur zannetmiştim ama yazık ki bir kez huzursuzluğun kara elleri köyün boğazına sarılmıştı. Ondan sonra huzuru aramaya dağ başına çıkmış olmamın komikliğini gördüm bol bol. Neyse bunları sırası geldikçe anlatacağım, şimdi sadece benim İstanbul'a gidiş zamanıma paralel olarak gelişen, köyün değişim rüzgârlarından bahsetmek istedim.

Bu arada beni sevindiren bir olayı da bahsetmeden geçmeyeceğim. Fabrikanın inşaatının bitmek üzere olduğu, makinelerin İtalya'dan geldiği günlerdeydi. Ben de o hafta sonu İstanbul'dan gelmiş, köydeki evimde kalıyordum. Öğlen yemeğimi yemek için indiğim beldede Doğan'la karşılaştım. Beraber yemek yerken, ona gelecek sezon için ne gibi bir iş

düşündüğünü sordum. Seramikçi dükkânı vardı ama biliyordum ki Doğan sabahtan akşama kadar dükkân bekleyecek ruhta bir adam değildi. O yıllarda henüz inşa aşamasında olan yeni marinayla konuşup konuşmadığını merak ediyordum. Nedense onu oraya yakıştırmıştım. İşte tam o sırada köyden yemek yemek için inen Sacit de lokantaya girdi. Bizi görünce masamıza oturdu. Konuştuğumuz konuyu duyunca, ona, iş arıyorsa eğer, kendisiyle çalışabileceğini söyledi. Doğan'ı yıllardır benim ofisime gide gele tanımıştı. Ne kadar efendi bir genç adam olduğunu, benim kendisiyle çalışmaktan duyduğum memnuniyeti, kendisine açtığı dükkânı ne kadar zevkli bir yer haline getirdiğini hep izlemişti. Doğan teklife yanıt olarak, zeytinyağı işinden hiç anlamadığını söyledi. Sacit, ona güven veren kendinden emin sesiyle 'ben de anlamıyorum, makineler kurulacak ve beraberce öğreneceğiz nasıl yapacağımızı' dedi. İşte bu konuşmayla oluşmaya başlamıştı, zeytinyağı projesinin çekirdek ekibi.

Köyde geçirdiğim hafta sonlarımın her dakikasının keyfini çıkartmaya bakıyordum. İnsanın sayılı, sınırlı elde ettiği şeyler ne kadar kıymetli oluyor. Değeri çok daha iyi anlaşılıyor. Değerlendireceğim sadece 53 saatim vardı elimde. Ben de bu zamanın elimden geldiğince çoğunu uyanık geçirmeye çalışıyordum. Böylece evimin, bahçemin, ormanın, köyün, temiz havanın, şöminenin, müziğin, yıldızların, mehtabın keyfini daha çok çıkartabiliyordum.

İstanbul'dan uçtuğum geceler, uçağın gecikme yapmaması için dua ediyordum. Çünkü gecikilen her dakika, benim zamanımdan yiyordu ve buna dayanmak zordu.

Alandan bindiğim THY servisiyle gece yarısı ulaştığım beldede, cipimin beni benzincide bekliyor olmasını, Doğan sağlıyordu her zaman, sağ olsun. Cipime binince kendimi eski dosta kavuşmuş gibi hissediyordum. İstanbul'da kullandığım şirketin Renault binek otomobiliyle İstanbul trafiğinde kendimi ne kadar güvensiz hissediyordum. Vahşi trafik ormanında yere yakın, küçük ve çelimsiz.

Köyün yollarını tırmanırken farlarımın aydınlattığı kayalara, çamlara, zeytinlere, piynarlara, armutlara, çınarlara, keçiboynuzlarına, katırtırnaklarına ve daha nice doğanın bu yöre için özene bezene yarattığı bitkilere hayran hayran bakıyor, hasret gideriyordum. Tanrıya şükür ediyordum sürekli: Böyle bir yerde evim olduğu için ve böyle bir yeri yaşadığım yer yapabildiğim için. İstanbul'da sanal bir dünya içindeydim. Gerçek dünya burasıydı ve ben her on bir günde bir buraya gelebiliyor, elli üç saat kalıyordum. Bu bir nimetti.

Evime ulaşır ulaşmaz, mevsimine göre eğer kışsa hemen şömineleri yakıyor, müziğimi ve içkimi koyuyor, yok eğer mevsim yazsa hemen şezlongu bahçeye yıldızların altına açıyor, yine müziğimi koyup vadinin dinginliğinin keyfini çıkarıyordum. Ben geç yatmayı sevmem, daha doğrusu erkenden uykum gelir ama o geceler saat ikiyi üçü görmeden yatamıyordum. Sabah da erkenden kalkıp, ilk ışıkların vadiyi doldurmasına tanıklık etmeyi seviyordum. Eğer bu tanıklıkları yapmazsam sanki burada yaşamıyormuş gibi hissediyordum kendimi. Hem gece gelir gelmez, hem de sabah erkenden bahçeyi dolaşmayı seviyordum. On bir gün içinde büyüyen çiçeklere, meyve ağaçlarına bakıyordum. Gece arabamı park ederken farların aydınlattığı söğüt ağaçlarının heybeti beni çok etkiliyordu. Oysa küçük birer fidan olarak almıştım onları, bu susuz memlekette yeraltı suyu bulamadığı için hortum suyu sulamasıyla

ayakta kalabiliyorlardı, doğal olarak da çok yavaş geliyordu. Ama eve geldiğim o geceler, far ışığında kocaman birer ağaçmış gibi hissettiriyorlardı kendilerini bana. İlk ‘hoş geldin’ i onlardan duyuyordum sanki.

Yemek yapmayı seviyordum. Annemin beni şımartarak hazırladığı yemekler çok güzeldi İstanbul’da, ama evimin kalbi olan kocaman mutfağında yemek yapmayı özlüyordum. Kendi yemeğimi hazırlamak, bunun için alışveriş yapmak bir başka keyifti. Alışveriş için beldeye indiğimde arkadaşlarıma da uğruyor, özlem gideriyordum. Girdiğim dükkânlarda ‘hoş geldiniz’ sözcükleriyle karşılanmak içimi sıcacık ısıtıyordu. Yeniden bilindiğim, tanındığım yerde olmaktan dolayı memnundum. Kendimi İstanbul’un karmakarışık ortamından sonra burada güvende hissediyordum.

Vadinin sakin ortamında kitap okumak, okurken satırlardan kafamı kaldırıp, çevremi saran güzellik için şükretmek beni çok mutlu ediyordu. Bu hayatı uzaktayken çok özlüyordum. Kavuşunca da kısacık zamanıma her bir şeyi sığdırmak telaşına düşüyordum. Bu telaşa düşmesem belki de daha keyifli yaşayabilirdim diye düşünüyorum şimdi. Bu olay, ömrü çok az kalmış bir insanın o kısa zamanına, yapmak istediği her şeyi sokuşturmaya çalışmasına benziyordu sanki.

Belki de İstanbul’dan bu güzelliği yaşamaya bir daha hiç geri dönemeyeceğimi zannediyordum için için, kim bilebilir? Bütün telaşım ondandı belki de.

Köye gelişlerimin ilklerinden biriydi. Her zaman olduğu gibi Kuzgun’u görmeye gittim. Onu, kulübesine çok kısa bir zincirle bağlanmış olarak buldum. Hayvan oldukça kötü durumda idi. Pisliğinin içinde yaşamak zorunda kalmıştı. Beni görünce ağlamaya başladı. Kalbim parçalanmıştı. Şantiyede çalışanların söylediğine göre onların yetiştirdiği tavuklardan on yedisini sıraya dizerek boğazlamış, öldürmüştü. Tavukları o şekilde bulan işçilerin gözü dönmüş, hayvancağızımı çok acımasızca bağlamışlardı. Başka cezalar da vermişler miydi Allah bilir? Sacit beni uyarılmış, Kuzgun’u orada daha fazla tutamayacağımı bir şekilde hissettirmişti. Zaten ben de bu manzarayı gördükten sonra onu orada daha fazla bırakamayacağımı anlamıştım. On yedi tavuk öldürmesi inanılmaz gelmişti ama işçilerle bu konuyu tartışmanın bir yararı olmazdı. Kuzgun’a yeni bir yer bulmalıydım ama neresini ve kimi?

Zeliha’nın köpeğinin bir süre önce öldüğünü biliyordum. Belki o bir süreliğine bakabilirdi. Gerçi yeni bir köpek edininip edinmeyeceği konusundaki görüşlerini hiç bilmiyordum, hiç kimseden de duymamıştım. İki köpeğini de ardı ardına kaybetmişti. Bir daha köpek edinmek konusunda neler hissedirdi? Bunları konuşmak için beldeye, onun barına gittim.

Barda Sevim’le beraber oturuyorlardı. Benim yıkık dökük çaresiz halimle içeri girişime ikisi de ilgi göstermişti. Kuzgun’un durumunu onlarla paylaştım ve yardıma ihtiyacım olduğunu söyledim. Zeliha, acılarının üzerine yeni bir deneyim daha yaşamak taraftarı değildi herhalde, ama Sevim her zamanki yardımsever haliyle kendisinin bu konuda yardımcı olabileceğini söyledi. Onun da İstanbul’dan beraberinde getirdiği küçük bir ev köpeği vardı ama cinsiyetinin erkek olması ve Kuzgun’la iyi anlaşıyor olması sorun çıkartmazdı. Bu harika teklife, hayatımı kurtarmışçasına sevindim. Gerçekten de hem benim,

hem de Kuzgun için inanılmaz güzel bir çözüm olmuştu. Hemen organize olup Kuzgun'la kulübesini şantiyeden alıp yeni yerine yani, Sevim'in bahçesine taşımak gerekiyordu. Benim ertesi sabah geri dönüşüm vardı. Bu taşıma işini halletmeyi de onlara bıraktım. Dostlarım benim için bir kez daha devreye girmişler ve hayatımı kolaylaştırmışlardı. Artık Kuzgun için aklım geride kalmayacaktı. Aslında yine yer değişikliği yaşatacaktım ona, ama bu kez, sevecen biriyle kalacaktı. Bu çok farklı olacaktı onun için, buna emindim.

Gerçekten de sonraki gelişerimde Kuzgun'u ziyarete gittiğimde gördüklerim, bu düşündüklerimi geçmişti. Kuzgun bir bahçe köpeği olarak benim evimin içine hiç girememişken orada, evin başköşesindeki koltukta oturuyor ve geceleri de evdeki küçük köpekle kendini bir tutarak Sevim'in yatağında yatıyordu. Hayatta daha ne isteyebilirdi ki? Sanırım bu evde yaşadıklarımı hayatı boyunca bir daha hiçbir yerde bulamayacak.

Yerel seçimler olmuş, muhtar değişmişti. Yeni muhtarla ilk karşılaşmam ne yazık ki hiç de hoş olmayan bir olayla gerçekleşti. Bir akşam iş yerimde çalışırken Sevim'den aldığım bir telefonla aklım çok karıştı. Telefonda, Kuzgun'un köyde bir koyun yediğini duyuyordum. Daha doğrusu böyle bir iddia vardı, yine gören eden yoktu da, suçlama vardı sadece. Koyunun sahibi Sevim'in kapısına dayanmış, koyunun parasını ödemezsek Kuzgun'u vuracağını söylemiş.

İstanbul'da çağdaş(!) bir ofiste, yönettiğiniz bir proje üzerinde biriyle beraber odaklanmış çalışıyorsunuz ve birden cep telefonunuz çalıyor ve bambaşka bir gezegenden, bambaşka bir yaşam tarzından, bambaşka yaşam kuralları olan bir dünyadan haber alıyorsunuz: O zamanın parasıyla, eğer 100 milyon ödemezsem köpeğimi vuracaklarmış. Bu absürde değil de nedir acaba? İki dünya arasında geçiş yapabilmek bile mesele o anda.

Aklımdan 'vurmak mı, nasıl vururlar, böyle bir şey nasıl olur?' soruları geçti hızla. Hemen muhtarı aramalıyım diye düşündüm. O bu konuda arabulucu olabilirdi herhalde. Haberin geldiği anda beraber çalıştığım iş arkadaşıma kısaca sorunu anlatıp kendisinden bir süre izin istedim. "Birkaç telefon edip işi hallederim," dedim. Adam gözlerini büyüterek beni dinledi. Onu, tanımadığı bir dünyaya ait anlattıklarımınla düştüğü hayretin içinde bırakıp, muhtara telefon ettim. Henüz tanışmadığım muhtarla ilk kez bu olay nedeniyle konuşuyorduk ve o bana, köylü için koyunların çok önemli olduğunu, adamın mağdur duruma düştüğünü, köyün geçerli kuralına göre benim bu mağduriyeti ödemem gerektiğini anlattı. Aslında bu olayın tanığı yoktu, sadece benim köpeğimi çeşme başında ağzı kanlı vaziyette gören biri olduğunu ve buna dayanarak koyun sahibinin Kuzgun'u suçladığını söyledi.

Bu adama inanarak adalet yerine getirilmeye çalışılıyordu. Daha fazla konuşmak fayda getirmeyecekti. Sadece o hafta sonu oraya geleceğimi ve o zamana kadar köylünün harekete geçmesini engellemesini istedim. Kendim gelecek, durumu inceleyecek ve köylüyle ben konuşacaktım, kim bilir belki fikrini değiştirebilirdim.

Hafta sonu olup da gidene kadar içim içimi yedi. Ya Kuzgun'u vururlarsa diye kâbuslar yaşadım. Duyduklarımı Duygu ve Refik'le paylaştım. Muhtar tarafından bana açıklanan köyün geçerli kurallarının bizim için acımasız bir uygulama alanına dönüşebileceğini fark ettik. Yarın öbür gün, birileri çıkar ve 'senin köpek benim sebze

bahçemi dağıttı, tavuğumu yedi vb.’ bahanelerle bizleri tahsilât kapısı haline dönüştürebilirlerdi.

Bir süredir Kuzgun’un mamalarının alışını üstlenen komşum, bu bedel ödeme konusunda da bana ortak olacağını söyleyerek destek verdi. Üstelik ortaya güzel de bir fikir attı: Koyun yerine para değil, yine koyunla ödeme yapmak fikrini. Böylece bu kuralın nakit para getirisi şeklinde işlemesine engel olabilirdik. Bana, “Git, gerekirse hayvan pazarlarını gez ve adamın koyunu evsafında bir hayvan al, daha pahalıya gelse bile bunu böyle yapalım, adam bizden para alamayacağını kavrasın hele bir kez,” dedi. Köy kurallarını başımıza bir şeyler geldikçe yeni yeni öğreniyor ve aklımızca biz de kendi kurallarımızı oluşturuyorduk. Bakalım bunlar işe yarayacak mıydı?

Her zamanki gibi Cuma gecesi vardım köye ve ertesi sabah muhtarı aradım; buluşup hangi köylüyse o, evine gidelim diye. Beldeden köye çıkan yolun ortalarında bir ev vardı. Meğer orada oturan adamın koyunu imiş, yendiği söylenen koyun. Çok şaşırdım. Çünkü Kuzgun eğer koyun yemeğe meraklıysa neden bunca yolu tepip buraya kadar insindi? Evimin çevresinde hayvancılıkla uğraşan üç ev vardı. Yani her gün etrafında üç sürü dolaşıyordu zaten. Koyun yemeye meraklı olsaydı, yedi şimdiye kadar. Ama mantık kuralları köyün geçerli kurallarını ilgilendirmezdi. (Hoş şehir hayatında da geçerli olduğu şüpheli ya, neyse). Muhtarla beraber köylünün evine gittik ve tanıştık. Son derece asık suratlı yabani bir adamdı. Köyde de pek fazla sevilmediğini duymuştum zaten. Adama koyunun nerede ve ne zaman yendiğini sordum. Adam, “Kaldırmadım, duruyor gidip bakalım,” dedi. Muhtar, “Ben gördüm, gelmeyeyim,” diyerek evde kaldı. Evin önünden geçip dağ yönüne doğru ormanın içine girdik ilerlemeye başladık. Bayağı bir yürüdükten sonra, köyde şimdiye kadar gördüğüm en güzel doğa parçasının içine girdik. Etrafı yüksek ve dik yamaçlarla çevrili muhteşem güzel bir çayırıktı burası. Adam burayı özel otlığı olarak kullanıyormuş. O nedenle de akşam olunca koyunları evdeki ahıra toplamaz orada bırakırmış, nasıl olsa kimse oraya ulaşamaz diye. Gerçekten de çok gizli bir yerdi. Bilmeyenin bulamayacağı bir yer. Gizli cennet. Yazık ki o gizli cennet bizim cehennemimiz olma yolundaydı. Koyun orada yatıyordu. Kuyruk kısmından deşilmişti. Şöyle bir baktım ve hemen oradan uzaklaştım. Üzerinden günler geçtiği için olsa gerek çok kötü kokuyordu. Kafamı kaldırıp şöyle bir yüksek yamaçlara baktım. Ve buranın köyün hangi bölgesine düştüğünü saptamaya çalıştım. Bu otlak hangi bölgenin altında kalıyordu? Yukarılardan iniş var mıydı? Koyunun sahibine sormaya başladım. Evet dedi, yamaçtan bir patika inişi var. Peki ya yamacın tepesinde oturan var mıydı? Yani köyün tam olarak hangi bölgesiydi o tepe?

Kim çıktı dersiniz? Kuzgun’un hayatıma yeni girdiği günlerde, yeni başlayan ev inşaatımda mecburen bırakmaya başlamamı kınayan komşum oturuyormuş o tepede. Hani beni köpeğime iyi bakmamakla suçlayan komşum. O zamanlar henüz evini yapma hazırlıklarında İstanbul’dan gidip gelmekteydi. Sonra evi inşa oldu ve senenin altı ayını köyde geçirmeye başladı. Bu kez suçlama, yanlarında çalışan bekçileri tarafından bana değil de Kuzgun’a yapılıyordu. Bekçileri Kuzgun’u ağzı kanlı bir şekilde evimin oradaki çeşmenin başında görmüştü güya. Güya diyorum, çünkü bana anlatılan bu senaryo pek inanılır gibi gelmiyordu. Onun yerine ben, çok daha olası bir senaryo kurabiliyordum mesela. Komşumun dört, beş köpek beslediğini biliyordum. Büyük bir olasılıkla bekçileri köpeklere sahip çıkamamış ve köpekler ya da köpeklerden biri, patikadan hemen aşağılarındaki otlığa dalıp koyunlardan birini kovalamaya başlayıp yakaladığı gibi de deşmeye başlamış olabilirdi. Bana göre bu çok daha mümkün bir senaryo idi. Kendi köpeklerinin ağzı kanlı dönüşünü fark eden, ya da koyunun sahibinden olayı duyan bekçi, kendi hatasını örtbas etmek için, -benim köyde

yaşamadığım bir dönemde olmamı da fırsat bilip- benim köpeğimin üzerine suçu atmış olabilir mi pekâlâ. Muhtara rica ettim: bekçiyle bir kez daha konuşup gördüğü köpeğin benim köpeğim olduğundan emin olup olmadığını sorması için. Böylece aklım sıra, bekçiye yaptığı yanlıştan dönme fırsatı vermek istiyordum. Benim yanımda telefonla aradı bekçiyi. İşi varmış yanımıza gelemezmiş ama köpek konusunda çok eminmiş. Gördüğü kanlı köpek Kuzgun'muş.

Köyde adaleti dağıtan merci muhtardı. Muhtar ne yazık ki köylüsüyle ters düşmektense bir **yabancı** olan bana yüklenmeyi seçti. Yeni muhtarın bana göre ilk adaletsiz uygulaması bu oldu. Sonraki uygulamaları da hep bu minvalde devam etti.

Köyden birinden, öldürülen koç boyutlarında bir hayvan bulup, altmış milyona satın aldım ve asık suratlı köylüye götürüp teslim ettim. Ederken de memnun olup olmadığını sordum. Hayvanı şöyle bir inceleyip hemen sürüsünün içine gönderdi. Yani beğenmişti. Ama, "Ben bu işi gönüllü yapmadım," dedim ona. Onun için de "Al hayrını gör diyemiyorum," dedim. İçimde kalacağına yüzüne söylemeyi seçmiştim.

Benzer özellikleri olan bir vakayı da yeri geldi diye hemen burada anlatayım: İstanbul'dan geri döndükten sonra, bana araziye satmış olanların damadı, kalabalık keçi sürüsünü ille de annesinin babasının boşalttığı evin etrafındaki otlaklara sürer, sonra da dikkat etmez ve hayvanların bir kısmı benim bahçeme dalar ve ağaçlarımın yapraklarını yerlerdi. Bunu fark ettikten sonra çok üzülmiştim. Çünkü köylüden öğrendiğime göre keçinin ısıracağı bir bitki artık iflah olmazmış. Dişlerinde ya da salyasında var olan bir madde, bitkinin kurummasına neden olurmuş. Hemen sürü sahibi komşumla konuşup benim için bu dikilen ağaçların, çiçeklerin ne kadar önemli olduğunu anlattım ve bir daha hayvanlarını bizim arazilerde otlatmamasını rica ettim. Ben bunları söylerken dinliyor gibi gözüküyordu ama sonraki zamanlarda bu olaylar tekrarlanmaya devam etti. Bunun üzerine bir iki kez daha konuştum ama sonuç alamayınca muhtarını arayıp bana bu konuda yardımcı olmasını istedim. Onlarla konuşacağını söyledi gönülsüz gönülsüz. Eğer keçilerin araziye girmesini istemiyorsam, telle çevirmem gerektiğini de ekledi. Yani keçiler tarafından yenen bitkilerimden ben sorumluydum. Bu konuda sürü sahibi komşumun dikkat etmesi yerine, benim dikkatli olmam bekleniyordu. Bir kez daha 'adaletin bu mu muhtar?' dedirtecek bir uygulama. Hani 'köyün geçerli kuralına göre mağduriyetler ödenirdi?'. Anlaşılan biz **yabancıların** mağdur olması halinde köyün geçerli kuralları geçersiz duruma geliyordu.

Kuzgun'a atılan suç, onun uzun süre bağlı olarak yaşamasına neden oldu. 'Mızrak çuvala girmez' diye bir söz vardır. Beni suçlayan komşumun köpeği kısa bir süre sonra bir başka sürüye saldırmış ve sürünün çobanı tarafından kovalanmış. Ondan sonra da benim evime çok yakın bir yerde bir başka köpeğe saldırıp onu deşip öldürünce artık daha fazla bu olaylara seyirci kalamadılar ve vahşi hayvanı uyutup öldürdüler. Muhtar bu olaylardan sonra, "Biz sana yanlış yapmışız GüleNGül Hanım," gibilerinden bir cümleyle kendi tarzında özür dilemiş oldu. Olan, aylar boyunca bağlı yaşayan Kuzgun'uma oldu.

Bütün bu olan biten, köy hayatının gerçeklerini öğrenmeme yaramıştır. Buradaki hukuk kendine özgü bir hukuktur. Aslında muhtara özgü hukuk demek daha doğru olur herhalde.

Bir gün ablamdan ilginç bir haber aldım. Dokuz yıldır beraber olduğu sevgilisiyle evlenmeye karar vermişler. İnsanları evlenmeye mecbur eden toplumsal baskılarla baş edebilmekte zorlanmışlardı anlaşılan. Bence dokuz yıl dayanmak bile önemliydi. Çevrelerindeki insanlar, onları evli olarak, yani kocaman bir deftere imza atmış, ellerine de kocaman bir evlilik cüzdanı verilmiş olarak gördüklerinde nasıl bir iç rahatlığı yaşayacaklardı acaba? Başta annem olmak üzere aile büyükleri neden ille de imzalı birliktelikleri onaylardı? Atacakları imza neyi değiştirecekti ki?

Aklıma bu sorular geldi ama sonra, bu ilişkinin belki bir de bu şekilde denenmeye ihtiyacı var diye düşündüm. Çünkü bu ilişki, her zaman çok hareketli bir ilişki olmuştu. Çok kez ayrılmayı denemişler ama dayanamayıp birbirlerine geri dönmüşlerdi.

Nisan sonu bir arkadaşlarının bahçesinde sade bir nikâh töreni düzenleyeceklermiş. Törende benim de olmamı istiyormuş ablam. Tabi gelirim dedim demesine ama içime de bir rahatsızlık gelip yerleşti. Enişte adayımın ablamla olan ilişkisindeki maço tavırlarına seyirci kalmak beni hep zorlamıştı. Oysa benimle olan bire bir ilişkimizde hiç zorlanmam. Çünkü maço tavırları ön planda değildir. Daha doğrusu ben, bana maço davranışlarda bulunulmasına izin veren biri değilimdir. O nedenle kimse de bana o şekilde davranamaz. Ablamla olan ilişkisindeki o tavırlar da, ne yazık ki ablam izin verdiği için olmaktaydı. Demek ki ablam kendisine bu şekilde davranılmasından şikâyetçi değildi. O zaman bana da... yemek düşerdi ama ben seyirci bile kalamaz durumdaydım.

Bu hislerimi açıkça ablamla paylaştım. Onun seçimine saygılıydım ama evlerine çok fazla ziyarette bulunamazsam ya da onlarla beraber uzun zaman geçiremezsem bilsin ki bu, kendisine karşı bir davranışım değildi.

Nikâhın ve ardındaki yemeğin fotolarını benim çekmemi istediler. Ben de bu keyifli görevi seve seve yaptım. Saniye saniye töreni belgeledim ve onlara düğün hediyesi olarak ressam Emine'den aldığım büyük yardımla fotoğraflardan bir kolaj(kes-yap) çalışması hazırladım.

Nikâhta keramet vardır lafı sanki bu ilişki için doğru oldu. Annem de yıllardır görüşmeyi reddettiği damadını aniden bağrına bastı. Dünden bugüne bir imza nelere kadir oldu, inanılmaz ama gerçek.

Evime kalmaya gelip gidenler kadar, benimde aklımı meşgul ediyordu yaptığım eve bir isim vermek konusu. Pek çok dostumdan öneri alıyordum. Neler neler düşündüler isim olarak? Mesela bunlardan *Yıldız evi* olanını hatırlıyorum. Geceleri yıldızlar ışıklı muhteşem bir battaniye gibi evi örttüğü için. Ya da *Renk Ahenk* i hatırlıyorum. İnanılmaz güzel renklerle çevrili bir dünyada bulunduğu için. Sonunda ***Masal Evi***'ni benimsedim. Bu isim iki anlamda yerine oturmuştu. Birincisi; buralara yerleşmem ve kendi evimi kendim yapmam benim masalımdı. Gerçekleşen bir masal olmuştu bu. İkincisiyse, ev özellikle bahçe girişinden bakıldığında boyutları ve görüntüsüyle masal kitaplarındaki eve benziyordu. Bu bir ***Masal Evi***'ydi.

Lise ikinci sınıfta okuyan oğlum, bazı akşamlar buluşup çıktığımız yemeklerde, geleceğiyle ilgili düşüncelerini açmaya başlamıştı bana. Türkiye’de üniversite kazanmanın giderek zorlaşması onun gözünü korkutmaktaydı. Parlak bir öğrenci değildi. Okulu da, verdiği eğitimle sınav kazanmayı garantileyecek bir okul değildi zaten. Hazırlık kurslarına gitmek ve deliler gibi sınava hazırlanmak istemiyordu. İlkokulu bitirirken de onu yarış atı gibi hazırlamamıştık. Anne baba olarak fikren o yarışı çocukların psikolojisi için zararlı bulmuştuk o yıllarda. Oğlumuzdan da kişisel talep gelmeyince kendi kapasitesi doğrultusunda yoluna devam etmişti. Kısaca okuma işine ne kadar çaba koyuyorsa, o kadar karşılık alıyordu. Şimdi, liseyi bitirirken, karşısına yeniden gelen bu yarışa katılmayı yine seçmek istemiyordu. İsteddiği; yurt dışında okumaktı. Bunun için kendince bazı araştırmalar bile yapmıştı. Benim fikrimi ve tabii ki desteğimi almak istiyordu. Tercihi Amerika’ya gitmekti. Babasıyla henüz bu fikirlerini hiç konuşmamıştı. İyi bir araştırmayla resmin bütününe gördükten sonra babasına sunmak istiyordu olayı. İlginçtir, şimdiye kadar da her zaman babasına sonuçları sunmayı seçti. Benimle de hazırlık süreçlerini yaşamayı. Yani oğlumun gözünde babası her zaman karar mercii olurken, annesi danışma ve yardım alma mercii konumunda kalmıştır. Bu, acaba oğlumun yerine benim karar vermeyi seçmememle mi ilişkiliydi, yoksa paranın gücü karar verme yetkisini de beraberinde mi getiriyordu? Ya da en yalın cevabı, kararı velâyet sahibi veriyordu. Galiba doğru cevap yalın olanıydı.

Oğlumun, evinden çok uzaklara gitmek ve şansını oralarda denemek cesaretini duyması, beni heyecanlandırmıştı doğrusu. Ne de olsa her zaman aile içi korumada yetiştirilmişti. Şimdi bu korunma konforunun dışına çıkmak istemesi, yabancı bir ortamda yeniden var olmaya çalışması ve kendini buna hazır hissetmesi bana beni hatırlatmış olabilir miydi bilmiyorum. Yani ‘bu özelliğini benden almış herhalde’ diye kendime pay çıkarmış mıydım bir an için? Şimdi bu satırları yazarken hatırlamıyorum ne yazık ki.

Ona bu isteğinden gerçekten eminse, konuyla ilgili araştırmaları yapabileceğimi söyledim. “Eminim,” dedi. Ertesi sabah harekete geçerek, geçen yıl oğlunu bu konuda hazırlamış olan bir arkadaşımı arayıp randevulaştım. Arkadaşımla aynı üniversiteden mezunduk. İş çıkışı üniversitenin Mezunlar Derneğinde bir içki için buluştuk. Uzun uzun Amerika’da çocuk okutmanın ne demek olduğunu dinledim, notlarımı aldım. Maddi manevi meşakkatli bir yolculuğa çıkmak demek olduğunu anladım. Hem aile için, hem de çocuk için yapılması gerekenler listesi, oldukça kalabalıktı. Sorumluluğunun bilincinde olan bir çocuğunuz varsa, bu yolculuk daha kolay olabilirdi. Acaba oğlum, bu kadar çok istediğini söylediği bu konuda, şimdiye kadar hayatında göstermediği çabayı gösterebilecek miydi? Kararının sorumluluğunu taşıyabilecek miydi? Bunları anlamak için, ona, kendisini gösterme şansını vermeliydik.

Ben çıktığımız bu zorlu yola devam ederek, araştırmamın sonraki adımı için randevuyu aldım. Bir buluşma diğerini gündeme getiriyor, böylece resmin bütününe ulaştıracak bilgiler yavaş yavaş toparlanıyordu. Ne yazık ki bir sene geç başlamış olduğumuzu öğrendik ilk olarak. Hazırlık dönemi iki yılmiş. Yani insanlar lise biri bitirince hazırlık çalışmalarına başlıyorlarmış. Bizim önümüzde bir yıl bile yoktu aslında. Her şey yedi ay içinde olup bitecekti. Oğlum öncelikle İngilizcesini TOEFL¹⁰ sınavı için ilerletmeliydi. Bunun için arkadaşımın önerdiği özel bir kursa konuşmaya gittik. Bütün süreçte bize yardımcı olacak, yol gösterecek, Amerikan üniversiteleriyle ilişkiyi götürecek bir danışmana

¹⁰ TOEFL: Test of English as a foreign language

ihtiyacımız vardı. Ama danışmanlar son senede çocuk almayı çocuk için olduğu kadar, kendileri için de riskli bulduklarından oğlumun kabul edecek danışmanı bulmak da kolay olmayacaktı. Neyseki o özel kursta hayatımda tanıdığım en mükemmel öğretmeni bulduk. Gerçekten de öğretmen kelimesi, ardında ne gibi tanımlar taşısın isterseniz, bu adam hepsinin karşılığıydı sanki. Allah her zaman yanımda, benimle birlikte olmuştur. Bu konuda da yanımdaydı biliyorum. Eğer bu öğretmenle karşılaşmasaydık oğlumun bu sürede bu işi kotarması sanırım gerçekleşmezdi. Oğlum ve benimle yaptığı çok da uzun olmayan görüşmede beni ve oğlumun çözümü vardı hemen. Hangi konuda problemimiz olduğunu, neye ihtiyacımız olduğunu hemen analiz etmişti. Hani ‘elimizden tuttu’ denir ya, aynen öyle. Bizi nelerin beklediğini çok açık olarak dile getirdi ve yardımcı olabilecek danışmanı arayarak bizim için randevu aldı. Danışmana giderken, oğlumla çalışmayı kabul edeceğini içimden biliyordum. Çünkü bizi ‘öğretmen’ gönderiyordu. Danışmanın da öğretmene olan güveni tam olmalıydı.

Gerçekten de o ilk gün ki düşüncelerim çok doğru çıktı ve oğlumun okul, eğitim ve öğretmenler üzerine olan bütün düşünce ve inançlarının, bu adamın öğrencisi olduktan sonra kökten bir değişime uğradığını izledim. Yaz aylarında başladığı TOEFL kurslarında bu öğretmenle yaşadıkları, sonbaharda açılan kendi okulundaki son sene eğitiminde görülmemiş bir değişime neden oldu. Oğlum artık başka biri, başka bir öğrenci tipi olmuştu. Bu her ne kadar Amerika’ya gidebilme sevdasına dayanıyorsa da çoğu, onun temel algılarındaki değişiklik nedeniyle olmuştu.

Danışmanla olan tanışma ve bilgi alma toplantımızda oğlumun ne okumak istediği üzerine de bol bol konuştuk. Anne ve babasıyla aynı mesleği seçme isteği karşısında direnç gösteriyordum. Evet, mesleğimi seçerken ben de babamdan etkilenmişim ama babam, bana bu mesleğin ne kadar meşakkatli olduğu konusunda uyarıda bulunmamıştı Allah için. Belki de sırf bu yüzden oğlumun uyarı sorumluluğum olduğunu düşünüyordum. Meslekte geçirdiğim yıllar içinde beynimin nasıl dumura uğradığını anlatıyor, bu mesleğin gereksindiği tek şey olan, akıl ve mantık kullanımının hayatımın geri kalan boyutlarını da etkisi altına aldığını, dolayısıyla sezgi ve duygularından uzaklaştırdığını söylüyordum ama ne yazık ki bu anlattıklarım oğlumun kafasında ses getirmiyordu. İnsan deneyimlerinin aktarılmasındaki gücü bir kez daha yaşıyordum. O gün ve daha sonraki üç yıl boyunca yaptığı seçim nedeniyle oğlum için hep üzüntü duydum. Hayatını nasıl da zor yaşamayı seçtiğini düşündüm, hem de benim tüm uyarılarıma rağmen seçmişti. Neyse ki sonunda herkesin seçimlerinin kendileriyle ilgili olduğunu, yürüyecekleri yolu başkalarının dikensiz hale getiremeyeceğini, her dikene takılmanın bir şeyler öğrenmek demek olduğunu kavrayacak ve onun eğitimine müdahale etmekten vazgeçecektim. Ayrıca belki benim dikenli olacak diye düşündüğüm seçtiği yol, onun için dikenli olmayabilirdi. Herkesin deneyimi kendisine ait değil miydi?

Amerika’da okumakla ilgili tüm bilgileri topladığımız hafta oğlumun babası yurt dışındaydı. Döndüğü zaman bütün bilgilerle resim oluşturulmuş, sunulmaya hazır hale gelmişti. Önce oğlum, babasıyla konuşacak, niyetini ve bunu gerçekleştirmek konusundaki kararlılığını toplanan bilgileri anlatarak ortaya koyacaktı. Bu sunum yöntemiyle babasını etkileyeceğini düşünüyordu. Nitekim babasının döndüğü akşam, gece saatlerinde başlayan bu konuşma, sabahın ilk saatlerinde sonlandığında, babası hemen kestirip atamayacağını anlamış olmalıydı. Olmalıydı diyorum, çünkü yatmaya giderlerken olumsuz olan fikrini, sanırım uykusuz geçen saatlerde irdeledikten sonra, sabah oğlumun uyandırıp, “Gel beraber kahvaltı yapalım,” diye uzlaşma adımı atmış. Kahvaltıda Amerika’ya ancak degecek bir şey

okunacaksa gitmesine izin vereceğini söylemiş. ‘Değecek şey okumanın ne olduğunu telefonda babasından öğrenecektim daha sonra.

Amerika’daki üniversitelerin katalogunu almıştık. Oğluma bütün mesleklere göz atmasını hararetle önermişim. İlle de bilgisayar bilimleri okumak istemenin bir saplantı mı, yoksa gerçekten içten yükselen bir ses mi olduğunu anlamasını istemişim. İşte o göz atışta birdenbire bilgisayarın kullanıldığı sanat kollarında da okuyabileceğini keşfetmişti. Bu keşifleri onu çok heyecanlandırmıştı. Babasıyla konuşurken sanat okullarına da başvurabileceğinden bahsetmiş. İşte ertesi sabah baba uzlaşma adımı atarken öne sürdüğü şart bu noktadan kaynaklanıyordu. Sanatla ilgili bir şeyler okumak için Amerika’ya gitmesi söz konusu olamazdı. Gidecekse mühendislik gibi bir meslek için gidebilirdi.

“İçindeki sesi dinle, gerçekte senin ilgini ne çekiyor, onu bul” diyen bir anne, “Geçerli ve değerli bir meslek seçersen ben varım,” diyen bir baba arasında kalan bir çocuk olmayı oğlum, hayatı boyunca zorlandığı bir konu olarak görmüştür ama ben bunun onun şansı olduğunu düşünüyorum.

Anne ve babası, yaşamın seçeneklerinin çok çeşitli olduğunun birer kanıtı olarak yaşıyorlarsa, bunun o çocuk için bulunmaz fırsat olduğunu zannedirdim. Uygulamada öyle olmadığını, birkaç yıl sonra oğlum patlayarak bana dile getirdiğinde, çok şaşırıcaktım. Çocukların ille de aynı yöne bakan anne-baba ihtiyacında oldukları gerçeği bana ağır gelmişti.

Uzlaşma noktasını bulmak zor olmadı. Bilgisayar bilimleri okunacaktı ve son sene dersleri içinde var olan grafik alandaki uygulama dersleriyle isterse kendine yeni bir yol çizebilecekti. Hem zaten sanat üniversitelerine başvuramayacağını da kısa bir inceleme sonucunda kavramıştık. Sanat geçmişi olmayan biri, yani başvuracağı okula sunacak bir portföyü olmayan biriyseniz eğer, sanat okumaya o anda karar veremiyordunuz. Yeteneğinizi daha küçük yaşlarda ortaya dökmüş olmanız bekleniyordu sizden. On yedi yaşından sonra ‘ben sanatçı da olabilirim’ diyemiyordunuz Amerikan üniversiteleri için.

Babasıyla varılan anlaşmayla yazın sonlarına doğru önce TOEFL’a hazırlık kurslarına gitmeye başladı sonra, okulun da başladığı bir zamandı sanırım, her hafta danışmanıya buluşmaya başladı. Böylece oğlum hayatında ilk kez niyetini ortaya koymuş, kararını vermiş, gerekli destekleri bulmuş olarak, hedefine doğru emin adımlarla ilerlemeye başlamıştı. Benim için buna tanık olmak, gururların en yücesiydi. İyi ki İstanbul’daymışım diye şükür ediyordum Tanrıya.

Onunla sık sık buluşuyor, okulu, kursu, danışmanı konuşuyorduk. Danışman, oğlumu tanıdıkça hangi tip okullarda rahat edebileceğini saptamaya çalışıyordu. Gerçi okumak istediği bölüm konusunda pek fazla bilgi sahibi değildi ve bu nedenle, ben de bu meslekte olduğum için, okul seçiminde benim de katkım olabileceğini düşünüyordu. İşte böyle başladı benim de bu aylar sürecektir çalışmaların göbeğine çekilmem. Artık her gün boş vakitlerimde internetten danışmanın önerdiği Amerikan üniversitelerinin her birine giriyor, ders müfredatlarının detayına iniyor, uzun uzun okuyordum. Gerçek hayatta gerekecek bilgileri vermeye çalışan okulları saptamaya çalışıyordum. Üniversite eğitimimde, teoride kalan pek çok şey öğrenmişim. Gerçek iş hayatının istediklerini, ancak çalışma hayatım içinde geliştirebilmişim. Şimdi ders açıklamalarına bu gözle bakıyor ve fazla akademik kalmayan, günümüzün ihtiyaçlarını da göz önüne almış okulları keşfetmeye çalışıyordum.

Bir yandan da oğlum okul başarı notunu yüksek tutturabilmek için ömründe hiç olmadığı kadar çalışıyordu. Bayağı da iyi sonuçlar alıyordu. Bir gün bana tarih çalıştırıp çalıştıramayacağımı sordu. Notu 1 bile değil, sıfırdı. Kitap bile almamıştı. Sanki baştan yapamayacağına dair karar vermişti. Dönem sonuna kadar önünde sadece bir tane yazılı hakkı kalmıştı. Belki bir de kurtarma sözlüsü yapıldı. Okul başarı notunun ne kadar önemli olduğunu biliyordu da neden tarih dersi için böyle davranmıştı anlaşılır gibi değildi. Aslında çok anlaşılırdı. On yaşlarındayken fark ettiğimiz okuyarak öğrenme zorluğu yaşıyordu. Bu nedenle okumaya dayanan derslerinde hep sorun yaşamıştı. O dersleri yok saymaya çalışması da bu yüzden olsa gerek. Onun görsel hafızasının daha kuvvetli olduğunu biliyordum. Bir okul döneminin tarih bilgisi, ancak görerek öğreneceği bir yöntemle verilmeliydi ki hafızasına yerleşebilsin. Bunun için de 'Tony Buzon'a ait *Mind Map* tekniğini kullanmam lazım diye karar verdim. Bu tekniği kullanmaya başlamış olan Nermin'le Sacit'i aradım ve teknik konusunda doküman göndermelerini rica ettim. Çalıştığım şirketin faksına bir örnek gönderdiler hemen, sağ olsunlar.

Olmayan tarih kitabını satın almak için pek çok kitapçıya baktıysak da bulamıyorduk bir türlü. Dönem sonuna gelindiği bir sırada okul kitapları satışları da neredeyse ortadan kalkmıştı. Neyse bir adet bir yerlerden bulununca ben derhal, Avrupa tarihi ve Osmanlı'da devlet yönetimi gibi çok ağır bölümlerin içine gömüldüm. Şirkette öğlen tatillerimde konuların zihin haritalarını oluşturmaya başladım. Konuları bitirdiğim zaman, kırtasiyeciden 50x70 kartonlar ve renkli kalemlemler alarak oğlumun çalıştırmaya hazır hale geldim. Onun bu kartonlar üzerine hazırlayacağım zihin haritalarını beynine nakşedeceğini ve sınavda soru geldiği vakit hatırlayıp yazacağına inanıyordum. Gerçekten de ben haritaları çizerken bir yandan anlatıyordum ve o anlattıklarımı hatırlatacak çizimleri dikkatle izliyordu. Sonunda 9-10 kartondan oluşan tarih bilgisini alıp gitti ve evinde de üzerinden geçerek sınava girdi. Aldığı not 9 olmuş. Tabii öğretmen bu sonucu kopyaya yormuş. Sonuçları okurken bunu da belirtmiş ve hemen sözlüye almış. Sözlüde de 8 alınca kadın, olan biteni anlamakta zorlanmış. İşte bu örnek bile, öğrenim sisteminin standart olamayacağını bir göstergesi değil mi?

Oğlumun Amerika'ya hazırlanmasını anlatmaya başladım diye kaptırdım gidiyorum ama tarihsel sıralamaya göre onunla yaşadığım belki de hayatımın en önemli olayını anlatmadan devam etmek istemiyorum. Çünkü bu anlatacağım olay, oğlumla ilgili yazdıklarımı daha anlamlı kılacaktır.

Doğum günüm Haziran'ın ilk günlerindedir. Ve İstanbul'da çalıştığım o sene, kırk yaşına basacaktım. İnsan bir onluktan diğerine geçtiği yıllara rastlayan doğum günlerinde, bir farklı hisseder kendini genellikle. Yaşlanma hissi daha bir sarar insanın zihnini ve ruhunu. Doğum günüm bir iş günüydü. Çalışırken çeşitli dostlarım telefon edip kutladılar beni, her yıl olduğu gibi. Oğlum da telefonla kutlayanlar içindeydi.

Meral bir iki gün önce aramış ve doğum günümün ertesi günü için yemeğe çıkalım teklifinde bulunmuştu. Kabul etmiştim. Kuzguncuk ya da Çengelköy gibi bir yerde balık yeriz demişti. Doğum günümü hiç telaffuz etmemişti ama ben bu yemeğin kutlama yemeği olacağını düşünmüştüm. Bu yemeğin tam doğum günümde olmamasını Meral'in yoğun çalışma programıyla uyuşmamasından kaynaklandığını düşünüyordum. Haftanın bazı günleri saat 21.00 e kadar randevu kabul ederdi. Yani tam gününde kutlama yapamıyor olmamız çok normaldi.

İşteyken migrenim tutmaya başladı usul usul. İlaç almaya başladım ama yine de kesilmeyip devam ediyordu. İş çıkışı eve zor ulaştım. Midem allak bullak, başımın sol tarafı

zonk zonk zonkluyordu. Annem daha kapı girişinde anladı migrenim olduğunu. Ne de olsa yılların tecrübesine sahipti. Bu illet bana ondan mirastı zaten.

Migren krizi sırasında yemek yiyecek durumda olmazsınız. Hemen karanlık bir odada uyumaya çekilmekten başka yapacak bir şey yoktur. Şanslıysanız uyandığınızda geçmiş olur. Değilseniz gözünüzü açtığınızda kaldığınız yerden devam ettiğini hissedersiniz. İşte o durum, bir kâbus gibidir. Neyse ben de o akşam odanın panjurlarını indirerek kararttıktan sonra hemen soyunup yattım. Ben uyurken de birkaç kutlama telefonu gelmiş. O günlerde ablam da İstanbul'da annemde kalıyordu. Telefonları o açmış, kutlama mesajlarını bana iletmek üzere not almış. Kısaca kırk yaşına migren kriziyle girmiştim. Herhalde kırk yaşına girme fikri bilinçaltımda beni kötü etkilemişti. Çünkü migren ne de olsa bir stresin işaretçisidir.

Ertesi gün işe migren krizi sonrası yaşanan sersemlikle gittim. Öğleden sonra her şey normale dönmüştü. Akşam iş çıkışı Meral beni almaya gelecek ve yemeğe götürecekti. Onunla yemeğe çıkmak, benim çok keyif aldığım bir etkinliktir. O nedenle akşama doğru keyfim de yerine geldi. Çıkış saati aşağıya indiğimde Meral'in yalnız olmadığını, kocasıyla beraber beni beklediğini gördüm. Eee ne de olsa doğum günü kutlaması yapılacaktı, bunun için beraber gelmeleri kadar doğal bir şey yoktu. Arabayı kocası kullanıyor, yanında oturan Meralse yarım olarak arkaya dönük bir vaziyette, sürekli bana bir şeyler anlatıyordu. Tam Beylerbeyi'ne gelmiştik ki baktım araba Avrupa yakasına doğru devam ediyor. 'Demek ki yemek yiyeceğimiz yer de değişmiş' diye düşündüm. Meral sürekli konuştuğu için fırsat bulup, araya girip, 'nereye gidiyoruz?' diye sormayıyordum. Köprüyü geçtikten sonra Beşiktaş çıkışından çıkıp Ortaköy'e yöneldik. Trafik acayip sıkıştı. Gitmekten daha fazla, duruyorduk neredeyse. Yine içimden 'neden bu yakaya geçtik sanki, bizim tarafta yemek yiyecek yer mi kalmamıştı?' diye kızgınlık duyuyordum ama ayıp olmasın diye de belli edemiyordum. Zaten Meral inanılmaz bir performans gösteriyor, zemberekten boşalmış gibi hiç susmadan devam ediyordu. Hem trafik sıkışıklığından hem de boşluksuz dinlediğim bir sürü laftan iyice bunalmış durumdaydım ki aniden sağa doğru yanaşmaya başladık. Bir de baktım açılışı bir hafta önce yapılan Havana'nın önündeyiz. Arabayı vale servisine bıraktığımız gibi kendimizi dışarıya attık. Demek burada yemek yiyecektik. Bir hafta önce açılışa Refik'in davetlisi olarak gelmiş olduğumu anlatmaya başladım onlara. Burada bir kahve köşesi açmıştı. Açılış çok kalabalıktı filan... Ben bunları anlatırken, köşenin önüne de gelmiştik. Duygu'yla Refik'in oğulları oradaydı. El sıkışıp öpüştük. Ayaküstü hemen, yemeğe geldiğimizi, benim doğum günüm olduğunu söyledim, o da kutladı. Solumuzda Çin lokantası Dragon'un merdivenleri vardı. Meraller oraya yönelmişlerdi. Çok sevindim. Dragon'un yemeklerine bayılırdım. Demek bunca meşakkatli yolculuğu, burası için yapmıştık. O zaman değmişti doğrusu. Merdivenleri tırmandığımızda restoranın deniz tarafındaki ucunda ayakta duranlar gözüme çarptı. Aaaa Refik, Nermin ve Sacit oradaydılar. Rastlantıya bak demek ki onlar da bu gece buraya yemeğe gelmişti. (Bendeki saflığa bakın!) Hayretle onlara doğru yanaştığımda Duygu'dan başka Kekovalı'lar ve kızlarını, Nermin'lerin kızlarını ve Emine'yi de fark ettim. En sonunda da birleştirilerek hazırlanmış üç büyük yuvarlak masayı gördüm. Herkes sarılıp beni öpüyor ve kutluyordu. Hiçbir şeyi anlamadan buraya kadar gelmiştim. Hatta neredeyse burada bile anlamıyordum baksanıza. İşte tam o sırada arkamdan biri daha beni kavradı ve kendine çevirdi. Bu oğlumdu. İşte bu, tam bir sürpriz idi. Demek onu da getirtmişler bu geceye. İnanamıyordum. Bir yandan salaklığıma inanamıyor, diğer yandan da kimsenin renk vermemiş olmasına inanamıyordum. Bu çok başarılı hazırlanmış bir sürpriz yemektir. Her şey şimdi çok daha anlaşılır olmuştu. Yolda gelirken Meral'in hiç kapanmayan çenesi örneğin. Ben soru sormayayım diye kızcağız yol boyu telef olmuştu. Üstelik trafik

sıkıştıkça o, çok daha fazla konu bulmak zorunda kalmıştı. Duygu'yla Refik'in oğlunu cafe-corner önünde görmek de beni uyandırmamıştı, çünkü ne de olsa babasının yeni açtığı bir iş yerinin önündeydi. Oysa şimdi o da bu kutlama masasına katılmıştı. Gençler, yan yana oturdular, oğlum karşımda sayılabilecek bir konuma oturmuştu. Beni, herkesi görebilecek bir yere oturmaya çalıştılar. Hoş yuvarlak masaların birleşmesiyle oluşan masalarda herkes herkesi görür ama ben duygu sarhoşluğu içinde bana gösterilen yere itirazsız oturdum. Hem bu koltuk Boğaz'a karşı bakan güzel bir konumdaydı. Otururken masa altında bir şeye ayağım çarptı ama ayaklarımı sandalyemin altına doğru çekerek çarptığım şeyden uzaklaştırdım. Belki de sol yanımda oturan Meral'in kocasının bacaklarına çarpmıştım. Ama sonra baktım masa altından bana doğru ilerleyen daha doğrusu bacaklarıma çarpan bir şey vardı. Eğilip, yere kadar uzun masa örtüsünü kaldırdım ki, çok güzel ve şık bir kutuyla karşılaştım. Anlaşılan sürprizler devam ediyordu. Şimdi de hediye faslına gelmişti sıra. Şık paketi açtığımda oldukça açık sırtlı bir elbise, ona uygun bir takı ve herkesin isminin yer aldığı güzel bir kartla karşılaştım. Elbiseyi giymem için ısrar ediyorlardı. Bense evde olsa neyse de, ama orada böyle bir gösteri yapamayacağımı söylüyordum. Teşekkürlerimi bildirirken herkese, birden oğlumun kalkarak yanıma doğru geldiğini hissettim. Bana beyaz bir zarf uzatıyor ve, "İşte bu da benim hediyem," diyordu. Ellerim titreyerek zarfı açtım. Hayatımda okuduğum en güzel ve özel bir 'teşekkür mektubu' idi. Çizgili bir mavi kâğıda kendi el yazısıyla yazdığı, NİCE SENELERE diye kalpler içinde uçuşan bir başlığı olan, *Sevgili Anneciğim* diye başlayıp, *Seni seven oğlun* diye biten yirmi dört maddelik bir teşekkür mektubu.

Okurken gözlerime dolan yaşları zapt etmek mümkün olmadı. Zaten hiçbir zaman da zapt edemem. Göz pınarlarımdan dışarı fırlayan yaşlar yanaklarımı yalayarak akıp gidiyordu. Bir ara buğulu bakışlarımı mektuptan kaldırıp oğluma doğru baktım, o da ince ince ağlıyordu. Masadakiler biraz önceki elbise için yaptıkları şamatanın, böylesine bir durumla kesilmesinden etkilenmiş sessizce olanları izliyorlardı. Mektubu okumayı bitirdiğimde o yanıma geldi ve sarmaş dolaş olduk. İkimiz de ağlıyorduk. Yeniden masadaki muhabbete dönebilmemiz için yüzümüzü yıkayıp kendimize gelmemiz gerekiyordu. Bu olay orada değil de evde yaşanmış olsaydı saatlerce o vaziyette kalabilirdim. Defalarca mektubu okuyup dakikalarca ağlardım. Ama oradaydık ve bizi masada biraz da şaşkınlıkla bekleyen sevgili dostlarım vardı. Beraberce sarmaş dolaş gittiğimiz tuvaletler bölümünde cinsiyet kabinlerine girerken zor ayrıldık. Gözlerim kırmızıydı. Yüzümü güzelce yıkadım, kendime çeki düzen vermeye çabaladım ama darmadağınaktım. Ruhum mutluluktan dağılmıştı. Parçaları yeniden bir araya getirip geceye devam etmek mümkün olabilecek miydi?

Mektuptaki teşekkürler, kendini bildiğinden bu yana yaşadıkları için çok güzel cümlelerle düzenlenmiş, maddeler haline getirilmişti. O bir sayfalık mektup, benim yıllar boyunca içimi kemiren bütün kuşkularıma cevap niteliğindedeydi. Herhalde bundan daha güzel bir hediye veremezdi bana.

İnsanoğlu/insankızı bir tuhaf. Kaygı duyduğu konuda, çeşitli dönemlerde kaygısını giderecek çeşitli cevaplar bulsa dahi, kaygı sanki taa özüne işlemiş mi oluyor bilmiyorum, zaman zaman kaygısı yeniden su yüzüne çıkıyor. Oğlumun benim için hissettikleri konusu, bu anlattığıma en güzel örnektir. Dönüp dolaşıp bu yazıda da anlattığım gibi kaygım hep var oldu. Belki bütün anne ve babalar çocuklarının kendileri için ne hissettikleri konusunda merak ve kaygı duyarlar ama bu konu, boşanan çiftlerde sanırım daha fazla oluyor. Ne de olsa, -bilinçaltında bile olsa- çocuğu, parçalanmış aile durumuyla baş başa bırakmış olmanın suçluluğu yaşanıyor. Nitekim yıllar sonra oğlum boşanmamız üzerine ilk kez

duygularını dile getirmeyi becerdiğinde, “İkinizi de kendi cephelerinizden anlıyorum ama bu bana yaptıklarınız için size kızmamı engellemiyor, madem ayrılacaktınız neden beni yaptınız? Her çocuk anne ve babasıyla beraber yaşamak ister,” demişti. Evet, ne yazık ki bu işin çocuk cephesi böyle. Yani anne ve baba olarak çocuk tarafından suçlanmamak mümkün değil. İşte bu suçluluk duygusunun yarattığı kaygıdan mı, yoksa bu yazıda daha önce de anlattığım gibi, benim yaptıklarım karşı kayıtsız kalması, benimle gurur duyduğunu hiç belirtmemesinin yarattığı kaygı mı bilmem, o zamana kadar, içimi kemiren soru işaretleriyle yaşamama neden olmuştu. İşte yazdığı bu teşekkür mektubu tüm kaygılarımın üzerini kalın bir kalemle bir kerede çizip atıyordu adeta. Belki de bu kadar kesin davranmasının, ben de kuşku bırakmayacak kadar kesin davranmak istemesinin sebebi, geçen ay yaşadığımız anneler günü kriziydi.

Yıllar sonra ilk kez bir anneler gününde nihayet İstanbul’daydım. Bu günü oğlumla ve annemle geçireceğimi düşünüyordum. Annem için hediye olarak güzel bir gezi programı hazırlamıştım. Bu programın oğlum için de ilginç olabileceğini zannediyordum. Sultanahmet gezisiydi bu. Meşhur köftecide köfte yemeyi, sonrasında da Yerebatan Sarayı, Soğuk Çeşme sokağı, Yeşil Ev gibi o bölgenin hoş yerlerini gezmeyi, yorulunca bir yerlerde bir şeyler içmeyi filan düşlemiştim. Ama oğlumdan bir gün öncesine kadar o Pazar günü bana kaçta geleceğine dair bir bilgi gelmemişti. Sabırla bekliyordum. Aramamıştı ama nasılsa kalkıp gelmeden önce bir ses verirdi. Öğlene doğru hâlâ bir ses çıkmayınca annemi daha fazla bekletmeyip yola çıkmaya karar verdim. Biraz bozulmuştum doğrusu, oğlumun neden sabahtan gelmediğini anlayamamıştım. Açıp telefonu da sormuyordum tabi. Böyle bir günde aranması gereken ben iken, neden ben arayacaktım ki? Annemle beraber vapurla Eminönü, oradan da tramvayla Sultanahmet’e gittik. Önce köftecide karnımızı doyurduk. Sonra sırasıyla yazdığım yerleri gezdik. Yeşil evde çayımızı içtik. Hava harikaydı. Annem bu geziden son derece memnun gözüküyor, bana devamlı teşekkür ediyordu. Aslında oğlumun beni cep telefonumdan hâlâ aramaması dışında her şey olumluydu. Bir tek ondan bir ses çıkmıyordu bir türlü.

Anneler günü, doğum günü ya da evlilik yıldönümü gibi unutulacak bir şey de değildi ki. Bas bar her tarafta günler öncesinden duyurulan bir gündü. Üstelik babası da muhakkak kendi annesine giderdi. Ailemizde önemsenen bir gündü bu, dolayısıyla atlayacağını hiç düşünemiyordum. Başka bir şey olmalıydı ama ne?

Günün sonunda eve döndük. Annem çok memnun kalmıştı. Gezi gerçekten çok hoş olmuştu. Kitaplar almış, bölgeyle ilgili bilgilerimizi arttırmıştık. Annem akşam yemeği hazırlamaya koyulmuştu ki telefon çaldı: Karşımdaki oğlumdu. Pişkince bir sesle nerelerde olduğumuzu soruyordu. Bütün gün bir bıçak gibi bilenen sinirlerim bir anda patladı. Esas o neredeydi? Sabahtan beri babasıyla beraber gezmişmiş, önce babasının karısının annesine yemeğe gitmişler, şimdi de babaannesine mi gidiyorlarmış ya da zaten orada mıymış tam dinleyemedim bile. Sadece, “Yıllar sonra ilk kez İstanbul’da olduğum bu anneler gününde bana gelmeni bekledim,” dedim. “Tabi eğer beni annen gibi hissediyorsan böyle yapmalıydın,” gibi ağır bir suçlamayla konuşmamı bitirdim. Kendimi çok haklı buluyordum. Bugün bana gelmesini hak ettiğimi düşünüyordum. Üstelik ilişkimiz bu kadar kaliteli bir hâl almışken bana bunu nasıl yapabilişti? Çok kızgın ve kırgındım.

O gün beni öylece kırgın ve kızgın halimle baş başa bıraktı, yani kalkıp gelmedi. Ama bu olay bana çok güzel başka bir gerçeği de beraberinde yaşattı. Annem bütün gün benim bu gerginliği yaşadığının farkında olmasına rağmen, bana hiç, onun neden aramadığını sormadı.

Eğer bunu yapmış olsaydı yangına körükle gitmiş olurdu herhalde. Şimdi de, yani bu bas bar yaptığım telefon konuşmasından sonra da, bana ‘bak, görüyor musun?’ ile başlayan konuşmalarından hiçbirini yapmadı. Oysa eskiden olsa hemen beni suçlamaya başlar, ‘ee, ne bekliyorsun ki, çocuğa annelik mi ettin ki sana anneliğini göstereyim’ bağlamında saçma sapan konuşmalara girerdi. Demek ki anneme yazdığım o meşhur mektup, taşıdığı mesajı yerine ulaştırabilmişti. Benim neden hoşlanmadığımı kavrayabilmişti. Çünkü eğer bu tip bir konuşmaya başlasaydı bu benim duymak isteyeceğim son cümleler olurdu herhalde.

İşte oğlumun doğum günümde verdiği teşekkür mektubu, bu yaşadığımız ağır anneler günü krizini en iyi şekilde çözdü. Anneliğimin sürekli yargılandığı, dolayısıyla da için için kendimi sorguladığım bu konuya bu kadar net açıklık getirmesi beni mutluluktan uçurdu. Benim mutluluk tanımım, içimi dışımdan daha büyük hissettiğim durumlardır. Ruhumun bedenime sığmadığı kendimi bulut gibi hissettiğim zamanlardır. İşte yine uçlarına doğru güneşin ışıklarını taşıyan pembe kenarlı bir buluttum ve nazlı nazlı süzülüyordum.

Doğum günü gecesinde hediyelerimle annemin evine döndüğümde annemle ablam henüz yatmamışlardı. Meğer bana hazırlanan bu sürpriz partiden onların da haberleri varmış. Merakla bekliyorlarmış. Ben sürprizi anlayabilmiş miydim, fark edince neler yapmıştım, uzun uzun anlatayım istiyorlardı. Ben de onlara hemen, gecenin en büyük sürprizini çıkarıp verdim. Oğlumun mektubunu. İkisi de gözyaşları içinde okudular. Ben yine sular seller gibi mutluluk ağlamasına kapılmış gidiyordum. İşte annem beni şaşırtan, ama bir o kadar da sevindiren yorumunu o zaman söyleyiverdi. Aman tanrım ne kadar da uzun zamandır bekliyordum bu gerçekleri ondan duymayı! “Eğer sen o evden çıkmamış olsaydın ilişkiniz bu şekle gelemezdi,” dedi. Benim annem bunu söylüyordu ya, artık dünya dursa da olurdu. Demek ki benim için onun onayı ne kadar da önemliymiş. Bu doğum günümde tanrının bana hazırladığı sürprizler ne kadar da çokmuş. Kırk yaşa bu kadar da güzel mi basılmış? Her halde bugün ben Tanrının ‘sevindirilecek kullar’ listesinin başını çekiyordum. O gece yatağında uyumak mümkün olmadı. Bu kadar çok sevinci kaldırılabilmek, o küçük kalbime ağır gelmişti.

Sürpriz doğum günü yemeğimden üç gün sonra vadideki evimdeydim. Hâlâ mektubun sarhoşluğunu yaşıyordum. Burada, bütün duygularımın rahatça yüzeye çıkabildiği doğada, oğluma hislerimi anlatabileceğim bir mektup yazmak istiyordum. Ona o zamana kadar anlatamadıklarımı dile getirmek istiyordum.

Anneliğin ne demek olduğunu, benim aileden aldığım annelik anlayışıyla ilişkimizi hangi noktaya getirdiğimi, çıkmaz sokakta nasıl sıkışıp kaldığımızı anlattım önce. Kendimi en büyük çıkmazımdan çıkartabildiğim zaman, yani boşanmaya karar verdiğim zaman, o şartlar altında onun doğal olanı yapıp, babasıyla yaşamayı seçtiğini, bu seçimin de aslında evrenin mükemmel çalışan düzeninin, her ikimizin ilişkisi için yaptığı muhteşem bir iyilik olduğunu keşfettiğimi yazdım. Ayrılık sonrası kendimi geliştirme çalışmalarımı değişmesini istediğim bakış açılarımdan ve buna bağlı olarak davranışlarımdan bahsettim.

Ama değişim dünden bugüne olmuyor, yıllar alıyordu tabii. Ve mektup şöyle devam ediyordu.

Senden fiziklen ayrı yaşadığım yıllarımda ‘bana ne zaman ihtiyaç duyarsan yanında olacağımı’ söylemeye çalıştım hep. Bu yıl İstanbul buluşmamızda bunun tadını alıyordum.

İhtiyacın olduğu konularda benimle konuşuyor, fikrimi alıyor ya da sadece dinleyici olmamı istiyordun.

Seni yakından tanımaya başlamıştım. O kadar güzel özellikler geliştirmiştin ki seninle gurur duyuyor, anneannene ve dostlarıma hep seni anlatıyordum. İstanbul'da yaşamak benim için çok ağırdı. Dağ köyümde yaşamak istiyordum. Ama İstanbul'da seninle olmak çok özeldi. İyi ki buradayım dedirten derecede güzellikler yaşıyordum. Anneliğimin en keyifli yılı diyordum herkese. Oluşturmaya başladığın kişiliğinle ilgili çok hoş ipuçları alıyordum. Ancak senin kurduğun bu yapıya benim hangi taşları koyabilmiş olduğumu görebilmek, hissedebilmek doğum günü mektubunla oldu oğlum. Sanıyorum bir annenin alabileceği en büyük hediyeyi hazırlamıştın benim için: BİR SEVGİ MEKTUBU.

Kayı ve korkuyla yaşadığım, ama her zaman da doğruyu yaptığımı bildiğim ayrılık yıllarında hiçbir şeyin boşa gitmediğinin, sana olan sevgimin ispatıydı sanki o mektup.

(...)Sana sevgi verdiğim halde alamadığımı düşündüğüm o yıllarıma şaşıyorum şimdi. Nasıl olur da fark edememişim bu sevgiyi? Sen mi saklamıştın yoksa ben, hep 'beni sevmeyeceğin' ön yargısını mı taşımıştım? Hep, babanın hayatındaki en önemli yerde olduğunu anlatmandan mı bilmiyorum, ama kendimi senin hayatında hiçbir yerde görmüyor ve çok üzülüüyordum. Belki sormaya cesaret etsem, benim de hayatındaki yerini anlatırdın. Ama hep korktum, sen o küçük yaşının akıyla babanla olan ayrılığımızı nasıl yorumlamış ve evden giden anneni nereye koymuştun bilmiyordum.

Her şeyin cevabını bulduğum bu mektubunun benim için ne kadar önemli olduğunu sana anlatmak için sözcükler yetersiz kalıyor.

(...)Senin mektubun bana, arzu ettiğim gibi bir anne olabildiğimi söylüyordu. Ben de sana teşekkür ediyorum. Evrene ve bildiğim doğrulara olan inancımı boşa çıkarmadığın için. SAĞ OL.

Bu mektubu benim çok sevdiğim ve onun da seveceğini düşündüğüm Halil Cibran'ın *Ermiş* kitabından çocuklar ve ebeveynler üzerine yazdığı şiirle bitirdim:

*Sizin diye bildiğiniz evlatlar gerçekte sizlerin değildirler,
Onlar kendini özleyen Hayat'ın oğulları ve kızlarıdır.
Sizler aracılığıyla dünyaya gelmişlerdir ama sizden değildirler.
Sizlerin yanındadırlar ama sizlerin malı değildirler.
Onlara sevginizi verebilirsiniz ama düşüncelerinizi asla.
Çünkü onların kendi düşünceleri vardır.*

Bu mektubu ona döner dönmez çıktığımız bir akşam yemeğinde verdim. Okumadı. Aldı ve cebine yerleştirdi. Galiba ben de orada okumasını istemezdim. Yalnız başınayken okuyup hazmetmeli insan, duyguların böylesi açık açık yazıldığı mektupları. Gerçekten de okuduktan sonra beni telefonla aradı ve birbirimize olan sevgimizi yineledik. Sanırım bu mektuplar ayrılık sürecinin ilk diyaloglarını başlatmış oldu. Birbirimize açık kalple açılabileceğimizi biliyorduk artık.

Hafta aşırı evime gidip gelmeye devam ediyordum. Ama her seferinde İstanbul'a dönüş daha zor oluyordu. İşlerin bir uygun anında, oğlumla beraber, bir haftalık tatil için eve gelmeyi planlıyordum. Bunu Nermin ve Duygu'yla konuşunca çocuklarımızla beraber aynı zaman dilimine düşecek bir tatil programlayabildiğimizi gördüm. Bu çok hoş olacaktı, gençler kendi aralarında eğlenmeyi becerirlerse biz de onları sürekli memnun etme psikolojisinden çıkar, rahat bir tatil geçirirdik. Böylesi ön düşünceler/teoriler zaman zaman gerçekleşenden ne kadar da farklı olabiliyor, ne kuruyoruz kafamızda ve ne buluyoruz karşımızda. İşte yine bu ikisi arasında oluşan farkla merkezimden çıkıverdim bir anda.

Dostlarla birlikte programladığım bu tatil için oğlum, kankasıyla bir hafta önce başladığı bir tatilden, doğruca geçiş yapacaktı bizim köye. *Oğlumun kankası*, üç yıldır yediği içtiği ayrı gitmeyen çok efendi, akli başında ve bir o kadar da içten, sevimli bir delikanlıydı. İstanbul'da hem okul arkadaşı hem de komşuydular. Güneyde, oldukça sakin bir körfezin bir koyunda yıllar önce annesiyle babasının kurmuş olduğu karavan evde, oğlumla beraber bir haftalık tatil geçirmişlerdi. Ama bu sakin, sessiz tatil onlara sıkıntı vermiş anlaşılabilir ki yanıma geldiklerinde, insan görme, eğlenme hasreti içindeydiler. On yedi yaşın hızlı çalışan hormon düzeniyle bir inziva köşesinde tatil yapmak doğru bir seçim değilmiş. Öyle mekânlara insanlar bir; çok küçük çocukken, bir de; orta yaşın stres yüklü hayatından kaçmak için gidebiliyor galiba. Gençliğin enerjik çağlarındaysa bu mekânlar sıkıntı yaratmaktan başka bir işe yaramıyor. İşte çocuklar da orada biriktirdikleri sıkıntılarını burada atacakları hayalleriyle geldiler bu kez. Bu enerjiyle oluşturdukları iki kız, üç erkekten oluşan grupta işler bir anda karışmaya başladı. Arkadaşlıklar, şekil değiştirmeye başladı. Bizler, yani anne babalar bu hızlı değişimi aynı hızda özümseyip hazmedemedik. Sanırım biraz da yüzümüze gözümüze bulaştırdık. Yine bir sınavla karşı karşıya kalmıştık ve bu sınavı pek de iyi verebildiğimiz söylenemezdi. Oğlum, Nermin'le Sacit'in kızlarından biriyle yakınlaşırken, oğlumun kankası da diğer kızlarına gönlünü kaptırmıştı. Bu hızlı gelişme, günü birlik olarak çıkılan tekne gezilerinde bariz bir şekilde fark edilir olmuştu. Açıkçası bu gelişmeyi fark eder etmez rahatsızlık duydum. Yıllar öncesine gidiverdim birdenbire.

On beş yaşındaydım. Annemle babamın geniş bir arkadaş grubu vardı. Çocukları olan bizler de devamlı beraber gezildiği için, kendi aramızda arkadaş grubu oluşturmuştuk. O sene yaz tatili için İstanbul'a yakın beraberce gidilen bir sayfiye yerinde, gruptan bir arkadaşıyla, arkadaşlığımızın çehresini aniden değiştirivermiş, sevgili olmuştuk. O, benim ilk ciddi flörtümdü. Ailelerimiz eminim ki fark etmişler, ancak bilmezliğe gelmişlerdi. Böyle davrandıkları için, kısa süren flört devremiz bittiğinde de bu bitişten etkilenmediler. Çünkü biz bir araya gelmekten kaçınmaya başlamıştık, eğer ailelerimiz de işin içinde olsalardı onların buluşmalarını etkilerdik diye düşünüyorum. Ama onlar habersizmiş gibi davrandıkları için, toplantılara ben gelmiyorum diyemiyordum kolay kolay. Çünkü o zaman, neden gelmek istemediğimi açıklamak zorunda kalırdım ki o da bana zor geliyordu. Kısaca o yıllarda ben bu ayrılığın problemini, mecburen, sanki bir bedelmış gibi çekmişim. Bir an için kendimden yansıtmaya yaparak, oğlumun da zaman içinde ayrılık yaşama durumunda, aynı benim gibi zorlanmalar yaşayacağını düşündüm.

Yirmi beş yıl sonra, ben anne rolünderken, annemin bana yaptığı gibi, oğluma, olan biteni bilmiyormuş, anlamamış rolü mü yapmalıydım? Ya Nermin'le Sacit nasıl yaşıyorlardı bunca gelişmeyi acaba? Ben bu soruları sorarken, onların da kendi içlerinde fırtınalar yaşadığını aniden algıladım. Bir sabah denize çıkılacak saatte kızlarının ikisini de alıp mevsimin en sıcak döneminde en yakın kasabaya gzmeye gittiklerini duydum. Denize çıkılan tekne onların teknesiydi. Bizleri kaptanla baş başa bırakmışlar, kendileri geziye

çıkılmışlardı. Bu gezide neler olduğunu kızlar cep telefonlarından çektikleri mesajlarla oğlanlara aktarıyorlardı. Anlaşılan akıllarına gelen ilk şey, kızlarını alıp uzaklaştırmak olmuş. Bu ani gelişme karşısında çıktığımız tekne gezisinde Emine'yle dertleşmiş, 'neden bir araya gelip, olan biteni değerlendiremedik, bu bizim için sorunsuzsa eğer üstesinden nasıl geliriz diye beraberce neden düşünmeyi seçemedik,' diye sormuştum kendime. Bunun bugün bile cevabını bulamadım. Zaten üzerinden geçen beş sene de hiç bu konuya bu şekilde yaklaşmayı seçemedik. Çocuklarımızın aşkı İstanbul'a döndüklerinde bir müddet daha devam etti ve sonra başladığı hızla sona erdi. Bizim dostluğumuzsa bu konuşulmamışlıkla beraber de olsa, halen devam ediyor. Kim bilir belki bir gün bu konuyu da değerlendirme cesareti buluruz aramızda.

Ağustosta oğlum, TOEFL kursuna başladı ve o ayın ortalarında malum 17 Ağustos Adapazarı depremi oldu. Ama öncesinde, 11 Ağustos'ta güneşin tam tutulması gerçekleşti. O gün Meral bana öğlen yemeğine gelmişti. Mito Cafe'de yiyorduk ve tam tutulma saatinde hava neredeyse alacakaranlık olmuştu. Çeşitli bilgi kaynaklarında tutulmayı çıplak gözle izlemenin çok zararlı olduğunu okumuştum. O nedenle herkeslerin yaptığı gibi dışarı çıkıp olan biteni izlemedik. Akşama TV'de bol bol gösterirlerdi nasılsa. Bu olay gerçekten de çok önemli bir doğa olayıydı ve ne zamandır üzerinde yazılıp çiziliyordu. Böylesi önemli olayların tanığı olan bir kuşağa ait olmak beni çok heyecanlandırıyor. Oysa bu tip doğa olaylarının birbirini tetikleyen bir düzeni olduğunu daha sonra öğrendim. Tam altı gün sonra ülkemiz tarihinin en büyük sallantısını yaşayacaktı. Pek çok kaynak bu depremin tetikleyicisi olarak 11 Ağustostaki tutulmayı gösterdiler.

Depremden hemen önceki hafta sonu evime geldiğim hafta sonlarından biriydi. Ama bu kez geldiğim gecenin ertesi günü yola koyulup Saadet'in teknesine gidecektim. Sevimle beni dolunay konserine davet etmişlerdi. Teknedeki kadro muhteşemdi. Meral ve ailesiyle, bir çello sanatçısı da konuklar arasındaydı. Mehtabın dolunay olduğu gece teknede bir çello konseri gerçekleşecekti. Bu hayallerle yola çıktık Sevimle beraber. Köyümüzden bir buçuk saat mesafede bir koydan katılacaktık onların teknesine. Koya geldiğimizde şiddetli esen rüzgâr karşıladı bizi onlardan önce. Gölde olduğunuz hissi uyandıran kapalılıkta bir koy olmasına rağmen ilginç bir rüzgâr vardı havada. Yarım saat oradaki kır lokantasında oturup, daha doğrusu uçuşup, onların gelmesini bekledik. Ulu ağaçların denize kavuştuğu bir koydaydık. Rüzgârın ağaçlarla beraber oluşturduğu konsere kendimizi kaptırmıştık. Ağaçların gövdeleri bir o yana bir bu yana bir diğer yana savruluyorlardı. Rüzgârın belirli bir yönü yoktu. Karışık esiyordu. Buralarda yaşarken bu tip esmesine çok alışmıştım. 'Nereden eseceğine bir türlü karar veremeyen rüzgâr', derim ben bu rüzgâra.

Kır lokantasında uçmamak için kendimizi iyice, oturduğumuz sandalyeye demirlemiştik neredeyse. Acaba teknedeki dostlar bu rüzgârda ne yapmışlardı bütün gün?

Birazdan teknenin ucu görüldü, burunun arkasından kıvrılmış, geliyordu. Alargada durdular. Botla kır lokantasının önündeki tahta iskeleye yanaştılar. Sarıldık öpüştük ve hemen rüzgârı konuşmaya başladık. Bu rüzgârda teknede konser biraz zor olurdu. Saadet'in elinde torbalarca minik mum vardı. Arzusu, dolunayın altında çello çalan sanatçının etrafını mumlarla donatmaktı. Ama rüzgâr, konserin değil teknede, kıyıdaki lokantanın bahçesinde

bile yapılmasına izin vermeyecek şiddete erişmişti. Ağaçların bayağı iri dalları kopup düşmeye başladı. Konser için tek yer kalmıştı, o da, lokanta binasının içi. Binanın içinin bir köşesinde meyve ve sebze kasalarıyla manav bölümü vardı. Yaratıcılığını hemen konuşturan Saadet, çello sanatçısını kasaların arasına yerleştirdi ve kasaların içleriyle yerlere de mumları serpiştirdi. Konser bu kendiliğinden oluşturulan dekor önünde gerçekleşecekti, kısa sürede her şey hazırlanmıştı. Sabahtan koylarda denize girerken karşılaştıkları bir takım teknelere de konser programından bahsetmişlerdi. Bir tekneden İtalyan bir çift, diğer büyük tekneden de Fransız zenginleri indi. Fransızlar kalabalıktı. İçlerinden bazıları antika işiyle ilgiliymişler. Şatolarda yaşadıklarını filan anlatmışlar bizimkilere. Buradan yola çıkarak adamlara ‘Şatocular’ ismini taktık.

Dolunay gökte yükselirken, bahçede ağaçlar hızla savrulurken, binanın içinden mumların gizemli ışığında Bach’ın *II. Suite*’inin notaları violonselin tellerinden havaya yayılmaya başladı. Bu büyülü an için ne denebilir ki? Müzikle bir olduk. Ben dayanamayıp birkaç fotoğraf çektim. Deklanşöre basma sesiyle bu büyüyü bozmak istemiyordum ama o benim ıslah edilemez görüntü yakalama huyum yok mu?

‘Şatocular’ı düşündük sonra. Adamlar Türkiye’nin güney sahillerinde tatile gelmişler. Lüks bir yat kiralamışlar. Sakin, gizli saklı koylarda gezerlerken bir tekneyle karşılaşp tanışıyorlar. Teknedekilerin hepsi İngilizce ya da Fransızca biliyor, bir sohbet bir muhabbet, akşama çello konseri olduğunu öğreniyorlar ve davet ediliyorlar. İlk senaryoya göre konser teknenin burnunda olacakken, rüzgâr nedeniyle mekân değişikliği yapılıyor ama asla vazgeçilmiyor. Sonra da kıyıda salaş bir kır lokantasının manav bölümünde mumlar arasında Bach *II. Suite*’ini dinliyorlar. Üstelik o köyde, o koyda yaşayan bütün köylülerle beraber sessizce, tam bir konser disiplini içinde dinliyorlar. Bu görüntü bizler için bile absürd.

Böylesine rüya âlemleri yaratmakta usta olan Saadet, rüzgâr nedeniyle tekne üzerinde gerçekleşemeyen konserin peşini bırakmamış, ertesi rüzgârsız gecede piyade modeli bir teknenin(pancar motorlu büyük balıkçı sandalı) üzerine yerleştirdiği çello sanatçısına denizin ortasında konser verdirtmiş. Tabi teknenin üzeri yine mum doluymuş ve bu kez seyirciler tahta iskeleden seyredip dinlemişler. Seyretmek fiilini de kullanıyorum, çünkü bu dinleti sadece kulaklar aracılığıyla kalbe gitmiyor, görselliğiyle de ruhu okşuyor. Üstelik o geceki dinletin davetiyelerini de, denizin dibinden dalarak çıkardıkları şişelere, kıvrırarak sokmuş da vermişler. Herhalde ‘Şatocular’, Türkiye’nin sakin bir koyunda yaşadıkları bu deneyimi kalplerinde daha uzun yıllar saklayacaklardır.

Bu ikinci geceki yani Pazar gecesindeki konsere biz kalamadık. Çünkü Pazartesi sabahı 6.05 uçağıyla dönmem gereken İstanbul’da bir işim vardı. Burada her ne kadar rüya âleminde de olsak, hayatın gerçekleri(!) beni çağırıyordu.

Güneyin bu doğal ortamında yaşarken hep bu soruyu sormuşumdur: Hangisi hayatın gerçeği acaba?

Gökova körfezinin çok keyifli koyunda yaşadığımız bu nefis dolunay konserinin tadı damağımızda kaldığı için hemen gelecek ayın, yani Eylül’ün dolunayı için program yaptık. Bu kez dolunay konseri benim evimin bahçesinde gerçekleşecekti. Dağların arasından dolunay yükselirken notalar da ona eşlik edecekti. Pazar günü eve doğru dönerken kafamda gelecek ayın dolunay konserini düşünmeye başlamıştım bile...

Ertesi sabah uçağıyla İstanbul’a uçarken ister istemez bu güzel rüyalardan uyanmaya başlamıştım. Hele iş yerime ulaştığımda aklımda ne o güzelim koy, ne Bach, ne de ‘Şatocular’ kalmıştı. Hayat(hangi hayat?) verilen kısa bir fasılanın ardından devam ediyordu. Bütün gün

toplantılar, yazışmalar, analizler filan derken akşam oldu gün bitti. Her İstanbul'a geri dönüşte olduğu gibi, bu kez de çok yorgun ve uykusuz olarak annemin evine vardım. Sabah uçağıyla geldiğim günler yemek yer yemez erkenden yatarım. Yine saat 20.30 – 21.00 arası yatağa girdim ve hemen de uyudum. Sabah 4.00 de uyanıp, kalkmış, uçmuş ve bütün gün çalışmışım. Beni ancak 10-11 saatlik uyku toparlardı. Ama o gece toparlayamadı. Çünkü sadece altı saat uyumuştum ki aniden dipten gelen gürültülerle rüyada mıyım değil miyim anlayamadan yatağımın dehşetli sarsılmasıyla gözümü açtım ve durumu algılamaya başladım: Deprem oluyordu ve bir türlü bitmiyordu. Annemi hatırladım, hemen koridoru boydan boya geçerek onun odasına varmaya çalıştım. Hâlâ devam ediyordu. Beni koridor duvarlarının birinden diğerine savurarak devam ediyordu. Kâbus gibiydi, bitmiyordu. Dakikalardır devam ediyor diye düşünüyordum. Uyku sersemi ve yorgun olduğum için mi bilmiyorum ama algılamamda acayip düşüklükler vardı, düşünemiyordum. Sadece anneme ulaşmaya çalışıyordum. Annemin odasına vardığımda onu yatağında doğrulmuş, ayaklarını yandan aşağı sallandırarak oturmuş vaziyette buldum. Donmuştu adeta. Hemen sarılıp yataktan kaldırdım ve küçüklüğümüzde babamdan öğrendiğim yöntemle bir giriş altına gitmeye çalıştım. O sırada sallantı durdu bir an için. Bitti zannederek şükür edecekken, yeniden sıkıca sarsmaya başladı. Dünyanın sonu geldiği düşüncelerinin kafamdan geçtiğini hatırlıyorum. Sonra nihayet durdu. Evin her yerinden ses gelmişti. Zangırdayan tabak çanak ve bardak sesleri kulaklarımı doldurmuştu. Durulduğunda bile hâlâ sallanıyoruz hissi bir müddet daha devam etti. Ama sonra bitti. Sonra telefon çaldı. Oğlum karşıdaydı, “Anne deprem denilen şey buymuş ha!” diyordu. Onun hayatının ilk depremi olmuştu demek ki. Demek ki İstanbul yıllardır sallanmamıştı. Demek ki biriktirip biriktirip bir kerede sarstı bu koca şehri. Depremi merkezinin nerede olduğunu filan bilemiyorduk. Çünkü elektrikler de kesilmişti. Haber kaynağımız TV, devre dışı kalmıştı. Annem evde fener eşliğinde dolaşip pil arıyordu. Nuh Nebi'den kalan pilli küçük radyosunu çalıştırmaya niyetliydi. Oğlumla karşılıklı sağ salim olduğumuzu teyit edip, şükür ettikten sonra, yine telefon çaldı, bu kez Nermin'di. Ne de çabuk çevirmiş telefonu, çünkü bu konuşma, o gecenin son konuşması oldu. Sonra bütün telefonlar kilitlendi. Herkes birbirini arıyor, sağlığını soruyordu. Bir de ‘iyiyim merak etmeyin’ telefonları vardı. Hatlar tamamen dolmuş, bu yükü kaldıramadığı için de bütün cep telefonu şebekeleri çökmüştü. Annem pencereden bakıyor ve herkesin apartmanı terk edip bahçeye ve sokağa çıktığını söylüyor, “Biz de çikalım” diyordu. Oysa benim o kadar uyum vardı ki bir an önce yatıp uyumak istiyordum. Sonuçta sallanmıştık ama artık bitmişti. Evimize ve kendimize bir şey olmamıştı şükür. Daha fazla bu gece oyalanmaya gerek yoktu. Yarın sabah erkenden yine iş vardı. Saat sekizde iş başı yapacaktım. İki gece üst üste uykusuzluğa gelemedim. Anneme, “İstersen sen bahçeye çık, ben yatıp uyuyacağım,” dedim ve yatağıma girdim yeniden. Tabi o anda depremin nerede olduğu, ne gibi hasar yarattığı konuları bilinmiyordu. Daha doğrusu henüz hiçbir şey görmemiştik depreme dair. Her şey görmeye başladıktan sonra anlam kazandı. Kısaca, o an ben sadece bildiğim kadarı için korkuyordum. Bildiğim de ‘sallandık ama yıkılmadık’ düzeyindeydi ve bu benim uyumam için yeterliydi.

Uykuya dalar dalmaz artçı sallantılar başladı. Uyanıyor yatakta geçmesini bekliyor ve tekrar uyumaya çalışıyordum. Nedense o gece uyumak için bir mücadele içindeydim.

Sabaha kadar bu minvalde sallan, uyan, dur, uyu şeklinde bir düzen tutturdum. Sabah duşumu alıp işe gitmek üzere yola çıktım. Çünkü halen olan bitenin bilincinde değildim. Hâlâ elektrikler yoktu ve TV seyredememiştim. Bu depremin de 80’li yıllarda birkaç kez

olduğu gibi sallayıp geçip gittiğini düşünüyordum. Ne var ki bu seferki, diğerlerinden farklı olarak, yaşamım boyunca gördüğüm en uzun süren sallantı olmuştu.

Çevre yolu çıkışlarının birinin başında, sekiz katlı bir binanın sekizinci katında olan iş yerime yaklaşırken bahçedeki kalabalığı fark ettim önce. Kalabalığın içine girdiğimde ilk bilgileri öğrenmeye başladım. Adapazarı, Sapanca ve Gölcük sallanmış. Yıkılan binaların sayısı çokmuş, can kaybı varmış. İnsanların yüzü oldukça endişeliydi. Kimse binaya girip üst katlara çıkmak istemiyordu. Artçı sallantılar devam ediyordu. Gerçi o gün, o küçük sallantıları **artçı** adıyla anmıyorduk henüz. Elektrikler gelip de TV'den yayınlar başladıktan sonra bir anda günün gözde mesleği durumuna gelen jeoloji mühendisleri ve Kandilli rasathanesi müdürü Işıkara, kanal kanal dolaşırken, öğrendik öncülerini, artçıları, fayları. Kırılan ve kırılması muhtemel faylarla geçmeye başladı ömrümüz. Ne çok ünlü jeoloji mühendisimiz varmış, bir anda fark ediverdik. Ve de ne kadar farklı fikirleri varmış faylarımız üzerine. TV'de her gün aleni bir şekilde sergilenen rekabetin arasında, işimize yarayacak bilgiyi yakalamaya çalışıyorduk. Her biri kendini haklı çıkarmak için olmadık görüşler ortaya atıyordu. İstanbul'un otuz sene içinde büyük bir deprem yaşayacağı gerçeği yüzümüze ilk kez açık ve seçik olarak söylendi. Üstelik bu çok uzun zamandır bilinmesine rağmen, yetkililerce hiçbir hazırlık yapılmamış olduğu ortaya çıktı. Halka söylenmeme nedeni de 'aman panik olmasın' gibi tam bir Şarklı mantığıydı. Deprem olduğu gün, 'Tanrının verdiği önünde durulmaz' diyerek çıkacaktık işin içinden. Bize düşen sorumlulukları yerine getirmeden yaşamaya o kadar alıştık ki, deprem için yapılması gereken hazırlıkları duyunca, kolay kolay hiç birimiz kolları sıvayarak ortaya çıkmadı. Tevekkül özümüze işlemişti. Olana bitene izleyici kalmak, olacağı kabullenerek beklemek. Bu konularda çok iyiydik. Japon'ların deprem konusunda yakın tarihte yaşadıkları ve buna karşı geliştirdikleri teknikleri konuşuyor ama üzerimizdeki ataleti bir türlü atamadığımız için, eylem planı oluşturamıyorduk. Şehrin üzerine korkunun ve kaygının olumsuz enerjisi sinmişti.

Geceler boyu parklarda, araba içlerinde uyumalar başlamıştı. Şiddetle karşı çıkıyordum bu geceleri belirsiz yaşama. Annemin dairesinin olduğu binanın bir şekilde sağlam olduğu inancı gelip yerleşmişti kafama. Bu, ne gün geleceği belli olmayan deprem için kaç gece dışarıda uyunurdu ki? Üstelik İstanbul'da sahip olduğum, içinde uyumaya çalışacağımız bir araba da yoktu. Parktaki bank dışında gecelenecek imkân gözükmüyordu kısaca. Nermin'le Sacit bahçeli bir evde oturdukları için, bahçelerinde çadır muhabbetine çağırabildikleri kadar arkadaşlarını çağırmışlardı. Ancak benim, annemi alıp, İstanbul'un diğer ucundaki bahçeye gitmem olanaksızdı.

Bir Cumartesi günü Kandilli rasathanesinin müdürü Işıkara, TV'ye çıkıp da "Bu gece deprem olması muhtemel, ben de geceyi dışarıda geçireceğim," bağlamında bir demeç verince artık annemi de evde zapt etmek imkânsızlaştı. Herkesin uzun zamandır yanından eksik etmediği deprem çantamızı alarak, Bostancı sahilindeki parka geldik. Millet uyku hazırlıklarını çoktan yapmıştı. Gecelerdir buranın sakini durumunda yaşadıkları için, çimenlerin üzerinde bizim gibi geç gelenlere yer bırakmamışlardı. Kendimize ancak yuvarlak biçimli bir bank bulabildik. Kıvrılarak yatabilirsene vücudunun her tarafı bankın üzerinde kalabiliyordu. Karşımızdaki bankta yatma hazırlıkları yapan orta yaşlı bir karı koca vardı. Adam çoraplarını da çıkarıp getirdiği pet şişedeki suyla ayaklarını şöyle bir yıkayıp, gözündeki gözlüğünü çıkardı ve itinayla kabına yerleştirip, yerde duran çantanın içine koydu. Bu görüntüleri seyrederken, onun zaten her gece bu bankta uyduğunu, yani evinin yatak odasının artık burası olduğunu filan düşünmeye başladım. İçinde bulunduğu şartları o kadar

benimsemiş, yatma alışkanlıklarını o kadar normallikle yapıyordu ki hayret etmemek mümkün değildi. Gece yarısına kadar bank üzerinde zor dayandım. Uyumak söyle dursun, kestirmek bile mümkün değildi. Anneme burada bu şartlarda daha fazla oturamayacağımı söyledim. Zavallı o da çok zorlanmıştı bank üzerinde. Kalktık. Deprem çantamızı elimize alıp yatanların arasından süzüle süzüle yürümeye çalıştık. Kimsenin üzerine basmamak için aşırı dikkat gösteriyorduk. Sonunda parktan çıkabilmeyi becererek, yavaş yavaş evimize doğru yollandık. Sokaklardan geçerken kafamı kaldırıp apartmanlara göz gezdiriyordum. Gerçekten de Işıkkara büyük bir çoğunluğu korkutmayı becermişti. Çok küçük bir azınlık evinde kalmıştı. Tek tük ışığı olan pencere görüyorduk. Sokaklar ve caddeler bomboştu. Bütün İstanbul kötü kaderini bekliyordu. Otuz sene içinde her an gelebilecek kötü kaderini.

Beklemek, insanları çıldırtmıştı adeta. Gerçekten de çıldırmamak işten bile değildi. Kitle psikolojisinin tuzaklarına düşmeden varolabilmek imkânsızlaşmıştı. Bütün gün TV’de deprem anında nelerin yapılabileceğini nelerin yapılmayacağı çizimlerle, uygulama filmleriyle anlatılmasına rağmen hâlâ çılgın gibi davranabiliyorduk. İş yerimde çalışan genç bir adam yoğun bir deprem korkusu yaşıyordu. Bir gün çalışırken başlayan 5.0 şiddetindeki bir artçı, binamızı kâğıt gibi sallamaya başlayınca bu genç adam kendi paniğini anında herkeslere geçiriverdi ve birdenbire kendimizi sekizinci kattan merdivenleri kullanarak inerken bulduk. Oysa merdivenleri kullanmanın ne kadar tehlikeli olduğunu defalarca duymuş ve izlemiştik. Merdivenleri inerken birden kendime geldim ve ‘ben ne yapıyorum?’ dedim. ‘Burada ne yapıyorum? Bu delirmiş şehirde, delirmiş insanların arasında ne yapıyorum?’

İş yaşamı diye bir şey kalmamıştı. Deprem bütün ekonomik faaliyetleri bıçakla kesercesine durdurmuştu. Kimse işini canının önünde düşünemez olmuştu. Kırk saniye içinde yıllarca uğraşarak, didinilerek yapılanların nasıl yerle bir olduğunu görmüştük bir kere, o zaman, uğraşıp didinerek kurduğumuz dünyalar neden kurulmuştu? Ne anlamı vardı?

Herkes bir anlam bunalım içine düşmüştü. Her şey anlamını yitirmişti. Benim için de bütün yaptıklarım anlamsız olmuştu birdenbire. Ben ne yapıyordum? Hayatı modellemekten başka ne yapıyordum? Neredeyse yirmi en güzel yılımı verdiğim bu meslek ne işe yarayıyordu? Sanal bir dünyayla oynuyordum. Her şey makinenin içinde olup bitiyor, alınıyor satılıyor, stoklanıyor ve daha nice böyle hareketin bilgileri saklanıyor, ama niçin? Her şey başımıza bu kadar kolay yıkılabiliyorsa bunca bilgiyi saklamak niye gerekli olsun ki?

Her şeyin sahnede bir oyun olduğunu ve elimdeki rol kâğıdıyla daha ne kadar devam etmek istediğimi sormaya başladım kendime. Ben bu rolü oynamayı gerçekten istiyor muydum? Hayat dediğimiz, yaşamımız boyunca üst üste koyduğumuz onca taşın oluşturdukları, yıkılmak konusunda bu kadar kırılgansa eğer, benim meslek olarak onu modellemeyi seçmiş olmam ne kadar gereksiz bir zaman kaybı olmuş diye düşündüm, bütün o sorgulamalar sonrasında.

Günlerin böylesine sinir bozucu geçtiği zamanlardı o Ağustos ayı. Ben yine evime, köyüme gelmeyi ihmal etmiyordum. Üstelik bu kez çok daha anlamlı oluyordu bu gelişler. İstanbul’un o negatif korku ve kaygı enerjisinden kurtulup kendimi vadimin iyileştirici ellerine bırakıyordum. Ama korku ve kaygı hücrelerime kadar nüfuz etmişti. Verandadaki uzun kanepeye yatmış kitap okurken, arkamda kalan yani görmediğim yöndeki merdivenlerden çıkarak bana yaklaşan köpeğimin ahşap veranda zemininde oluşturduğu sallantıyla ayağa fırlayıp deprem oluyor diye düşünebiliyordum. Her an tetikte yaşamaya

alışmıştık İstanbul'da. Ve ben orada kalmaya devam ettikçe bu tetikte yaşama durumum daha da vahim boyutlara yükseliyordu.

Her şey insanın gözünün görmesiyle çok daha anlam kazanırmış, bunu anlamam için böylesine büyük bir deprem acısı mı yaşanmalıymış?

Meral'le kocası bir hafta sonu deprem bölgesine gideceklerini, özellikle de annelerinin yazlıklarının olduğu Yalova'yı ziyaret edeceklerini söylediler, beni de davet ettiler. O hafta sonu İstanbul'da olacaktım nasılsa, o nedenle gidebilmem için çok uygun bir zamandı. Ancak şimdiye kadar TV'de izlediğim görüntülerin içinde gezebilmeyi becerebilecek miydim acaba? Bir an kendimle muhasebe yaptım, 'bu kadar yürekli miyim' diye. Evet, sanırım gitmeliydim. Daha önceki günlerde giden arkadaşlarım anlatmıştı oralarda dolaşmanın insana ne kadar ağır geldiğini. Ama gidip görmek, hayatın anlamını sorgulayan benim için özellikle gerekiyordu. İçimdeki sese kulak verip Merallerle beraber yola çıktım. Yanımıza oradaki merkezlere teslim etmek üzere bazı yardım malzemeleri de almıştık. Önce Sapanca, sonra İzmit en sonra da Yalova'yı dolaştık. Travmatik görüntüler karşısında yüreğimiz paramparça olurken, aklımız zaman zaman durma noktasına geliyordu. Nasıl olur da binalar bu hale gelebilirdi? Katlar üst üste geçmişti, ilk iki katsa doğruca toprağın altına gömüldüğünden hiç görünmüyordu çoğunlukla. Taşıyıcı olduğunu düşündüğümüz kolonlar dışarı doğru çıkmış sallanıyordu. Yerinden kopmuş, kırılmışlardı. İnsanlar, orada burada toparlanmış çadırlarda yeni bir yaşam oturtmaya çalışıyorlardı. Girdiğimiz bir çadır merkezinde getirdiklerimizi teslim etmeye çalıştığımızda, organizasyon diye bir şey olmadığını, olanın da çalışmadığı için kavgalara, bağırış çağırışa ve dinmek bilmeyen şikâyete neden olduğunu fark ettik. Öyle ki getirdiklerimizi bırakmaktan çekindik. Çünkü dolaştığımız bir iki yerde, "İnsanlar kapmak için üzerimize mi atlarlar?" ile "Bıraktıklarımız acaba ihtiyaç sahiplerine dağıtılacak mı?" soruları arasında gidip gelir olmuştuk. Durum her anlamda sarsıcı idi. Yer sarsıntısı, ardında çok daha büyük bir ruh sarsıntısı bırakmıştı. İnsanlığımızı sorgulamak için çok iyi fırsattı belki de.

Gölcük' de bir sahra hastanesinde Sınır Tanımayan Doktorlar Derneği üyesi dünya vatandaşı bir doktorla tanıştık. Doğrusu ben böyle bir kuruluşun varlığından bile habersizdim o ana kadar. Sonra öğrenecektim daha nice 'sınır tanımayan' meslek grupları, kendi aralarında birleşmişler ve dünyanın her yanındaki kendileriyle ilgili olaylara katılırlarmış. Doktor A. Frank Adam bizim yurt dışı bağlantımız olup olmadığını sordu. Yurt dışından gelebilecek bir ilaca (ortoton) acilen ihtiyaçları olduğunu söyledi. İlacın adını hata yapmayalım diye ona yazdırdık ve elimizden geleni yapacağımızı söyledik. Sonradan Meral bir arkadaşı kanalıyla bu ilacı buldurup, doktorumuza ulaştırdı. Bu ilacın yanı sıra istedikleriyle uzunca bir liste oluşturdu kendi el yazısıyla. Bu esmer tenli, açık yeşil gözlü gizemli doktor aksanlı bir Türkçe konuşuyor ve yazabiliyordu.

İzmit'te fuar alanında oluşturulmuş bir başka merkezde gençler için kurulacak çadırlar için gerekli malzemelerin listesini aldık. İstanbul'da bu malzemeleri sağlayıp buraya gönderecek insanlar buluruz diye düşündük. Bir başka çadır merkezinde bebek malzemelerine çok ihtiyaç olduğunu öğrendik. Listeler oluşturduk ki gelir gelmez, deprem bölgesine gitmeye fırsat bulamayan, ama yardım etmek için can atan, ancak ne gibi malzeme göndereceğini bilemeyen arkadaşlarımıza bu listeleri geçirelim diye.

Bu çarpıcı geziyi bitirip eve dönerken büyük bir yorgunluk hissediyordum vücudumda. Gördüklerim beni çok ama çok hırpalamıştı.

Oraları gördükten hemen sonraya rastlar, İstanbul'daki kaygı ve korku ortamının beni de ele geçirmesi. O zamana kadar, tam olarak anlamakta zorlandığım korkuyu yaşayanlarla yaptığım konuşmalardan, artık utanır olmuştum. Korkmak çok doğaldı. Hele bir de kitle psikolojisinin katlanarak çoğalan etkisi altındaysanız.

Eylül ayı böylesine korkulu günler içinde geçerken, İstanbul üzerine yapılan zemin etütleri haritaları internetten her gün birkaç kez gelirken, ben işimle ilgili sorguya başlamıştım. Önce Nisan ayında patlayan ekonomik kriz, ardından gelen deprem şoku iş hayatının dibine dinamit yerleştirmişçesine paramparça etmişti. Ticari yaşam diye bir şey kalmamıştı. Kimse bir şey almıyor, satmıyordu. Herkesin yüreğine 'yarın korkusu' gelip yerleşmişti. 'Yarınından emin olmak' diye bir şeye inanmak isteriz biz insanlar. Her şeyi yarınlar için düşünür ve planlarız. Bugünü yaşamadan geçeriz ama 'olsun yarın yaşayacağız ya nasıl olsa' deriz. Bütün çalışmalarımız yarın içindir. Bütün yatırımlarımız da öyle. Evler alırız, yarınlarda oturmak için. Paralar biriktiririz, yarınlarda harcamak için. Ha bir de, yarın olacağımız hastalıklarda kullanmak için. Yarınlarda çocuklarımıza bırakmak için de bir şeyler alıp, bir şeyler biriktiririz. Ne olur ne olmaz ya çocukların ihtiyaçları olursa, bizi rahmetle ansınlar isteriz. Hatta biz yemeyiz onlara yesinler diye ayırırız. Yarınlara çok meraklıyızdır. Çok severiz. Yarınsız yaşamayı hiç düşünemeyiz.

Ama işte, sabaha karşı yaşadığımız kırk küsur saniye, bize yarın diye bir şey olamayacağını toplu olarak algılatı.

Herkes kişisel olarak hayatındaki bazı olaylarla, bu YARIN meselesi için gereken mesajla karşılaşmıştır gerçi. Örneğin ben babamın uzun süren hastalığı ve sonrasındaki ölümü sürecinde, yarınlara bırakılan umutların saçmalığıyla yüzleşmişim ve hayatımın en radikal ilk kararımı alarak, yarınlara dair bütün planlarımı bugünlere taşımayı başlatmışım. Bu da öyle, karar verdim yaptım olmuyor tabi. Ne de olsa yüzlerce yıllık insanoğlu alışkanlığımı kırmaya uğraşıyorsunuz.

İşte depremi gören, yaşayan bu ülkenin insanları olarak yüzleştiğimiz YARIN meselesi, ilk olarak ekonomik hayatımızı sonra da paralelinde sosyal hayatımızı etkiledi.

İş yerimde var olan ama su yüzüne çıkamayan organizasyonel huzursuzluk, maddi cephede ters gidiş başlar başlamaz, kendini gösteriverdi. Maaşlarımızı zamanında alamaz olmuştuk. Verilse bile bir işe yaramaktan uzak küçük parçalar halinde geçer olmuştu elimize. Genç yöneticiler hazmedemedikleri pozisyonlarda, tecrübesizliklerinden itişip kakışmaya başlamışlardı. İşten ayrılmalar ya da çıkarılmalar başlamıştı. Deprem kendi artçılarının yanına, başka alanlarda da artçılar eklemişti. Artık işe gitmekten hoşlanmaz olmuştum. Patronumuzla yaptığımız toplantılarda hoşnutsuzluğumuzu dile getiriyor, önerilerimizi sıralıyorduk. Ne yazık ki duyulmuyorduk. Zaman geçiyor, beklenen olumlu değişiklikler bir türlü başlamıyordu. Dayanma gücümüz kalmıyordu. Var olabilmenin paraya dayandığı bir şehirdi İstanbul. Paran yoksa yaşayamazdın. Ailelerini yeni yeni kuran genç elemanlar, kiralık evleri, ödenmesi gereken araba taksitleri, maması-bezi alınması gereken bebekleri ve gönlü hoş tutulması gereken eşleriyle parasız olarak baş başa kalınca moralsiz moralsiz işe gelir gider olmuşlardı.

Sonun başlangıcının ilk habercisiydi bu deprem sanki.

Eylül dolunayı için yaptığımız programı değiştirmedik inadına. Hayatımız depremden etkilenmemişçesine devam ediyordu sanki. En azından öyle olsun istiyorduk. Geçen ay teknede karar vermiştik, dolayısıyla da teknedeki kadro zaten davetliydi. Ben ayrıca Emine'ye, Reyhan'a, Oya'ya, Alastair'e, Tim'e, Chris ve beraber yaşadığı hayat arkadaşına, Sibel'le Cenap'a, Selma'ya, Doğan'a, Şahin'e, Osman'la Hülya'ya, Nazım beyle Nesrin Hanıma ve de Ali'ye haber verdim. Bazıları işi olduğu için katılamayacağını, bazılarıysa böyle bir konserin bu yörede pek sık yapılması olanaklı olmadığı için, kaçırmayı düşünmediklerini söylediler.

Çello sanatçısı benden birkaç gün önce gelmek istediğini söyleyince, Sevim onu evinde misafir etmeyi önerdi. Emine de Reyhan ve Oya'yı kendi evinde ağırlayacaktı. Bendeysa Saadet'le kızı ve Meral kalacaktı. Böylece İstanbul'dan gelen herkese otele ihtiyaç kalmadan evlerde yer ayarlayabilmiştik.

25 Eylül Cumartesi akşamıydı dolunay. Ben bu kez cuma yerine Perşembeden gelmeyi seçtim. Konserin ardından açık büfe bir yemek planlamıştım. Alışverişleri ve hazırlıkları yapmak istiyordum önden. Yardımlar yine gelecekti tabi sağdan soldan, ama ben ev sahibi olarak organizasyonel sorumluluklarımla ilgilenmeliydim. İşte mesleğimin bana kazandırdığı, her şeyi önden bütün detaylarıyla düşünmek ve programlamak özelliği yine sahneye çıkıvermişti. Ne olurdu ki sanki Cuma akşamı ben de Meral'le beraber uçup gelsem de 'cumartesi ola, hayır ola' diyebilseydim. Bir tez canlılık, bir 'yapılacaklar listesi'nin hiç azalmayan sayıdaki maddeleriyle yaşama alışkanlığı. İşte beni tanımlayabilen cümleler kısaca böyle kurulabilirdi o yıllarda herhalde.

Cuma sabahı Sevim'in evine uğrayıp çello sanatçısını kendi evime davet ettim, arzu ederse bugünden sonra bende kalabilirdi ancak onlar durumlarında değişiklik yapmak istemediklerini söylediler. Yalnız konser yerini önceden görmesinin iyi olacağını söyledi ki onun için de, Cumartesi günü biraz erken gelmesini ve bizim düşündüğümüz yerin uygun olup olmadığını kontrol etmesini kararlaştırdık.

Aşağıdaki beldeye gerekli alışverişleri yapmak için gittim. Sonra da eve dönüp yatıya kalacak misafirlerim için hazırlıklarımı yaptım. Meral'in gelmesini beklerken, akşam uğrayan Nermin ve Sacit'le muhabbet ettik. Konser için bahçeye yerleştireceğim sandalyeler konusunda bana yardımcı olmuş, zeytinyağı fabrikasından üst üste geçebilen, böylece yer tutmayan sandalyeleri getirmişlerdi. Meral'in, "Benzinciye yaklaşıyorum," telefonuyla fırlayıp onu almaya giderken, onlara beklemeleri konusunda ısrar ettim. Yarım saate kadar dönerdim nasıl olsa, hem Meral'i de görür sohbet ederlerdi. Gerçekten de yarım saat sonra Meral'le beraber geri döndüğümde o güzel eylül gecesinin keyfine doyumuyordu. Veranda da biraz muhabbet ettikten sonra Nerminler kalkıp gittiler.

Meral çok enerjik gelmişti. Yatmak için saati henüz erken buluyordu. "Gece yeni başlıyor kızım, hadi aşağı, beldeye inelim," deyince, gecenin beldede çoktan bittiğini bilmeme rağmen dayanamadım, atladık arabaya beldeye indik. Emine'ye uğrayalım önce, onları kandırırsak hep birlikte bir bara gideriz diye düşündüm. Ama oraya vardığımızda onlar da bütün gün tekneyle denizde kalmış olmanın tatlı yorgunluğu içindeydiler. Daha yeni yemekten kalkmışlar, içkilerini bitirmişler hafiften yatma hazırlığı içindeydiler. Teklifimizi sadece Reyhan kabul etti ve bizimle beraber sahile indi. Meral yeni açılan marinayı merak ediyordu. Rotamızı hemen oraya yönelttik. Sonuna kadar yürüyüp geri döndük. Son derece sessiz ve hareketsiz bir marina görünümündeydi burası henüz. Dükkânları, eğlence yerleri bu sezona yetiştirilememişti. Oradan beldenin eski marinasına geçiverdik yürüyerek, ama orada

da hayat bitmişti. Bodrum'da yazlığı olan Meral için burasının hali, inanılmaz gelmişti. Evet, bu belde hiçbir zaman olmayan gece hayatıyla, sakinliğiyle, huzuruyla tanınıyordu. Barlarda çalan müzikler birbirine karışmaz, insanları salkım saçak sokaklara taşmazdı. Burası da böyle bir yerdi işte (Allah'tan).

Cumartesi gecesi için hazırlıklar tamamıydı. Çello sanatçısını iki söğüt ağacının ortasına oturtacaktım. Kendisi de gelip kontrol etmiş, olur vermişti. İki yanına meşale mumlardan yerleştirmiştim. Onların kuvvetli ışığı notalarını görmesini sağlayacaktı. Ayaklarının dibine de küçük tepsiler içindeki suda yüzen bir sürü minik mum yerleştirdim. Tabi konser saati tüm bu mumları yakmak ayrı bir iş olacaktı. Neyse bununla da ilgilenen biri çıkardı nasıl olsa. Burada her türlü iş paylaşılıyordu, en güzel yanı da buydu.

Akşamüstü, Saadet teknesinin durduğu koydan, yanına kızını da alarak 1,5 saatlik bir yolculuk sonrasında çıkıp geldi. Onlara kendi yatak odamı verdim. Ben Meral'le misafir odasında uyuyacaktım.

Konserin başlangıç saati dolunaya göre ayarlanmıştı. Saat 20:30 civarında çıkacağını hesaplamış, misafirleri de ona göre uyararak davet etmiştim. Saat gelince hepimiz bahçedeki sandalyelerde yerlerimizi almıştık. Mumlar yanmış, elektrikler sönmüştü. Çello'nun tellerinden Bach Suite'lerinden biri yükselirken, hepimizin yüzünün dönük olduğu yerden, sanatçının kafasının üzerinden, dağların eteklerinin arasından dolunay nazlı nazlı yükselmeye başladı. Bu büyülü anı, nefeslerimiz tutulmuşçasına izliyorduk. Bir doğa mucizesini böylesine kutlamak inanılmaz keyifliydi. Hiç kimse ortaklaşa yaşadığı bu büyülü anı bozacak bir tek ses çıkarmıyor, küçük bir hareket bile etmiyordu. Tek hareket, bu büyülü anı bizlerle paylaşmayı beceremeyen köpeğimden gelmişti. Adeta donmuşçasına oturan insanların arasına merakla dalıvermişti birden. Oturduğum yerden yan gözle ona bakıyordum ki Nermin'in kızlarından biri onu okşayarak yanında alıkoymayı becerdi.

O gece çello sanatçısının bizler için hazırladığı parçalar o güzellik içinde bizleri kesmedi. Ondan biraz daha bir şeyler çalmasını istedik. Bizleri kırmadı ve bilinen birkaç klasik eserin temalarını şöyle bir geçiverdi. Ruhumuz böylesine güzel doymuşken, bedenimizde halen açlık hissedebilmek gerçekten ilginç, ama konser sonrasında yemek yemeyenimiz de olmadı. Bu doyumlar birbiriyle farklı kanallarda yaşanıyordu kesinlikle. Ve her ikisi de yaşamamız için gerekliydi.

O gece yenilip içildi, sohbet edildi. Değişik çevrelerden bir araya gelinmişti. İlginç sohbetler oluyordu. Kimileri konserle girdikleri romantizmi bozmamak için güncel sohbetlerden uzak duruyor, verandanın mumlarla aydınlatılmış loş köşelerinde müzik setinden yükselen romantik müziklere kulak veriyordu. Mehtap iyice yükselmiş bahçeyi bembeyaz ışığıyla yıkamaktaydı. Ev sahibi olarak herkesin keyfinin yerinde olup olmadığını kontrol ettikten sonra Tim'in yanına gittim. Onunla Nisan ayındaki gelişlerimden beri yakınlaşmış gibiydik. Buraya geldiğim hafta sonları Alastair'le onu, sezon hazırlık çalışmaları yaptıkları alternatif tatil köyüne giderek ziyaret ederdim. Akşam yemeğine davet ederdim. İkisi de çok çalışmaktan ve doğru dürüst beslenmemekten oldukça kilo vermişlerdi. Benim evimdeki sıcak ateşin karşısında yenen yemek, onların da hoşuna giderdi. Yemek sonralarında birlikte müzik dinler ve verandaya çıkıp yıldız seyrederdik. Bazen Alastair'in erken uykusu gelir ve giderdi. İşte Tim'le böyle romantik gece ortamlarında yakınlaşmıştık. Ama belirgin bir başlangıç hareketi ikimizden de gelmiyordu. Hücrelerimize yerleşen ilişki korkusu, ikimizi de durduruyordu. O gecelerden birinde, gitmeyip bende kalabileceğini söylememe rağmen kalmayı seçmeden gitti. Giderken üzerinde benim bir kabanım vardı. 'Bunu şimdi çıkarıp vermiyorum ki yarın almaya gelesin, böylece seni yarın da görmüş olurum' dedi. Flört

ediyorduk yani. Herhalde böylesine yumuşak, nazik ve duyarlı bir flöрте ihtiyacımın olduğu zamanlardı o zamanlar.

İşte o konser gecesi, yaşanan o büyülü anların arkasından o, içkinin de yardımıyla beni salondaki ikili kanepeye davet etti. *Piano* filminin müziğini çok sevdiğimi biliyordu. CD çalara onu koymuştu. Anlaşılan benimle kanepede el ele müzik dinlemek istemişti canı. Salonda kimseler yoktu. Herkes verandaydı. Herkesten kendimizi kopartmış bir şekilde el ele Piano'yu dinledik. Bu romantik anın bitişinde de eğilip beni öptü. Bu onun en ileri gittiği noktaydı. Bir müddet daha orada öylece huşu içinde oturduk. Sonra Alastair nedeni anlaşılabilir bir şekilde verandadan salona girdi ve mutfığa doğru geçti. Onun bu kendini gösterme hareketi Tim'i ayaklandırmaya yetmişti. Belki de kafasında bana yakınlaşmasını durduran hep, bu, en iyi dostuna ihanet etmeme isteği olmuştur, bilmiyorum. Doğrusu ben de bu ilişkiye girmeyi seçmiyordum. Yine bir yengeç burcu erkeğiyle uğraşmayı göze alamazdım. Üstelik geçmişine dair birçok bilgiye sahipken hiç bilmiyormuşçasına içine atlamak saflık olurdu. Bu ilişki flört bazında kalarak ikimizin hayatında da bir hoşluk yaratıyordu. Hepsisi o kadar.

O gece misafirlerimizi uğurladığımızda arkada kalan enerjiler karmakarışıktı. Bulaşıkları makineye dizmekte Saadet yardım etti. Onun kızıyla Meral çoktan uykuya dalmışlardı.

Ertesi sabah erkenden uyanıp veranda da güneşin vadiye girişini seyrettim. İlk uyanıp yanıma gelen yine Saadet oldu. Düşlerimizde akşamki büyülü anları görmüş olmalıydık ama ben düşlerini hatırlayamayan azınlıktan biriyim ne yazık ki. Kahvaltı sonrasında, teknede son kitabını yazmakta olan dostum Saadet ve kızı daha fazla vakit kaybetmeyip yola çıkmak istediler. Bu güzel hafta sonu programının fikir anneliğini üstlenen Saadet'e teşekkürlerimizi sunarak, onları uğurladık. O günü Meral'le hafif tempoda dinlenerek geçirmeyi seçtik. Akşam Tim geldi ve Alastair'den yeni yeni çalmayı öğrendiği flütünü getirdi. Bize çalmak istiyor ama utanıyordu. Çare olarak gökte dolunay yükselirken bu kez de o, bahçenin aşağı bölümüne indi ve verandada oturan bizlerin göremeyeceği bir nokta bularak, orada çalmaya başladı. Verandada ben ve Meral sessizce dinliyorduk bu solo konseri. İki gece üst üste ay ışığında konser çok sık karşılaşabileceğimiz bir durum değildi doğrusu. Gerçi ben flüt için Alastair'i yeğlerdim ama ne yapalım bu yeni öğrenmeye başlayan yakışıklı adam da kötü bir alternatif değildi. Biz bu mini konseri dinlerken, Sevim'in arabası bahçeye hızlı bir giriş yaptı. Misafiri olan çello sanatçısını uğurlamış, iki üç gündür kendini çok rahatsız eden gaz probleminden kurtulma umuduyla kapağı bize atmıştı. Zavallı gaz problemi nedeniyle bir gece önceki konserin tadını da çıkaramadan erkenden kalkıp evine gitmişti. Gelir gelmez, yeni bir konserin içine düştüğünü anlayınca o da bizler gibi görünmez çalgıcıya kulak vererek oturmaya başladı. Utangaç çalgıcımız bir müddet sonra konserini bitirip yanımıza geldi ve fazla takılmadan izin isteyip gitti.

Bu büyülü hafta sonuna ne yazık ki Duygu'yla Refik katılamamışlardı. Oysa bahçemizde gerçekleşen bu tip etkinlikleri hayal ederdik hep. Hatta Refik'in çok daha ileri hayalleri vardı bu bahçe için: Yazlık sinema oluşturmak. İstedığımız DVD'leri dev ekranda ev sineması sistemiyle yıldızlar altında seyretmek. Bu satırlar yazılırken altıncı yaz da bitmekte ve henüz bu hayal gerçekleşmedi. Ama umut her zaman var olmalı. Bir gün belki....

Burada, bu uzun hafta sonunda, deprem düşüncelerinden ve takıntılılarından tamamen kurtulmuştum. Bu da bana, evime, yani buraya dönersem ruh sağlığımın da tekrar normale, en azından deprem öncesindeki haline dönebileceğini göstermişti. İstanbul projesi böylece hiç

hesapta olmayan, düşünülmesi bile imkânsız olan bir nedenle kesilecekti demek ki. Bu düşünce ve hisle geri döndüm İstanbul'a.

İş yerimde ardımda bıraktığım on ayım vardı. Şöyle bir dönüp baktığımda, neler görüyorum diye; hiç de beni bağlayacak güzellikler yoktu ya da kalmamıştı. O hep beni rahatsız eden, kıran kırana rekabete dayalı, insanlıktan uzaklaşmış iş yaşamının küçük ölçekte yaşandığı bir iş yerine düşmüştüm. Kim bilir belki de ben kendime böylesini çekmişim, içinde neler yapabileceğimi göreyim diye. Bunu şimdi düşünebiliyorum tabi, yani yıllar sonra bu satırları yazarken. O günlerde, yapısal değişimleri başlatmış bir iş yerine giriyorum diye sevinmişim. Yeni organizasyon için görüşmeler yapılıyor, dışarıdan bir yönetim danışmanı eşliğinde şirketin yeni yapısı belirleniyordu. Birikimlerim, önemli pozisyonlara gelmeme uygun olmasına karşın kendime koyduğum bir-bir buçuk senelik çalışma zamanı nedeniyle aktif bir görev almak istemiyordum. Gerçi işe girerken kafamdaki bu zaman kısıdını dile getirmemişim. Yani bir anlamda işyerime karşı dürüst davranmamışım. Ama en azından görevlendirme çalışmalarında benimle yapılan konuşmalarda aktif bir rol almak istemediğimi hissettiriyordum. Bir ikilem arasında kalmışım, hem organizasyona katkıda bulunmak ve birikimlerimi aktarmak istiyordum, ama bir yandan da geçici olduğum fikriyle kalıcı pozisyonları işgal etmek istemiyordum. İşte bu düşünce modeli de YARIN için yaşamının bir sonucu. Bugün baktığım yerden, o zaman aksine bir seçim yapmalıymışım, diye düşünüyorum. Belki o zaman seçimimi aktif bir rol oynamak üzere kullansaydım, şirket içi güç kavgalarının seyri de değişirdi. Şirketin yönetiminde önerilerim olabilirdi. Ve çalışırken çok daha keyif alabilirdim. Kendimi her şeyden uzakta tutarak bağımsız bir ada oluşturup zamanımı doldurmaya çalıştığımı görüyorum şimdi. Keyifli yaşanan bir iş hayatı belki benim biçtiğim ömürden daha uzun bile sürerdi. Ama zaten tüm yaşadıklarımız, tüm hatalarımız bize neyi yapmamayı, neyi yapmayı öğretmek için değil mi? Hayatın kıyısında durup, hayatı yaşamak diye bir şey yok.

İçine atlamaktan çekinmeyeceğim bir yaşamı yeniden kurmam, ancak birkaç sene sonra tekrardan olabildi.

İstanbul'a geliş amacımı düşününce hele, işlerin hepten ters gittiğini görüyordum. Amaç neydi? Bildiğim ve iyi yaptığım bir işte çalışarak daha hızlı para biriktirip borç ödeyebilmek. Peki, Eylül 1999 sonunda bu konudaki durumum neydi? Kazanılan paranın yarısı hafta aşırı yapılan eve gelme masraflarına gidiyor, kalanıyla da ancak İstanbul gibi bir şehirde yaşanabiliyordu. Birikime giden kısım hiç de tatminkâr değildi. Borcun ödenmesi bu tempoda zaten yıllar alırdı. Ben bunu istiyor muydum? Burada bu şartlarda mutlu muydum? Cevap hepsi için **hayır** olarak çıkıyordu içimden.

Ekim ayının ilk günlerinde, emeklilik için 20 çalışma yılım doluyordu. Hemen müracaat etmek istiyordum. Gereken işlemler için bir iş takipçisiyle çalışmam lazım diye düşünerek emekliliklerini yeni kazanmış arkadaşlarımı aradım ve bir isim aldım. SSK ile Bağkur'un birleştirilmesinin peşinden koşulması gerekiyordu. Adamla yaptığım görüşmeden anlamışım ki bu iş altı aydan önce sonuçlanamazdı. Bir an önce gerekli evrakları hazırlayıp adama fakslamaya karar verdim. Hükümet son yıllarda emekliliği uzatma yasa tasarılarıyla

uğraşıyordu. Henüz yasalar değişmeden ben hakkımı alayım düşüncesindeydim. Emeklilik için erken bir yaşıydım belki ama çalıştığım ağır yıllar bana yetmişti doğrusu. Hayatı çok ciddiye almak mı beni yordu bilmiyorum, ama kendimi çok yorgun hissediyordum.

Ekim ayı başında patronumla görüşüp istifa ettiğimi bildirdim. Uzun zamandır hoşnutsuz olduğumu zaten çeşitli toplantılarda belirtmiştim. Dolayısıyla bu gidiş isteği onun için sürpriz olmamıştı. Paramparça olmuş bir organizasyon, yapılması gerekenlerin zamanında yapılmamasıyla daha da kötü bir durum almıştı. Şirket para kazanacak durumda bile değildi artık. Önemli konumlarda işten ayrılmalar olmuş, kalanlarsa yetkin değillerdi. Maaş yerine bazen bahşiş gibi paralar dağıtılıyordu. Moraller sıfırdı. Beni durduracak hiçbir şey kalmamıştı. Zaten ben de evime dönmekte kararlıydım. Durmamı sağlayacak hiçbir teklif olamazdı. Sadece iş yasasına göre istifa sonrası on beş gün olan çalışma zorunluluğumu otuz gün olarak uzatmak istedi. Kabul ettim.

Çok değil, tam bir sene önce ne ümitlerle şirketi büyötmeye karar vermişti karşımdaki adam. Ve sonra başta kendisi olmak üzere ne çok hata yapılmıştı. Ülke koşullarının hiç yardımcı olmadığı, bilakis, tamamen yıkıcı olduğu bir dönemde bu işe kalkışıldığı için yıkım çok daha ağır sonuçlarıyla gelmişti.

İşte bu nedenle, dayanma gücümü sonuna kadar zorlayıp ayı bitirmeyi kabul ettim. Bir ay daha dayanırdım herhalde.

Yönettiğim proje ülkenin önemli bir holdingine ait bir şirket için yapılıyordu. İronik olan şey, o şirkette de var olan güç kavgalarının bu projeye su yüzüne çıkmış olmasıydı. Sonunda bu savaşlar nedeniyle ilerleme kaydedemez duruma gelmiştik. Yöneticiler projenin bitmiş fazlarını imzalamak istemiyorlar, ayak diriyorlardı. O güne kadar bir şekilde sürdürdükleri krallıkları yıkılacak korkusu taşıyorlardı.

Bu kaygı ve korkularla iş hayatım boyunca hep karşılaşmıştım. İnsanlarda değişim korkusu, kontrolü yitirme korkusu çok büyüktür. Var olan sistemlerini baştan ayağa değiştiren bilgisayar projelerini baltalamak için ellerinden geleni yaparlar. Proje ekibi olarak atadıkları kişilere, aylar sonra iş bittiği zaman, projeyi kabul etmemeleri konusunda baskı yaparlar. Bir bölüm, diğer bir bölümü engellemek ister v.b. niceleri. Proje çalışmamızın sonuna geldiğimizde, testlerin yapılıp sonuçların kontrol edilmesi aşamasında aniden yan çizmeler başladı. Bunun arkası genellikle oyun olarak devam eder. Oyunlar beni gerçekten bunalttı. Bu bunalımlı zamanlara bir de depresyon eklenince yönettiğim proje de gözümde önemini yitirdi. Hem sonra işimi sorguladığım günlerde proje için de sormaya başlamıştım; satış ve stok sistemini olduğu gibi değiştiremiyorduk ama her şey sanal ortamda hazırlanmaktaydı. İnsanların bunu değiştirmeye gönlü yoktu. Neden oldu ki? Neden bu kadar şeffaf, izlenebilen, gözaltında tutulabilen bir konuma girsinlerdi ki? Belki kendilerine ihtiyaç kalmaz, pozisyonlarından gelen güçlerini kaybederdi. İyisi mi çalışmayı uzatsınlar ve sonunda bıktırıp vazgeçsinler.

Ben bu filmi çok görmüştüm. Projenin başına kuvvetli bir yönetici atanmazsa, bu kader kaçınılmaz olur genelde. Burada da proje sahibi olarak gözükün ve baştan beri bütün onayları veren yönetici işin sonuna gelindiğinde, “Ben havlu atıyorum arkadaş, benim üzerime oynuyorlar!” deyiverdi.

Yani her yanımdan, hem kendi şirketimde hem de işini aldığımız şirkette güç savaşlarının yıpratıldığı durumların içine düşüvermiştim. Bu savaşları ben istemeyip ittikle, iyice arasına düşüp sıkışmıştım. Zor bir ay geçirip 29 Ekim bayramıyla birleşen on günlük bir kaçamak yaptım evime.

Sonunda ay bitmişti ama patronum yeni bir teklifle gelmişti bana. Tatil dönüşü bir hafta daha çalışırsam karşılığında bana istediğim özelliklere sahip bilgisayar alacaktı. Niyeti müşteri proje ekibinin ofisimize kamp kurmasını sağlamak ve benim başında durduğum test etme sürecini tamamlatıp imzaları almak ve buna bağlı olarak da kendisine para ödenmesini sağlamaktı. Unuttuğu ya da kabullenemediği şey, müşteri bunu istemezse eğer, başarıya ulaşmanın imkânsız olduğu idi. Aylar süren proje çalışmamız boyunca müşteri proje ekibinin çalışanlarıyla yakınlaşmış, dost olmuştum. Şimdi geldiğimiz kabul aşamasında, yaşadıkları gerginliğe de tanık oluyordum. Bölüm başlarındaki şahısların savaşı karşısında kararsız ve çaresiz kalmışlardı.

Sonuçta o günkü değeriyle 1500 dolar civarında bir bilgisayar karşılığında bir hafta daha çalıştım ama şirket olarak istediğimiz imzaları almayı beceremedik. Benden sonra neler oldu, inanmıyorum. Merak etmemiştim. Neyi merak edecektim ki? Oyunun sonunu mu?

Bir işi daha ardımda bırakmıştım. Değerlendirme yaptığımda; güç savaşları içinde var olamadığımı görüyorum. Enerjilerin birleştirilip sinerji yaratacağı ortamlarda bulunmayı istememe rağmen, böylesine itiş kakışın arasına düşmüş olmamın nedeni, kendimi bu konuda geliştirmem, eğitmem için olsa gerekti ama ben bunu becerememiş, aradan çekilmeyi seçmiştim. Gerçi şartlar çok ağırdı. Sadece iş yerindeki karmaşayla uğraşmak değildi sıkıntım. Resmin bütününde büyük bir sarsıntı vardı. Depremin ülkeye ve özellikle İstanbul'a yaşattıklarının yanında şirketteki sarsıntı hafif kalırdı. Zaten şirkette yaşanan huzursuzlukların kaynağının yarısı da depremin yankılarından başka bir şey değildi. O zaman benim böylesine bir dönemde kalkıp İstanbul'a gelmiş olmam ve böylesine bir kaosu yaşamayı seçmiş olmam ne anlama geliyordu? Bu soruyu bu şekilde sormamın nedeni, başımıza gelen her türlü olayı kendimizin seçmiş olduğuna inandığım içindir. Ruhsal yaratıklar olan biz insanlar, ruhumuzu geliştirmek adına kendimize ne oyunlar kuruyoruz. Üstelik baş etmeyi beceremedikçe dönüp dönüp aynı türden oyunu farklı mekânlarda farklı insanlarla kurabiliyoruz. Aynı tür olduğunaysa, oyunun sonuna geldiğimizde anlayabiliyoruz, o da belki. Çoğunlukla anlayamadığımız için de ömrümüzü tek tip oyunla tüketebiliyoruz. Ve kendimizi hep kurban yerine koyarak, hep başımıza gelenden şikâyet ederek. Benim paradigmam son iki işimde de aynı oldu. Verebileceğim birikimimi veremediğimi düşündüm. Organizasyon konusunda aktarabileceğim bir birikim sahibiyken aktarma güçlüğü yaşıyordum. Karşı taraflar alamadığına göre veremeyen bendim. Okullu olmanın verdiği ve üstüne üstlük yıllarca çok uluslu yabancı bir şirket için çalışmanın verdiği sistem araştırma, çözümlemede kullanılan bütün aletleri biliyor ve kendi çalışmamda da kullanıyordum. Akış diyagramları, kullanım el kitapları olmadan kurulan sistemlerin, uzuvları eksik olurdu. Ama günümüzün hızlı yaşamında bunları hazırlamak, zaman kaybı olarak görülmeye başlanmıştı. Benim fikrime göre, her şey projeyi hazırlayanların kafasında ve bilgisayarların içinde olursa, yapılan iş, hiçbir şekilde kullanıma sunulmuş sayılmazdı. Gençlerin hızlı akan kanları bu gibi dokümantasyonla uğraşmayı hamallık olarak görüyordu sanırım. Ben de gençtim bu mesleği öğrendiğimde ama hayat bu kadar hız kazanmamıştı o zamanlar ve biz de, bize bu işin neden böyle olması gerektiği iyi öğretildiği için olsa gerek, dokümantasyona önem veren bir kuşak olarak yetiştik. Bir sistemi çözümlerken, o şirketin bütün çalışmasını akış diyagramı olarak önünüze çizmez, duvarlarınıza asıp karşısına geçip incelemesiniz sorunun nerede olduğunu ve ne gibi bir çözüm yaratabileceğinizi çabucak göremezsiniz. Resmin bütününe incelemeyen bir detayı yakalayıp üzerinde değişiklik yapmak, bütüne nasıl etki eder, bilemezsiniz. Sonuçta ben, mesleğimdeki yıllar içinde edindiğim bilgeliğimi aktaramadan vazgeçmiştim orada çalışmaktan. Aynen bir önceki işimde yazışmalar ve raporlamalar konusuna gösterdiğim

titizliğin karşılıksız kalması ve işin telefon konuşmalarının değişken zemini üzerinde götürülmeye çalışmasından duyduğum sıkıntıyla vazgeçtiğim gibi. İşinizi kâğıda dökerseniz bir ciddiyet ve disiplin getirmiş olursunuz. Yazdıklarınız sizi bağlar, ona göre daha dikkatli davranırsınız. Ben böyle yetişmiş bir insanım ve bu ciddilikle disiplinin olmadığı ortamlarda var olamıyorum. Son iki işimde bu ortamlara kendimi çektiysem diye düşünüyorum şimdi, belki de nedeni bu ciddilik ve disiplinden biraz uzaklaşmam gerektiği idi kim bilir? Oysa ben tam tersine, bununla mücadele edip, debelenmiş hatta patinaj yapıp aynı yerde kalmışım. Bu değerlendirmelerim bugüne dair tabii ki, bunları o zamanlar göremiyordum.

Patronumdan bilgisayar istememin nedeni, web sitesi tasarımı yapabileceğim konusundaki düşüncelerimdi. O zamanlar web sitesi tasarımı daha yeni yeni başlamıştı, dolayısıyla da para getiren bir iş durumundaydı. Üstelik ben bu işi evimden, yani uzaktan yapabileceğimi düşünüyordum. Tasarım isteyen müşterinin amaç ve hedeflerini e-posta yoluyla öğrenebileceğimi zannediyordum. Eğer işin çapı büyükse, müşterinin yanına da gidilip ortak bir çalışma olanağı yaratılabilirdi.

Aslında bunlar bayağı iyimser düşüncelermiş, bunu da eve dönüp bu işi iyice enine boyuna araştırmaya başlayınca anladım (tabii).

Hatta bu konuda çalışan ve ‘yurt çapında çalışma partnerleri’ aradığını duyuran bir firmanın internet sitesini inceleyip, kendilerine bir e-posta gönderdim. Mektubumda ‘çalışma partneri’ kavramından ne anlıyorlar, beklentileri nedir diye sorarak, bu işi güneydeki evimden yapabilmeyi arzuladığımı filan anlattım. Bana gelen cevap aynen şöyle başlıyordu:

Sayın Anıl,

İlginize çok teşekkür ederiz. Sözüünü etmiş olduğunuz beldede yaşama ve hayatınızı sürdürme isteğiniz çok güzel. Keşke bizler de oralarda kalabilsek, işimizi biz de oralarda yapabilesek.

Sonu da :

... bulunduğumuz sektörde iyi bir konumda bulunmaktayız. Dolayısıyla firma ve şahıs seçiminde seçici davranıyoruz. Belli kriterler arıyoruz. Saygılarımızla,

diye bitiyordu. Özetle aradığı kriterlerin bende olmadığını düşünmüştü. Güneyde bir beldede oturup da evinden iş yapmayı teklif eden birinden hayır mı gelirdi?

Çok değil beş sene öncesinin Türkiye’sini anlatıyorum. Üstelik mesleklerin neredeyse en ilerisinden, bilgi çağının bilgi teknolojileri mesleğinden bahsediyorum. Ve bu mesleğin ev-ofis kavramıyla yapılabilecek bir bölümünden bahsediyorum. Ama yazık ki mesleğin en ilerisi içinde olmak, kafaların da ileride bulunmasını beraberinde getirmiyor. Acaba bugünlerde yaygınlaşmış mıdır? Gerçi benim düşüncelerim de benim şartlarımda biraz ütöpikmiş az önce de yazdım ya, zamanı gelince detaylı anlatırım.

Web tasarımı konusunda ilk çalışmamı kendim için yapmayı planlıyordum. Arşivimde 5000 civarında çektiğim *saydam* (dia) vardı. Bunları tasnif edip güzellerini taratarak web sitesine koymak istiyordum. Genelde reklâm şirketlerinin çok çeşitli konuda saydama ihtiyacı oluyordu, yani saydam kiralamak çok sık yaptıkları bir şeydi. Piyasada bu iş için saydam

bankaları vardı ama internet üzerinde çalışanı olduğunu sanmıyordum. Ben kendime bir web sitesi hazırlayıp içini saydamlarla doldurursam ve buradan kiralama ya da satma işini kotarabilirsem ilginç olur diye düşünüyordum. Bunca yılın emeğini de değerlendirmiş olurum. Ayrıca bu iş, benim teknik yönümle, sanata olan eğiliminin bulunduğu bir iş olabilirdi. Bunu gerçekleştirebilmek için saydam da tarayabilen bir tarayıcı almayı planlamıştım.

Bu düşünce ve planları 29 Ekim dolayısıyla geldiğim on günlük ev tatilimde iyice şekillendirdim.

Eğer borcumun henüz yarısını ödeyebilmiş olduğum ablam, “Nerede istiyorsan orada yaşa, ne yapmak istiyorsan onu yap” diyerek beni kararlarımda özgür bırakmış olmasaydı, İstanbul’da yeni bir işle devam etmekten başka çarem kalmamış olabilirdi. Diğer borçlu olduğum insan annemse, İstanbul’da kalmamı isterdi istemesine ama benim mutsuzluğuma da dayanamazdı. O nedenle alacaklım durumumda olan ailem, öncelikle benim ruh sağlığımla ilgileniyordu. Ruhumsa İstanbul’a, belki de zahmet edip hiç gelmemiştir bile, uzun zamandır beni evimde, yanına gelmem için bekliyordu.

Çalışma faslımı bu şekilde kesmişim ama ABD’de okuma yoluna çıkarken yardımcı olduğum oğlumun yolculuğu henüz tamamlanmamıştı. Onu bu çok önemli yolculuğunda yalnız bırakmak istemiyordum. Başvuru zarflarının en sonuncusu 15 Ocakta gidecekti. Yani neredeyse iki ay daha İstanbul’da kalmalıyım.

İş yerimle ilişik kesmem Kasım ayının üçüncü haftasını bulmuştu. Bir anda çalışma hayatının günlük disiplininden çıkmıştım. Bu bir anlamda, yürüyen banttın düşmeye benziyordu. Çalışma hayatının dayattığı yaşam biçiminde kendi iç seslerimi duyamıyor, ya da kulak bile kabartmıyordum. Yapılması gerekenler vardı hep ve sorgusuz sualsiz bunlar yerine getirilmeliydi. Bunun aksi düşünülemezdi.

Şimdi bir anda iç seslerimi duymaya başladım. Ruhumun burada ne kadar yara aldığını fark ettim. Hem, dört sene önce bilinçli olarak terk etmeyi seçmiş olduğum meslek yaşamını zorla hayatıma sokmam, hem de depremlerle beraber gelen olumsuz enerji beni bayağı hırpalamışa benziyordu. Oğlumla ve annemle olan ilişkilerimi yeniden yapılandırma çabaları da cabası. Aslında insan ömrü için kısacık sayılabilecek zaman diliminde çok konuyla baş etmeye çalışmışım. İnsanın ömründe bazı seneler vardır ki anısı bile kalmaz. Ev-iş arasında geçmiş nice sene yaşadım ben de, ama 1999 İstanbul yılı unutulmaz bir yıl olacakmış yaşamımda. Hem yaşananlar burada da bitmedi, daha neler yaşanacakmış o yorgun günlerimde nereden bilebilirdim ki?

Kendime dinlenme zamanı olarak düşündüğüm, hatta gerekli sağlık kontrollerime ayıracığım bir zaman dilimi olarak baktığım zamanlardı o zamanlar. Gittiğim Ayurveda doktorum, nabzımı dinledikten sonra bana, “Sen depresyondasın,” dedi. Hoppala bu da nereden çıktı şimdi? Hani yıllardır güvenmediğim bir doktor olsa, ‘kafayı yemiş’ damgasını yapıtırıp geçeceğim. Ama değil. O zaman bu depresyon gizli takılıyor demek ki. Peki, bu

gizli depresyon ne demeye geliyor acaba? Gizli diyorum çünkü geceleri uykularımın pek çok kesintiye uğraması dışında, görünürde günlük yaşamımı etkileyen hiçbir vahim olay yoktu.

Oysa **henüz** yokmuş. Kısa bir süre sonra hayatımda ilk kez karşılaştığım bir Gülengül'ü yaşamaya başladım. Sabah uyanır uyanmaz zıpkın gibi yatağından kalkan kadının yerine, bütün gün yataktan çıkamayan, yataktan zorla çıksa bile sabahlıkla odada oturan, odadan dışarı çıkamayan, hiç yıkanmayan bambaşka bir kadın gelmişti. Hiç tanımadığım bir yüzümle karşılaşmıştım. Annem de çaresizlik içinde bana çeşitli bahaneler yaratmaktaydı ki odamdan çıkayım diye. Ama ben derin kuyular içine düşmüştüm bir kere, karanlıklardan yol bulup da gelmek söz konusu değildi. Bulduğu her boş vakitte kitap okuyan ben, kitabı elime bile alamıyordum. Yaşamdan tamamen kopmuştum. Bir çaba göstermem gerektiğini fark edebiliyorum ama ne yapabiliyim bilmiyordum. Bir şey yapmaya gücüm yoktu.

Bu durumda geçen üçüncü günden sonra psikolojik yardım almam gerektiğini düşünmeye başladım. Kendi kendime bu kuyudan dışarı çıkamayacaktım.

Saat sabah 10:00 du, yataktaydım. Cep telefonumu açtım. Mesaj olduğunu gösteren işaretle önce mesajlarımı dinledim. Tam beş dakika önce Saadet, yani eski psikologum mesaj bırakmıştı. Hâl hatır soruyor, aramamı istiyordu. Bundan daha büyük bir yardım gelebilir miydi evrenin işleyiş düzeninden? Üç gündür annemle ettiğim üç-beş cümle dışında kimseyle konuşmamıştım. Bir gayret Saadet'i aradım.

Evdeydi, bir süre önce bir ameliyat geçirmiş, halen nekahet devresindeymiş. Kâh yatıyor, kâh kalkıyormuş. Sesi tekrar gücünü kazanmaya çalışan bir tonda çıkıyordu. Bir an için bu duyduklarımınla sarsıldım. Bu durumunda bana yardımcı olması pek imkânlı gibi durmuyordu. Yine de sıra bana gelince durumumu dile getirdim. Çok fena hissettiğimi söyledim. "Atla gel hemen," dedi. Odamdan zor çıktığımı, üç gündür yıkanmadığımı, evden çıkmamın imkânsız olduğunu anlattım. "O zaman ben gelirim," dedi. Oysa biraz önce esas onun evden çıkmaması gereken bir durumda olduğunu dinlemiştim. Nasıl bu haldeyken kalkıp da Avrupa yakasından Asya yakasına geçmesini isteyebilirdim ki? Depresyondaydım ama hâlâ başkasının durumunu göz önüne alabiliyor ve kendim için fedakârlık yapılmasına izin vermiyordum. Vermeyi çok seviyordum da almayı beceremiyordum bir türlü.

O gelmesin diye, "Ben gelmeye çalışacağım," dedim. Önce yıkanmalıydım sonra da bir taksi çağırıp evden dışarı çıkmalıydım. Annem çok sevindi. Nihayet hareket ediyordum. Ve bana çok faydasının olacağına inandığı eski psikologuma gidiyordum. Kendimi çok zorlayarak yıkandım ve giyindim. Her an gitmekten vazgeçebilirdim. Kendi kendimle mücadele yaşıyordum alenen. "Ben gidemezsem o gelmeye kalkışır" diyordum kendime ve bu düşünce beni gitmeye zorluyordu. Annem taksiyi çağırdı ve ben son bir gayretle taksinin arka koltuğuna yığıldım. Gideceğim semti söyleyip gözlerimi kapadım. Aradan geçen süre ne kadardı bilmiyorum. Çabuk mu gelmiştik, yoksa yavaş mı hatırlamıyordum. Gözümü açtığımda evin olduğu bölüme yaklaşmakta olduğumuz gördüm. Parayı ödeyip sağda indim. Kendime güç vermeye çalışıp karşıya geçtim ve apartmanın ikinci katına çıktım. Kapıyı yardımcı kadın açtı. Arkadaşım masaj yaptırmıyormuş beklememi söyledi. Boğazın ayaklar altında olduğu bir salonda denize karşı oturup ruhumu dinlendirmeye çalıştım. İçimden gelen ağlama isteğini bastırmaya çalıştım bir süre. Şimdi birdenbire nereden de çıkıp gelmişti bu istek? Herhalde gözyaşlarım, karşısında gayet rahat ağlama alışkanlığım olduğu birini ziyarete geldiğimi fark edip, harekete geçmişlerdi.

Sonunda arkadaşım ve masajcısı salona geldiler. Bir iki resmi sohbet yapmaya çalıştık. Nasıldı? Nasıldım? O bitkin görünüyordu, bense felaket olmalıydım. Başkasının yanında yapılan yalancılıktan konuşmalardan yapmaktaydık. Bunlar, biraz sonra başlayacak gözyaşı

nehriinin önüne kurmaya çalıştığım son barajlardı. Neyse kahvesini bitiren masajcı daha fazla oyalanmadan gitti de böylece barajlarımı yıkan gözyaşlarımı engelleme faaliyetimden kurtuldum.

Beni sabırla dinleyen dostum, “Gülegül de böyle bir şey yaşayabilirmiş demek ki” dedi. “Kendine depresyonda olma izni ver, çıkmak için müdahale etme, uğraşma, içinde kal bakalım. Acının içinde kalmayı dene. Hatta depresyonunun keyfini çıkar” dedi.

Bu son cümleyi sevdim. Evet depresyonum keyfini çıkaracaktım. Bakalım böylesine yaşamak bana neleri öğretecekti, neleri görecekim kendimde. Bu gizli kalmış yüzümde nelerle karşılaşacaktım. Cesaretle içinde kalmalıydım bu tanımadık durumun ki, tanıdık haline getirebileyim.

Yardımcısına benim için yaptırttığı özel yemeği yedik beraberce. Üç gün sonra ilk kez doğru dürüst yemek yemiştim. Yemek içmekten kesilmem en çok annemi üzdüğüne göre, bu haber onu sevindirecekti. Bana her zaman ilaç gibi gelen bu kadının evinden ayrıldığımda yine bir taksiye bindim ve annemin evine giderken böyle bir desteğin bugün bana verilmesinin ne büyük bir mucize olduğunu düşündüm. İstedğim an, gerçekten ihtiyacım olduğu an, karşımda telefon mesajı olarak yardım belirivermişti. Seçim yapmak bana kalmıştı. İster bu yardımı fark eder, alır kullanırdım. Ya da görmezden gelir, içinde olduğum kuyuda daha da derinlere dalardım.

Eve gelince anneme, “Depresyonumun keyfini çıkaracağım,” dedim. Annem geri döndüğümdeki enerjimin, evden çıkarkenkinden farklı olduğunu hemen fark etmişti. “A, tabi kızım, ne iyi fikir. Tabii dinlen azıcık,” dedi. Bendeki değişim onu rahatlatmıştı. O gün akşama kadar ve sonraki gün de yarım gün kadar depresyon içindeki mutluluğu bulmaya çalıştım. Sonra Emine aradı. Kötü olduğumu izah ettim, biraz içime kapanmışım, pek kimselerle görüşmek isteği ve gücünde değildim. Bunları söyledim telefonda ama kendimi duyuramamışım anlaşılın. İlle kalkıp beni görmeye gelmek istediğini söyledi. “Sohbetim hiç keyifli değil. Lütfen başka bir zaman görüşelim” dediysen de o, keyifli sohbet beklentisi içinde olmadığını, sadece beni görmek istediğini, hiç konuşmasam bile olabileceğini söyledi. Gelmek konusundaki ısrarını önleyememişim. Öğlenden sonra, sahibi olduğu yayınevının kitap fuarı için hazırladığı, onun da kapak tasarımını yaptığı son kitaplardan bir kucak dolusuyla beraber çıkıp geldi. Kitap bile okuyamadığımı söyleyemedim galiba, o beni onca düşünmüşken.

Ona da depresyonumun keyfini çıkartma kararında olduğumu söyledim. Bu yeni bir yaklaşımdı. Onun da hoşuna gitti. Nasıl olacağını pek bilmiyorduk, ne gibi acılarla karşılaşacağımı da ama bu kez mücadele etmemenin verdiği bir iç huzuru yaşayabilirdim belki de.

Aslında beni dinlemeyip gelmesi iyi oldu. Öyle bir durumdaydım ki, kimseyi görmek istememekle, bir dost yüreğin bakımında olmak arasında gidip geliyordum. O, dost yüreğini açtı bana hiç düşünmeden. Böylesine önemsendiğini hissetmek çok güzeldi. Ve ben o durumumda bile, bu hissi alabildim.

Onu uğurlayınca, tekrar odama girdim. Birkaç gündür aramayan oğlum telefon etti. Allahtan aramamıştı. Konuşmakta çok zorlanabilirdim. Nedense depresyonda olduğumu bilmesin istemişim. Belki hazırlıklarımı etkilerdi kim bilir? Hem zaten kuyunun içine öylesine hızlı çekilmişim ki birilerini arayıp ben kötüyüm bile diyememişim.

Telefondaki sesi berbattı. Tamamen yerlerdeydi. Hani neredeyse birkaç günkü benim sesim gibi. Neler oluyor diye merakla sorduğumda, ağlamaklı olarak, “Babam iş yerinde kalp krizi geçirmiş. Şimdi hastanede yoğun bakımda” demez mi?

Depresyondan nasıl çabucak çıkılır? Daha doğrusu bir müsait zamanda tekrar dönmek üzere nasıl ertelenir, yarım bırakılır, o anda canlı olarak yaşıyordum. Daha beter bir olayla karşılaşılınca kendi dertlerimiz küçülüyor mu nedir? Bilmiyorum. Bildiğim tek şey oğlumun yerden kaldırmak için benim ayakta durmam gerektiği. Ve bunun gücü de bir şekilde gelmişti.

Kendimi unutmuş, oğlumun ‘baba kaybetme’ kaygısıyla baş etmesine yardımcı olmaya çalışıyordum.

Daha birkaç ay önce depremleri günleri yaşarken, birkaç geceyi içinde geçirdikleri babasının 7 kişilik büyük arabasında düşünmüştü, bir anda her şeyi kaybetmek nasıl bir duyguydu acaba ve de ne kadar kolaydı aslında. Güvence olarak görülen her şeyi yitirmek an meselesi olabiliyordu. Benimle bu farkındalığı paylaşmıştı o zamanlar. İşte şimdi yaşadığı da bundan farklı değildi. Çok sevmesinin yanı sıra, hayatının güvencesi olan babası bir anda perdeden çekilirse, geride ne kalırdı? Tam itiraf edilmese bile, çocuklarda bu korku her zaman içten içe taşınır galiba.

İlk birkaç saati yoğun bakımdan çıkmasını bekleyerek geçirdik. O hastaneye gitmişti. Ben telefon başındaydım. Haber geldiğinde gevşeyebildim azıcık. Normal odaya çıkarmışlar, oğlum babasını kısacık da olsa görebilirdi. İlk tehlike atlatılmıştı. İlk fırsatta anjiyo çekilecek, damarların durumu incelenecekti.

Oğlum okula hayalet gibi gidip geliyor, okul dönüşü hastaneye uğruyordu. Morali sıfırlanmıştı. Hedefini ve çıkmış olduğu zorlu hazırlık yolculuğunu unutmuş haldeydi. İlk dönemin bitmesine yaklaşık bir buçuk ay kalmıştı. Sınav haftası, önünde aşılması zor kocaman bir dağ gibi duruyordu. Sınavlardan alacağı kötü notlar okul başarı notunu olumsuz etkilerdi. Bu da ABD üniversiteleri için önemli bir başvuru şartıydı. Bu hale düşmeden müdahale etmem gerektiğini hissettim. Oğlumun ağzından zorla öğrendim ki, okul yönetiminin ne ABD başvurularından, ne de babasının sağlık probleminden haberi vardı. İnanıyordum ki, eğer haberdar olsalar, ona bu sınav haftasında anlayış gösterebilirlerdi. Belki onun sınavlarını birkaç gün sonra yaparlar, kendisini toplamasını bekleyebilirler, her şeyden önce de onun bu sersemlemiş halde gidip gelişine anlayış gösterirlerdi. Hem sonra başvuru zarflarına koyulmak üzere okul yönetiminden ve birkaç öğretmenden referans mektupları alması gerekiyordu ve henüz bunun için hiçbir girişimde bulunmamıştı.

Bütün bunların yoluna koyulabilmesi için, benim okula gitmem gerektiğine karar verdik. Sınav yapacak bütün önemli öğretmenleriyle görüşecektim. Bana görüşme gün ve saatlerini bildirdi telefonda. Bir hafta sürecek bu görüşmeler için nasıl güç toplayacağımı bilmiyordum ama yapmam gereken en önemli iş olarak hedef koymuştum bir kere önüme, o zaman da güçlü olacağımı biliyordum. Bu sistem her zaman böyle çalışmıştı benim için.

Görüşme zamanlarına kadar evde yatıp dinleniyor, bir anlamda depresyonumun ihtiyacını karşılıyordum. Sonra kalkıp giyiniyor, taksi çağırıp okula gidiyordum. İki farklı kadını, iki farklı ruh halini yaşıyordum tuhaf bir şekilde.

Bu okula, oğlumun ortaokula başladığı ilk seneden sonra hiç gelmemiştim. O sene boşandığımız yıldır. Okuldaki ilk gün törenine gelmişim, sonra da babasının bir ay içinde evlenmesi nedeniyle yaşayabileceği değişimin, okula olabilecek yansımalarını konuşmak için sınıf öğretmeniyile görüşmeye gelmişim. Endişelerimi gidermişti, hoş bir genç hanımdı öğretmen.

Onca yıl sonra bu kez, bitirirken, yine yaşanan bir değişimin, okula yansımaları konusundaki endişelerimi konuşmaya gelmişim. İlk olarak müdür yardımcısının yanına çıktım. Hem babasının durumunu anlatacak, hem de ABD’de okuma niyetini dile getirecektim. Ve bu girişim için gereken referans mektubunu yazmasını rica edecektim. Ama konuşmanın başında öyle bir sille yedim ki, ruhsal durumuma daha iyi ne gelirdi acaba diye düşünmeden duramadım. Bu nasıl bir dersti? Ve niye bu kadar ağır gelmesi gerekiyordu?

Ben filan sınıftan, filan numaralı filancanın annesiyim diye başladığım ilk cümlele beraber, adamın bakışlarına kuşku dolu bir ifade yerleşti. “Nesiyim dediniz anlamadım,” dedi. “Annesi,” diye tekrarladım. “Öyle mi çok ilginç, biz onun annesi olarak yıllardır başka bir hanımla konuşuyoruz ama,” diye cevap verdi. Evet dedim içim kıyım kıyım kıyılarak, “çünkü ben İstanbul’da yaşamıyorum ve babası da yıllar önce başka biriyle evlendi. Bence bu sevinmemiz gereken bir olay değil mi? Yani kendisini anne yerine koyabilmiş biriyle yaşıyor olması, oğlumun ne kadar şanslı olduğunu göstermiyor mu?” Tüm bu cümleleri hangi güçle kurdum, orada, nasıl olup da hâlâ gözyaşlarım boşalmadan oturmaya devam ettim bilmiyorum?

Annesi olmadığımı ya da bir başka annesi daha olduğuna dair cümleleri neredeyse görüştüğüm bütün öğretmenlerinden duydum hafta boyunca. Her seferinde kendimi anlatmak zorunda kalmam, o ruh halini yaşamam, beni büsbütün yere yapıştırıyordu. Her okul dönüşünde sürünerek odama atıyordum kendimi. Akşam saatleri biraz kendimi toparlayınca oğlumun arıyor ve konuşmanın nasıl geçtiğini anlatıyordum. Ama duyduklarımın beni nasıl paramparça ettiğinden bahsetmiyordum. Şimdiye kadar okulda gerçek annesinden hiç bahsetmemiş olmasının beni ne kadar kırdığını duyuramıyordum. Bu okul turundan sonra kafamda birleşen bazı görüntülerden de bahsetmiyordum. Örneğin kış boyu çıktığımız akşam yemeklerinden önce ya da sonra caddede yürürken karşılaştığımız okul arkadaşlarına beni hiç tanıştırmadan yalap şalap iki cümleyle geçip gitmemizi de şimdi anlıyordum.

Annesiyle babasının ayrı olması mı zor gelmişti ona, yoksa bir üvey annesi olduğu gerçeğini paylaşmak mı? Bunu halen bilemiyorum. Keşfettiğim şey, hayatının bu büyük gerçeğini başkalarıyla paylaşmamış olduğuydu. Benim başka şehirde yaşıyor olmam da bu gerçeği gözden uzak tutmasını kolaylaştırmıştı demek ki. Ama sadece o saklamış olsa, okulun haberi olurdu en azından. Anlaşılan bu büyük gerçek, elbirliğiyle yokmuş gibi yapılmıştı. Veli görüşmelerine gelen babası ya da üvey annesi, bu çocuğun anne-baba ayrılığı yaşadığını dile getirmemişti herhalde. Oysa bu, onun ruh dünyasının ne kadar da önemli bir yerini tutuyor olmalıydı. Bunu ona nasıl ve niye yapmışlardı, anlamak adına çaba gösterecek durumda değildim o zamanlar. Baba hastanede by-pass ameliyatına girmeye hazırlanıyor, doktor olan karısı başında onunla ilgileniyor, oğlum da benim vermeye çalıştığım desteğe rağmen hayalet gibi dolaşırken, bu soruları hiç birine soramazdım. Ayrıca cevapları işitmeye de dayanamazdım herhalde. Ne de olsa ben de yarım bıraktığım bir depresyon çıkmazındaydım.

Yılbaşı zamanı gelmişti yine. Haftalardır gidemediğim köyüme ve evime gitmek, yeni yıla, yıllardır yaptığım gibi orada girmek istedim. Belki oranın havası bana iyi gelecekti. Bir nefes almamı sağlayacaktı. İstanbul'daki bu kaotik durumundan biraz da olsa uzaklaşmamı sağlayacaktı. Umut içinde kendimi dağıma, evime attım. Evim her zamanki gibi kucaklayarak karşıladı beni. Sağaltmak için elinden geleni yaptı.

Yılbaşı partisi Sibellerin otelinde olacaktı. Sağ olsunlar beni de davet etmişlerdi. Yılbaşı sabahı onlara uğrayıp akşam için benim ne gibi bir yemek hazırlayabileceğimi sordum. Başkasının yaptığı bir yemekle çakişsin istemiyordum. Böyle büyük toplantılarda herkesin bir şeyler yapıp getirmesi güzel bir alışkanlığımızdı. Bu konuyu konuştuğundan sonra alışveriş yapmak üzere oradan ayrılırken Sibel o akşam partiye gelecek olanları saymaya başladı. Bilinçli mi yaptı bilinçsiz mi bilmiyorum ama bana şamar gibi inen bir isim duymuştum saydıkları arasında, ondan sonrasını da duymadım zaten. Gelecekler arasında Cemal de vardı. Neredeyse bir yıl olmuştu bu ilişki biteli ama nedense Cemal'i görmek beni rahatsız ediyordu hâlâ. Arada gelişlerimde de bir iki kez aynı partide bir araya gelmiştik. Benimle konuşma çabalarına girmişti. Biten ilişkiye dair değil, öylesine havadan sudan. Ama ben onunla dostluk yapmak isteği ya da seçiminde değildim. Onu konuşma çabalarını kısa ve ruhsuz cevaplarımla karşılıksız bırakmış, yanımdan ayrılmasını sağlamıştım.

Epeydir karşılaşmamıştık. Nereden çıktı şimdi o, bu yılbaşı?

Alışveriş sonrası döndüğüm evimde bu soru zaman zaman kafama takıldı. Bu geceyi sevimsiz bir hale dönüştürecekti bu karşılaşma sanki. Öyle hissediyordum.

Partiye ayaklarım geri basa basa gittim. Tabii o da oradaydı. Selamlaştık. Üzerinde alışılmamış bir durgunluk vardı. Biraz da kilo almış gibi geldi bana. Bir ara sohbet etme fırsatı oldu. Orada anlattıklarıyla kalbim bir anda ona karşı şefkat hissiyle doğdu. Onun hayatının en önemli figürü olan abisi, göçüp gitmiş erkenden. Amansız bir hastalığa yakalanmış. Ve o abisine bakmak için işini gücünü, yaşamını bırakıp doğru onun yanına uçmuş. Son günlerini olabildiğince uzun beraberce geçirmişler. En sevdiği varlığıyla vedalaşmaya böylesine bir zaman bulabilmesi güzeldi bence. Bu kayıp, onun hayatını bayağı etkilemiş gibi geldi bana. Onunla birkaç aydır hiç karşılaşmama nedenimiz de onun burada olmamasıymış anlaşılan. Bu konuşmamızın ardından toplantıdan ayrıldı ve İstanbul'a doğru yola çıktı. Yeni yılın ilk saatlerinde yanında olmak istediği biri vardı herhalde.

Yeniden İstanbul ve oğlumun okul başvuru dokümanlarının tamamlanmasına odaklanmış zamanları. Aşağı yukarı bütün okulların son başvuru tarihleri aynı zamanlardaydı. Bütün zarfları aynı zamanda kargoya vermek gerekecekti. Liseden alınacak evrakları tamamlamıştık. Benim görüşmelerim üzerine müdür yardımcısı ve bir iki öğretmeni onun için güzel referanslar yazmışlardı. Son üç yılın notlarını gösteren belgeyi de vermişlerdi. Sıra, okullara başvuru ücretinin olduğu her okul adına düzenlenmiş çekleri yaptırma işlemine gelmişti. Allahtan elimde hazırda toplam tutar kadar dolarım vardı.

Bu konuda hiç deneyimim olmadığı için yardım almaya karar verdim. Kızına iki sene önce aynı hazırlıkları yaptığı için bu konuda tecrübe sahibi olan Reyhan'a, çekleri nasıl ve ne şekilde hazırlattığını sorduğumda, o hemen bu işi kendi şirketinin çalıştığı banka şubesinde

çok rahat halledebileceğini söyledi ve derhal benden okul listesiyle parayı alıp, birkaç gün içinde işi halletmiş olarak çekleri getirdi. İşte böylece bu konu da çok rahat bir şekilde hallolmuş oldu.

Elimizde okul başvuru zarfına girecek bütün dokümanları hazır etmiştik. Büyük zarfları aldık. Son kontrolleri yapıp zarflamaları bitirmek gerekiyordu. Bu noktanın önemi büyüktü. Kontrollerin eksiksiz yapıp, gönderilmesine kadar olayı izlemek gerektiğini fark ettim. Yani kontrolü yapmak danışmana ait gibi gözüküyorsa da, o günlerde danışmanın ofisi, danışanı gençler ve aileleriyle dolup taşıyordu. Bu karambolda zarflar itina ile kontrol edilemeyecekmiş gibi hissettim ve bir gün boyunca, ben de danışmanın ofisine yerleşerek, başvurduğumuz on üç okulun zarflarını tek tek hazırladım. Kendi ellerimle kapatıp, hayırlı olması dilekleriyle danışmandan ayrıldım. Sıra zarfların uluslararası kargoyla Amerika'ya gönderilmesine gelmişti. Bu konuda da bir başka deneyimli dostum Oya bana yardım eli uzattı ve kendi şirketinin her zaman kullandığı kargo firmasıyla oğlumun zarflarını yola çıkardı.

Zarflarla birlikte benim de yüreğimden bir şeyler kanatlandı gökyüzüne doğru yükseldi. Yüklendiğim misyonu artık tamamlamış olduğum hissi yayılıyordu vücudumun her yerine. Bu his, bir dönemin daha bittiğini müjdelirken, yeni bir dönemin bilinmezliklerine doğru çıkacağım yolculuğun iç ürpertisini de taşıyordu.

Artık birinci dönemin sonu gelmişti. Oğlum tatiline çıkacak ben de köyüme, evime dönüş hazırlıklarına başlayacaktım. Babasının sağlığı her gün daha iyiye gidiyordu. Artık oğlumun endişeleri kaybolmuştu. Karanlık bir tünelden geçebilmeyi becermişti. Onun bu döneminde burada ve yanında olabilmek, ihtiyacı olanı verebilmek bana çok iyi gelmişti.

Dönüş hazırlıkları olarak, öncelikle bilgisayarına gerekli ek üniteleri almaya başladım. Saydamlarımı tarayıp bilgisayar ortamına geçirmek ve bir web sitesi oluşturup onları pazarlamak istiyordum ya, işte onun için önce saydam tarama özelliği de olan bir tarayıcı satın aldım. Sonra kesintisiz güç kaynağı ve bir de yazıcı. Bu alışverişlerimi yaptığım günlerde ablam ve eniştem de İstanbul'a gelmişlerdi. Hep beraber annemin evinde kalıyorduk. İstanbul ani bastıran kar yağışı altında kalmıştı. Pek fazla bir yerlere çıkamadığımız için evde aile sohbetleri yapıyorduk. Ben ileriye dönük hayallerimi anlatıyordum. Yılbaşı için dostlarıma hediye etmek üzere kendi saydamlarımdan seçtiklerimi Kadıköy'de dijital baskı yapan bir merkezde nasıl taratıp 24x18 boyutunda baskı fotoğraf haline getirdiğimi anlattım. Bu merkezde geçirdiğim iki saat beni çok etkilemişti. Bilgisayarlarda hazırladıkları poster, el ilanı vb. ürünlere hayran kalmıştım. Bilgisayarın başındaki gençler bu işleri o kadar kolay hallediyor görünüyorlardı ki benim de o programları hemen öğrenesim gelmişti. Emine'nin bu programları kitap kapağı tasarımı yaparken kullandığını biliyordum. Ben de öğrenip ilçe merkezinde bu tip duyuru, ilan, poster, mönü vb. baskı ürünlerini yapabileceğimi düşünmüştüm.

İşte şimdi ablamlara da bu işin bizim yaşadığımız yerler için ne kadar uygun olduğunu ve bana katılırlarsa bu işi beraberce yapabileceğimizi anlatıyordum. Ben heyecan içinde gördüklerimi ve yapabileceklerimizi anlatırken onlar aynı heyecanı duymuyorlardı. Beni

oldukça mesafeli dinliyorlardı. Fazla sermayeye gerek olmadığını, bizim basit aletlerle de tasarım ve baskı işi yapabileceğimizi iddia ediyordum. Sonunda onları da Kadıköy'deki merkeze götürüp neden bahsettiğimi göstermek istedim. Yoğun kar yağışı vardı. Araba çıkarılacak gibi değildi. Minibüsle oraya gitmek zaten en akıllıca işti. Hep beraber kapıdan içeri girdik. Orada birbirinden pahalı kocaman aletler vardı. Tarayıcılar, renkli/renksiz fotokopi makineleri, Film kaplama makineleri ve çok sayıda bilgisayarla dijital baskı yapan makineler. Bizimkilerin gözleri büyüdü âdeta. Böylesine yüz milyarlarca lira dökülmüş bir merkezi görüp, nasıl olup da basit sistemlerle sermayesiz olarak bu işi yapmayı düşünebiliyordum?

Benim vizyonumu destekleyen mali gücüm olsa idi, bu iş o günlerin Türkiye'si için doğru bir işti. Güneydeki ilçemiz için de belki ilk olurdu.

Ancak ablamlar bu konuda benim gibi düşünmediler. İyi ki de düşünmemişler. İş olarak kazançlı olabilirdi ama sanırım ben her sabah 45 dakika yol yapıp gittiğim o dükkânda akşama kadar bilgisayar başında kalarak, doğadan, köyümden ve evimden uzakta mutlu olamazdım. Bunu evime geri dönünce çok daha iyi anladım. Hayatın çoğu zaman bize koyduğu frenlere direnmek lazım. Yerinde ve zamanında frenleniyoruz bir şekilde. Bizler için uygun ve uyumlu olmayan bir şey, tökezliyor, gerçekleşmiyor. Buna bayılıyorum.

Ablamla eniştemin İstanbul'a arabalarıyla gelmiş olmaları çok büyük şanstı benim için. Aylar içinde burada yaşarken pek çok yeni nesne edinmiştim. Çoğu kitap ve CD idi. Zaman içinde evime gidişlerimde birer ikişer götürmüştüm ama yine de çoğunluğu benimle beraber İstanbul'daydı. Her şeyden önemlisi de Bilgisayarımın ambalaj kutuları neredeyse bir bagaj dolduracak kadar fazlaydı. Mallarımı onların arabasına yükleyip ben de yola çıkmayı planlıyordum. Ama kar bir türlü izin vermiyordu yola çıkmamıza. Afyon, Kütahya yolu kar nedeniyle zaman zaman trafiğe kapanıyordu. Kulağımız hava ve yol durumundaydı. Havanın yumuşayacağını duyunca hazırlıklarımızı son aşamaya getirdik. Bilgisayarımı toplayıp kapatmadan önce on beş ayı birlikte yaşadığım dostlarıma bir 'hoşça kalın' e-postası yolladım:

Sevgili dostlarım,

Sizlere on beş ay önce merhaba demiştim bu şehri-İstanbul'da. Şimdiyse elveda zamanıdır. Aradan geçen sürede umduklarım değil, bulduklarım oldu. Şükürler olsun ki bulduklarım hayal bile edemeyeceğim kadar güzel idi. Yaşamımın bana sunduğu bu güzellikleri torbama koyup yanımda götürüyorum. Üçüncü bir İstanbul faslı daha olacaksa eğer, biraz dinlenmek ve enerji toplamak için uzunca bir araya ihtiyacım var!

Burada bulunduğum süreyi bana kolaylaştıran sizlere teşekkür etmek ve kalbimin bir parçasının sizlerle bu güzel ve huysuz kentte kaldığını söylemek isterim.

Bana kendinizi fazla özlettirmeyin ve habersiz de bırakmayın lütfen.

Her birinizi kucaklıyor ve yeniden birlikte olmak üzere HOŞÇA KALIN diyorum.

Gülengül

Ablamlar yola çıktı. Ben de on beş aydır benimle beraber annemin evinde yaşayan sevgili küçük köpeğimi yanıma alarak dönüş yolculuğuna başladım.

Beşinci yıl: Eve dönüş (Hangi eve?)

2000 Şubat'ının ilk günü eve döndüm ama hangi eve? Borcu ödenmemiş ev benim sayılabilir miydi? Kafamda bu soruyla geri dönmüştüm. Yani hâlâ hedefim borç ödemektir. Bu konuda değişen pek bir şey olmamıştı.

Bir iki günü, geri dönmüş olduğuma kendi kendimi inandırmakla geçirdim. Artık bir daha İstanbul'a düzenli dönüş yolculukları olmayacak mıydı gerçekten? Düş değil gerçek miydi bu yaşanan?

Evdeki düzeni yeniden kurmaya çalışıyordum. Kuzgun'u bir an önce geri alıp, ait olduğu bahçeye kavuşturmak istiyordum. Acaba çok alıştığı ve rahatının çok yerinde olduğu Sevim'in evinden çıkıp, bu bahçede benimle beraber yeniden yaşamayı isteyecek miydi? Ya da Sevim çok alıştığı Kuzgun'dan ayrılmayı kabul edecek miydi? Kafamdaki soru işaretlerinin içimde yarattığı gerginlikle kalkıp Kuzgun'un yanına gittim. Sevim beni sevgiyle karşıladı. Kuzgun konusunda boşuna kaygılandığımı anladım. Çekine çekine onu geri almak istediğimi söylediğimde, buna bütün kalbinle katıldığını hissettiren konuşmalar yaptı. İçim rahatladı. Şimdi, Kuzgun'un dönmeyi isteyip istemeyeceği konusu nasıl sonuçlanacaktı, onu görecektik.

Kuzgun Sevim'in evinde yaşamaya başladıktan sonra, benim hafta sonu köye gelişlerimde -çok geç saatte de olsa-, önlerinden geçip, hemen sağa, yukarı doğru tırmanan toprak yola saptığım köşede arabamı tanıyıp, peşime takılarak, eve kadar beni kovalayıp hafta sonunun büyük kısmını benim yanımda geçirirdi. Ben düzeni bozulmasın diye onu besleme işine hiç karışmazdım. O da karnı çok acıktığında Sevim'in evine giderdi. Uzun bir zaman bu düzeni yaşamış bir köpeği alıp evime götürdüğümde, artık hep benimle kalacağını anlamasını nasıl sağlayacaktım?

Nitekim sağlayamadım da. Benimle olmaktan mutluydu ama ille de Sevim'in evine gidiyordu. Bu sefer ben besliyordum ama o bu değişimi tam olarak yorumlayamıyordu ki. Uzun bir zaman, iki ev arasındaki yüz metre irtifalık sıkı yokuşuyla beraber bir buçuk kilometrelik yolu gidip geldi.

Yerleştikten iki üç gün sonra, ablamlarla eniştem, İstanbul'dan arabalarında getirdikleri bana ait malları teslim etmek için geldiler. Bilgisayarım da böylece kavuşmuş oldum. Hayatımı bundan böyle onun üzerinde üreteceklerimle kazanmayı hayal ediyordum. (ne yenilik ama çalışma hayatımın on yedi yılını bilgisayar üzerinde ürettiklerimle kazanmamış mıydım zaten?) Bu kez evde oturduğum yerden yapacaktım bu işi, hem de istediğim yaşam tarzımı sürdürerek. (Yeni olan kısmı bu).

Kendimi ifade edebileceğim, isteyerek yapacağım bir işle uğraşmaktı bütün dileğim.

Bilgisayarımı bahçe katındaki odaya kurdum. Orası böylece bir çalışma odası kimliğine bürünmüştü.

Elektronik postalarım baktım ilk olarak. Dostlarıma gönderdiğim HOŞÇAKALIN mesajıma gelen cevapları buldum posta kutumda. Oğlumunki çarptı gözümeye hemen. Çünkü konu bölümünde, HOŞGELDİN yazıyordu:

Sevgili toprağımda yaşayan insanım,

Seninle ne zaman tanıştık? Tam hatırlayamıyorum, ama o gün şöyle bir gözümün önüne geliyor. Bizim meşhur otoparka bir beyaz araba gelmişti, içinden bir anne ve bir oğul inmişti. Annenin suratında yolculuğun verdiği bir yorgunluk fakat yeni bir hayata atılmanın verdiği bir heyecan vardı. Oğlundaysa yolculuğun verdiği yorgunluk ve tatilin verdiği bir heyecan vardı. İşte fark buradaydı; iki tip insan vardı benim toprağıma ayak basan: 1- Tatil yapmak için gelen insan. 2- Yaşamak için gelen insan. O anda bu iki tipteki insanı karşımda görünce çok şaşırılmışım. Bir ana ve bir oğul, peki baba nerde diye sordum kendi kendime? Çünkü oğlan tatil için gelmişti, belliydi, fakat anne burada kalmaya, benim toprağımda yaşamaya kararlıydı. Peki bu zorlu mücadeleyi tek başına mı yapacaktı? Neredeydi yandaşı? O an o kadınla gurur duydum. Çünkü kendiyile gurur duyuyordu, toprağına emin adımlarla basıyor ve havayı içine var gücüyle çekiyordu.

Böylece seninle yaşam hikâyemiz başlamış oluyordu, günler aylar ve hatta yıllar geçiyordu ve sen her geçen saniye değişiyordun. Gerektiğinde bir (...) pazarlıyor, gerektiğindeyse bir evi tasarlıyordun... Sonunda toprağıma o güzel evini dikiyordun, belki bu evi bin bir zorluklarla yapmıştın ama önemli olan bu değildi. Önemli olan zorluklara rağmen ayaktaydın, yıkılmamıştın! Ama bazı nedenlerinden dolayı beni on beş aylığına terk ettin İstanbul denen kimi için güzel, kimi için kötü, trafik diye bir şeyin olduğu, ağaçların kesilip yerine evler yapıldığı bir yere gittin. Ama ben senin haberlerini aldım ve şimdi sana onları da yazacağım. İstanbul'a indin ve annenin evine gittin buraları atlıyorum benim asıl gelmek istediğim yer oğlunla olan yer... Bir akşam elinde bir ansiklopediye benzer bir şeyle geldin, içinde okullar var. Oğlunla bakıyordun ve o anda oğlunla Amerika maratonunun başlamış oluyor... Bir sürü şeyler yapıyorsunuz, oraya gidiyorsunuz, buraya gidiyorsunuz sen okula gidiyorsun görüşmeler için, o derslerine çalışıyor ve artık sonuna geliyorsunuz. Sonuna geldiğiniz için oğlunun sana iletmemi istediği bir teşekkür mektubu var, şimdi onu yazıyorum.

Sevgili Anneciğim,

Altı ay önce başlayan maratonumuzun artık sonuna geldik. Gerçekten kısa zamanda büyük işler başardık bu bir takım oyunuydu, ilk on birinden tut da, seyircisine kadar... Hayatımda hiç unutmayacağım, unutamayacağım bir maçı bu:) T... Bey, N... Hanım, D..., hocalarım, senin paha biçilemez arkadaşların, ve SEN&BEN. Evet anniş, bu maç herhâlde bizim galibiyetimizle bitecek. Şu kadroya bir baksana bunları başka kim bir araya getirebilmiş... Ve bu maç biterken herkese teşekkür etmek istiyorum. En çok da sana, hocalarımınla konuştuğun için, N. ve T... bulduğun için, beni hiç yalnız bırakmadığın için, bana harika bir yaz yaşattığın için ve en önemlisi Allah'a teşekkür ediyorum bana senin gibi bir anne verdiği için! Kendine çok iyi bak ve şimdi seni yine toprağına baş başa bırakıyorum.

*Benim için, senin için, bu zor İstanbul'da yaşadığın için sana tekrar teşekkür ederim...
Seni çok seven OĞLUN*

Tekrar merhaba, evet insanım, sana oğlunun mesajını ilettikten sonra artık benim de sana son sözü söyleme vaktim geldi. Sen bütün arkadaşlarına HOŞÇAKALIN dedin ama ben yazımı, sana, on beş ay önce bıraktığın toprağına HOŞGELDİN diyerek bitirmek istiyorum HOŞGELDİN evine, HOŞGELDİN kendi dünyana, HOŞGELDİN insanım!

Hayatımda okuduğum en güzel ikinci mektup oldu bu. Evet, aşk mektupları almıştım. Bana yazılan şiirler de oldu hayatımda ama bu, bir çırpıda yürekten yazılmış olanı kadar etkileyici değildi hiçbiri.

Oğlum ilki doğum günümde, ikincisi de beni uğurlarken yazdığı bu mektuplarla bana hayatımda istediğim en büyük sevgiyi armağan ediyordu.

Onun verdiği bu desteklerle burada yaşamak çok daha keyifli oluyordu.

Ben de bir heyecan ona cevap mesajı gönderdim:

*Hoş bulduk sevgili toprağım,
Seni, para biriktirip borç ödemek üzere on beş ay önce ağlaya zırlaya bırakıp da gittiğim İstanbul'dan nihayet geri döndüm.
Borç mu? Yok, canım ödenip bitmedi. Para biriktirmek mi? O çok zormuş İstanbul denilen lunaparkta. Ya ne mi yaptım? Bak bunları anlatmak benim için çok keyifli olacak, ama önce evime geçelim. Ateşlerimi yakayım, yuvamı ısıtayım. O güzel ateşlerin başında sana başımdan geçenleri anlatayım.*

İstanbul'da kaldığım annemin eviyle iş yerim şans eseri aynı kıtada idi. Böylece trafiğe fazla takılmadım. Trafikle boğuşmamak için araba da satın almadım. Diğer kıtadaki dostları görmeye giderken hep vapur kullandım. Denizi görmeden onu hissetmeden İstanbullu olanlar bana hep komik gelir. Martıları, köpüklü boğazı ve gece ışıklandırmasıyla İstanbul hâlâ güzeldi. Ama benim için yaşanırlığını çoktan kaybetmişti.

Seninle yaşadığım üç senenin üzerine, döndüğüm o karmaşa da ancak bir amaç uğruna durabilirdim.

Beni oraya götüren görünürde bir amaç vardı ama günler geçtikçe, benim bu sefer-i İstanbul'um ayrı bir anlam kazanmaya başladı. Yıllardır ayrı yaşadığım oğlumla haftada bir, iki kez beraber olmaya başladım. Çok keyifli oldu bu birliktelikler. O kocaman bir adamdı artık. Bana aşklarını, kıskançlıklarını anlatabiliyordu. Karşılıklı olarak duygularımızı paylaşıyorduk. Sinemalar, yemekler, sahilde sohbetler derken okul bitti, yaz geldi. Amerika'ya gitmek istediğinden söz ediyordu hep. Ona inandım. Gerçekten istediğine inandım. Yapabileceğine, gidebileceğine inandım. Öyle çok inandım ki, belki ondan daha çok inandım. Yolculuğu boyunca yanında olmak istedim. Sınırlarını zorlayıp genişletmesini seyretmek istedim. Nitekim onunla her anını paylaştığımız o güzel yolculuğun bittiği gün ben sana geri döndüm toprağım. Özetle; ben para biriktirmek için değil, oğlumla ve annemle ilişkiyi güçlendirmek adına senden uzak kalmışım. İnan bana toprağım, değdi. Hem de çok değdi.

Hiçbir şeyle ölçülemez keyifler aldım bu ilişkilerde. Evet, yine onlardan uzakta seninle yaşayacağım, ama yüreklerimizdeki sevgi, görüşmemeyi hafifletecektir. Hem teknolojik gelişmeler de bizden yana artık.

Biz öyle güzel tohumlar attık ki sevgi bahçelerimize, açılan çiçeklerle daha pek çok sevgiyi de bu gizemli bahçelerimize çekebilecek güce eriştik.

Bundan dört buçuk yıl önce otoparkta beyaz arabadan inen ana oğul artık aynı kişiler değil. Sendeki o güçlü enerjiyi içlerine çekerek sevgi yumağını birlikte oluşturmuş kişiler onlar...

Sevgili toprağım, ben sana geri döndüm, oğlum da yenedünyaya, bambaşka topraklara kendi dünyasını kurmak için gidecek. Bundan sonra seninle beraber onu izleyeceğiz. Sana yine bilgi vermek için yazarım merak etme.

Hem seni hem de oğlumu çok seviyorum.”

Yine aklıma Buket Uzuner’in yazdığı geldi: *Gitmek, sevgi ve sevgilileri yürekte taşımayı öğrenmektir*¹¹. Bence bunu **giden** olarak sadece ben değil, **kalan** olarak oğlum da öğrenmişti. Biz sevgimizi yüreğimizde taşıyorduk.

Sonraki günleri bol bol Sevimle bir araya gelerek geçirdim. O, aşağıdaki beldede İngilizce dil dersi vererek geçinmeye çalışıyordu. Hikâyemiz ilginç bir şekilde paralel gidiyordu. Ben onun ısrarıyla yıllar önce tatil için geldiğim deniz kenarındaki beldeye âşık olmuş, yerleşmeye karar vermiştim. Benim kararımı ilk duyan o olmuş ve bana çıldırmışım gibi bakmıştı. Ama o tarihten iki sene sonra, ben dağ köyünde inşa ettiğim yeni evime taşınırken, o, benim bıraktığım beldedeki kırmızı evime gelip yerleşmişti. Tam bir sene sonra ben inşaattan kalan borcun parasını kazanmak için İstanbul’a şansımı denemeye giderken bu kez o, beldedeki kırmızı evden benim dağ köyümde kiraladığı bir köy evine taşınmıştı.

Şimdi on beş ay geçmiş, ben sanki bir ömre sığacak kadar çok olayı, ilişkiyi, heyecanı ardımda bırakmış, her şeyden önemlisi de depresyonumu yaşayamadan, yarım bırakmış bir şekilde geri dönmüştüm. Kendimi çok yorgun hissediyordum. Yeni bir hayat kurmak için, oldukça yorgun.

Sevim’se bu geçen sürede köy yaşamına oldukça uyum sağlamış gibi görünüyordu. Gerçi her şeyden izole bir hayat değildi onunki. Verdiği özel İngilizce dersleri ve gençlerle düzenlediği kurslar, onun sık sık beldeye inmesini sağlıyordu. İnternet kanalıyla pek çok dost edinmiş, entelektüel doyumunu da bu yoldan yakalamıştı. Kısaca hayatından memnun görünüyordu.

Ona ileriye yönelik planlarımdan söz ettim, bilgisayarımınla yapabilmeyi umduklarımdan. Özellikle web sitesi tasarlamayı öğrenmek istemem onu ilgilendirmişti. O benden çok daha önce internetle tanışmış, oldukça da tecrübe kazanmıştı.

Hatta internet üzerinde yayınlanan bir edebiyat dergisinde yazı kurulundaydı.

¹¹ Buket Uzuner, New York seyir defteri , Remzi Kitabevi, sayfa: 191

Yaşadığımız belde için web sitesi hazırlama fikrini ortaya atan o oldu. Ben bir yandan tasarım programlarını öğrenirken, bir yandan da ilk sitemizin tasarımını kâğıt üzerinde hazırlamaya başlayabilirdik. Sevim reklâm sektöründe çalışmıştı yıllardır. Metin yazarlığı yapmıştı. Buralara göç etmeden önce de kardeşiyle ortak oldukları bir reklâm şirketleri vardı. Kısaca, tasarım konularının içinden gelmiş sayılırdı. İşin teknik yönünü de ben halledecektim. Yani tasarımın programlama tekniklerini ben öğrenecektim. Bu ilk konuşmalarımız ikimizi de çok heyecanlandırmıştı. Çünkü henüz bu işin boyutlarını bilmiyorduk. Araştırmaya daha yeni başlayacaktık.

Bir web sitesi tasarlamak için kullanılan programlardan en yaygın ve kullanışlı olanını araştırmaya başladım. Birlikte siteye isim ve yer alabilmenin şartlarını araştırdık. Arama motorlarına girebilmenin yollarını öğrenmek için ciddi doküman ve öneri okudum.

Toplantılar yapıyor, birbirimize bulduklarımızı aktarıyorduk. Araştırma yaptıkça konunun ne kadar derin olduğunu kavriyorduk. Yarım günde şablon kullanmak suretiyle de site yapmak mümkündü, ama bizim istediğimiz çok bölümlü, çok sayfalı, çok bağlantılı web sitesi için, ciddi yazılım ve donanım gereksinmemiz olduğu ortaya çıkmaya başladı. İstanbul'dan e-posta yoluyla danıştığımız bu işin uzmanı olmuş gençler vardı. Onlardan gelen 'şunlara şunlara dikkat' listesi hayli uzundu. Bu işin benim düşlediğim kadar basit bir iş olmayacağı kesinleşmişti. Sermayemiz yoktu. Yazılım için, korsan kopya peşindeydik ama donanım eksiklerimizi maalesef satın almak durumundaydık. Peki, ama biz nasıl para kazanacaktık?

Sevim bu konu üzerinde kafa yorup, bir öneriler paketi hazırladı. Sitede yer alacak otel, motel, restoran, bar, yat firmaları gibi iş yerleri, yıllık abone sistemiyle sayfa sahibi olabilirlerdi. Tabi bunun da çeşitli şekilleri olacaktı filan. Bayağı detaylı olarak düşünmüş fiyat önerileri hazırlamıştı. Web sitemizin birkaç örnek sayfasını hazırladıktan sonra bir teklif dosyasıyla dolaşip sitemizi tanıtacak ve iş yerlerini bu siteye katılmaya çağıracaktık. İş yerlerinin beldeyi tanıtan böyle bir teknolojik oluşum içinde yer almaya istekli olabileceklerini düşünüyorduk o günlerde. Oysa o günlerin üzerinden geçen dördüncü sezon olan son sezonda bile işyerlerinin, web sitelerine parayla girmeye niyetli olmadıklarını görüyorum. Çünkü hâlâ internet üzerinden tatil araştırması yapıldığının farkında değiller. Ya da bunu önemsemiyorlar.

2000 yılına geçtik, milenyum'a girdik ya, herhalde herkes, bilinç düzeyi olarak da hop diye 21. yüzyıla geçecek zannetmiştik. Gerçi biz henüz şirket dolaşma faslına ulaşmadan bu işin üstesinden gelemeyeceğimizi anlayıp proje çalışmamızı rafa kaldırdık. Sitemize bulduğumuz ad ve logo da, e-posta yazışmalarımızda kaldı anı olarak. Nedenleri muhtelif, ama en önemlisi benim çalışma şartlarımın kötülüğü idi. Bahçe katındaki odaya kurmuştum bilgisayarımı, ama o oda, evin genel ısınma sisteminin dışında kalmıştı. Orası için düşüncem; antika taklidi döküm küçük ördek sobamı yakmaktı, ama odada baca deliği yoktu. Boruları ve boruların dışarı çıkışını ayarlayamamıştım henüz. O ayarlamalarla uğraşmaktansa, yirmi beş metre karelik koca taş odayı ufak bir elektrikli ısıtıcıyla ısıtmaya çalışıyor ve tabi ki bir sonuç alamıyordum. Üzerimde kaban ve ellerimde zaman zaman çıkarmak zorunda kaldığım eldivenle çalışabiliyordum. Bu da çalışmak için ne kadar iyi bir ortam olabilirdi ki? Üstüne üstlük yukarıdaki katta iki şömine gürül gürül yanarken, ortalık bayağı da iyi ısınmışken, ben aşağıda donuyordum. Sık sık çalışmamı kesip, şömineleri beslemeye çıkıyordum mecburen, ateşleri geçmesin diye. Kısaca o kışın organizasyonunu, çalışmak için hiç de iyi

yapamamıştım. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, başlayan bahar yağmurlarıyla çakan şimşekler, düşen yıldırımlar, başta modem olmak üzere bilgisayarımın pek çok parçasının yanmasına neden oldu. Faks cihazıyla bir telefonum da yandı. Mali durumum zaten iyi değildi bunlar da tuz biber oldular. Tam İstanbul'dan yeni parçalar getirtmiştim ki bu sefer de telefon hattım son derece parazitlendi ve böylece internet bağlantısı kuramaz oldum. İşte o günlerde aklıma geldi o adamın bana yazdıkları:

Sayın Anıl,

İlginize çok teşekkür ederiz. Sözüünü etmiş olduğunuz beldede yaşama ve hayatınızı sürdürme isteğiniz çok güzel. Keşke bizler de oralarda kalabilsek, işimizi biz de oralarda yapabilesek, demişti ya internette bulduğum, web sitesi tasarım yapan ve yurt çapında çalışma partnerleri arayan firmanın yöneticisi. Adama o zaman kızmıştım, dar görüşlü bulmuştum. Zaten o devirde bir ben, bir de Bill Gates kalmıştık vizyonu olan ileri görüşlü olarak!

İşte ben tam bu araştırmaların içindeyken, Mart ayına yeni girmiştik ki, Sevim hoş bir haberle geldi. Beldede verdiği İngilizce kursuna katılan gençlerin drama çalışması yapabilmeleri için internetten yolladığı duyuruya bir cevap gelmişti. İki tiyatro oyuncusu bir haftalığına gelmeyi arzuladıklarını yazmışlardı. Gençler için bu çalışma çok ilginç olacaktı. Çoğu, -belki de hepsi- henüz bir tiyatro oyununu tiyatro salonunda seyretmemişti. Bakalım bu çalışma onların dünyasında ne gibi bir pencere açacaktı? Sevim kendisinin de bu çalışmaya katılacağını söyledi. Benim de katılmamın çok hoş olabileceğini düşünüyordu. Biraz ısrar da edince, yıllardan beri isteyip de katılmayı beceremediğim drama kursları aklıma geldi. İstanbul'da gitmeyi becerememişim ama buraya, dağın başına bir drama atölyesi açılacaksa eğer, bunda bir iş vardı muhakkak. Ben de katılmaya karar verdim.

Heyecanla, gelecek oyuncularını bekliyorduk. Araya bayram girmişti. Bayramdan hemen sonra geleceklerdi.

Bu arada Sevim sürekli proje üretiyor ve köyümüze bir kütüphane açmak fikrini geliştiriyordu. Bu düşünceyle muhtarı yola çıkarmış, şimdilerde metruk duran eski okul binasının lojman olarak kullanılan müstemilatında, yenileme çalışmasını başlatmıştı. Çalışma imece usulü yapılıyordu. Çatısı aktarılmış, elektrik ve su tesisatı döşenmiş. Çürümüş kapı ve pencereler yenilenmişti. Arkadaşlarımıza haber saldı, okumuş oldukları ve bir daha geri dönüp bakmayacakları kitapları varsa bize yollamaları için. Yavaş yavaş kitaplar toparlanmaya başlıyordu. Ben de kendi kütüphanemi elden geçirip bir daha okumayacağım kitaplarımı kutuladım. Bu civar köylerin hiçbirinde kütüphane bulunmadığını düşünürsek bu çalışma, köyümüze çok önemli bir katkı olacaktı. Hayallerimizde bir bilgisayar, bir TV ve video cihazlarının da koyulması vardı. Çocukların ödevlerini araştırıp yapabilme imkânları olacaktı. Ben ilgilenenlere bilgisayar öğretecektim.

Kütüphane binası yapmanın büyük heyecanına İstanbul'dan döner dönmez ben de katılmıştım. İnşaatla ilgili imece çalışmada, kapı-pencere doğramalarını boyama işine talip olmuşum.

Sevim imeceye katılamayanlardan, örneğin Duygu'yla Refik'den ve zeytinyağı fabrikası sahibi Sacit'ten bağış olarak nakit para almıştı. Bu paralar önemliydi. İnşaat malzemelerin alınmasına yarıyordu.

Bayramla beraber gelen gidenler oldu. Yine aniden sosyalleştik. Hayatımdaki bu ani değişim, kondisyonsuz olduğum için olsa gerek, beni her zaman yoruyordu.

Bayram sonrası tiyatro oyuncuları söz verdikleri gibi geldiler. İyi arkadaş oldukları anlaşılan, farklı tiyatro topluluklarında çalışan biri erkek, biri kadın iki oyuncuyla Sevim beldede buluşmuş, önce çalışma yapılacağı yeri görmüşler sonra da onları misafir etmeyi düşündüğümüz apart oteli. Ama oyuncular soğuk görümlü bir apart otel ortamı yerine, bir köy evinde kalmayı düşleyip de geldiklerini söyleyince, Sevim, onları eğer isterlerse, kendi evinde misafir edebileceğini söylemiş ve köye, eve çıkmışlar.

Oyuncular ve diğer katılımcılarla, akşam saatlerinde, çalışmanın yapılacağı belediyeye ait bir binadaki salona gittiğimde tanıştım. Bahçede arabamı park ederken, oyuncu olduklarını düşündüğüm biri kadın iki kişi, kapımın hemen yanından geçerken bana gülümsediler. Erkek olanı sakallıydı. Kafasında ressam beresini andıran bir bere vardı. Üzerindeyse balıksırtı siyah beyaz geniş kesimli bir palto. Kadın olanı, ufak tefekti. Üzerinde mavi bir kapüşonlu kaban vardı. Ben de arkalarından merdivenleri tırmanıp salona girdim. Gençler çeşitli yaşlardaydı. Biri hariç, hepsi de çekingen duruyorlardı. Doğrusu ben de oldukça çekingen davranıyordum. Zaten böyle bir çalışma yapmak istememin temel nedeni, topluluk karşısındaki bu tutuk halimi aşabilmek, kendimi ifade edebilmeyi geliştirmektir. Acaba bu çalışma sırasında üzerimdeki 'Gülegül Hanım' elbisesini çıkartıp atabilecek miydim? Kendim olabilmeyi becerebilecek miydim?

Benim kendimle ilgili en önemli sorularım bunlardı o günlerde.

Oyunculardan Yıldız, o zamanların Türkiye'sinde TV'de hemen herkesin seyrettiği bir komedi dizide oynuyormuş. Ne yazık ki ben TV ile ilgili biri olmadığım için, onu tanıımıyordum. Çok konuşkan, şakacı, kısa saçlı, güler yüzlü biriydi. İnsanı rahatlatan bir yapısı vardı. Onunla tanışır tanışmaz hemen samimi oluveriyordunuz. Oysa Kürşat, gizemli biriydi. Öyle hemen kendini ortaya koyan cinsten değildi. İlginç bir giyim tarzı vardı. İstanbul'da son çalıştığı tiyatro topluluğunda uygulanan projeler, muhafazakâr olmayan, projenin ihtiyaçlarıyla şekillenen farklı oyunculuk yöntemlerinin denendiği çalışmalarımış. Bu çalışmalardan bazılarının adlarını duymuştum ama gidip görmemiştim. Her disiplinde, yeni arayışlar içinde olan, farklı ifade edişleri deneyen birileri vardır ya, bu adam ve içinde yer aldığı topluluk da böyle bir kuruluştur sanırım.

İkiliyle ilk çalışmayı yaptık. Katılımcılar olarak kendimizi tanıttık ve neden böyle bir çalışmaya geldiğimizi dillendirdik. Ayrıca bunu, yani çalışmanın bu başlangıç aşamasındaki durumumuzu, niyetlerimizi belirlemek üzere, bu söylediklerimizi ertesi günkü çalışmaya yazılı olarak da getirecektik.

O ilk günde, ilginç tanışma ve güven kurma çalışmaları yaptık. Daha önce aklıma hiç gelmeyen bir konuydu bu. Tiyatro çalışmasında 'güven tesis etmek', 'güven duymak' önemliydi, önemli olmalıydı tabii ki. Sahne üzerinde olabilecek her durumda birbirine destek verebilmeliydi oyuncular. Birbirini kurtarabilecekleri ne çok durumla karşılaşılıyorlardı kim bilir?

O akşam, bayram tatilini uzatan Duygu'ların köydeki son akşamları idi. Ertesi sabah İstanbul'a işlerinin başına döneceklerdi. Sevimle benim drama çalışmasından geç çıkacağımızı bildikleri için, o saatten sonra yemek işiyle uğraşmayalım diye bizi, oyuncularla

birlikte yemeğe çağırılmışlardı. İlk günün heyecanıyla geldiğimiz yemekte, çalışma içinde yapılanları anlattık. Özellikle ‘güven oluşturma’ çalışmalarının ilginçliği ve gerekliliği beni çok ilgilendirmişti. Yemek oldukça neşeli geçti. Komşularım da oyuncularla hemen kaynaşmışlardı. Kürşat, buraya Bodrum’dan gelmişti. İstanbul’dan biraz uzaklaşmayı, doğayla beraber yaşamayı seçtiği bir dönemdeymiş galiba. Yarım yamalak da olsa bu kadarını anlayabilmişim. Çünkü pek anlatan tiplerden değildi. Ayrıca anlatmak için, Yıldız’dan ve bizlerden pek fırsat bulamıyordu.

Buraya yemeğe gelirken, bizim mahallenin Sevim’inkinden farklı olarak, ormanlık bir alan olduğunu gözlemlemiş. Burayı gündüz gözüyle de görmek isteyip, merak ettiğini söyledi.

Ertesi sabah, Sevim verdiği dersler için beldeye inmeden önce, oyuncular, köyde kalıp, dinlenmek istediklerini söylemişler. Sonra Kürşat bir gece önce yemek daveti için geldiği o ormanlık bölgeyi ve o evleri görebilmek için yürüyüşe çıkmak istediğini söylemiş. O zaman Sevim de onu arabasıyla bizim vadiye çıkartıp çevreyi şöyle bir tanıtmış. Alternatif tatil köyünün hemen yanındaki, bir zamanların Alman maden şirketinden kalan metruk okul, lojman ve fırın binalarına hayran kalmış Kürşat.

Köyün ilginç bir tarihi var. Bu köy, Antalya tarafından gelen Yörüklerin, 1800’lerin ikinci yarısında yerleşmesiyle kurulmuş. Köydeki krom ve manganez damarlarını keşfedenler herhalde Almanlar olsa gerek ki, Alman maden firması köye yerleşip, madenleri çıkarmaya başlamış. Bizim vadide yer alan, bugün sadece giriş ağzlarını görebildiğimiz maden kuyularından çıkarttıkları madeni, kurdukları teleferik sistemiyle tepeleri aşırarak deniz kenarındaki beldeye indirip gemilere yüklüyorlarmış. Bu maden ocaklarında çalışanların nüfusu 1920’lerde 3000 kişi civarındaymış ve bu madencilerin çoğu bizim vadide yaşıyorlarmış. Gerçekten de vadide yıkık dökük olarak pek çok taş ev bulunuyor. Ama en güzel binalar, Almanlardan kalmış olanları. Kalıntılar arasında nedense yönetim binası yok da, binanın heybetli merdivenleri var(belki de bina ahşap filandı). Bir de teleferiğin heybetli ayakları duruyor. Almanlar ikinci dünya savaşının başlamasıyla birlikte buraları tamamen terk edip gidiyorlar. Madenleri o yıllarda onların yanında genç bir mühendis olarak çalışan ülkemizin ünlü bir madencisi devir alıyor ve 1990’ların başına kadar, yani köydeki damarlar tükenene kadar o ailenin şirketi çalıştırıyor. Tabi sonraki yıllarda teleferik yerine, açılan yeni yollardan kamyonlarla taşıyorlar madeni, deniz kenarındaki şirkete. Teleferik de tarihe karışıyor.

Aslında halen krom tükenmiş değil bu yörede. Ama giderek uzak dağ köylerindeki ulaşılması zor damarlardan çıkartıldığı için, çalışmalar azaldı gibi duruyor. Her kış aşırı yükleme yapılmış krom kamyonlarının geçiş yolu olan bizim köy yolunun canı çıkıyor. Bütün krom çıkarılıp satılınca bizim yolumuz da rahat edecek inşallah.

Kürşat’la Sevim bizim vadide gezerken, ben evde yoktum. Tüm günümü belde geçirdim. Bayram boyunca yapamadığım birikmiş işlerim vardı. Akşam çalışma salonuna giderken içimde heyecan taşıyordum. Bu çalışma umduğumdan da hoş geçeceğe benziyordu.

O ikinci akşam da ilginç ve eğlenceli şeyler öğrendik ve uyguladık. Gençlerin çekingenliği oldukça geçmişti. Ben de daha rahatlamıştım, ucundan kıyısından deli dolu hareketleri yapmaya başlamıştım. Keyifle çalışıyor çok da eğleniyordum. Çalışma sonrası Sevim'in evinde yemek yemek üzere köye çıktık. Oyuncularla beraber yardımlaşarak ateş yakıp, sofrayı ve yemeği hazırladık. Ben, 'şömine nasıl hızla hazırlanır ve yakılır' konusundaki engin tecrübemden konuklarımızı da faydalandırdım. Bundan böyle evde yalnız kaldıklarında, kullanmaları gereken temel bilgiyi böylece aktarmış oldum. Tabi bu becerikliliğim karşısında etkilenmişlerdi. Tıpkı Alastair'in bana ateş yakmayı gösterdiği ilk gün, benim ondan etkilendiğim gibi. Çok önemli bir işmiş gibi gelir nedense bu, bilmeyenler için. Oysa hayatınızın bir parçası olduğunda en fazla iki üç dakikanızı alır, harlı bir ateş yakmak.

Yemek yerken ertesi gün için plan yaptık. Ben evde olacaktım. Oyuncuları evime davet ettim. Sabahdan gelip bahçede güneşlenebilir, kitap okuyabilir, ormanda yürüyüş yapabilirlerdi. Birlikte öğle yemeği yer, çalışma için beldeye inebilirdik. Kabul ettiler. Ertesi günü bende dinlenerek ve akşamki çalışmaya hazırlanarak geçirdiler. Akşam çalışmasından sonra da yine benim evime geldik. Buralardan çok etkilenen ve beğenen oyunculara, saydamlarımdan hazırladığım bir bölümle gösteri yaptım. Gösteri çok hoşlarına gitti ve yorgunluktan kapanan gözleriyle Sevim'in evinin yolunu tuttular.

Ertesi günün tümünü, beldedeki arkadaşlarımla geçirdim. Anemon lalesi toplamaya dağlara gittik. Anemon zamanı gelmişti yine. Bu soğanlı bitkinin nerelerde çıktığını bilir, her sene üşenmez oralara gider, kocaman demetler oluşturmaya çalışırdık. Maviden mora, pembeden kırmızıya kadar her tonda, Tanrının yarattığı en güzel çiçeklerden biriydi anemon benim için. Bir de beyaz renkli olanı vardı ama o nadir olarak bulunurdu. Buralarda yaşayıp da Anemon açmış tepelerin güzelliğini seyretmenin hazzını kaçırmak, olacak şey değildi. Bu zevki bana öğreten, beni anemonla tanıştıran da yine mimar Osman'dır.

Anemon gezimden döndükten sonra, akşamki drama çalışmamıza katıldım. Çalışmalardan o kadar keyif alıyorduk ki hiç eksiksiz devam ediyorduk. Kürşat beni görünce yanıma geldi ve bugün de vadiye yürüdüğünü, o üç metruk binaya gittiğini, dönerken de bana uğradığını, bulamayınca da not bıraktığını söyledi. Ben de anemon seferimi anlattım ballandıra ballandıra. Bu mevsim, yılın en güzel mevsimiydi. İnsanı delicesine heyecanlandıran bir mevsim.

Çalışma sonrası bu kez Sevim'in evinde yemeği yedik. Sohbet yemek sonrasına da uzadı biraz. Bu arada Kürşat'ı sevgilisi aramıştı telefonla İstanbul'dan. Kesik kesik konuşuyordu adam. Herhalde bizlerin varlığından rahatsızdı. Telefonu kısa kesip kapattıktan sonra vadide gördüğü o metruk binalardan ne kadar etkilendiğini, onları çok sevdiğini anlattı, gözlerini büyülte büyülte. Benim vadim ve ormanım onu etkilemişti, aynen beni etkilediği gibi besbelli. Ben yine herkese iyi geceler deyip evime geçtim. Kapımda o mevsimin orman çiçeği olan dağ irislerini buldum ufak bir kâğıda sarılmış olarak. Kâğıtta, *Gülengül'e* yazıyordu. Bana bıraktığını söylediği not bu olsa gerek diyerek, çiçekleri ve notu alarak içeri girdim. Yorgundum, mutfakta çok oyalanmadan yatak odama geçtim, bir an önce yatabilmek için. Işığı yaktığımda verandaya açılan kapıdan sokulduğu anlaşılan bir kâğıt gözüme çarptı yerde. Eğilip aldım. Okumaya başlayınca esas bahsedilen notun bu olduğunu anladım. Notta şunları yazmıştı:

Gülengül'e

Bize gösterdiğin bulutların vakti, kuşkanatlarının ritmi, çiçeklerin rengi, bitkilerin dokusu, evlerinin mekânların dili, yöre dağları ve ağaçlarının zaman bilinci ve evinin enerjileri, senin derinliğın, sanki buralara aitmişim duygularını yaşattı. Sorgusuz sualsiz beni içine davet eden, bir parçası olabildiğim, yabancı olmadığım bir yer...

Hatta senden aldığım güzel enerjilerle burada doğduğumu iddia edebilirim. 'Ben burada doğdum. Kuşlar, Ağaçlar dahi bilir.'

Evini... Seni çok sevdim.

İsmi yazıp altına da parantez içinde adres yerine okul, lojman, fırın yanı yazmıştı.

Okuduğum bu not beni çok heyecanlandırdı. Daha doğrusu öyle bir enerji verdi ki, uyku muyku kalmamıştı gözlerimde. Canlanmışım adeta. Yapacak iş arandım ve uzun zamandır elektronik posta adresimle ilgili yaşadığım problemi halledebilmek için bilgisayarımın başına, bahçe katındaki taş odaya indim. Soğuğu filan hissetmeden sabah dörde kadar çalıştım.

Okuduğum notta, doğrusu bana aşk ilan edildiğini algılamamıştım. Hayranlık uyandırdığım kesindi, tıpkı buradaki doğanın uyandırdığı hayranlık gibi. Onlara izlettiğim saydamlarımdan söz ediyordu. Benim gözümde gördüklerine vurulmuştu. Her zaman sözünü ettiğim buranın inanılmaz güzel enerjileri, onu da çarpmıştı. Bütün bu vurulmuşluğunu, sanatçı kişiliğiyle içinden geldiği gibi dile getirmişti. İşte benim algım böyle oldu, okuduklarım karşısında. Çok heyecanlanmam ve enerji dolmam, sanırım yazının içine sıkıştırılmış kocaman enerjinin okununca açığa çıkmasıyla oldu. Bir şekilde, kâğıttan bana atladı o müthiş enerji.

Ertesi gün sabahtan, beldedeki otoparkta buluşacaktık. Bir minibüs kiralamıştık. Çevredeki güzel bir koyda piknik yapacak ve son gün çalışmalarımızı, oyunlarımızı açık havada gerçekleştirecektik. Çalışmalarımız giderek psiko-dramaya dönüşmüştü. Gençler, yüreklerini açmış, önemli paylaşımlar yapabilmışlerdi. Zaman zaman çekinmeden ağlayabiliştik bile. Son günün hafta sonuna gelmesiyle gençlerin çalışanları için de uygun olacağı düşüncesiyle, sabahtan açık havaya çıkmak istedik, böylece ruhumuzdaki ağırlıklar da hafifleyebilirdi. Sandviçler hazırlamış içecekler almıştık yanımıza. Ayrıca top da getirmişti çocuklar. Voleybol oynarız diye düşünmüştük.

Bütün ekip heyecanla minibüse binmiş beni bekliyorlardı, otoparka vardığımda. Sabaha karşı yatınca, her zamankinden biraz geç kalkmış, aşağı zar zor yetişebilmişim. Minibüse binerken Kürşat'la göz göze geldik. Ona akşam evde bulduğum not için teşekkür ettim. Çok güzel şeyler yazmış olduğunu söyledim. Hepsi o kadar.

Sonrasında piknik alanına gidiş, oyunlar ve çalışmalarla geçen çok güzel zamanlar. İlerleyen saatlerde, çevrenin kalabalıklaşmasıyla piknik alanından kaçıp, doğru bizim köye, benim vadinin en güzel köşelerinden biri olan ve adını; 'üç meşeler' olarak koyduğum bölgeye yerleşmemiz, grup çalışmasının bitişini orada, o doğa ortamı içinde yaşamamız.

Grup çalışmalarının bitişi zor olur. Hele de grup her gün beraber olmuş ve birbirine çok kaynaşmışsa, ayrılık anı uzatıldıkça uzatılmak istenir. Herkes, birbiri için neler hissettiğini söyler, kendisinde hissettiği gelişimi dile getirir. Öğrendiklerini yaşamına nasıl

geçirmeyi düşündüğünü anlatır. Kısaca his dolu anlardır bitiş zamanları. Buna yürek dayanması bazen zor olur. İşte böyle bir zaman yaşıyordu Sevim. Herkes, ona, bu fikri ortaya attığı, bu çalışmanın düzenleyicisi olduğu için teşekkürleriyle beraber, sevgilerini akıtıyordu. Bu sevgilerin hepsini bir arada taşımak, çok kolay değildi. Taşımakta zorlandığı o anda, Kuzgun'un bağlı bulunduğu bahçemden zincirini kopartıp kaçtığı haberi geldi. Zinciri hayli uzundu, o zincirle beraber ormanda koşması tehlikeli olurdu. Sevim, Kuzgun'un büyük bir olasılıkla kendi evine gideceğini umduğunu, hazır arabası da yanımızda durduğu için, hemen atlayıp gidip onu karşılayarak, orada bağlayabileceğini söyledi. Bana dönerek, "Sen devam et, ben hallederim, merak etme. Sonra da geri dönerim," diyerek bizi orada öylece bırakıp gitti. Kuzgun bahanesiyle, sevgilerin yüreklere sığmadığı bu durumdan kurtulmaya çalışmıştı besbelli.

Eminim ki gruptan hiç kimse, o günü, üç meşeler mevkiinde altına daire oluşturarak oturduğumuz, yere paralel uzanmış yaşlılıktan gövdesi boşalmış piynar ağacını, deniz kıyısından topladığımız taşlar ve kabuklarla yerde oluşturduğumuz şekilleri hiç unutmayacaktır.

Gençleri minibüse bindirip köyden uğurlarken geri döndü, Sevim. Aşırı duygusallaşmanın verdiği yorgunluk vardı hepimizin üzerinde. O akşam Kürşat'ın son gecesi idi. Ertesi sabah geldiği yere; Bodrum'a dönecekti. Yıldız bir gün daha kalacaktı. Buraları çok sevmiş, köyde yaptığı yürüyüşlerde, eski bir taş ev beğenmişti kendisine. Gitmeden önce o ev için gerekli girişimlerde bulunmak istiyordu. Evin sahibi yaşlı kadın geçtiğimiz günlerde ölmüştü. Eve, mirasçıları tarafından henüz hiçbir şey yapılmamış, öylesine kendi halinde bırakılmıştı. İki katlı, ikinci katında ahşap bir verandası olan küçük bir evdi burası. Tabi ki içinde tualeti yoktu. Bizim anladığımız anlamda bir mutfak da söz konusu değildi zaten. Yani Yıldız, olur da bu evi kiralarsa, bayağı uzun tadilatıyla uğraşabilirdi. O, bu işe pembe gözlüklerle bakıyor ve yeter ki, o ev olsun, içinde her şartta yaşayabileceğini söylüyordu. Bu heyecanını en iyi ben anlayabiliyordum. Buralar insanı öylesine kendine âşık ederdi ki, yatar kalkar aklınızdan çıkaramazsınız.

Evin mirasçılarından biri Sevim'in öğrencisiymiş. Bu kişi, mirasçıların henüz mal paylaşımı yapmadığını, dolayısıyla da bu evin kimin payına düşeceğini belli olmadığını söylemiş. Paylaşım yapıldıktan sonra, ev için görüşmek mümkün olabilecekti ki, bunun zamanı da şimdilik belirsizdi. Yıldız'ın hayalleri yıkılmıştı. Yine de bize evin durumunu takip etmemiz konusunda tembihler yağdırmayı ihmal etmedi.

O gece Kürşat'ı son kez göreceğim için, ona, gitmeden önce buraları unutturmayacak bir hediye vermek istiyordum. Onun, o çok beğenip etkilendiği Alman'lardan kalan okul, lojman, fırın binalarının bir fotoğrafının, (hem de A4 büyüklüğünde) arkasına *Buralarda insanın akli kalır; yok yok gönlü kalır demiştin, senin de kalmış işte...Ben de seni çok sevdim,* yazdım. Biliyordum ki bu fotoğrafı o çok sevecek ve anılarının güzel bir parçası olarak saklayacaktı. Yıldız için de bir fotoğraf hazırlamıştım ama hediyesini giderken verecektim, o gece değil.

O gece, yaptığımız çalışmanın güzelliği üzerine konuşmalar yaparak, birbirimizi tanımanın ne kadar keyifli olduğunu, gençlerin yapılan çalışmalardan nasıl etkilendiklerini ve gözle görülür değişimler yaşadıklarını konuştuk yine. Kürşat hiç buraları bırakıp gitmek istemediğini söylüyordu. Diğer yandan Bodrum'da yaşayan arkadaşıyla yaz mevsimi için planladıkları gösteri programı üzerinde çalışma yapmaları gereği nedeniyle geri dönmesi de gerekiyordu. Mecburen gidecekti.

Ben bir gece önceki az uykum nedeniyle çok geçe kalmadan vedalaşarak evime döndüm. Sevim, ertesi sabah Kürşat'ı otobüse binmesi için beldeye indirecekti.

Ertesi akşam da Yıldız'ı yolcu ettik. Onun da gidişi, aklını ve yüreğini buralarda bırakarak oldu. Ona da fotoğraflarımdan birini hediye ettim. Anılarımızı taze tutması, bizi hiç unutmaması için. Hem zaten ona kalsa hemen geri dönecek ve o beğendiği evde yaşamaya başlayacaktı. Yani buraları unutmak diye bir şey söz konusu değildi.

Bu uğurlamaların ardından bir haftadır ertelediğim işlerime geri döndüm. Yapmam gereken telefon konuşmaları vardı. Oğlumun danışmanı olan önemliydi benim için, çünkü o günlerde okullardan kabul bilgileri gelmeye başlayacaktı. Danışmanlar bu bilgileri –eğer okulla iyi ilişkileri varsa- daha zarf yola çıkarken öğreniyorlardı.

Daha o gün Kürşat Bodrum'dan telefonlara başladı. Yolculuğunun çok zor geçtiğinden, yol boyu otobüsten inmeyi düşündüğünden bahsetti. Kendisine sürekli 'burada ne arıyorum' diye sorduğunu söyledi. Benim vadimdeki o üç metruk bina için kafasında bir proje geliştirdiğini, buraya dönüp binaların sahibiyle görüşmek istediğini anlattı. O binaların ve vadinin kendisine verdiği güzel enerjilerden söz etti yine. Ben de onun bana yazıp da, kapımın altından attığı notu okuduğumda dolduğum enerjiyi anlattım nihayet. Sabah saat 04.00'e kadar çalışmamı sağlayan o müthiş enerjiyi. Onun cevabıysa "O enerji zaten senindi, ben sadece sana yansıttım," oldu.

Ertesi sabah yola çıkıp, öğlene buraya geleceği haberiyle telefonu kapattı. Bodrum'da hepı bir gün kalabilmişti. Binalar için düşündüklerini merak ediyordum.

Yıldız'ı uğurlayan Sevim akşam yemek sonrası bana oturmaya geldi. Oldukça heyecanlı ve hareketli geçen bir haftanın ardından nihayet baş başa kalmıştık. Olan biteni aramızda değerlendirdik. Oyunculardan söz ettik uzun uzun. Kürşat'ın ertesi sabah gelecek olması, kafasında oluşturduğunu söylediği yeni projesi bizi heyecanlandırmıştı.

Sevim bayramdan beri sürekli misafir ağırlamıştı. Evi dolmuş dolmuş boşalmıştı. Yalnız kalma ihtiyacının, onun için de çok önemli olduğunu bildiğim için Kürşat'ın bu gelişinde bende kalmasını teklif ettim. Böylece hiç olmazsa o, uzun zamandır özlediği yalnızlığına kavuşabilirdi. Ama o beni şaşkırtan bir şekilde, Kürşat'ı çok ilginç bulduğunu fakat bir türlü gizemli halini aşırı da onu tanımayı beceremediğini söyledi. "Yani doyamadım, yarım kalmış hissi bıraktı bende," dedi. Gerçekten de Kürşat'ı tanıdığımızı söylemek mümkün değildi. Bir hafta içinde ön planda olan, kendini ortaya koymayı beceren kişi, hep Yıldız olmuştu. Üstelik ikisinin arasında, kökleri hayli eskiye de dayanan bir çekişme söz konusuydu. Yıldız her fırsatta Kürşat'a hırlama hakkını kullanmaktaydı. Bu kızgınlığın ve öfkenin nedeni neydi biz onu da çözememiştik ve zaman zaman bundan oldukça rahatsız olduğumu da hatırlıyorum.

Şimdi hazır yalnız geliyorken, onu tanıma fırsatı yakalayabileceğini söyledi. Bunu duyunca ben, "O zaman sende kalsın, ben sadece, sen artık çok yorulmuşsundur diye teklifte bulundum," dedim. Bunun üzerine Sevim, "Bunu en iyisi kendisine soralım," dedi.

Bir anda Kürşat'ın ne kadar kararsız biri olduğunu hatırlamıştık. Burada kaldığı bütün hafta boyunca bizi, tercih yapmamasıyla sinir etmişti. Kahve mi, çay mı? Makarna mı, pilav mı? Soslu mu, sossuz mu? Sulu mu, susuz mu?... gibi kişisel tercihini ortaya koyması gereken konulardaki cevabı hep, "Fark etmez," şeklinde olmuş, kararları hep bizlere bırakmıştı. Biz de

bu kararsızlığına takılıp durmuştuk. İşte yine zorlanacağı bir soruyla, onunla eğlenebilirdik. Bu fikri çok tuttuk. Sonra Sevim, Kürşat'ın bana yazdığı notu çok merak ettiğini ve okumasında bir sakınca olup olmadığını sordu. Ve bir de; benim ona verdiğim fotoğrafın arkasına yazdıklarımı merak ediyordu. İçeriye gidip notu getirdim. Kendi yazdıklarımı da söyledim. Notu hızla okudu. "Çok güzel," dedi. O gece hiçbir şey anlamadım. Okuduklarından nasıl bir sonuç çıkarmıştı? Üzülmüş müydü, sevinmiş miydi, beğenmiş miydi, beğenmemiş miydi? Renk vermedi.

O gittikten sonra, ortalığı toplayıp yattım ama içimde müthiş bir huzursuzluk vardı. Uykuyu çok zor tutturdum, sabah da erkenden saat 05:00'de uyandım. O gün temizlik günümüdü. Günümü de çok gergin geçiriyordum. İçimde hislerimi anlama telaşı ve belki de mantığa doğru yaklaşmaya çalışmak vardı.

Şimdi olanlardan seneler sonra bu satırları yazarken, o gece dürüst olmadığımızı yakaladım. Sevim bana Kürşat'a olan ilgisini belli etmişti aslında, ama bu ilgisinin arkasında durmak yerine, yani onu evine alıp baş başa geçirecekleri zamanlarda onu tanımaya çalışmak yerine, aniden, "Nerede kalmak istediğini Kürşat'a soralım," şeklinde bir oyun atmıştı ortaya. Ben de kısacık da olsa anlatmaya çalıştığı ilgisini yakalayıp, öne çıkartıp, "O zaman sormaya gerek yok, kesin olarak sende kalsın, keyfini çıkar," dememiş, oyun fikrini benimsemişim. Belki de Kürşat'ın bana yazdığı notu okuyunca böyle davranmak yoluna gitti bilemiyorum. Bildiğim o anda o duygusuna sahip çıksaydı ya da ben, onda var olduğunu sezdiğim ilgiyi ön plana çıkarabilseymişim yaşananlar daha hafif geçer miydi acaba, diye düşünüyorum.

Öğlen yemeğinden hemen sonra bahçe katındaki çalışma odamda bilgisayarda çalışırken Sevim'le Kürşat geldiler. Hep birlikte verandaya yerleştik. Heyecanla Kürşat'a bakıyorduk. Hemen kafasındaki projesini anlatsın istiyorduk. Ama o, çok heyecanlı olduğunu, o an hiçbir şey anlatamayacağını, ona biraz zaman tanımamızı istedi bizden. Biz de çaresiz onun zamanını bekleyeceğimizi söyledik. Zamanı geldiğinde anlatırdı nasıl olsa. Ben içecek bir şeyler ikram ettim. O Bodrum'da yaşadıklarını anlattı. Gerçekten de duyguları çok yoğundu. Tam o sırada komşumda temizlik yapan, aynı zamanda Sevim'in de temizlik ve tüm ev sorumluluklarıyla ilgilenen genç kadın geldi ve Sevim kalkıyorsa eğer, onunla beraber köye inip inemeyeceğini sordu. Sevim ona olumlu yanıt verdi ve dönüp Kürşat'a dün gece karar verdiğimiz can alıcı soruyu soruverdi: "Hadi bakalım karar ver, ben de mi kalacaksın? burada mı?" diye.

Sonra, seçmenin ne kadar zor olduğunu ve seçim yapmasının sorumluluğunun ağırlığı gibi esprilere başladı. İşte o an, bu oyunun ne kadar can sıkıcı ve acıtıcı olduğunu fark ettim. Adama, ikimizden birini seç diyorduk. Adamsa şaşkın, nerede kaldığının ne önemi olabilirmiş, bunu çözememiş gözlerle içi sıkılmış bize bakarken ben müdahale ettim ve Sevim'e dönerek, Yıldız'ı aratmadığını söyledim. "Ve lütfen adamı rahat bırak da kararını versin," dedim.

Bu çıkışım, Sevim'i incitti, hemen fark ettim, ama ortada sergilenen oyun da beni çok rahatsız etmişti. Bir gece önce nasıl böyle bir karar alabilmişik anlayamıyordum. Beni bütün gece rahatsız eden, günümü gergin geçiren şey de aslında buydu: Ona ikimizden birini seçtirmek.

Ortaya düşürdüğüm kayayı hiç birimiz kaldırmadık. Sevim arabasına binip giderken, Kürşat arabadan paltosunu aldı sadece, yani çantasını bıraktı ve metruk binalara doğru yürüyüşe çıkacağını söyledi.

İkisi de beni bırakıp gitmişti. İçimde bir yanardağ vardı sanki. Sevim'in eve varmasını bir süre bekledim ve telefon ettim. Oynadığımız oyunun ne kadar çirkin olduğunu birden algılayıp durdurmaya çalıştığımı söyledim. "Ona seçim yerine sonuç bildirmemiz gerekirdi," dedim. Sonuçta, Kürşat'ın onda kalmasının daha iyi olacağını söyledim, o da bana, bende kalmasını istediğini söyledi. Sesi ağlamaklıydı, çok kırgın olduğu belliydi. "Sonra konuşalım," dedi ve telefonu kapattık. İçimdeki patlamalar bitmemişti. Tekrar telefon açmayı istiyor ama o kırık sesi duymaya cesaret edemiyordum. Sonunda, gösterdiğim o büyük tepki için özür dilemek için telefon açtım. Bu kez daha akıllıca konuştuk. Çok yorgun olduğunu ve duygularını kontrol edemediğini söyledi. Ben özür diledim, o kırıldığını anlattı. Sanırım birbirimizi anlamıştık. Akşam yemeği için onun evinde olmaya karar verdik. Telefonu kapattık. (Sonraki gelişmelerde Sevimle Kürşat'ın o sırada dürüst davranmadıklarını öğrenecektim. Ben kendimi ani tepki göstermekle suçlar ve kötü hissederken, kimse bana beldeden köye çıkış yolunda arabada konuşulanları anlatmamıştı. Sevim, Kürşat ve benim oluşturduğum üçgen ilişkide bilmediğim diyaloglar olmuş, bana yansımayan hisler konuşulmuş. Herkes duygularını dürüstçe bir diğerine açmayınca çarşafa dolanmaya başlamışız da, ben fark edememişim. Ben anılarımı o zamanki biliş sıralamamda anlatıyorum. Dolayısıyla siz de olanları, bana yansıma zamanında öğreneceksiniz. Bu araya not düşme sebebim, zamanında duyguların dürüstçe dile getirilmemesi ne büyük düş kırıklıkları yaratabiliyor onu işaret etmek için.)

Biraz sonra Kürşat yürüyüşten döndü. Hayallerini anlatmaya başladı. Bodrum'un ne kadar gözünden yittiğini ve bu vadinin gönlüne nasıl yerleştiğini dile getirdi. Metruk binaların üzerinde bulunduğu araziye kiralamak istiyor ve bir okul yaşamı kurmak istiyordu: *Tiyatro okulu*. Mal sahibiyile konuşmalıydık. Eğer olumlu cevap alırsa projeyi detaylandırabilir, finans için kolları sıvayabilirdi. Hayatında istemediği hiçbir iş yapmadığını söyledi. Para kazanmak adına ödün vermemişti hiç. Hayatını anlatmaya başladığını fark edince çok şaşırıldı. Doğrusu ben de şaşırardım. Kapalı kutu kendini açmaya başlamıştı durup dururken. Üstelik oldukça da sıra dışı seçimleri olan bir insan olduğunu fark ediyordum dinledikçe.

Akşam yemeği için Sevim'in evine gittik. Yemek öncesi Sevim, son birkaç saat öncesinde yaşananların, sınırlarının yorgunluğu sonucu olduğunu söyleyerek Kürşat'tan özür diledi. Her şey tatlıya bağlanmış gibiydi. Neşeli bir yemek yedik.

Yemektten sonra Yıldız olur da bu köye yerleşirse, köye neler yaşatacağına dair esprilerle eğlendik. Telefon çaldı ve arayan Kürşat'ın İstanbul'daki sevgilisiydi. Bodrum'u aramış, onun tekrar bu köye geri döndüğünü öğrenmiş ve bir anlamda hesap soruyordu, neden bu geliş-gidişlerden haberi olmuyor diye... Kürşat ona hiç de açıklayıcı bilgiler vermedi. Birkaç gün içinde İstanbul'a döneceğini o zaman konuşabileceklerini söyleyip kapattı. Bu arada Sevim'le ben güya bu konuşmayı dinlemiyor, kendi aramızda derin bir konuyu etraflıca konuşuyorduk. Sonra ben bir gece öncenin uykusuzluğunun da bastırmasıyla izin isteyip evime döndüm. İçim huzura kavuşmuştu. Kürşat kendisini yakından tanımak isteyen Sevim'in evinde kalıyordu, Sevim artık bol bol onu tanımaya fırsat bulurdu. Bu konuda her şey, yerli yerine oturmuş gibi duruyordu.

Sonraki iki gün Kürşat'la metruk binalara yürüyüp, okul fikrini tartıştık. Önce mal sahibine ulaşamadık, sonra onun çocuklarıyla konuyu görüşmesini bekledik. Sonunda da olumsuz cevap aldık. Mal sahibi o metruk binaları uzun süreli bir kontrat karşılığı kiralamayacağını bildirdi. Kürşat'ın projesi suya düşmüştü. Bu gelişmeler olurken her gün

benim evime yürüyerek gelmiş, sebze bahçesindeki çalışmalarında bana yardımcı olmuştu. Onu, anlattıklarıyla yavaş yavaş tanımaya başlamıştım.

Sevim'in verdiği kurs sonlanmıştı. Öğrencilerine evinin bahçesinde bir piknik parti verecekti. Kürşat da bu partiye katılacağı için seviniyordu. Çocukların pek çoğunu drama kursundan tanıyordu zaten. Parti için ben de patates salatası yapacaktım. Öğlen saatlerinde başlayacak partiye yetişebilmek için, pazarın kurulduğu o gün erkenden pazara gitmek için kalkıp hazırlanıyordum. Telefonum çaldı; Kürşat, ben evden çıkmadan önce gelip fotoğraf makinemi alıp alamayacağını soruyordu. Metruk binaların fotoğrafını çekmek istiyormuş. Onu beklemeye başladım. Ne yazık ki sürücü belgesi olmadığı için arabayla değil de, yürüyerek geliyordu. Bu konu da, onun ilginç yönlerinden biriydi. "Hiçbir konuda ehliyetim olsun istemiyorum," diyordu. Sonunda geldi ve makineyi alıp gitti. Ben de arabama binip, pazara inmek üzere beldeye doğru yola çıktım. Manzaralı yoldan inecektim. Henüz evden ayrılalı 500 metre olmuştu ki girdiğim bir çukurdan çıkamadım. Arabam çolak olmuşçasına sol tarafa meyil etmişti. Hareket edemiyordu. Kapıyı açıp indim. Sol ön lastiğim içeri göçmüştü. Toprak yol zaten dardı. Arabam da tam ortasında bozulmuştu. Sağa sola çekebilmem imkânsızdı. Bu durumda yolu kapatmış, geçişe engel pozisyondaydım. Yola devam edemeyeceğim açıktı da bari kenara çekmeyi becerseydim, geçişler mümkün olsaydı diye düşünürken, acaba yardım istemek için Alternatif tatil köyüne yürüsem mi diye içimden geçirirken, tam karşıdan gelen bir motosiklet gördüm. Üzerinde iki kişi vardı. Yaklaşınca gördüm ki Alastair ve Tim.

Motordan indiler. Alastair eğilip arabanın altına baktı. 'Rot kolunu kırmışsın, parça yenilenmeden araba yerinden oynamaz' dedi. Yine de iki güçlü erkek, lastiği dikleştirmeye çalışıp arabayı kenara çekmeyi becerdiler.

Alastair, "Sen, ben ve bu araba hiç sorunsuz bir zamanda karşılaşamayacak mıyız acaba?" diye sordu. Ben, bu tesadüflerin gerçekten de ilginç olduğunu söylerken, Tim, "Hayatta tesadüfler yoktur," dedi. Demek ki ben, arabamla yaşadığım her ilginç sorunda bilinçaltımdan Alastair'i mi çağırıyordum!

Bu yaşadığım da çok ilginç bir sorunmuş. Ertesi gün Lada servisten gelen genç arkadaş, rot kolunu sadece eğitimlerde gördüğünü, bunca yıl hiç kimsenin rot kolu kırılmasıyla servise müracaat etmediğini söyledi. Bana da böylesi yakışırdı zaten, önce direksiyonumu sonra vites kolumu kırmıştım, şimdi rot kolu çok muydu?

Yürüyerek eve döndüm. "Demek ki bu gün Pazara inmemem gerekiyormuş," diyerek, evde kalmaya karar verdim. Biraz sonra Kürşat fotoğrafları çekmiş olarak geri döndü. Beni evde bulunca şaşırды. Başıma gelen kazayı anlattım. Sonra sohbeta başladık. Daha doğrusu o, heyecanla ve hiç susmadan kendini anlatmaya başladı. Bu arada bana Bodrum'dan hediye olarak getirdiği kitabı verdi. İletişim yayınlarından *Aşklar ve Çiftler* serisinin Nietzsche ile Cosima Wagner aşkını anlatan kitap. Sevim'e de bir kitap armağan etmiş, bu da benimmiş. İlk sayfasına "Gülengül'e ilk defa " diye yazmış. Tabi ki tahmin etmişsinizdir, 'bu neyin ilki' diye sormadım. Elinde bir papatya vardı son yaprağı kalmış. "Bunu Bodrum'dan buraya taşıdım senin için," dedi. Ben de "Fala bakmışsın binalarla mı ilgili?" diye çıldırtıcı bir soru sordum. "Hayır," dedi. "O zaman özeline girmeyeyim," diyerek konuyu kestim ve papatyayı kitabım içine koyduğumu böylece ona ölümsüzlük kazandırdığımı söyledim. Çünkü konuşmalarında giderek bana mesajlar vermeye çalıştığını algılamaya başlamıştım (nihayet!).

Ona günlerdir kayıtsız kalmama neden olan birkaç önemli durum olduğunu irdeledim sonraki günlerde: İlki Sevim'in ona olan ilgisini fark etmemle; ikincisi; İstanbul'da bir sevgilisi olmasıyla; üçüncüsüyse tarihçemle ilgiliydi. Bana olan aşkını açık seçik söylemedikçe hiçbir erkeğe ilgi duymama konusunda kararlıydım artık. Bir kez daha, tek taraflı - karşılıksız aşk yaşamamanın acısını tatmak istemiyordum. Bu konuda, bir hayatta bir deneyim yeterdi.

Konuşmaların gidiş hattını anlamıştım, konuyu biraz dağıtmak adına patates salatası yapmam gerektiğini bahane ederek mutfığa geçtim. O da yardıma geldi tabii. Bölük pörçük devamlı kendine ait bir şeyler anlatıyor hiç susmuyordu. "Bu kadar çok konuşmamın nedeni belki de son günüm diyedir," dedi. Gideceğini bilmiyordum, şaşırımdı. O da şaşırıdı. Acaba neden bana söylememişti? Bu soruyu kendisine sorup duruyordu. "Gitmek istemiyorum herhalde ama İstanbul'da beni mutsuz eden tüm ilişkilerimi bitirmem gerek, onun için gitmem lazım," diyordu. Sonra, benden küçük bir kâğıt ve kalem istedi. Evim için bir şeyler yazmak istiyormuş. Yazdı da: *Vadinin ve ormanın en güzeline* diye başlayan yazı, *aşk ettin* diye bitiyordu. Hâlâ 'ı' harfini kullanamamış ben de ona cesaret vermemiştım. Artık vakti çok azdı ve her şeyi anlatmak istiyordu. Sonunda; İstanbul'daki sevgilisiyle yürümeyen ilişkisini ve onu bitirmek için mutlaka geri gitmesi gerektiğini, o ilişkiyi bitirmeden de burada konuşmakta kendini özgür hissetmediğini anlattı. Ben, kendisiyle dertleşilen bir dost rolü oynamaya devam ediyordum. En sonunda da bana, "Her şeyi halledebilmem için senin güzel enerjilerine ihtiyacım var," deyince, "O enerjiler burada duruyor, artık hiçbir yere götürmüyorum, istediğin gibi kullan," dedim.

Patates salatasını alıp, Sevim'in piknik partisine gittik. Girer girmez Sevim'in bayağı dağınık olduğunu gördüm. Meğer İstanbul'dan ortak bir dostumuzla telefon konuşması yapmış ve ağlamış. "*Bir adama âşık oldum o da gidip GüleNGül'e âşık oldu,*" demiş. Çok acı çekiyormuş, ama ben bu konuda gerekeni yapıyor olmanın iç huzuruyla bunları fark etmiyor, onun bu dağınık halini öğrencilerinden ayrılmanın verdiği duygusallık olarak yorumluyordum. Parti oldukça eğlenceli geçti benim için. Çocuklarla çok çeşitli oyunlar oynadık, onlarla beraber tekrar çocuklaştık.

Akşam Sevim, Kürşat'ı İstanbul otobüsüne bırakıp benim evime geldi ve kocaman yaralı yüreğini tümüyle açtı. Ağlıyor ve acı çekiyordu. Ne Kürşat'ın ne de benim bu aşkı sahiplenmediğimizden şikâyetçiydi. Kürşat'a buraya döndüğü ilk gün, Bodrum otobüsünden aldıktan hemen sonra, köye tırmanırken arabada, bana yazdığı notu okuduğunu ve eğer isterse, doğduğu yer olarak tanımladığı benim vadimde yani benim evimde kalabileceğini söylediğini, ama onun, buna cevap vermeyerek daha başından aşkına sahip çıkmaya cesaret edemediğini düşünüyordu. Bense yine ona göre, bana yazılan nota kayıtsız kalmaya ısrarla devam ederek, bu aşkı görmezden gelmişim. O not meğerse bir 'ilan-ı aşk'mış.

O gece daha bilmediğim çok şeyi anlattı. Ben onlar baş başa kalıyorlar diye içim rahat günlerimi geçirirken, Kürşat gönlü bende olduğu için, Sevim'in kendi üzerindeki ilgisini kırabilmeye çaba gösteriyor, ters ve kırıcı davranışlarda bulunuyormuş. Sevim onunla zaman geçirmeye çalıştıkça o kopup kopup bana geliyormuş. Bir gün zorla indirdiği beldede de ona kötü davranmış ve bir an önce köye çıkmak için can atmış. Artık bu olay üzerine Sevim ona sinirlenip, kendi evinin pansiyon olmadığını, ona, neden benim evimde kalma cesareti gösteremediğini sormuş.

Bunları duymak beni çok şaşırtmıştı. Ben neler hayal ederken, meğer neler yaşanmış onların arasında.

Sevim'in hâli benim aklımı başıma getirtmişti. Kendimi çok kötü hissediyordum. Oldukça kötü bir durumdaydım. Eğer Sevim haklıysa ve bu adam bana gerçekten âşıkça, arkadaşımın acısına rağmen bu aşkı nasıl yaşadım? Hem sonra ben bu adama âşık mıydım? Sevim bir yandan, "Adam sana âşık işte, pek çok şeyiniz de uyuyor, artık sahiplen bu durumu!" diyordu. Gece 02:30 a kadar konuştuk bu konuyu. Sonra o evine gitti ve ben berbat bir halde kalakaldım. Arkadaşım acı çekiyordu. Kürşat sorunlarını halledebilmek için benden destek bekliyordu ve ben kendimi günlerdir kapattığım bir aşk kucacağında, 'ne yapacağım?' sorusuyla baş başa kalmış çaresizlik yaşıyordum.

Bu durumum çok sürmedi, önce Kürşat'ın İstanbul'dan her gün etmeye başladığı telefonlar, sonra (iki gün sonra) Sevim'in beni arayarak toparlandığını bildirmesi, beni de yaşanacakları yaşamaya doğru itti.

O günlerin en güzel haberi Amerika'dan gelmişti. Oğlum ardı ardına gelen mektuplarla okullara kabul edildiğinin haberlerini alıyordu. Bu haberlerin geldiği günlerde babasıyla yaşadığı bir gerginliği de benimle telefonda paylaşması ve benim ona destek olabilmem ilişkimizin keyifli yönünün yeniden yaşanmasıydı.

Yine o günlerde yaşadıklarımı İstanbul'daki arkadaşlarımla e-posta yoluyla paylaşıyordum. Emine, Reyhan ve Oya, o karmaşık günlerimde bana yazdıkları cevaplarla beni destekliyorlar, ilginç sorularla beni, kendimle yüzleşmeye davet ediyorlardı. Kendimden, duygularımdan bu kadar uzak yaşayabilmem onları adeta çileden çıkartıyordu. *Bu yazdıkların içinde Gülengül nerede? Neler hissettiğini hiçbirimiz anlayamadık*, diye yazıyorlardı. Ben neredeydim? Nasıl kendimi bu kadar kapatabilmiştim? Oysa daha bir buçuk yıl önce yaşadığım aşk bana kalbimi sonuna kadar açmayı öğretmemiş miydi? Bütün hislerimin gayet güzel bilincine varabiliyor ve bunları sevgilime yazdığım mektuplarda dile getirmiyor muydum? O aşkın bitişiyle beraber kalbim yeniden kapanmıştı demek ki, hem de üzerine kilitler vurulmuş olarak.

Kürşat geri döndüğü İstanbul'dan her gün arıyordu. Buradayken yaşayamadıklarımızı uzaktan uzağa yaşamaya başlamıştık. Arkadaşlarıma yazdığım mektuplarda bu telefonların, beni heyecanlandırıldığını, sevilmenin verdiği keyfi yaşattığını ve beraberinde de *Küçük prens* kitabındaki **başak tarlaları** meselesine giderek kapıldığımdan bahsediyordum. *Bu adam beni evcilleştirebilir* diyor, *artık onun sesini bekler oldum. İşte bahsettiğim evcilleşme de bu. Yani sıradan bir Kürşat-Gülengül dostluğunun, özel bir ilişkiye dönüşmesi. Bağlar kurulmaya başlanması. O arayacak diye heyecan duymalar. Ya da gördüğün herhangi bir şey de onu hatırlamalar... Dedim ya başak tarlaları meselesi*, diye yazıyordum.

Evcilleşmekten korkuyor muydum, yoksa bunu istiyor muydum? Bu içimde hep bir ikilem olarak kalmıştır. Bu aşkın yaşanış biçimine bugünümünden dönüp baktığımda, evcilleşmeyi kabullendiğim gibi, üstüne üstlük ille de beraber yaşamaya çalıştığımı görüyorum. Uzak ilişki olarak götürmeye çalışan Kürşat'ı sıkıştıran, birlikte olmak için çabalayan, bana gelmediği için sürekli şikâyetçi durumda yaşayan hep ben olmuşum.

İstanbul'da kaldığı on beş gün süresince sadece telefonda konuşmuyor, acele posta servisiyle birbirimize mektuplar gönderiyorduk. Aşk dolu mektuplar. Sonra atlayıp geldiği ve on beş güzel günün yaşandığı benim evim ve vademde artık aradığım ilişkiyi bulduğumu düşünmeye başlamıştım. Sonunda bana, vadiye ve buradaki yaşam tarzına uygun bir adam çıkıp gelmişti işte. Günlüğüme şöyle notlar düşmüşüm:

19 Nisan'dan 3 Mayıs'a süren birlikte yaşamımız, benim birlikte yaşam konusundaki pek çok kalıp düşüncemi yıkmayı başardı. 24 saati paylaşmamıza rağmen, on beş günün nasıl geçtiğine dair şaşkınlık içindeyim. Demek ki her şey ilişkilerin kalitesine bağlıymış.

Ritimlerimizin uyumları, ruhlarımızın bütünleşmesi, duyarlıklarımızın örtüşmesi kaliteyi getirdi. O zaman da on beş gün değil, on beş yıl böyle yaşanır diye düşünüyor insan.

Aşkın başında duyulan o muhteşem enerjiyi devamlı kalabilmek, günlük yaşam mücadelelerinden etkilenmemeyi başarabilmek. Ayakta kalabilmek olarak değil de, evrenin zaten bol olan her şeyi bize vermek için hazır olduğunu görebilmek. Gereksiz fazlalıklardan kurtulabilmek. İşte bunları başarabilirsek ve kendimizi ifade edebileceğimiz, yaratıcılığımızı ortaya koyabileceğimiz uğraşlar bulabilirsek, birlikteliğimiz doyumsuz bir şekilde olur.

Ama o, bu masal zamanın sonunda maddi durumları bahane ederek Bodrum'a geçti ve bir daha da geliş gidişleri hep çok sınırlı ve zorlanarak oldu. Onu çok özlediğim için, atlayıp gittiğimde de gördüğüm davranış ve dile getirdiği duyguları, benim yaşadıklarımın çok çok farklıydı. Biz aşklarımızı sanki karşılıklı yaşamıyorduk. Bu, hayatımda yaşadığım en büyük hayal kırıklığıdır. Ben onu deli gibi sevdiğimi hissederken, o beni, onu yeterince sevmediğim konusunda suçluyordu. Ben mi sevgimi ona ulaştıramıyordum, o mu kapılarından içeri almayı beceremiyordu? Beraberken olmadığını söylüyordu. Uzaktan telefonlarda aşkı yaşamaya çalışıyor, bense onun zamanı belirsiz ve içeriksiz telefonlarını beklemekten nefret ediyordum. Cep telefonu kullanmayı reddediyordu. Yaşadığı yerin telefonu bozduktu. Telefon kulübelerinden telefon etmeyi seviyordu. Tabi hep kendi istediği zaman ve bu zamanlama da nedense benim ihtiyaçlarımla örtüşmüyordu hiç. Ona ihtiyaçlarımı dile getiren mektuplar yazıyordum. Telefon ortamından, yazışmaya doğru çekmeye çalışıyordum iletişimimizi. Ama olmuyordu bir türlü. Sanki aşkın farklı fazlarını yaşıyorduk ve aşkı yaşayış tarzlarımız da birbirine hiç benzemiyordu. Ben onu kendi zamanlamama ve tarzıma çekmeye uğraştıkça o kaçıyordu.

Belki de yanlış zamanda karşılaşmıştık, ikimizin de hayatı, alınması gereken yeni kararların arifesindeydi. Hayatlarımızı yeni rotalarına koyamadan karşılaşmaktı bizi böylesine debelendiren.

Oysa ben karar arifesinde olmamızı şans olarak yorumlamıştım, ilişkimizin başında. Bu şansını birbirimiz için kullanabilirdik bana göre. Ama o, beraberliğimizde kendisini var edememişti. Hayatta kalabilmesi için yapabileceklerini benimle birlikte başlayacağı bir hayat içinde görememişti. O nedenle Bodrum'u denemeye çalışıyordu. Bense iyice kördüm herhalde, o kaçtıkça kovalayabileceğimi düşünüyordum. Oysa o benim istediklerim için hazır değildi ya da zaten istediklerimi veremezdi. Yazdıkları çok açıktı:

Şu anda birlikte bir ortam yaratamayacağımız için, uzaklaştığımız bir ilişkiyi deniyoruz. Para pul durumlarını kurabilmek için fiziksel uzaklığa razı olduk. Sen 'her şeye takık sevgilim' bu duruma da takmış durumdasın.

(...) Ben en son ki on beş günlük Vadideki Yaşam, Huzur ve Aşk Kampı'nda anladım ki; başka bir durum oluşturana kadar, ayrı mekânlarda yaşamı paylaşacağız. Bunun başka bir çözümü olmadığı için, ayrı kalmamız beni senin kadar yormuyor. Ben de bu durumdan hoşnut değilim ama daha iyi bir çözüm bulana dek, bunu yaşayacağız.

(...)Aşkıma aşkı nasıl anlatırım? Başta bizim gibi insanların aşkını dağda, vadide bulması, ilişkinin doğal yapısını ortaya koyuyor; ideal, kaçınılmaz aşk. Üstelik bu kadın pisliğin, kalabalığın, sevgisizliğin arasından kaçıp, kendini korumaya çalışan, yaşam enerjileri, mekân anlayışı, dostluk bağları çok güçlü birisi. Kendine güveni o kadar çok ki, birçok insan şehrin rahatlığını mutluluklarına tercih edip yaşamlarını karartırken, o bir sürü zorluğu göze alıp, enerjilerine uygun bir vadiye yerleşmiş, çevresine uyum sağlamaya çalışıyor. Şehirdeki modern yaşantıyı, dağda ağaçların arasında yaşamaya tercih etmemiş. Senin gibi bir kadınla benim buluşmam, toprakla suyun buluşmasına benzer. İkisi yaşamı var eder.

Bütün bunları kurduktan sonra, aşk tamamken birlikte olunan zamanlar yetmiyorken ayrı kalmak zorunda olmak da herhalde ilişkimiz için bir sınav. Çünkü başka bir açıklaması yok. İnsanlar saçma sapan aşk ilişkileri içinde hayatlarını törpülerken, ideal bir aşkın ayrı kalmasının bir mantığı yok. Bu da ilişkimizin zor bir dönemi, üstelik birbirimizi tanımıyorken! Bu boş çeke imza atmak gibi, az tanıdığın ama çok güvendiğin birine kefil olmak gibi. Ben de aşkıma güvendiğim için kendimi güçlü hissediyorum.

Harika! O aşkına güvendiği için kendini güçlü hissediyor, durumumuzun başka bir çözümü olmadığına inanmış, dolayısıyla da ayrı kalmak onu benim kadar yormuyor. Benim kendine güvenimin çok olduğunu düşünüyor...yor...yor. Ya ben neden hiç birisine güvenmiyordum? Ne kendime ne aşkımızın gücünün bu ayrılığa dayanabileceğine, ne de ayrı kalmamızın gerekçelerine.

Kürşat yazdığı bir denemede bahsettiği gibi kendi izini kaybettirmeye çalışan sanatçılık anlayışını benimsemişti. Sanat camiasından iğrendiği, hayal kırıklığı yaşadığı, kendini doğaya atıp iyileşmeyi umduğu bir dönemdeydi. Bu anlamda ikimizin de kızgın ve kırgın olduğu, çareyi doğada aradığı benzer dönemde karşılaşmıştık. Acaba bu 'doğru' zaman sayılabilir miydi? Aslında ikimiz de yardıma muhtaçtık. Birbirimize yardım edebilmemiz mümkün değildi.

Ve benim vaktim giderek daralıyordu. Beklemeye tahammülüm kalmamıştı.

Çünkü kendimi bu aşk dışında da çaresiz, tükenmiş hissettiğim zamanları yaşıyordum. Emekliliğimi yaşamak için geri dönmüştüm ama kendime kurduğum düzenin emeklilikle ayakta kalamayacağını, yaşayamayacağını fark ediyordum. İstanbul'dan döndükten sonra yaşadığım altı aylık zaman diliminde evin, arabanın ve temel yaşam gereksinmelerimin emekli maaşıyla kotarılmasının olanaksız olduğunu görmüştüm. Web tasarımı işi de suya düşünce kara kara düşünmeye ve kendime bir çıkış yolu aramaya başlamıştım.

Emekli maaşımın formaliteleriyle ilgilensin diye işi havale ettiğim kişi beni oyalıyor, aylar geçip gidiyordu. Elimdeki hazır para bitmek üzereydi. Temmuz ayıyla beraber bankalardaki tüm varlığım bitecekti. O tarihten sonra faturalarımı nasıl ödeyecektim, önümü göremiyordum. Yanımda en azından bana manevi olarak destek olacak sevdiğime ihtiyacım

vardı. Ama sevdiğim kendisinin de içine düştüğü mali kriz nedeniyle benden kaçıyordu. Bodrum'da arkadaşıyla beraber iş yapmaya çalışıyor ama o konuda önemli bir gelişme kaydedemiyorlardı.

Bu durumu Reyhan'a yazdığım paylaşma mektuplarında şöyle anlatıyordum:

(...) benim de halen oturtamadığım bir yaşantım var ve bulunduğum noktada bir desteğe ihtiyaç duyuyorum. Hem manevi hem de maddi. Bunun için beklemeye de çok halim ve vaktim yok. Kürşat bu desteği verebilecek gibi durmuyor. Eğer benim hayatım normal akışında olsaydı ona daha fazla sabır gösterebilirdim. Şimdi ikimiz için de bir adım atma zamanı ve bu adımı beraber atamıyoruz.

Bir tarafım ne kadar da beni çekip çevirecek, hayatıma destek olacak birine ihtiyaç duyuyordum aslında. Ama bunu kendisinden beklediğim adamın, hiç de böyle bir becerisi olmaması bir ironi miydi acaba? Yoksa bilinçsizce kendime böyle birilerini çekip, 'bak gördün mü erkekler sana destek olamıyorlar, ne yapacaksan kendi kendine becermelisin' düşüncelerimi pekiştirmek için mi yaşıyordum bunları. Yardım almaktan bu kadar korkuyor olabilir miydim? Vermeyi bunca seven bir insanın almayı becerememesi ne kadar acı bir durum. Görünürde almak için çabalıyor, diller döküyor hatta yalvarıyordum ama adresin doğru olmadığını için için bilmenin kurnazlığını yaşıyordum galiba. İşte o zaman da elimden şöyle bir mektup çıkabiliyordu:

Hayatımda ilk kez bir erkeğimden yardım istedim ve yalvardım. Yardım verilmedi. Ben zaten vermezler diye istemiyordum ve bunu kanıtlamak için seni seçmişim herhalde.

Günlerimin akşamüstü bölümü, o sene ilk kez kendi kendime, temizlikteki yardımcıma sora sora yaptığım sebze bahçemle üç dönümlük bahçeme yayılmış meyve ve zeytin ağaçlarını sulamak, bakımlarını yapmak, çimenimi ve çiçeklerimi sulamakla geçiyordu. Ağaçların haftada bir, diğerlerininse her gün sulanmaya ihtiyacı vardı. Dolayısıyla her gün öğlenden sonra evde bulunmak zorunluluğuyla baş etmeye çalışıyordum. Beldedeki dostlarımın davetlerini kabul edip bir gün olsun kaçamak yapmak ya da dostlarımı davet etmek, yani sulama saatinde meşgul olmak, bana, gece karanlıkta sulamaları yapma bedelini getiriyordu. Bu zorunluluk halleri, üzerimde giderek baskı yaratıyordu.

Ayrıca bu parasız hallerimde bahçeyi yaşatabilmek için harcadığım tonlarca suyun ödemesini nasıl yapacaktım? Bu ödeme baskıları karşısında hiç istemediğim halde çalışma hayatına geri mi dönmeliydim. O zaman bunca yürünen yol boşuna mı kat edilmişti?

Sulamaları yaptıracak birini bulmak para işi idi. Çözümlerin en akıllıcısı da paraya dayanıyordu tabii: Bahçeye damlamalı sulama sistemi döşemek. Paramın bitmiş olması elimi kolumu bağlamıştı yer yönüyle. Ben inat ediyor çalışma hayatının makine dişlilerine kendimi sunmuyordum, ama bu yaşadığım baskı dolu hayat da benim istediğim miydi acaba?

Sebze bahçemin bana cömertçe verdiği sebzelerin keyfine varamıyordum. Lavantalarımın çilgın gibi çiçeklerini açtığı, bahçeyi çepeçevre döndüğü bu keyifli zamanın

tadını çıkaramıyordum. Bu işte bir yanlışlık vardı yine. Aslında şu evi yapmaya başladım başlayalı işler doğru düzgün, yolunda gitmiyordu. Oysa benden başka herkes nasıl da gıptayla bakıyordu hayatıma, yaptıklarına. İçimdeki fırtınalar dışımdan hissedilmiyor muydu, yoksa onların gözleri mi kör olmuştu? Belki de ben iyi bir masal anlatıcısıydım. Herkes anlattıklarına, gösterdiklerime inanıyordu.

Sebze bahçesi başlı başına zaman ve enerji istiyordu. Hepsini kırk metre kareydi ama on, on bir arık açmış her türlü sebzeyi dikmiştim. Kaplumbağa ve çekirge savaşları veriyordum. Sebze bahçesinde yakaladığım her kaplumbağayı biriktirip beldeye inerken arabama koyuyor, yolda bırakıyordum. Çünkü fark etmişim ki yakalayıp 500 metre uzaklara götürüp bıraktığım kaplumbağa ertesi gün yine bahçemde besleniyordu. Tadını alınca vazgeçmezmiş keratalar. Ben de onları toplayıp 5-6 kilometre öteye bırakıyordum. Çekirgeler için böyle bir çözüm üretmedim. Savaşı o kazanıyordu çaresiz. Bir de toprak altında çalışan danaburnu vardı ki onunla da mücadelemın başarısını anlatmam söz konusu değil. Kökten kesip atıyordu mübarek. Tarım ilaçlarına ilke olarak karşı olduğum için arazimin hiçbir yanında hiçbir bitkiye ilaç uygulamıyordum. Domateslere hastalık geldiyse kabulleniyor, sezonda yüz kilo yerine elli kiloya razı oluyordum.

Sebze bahçemde mücadele verdiğim zararlı haşereler yetmezmiş gibi bir sabah erkenden uykumdan Kuzgun'un haykırılarıyla uyandım ki ne göreyim; o sene çimenlik alanımı büyümüş limon ağacının altına kadar yeni çimen ektirmiştim, yeni ve taze çimenler üç katırın iştahını kabartmış herhalde ki, yatak odamın penceresinden kafamı uzattığımda gördüğüm manzara otlayan dev kadar katırlardı. Henüz yerine tam oturmamış, sertleşmemiş taptaze alanda, ayaklarının ağırlıklarıyla kocaman delikler açmışlardı. Yedikleri çimenler de cabası. Hemen bağırıp onları korkutmaya ve kaçırmaya çalıştım. İrkildiler ve bahçenin alt bölümlerine doğru yayılmaya başladılar. Doğru verandaya ve oradan da bahçeye attım kendimi, ama hayvanlar gerçekten de çok iri idiler. Kovalamaya çalışırken bir çiftte yeyip, bir altmış uzanmak vardı yere. İşte tam o sıra nereden çıktığını anlayamadığım bir şekilde Şahin yardıma geldi. Onun yardımıyla hayvanları bahçeden çıkarıp kovalamayı becerdik. Rastlantı sonucu o sabah erken uyanmış ve yine rastlantı sonucu benim evimden yana bakıyormuş ki kocaman hayvanları görmüş ve tabi benim haykırımları da duymuş. Hiç düşünmeden araziden araziye atlayarak koşu koşu gelmiş yardımına. İşte yardım gelmesi gerekiyorsa böyle geliyor. Apansız, bir anda.

Bu tecrübeler bana bahçeyi ve bostanı çitle çevirmem gerekliliğini gündeme getirdi. Şahin zaten bana ağaçtan güzel bir kapı hazırlamaktaydı. Bu kapının gerekliliğine iyice inandık o sabah.

Oğlumun ABD'ye gidiş zamanı gelip çatmıştı. Onu uğurlamak üzere İstanbul'a gitmeliydim birkaç günlüğüne ama bahçeyi ve giderek ihtiyarlayan köpeğimi kime bırakacaktım? Sevgilim gelmeyi becerebilir miydi acaba?

Son anda da olsa gelebilmeyi becerdi. Vadiyi ilk kez bensiz yaşayacaktı. Yola çıkarken bana kolundaki saati çıkarıp verdi. Üzerimde ondan bir enerji taşımamı istiyordu.

İstanbul'dayım. Oğlum beş gün sonra ÖSSY sınavına girecek ve ertesi gün de Dallas'a uçacak. Oğlumla üçüncü ayrılığımıza hazırlanıyoruz. İlki boşanırken, onun babasıyla

yaşamayı seçmesi nedeniyle olmuştu. Tam yedi sene önce. O zaman içim çok sikkindi. Kendimi kurtarmayı hedeflediğim zamanlardı. Onu sadece hafta sonları görebilecektim. İkinci ayrılığımız benim güneye yerleşmeye geldiğim yıl, beraberce yaptığımız tatilin ardından Bodrum havaalanında yaşanmıştı. Artık onu düzenli olarak hafta sonları göremeyecektim. Bu şimdi yaşayacağımız ayrılığı, her nedense gerçek bir ayrılık olarak algılıyordum. Sanki benimle olan çocukluk bağlarını kesip kendi kanatlarıyla uçuşa geçiyordu. Artık ilişkimiz yeni bir model alacaktı. Uzaklara gidiyordu, çok uzaklara. Büyüme, kendi ayakları üzerinde durabilmeyi, varolabilmeyi öğrenmeye gidiyordu.

Güneydeki yaşantımın üç senesi boyunca yaz tatillerinin bir kısmını bana ayırmıştı. Onu zorlamamış ne kadar gelmek istiyorsa, o kadar gelmesine razı olmuştum. Sonra on beş ay yaşadığım İstanbul'da ilişkimiz yepyeni bir faza geçti, beraberliğimizden müthiş keyif aldık. Sonunda çocuğumla kurmayı hep hayal ettiğim ilişkinin kurulduğunu görmüştüm. Mutlulukların en büyüğünü yakalamıştım. Sonra, güneye geri dönüşümle şimdi arasında geçen dört buçuk ayda sadece bir kez görebilmiştim onu.

Şimdi o yeni sulara yelken açarken, kalbinde yaşattığı, gözlerinde şekil bulan kaygıları görüyor, yeni olan her şeye duyulması olağan korkularını taa içimde hissediyordum. Yaşamın ona yumuşak davranmasını diliyordum içimden, derslerinin kolay olması için dua ediyordum.

Ayrılık vakti geldiğinde, en yaman olarak yaşadığım ayrılık bu, diye hissettim. Gözlerimdeki yaşları durduramıyordum. Yaşadıklarım, bir annenin kopuşu hissetmesiydi herhalde. Bu kopuş fizikken göbek bağının kesilmesiyle oluyorsa da psikolojik olarak ne zaman gerçekleşeceği her ilişkiye göre değişken oluyordur sanırım. Bazen bu kopmanın annenin ölümüyle gerçekleştiğini görmüşümdür. Benim için şimdi, onun okumaya gidişiyse oluyordu.

Vadimden gelen haberler fazla iç açıcı değildi. İhtiyar küçük köpeğim çok hastalanmıştı. Allaktan Sevim'in müdahalesiyle kasaba veterinerine yetiştirilerek gerekli tedavi uygulanmıştı. Kuzgun ise benim kuru mamayla beslenmesi konusundaki ısrarım göz ardı edilerek, kuru mama yemiyor diye yemek pişirilmek suretiyle beslenmeye başlanmıştı. Telefonda duyduğum bu haber fena halde canımı sıkıyordu. Kışkırtıldığımı düşündüm.

İstanbul'da geçen günlerimde sık sık sevgilimi düşünüyordum. Kolumda taşıdığım saat nedeniyle mi bilmem, onu çok özlemiştim.

Yağmurlu bir haziran gününde Yıldız'la buluşmuştuk. Bir çay bahçesinde oturup sohbet ederken, Kürşat'la yaşadığımız uzaktan aşk oyununun bendeki rahatsızlıklarını paylaştım onunla. Onun ağzından dökülen cümle, "Sizin için neler hazırlandığını nereden bileceksin?" şeklindeydi. Bunu evrenin bir mesajı olarak aldım ve geçici bir süre de olsa içim huzura kavuştu. Evet, kendimizi en darda hissettiğimiz zamanlarda karşılaştığımız mucizevî çözümler olmuyor muydu? Biz de içinde bulunduğumuz bu umutsuz durumdan çıkabileceğimiz yeni kapılar bulabilecektik herhalde.

İstanbul'dan bu duygu ve inançlarla geri döndüm. Sevgilimse köpekleri ve bahçeyi bana devir teslim ettiği gibi kaçarcasına Bodrum'daki sığınağına döndü. Yine bekleme durumuna geçmiştim. Kendi yolumu açacak bir ışığı beklemek, sevgilimin yolunu açacak ışığı beklemek ve kavuşmamızı sağlayacak ışığı beklemek gibi çoklu bir bekleyiş içindeydim. Bu bekleyişi sabırla gerçekleştiremiyordum. Ne yaparsam yapayım, bu konuda ne bilirsem

bileyim uygulayamıyor, aksine; bekleyişin oluşturduğu kızgınlık dağlarının sabote ettiği kilitlemiş bir yaşama gömüyordum her geçen gün kendimi.

Kendimi getirdiğim bu noktada başarısız olduğumu görüyor, hayalimi, iyi düşünülmeden aceleyle atılmış temeller üzerine kurduğumu düşünüyor, kızıyordum. Beni bu düştüğüm durumdan kurtaracak bir kurtarıcıya ihtiyacım vardı ve bir türlü kurtarıcı olamayan sevgilime de, kızıyordum.

Böylesine büyük bir kızgınlık enerjisi içindeyken aceleyle kararlar alabiliyor insan. Ya da kendini çaresiz gördüğünden, saplanıp kaldığı, hep aynı noktaya takıldığı durumlarda alınan kararlar olabiliyor bunlar.

Sonunda ben de önemli bir karar aldım. Bakmaya gücümün yetmediği evimi, arazimi satmalı, hayatımı yeniden daha basit ve küçültülmüş boyutlarda kurmalıyım. Bu kararımı önce sevgilime açtım sonra, Reyhan'a.

Reyhan'a günlük olarak e-posta yoluyla yazdığım mektupta...

Ben, evi satmak fikrine gelmeye başladım. Bakamadığın şey senin de olamıyor zaten. Ben bu evin altında kalmak istemiyorum. Hayatımı daha küçültüp daha basitleştirmek istiyorum. Her gün üç saat bahçelerini suladığım arazi yerine, beşte biri kadar bir toprakla kiralık bir köy evi neyime yetmiyor anlamış değilim. Neyse hiçbir şey için geç sayılmaz. Bunu anlamak için altı ay boyunca bu yaşamı yaşamak gerekiyormuş, o da ancak şimdi olabildi.

... diyor, Kürşat'a bu konuyu nasıl açtığımı ve onun bu konuya nasıl yaklaştığını şöyle anlatıyordum:

Mektubumu aldıktan sonra okuduğunu ve ne demesi gerektiğini bilmediğini söyledi. Mektubumda, bu hacimdeki bir evi ve günlük bakımları götürmekte zorlandığımı, gücümün tükenmek üzere olduğunu, evi satmak fikrine geldiğimi yazmıştım. O da bana "İstanbul'dan dönerken sana gelmeyi planladım her şeyi o zaman konuşuruz," dedi. (Bu sabah İstanbul'a geçti. Önerdiği bir proje konusunda gelişmeler vardı. Görüşmeler yapmaya gitti.) Mektubumda dile getirdiğim ihtiyaçlarım, ondan beklentilerim, nasıl sevilme istediğim konularında hiçbir adım atmadı. Sonra konuşacağız demekten başka bir şey söylemiyor.

Geçenlerde Radikal gazetesinde bir yazı vardı. Yazar Nilgün Üstün başlıkta soruyordu: *Neden sonra?* ilk paragrafı buraya almak istiyorum:

Kadınlar bilir; bir şeyi yaşarken, bir şeyler sürekli ertelenir, daha çok da ilişkinin egemen olanı tarafından. İkincil olan, dolayısıyla ilişkinin sorgulayan, didikleleyen tarafı çoklukla sorar, ya da konuşmak ister. Aldığı yanıt nettir ve çok şey ifade eder: 'Sonra'. Geçişirme sözcüğü olarak rahatlıkla algılayabileceğimiz bu sözcüğü, gene de kadınlar, 'erkeklerimizin değişebileceğine olan umudumuzu canlı tutan' bir iyi niyetin ifadesi olarak geleceğe bırakırlar ve ilişkilerinde bir pencereyi açık tutarlar.

İşte bende de bu umut hâlâ vardı sanırım, pencerem hâlâ açıktı.

Ve sevgilim aynen dediği gibi İstanbul'a yaptığı iş gezisinin dönüş yolunu sahil yerine yayladan geçirerek bana uğradı. Her uğrayışı oldukça kısa oluyor ve doğru dürüst hiçbir şey konuşulamıyordu. Oysa bu kez durumun önemi nedeniyle olsa gerek, bir şeyler konuşulabildi. Mesela benim evi neden satmak istediğim konuşuldu. O da herkes gibi duygusal tarafından bakarak, satmamı, benim bu evden ayrılmamı istemiyordu ama bu düşünceye nasıl geldiğimi anlatınca, işin mantık tarafı öne çıkınca, fikrimi haklı buldu. Ona elimdeki tek değerim ev olduğunu ve bunu ya satıp paraya dönüştürebileceğimi, ya da kiraya verip bahçe katında yaşamaya başlayabileceğimi anlattıkça, tepkisiz ve olayın dışında kalarak dinlediğini fark ettim. Birden, yollarımızın ayrı ayrı gittiğini anladım. O, otuz altı yıldır yaptığı gibi sadece kendi yaşamının sorumluluğunu düşünüyor ve kendi dünyasında yaşıyordu. Anlattıklarımı, dertleşebildiğim bir dost gibi dinliyordu. Tabi ben de anlatırken ona, 'gel beraber bir işletmeye döndürelim bu evi' demedim. Sanırım anlattıklarına onun tepkilerini görmek ve nasıl yaklaşacağını duymak istiyordum. İstedğim sahiplenmeyi görmeyince, yoluma yalnız devam edeceğimi anladım. Üzüldüm, içimden parçalandım ve akşam yemekte bir konuşma arasında 'birlikte yaşanmayacağımızı anladığımı' söyledim. O buna takıldı ve neden böyle düşündüğümü bana anlattı. Ona güvenemeyeceğimi düşündüğümü tüm açıklığıyla anlattım. O zaman da yoluma yalnız başıma devam edeceğimi, onun, birlikte yaşamın sorumluluğunu alabileceğini zannetmediğimi dile getirdim. Seçiminin Bodrum olmasını ve de sadece kendi sorumluluğunu düşünerek yaşamak istemesine saygı duyduğumu, ancak benim ihtiyacımın, benimle beraber yaşayacak bir sevgili olduğunu anlattım. O da benim yanıma gelmek istediğini ama burada geçimi sağlayacak hiçbir iş düşünemediği için gelemediğini, bu sebeple de Bodrum'u denediğini anlattı. Yola yalnız devam etmek istemem benim bileceğim bir şeydi ama çok erken verilmiş sabırsızca bir karardı ona göre. Ben de zamanımın kalmadığını, kararlar alıp uygulamaya geçmem gerektiği için, ona bu kadar baskı yaptığımı söyledim. Evi satmak çok kolay olamayabilirdi ama belki turizm acenteleriyle anlaşılıp kiraya verebilirdik. Aşağıdaki çalışma odası yaşanacak bir standarda getirilip yukarı kat olduğu gibi kiralanabilirdi. Bu konuda bana yardımcı olup olmayacağını sordum. O da böyle bir durum olursa Bodrum'la konuşup oradan ayrılabilceğini söyledi.

Ertesi gün beraberce beldeye inip acenteleri aradık. Ev turizmiyle ilgilenen iki İngiliz acente de bu sene ofislerini kapatmışlar, rehberleriyle hizmet veriyorlarmış. Merkezleri olan İngiltere'ye faksla yazmak gerekiyormuş. Zaten bu sezon için şans yokmuş. Gelecek sezonun anlaşmaları bu senenin Haziran-Temmuz aylarında yapılmış. Böylelikle anladık ki, hemen yazarsam, onlar da ilgilenirse eğer, bu iş en erken seneye bir çözüm olabilirdi ancak.

Sonra da emlakçıya gittik, emlakçı beni tanıyorsa, evimi bilirdi. Adam, piyasanın çok durgun olduğunu iki senedir satışların çok düştüğünü söyledi. Benim evimin emsali de yokmuş. Özel yapım bir iş olduğu için fiyatı ancak ben belirleyebilirdim.

Evi emlakçıya vermeden önce, Duygu'yla Refik'e bütün bunları anlatmanın gerektiğini düşündük. Öncelik onların olmalıydı. Kendilerine bu kadar yakında duran bir evi tanıdıkları biri alsın isteyebilirlerdi. O nedenle emlakçıya evle ilgili resmi başvuruda bulunmayıp, eve geri döndük. Dönerken de fotoğraf filmi satın aldık.

Anlaşılabileceği gibi sevgilimi şimdiye kadar hiç seçmediği bir şey yapmaya davet etmiştim. Çok net olmasa da kabul etmiş gibi duruyordu. Ama hâlâ benim içime tam olarak

sinmiş değildi. Ona hâlâ güvenim yoktu. Hayatla baş edişinde cebbar, becerikli bir kişilik değildi bu adam. İstedğim hayat yoldaşlığını onun gibi biriyle kurabilir miydim?

Acaba sadece güvensizliğim ona karşı mıydı? Ya kendime güveniyor muydum bu konuda? Açıkçası onu pasif bulurken, dengeli bir birliktelik bizi bekliyor olabilir miydi?

İçim böyle sorularla doluyken, bir birlikteliğe davet çıkarmanın sahteliğini göremiyor muydum, yoksa görmek mi istemiyordum?

Aslında kendimi köşeye sıkışmış halde hissettiğim için, her türlü çıkış olabileceği gibi gelen duruma can havliyle saldırıyor, ya tutarsa diyordum herhalde.

Evimin fotoğraflarını çektim ve beldedeki tek fotoğraf baskısı yapan aynı zamanda gazete bayisi olan dükkânda bastırtım. Selma, beni önce İngiliz acentelerden birinin rehberiyle tanıştırdı. Rehberi evime getirip gezdirdim. Çok beğendi ve amaca uygun olduğunu söyledi. Ancak benim bütün planlarımı değiştiren, alt üst eden bir şey daha söyledi: Bahçe katındaki odada yaşayamayacağımı. Çünkü evi kiralayanlar mutlak yalnızlık isterlermiş. Böylece işin boyutu değişiyordu. Ben eğer burayı kiraya vereceksem, kendime başka bir ev bulmalıydım. Bu işin getirisi böyle bir şeyi karşılayabilecek miydi? Karşılarsa bile elimde geçecek para kalacak mıydı? Hesabı iyi yapmalıydım. Tabi ki rehber kadın bana hiç paradan söz etmedi. Acentenin Bodrum'da oturan yetkilisine fotoğrafları göndereceğini ve evi anlatacağını söyledi. Ümitli gibi görünüyordu. Bana da yetkili İngiliz kadının cep telefonunu verdi ki, kendim de konuşabileyim.

Ablamla eniştem adada bulunan evlerini o yaz böylesi bir turizme açmışlardı. İnternet üzerinde bu işi yapan bir adamla anlaşmışlardı. Evlerinin fotoğraflarıyla tanıtım yazılarının bulunduğu bir sayfa, ilgili site içinde yer almış, yaz boyu bazı haftalar için müşteri çıkmıştı. Kazanılan para hiç de fena sayılmazdı. Onları izlemiştim ve aynı web sitesine ben de müracaat etmeyi planlıyordum. Site sahibine hemen bir e-posta göndererek evimden bahsettim, ilgilenip ilgilenmeyeceğini sordum. O da bana böyle bir evin ilginç olabileceğini, sanatçıların ilgilenebileceğini yazdı. *Ressamlar, yazarlar gelebilir hem de uzun süreli kalabilir, yeter ki doğru müşteri profiline ulaşabilelim* dedi. Evimin civarından geçeceği bir geziye çıkacağını, o zaman gelip dijital fotoğraflar çekeceğini sonra da sayfamı hazırlayacağını söyledi. Ama kesin bir seyahat tarihi bildiremiyordu. Bu yaz olacaktı da ne zaman? Adam nereden bilecekti benim bankadaki son paramla telefon faturamı ödediğimi ve bundan sonraki fatura ve kredi kart ödemelerimi nasıl yapacağım paniğimde olduğumu?

Diğer İngiliz acenteye de e-posta yollayarak evimin, onların ilgi alanlarına girip girmeyeceğini sordum. Acente ortaklarından biri verdiği cevapta, yakında yapacağı bir Türkiye gezisinde bana da uğramayı planladığını yazdı.

Böylece yakın gelecekte hiçbiri umut vermemişti. Bu işlerin de her işte olduğu gibi yaşanması gereken bir süreci vardı, ama o süreci beklemeye benim tahammülüm var mıydı görecektik.

Ben bir yandan da çektiğim ev fotoğraflarından beğendiğim beş tanesiyle bilgisayarda satılık ev duyurusu hazırlıyordum. Bu duyuruyu renkli yazıcıda çok sayıda basacak ve beldedeki emlakçıdan başka, Sibel'le Cenap'ın otellerine, gazete bayisine verecek ve İstanbul'da ilgilenecek bazı dostlarıma duyuru panolarına assınlar diye gönderecektim.

Çektığım fotoğrafları tarayıcıda taratarak bilgisayar ortamına da almıştım ya nasılsa, her ne kadar dijital fotoğraf gibi net olmasa da, yine de iş göreceğini umarak, web sitesi sahibine evin detaylarını da anlatan yazı eşliğinde göndermek üzere hazırladım.

Bu hazırlıkları tamamlıyordum ama henüz eyleme geçmiyordum. Bütün derdim öncelikle Duygu'yla konuşmaktı. Evim için aldığım bu karar, ortak hayalimiz olan bu projenin de bir anlamda sonunu hazırlıyordu. Son sözcüğünü, artık bundan böyle düşünülen şekilde yürümeyeceği anlamında kullanıyorum. Gerçi yaşanan onca gerginlik, hayali çoktan değiştirmişti ya, o da başka.

Etik olarak haberi ilk benden duysunlar istiyordum. Satış kararımı, mektuplarımda Reyhan'a anlatmıştım yalnızca. O da benim özen gösterdiğim doğrultuda, bu haberi kimselerle paylaşmamıştı.

Komşularımın gelmesini bekliyordum. Temmuz'un yirmisinde sinde burada olacaklarını söylemişlerdi. Konuşmayı yüz yüze yapmayı seçmiştim. Telefonda yapmayı haksızlık olarak görmüştüm. Oysa ne kadar da hızlı bir şekilde duyuruda bulunmaya ihtiyacım vardı. Maddi ve manevi olarak duvarın önüne gelmişim. Hatta duvarın dokusunu burnumun ucunda hissetmeye bile başlamıştım. Ama bir kez ilkeli yaşamaya alışmışım, açlıktan ölsem de onların gelmesini beklerdim, konuşup, bu kararı alma nedenlerimi açıklamak için.

Tam da o bekleme günlerimde, Fas'a bir gezi yapmakta olan Sevim telefonla aradı beni. Taa oralardan içine mi doğmuştu ne, benim başımın çok sıkıştığı? Laflarken ona, sonunda önemli bir karar aldığımı, çıkış yolu için bir seçim yaptığımı söyleyiverdim. Kararımın ne olduğu konusunda beni sıkıştırınca dayanamayıp, evimi satmak istediğimi anlattım. Onun binlerce kilometre öteden bunu duyması benim buradaki haberi özenle saklayışıma engel değilmiş gibi hissettim herhalde. Doğrusu aklıma da 'aman kimse duymasın şimdilik' tembihini yapmak gelmedi. Oysa gelmeliymiş. Benden sonraki telefonu Duygu'ya açmış çünkü ve doğal olarak aldığı bu haberi ona söyleyivermiş.

Duygu'lar ne yazık ki, 20 Temmuz'da da gelemeyeceklerini söyleyince ben de çözümü telefonda konuşmakta buldum. Geliş tarihleri belirsizleşmişti. Beklememde bir anlam kalmamıştı artık. Ettiğim telefonda, konuyu zaten bildiğini öğrendim. Kızgınlık duygumun miktarını anlatmak zor. Kendi boş boğazlığıma mı, yoksa Sevim'in duyarsızlığına mı daha çok kızmalıydım bilmiyorum. Ya da belki tembih etmediğim için kızmalıydım kendime. Oysa şimdi bu satırları yazarken 'sakınan göze çöp batır' sözünün gerçekleştiğini görüyor ve niye o zaman olan biteni bu tevekkülle alamadığıma şaşırıyorum. Düşüğüm çaresiz durum hem gözümü, hem kalbimi kör etmişti sanırım.

Duygu'lar durumu benden dinlediklerinde 'hakkımızda hayırlı olmasını' dilediler yalnızca. Evin satışı konusunda ilgilenecek dostları olabileceğinden filan hiç bahsetmediler.

O günlerde içimdeki fırtınaların dışarı çıkartılması, yanardağların patlaması biraz da yazmak yoluyla olmaya başlamıştı. Tuttuğum günceler ya da günlük mektuplaşmalar dışında,

İstanbul'da ki son zamanlarımda yazmaya başladığım, göç ettiğim beldeyi anlatan yazıma devam etmeye karar vermiştim.

Aslında bu karar için beni destekleyenler Sevim'le Kürşat olmuştu. Onların iteklemesiyle üç, beş sayfalık yazıya devam etmeye başladım. Ama yazı artık aynı enerjide gitmiyordu. İstanbul'da yazdıklarım beldedeki yaşamın basit güzelliğini anlatıyordu. Oysa ben şimdilerde basit güzelliği karışık haline getirmeyi becermiş ve içinde nefessiz kalmış bir kadın psikolojisindeydim. Dolayısıyla, yazacaklarım, o anda yaşadıklarımın, yani bulunduğum noktadan başlayacaktı. Bu noktaya nasıl ve ne şekilde geldiğimi yazacak, yaptığım seçimleri tek tek gözden geçirecektim. Yazmaya başladım. Kendimi ifade edebilmek bana iyi geliyordu.

Bir gün bir telefon çaldı. Alternatif tatil köyünün Türk ortağı, köyümüzün bir sorunu için aramıştı. Konuşurken, birdenbire, iki gün sonra tatil köyünde başlayacak atölye çalışmasından bahsetti. Katılımcı sayısının az olduğundan dert yandı. Bana, neden benim de çalışmaya katılmadığımı soruverdi aniden. Şaşırmıştım. Çalışmanın adı: *Yaratıcı yazındı*. Evet ben yazmaya başlamıştım ama daha Türkçe yazma konusunda uğraşırken, İngilizce bir çalışmaya katılmak olası mıydı? Telefonda beni yüreklendirdi. "Gel, yaparsın," dedi. "Mersin'den bir Türk kadın da katılacak, çekinme gel muhakkak," dedi.

Nasıl yaptım bilmiyorum? Evrenin bana göz kırpmasına karşılık verdim ve çalışmaya gittim. Böyle de cesaretli olmama inanamıyorum bazen. İngilizce iki kelimeyi bir araya getirmekte zorlanırken, yazı yazmaya, üstelik kendimi ifade edeceğim, duygu ve düşüncelerimi dile getireceğim yazıları yazmaya gittim.

Tatil köyünde yatılı kalmayacak, evimden gidip gelecektim. Sabah erken gittiğimde, grup kahvaltı yapıyordu. Bir erkek gerisi kadın, altı kişi idiler. Atölye çalışmasını yaptıracak olan kadın yazar son derece anaç bir halde, gözlerinde sevgiyle bana bakıyordu. Herkesle tanıştım. Bu arada Türk katılımcının Mersin'den değil, İzmir'den geldiğini öğrendim. O da samimiyetini bana gösterdi. Kahvaltı sonunda Kadın yazar Barbara'nın yanına oturup, İngilizce'min böyle bir çalışma için yeterli olmadığını anlattım. Onun bu konudaki yaklaşımı neydi öğrenmek istedim. Gözlerime sevgiyle baktı ve bana, neden bir başlayıp neler yaşayacağımızı görmeyi beklemediğimi sordu. Çok doğrudu. Yapamazsam eğer, bırakır çıkardım gruptan. Bunun için, baştan korkup kaçmanın bir âlemi yoktu.

Çalışma, köşkte yapılıyordu. Köşkü çepce çevre dönen minderlere oturduk hep beraber, yazarla beraber toplam sekiz kişiydik. Barbara spiritüel kitaplar yazmış, ölümcül hastalığını şifalandırma yöntemleri öğrenerek yenmiş, sevgi dolu biriydi. Tabi bunları daha sonra, çalışma sürecinde öğrenecektim. İlk olarak önünde duran yer sofrasının üzerine duru, parlak bir kristal, bir yasemin kokulu tütsü ve ada çayı bitkisi koydu. Adaçayını tutuşturarak köşkün içinde bir tur attı. Dumanı üzerimizden geçti. Bu duman eğer varsa ortamdaki negatifliği temizlemiş. Kristalse çalışmamızın saf, dürüst ve kalpten olmasını sembolize edecekmiş. Tütsü de tüm çalışma boyu yanacak ve bize güzel enerjiler verecekmiş.

Sonra pek çok atölye çalışmalarında olduğu gibi katılımcılar olarak bu çalışmaya geliş nedenimizi dillendirdik tek tek. Sadece ben ve tek erkek katılımcı, yazım teknikleri ve ipuçları öğrenmek için geldiğimizi söyledik. Barbara hepimizi dinledikten sonra, bu çalışmada hiçbir tekniğin öğretilmeyeceğini söyledi. "Kalbinizden yazdığınız her şey güzeldir, doğrudur. Yazmanın bir kalıba sokulması yanlış olur. Bu anlamda yazdığınız hiçbir

şeyi eleştiriye tabi tutmayacağım,” dedi. “Kalbinizin açılmasını, böylece de yaratıcılığınıza ulaşmanızı sağlayacak çalışmalar yapacağız,” dedi.

Herhalde bu konuda hayatımda duyabileceğim en güzel sözlerdi bunlar. Yeni yeni yazmaya başladığım bu kitap konusunda aklım iyice karışmış durumdaydı. Bir türlü anlatım tekniği konusunda karar veremiyor, oradan oraya atlıyor, detaylara inmekte zorlanıyordum. Bu çalışma bana tam zamanında gönderilmişti evren tarafından. Alabildiğim için şükürler olsun. Yoksa bu kitap bu satırları bulur muydu bulmaz mıydı bilmiyorum?

Barbara yaratıcı tarafımıza ulaşabilmemiz için aniden derinlere indirdi bizi. Çocukluğumuzdaki bir görüntünün bize anımsattıklarından, doğarken babamızı neden seçtiğimize, halledilmemiş yarım kalmış bir ilişkimize yazdığımız kızgınlık mektubundan, mutlu olduğumuz bir zamana, bilinç akışı yazmalara, bir yetişkin olarak doğduğumuz evi ziyaret edişlere kadar giden, pek çok çalışma yaptık. Yazma süreleri 20 dakika idi. Bunca duyguların kullanıldığı yazımlarda, İngilizce yazarken engellenmişlik hissi duyuyordum. Kesinlikle kendimi tam olarak ifade edemiyordum. Her yazı çalışmasından sonra herkes yazdığını yüksek sesle okuyarak diğerleriyle paylaşıyordu. İngiliz katılımcıların yazdıklarının tümünü anlamakta da zorlanıyordum ama yazının içindeki duyguyu hissedebiliyordum. Türk olan arkadaşım kolejdendi sonra da yurt dışında okumuş ve çalışmıştı. Pek çok ülke değiştirmiş, yabancı kültürleri deneyimlemişti. Dile getirdiğine göre o zaten duygularını Türkçeden ziyade İngilizcede daha iyi ifade edebiliyordu. Kısaca çalışmanın tek engelli katılımcısı bendim. Ama Barbara olsun, diğer arkadaşlar olsun herkes yazdıklarını -ki bu diğerlerinin yazdıklarıyla karşılaştırıldığında maalesef oldukça kısa ve kısır yazılar oluyordu- ilgiyle dinliyor beğenilerini sunuyorlardı. Ben her seferinde keşke içimden geçenleri yazabilseydim de o zaman siz beni dinleseydiniz diyordum. İlk günkü çalışmanın öğlen yemeği arasında Barbara, yaşadığım sıkıntıyı aşabilmem için, her gün yapılan çalışmalarını, akşam evime dönünce bir de Türkçe olarak yazmamı önerdi. Bu bana çifte kalp açma çalışması getirdi. Hem gündüz hem gece derinlerime kadar iner olmuştum.

Çalışma gerçekten de hepimizin kalplerini bir hız açtı, duygusallaştırdı. Zaman zaman salya sümük ağlar, birbirimize sarılır destek verir hale gelmiştik. Meğer geçmişlerimizde ne acılar biriktirmiş, ne sevgilere ulaşamamış ya da verememiştik. Her yazı parçasını Barbara da bizim gibi yazıyor ve sırası geldiğinde okuyarak bizlerle paylaşıyordu. Gerçekten de kimsenin eleştirilecek bir yönü yoktu. Herkes içinin derinliklerindeki içtenlikle, saf, temiz ve duru bir dille döküyordu. Hepsisi de çok güzeldiler.

Bu çalışma haftasının son gününde bütün katılımcıları ve Barbara'yı evime çaya davet ettim. Yürüyerek geldiler. Hepsisi de yöreyi çok sevmişlerdi. Böyle bir doğa parçası içinde kalbimizin derinliklerine ulaşmakta zorluk çekmemiştik. Burada yaşadığım için çok şanslıydım. O gece son yemeklerine ben de katıldım. Grup olarak yedik içtik, şarkılar söyledik, hayatımızın bu kısacık bölümünde birbirimize degebildiğimiz için Tanrı'ya şükrettik.

Bu atölye çalışması tam zamanında gelmişti bana. Her açıdan inanılmaz bir zamanlamayla çalışan bu düzene inanmamak, güvenmemek olası mı? Ama yine de o günlerde bunun tam olarak bilincinde olduğum söylenemez. Çalışma sonrası geri döndüğüm, düğüm olmuş hayatımda, beklediğim ev satış duyurularını yapmak üzere kollarımı sıvadım.

Bu arada sevdiğim adam yine gelip gitmez olmuştu. Ve ben, bana ıstırap duyguları yaşatan telefonlarını, hayatımdan çıkartmaya çalışıyordum. İletişimimi telefonda kurmayı kesinlikle reddediyordum. Gerekliyse gelmesin, yazmasın ama telefon edip benim sinirimi

bozmasın istiyordum. Ona istediği zamanı veriyordum. Bu zamanı alsın kullansın ne yapacaksa yapsın, hazır olunca gelsin istiyordum.

Yazın çalışması sonrası eve döndüğümde ondan aldığım ilk telefonda, “Bir gelsem diyorum ne dersin?” sorusu beni kahretmeye yetmişti. Bunlar sorulmaz ki geleceksen gelirsin, kapımın önünde bitersin, bana kocaman sarılır, içeri girersin. Bu işler böyle olursa güzel olurdu benim için. Kızdım tabii ve, “Uğrayacaksın yine, gelme. Geliş gidişlerin beni dağıtıyor,” dedim. O da, “Gelemeyeceğimi daha önce konuşmuştuk,” deyince, ben de, “O zaman gelmesen iyi olur,” dedim. Kızgınlıkla telefonu kapattı. Kavuşmalar iyi de, ayrılıklar kötü oluyordu ve ben bunlarla baş edemiyordum.

İngiliz acentelerden Bodrum’da yetkilisi olanıyla yaptığım görüşmeden, ne yazık ki tatsız bir bilgi daha edinmiştim. Yetkili, gelecek sezon için kontratlarını Haziran başı imzaladığını, benim gelecek sezon için de geç kaldığımı, bundan böyle eğer anlaşabilirsek birlikte çalışabilmeyi ancak 2002 yazı için düşünebileceklerini söyledi. Birlikte çalıştıkları villaların fotoğrafları, bitirmekte olduğumuz ayın başında çekilmişti. Yakında broşür kitap baskıya girecekti, kısaca gelecek sezona dâhil olma şansım hiç yoktu. Masal Evi’ni, gördüğü fotoğraflara göre ve buradaki rehber arkadaşlarının anlatımına göre beğenmişti ama yine de kendisinin gelip görmesi ve dijital fotoğrafları çekip, İngiltere’ye göndermesi gerekiyordu.

Anlattıkları beni yıkmıştı. Önümde dayanmak için kocaman bir zaman dilimi vardı. Bu arada evin bahçedeki odasında kalamayacağımı bir kez de ondan duydum. Kısaca bu işi düşünüyorsam eğer, en az iki sene sonrası için ve kendime de başka bir ev kurmak yoluyla düşünmeli idim.

Web sitesi sahibine e-posta yoluyla hazırladıklarımı gönderdim. Aynı zamanda evi satma fikrimden de her birine bahsediyordum. Durumumun sıkışık olduğunu, önüme ilk çıkan çözüm fırsatını değerlendirebileceğimi açık açık söylüyordum.

Adam kendi gelişi gecikeceği için, gönderdiğim bilgilerle başlamayı uygun gördü ve Masal Evi’ne İngilizce’de karşılık yaratamadığı için olsa gerek, bahçemdeki lavantalardan esinlenerek, ‘Lavander Cottage’ olarak evi dünya turizm piyasasına sunacağını söyledi. Fiyatı da bayağı yüksek ilan edecekti. Ayrıca satılık gayrimümkleri sunduğu ikinci web sitesinde de evi satılık olarak gösterecekti. Bakalım evin yolu nereden akacaktı?

Ve yine aynı günün akşamı, son duyuruyu e-posta yoluyla arkadaşlarıma yaptım. Postanın ekine, hazırladığım fotoğraflı duyuru belgesini iliştiirmiştim. Mektubum oldukça sade ve kısaydı:

Sevgili dostlarım,

Yardımaınıza ihtiyacım var.’da yaptığım evimi satmaya karar verdim. Çevrenizde ilgilenebilecek kişilere ilişikteki dokümanı gösterirseniz çok sevinirim.

İstediğim fiyat pazarlıksız dir. 3 oda, 3 banyo, salon, mutfak, ardiye bölümlerinden oluşan ev, kış düzeninde iki adet Fransız şömine sistemiyle ısıtılmaktadır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkürler.

Gülengül”

Bundan sonra aldığım e-postalar, telefonlar beni şaşkına çevirmişti. Bu nasıl bir evdi ki sahiplenen bu kadar çok olmuştu? Dostlarım ‘neden’ diye soruyorlardı haklı olarak. Ben kendi içimde uzun bir süreç yaşamıştım, satma noktasına gelene kadar. Onların yaşadıklarından haberi yoktu ki. Sonucu duyuyorlar ve şaşırıyor, anlamaya çalışıyorlardı.

Gün boyu cevap verdiğim telefonlarda ya da e-postalarda baktım ki bu iş tek tek beni çok zorluyor, oturup bir açıklama hazırladım ve bu sefer de onu postaladım herkese:

Sevgili dostlarım,

Dün gece sizlerden yardım ihtiyacımı dile getirirken, sanırım neden bu işi yaptığımı da açıklamalıyım. Bugün gelen mail ve telefon mesajlarından anladım ki, sizlerden uzak da yaşasam kalplerimiz hâlâ bir.

Sanırım satış kararım, hayatıma dair aldığım radikal kararlardan biri daha. Beş sene önce buraya göç ettiğimde İstanbullu kafamla gelmişim. Yaptıklarım ve seçtiğim yollar hep bu kafanın ürünleri oldu. Ama ilk kez son altı ayımı iş hayatından uzak -emekli- olarak sadece evimde, bahçemde ve köy yaşantısına daha çok katılarak yaşamaya çalıştım. Bir şeyler uymuyor, sarkıyordu. Yavaş yavaş fark ettim. Getirdiğim bütün çözümler şehir kültüründe büyümüş bir çocuğun yaklaşımlarıyla olmuştu. Ben ev yapana kadar, köyde benimki kadar büyük ev yoktu. Hiçbir köylü bahçesini benim gibi botanik bahçesi haline getirmemişti. Biz çok okumuş, her şeyi çok iyi bilirdik, cahil köylüye soracak, danışacak halimiz yoktu.

Böyle yapılan bir ev ve bahçe belki İstanbul’da yaşamaya devam edip, birilerini bahçe ve ev sorumluluklarıyla görevlendirince dinlenme ve huzur yuvası olabilir. Ama benim gibi yaşamının tümünü geçirmeyi planlayınca, ev ve bahçenin büyüklüğü altında kalabiliyor insan. Emekli maaşlarıyla bu ülkede köyde yaşayabilirsiniz, ama bu eve, bahçeye ve arabanıza bakamıyorsunuz.

Şimdi sahip olduğum şeylerin sayısını azaltıp, hayatımı basitleştirme kararı aldım. Zaten beş yıl önce kalkıp buraya göç ediş nedenim de tamamen bu idi. Ama yoldan çıkarak, bana çok öğretici bir süreç yaşatan, kendi evimi kendim yapma keyfini yaşadım. Bu evde üç yıl da yaşadım sayılır. Daha ne olsun ki? Hangi malımızı mezara götürüyoruz?

Bu kararı yaklaşık bir ay önce aldım. Bu noktaya geliş tabii ki sancılı oldu, ancak her gün bu ev için harcadığım enerji beni aştığı için, gönlüm rahat bir şekilde kabul edebildim. Şu anda içim çok rahat. Sağlığım yerinde şükür. Hayatıma yine bu yörelerde çok daha küçük bir evde ve bahçede devam etmeyi planlıyorum.

Benim için endişelenmeniz çok iyi geldi. Sizleri çok seviyorum.

Bu evde benimle çok değerli anıları paylaşan dostlarım; o anılar artık gerçek birer anı olacak.

Sevgilerimle

Gülengül”

Bu açıklama herkesi biraz düşünmeye sevk etti sanıyorum. Nedenlerimi anlamaya biraz daha yanaştılar. Ben de onlarla konuştukça, bu satışın onlar için neden üzücü olabileceğini anlamaya başladım. Benim İstanbul’dan çıkabilmem, buralarda var olabilmem,

kurduğum hayat, yaptığım ev, herkes için bir umut olmuştu. İsterlerse kendilerinin de yapabileceklerine dair bir umut. Yaparlar ya da yapmazlar önemli değil. Mühim olan yapılabilirliğinin kanıtlanmış olmasıydı. Ben şimdi çıkıp da, 'bu bir hayalmiş dostlar, bu iş yürümüyor satıp savıp geri dönüyorum' deseydim, herkesin yaşama dair umutlarını da yıkmış olacaktım. Oysa ben evi satıp geri dönmüyordum. Sadece, burasıyla benim şartlarımın örtüşeceği noktaya küçülmek istiyordum. Dolayısıyla gönderdiğim bu açıklama pek çoğu için yeterli oldu ve beni sorgulamaktan vazgeçtiler.

Tam ifade vermekten rahat bir nefes alıp, beldedeki iki emlakçıya da evi vermiştim ki, Meral, kocası ve oğluyla beraber sabah kahvaltısına geldi, bütün gün benle olup, gece de kalıp, ertesi gün ortak dostumuz olan Saadet'in teknesine geçeceklerdi.

Ne zamandır görüşmediğim bu ailenin ziyaretine çok sevinmiştim. Bu ziyaretin beni çok yoracağını doğrusu aklıma bile getirmemişim. Meğerse karı-koca hazırlıklı gelmişler. Beni çift taraftan mitralyöz ateşine tabi tuttular. Aldığım satış kararının duygusal olup olmadığını test ettiler saatlerce. Aslında herkes gibi onlar duygusal davranıyorlar, çok sevdikleri bu evi kaybetmeyeyim istiyorlardı. Mantıksal olarak yanlış yaptığım görüşünde idiler ve evi satmamak için neler yapabileceğimi bir bir sayıp döktüler. Bense onlara bu altı ayda yaşadıklarımı ve geldiğim noktayı anlatmaya çaba gösterdim durdum. Galiba herkese de bunu yapmaya çalışıyor ve çok da yıpranıyordum. Etrafımdaki insanların çoğu benim için çok değerliydi. O nedenle onların düşüncelerine ve yargılarına 'boş ver, ne düşünürlerse düşünsünler' diyemiyor, ille de kendi noktama getirmeye uğraşıyordum. Oysa bu çok saçmaydı. Kimse ben burayı deneyimlerken burada değildi. Hem olsalardı bile herkes başka türlü deneyimleyecek, başka türlü sonuçlara gelecekti. Kısaca bu açıklama gayretlerim, beni çok yoruyor, bunaltıyordu.

Emekli işlemlerimi takip için vekâlet bıraktığım adam her nedense telefona bile çıkmaz olmuştu. Onun bu işle belki de hiç ilgilenmediğini düşündüm ve onca boşa geçen ay için üzülenek, noterden adamı azlettim. Bu işlemlerin neden bu kadar uzadığını araştırmak için Reyhan çaba göstermeye başlamıştı. Ablamın eski kocasından da araştırma için yardım talep ettim. Eş ahabap dost yoluyla durumu incelemeye almıştık, takıldığı yerdeki problemi anlamaya çalışıyorduk. On bir aydır bağlanamayan maaş iflahımı kesmişti. Son ay artık kredi kartından avans çekerek yaşamaya başlamıştım. Evini satma diyenler bunu farkında değildiler tabi.

Evimi satacağımı henüz oğluma bildirmemişim. O, yaz boyu tüm gün İngilizce hazırlık sınıfında ter döküyordu. Dallas'a ve oradaki kültüre alışmaya çalışıyordu. Ülkesinden ve ailesinden uzakta yaşamının savağını veriyordu. Ona düzenli olarak e-posta yolluyor, destek olacak sözler yazıyordum. Kendi sorunlarımdan hiç bahsetmiyor, girdiğim sıkışıklığı ona yansıtmıyordum. Oralarda kafasını bir de bu problemlerle meşgul etsin istemiyordum. Yaşadığım her şeyi günlük bazda yalnızca Reyhan'la mektuplaşmak yoluyla paylaşıyordum. Ona yazmak ve bu kitabı yazmaya başlamak beni kurtaran en büyük destek oldu o günlerde.

Hiç paramın olmadığı o günlerde arabam da sorunlarım dışında kalmamak için derhal bozularak, uzun zamandır uzak kaldığı ilgi ve şefkati isteyiverdi benden.

Arabanın benzin otomatığı bozuldu diye kasabadaki Lada'cıya gitmişim. Bir de düşük devirli viteslerde vınlama oluyordu, onu söyledim. Meğer şanzıman rulman dağıtmış. Kapak atmış böylece şanzımanda yağ kalmamış v.s. Allahtan dağ başlarında kalmadım. İki gün önce marangozumun ailesinin 1500 metre irtifadaki yayla köyüne tırmanmışım. Yanımda da marangozumun çocukları vardı. Oralarda kalmak bayağı maceralı olurdu herhalde. Bütün hayatımı emanet ettiğim aracımın daha düzgün bir alet olması gerekmez miydi? E, ben bu durumumda nasıl değiştirebilirdim ki bu arabayı?

Yaşamak giderek, bir cendere içinde olmaya dönüşmüştü.

'Gelme o zaman' dediğim için bana kızan ve telefonu kapatan sevgilimle birkaç gün sonra yine telefonda konuştuk. Sesi biraz daha iyiydi. Ama hâlâ gelme dedirten gücümünden korkuyordu besbelli. Ona daha önceki konuşmalarımızdan birinde, "Gözüm çok karadır. Defterleri çabuk kapatır, yeni sayfa açarım," demişim. Onu da hiç unutmamış. Kıyıcılığımın yakındı. Oysa ben ona gelme derken, hayatımdan çık git dememişim.

Ben de gelme diyerek kendimi korumaya almak adına, nasıl da yaşanacakları kendime yaşatmamayı seçtiğimi fark ettiğimi söyledim.

O günlerde kendimi son derece yorgun ve bitkin hissediyordum. Bu durumun müsebbibi olarak da, içinde bulunduğum moralsiz durumu görüyordum. Her akşam üç dört saat arası süren sulamaları yaparken zorlanmaya başlamışım. Fizik gücüm hissedilir şekilde düşmüştü.

Saadet, teknesinde bulunan uluslararası sayılabilecek misafir topluluğu ve başka teknedeki yine yabancı arkadaşlarıyla benim evde bir saz partisi düzenleyebilip düzenleyemeyeceğimizi sordu. Sazı da Şahin çalabilir miydi acaba?

"Neden olmasın?" dedim ve hemen Şahin'e gidip böyle bir gecede çalıp çalamayacağını sordum. Daha önce Alternatif Tatil Köyünde pek çok gece turistlere çaldığı için buna alıştı, hemen kabul etti.

Saadet benim, hiçbir hazırlık yapmamamı, her şeyin alışverişini kendisi ve teknede bulunan Meral'in yapacağını ve biraz erken gelip her düzenlemeyi de halledeceklerini söyledi.

Parti sabahı sadece fiziksel açıdan değil, aynı zamanda moral açısından da çok kötü olarak uyandım. Adet görmem gecikmişti. Bu gecikme benim bünyem için hiç de normal değildi.

Geceki saz partisine Nermin'le Sacit'i de davet etmişim. Aklıma onların o anda aşağıdaki beldede buldukları geldi ve cep telefonundan Nermin'e ulaşarak eczaneden hamilelik testi aletinden almasını rica ettim. Biraz sesiz kaldıktan sonra, hemen alıp getireceğini söyledi.

Öğlenden sonra idi. Alet geldi. Hayatımda ilk kez o aleti kullanacaktım. Prospektüsünü okudum. Uyguladım. Sonuç pozitif. Hamileydim.

Başımda yeterince dert yoktu, değil mi? Geldi mi toparlanıp, hep bir arada gelmesine bayılırım. Bölüm bitirme sınavları gibi, toplu halde baş etmeye mecbursun.

Oğlumdan sonra ilk kez hamile kalıyordum. Öncesinde de yoktu zaten. Bir kez daha çocuk yapmamak konusunda kesin kararlıydım. Bu, belki de hayatımda emin olduğum tek konuydu. Bu konuda deneyimlerime deneyim ekleme gibi bir merakım kesinlikle yoktu.

Önümde tek yol vardı: Aldırmak. Yok etmek. Şimdiye kadar canlı bir yaratığı yok etme konusunda bazı deneyimlerim olmuştu. Dolaylı da olsa -zehirlemek yoluyla- fareleri, gözüm dönmüş bir şekilde zehirli kısa boylu bir yılanı elimdeki kesici bir aletle yirmi beşe bölerek ve tuttuğum balıkları ağızlarındaki iğnelere kopararak, teknedeki kovaya atıp ölüme terk etmişim. Ama kurban kesmek gibi, hiçbir canlıyı planlı olarak yok etmek konusunda bir deneyimim olmamıştı. İlk kez planlı yok edişi seçmek zorundaydım. Bu hayatımın hem en kolay, hem de en zor kararı olacaktı.

Kolay olacaktı, çünkü ikinci bir çocuk yetiştirmek istemediğimden çok emindim. Zor olacaktı, ‘bilinçli olarak yok eden’ durumunu yaşayacaktım.

Değil mi ki bu durumu yaşamamak için on sekiz yıldır korunmaya özen gösteriyordum!

Hâlâ anlamış değilim bunca problemlili dönemim de neden bir de bu ağır seçimi yapmak zorunda bırakıldım?

Test sonucunu görüp, hazmettikten bir müddet sonra, bu konunun ortak yapımcısını telefonla aradım ve haberi verdim. İlk sözü, “O ne demek?” oldu. Otuz altı yaşındaki bir erkekten duymayı umduğum en son söz bu olabilirdi herhalde. Bir kadın olarak da sevdiğim erkekten duymak isteyebileceğim en son söz. Kürşat böylece, söylenebilecek en son sözleri ilk söz olarak kullanınca, sonun başlangıcını da tetiklemiş oldu.

Bazen önemli bir durumda edeceğimiz ilk laf, takınacağımız beden dili ne kadar da yaşamsal olabiliyor. Böyle bir durumda göstermemiz gereken özene, daha önceden hazırlıklı olabilir miyiz acaba? Duyduğumuz bir şeyin bizdeki gerçek karşılığı, çıkardığımız ilk sesler ve gösterdiğimiz ilk mimikler midir? Sonrasında dökülen sözler ve gösterilen davranışlarda artık zihnimiz devreye girmiş, ahlaki öğrenmişliklerimizle devam ederiz ki, bunun ne kadarının içten olabileceği tartışma konusu bence. Dolayısıyla, duyulan karşısında ilk gelen ses ve mimikler daha gerçekçi diye düşünüyorum.

Söylediğine göre Kürşat’ın da başına da ilk kez gelmiş bu durum. Şaşkınlığı ondanmış!

Sonra Nermin aradı, sonucu sordu. Kesin hamile olduğumu böylece o da öğrenmiş oldu. Akşama saz partisinde beraber olacaktık ama bu konuyu konuşamayacaktık tabii. Neler düşündüğümü kaygı ve korkularımı anlattım ona. İlk olmasının verdiği kaygı ve korkular vardı ruhumu daraltan. Nerede ve nasıl yapılacaktı? Duyacak mıydım? Canım ne kadar acıyacaktı? Tehlikeleri nelerdi? Daralıyordum yine ve bu kez migrenim de saklandığı yerden bir hız çıkıp geldi. Başımın sol tarafındaki damarlarım genişlemiş, nabzım orada atmaya başlamıştı. Bu durumda akşamki partiyle nasıl baş edecektim?

İstanbul’daki jinekologumu aradım. Operasyon hakkında teknik bilgi aldım. Hastanede ya da muayenehanede olma durumları üzerine fikrini sordum. İstanbul’da mı yaptırmak daha sağlıklı olurdu gibi, aklımı kemiren çok önemli sorular sordum. Beni rahatlatıcı cevaplar vermeye gayret etti. Bu işin hemen her yerde yapılabilecek çok kolay bir operasyon olduğuna güvence verdi.

Ablamı aradım, durumu ona da açıkladım. Ondandır, kasabada mesleğinde iyi tanınmış bir doktor var mı araştırmasını rica ettim. Şimdiye kadar ikimiz de yıllık kontrollerimizi

İstanbul'a gittikçe yaptırıyorduk. Bu konuda kasabada bir doktora ihtiyacımız olmamıştı. Ablam, araştırıp hemen geri döneceğini söyledi telefonu kapattık.

Operasyonun kaç mal olabileceğini de soracaktı. Bedelini maddi olarak ödeyecek halim yoktu. Manevi olarak ödemek yetmezmiş gibi bu konuyu da düşünmek zorundaydım.

Kürşat daha ilk konuşmamızda, 'yok etme' kararımı da öğrenmişti. Aslında kararım konusunda şaşıracağı bir şey olmamalıydı. Bu konudaki seçimimi beraberliğimizin ilk günlerinde dile getirmiştım ona, o da zaten özel olarak böyle bir isteği olduğundan bahsetmemişti.

Kararımla beraber, kaygı ve korkularımı da anlatmıştım. Araştırma yapıp operasyonun benim için en güvenli yerde ve şekilde yapılmasını istediğimi de onunla paylaşmıştım. Telefonda sadece dinlemiş, maddi yönüyle ilgili bir paylaşımda bulunabileceği konusunda hiçbir şey dile getirmemişti. Manevi yönü ki en çok beklediğim yön: Hani duyar duymaz atlayıp gelmesi filan, söz konusu bile olmamıştı. Evet, bu mutlu bir beraberliğin bir bebek haberi değildi. Tersine benim tarafımdan duyurulurken, beraberinde, düşündüğüm yok ediş süreçlerini de anlattığım, 'sorun' durumuydu. Nedense sorunlarımızı da paylaşamıyorduk, mutluluğumuzu paylaşamadığımız gibi.

Akşama doğru her şeyden habersiz Saadet'le Meral elleri kolları dolu bir halde Meral'in arabasıyla geldiler. Onları, yüzüme zorlama olarak yerleştirdiğim gülümsemeye karşıladım. Hazırlık telaşından olsa gerek, hiçbir şey anlamadılar. Bir hız getirdiklerinin paketlerini açıp, tabaklara yerleştirmeye başladılar. Veranda'da açık büfe hazırladılar. Oturma köşeleri düzenlendiler. Yirmi kişiye yakın bir eğlence olacaktı bu. İlk gelenler, Nermin ve Sacit'le onlara İstanbul'dan misafir gelmiş ortak arkadaşlarımızdı.

Fırında yapılacak tek yiyeceği de hazırlayan Saadet, hazır beldeden gelecek büyük çoğunluk henüz ortada yokken beni yakalayıp, salondaki büyük kanepeye çekti. Evi satma kararımı bir de o sorgulamak, gözden geçirmek istiyordu. Ona göre ben, belki de yanlış bir karar almıştım ama bunu göremiyordum. "İnsan," diyordu, "bazen olayların içindeyken iyi değerlendirme yapamaz. Bence sen buradan biraz uzaklaş, uzaktan bak bakalım hayatına. Hâlâ satmak istiyor musun, istemiyor musun? Eğer gerçekten istiyorsan o zaman söyleyeceğim söz yok. Senin buradan gidebilmen için neye ihtiyaç var? Bahçe için adam tutmaya mı? Tamam, o işi ben halledeceğim. Yeter ki sen biraz uzaklaş buradan ve uzaktan değerlendir, evi de, aldığın kararı da."

Zavallı Saadet, ne o gün benim yaşadıklarımından haberdar, ne de ev için aldığım kararı sorgulayanların beni getirip dayadığı tahammül sınırimdan. Bütün iyi niyetiyle bana yardım etmeye çalışıyordu besbelli. Ama resmin bütününe bilseydi, yeri ve zamanı doğru olmayan bu öneriyi yapmazdı sanırım. Resmin bütününe bilmesine de imkân yoktu. Tahammül sınırimın üzerinde cambazlık yaptığım o gün, böyle bir şeyin olmasını bekliyordum sanki. Bu konuda herkeslere gösterdiğim uzun açıklamalı sabrımın, 's' sini bile göstermedim. "Yeter artık!" dedim. Hayatıma müdahale edilmesine daha fazla dayanamayacaktım. Sanki ben karar almaya yetersiz biri haline gelmişim de, herkes bana ne karar vermem, nasıl karar vermem yolunda tavsiye ve telkinde bulunuyordu. Benim ayakta durduğumda yaşamamış insanlar, nasıl olur da benden daha iyi bildiklerini düşünebilirlerdi? Artık çizme aşılıştı, bunları daha fazla duymak istemiyordum.

Bu çıkışım Saadet'i şaşırttı. Ona, çıkış yaptığının farkında olduğumu, ama şimdiye kadar benimle kararımı tartışan herkese büyük sabır gösterdiğimi, ancak sabrın da bir sınırı

olduğunu ve bu sınırın da anlaşılın bugün burada dolduğunu gördüğümüzü söyledim. Kusura bakmamasını, öfkemin bir gün birine patlayacağımı bildiğimi ve o şanslının(!) da kendisi olduğunu söyledim. Kanepeden beni anlamış gibi kalktığını düşünmüştüm. (Ama aylar sonra yanıldığımı anladım, çıkışımı unutmamış, içinde taşımış, bana kırgın yaşamış) O sırada teknelerden gelecek bütün misafirleri toparlayıp, getiren minibüs bahçeye girmişti. Dört milletten bir araya toplanmıştık. Hemen kaynaşıverdik. Gelenler çevreye bayıldılar. Saadet’le Meral onlara evi gezdirdiler. Misafirler yemek büfesinden kendilerine tabak hazırladılar. İçkilerini aldılar. Saadet, Yunan adalarında öğrendiği fırında beyaz peynirli nefis bir yemek hazırlamıştı. Herkes mutluluk nidalarıyla karnını doyurdu. Ben migrenimin ‘krize her an girebilirim’ tehditleriyle geceyi idare etmeye çalışıyordum. Elime bir kırmızı şarap kadehi almıştım ama içmiyor sadece oyalanıyordum. Az da olsa bir şeyler yemeye gayret ediyordum. İtalyan adam oldukça meraklıydı, bana evle ilgili sorular soruyordu. Toskana’daki evini anlatıyordu. Dinlemek ve cevap vermekte büyük zorluk çekiyordum. Bugünümün bir partiye rastlaması gerçekten rastlantı olabilir miydi? Kendi evimde olan bir partiden nasıl kaçabilirdim ki?

Şahin’in sazıyla başlayan müziğin dokuduğu ruhlarımızın halısı yavaş yavaş uçmaya başladı. Uçtukça da herkesi uçurmaya başlıyordu. Sazdan hep neşeli ezgiler yükseliyordu. Bahçenin her yanına yayılıyordu. İnsanların yerlerinde duramadığı nokta gelince, ritim tutma isteği doruğa ulaşıncı, perküsyon aletleri bulmak için mutfağa giden, eline geçen her türlü mutfak aletiyle verandaya dönüyordu. Tahta kaşıklar, taslar tencereler, tepsiler saza eşlik ediyor, sazı giderek caza çeviriyordu. Herkesin, özellikle de sazı çalan Şahin’in çok eğlendiği gece, minibüsün misafirleri almaya gelmesiyle son buldu.

Hopluya zıplaya şarkılar söyleyerek kapıdan çıkan gruptan o gece geriye, sadece Meral kalmıştı. Teknede rahatsızlanmıştı. O süreyi bende kalarak geçirmek istediğini söylemişti. Ben de sevinerek kabul etmiştim. Bu zor günlerimde tanrının bir lütfu olmalıydı bu bana.

Baş başa kalınca, ona başıma gelen durumu ve o gün yaşadıklarımın tümünü bir çırpıda anlatıverdim. Parti sırasında ne kadar zorlanmış olabileceğimi düşündü ve üzüldü. Partinin zamanlaması ne kadar da kötü denk gelmişti. Aslında belki de kötü değil, iyi denk gelmişti. O gece benim yalnız başıma kalıp korku ve kaygılarımı büyütmem yerine, karambol bir eğlencenin, haliyle içine çekilivermiş, kendimi unuttuğum zaman zaman. Migren ağrım da krize dönüşmemişti şükür. Hem bu eğlence olmasa Meral de karaya çıkıp, benim evimde kalmazdı. Demek ki her olan şey, aslında hayrımıza oluyor. Böyle bakarsak bu hamileliğin nesi benim hayrımaydı acaba? Şimdilik bunu göremiyordum.

Sonraki günler, ablamın tavsiyeyle bulduğu doktora gidiş, operasyonun yerini ve zamanını belirleyişle geçti. Ben fiziksel olarak düşük bir durumdaydım. Biraz hareket edince yoruluyordum. Ama Allah’ın lütfu olarak yanımda olan Meral, bana her konuda yardım ediyordu. Bahçe sulama işlerini tamamen üstlenmişti. Arabası da yanında olduğu için, beni Fethiye’ye doktora götürüyordu. En büyük faydası da gün boyu beni dinleyip, destek olmasıydı. Kadınlar arası dayanışmanın güzel bir örneğini yaşıyorduk. Kürşat’sa, telefonda benim durumumu ve kararlarımın sürecini izliyordu. Sonunda tarih ve yer belirlenince, “Gelmem lazım değil mi?” diye yine beni derinden sarsan ve kızdıran her şeyden önemlisi de kıran bir soru sordu. Şimdi bu satırları yazarken fark ediyorum da, bu soruları sormak akıllı adamın işi değil. Bu soruyu sorabilmek hangi psikolojiyle olabildi acaba? O da bana çok

kızgındı ve canımı yakmak istedi herhalde diye düşünüyorum. Çünkü ondan sonraki tüm davranışlarına bakınca, bu düşüncemi doğruladığımı görüyorum. Ben yine adım adım anlatmaya döneyim: ‘Lazım’ kelimesi beni can evimden vurunca, ona çıkış yaptım ve o, “Tabi geleceğim” gibi bir şeyler geveledi, aklı sıra durumu toparladı. Operasyon cumartesi sabah olacaktı ve o, Cuma gecesi gelecekti.

Sevim nihayet Perşembe günü Fas gezisinden evine dönebildi. Meral’le beraber onu ziyarete gittik. Fas anılarını dinlemek istiyorduk. Oldukça ilginç olmalıydı. Ama benim hikâyelerim Fas gezisinden daha ilginç geldi Sevim’e. Hem üzüldü hem şaşırıldı. Gerekirse cumartesi sabahı doktora da gelebileceğini söyledi.

Cuma gecesi, ertesi sabah yapılacak operasyon stresini dağıtabilmek amacıyla Meral beni ve Sevim’i aşağı beldede hoş bir lokantaya davet etti.

Üçümüz beraberken çok gülerdik aslında. Dünyayı makaraya sarma yöntemimiz birbirine çok benzerdi. Bu nedenle şakalarımız birbirimizi kırmaz, incitmezdi. O gece ben üzerimdeki stres nedeniyle, onlar da benim heyecanıma katıldıkları için olsa gerek, birkaç gülme noktasını zor yaratabildik.

Yemeğin sonunda cep telefonum çaldı. Kürşat beldenin girişindeki benzinciden arıyordu, gelmişti. Ben Meral’in arabasını aldım ve benzinciye onunla buluşmaya gittim. Meral ve Sevim duyarlılık gösterip, bizi o gece baş başa bırakmaya karar vermişlerdi. Meral, Sevim’de kalacaktı.

Buluştuğumuz andan itibaren gergindik ikimiz de. Benzinciden aldığımdan beri çok ihtiyacım olan şefkat sözcük ve davranışlarını hiç göstermedi. Arabada vardı ama yoktu sanki. Bu yokluğu beni büsbütün kızdırıyordu.

Eve gelince de davranışlarında bir değişiklik olmamıştı. Belki kilitlenmişti ama benim o halimle ona anlayış gösterecek taraf olmam çok zordu. Ertesi sabah aç karnına yola çıkmak üzere Meral’i almaya gittiğimizde, Meral’in üzülen beni doktora götüremeyeceğini öğrendim. O sabah kocası ve oğlu Saadet’in teknesinden karaya çıkmış, onun kendilerini almasını bekliyorlarmış. Onları alınca da hemen yola çıkarlarmış. Öpüşüp, arabasını teslim ettim. Bana baktığı üç gün için de teşekkür edip uğurladım. Böylece doktora beni Sevim götürecekti. Ehliyetsiz bir adamı sevmiştim. Ne kadar da ilginç gelmişti hiçbir konuda ehliyet sahibi olmadan yaşaması. Al işte, dağ başında oturuyorsan, sürücü ehliyetsiz olma lüksün olabilir mi? Bu adam Beyoğlu’na yakışırdı buralara değil. Hepi topu dört ayda nasıl da gerçekliğim değişmişti. Dört ay önce onun tam da buralara uygun olduğunu düşünen ben değil miydim?

Sevim’deki şansa da bak sen. Kalk ta Fas’lardan buraya gel ve sabah erkenden Gülengül hanımı kürtaja götür.

Bunlar, dostlarımın olmasa bile, benim güzel şanslarımdı.

Doktora vardığımızda ablam orada bizi bekliyordu. Kürşat’la ilk kez birbirlerini görüyorlardı. Tanıştılar. Bekleme salonunda sıramın gelmesini beklemeye başladık. Bir garip his içindeydim. Yanımda oturan erkek kimin erkeğiymi acaba? Benim olamazdı çünkü. Benimle ve bu olayla hiç ilgisi yokmuş gibi oturuyordu. Destek olmayı bilmiyordu ya da olmayı seçmiyordu. İçeri alındım ve işlem tamamlandı. Çıkarken ödemeyi ablam yaptı. Verecek hiç param yoktu. Bunu ablamdan rica etmiş olmak bana çok ağır gelmişti.

Kürşat’ın duyarsız davranışları eve geldikten sonra da devam etti. Kendisini bahçelere atıyordu sürekli, yeter ki bana sevgi ve şefkat göstermesin. Bir gün sonra kendimi topladım ve

bedeli çok ağır olsa da hamileliğin bana ulaştırdığı mesajı kendimce yorumlayıp aldım. Aylardır, içinde mutsuz olduğum ilişki için kararsız kalıp, debelenip duruyor, gereken kararı bir türlü veremiyordum. Hamilelik, olanların üzerine tuz biber ekmiş, mesajın altını çizmiş, hatta üzerini flüoresanla parlatmıştı. Ben bütün bu davranışlara lâayık bir insan olamazdım. Onun gibi sorumsuz ve duyarsız davranan bir adamı hak ettiğimi sanmıyordum. Bu iş burada bitmeli, herkes kendi yoluna gitmeliydi. Aksi takdirde, yani devam etmek, kendime yapacağım en büyük saygısızlık olurdu.

Ne komiktir ki Kürşat'tan drama kursunda öğrendiğim ilk şey 'güven çalışması'ydı. İlişkinin ardında bana kalan duyguysa onun güvenilmez olduğuydu. Ayrılığımızdan aylar sonra bana, İstanbul'da yaptığı başarılı çalışmanın belgelerini gönderdiği son mektubunda o da 'hayatta korktuğu en büyük şeyin güvensizlik hissi yaratmak' olduğu bağlamında bir şeyler yazmıştı:

*En çok güvensiz birisi hissi,
Güvenilmeyecek birisi,
Güvenmemek gereken biri,
Güvenilmez kimse,
Güvenmesen daha iyi birisi
Hissi uyandırmak ürkütür beni.*

*Vadiden indikten sonraki ürküntüm
Devam ediyor, galiba yoğun olarak güvensizlik duygusu
yaşattım sende.*

*Oysa güven bir ilişki için en temel his,
Olmazsa, olmaz!*

Meğer bizi bir araya getiren anahtar kelime *güvenmiş*.
Yukarılarda bir yerlerde yazdıklarımı hatırlamak için yeniden buraya alıyorum:

Bir tarafım ne kadar da beni çekip çevirecek, hayatıma destek olacak birine ihtiyaç duyuyordu aslında. Ama bunu kendisinden beklediğim adamın hiç de böyle bir becerisi olmaması, bir ironi miydi acaba? Yoksa bilinçsizce kendime böyle birilerini çekip, 'bak gördün mü erkekler sana destek olamıyorlar, ne yapacaksan kendi kendine becermelisin' düşüncelerimi pekiştirmek için mi yaşıyordum bunları. Yardım almaktan bu kadar korkuyor olabilir miydim? Vermeyi bunca seven bir insanın almayı becerememesi ne kadar acı bir durum. Görünürde almak için çabalıyor, diller döküyor hatta yalvarıyordum ama adresin doğru olmadığını için için bilmenin kurnazlığını yaşıyordum galiba. İşte o zaman da elimden şöyle bir mektup çıkabiliyordu:

"Hayatımda ilk kez bir erkeğimden yardım istedim ve yalvardım. Yardım verilmedi. Ben zaten vermezler diye istemiyordum ve bunu kanıtlamak için seni seçmişim herhalde."

Hayatımdan iki bebeği de çıkardıktan sonra sağlığıma yeniden kavuştum. Emeklilik maaşı konusuna daha fazla odaklanmaya başladım. Ve bir de bana yaşam gücü veren yazma eylemime geri döndüm.

Bu kitabın ilk sayfaları yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı.

Ayrıca beni, bahardan beri günlük ilgi ve şefkat talebiyle ayakta tutan, sebze bahçem vardı hayatımda. O günlerde Reyhan'a gönderdiğim bir mektupta bahçemle ilgili olarak, şöyle yazmışım:

Akşamüstü sebze bahçeme girip, miadı dolmuş fasulyelerimi söktüm attım (aynen Kürşat'ı olduğu gibi). Arıkları çapalayıp az gübre ilavesiyle yeni ayşekadın fasulye ve barbunya fasulye ekim. Dört beş güne filiz vermeye başlarlar. Sonra da soğanları çapalayıp topraktan çıkarttım. Biraz güneşte bırakıp kuru soğan olarak kullanacağım. Çapalamak ve arık düzenleri kurmak bana çok iyi geldi. Hayatıma yeni tohumlar atmış gibi oldum. Kışlık sebzeleri yavaş yavaş dikmeye başlamalıyım. Yarın pırasa ve lahana fideleri bulmak için köye ineceğim. Kısaca benim mucizem olan, sebze bahçemi bugün yeniden keşfettim ve beni hayata bağlayıverdi.

Evin satışıyla ilgili beldedeki emlakçıdan hiç hareket gelmeyince, İstanbul'da tanıdığım bir emlakçı kadın arkadaşıma telefon açtı. Onun daha ziyade yabancı misyona Boğazda ev, daire kiraladığını biliyordum ama belki beni yönlendireceği başka meslektaşları olabilir diye düşünmüştüm. Benden evle ilgili bilgileri istedi. E-postaladım. Ayrıca pek çok internet sitesinin ev satış sayfalarına da bilgileri girmiştim. Bir de Hürriyet gazetesinin İstanbul baskısına satılık ev olarak küçük ilan vermiştim.

İnanılmaz bir şekilde, tek bir soran bile olmamıştı. Bu konuda yapılabilecek her şeyi yaptığımı düşünüyordum. Ancak henüz tık yoktu.

Yaşamımdaki tek para girişini, Sibel'le Cenap'a öğrettiğim bilgisayar kullanımı derslerinden sağlıyordum. Mart sonu-Nisan başından beri ikisi de benden bilgisayar kullanmayı öğreniyorlardı. Onların bu yüce gönüllülükleriyle ödedikleri paralar her zaman bir faturamı ödemeye denk geliyordu. Maddi manevi dara düştüğüm günlerimde onlarla yaptığım bu çalışma, benim dayanak noktalarımdan biri oldu.

Selma aradı bir gün. Kendi ofisiyle karşılıklı olan ofisin sahibi, bilgisayarda halledilmesi gereken bir işten bahsetmiş kendisine. O da beni önermiş. Bir amblemle ilgili işti. Daha önce denemediğim bir iş. Yine de ilginç olduğu için ilgilendim. Halletme sözü vermedim, çünkü benim uzmanlık alanım değildi ama istediklerini yapmak için çaba gösterirdim. Hatta Emine'den bile yardım istedim. Onun grafik programını benim makineye yükledik. Bayağı uğraştım ama isteneni tam net olarak gerçekleştiremedim. Verdiğim zamana, yaktığım benzine karşılık aldığım parayla da, tam o güne denk gelmiş cep telefonu faturamı ödedim.

Sonra, yine Selma'dan haftalık yelkenli kiralayan o şirketin bir elemana ihtiyacı olduğunu duydum. Eleman, haftalık tekne giriş çıkış günleri temizlenen ve hazırlanan

tekneleri denetleyecek, temizliğini beğenmediği varsa, yeniden temizlenmesini sağlayacaktı. Otellerdeki kat sorumlusunun işi (house-keeper) gibi bir iş. Duyunca, bu işi yapabileceğimi söyledim. Paraya ihtiyacım vardı. Hem iş haftada bir gün olacaktı. Yirmi otuz tekne denetlenecekti ama olsun, yapabildim. Ama Selma bunu ofis sahibine söyleyince o, bu işin bana yakışmayacağı kararını vermiş ne yazık ki. Koskoca Gülengül Hanım'a bu iş yakışır mı canım?

Her şeyi yapabileceğimi ben biliyordum, artık beni tanımış olan yakınımıdaki dostlarım da biliyorlardı ama uzaktan bilenler için, ben başka bir sınıfta oturuyordum sanırım. Nereye oturtmuşlarsa, indirmeleri mümkün olmuyordu bir türlü.

Gündemde halletmem gereken bir başka önemli iş vardı. Evi satma kararından sonra Duygu'ya, o tarihe kadar benim üzerime kayıtlı durmaya devam eden, onun evinin de yer aldığı tüm arazinin, ona ait olan parçasını devretme işi. Evi satışa koyar koymaz ona bunu bir an önce yapmamız gerektiğini söylemişim ama bu konu da aramızdaki pek çok konu gibi, zamana yayılmış beklemeye başlamıştı.

Beldeye yerleşmeye niyetli olan bir çift, satılık olduğunu duymuş oldukları evimi gezmeye geldiler bir akşamüstü. Adam İngiliz, kadın Türk'tü. Özellikle kadın duygularını çok çabuk dışa vuran biriydi. Beğenisini çekinmeden, içten pazarlıksız bir şekilde ortaya koydu. Adeta, bayıldı eve, diyebilirim. Öylesine beğendi ki neredeyse o hafta içinde satışı yapabilirmişiz izlenimini edindim.

Satışın bunca yaklaşmış olması, beni devir işlemi konusunda komşumu bir kez daha uyarmak gereğine götürdü. "Lütfen atla gel, şu işi bitirelim. Yoksa satarken tümünü satmak durumunda kalacağım" dedim. Bunun üzerine, aradan geçen zamanın ihmalkârlık nedeniyle geçmediğini anladım.

Duygu o zaman zarfında, devir işlemi öncesi arazinin yeniden pay edilmesi konusunda mesai harcamış, daha önceden üzerinde anlaşmış bulunduğumuz sınırlarımızda değişiklik yapmaya karar vermiş. Mademki ev satılıyor, orada ben oturmayacaktım artık, o zaman onlar da kendilerini olabildiğince, yandaki komşusundan uzak yaşatacak çözümü üretmelidiler.

Onun böylesine kaygılarla aldığı önlemleri anlayışla karşıladım. Ama karşılayana kadar, bunun bana bildirildiği e-postada kullanılan ifade tarzıyla sarsılma süreci de yaşamadım desem yalan olur. İletişim kurmakta hâlâ rahatlayamamıştık sanırım.

Duygu Eylül ortalarına doğru gelip bu işi halledeceğini söyledi. Sıkıntılı bir bekleme sürecine girmiş olduk böylece. Daha önceden benim olan üst bahçenin kendi önlerine düşen parçasını, olduğu gibi yukardan aşağı inen bir çizgiyle oluşturacağımız sınırla kendine istiyor. Onun yerine en alt bahçeye yapılan büyük su deposunun yanında kaldığı için onların olan, ama gerçekte benim evimin önüne düşen parçayı vermeyi teklif ediyordu. Onun açısından bu oldukça gerekli bir bölünme modeliydi. Benim açımdan bakınca da ufkumu daraltacak bir uygulama olarak görülüyordu. Ama bir de yadsınamaz bir gerçek vardı ki benim bahçem onun önüne kadar uzuyordu. Yani hoş olmayan bir durum. Tabi biz bunu böyle yaparken, aramıza sınırlar yerleştirmeyi düşünmediğimiz zamanlardaydık. Senin bahçem benim bahçem farkını yaşamadığımız dönemlerdeydik. Sadece ekip, diktiğimiz bitkiler nedeniyle bahçe, senin benim diye adlandırılabilirdi.

Şimdi zaman; bölünme, bölüşme, devretme zamanıydı. Bu da sınırları gerektirecekti. Artık **sınır** koymak zamanı gelmişti.

Yoksa yaşanan her şeyi, **sınır** koymadığımız için mi yaşamıştık?

Evin satılacağını düşününce bu bölünmelerden fazla etkilenmemeye çalışıyordum. Nasılsa artık burada yaşamayacaktım, hayalimizin içine düştüğü bu durum beni üzmeyecekti. Çünkü hayali bırakıp da giden taraf ben oluyordum. Kalan olarak, o da kendi önlemlerini alacaktı doğal olarak.

Kalkıp geldiğinde, bahçede dolaşarak sınırları belirlerken, ikimiz de zorlanmadık sanırım. Bu çalışma, aramızda 1997 de başlayan uzunca bir sürecin çok önemli bir fazının bitmesi olarak gözüküyordu. Bitişi yapabilmek beceri ister. Bence bu beceriyi çok güzel gösterebildik. Sınırı oluşturmayı o üstlendi. Ali'yle konuşup çevreye uygun hoş bir çözüm üretmeye çalışacaktı.

Sınıra karar vermek en zor aşamaydı ve onu sorunsuz olarak geçirmiştik ama önümüzde devir işlemleri vardı. Harita mühendisi getirip, arazilerin haritasını çıkartmak ve muhtardan zilliyet devri yapmak, bunun gereği olarak da vergi dairesine vergileri yatırmak gerekiyordu. Bu işlemlerin masrafının bana düşen bölümünü karşılayamayacağımı anlatmak benim için kolay değildi, ama bunu yapabildim. Duygu da bunu anlayışla karşıladı ve tüm masrafları üstlendi.

Bu önemli ve çok özen gösterilmesi gerekli günlerde, yanımda Reyhan vardı. Bu da tanrının bana bir lütfuydu yine. Bir kutlama için Sicilya'ya gitmesi gerektiği günlerde kutlamanın yeri değişip Sicilya yerine bizim belde olunca o da kendini benim evimde buldu. Onun varlığı, bana hayatımın en önemli ortaklığının son noktasının konmasında çok yardımcı oldu. Zor dönemlerin atlatılması sırasında hep bir dostun çıkıp gelivermesi yine rastlantı mıydı?

O günlerde Emine'nin bana daha önceden getirdiği *Hayat Bir Oyunsa İşte Kuralları*¹² kitabı elime geçmişti. Kuralların her biri, sanki benim için yazılmıştı: Teslimiyet, bağışlama, şefkat, sabır v.b. Kitabın tam zamanında elime geldiğini düşünüyordum. Zaten, kitaplar yoluyla mesajlar aldığımı düşünürüm oldum bittim.

Maddi durumum karşısında debelenmek hiçbir işe yaramıyordu. Teslimiyet gerekiyordu. Teslim olup evrenin düzeninin çalışmasına olan güvenimi tazelemem gerekiyordu. Emekli işlemlerim, olması gerektiği zaman tamamlanacaktı biliyordum.

Paranın geliş yolu olarak düşündüğüm ev satışı veya kiralanması dışında da olanaklar çıkabilirdi pekâlâ. İş ki ben ne olması gerektiğini dikte etmekten vazgeçebileyim. Tanrı'dan yardım isterken yol gösterme merakımı bir bırakabilsem. Sanki şimdiye kadar bana sormuş da yapmış bunca şeyi, kurmuş bunca düzeni.

Teslim olmam gerekiyordu; çıkış yollarını ancak o zaman görebilecektim. Bunu biliyor ve güveniyordum. Ama yüksek dozda yaşadığım kaygı, bana bütün bildiklerimi unutturuyordu.

Sabır, şefkat, bağışlama ise yakın ilişkimde uygulamam gereken kurallardı ama ben nedense bir türlü oralara gelememişim. Gelemediğim için, baskı kurmaya yöneliyordum.

Bu konuda okuduğum Oruç Aruoba'nın ilişkiler üzerine yazdığı kitabında dediği gibi;

¹² Cherie Carter-Scott, *Hayat Bir Oyunsa İşte Kuralları*, Varlık Yayınları

İlişkideki iki kişinin ilişkileri konusunda istediklerini, ötekinden istemekten başka bir şey gelmez ellerinden –kişilerden birinin istediğini, ancak, öteki kişi gerçekleştirebilir; bunun karşılıklılığı yoluyla da ilişki biçimlenir.

İlişkideki iki kişi, birbirlerinden bir şeyler beklerler, isterler, umarlar: bunların amaçlanması kişilerden birinden kaynaklanır; yerine getirilmesi ise onu öbürünün gerçekleştirmesini gerektirir. Bu iki uç arasında da çeşitli eylem biçimleri oluşur:-Zorlama, yalvarma, talep etme, rica etme, tehdit etme, yumuşatma, çaresiz bırakma, ikna etme, tepesini attırma vb...

Bütün bunlar, kişilerden birinin, öteki kişi üzerinde bulunduğu eylemlerdir – yani egemenlik kurma, giderek, baskı biçimleri...

Bunlara ilişkide yer olmaması şuradan belli ki, bütün bu eylemler tek yönlüdür; karşılıklı, değil: kişilerden birinden öbürüne yönelik: onu, ‘nesne edinen’ eylemler.’¹³

‘Nesne edindiğim’ yakın ilişkilerimi şöyle bir sıradan gözden geçirdiğimde her zaman bir ‘tarif’im olduğunu gördüm. Yeni gelenin getirdiklerinin bende ki yansımalarını yaşamaktansa, her gelenin önüne sürdüğüm ‘tarif’e göre yaşamayı seçmişim ilişkimi.

Aşkın gözünün kör olduğu kısa dönemlerin bitmesinin ardından, ‘tarif’e göre devam etmek istemişim. İkili ilişkinin faşizmi hep benim tarafımdan uygulanmış.

Sevmenin tarifini yapmışım. Beni nasıl sevmeleri gerektiğini anlatmışım defalarca ve tarife göre sevmeyi diye, sevmeydiklerine inanmışım. Sevme tarzlarının farklı olabileceğini, sevmenin yolunun bir değil, bin olabileceğini göz ardı etmişim hep.

Bu, her zaman gelip de tıkanıp gittiğim nokta oldu hayatımda: ‘Beni benim istediğim gibi sevmiyorlar.’

Yahu kardeşim adam seviyor. ‘Seni seviyorum’ demiyordu da, geri kalan her şeyi söylüyordu yazdığı şiirlerde. Ama yok ille de ‘seni seviyorum’ diyecek. Aslında evrenin çalışma düzeni o kadar mükemmel ki, hemen arkasından gelen ilişkideki adam hiç durmadan ‘seni seviyorum’ diyor ama ‘bir ay sonra hâlâ beraber olursak...’ diye başlayan cümleler kurabiliyor: Çünkü onun sevgisi kısa dönem askerlik gibi, sadece bir ay sürebiliyor.

Sonraki, oynamayı seven bir âşıktı. Bu oyuna önceleri ben de katılmışım. Ama sonra benim meşhur ‘tarif’ yine ortaya çıktı. Bu sevgiyi benim istediğim şekle sokalım deyince, ‘tarif’teki sevgiyi veremeyeceğini söyledi. Onun sevgisi başkaydı, yolu başkaydı. Hayal kırıklığı yaşamışım, ta ki, yeni biri çıktığında, beni nasıl seveceğini dikte ettirinceye kadar. O da ‘bu bana biraz dar gelir, sıkar’ deyip gitti. Ama hâlâ ders almamışım ki sıra sonrakine geldi. Adam ‘seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli’ yolunu seçince, ‘yok öyle olmaz, ille yanımda olacaksın, duygularını dile getireceksin, olmadı yazacaksın. Bunların hiçbiri yoksa o zaman sen de yoksun’ diye yazıyordu tarifte.

Bu gidiş daha ne kadar sürebilir ki? Beni benim istediğim gibi seveni nasıl bulacağım?

Beni, benim istediğim gibi sevenin ancak ve ancak yine kendim olabileceğimi yaptığım nice ruhsal çalışmalar sonrasında keşfettim. Tamamen içime dönüp, oradaki kadının istediği sevgi ve şefkati vermeye başladım. Dışarıdan beklediğim, başkalarında aradığım

¹³ Uruç Aruoba, İLE, Metis yayınları, sayfa :80

sevgileri içimde buldum. Sevginin kaynağı içimdeydi. Ben de her yaratık gibi sevginin ve ışığın bir parçası idim. Aydınlık yanımın güzelliğini yaşamaya başladım. Karanlık yanımı kabullendim. Böylece herkesteki karanlık yanlara anlayışla bakabilmeye başladım. Zamanla da kabullenmeye başlayacağımı biliyorum.

Bu noktaya kitabın şu satırlarını yazdığım zamanlarda gelebildim. Yani 2004 yılında, yani yazmaya ve yüzleşmeye başladıktan dört sene sonra.

Kitabın kapanışı, açıldığı zamanı bulduğumuz bu noktada gerçekleşecek Ama sizin de fark edeceğiniz gibi yazmaya başlayan kadınla yazımı bitiren kadın aynı değil. Yazma sürecinde geçen dört senede hem yazarak hem yaşayarak çok değişime uğradı. Bir anlamda yazmak edimi işlevini yerine getirmiş, kitap, kendi süreci içinde oluşturduğu farkındalıklarla, burada anlatılan beş seneden sonra yaşanan dört seneye ışık tutmuştu.

Küçücük bir kız çocuğu iken duymaya başlamıştım ‘erkek gibi’ olduğumu. O zamanlar ‘Erkek Fatma’ derlerdi bana. Neredeyse kırk beş yılımı aldı bu yüceltilmeyle aşağılanma arasında yaşamayı anlayıp çözmek: Üçüncü cinsi özümlemek ve onu yaşayabilmek.

Şimdi içimdeki kadın ve erkek enerjilerini dengeli kullanmayı öğrendiğimi hissediyorum. ‘Erkek gibi kadın’ olarak yaşadığım yıllarıma bakıyorum da, gücümün oradan geldiğine inanırlardı o zamanlar. Esas güç, bugün hem kadın hem erkek özelliklerinin farkında olup, beraberce kullanabilen, yerine göre birini, diğerinin önüne çıkarabilen insandadır. Yani üçüncü cinstedir.

Ayşe Girgin’in ‘erkek egemen dil’ yazısını okuduğumda net olarak fark ettim bu gerçeği:

Buna karşın “erkek gibi kadın” dendiğinde, bu sözün söyleniş amacı kadını yüceltmek, olumlamaktır. Yine burada da erkek-egemen toplumun “adam” sözcüğünde olduğu gibi olumlu kavramları erkek cinsiyle özdeşleştirdiğini görüyoruz. Ve ne yazık ki birçok kadın “erkek gibi kadın” olmaktan övünç duyar; oysa altında ne büyük bir aşağılanma yatmaktadır.¹⁴

Dr. Harriet G. Lerner’in bir saptaması var:

Kadınların kendi yaşamlarını planlamaları kuşaklar boyu desteklenmediği gibi, önceki kuşakların öğretisi nedeniyle kadınlar kendilerini güçlü değişim unsurları olarak da görmezler. Gerek bireysel, gerekse toplumsal alanda, kadınlar değişiklik başlatmak için yeterince güçlü olduklarını düşünmezler. Peri masallarında olduğu gibi, kurdun dişleri arasında ya da cam bir tabutun içinde çaresiz kaldığımızı inanırız –ta ki yakışıklı bir prens

¹⁴ Ayşe Girgin, Erkek Egemen Dil 03.08.2001

gelip bizi kurtarana kadar! Bize gerçek dünyada erkeklerin egemen olduğu ve değişiklikleri onların yaptığı, cinsimizin edilgen ve bağımlı olduğu öğretilmiştir.

Bu duyguları anlayabiliriz, çünkü gerçekten de kadınların gücü olmamıştır. Öğrendiklerimize göre yıldız haritalarını yapan, dili ve kültürü oluşturan, tarihi kendi gözleriyle yazan, çevremizdeki dünyayı kuran ve yıkan güç-politika ve zenginlik üreten her temel örgütü yönetenler hep erkekler olmuştur.¹⁵

Benim bir kadın olduğum halde, hayatımı planlamaya kalkışmam, hayatımda değişiklik başlatmak için yeterince güçlü olduğumu düşünmem, beni destekleyen önceki kuşaklarım da olmadığı halde nasıl oldu dersiniz?

Ben, benim gibi daha nice kadın olduğunu biliyorum. Biz değişen dünyanın yeni yüzüüz.

Her şeyi yazıp bitirdiğimde, ‘gerçekte hiç sorun yaşamış mıyım’ diye düşünmeden edemedim.

Hayatın anlamını anlamaya çalışıyorum yıllardır. Okuduğum *Tanrı ile Dostluk* kitabında okuduklarım belki de bir cevap olabilir. Tanrı diyor ki:

Şöyle ya da böyle, insanlar yaşamlarındaki olaylarda ve deneyimlerde bir anlam bulmaya çalışırlar. Ama gerçek, hiçbir şeyin anlamı olmadığıdır. Yaşamdaki karşılaşmalar ve deneyimlerde gizli olan, bu karşılaşma ve deneyimlerin arkasında yatan bir gerçek yoktur. Onu oraya kim gizleyecek ki? Ve neden?

(...) Gerçek şudur ki, sizin ona verdiğiniz anlamdan başka hiçbir şeyin anlamı yoktur. Yaşam anlamsızdır. Bu birçok kişi için kabul edilmesi zor bir şeydir, ama bu benim en büyük armağanımdır. Yaşamı anlamsız kılarak, size herhangi bir şeyin ya da her şeyin anlamının ne olduğuna karar verme fırsatını veriyorum. Kendi verdiğiniz kararlarla, yaşamdaki herhangi bir şeyle ve her şeyle ilişkiniz içinde kendinizi tanımlayacaksınız. Bu aslında olmayı seçtiğiniz kişiyi deneyimlemenin yoludur.

(...) Onun için belirli bir şey yaşadığınızda, bunun neden olduğunu sormayın. Onun neden olduğunu seçin. Onun neden olduğuna karar verin. Eğer seçim yapıp karar veremiyorsanız, o zaman hepsini kafadan uydurun. Zaten nasılsa uyduruyorsunuz...ama çoğu zaman bunu bilinçsizce yapıyorsunuz. Şimdi kararlarınızı bilinçli olarak verin(yaşamınızı bilinçli olarak yaratın.)

(...) Durumun anlamını aramayın. Ona anlamını verin. Sonra o olay içinde olmayı seçtiğiniz kişiyi bildirin, ifade edin ve deneyimleyin. Olmayı seçtiğiniz kişi olun.

¹⁵ Dr. Herriet G. Lerner, *Dans Eden Benlikler*, İmge Kitabevi, sayfa: 205-206

Eğer iyi bir gözlemci iseniz. Yaşamınızı yeniden yaratana kadar kendinizi tekrar tekrar aynı duruma ve koşullara getirdiğinizin farkına varacaksınız.¹⁶

Fazla söze ne hacet, yazdıklarımı okudunuz. Hayatıma ne anlamlar yüklediğimi de.

Artık yapmaktan mutluluk duyduğum iyi bir işim var. Aynı zamanda bu, kitabın başında yazdığım; bana, ‘ne yapıyorsun?’ diye soranlara, verecek bir cevabımın da olduğu anlamına geliyor. Artık tek hedefim var daha fazla yazmak, kendimi ifade edebilmenin yollarını arttırmak, kendimi tanıma yolculuğuna devam etmek.

¹⁶ Neale Donald Walsh, Tanrı ile Birlik, Dharma Yayınları, sayfa: 192-193-194

Son söz...

Bir insan hayatını kurmaya kalkışsa, aynen bir roman yazar gibi kurgusunu yapabilse, acaba nasıl bir senaryo hazırlardı kendine?

Hiç acılar yaşamayacağı ilişkiler koyardı içine. Başarısızlığa uğramayacağı eylemler hazırlardı kendine. Doyum sağladığı işler yapardı hep. Öteden beri hep 'olmak istediği insan'ı yaratırdı kendi için. Gitmek istediği yerlere götürürdü kendini. Beraber olmayı düşlediği insanla karşılaştırırdı. Hiç ayrılık yaşamazdı. Anlayış, sevgi dolu olurdu beraberliği. Çocuklar koyardı içine istediği kadar. Hepsinin de kendini ifade etmesini seyrederdi keyifle. Hiç müdahale etmezdi yaşamlarına. Sevmeyi de sevilmeyi de yaşardı bol bol. Mutlu, huzurlu ve sağlıklı bir yaşam sürdürürdü.

Eğer yaşamlarımızı kurabilseydik, bizim elimizde olsaydı her şey, tabi ki böylesine dertsiz, tasasız, keyifli bir tablo yaratırdık. Ancak hiç benzeri olmadığı için, böyle bir hayatın nasıl bir tadı olurdu bilemiyorum. Bu cümleleri yazarken beni bile rahatsız etti her şeyin bu denli yerli yerine oturmuş hali. Böylesi bir yaşam olabilir mi? Devamlı mutluluk durumu içinde var olmak? Nedense inandırıcı gelmiyor. Mutluluğu anlık olarak yaşamayı öğrenmişler için, diğeri hiç inandırıcı değil. O nedenle de kimse böylesi kurgularla mutluluk romanları yazmıyor.

İçimizde huzuru yakalayamadığımız sürece inişli çıkışlı yaşamaya devam edeceğiz. Kafamızın içindeki yorum makinesi çalıştığı sürece, kendimizi bazen süründürüp, bazen uçuracağız.

Adına, 'yaşam' dediğimiz, kurgusunu önden yapmak yerine, her anında seçerek ilerlediğimiz yolun, önemli kavşaklarında durup, hep kim olduğumuzu ve neden burada olup, bunları yaptığımızı sormaya devam edeceğiz? Yaşamdaki onca acı ve kederin neden var olduğunu hiç anlayamadan göçüp gideceğiz.

En azından ben anlayamadım.....

Anladıklarımın gelince yaşamı kendi seçimlerimizle birlikte, etrafımızdakilerin seçimlerinin ortak dokusu olarak yaşadığımızı göre, geldiği gibi almak, olmayacak değişikliklere kalkışmamak gerektiğini anladım.

Değiştirebildiğim her şeyin kendimle ilgili olduğunu anladım.

Hayatı yorumlayanın sadece ve sadece kendim olduğunu anladım. Yorumlarımı huzurlu olmaktan yana seçebileceğimi anladım.

Sevginin inanılmaz gücünü deneyimledim. Gerçek ve dolayısıyla varolan tek şeyin sevgi olduğunu anladım.

İstanbul'dan bu dağ köyüne kendimle ilgili fark etmem gerekenleri bulmak için geldiğimi anladım. Bunca yazdıktan sonra bulduğum ilk gerçek: nereye gidersen, git kafanı yanında taşımaya devam ediyorsan değişen pek bir şey olmadığı oldu.

Kafamın her zaman kalbime uğraması gerektiğini anladım. Dış seslere değil, iç seslerime öncelik vermem gerektiğini anladım.

Acı, keder ve hüznün egomuzu besleyen duygular olduğunu anladım. Her krizden daha güçlü, baş etmenin verdiği kıvançla çıkıyorduk. Gücü ve kıvancı yaşayabilmemiz için gerekliydi acılar.

Sevgili okurum, 'ruhsal yolculuğumu' seninle paylaşıırken, yazımın başında, 'durmuş, yürümüyor' gibi gözükken yaşamımın nasıl ve neden bu duruma geldiğini göreceğimi biliyordum. Belki de onun için yazmak, paylaşmak isteğim dayanılmazdı.

Herkesin bir kitabı olmalı hayatta. Herkes hayatta bir kitap olsun yazmalı. İster narenciyelik üzerine olsun bu, ister su mühendisliği üzerine, ister bir hemşirenin gece nöbetlerini anlatan bir günce, ister bir gece bekçisinin gözlemleri, ister bir ev kadınının yirmi dört saati, ister bir tarım işçisinin mevsimleri, bir seyyar satıcının anıları, bir taksi şoförünün yolları, bir işçinin vardiyaları, hiçbir hayatın söyleyecekleri, diğerlerinkinden eksik değildir; eğer sahiden yazılabilirse; az bilinen, bizim bilmediğimiz ya da küçük, önemsiz sandıkları dünyalardan bize ses getiren bir kitap olsun yazmalı her insan. Dünyanın insan kitaplığı böyle zenginleşir; diye 1994'te bir gazetede yazmış Murathan Mungan. Ben yazılarımı derlediği kitapta okudum çok yeni olarak.¹⁷ Yazmayı bitirdiğim hikâyeme döndüm baktım bir, 'sahiden yazabilmiş' olmayı umut ettim.

Ben bu deneyimi, oğlumun on bir yaşında yaptığı seçime borçluyum büyük anlamda. Yaşamım, aile sorumluluğundan kurtulmasaydı bu kararı verebilir miydim acaba? O nedenle burada hem oğluma hem de tüm sorumluluğu taşımayı bilen babasına şükranlarımı sunmak istiyorum.

Kitap boyunca benimle beraber yol aldığın için teşekkürler sevgili okurum. Ben kendi payıma düşenleri çıkarttım, umarım sana da bazı pencereler açabilmişimdir.

Eylül 2004

¹⁷ Murathan Mungan, Meskalin 60draje, Metis Yayınları sayfa:197: Kitap yazmak

TELİF HAKKI

Telif Hakkı © Rabia Gülengül Anıl. Tüm Hakları Saklıdır. Bu kitabın içeriğinin tarafımdan aksi belirtilmedikçe 5846 numaralı Telif Hakları Kanunu uyarınca tamamının ya da parçalarının kopyalanması, izinsiz olarak yayınlanması, yazarının adının değiştirilmesi yasaktır. Kanununun 71. maddesi uyarınca bunun aksi hareketlerde kanuni işlem yapılır.